

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲಾ

(ಸಂ. ೩೨)

ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯ

ಸಂಪುಟ ೨೩

ಅನುವಾದಕ

ಆಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್ ಎಚ್. ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರಿ
ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶ ಡಿ. ಬನುಮಯ್ಯನವರ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಅಧ್ಯಾಪಕ
ಮೈಸೂರು

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್

1950

ವಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಜಾತಿಯ ಪದ್ಯಗಳು ಸುಲಭಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೃದಯಂಗಮಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಶಿವಭಕ್ತಿಪ್ರಚೋದಕಗಳಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಶಿವರಹಸ್ಯವು ಶಿವಭಕ್ತಿನಿರೂಪಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ವೇದವೇದಾಂತಗಳೆಲ್ಲಾ ಜನತೆಗೆ ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನೇ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೆಂದೂ, ತನ್ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನವು ಲಬ್ಧವಾಗಿ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದೂ ಈ ಶಿವರಹಸ್ಯಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ವ್ಯಾಜದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರವನ್ನೇ ತುಂಬಿಬಿಡುವರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೊಂದದವರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಿಶೇಷವಾದ ಜ್ಞಾನಸಾಧಕವಾಗುವುದೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ.

ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರೂ, ಕರ್ಣಾಟಕರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್, ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ, ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳವರ ಉದಾರಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ, ಅಸ್ತಿತ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಾಚೀನ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಮಹೋಪಕಾರವೆಸಗಿದ ನಮ್ಮ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬವರ್ಗಕ್ಕೂ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಸಕಲಸತ್ಸಂತಾನಾದಿಸೌಭಾಗ್ಯಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾ, ಚಿರಕಾಲ ಸಲಹು ತ್ತಿರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು.

ವಿಕ್ಯತಿನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ
ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮೀ
ಸೋಮವಾರ

16—10—1950

ಸಜ್ಜನವಿಧೇಯ,
ಹೊನ್ನೇನಹಳ್ಳಿ ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರೀ
ಅಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್, ಮೈಸೂರು.

ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವನಾಮಕ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ

(೧ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ೩೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ವರೆಗೆ)

ಒಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜೈಗೀಷವ್ಯಮಹರ್ಷಿಯು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು. ಪುಟ ೧-೯

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅದಿಶೇಷಕೃತ ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಪುಟ ೧೦-೪೪

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜೈಗೀಷವ್ಯಮಹರ್ಷಿಯು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಕಲಿಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ವಿವರಿಸು
ವುದು ಪುಟ ೪೫-೫೪

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೈಲಾಸವರ್ಣನೆ, ಪಾರ್ವತೀಪರಶಿವರ ಕ್ರೀಡಾವರ್ಣನೆ ಪುಟ ೫೫-೬೮

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಶಕ್ತಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕಾಲರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿ
ಸುವುದು ಪುಟ ೬೯-೭೬

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀತಾಯುಗಧರ್ಮವಿವರಣೆ ಪುಟ ೭೭-೮೩

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದ್ವಾಪರಯುಗಧರ್ಮವಿವರಣೆ ಪುಟ ೮೪-೯೨

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಲಿಯುಗಧರ್ಮ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ, ಹರದತ್ತೋತ್ಪತ್ತಿ, ದೀಪ್ತೋತ್ಪತ್ತಿ,
ಅರುವತ್ತುಮೂರುಜನ ಭಕ್ತರ ವರ್ಣನೆ ಪುಟ ೯೩-೧೦೧

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಲಿಮಾನವರ ಧರ್ಮವರ್ಣನೆ ಪುಟ ೧೦೨-೧೧೫

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಲಿಯುಗದ ಮನುಷ್ಯರ ಧರ್ಮವಿಚಾರ ಪುಟ ೧೧೬-೧೨೭

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳ ವರ್ಣನೆ ಪುಟ ೧೨೮-೧೩೮

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಲಿಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರ ನಡೆನುಡಿ, ಪ್ರಲಯಲಕ್ಷಣ, ಕಲ್ಯಾಣತಾರ ವಿಚಾರ.
ಪುಟ ೧೩೯-೧೫೪

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಹಾಪ್ರಲಯ ಲಕ್ಷಣ ಪುಟ ೧೫೫-೧೬೫

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪುನಃ ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿ ವರ್ಣನೆ ಪುಟ ೧೬೬-೧೭೪

ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣು-ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತುತಿ ಪುಟ ೧೭೫-೧೮೮

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯಚರಿತ್ರೆ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಸ್ತುತಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ವರಪ್ರದಾನ
ಮಾಡುವುದು ಪುಟ ೧೮೯-೨೦೦

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜೋಲದೇಶ ವರ್ಣನೆ, ಹರದತ್ತಾಖ್ಯಾನ ಪುಟ ೨೦೧-೨೧೮

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುಂದರಭಕ್ತ ಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೨೧೯-೨೪೦

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುಂದರನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು.

ಪುಟ ೨೪೧-೨೫೩

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುಂದರನಿಗೆ ಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು.

ಪುಟ ೨೫೪-೨೬೭

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುಂದರಭಕ್ತರು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರ

ಪುಟ ೨೬೮-೨೮೫

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಮಲಾಲಯಮಹಿಮಾವರ್ಣನೆ.

....

ಪುಟ ೨೮೬-೨೯೮

ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಕೃತವಾದ ಸಂಚಲಿಂಗಸ್ತುತಿ, ತ್ಯಾಗರಾಜಸ್ತುತಿ.

ಪುಟ ೨೯೯-೩೦೯

ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಮಲಿನಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಥೆ ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಸಾಗರಿಕಾ ವಿನಾಹವರ್ಣನೆ ಶಿವ

ಪ್ರಸಾದಾದಿವರ್ಣನೆ

....

ಪುಟ ೩೧೦-೩೨೮

ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ನೀಲಕಂಠಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ

....

ಪುಟ ೩೨೯-೩೪೦

ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ನೀಲಕಂಠಭಕ್ತಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವರಪ್ರದಾನ.

....

ಪುಟ ೩೪೧-೩೫೨

ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸ್ವಭಾವರಿಪುವೆಂಬ ಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ

....

ಪುಟ ೩೫೩-೩೬೬

ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಇಲಾನಂದಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ, ಕನ್ನದಾನಪರೀಕ್ಷೆ

....

ಪುಟ ೩೬೭-೩೭೬

ಇಸ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸತ್ಯಾರ್ಥನಾಥಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ, ವೀರೋದ್ಭಟ ಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೩೭೭-೩೯೦

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಮರನೀತಿಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೩೯೧-೪೦೫

ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವೀರಭಕ್ತನಾಥವರ್ಣನೆ, ಶಿವಕಾಮಭಕ್ತಚರಿತೆ ಪುಟ ೪೦೬-೪೧೯

ಮೂವತ್ತಿರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎನಾದಿನಾಥಭಕ್ತಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೪೨೦-೪೨೮

ಮೂವತ್ತುಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಿಲ್ಲಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೪೨೯-೪೪೪

ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಿಲ್ಲಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೪೪೫-೪೬೪

ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಿಲ್ಲಭಕ್ತಿಪರೀಕ್ಷಾ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಗ್ರಹ ಪುಟ ೪೬೫-೪೮೦

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸೂತ ಉವಾಚ ॥

॥ ಓಂ ॥ ಸೋಮಾತ್ಮಜಂ ಸಾಮಜವಕ್ತ್ರಮಾದ್ಯಂ
ಗಣೇಶಸಾಮಸ್ತುತವಿಘ್ನವೈದ್ಯಂ ।
ಆದ್ಯಂ ಸುರಾಣಾಂ ನಿಖಿಲೈಶ್ಚ ವಂದ್ಯಂ
ವಂದೇ ಗಜಾಸ್ಯಂ ಸುರಸಂಘಸೇವ್ಯಂ

॥೧॥

ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ ಸೂತಮಹಾಮುನಿಗಳು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ ನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಮಂಗಳವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾಗಣಪತಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು — ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪನೂ, ಶಂಕರಪುತ್ರನೂ, ಅನೆಯ ಮುಖದಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ, ಆದಿಪುರುಷನೂ, ಗಣಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಮವೇದಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ವಿಘ್ನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯನಂತೆ ನಿವಾರಕನಾದವನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದಿಭೂತನೂ, ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಸದಾ ದೇವಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಸೇವೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವನೂ ಅದ ಗಜಮುಖನೆನಿಸಿದ ಮಹಾಗಣಪತಿದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸೂತರು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕುಮಾರಜೈಗೀಷವ್ಯ ಸಂವಾದಾತ್ಮಕವಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ನವಮಾಂಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ॥೧॥

ಶ್ರೀಶರಣಸ್ಯೇ

ಪ್ರಣಮ್ಯ ತಾರಕಾರಾತಿಂ ಪುರಾರಾತಿತನೂಭವಂ ।
 ವಿನಯಾವನತೋ ಭೂತ್ವಾ ಜೈಗೀಷಸ್ಯಃ ಸ ಶಾಂಭವಃ ॥೨॥

ಶೃಣ್ವತ್ಸು ದೇವಸಂಘೇಷು ಗಣೇಷ್ವಪಿ ಮುನಿಷ್ವಪಿ ।
 ಹರಸಾದಾಂಬುಜಧ್ಯಾನಾನಂದನಿರ್ವೃತಮಾನಸಃ ॥೩॥

ಉವಾಚ ನೋಚಾಮಧುರವಾಚಾ ಶೀತಲಯಾ ಮುನಿಃ ॥೪॥

॥ ಜೈಗೀಷಸ್ಯ ಉವಾಚ ॥

ತಾರಕಾರೇ ಸಂಹೃತಾರೇ ಪುರಾರಿಪ್ರೇಮಮಂದಿರ ।
 ಕಿಂಚಿದ್ವಿಜ್ಞಪ್ತಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಚಿತ್ತೇ ತದುಪಧಾರ್ಯತಾಂ ॥೫॥

ಅಷ್ಟಮಾಂಶಾವಸಾನೇತ್ರ ತ್ವಯೈವಾಕಥಿ ಶಾಂಕರೇ ।
 ಶೇಷಾಶೇಷಮುಖಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಂಭೋರ್ನಾಮಸಹಸ್ರಕಂ ॥೬॥

ತದೇಭಿಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಯದ್ಗಸ್ತಿ ಮಯಿ ತೇ ದಯಾ ।
 ತದ್ವದಾದ್ಯ ವಿಶೇಷೇಣ ಶೇಷಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಸಾತನಂ ॥೭॥

ಪರಮಶಾಂಭವನಾದ ಆ ಜೈಗೀಷಸ್ಯಮುನಿಯು ಈಶವ್ರತನಾದ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಣಗಳೂ, ಮುನಿಗಳೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾಗಿ, ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಮಧುರವೂ ಮೃದುವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು. ॥೨-೩-೪॥

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೂ, ತಾರಕಾಸುರಶತ್ರುವೂ ಆದ ಪಶ್ಚಿಮನೇ, ಶಂಕರನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆಮಾಡಬೇಕು; ಓ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಎಂಟನೆಯ ಅಂಶದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಆದಿಶೇಷನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಶಂಭುವಿನ ಸಹಸ್ರನಾಮವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿರುವೆ; ಆ ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರ ನಾಮಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಈ ಗಣಗಳೊಡನೆ ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ದಯೆಯಿರುವುದಾದರೆ, ಆ ಆದಿಶೇಷನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪುರಾತನವಾದ ಸಹಸ್ರ ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳೆಂದು ಜೈಗೀಷಸ್ಯನು ಕುಮಾರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ॥೫-೬-೭॥

ರಸಾಲಸಾರಂ ಪೀತ್ವೈವ ನಾನ್ಯದಿಚ್ಛತಿ ಕೋಕಿಲಃ |

ತದ್ವಚ್ಛಿವಕಥಾಸಾರಂ ಪೀತ್ವಾ ನಾನ್ಯದಿಹೇಚ್ಛತಿ ||೮||

ಮನ್ಮನಃಸದ್ವಸಂಲಗ್ನ ಸಾದಸದ್ವಂ ಮಹೇಶಿತುಃ |

ನಾನ್ಯದ್ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಕಥಾಭೀರಮತೇ ಮನಃ ||೯||

ಯಥಾ ಶಿವಕಥಾಸಿಂಧುಸಥಾಸಂತರಣಂ ಭವೇ |

ನ ತಥಾ ಸರ್ವಧರ್ಮಾರ್ಥಶ್ರವಣೇ ನೇ ಧೃತಾ ಮತಿಃ ||೧೦||

ತುಚ್ಛಾನ್ನ ಪೃಚ್ಛೇದ್ಧರ್ಮಾದೀನ್ ಸ್ವಚ್ಛೇಽಸ್ಮಿ ತ್ವತ್ಕೃಪಾವಶಾತ್ ||೧೧||

ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾನಂದಜಲಲೋಚನಃ |

|| ಸೂತ ಉವಾಚ ||

ಸ್ವನೇತ್ರಾಲೋಕನೇನಾಶು ಸ್ವೀಚಕಾರ ಸ ಶಾಂಭವಂ ||೧೨||

ಸಿಹಿ ಮಾವಿನರಸವನ್ನು ಕುಡಿದ ಕೋಕಿಲೆಯು ಇತರ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ರಸವನ್ನು ಬಯಸದಂತೆ, ಶಿವಕಥಾಸಾರವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಇನ್ನಾವುದೂ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ||೮-೯||

ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶಿವಕಥಾರೂಪವಾದ ಭವಸಮುದ್ರಸಂತರಣಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಸಕಲ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಶ್ರವಣದಿಂದ ನನಗೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದು. ದೇವ, ನಿನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ನಾನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತುಚ್ಛವಾದ ಧರ್ಮವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನಲ್ಲ, ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ||೧೦-೧೧||

ಆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅನಂದ ಸೂಚಕವಾದ ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಅಮೃತದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿ, ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶಂಭುವಿನ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವನೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಭಸ್ಮಲೇಪಿತ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ,

ಸ್ಕಂದೋಽಭ್ಯುನಾಚ ತಂ ಶಾಂಗಂ ಭಸ್ಮಾಂಗಂ ಲಿಂಗಪೂಜಕಂ ।

ಅನಂಗಮಾತಂಗಹರಸಾದಪದ್ಮಾಂತರಂಗಕಂ ||೧೩||

|| ಶ್ರೀಸ್ತಂದ ಉನಾಚ ||

ಸಾಧುಪೃಷ್ಟಂ ತ್ವಯಾ ಶೈವ ಶಿವಸಾಪಾರ್ಚನೇ ರತ ।

ಶಂಭೋರ್ನಾಮಸಹಸ್ರಂ ತೇ ಶೇಷಾಶೇಷಮುಖೋದ್ಗತಂ ||೧೪||

ಪಾತಾಳೇ ಹಾಟಿಕೇಶಾಚಾರಣಂ ತಾರಣಂ ನೃಣಾಂ ।

ಶೈವಂ ತ್ವಂ ಗಣವಂದೈಶ್ವ ವಂದಾರೈಶ್ಚ ಮುನೀಶ್ವರೈಃ ||೧೫||

ತೇನ ಧನ್ಯೋಽಸಿ ಮಾನ್ಯೋಽಸಿ ಮಹಾಮನ್ಯುಪ್ರಸಾದಭಾಕ್ ।

ಯಥಾ ಶಿವಕಥಾಸಿಂಧುತರಂಗಾನಂದಶೀಕರಃ ||೧೬||

ಸಂಸಾರತಾಪಸಂತಪ್ತಂ ಶೀತಯತ್ಕೃಂತರೇವ ಹಿ ।

ನ ತಥಾ ಸ್ವರ್ಧುನೀ ಧನ್ಯಾ ಕಿಂ ಪಾವಯತಿ ತಂ ನರಂ ||೧೭||

ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜಕನೂ, ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ಮದಿಸಿದ ಅನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಶಿವನ ಪಾದಕವಲಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನೂ ಆದ ಆ ಶಾಂಭವನನ್ನು ಕುರಿತು ಷಣ್ಮುಖನು ಇಂತೆಂದನು. ||೧೨-೧೭||

ಆಯ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಯೇ, ಶಿವನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ನಾಗಿರುವ ನೀನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿರುವೆ. ಆ ಆದಿಶೇಷನ ಸಾವಿರ ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶಂಭುವಿನ ಸಾವಿರನಾಮಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ; ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಆದಿಶೇಷನು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಈಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆ ಸರ್ಪರಾಜನು ಮಾನವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಓ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಯೇ, ಆ ದಿವ್ಯನಾಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಈ ಗಣಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆಯೂ, ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೊಡನೆಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವನಾಗು ||೧೪-೧೫||

ಅದರಿಂದ ನೀನು ಧನ್ಯನೂ, ಮಾನ್ಯನೂ ಆಗಿ, ಆ ಮಹಾದೇವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವೆ. ಶಿವಕಥೆಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಅನಂದವೆಂಬ ತುಂತುರುಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಸಂಸಾರದುಃಖದಿಂದ ತಾಪಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಒಳಗೇ ತಂಪು

ಗಂಗಾ ಲಿಂಗೈಕಸಂಗಾಪಿ ಪಾಪಭಂಗಾಯ ಸಾ ನೃಷು ।

ನ ಮುಕ್ತಿಕಾಂತಾ ಸಂಗಾಯ ಶಾಂಗಾಯೈವೇಹ ಕೇವಲಂ ॥೧೮॥

ಭವಂತಿ ಭವಪಾದಾಬ್ಜ ಸ್ಮರಣೇನ ವಿಭೂತಯಃ ।

ಮತಯಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಪರಮೇಶ್ವರೇ ॥೧೯॥

ಸನ್ನಾನಿ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ ಭಿನ್ನಪ್ರಾಯೋ ಭವೇತ್ಸ ಹಿ ।

ಯಃ ಸದಾ ಧ್ಯಾಯತಿ ಹೃದಾ ಮುದೈವ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ॥೨೦॥

ಯದಾ ಕದಾ ಸದಾನಾಪಿ ಸ ತದಾ ಮುಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವೇತ್ ॥

ಯಚ್ಚಿತ್ತಂ ವಿಹರೇತ್ಸಾಧು ಸದಾಶಿವಸದಾಂಬುಜೇ ॥೨೧॥

ತದೇವ ಚಿತ್ತಂ ಶೈವೇಂದ್ರ ಅನ್ಯತ್ಪಿತ್ತವಿಕಾರಕಂ ।

ವಿತ್ತಾಶಯಾಭ್ರಮಂತ್ಯಜ್ಞಾಃ ಹೃತ್ತಾಪಕರಣಂ ಹಿ ತತ್ ॥೨೨॥

ಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಧನ್ಯಳಿಸಿದ ದೇವಗಂಗೆಯು ಮಾನವನನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ
ಳೇನು ? ಆ ಗಂಗೆಯು ಶಿವಲಿಂಗವೊಂದರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಮಾನವರ
ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾಶಮಾಡಬಲ್ಲಳೇ ಹೊರತು, ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದ ಭಕ್ತನಿಗೆ
ಮೋಕ್ಷಾಂಗನಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಟುಮಾಡಲಾರಳು. ॥೧೬-೧೭-೧೮॥

ಶಿವಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಅಣಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ,
ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ, ಈಶಿತ್ವ, ವಶಿತ್ವಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯು
ವುವು. ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮಲವಾಗುವುವು.
ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ಧ್ವಂಸವಾಗುವುವು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತೋಷ
ದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನು ಈ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬಂಧನಗಳಿಂದ
ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಂದುಸಲವಾಗಲೀ,
ಅಥವಾ ಅನವರತವಾಗಲೀ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಆ ಸದಾಶಿವನ ಅಡಿವಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧು
ವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುವುದೋ ಅವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ॥೧೯-೨೦-೨೧॥

ಎಲೈ ಶಿವಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನೇ, ಶಿವನ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಮನಸ್ಸೇ
ಸರಿಯಾದ ಮನವೆನಿಸುವುದು. ವಿಪರೀತವಾಗಿರುವುದು ಪಿತ್ತವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನಿ
ಸುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಾದವರು ಮನಸ್ಸಿನ ತಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿತ್ತಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀವರಹಸ್ತೇ

ಮುಧಾ ಸುಧಾಂ ನಿಹಾಯಾಂಧಾಃ ಪತಂತಿ ವಿಷಯಾವಹೀ |
 ದೇವೋರುಜಟಿನೀಜೂಟಿಂ ಕರಟಿತ್ವಕ್ಚೃತಾಂಬರಂ ||೨೩||
 ನಿಹಾಯ ಸಾರ್ವತೀಕಾಂತಂ ಹಾಮುಧಾ ಪರಿನೋಹಿತಾಃ |
 ಕೃತಾಂತಸದನೇ ತಾಂತಾಃ ಶಾಂತಾ ಅಸಿ ಕಲೌ ದ್ವಿಜ ||೨೪||
 ನ ತಥಾ ತ್ವಂ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಸಿದ್ಧೇಃ ಪಾತ್ರಂ ತ್ವನೇವ ಹಿ |
 ತ್ರಿನೇತ್ರ ಸುಚರಿತ್ರಾಣಾಂ ದ್ವಿತ್ರಾಣಾಂ ಶ್ರಾವಣೋಽಸಿ ಯಃ ||೨೫||
 ಶ್ಲೋತ್ರನೇತ್ರಮಹಾಹಾರಪಾದಪಂಕಜಸೇವಿನಾಂ |
 ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕೇ ಸಿದ್ಧಿಯುಷ್ಮತ್ಸು ಮುನಿಸತ್ತಮಾಃ ||೨೬||
 ಹೃತ್ತನೋನಾಶಕಂ ಜ್ಞಾನಂ ಮುಕ್ತಾ ಏವ ಭವಿಷ್ಯಥ |
 ಕಾಲಾಂತಕಂ ಸಕೃತ್ಸುಜ್ಯ ಕಾಲಾತೀತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೨೭||

ಅಶೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಅವೃತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕುರುಡರಂತೆ ಸ್ವಕೃಂದನವನಿತಾರೂಪವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಅಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ, ಕ್ರೇಡಾದಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನೂ, ಗಂಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವನೂ, ಸಾರ್ವತೀರಮಣನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಾಂತರಾಗಿರುವ ಈ ಮಾನವರೂ ಸಹ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಿವಾರಾಧನೆ ಮಾಡದೇ ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವರು. ||೨೨-೨೩-೨೪||

ಮಹಾಮೇಧಾವಿಯಾದ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ನೀನು ಹಾಗಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ. ಆ ಮುಕ್ತಾಣ್ಣನ ಎರಡು ಮೂರು ಉತ್ತಮ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡುವವನೂ, ಕಣ್ಣನ್ನೇ ಕಿವಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸರ್ಪವನ್ನೇ ಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಮಹಾದೇವನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರೂ ಆದ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಪುಂಗವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಇಹಪರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಓ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಹೃದಯಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನಪಡೆದವರೆಲ್ಲಾ ಮುಕ್ತರೇ ಆಗುವರು. ಆ ಯಮಾಂತಕನನ್ನು ಒಂದುಬಾರಿ ಪೂಜಿಸುವವನು ಯಮನನ್ನು ಎಂದೂ ಲೆಕ್ಕಿಸನು. ||೨೫-೨೬-೨೭||

ನ ಕಾಲಸದನಂ ಯಾತಿ ಮದನಾಂತಕಪೂಜಯಾ ।

ಜಯೋಃಪಿ ಹಿ ಭವೇತ್ಸದ್ಯೋ ವಿಭವೋಃಪಿ ಹಿ ಶಾಶ್ವತಃ ॥೨೮॥

ಭವಭಾವಪ್ರಸನ್ನಾನಾಂ ಭಾವಾನಾಂ ಭವನಾಶನಂ ।

ಜಾಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂದೇಹೋ ಭವೋದ್ಭವಪದಾರ್ಚನಾತ್ ॥೨೯॥

ಭವಾನೀ ರಮಣಾರ್ಚಯಾಂ ಯೋ ನಿಷ್ಕಸ್ತುಷ್ಕ ಏವ ಸಃ ।

ಅಣೀಯೋಃಪಿ ಸ ಹಿ ಜ್ಯಾಯಾನ್ ನ ದ್ವಿಜೋಃಪಿ ದ್ವಿಜಾಂ ವರಃ ॥೩೦॥

ದ್ವಿಜರಾಜಕಲಾಮೌಳಿ ಪಾದಪಂಕಜಸೇವಯಾ ।

ದ್ವಿಜಾನಾಮೇವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧೈಯಃ ಸಾಂಬಸ್ತ್ರಲೋಚನಃ ॥೩೧॥

ಉಮಾ ಹಾರ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇಶೋ ಜಗದ್ಧುಃಖಾಪಹಾರಕಃ ।

ತಾರಕಃ ಸರ್ವಜಂತೂನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಶಂಕರಃ ॥೩೨॥

ಕಿಂಕರಾಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವೇಃಪಿ ಅಸುರಾ ಭೂಸುರಾಃ ಸುರಾಃ ।

ಪೂಜನೀಯಃ ಸದಾಲಿಂಗೇ ಬಿಲ್ವಪತ್ಮೈಶ್ಚ ಕೋಮುಟೈಃ ॥೩೩॥

ಮಾನವನು ಶಂಕರನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಯಮಲೋಕವನ್ನೆದ್ದುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಜಯವೂ, ಕೂಡಲೇ ಶಾಶ್ವತವಾದ ವೈಭವವೂ ಸಹ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಶಂಕರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆ ಹೊಂದಿರುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆ ಮಹಾದೇವನ ಪಾದಪೂಜೆಯಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನವು ನಾಶವಾಗಿ, ಪುನಃ ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮವೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಉಮಾಕಾಂತನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನು ಸಂತುಷ್ಟನೇ ಸರಿ. ಅವನು ಚಿಕ್ಕವನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೆನಿಸುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆನಿಸುವನು. ||೨೮-೨೯-೩೦||

ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಾದ ಗೌರೀಶಂಕರನ ಪಾದಕಮಲಸೇವೆಯಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ ಆ ಅಂಬಿಕಾಪತಿಯಾದ ಮುಕ್ತಗುಣನು ಧ್ಯಾನಾರ್ಹನಾಗಿರುವನು. ಉಮಾಕಾಂತನಾದ ಆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಪಂಚದ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವನು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಇತರರನ್ನೂ ಆ ಶಂಕರನು ಉದ್ಧರಿಸುವನು. ಆಮಹಾದೇವನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರು, ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇವಕರಾಗಿರುವರು. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮುದುವಾದ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ||೩೧-೩೨-೩೩||

ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ದ್ವಿತ್ಯರ್ವಾಪಿ ಪವಿತ್ರೈರ್ವಾ ತ್ರಿನೇತ್ರೋ ಮೋಚಕಃ ಸದಾ |
 ಭಸ್ಮಾಭ್ಯಕ್ತಸ್ಮಿಪುಂಡ್ರಾಂಕೋ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾ ಮಲಹಾರಕಃ ||೩೪||
 ಯಸ್ತು ಸಂಪೂಜಯೇಲ್ಲಿಂಗೇ ತುಂಗೇ ಶಾಂಗೇ ಮಹಾಮನಾಃ |
 ಅಲಿಂಗೇಸಿ ಮಹಾದೇವಸ್ತತ್ಪಾಪಂ ಭಂಗಯತ್ಯಪಿ ||೩೫||
 ತುಂಗಂ ವಾಪ್ಯಂತರಂಗಂ ವಾ ವಸನ್ ಸಂಗಂ ಕರೋತ್ಯಸೌ ||೩೬||

| ಶ್ರೀ ಸ್ತಂದ ಉವಾಚ

ಯಃ ಕೋಸಿ ಶಾಂಗೋ ಭುವಿ ಭಸ್ಮಸಂಗೋ
 ಲಿಂಗೋತ್ತಮಾಂಗೇ ನಿಮಲಂ ಸುತುಂಗೇ |
 ಬಿಲ್ವಂ ತಥಾಬ್ಜಂ ಕರನೀರಪುಷ್ಪಂ
 ಗಂಗಾಂಭಸಾ ಸ್ಲಾವ್ಯ ದದಾತಿ ಭಾಗ್ಯೈಃ ||೩೭||

ಹೆಚ್ಚು ಬಿಲ್ವದಳಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಪವಿತ್ರವಾದ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಭವಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವನು. ಭಸ್ಮಲೇಪನ, ಭಸ್ಮ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಪೂತನಾಗಿ, ಪಾವನವಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎತ್ತರವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವವನ ಪಾಪವನ್ನು ಮಹಾದೇವನು ನಾಶಮಾಡುವನು. ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದರೂ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಎತ್ತರವಾಗಲೀ, ಸಣ್ಣದಾಗಲೀ ತನ್ನನ್ನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವವರಿಗೆ ಈ ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೩೪-೩೫-೩೬||

ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತುಂಬಾ ಎತ್ತರವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಬಿಲ್ವದಳ, ತಾವರೇಹೂ, ಕಣಿಗಲೆಹೂಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಗಂಗಾನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೩೭||

ಸ ಏವ ಮಾತಂಗಹರಾಂಗಸಂಗ

ಮೋಕ್ಷೈಕಸಂಗಾಯ ಭವೇದಸಂಗಃ ।

ಯೋ ಖಂಡಬಿಲ್ವೀದಳಮಿಂದುಮೌಳೇ

ಶ್ರೀಖಂಡಲಿಪ್ತೇ ಶಿರಸಿ ಕ್ಷಪಂತಿ

॥ ೩೮ ॥

ಅಖಂಡಲಾದ್ಯೈರಭಿವಂದನೀಯಾ ।

ಸ್ತೇ ಖಂಡಚಂದ್ರಂ ಶಿರಸಾ ವಹಂತಿ

॥ ೩೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ಜೈಗೀಷವ್ಯಸ್ಕಂದಸಂವಾದೇ ಶಿವಪೂಜಾನುಹಿಮಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ

ಪ್ರಥಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಹೀಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡುವವನೇ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಪುನಃ ಈ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸಂಬಂಧಶೂನ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಾದ ಶಂಕರನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಡಾದ ಬಿಲ್ವದಳವನ್ನು ಇರಿಸುವವರೂ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಾರ್ಹನಾಗಿರುವ ಆ ಚಂದ್ರಖಂಡವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ತಾವೂ ಶಿವಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನೈದುವರು ಎಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ॥೩೮-೩೯॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಜೈಗೀಷವ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಇವರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ

ಶಿವಪೂಜಾಪ್ರಭಾವವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ ||

ಶೇಷಾಶೇಷಮುಖೋದ್ಗೀತಾಂ ನಾಮಸಾರಾವಳೀಮಿನಮಾಂ ।

ಹಾಟಿಕೇಶೋರುಕಟಿಕಭೂತೇನಾಹೀನಕೇನ ತು ||೧||

ಸಹಸ್ರನಾಮ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಶೃಣು ।

ಧನ್ಯಂ ಮಾನ್ಯಂ ಮಹಾನುಷ್ಯಪ್ರೀತಿದಾಯಕಮುತ್ತಮಂ ||೨||

ನಾನ್ಯೇಷು ದಾಪನೀಯಂ ತೇ ನ ದೇಯಂ ವೇದಮೀದೃಶಂ ।

ಪಂಚಾಸ್ಯಹೃದಯಾಶಾಸ್ಯಮನುಶಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ಹೃದಿ ||೩||

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ-ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಪಾತಾಳವಾಸಿ
ಯಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಈಶ್ವರನ ಕಂಕಣಾಭರಣನಾಗಿರುವ ಸರ್ವರಾಜನಾದ
ಆದಿಶೇಷನ ಸಕಲ ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರಟ ಶಿವನಾಮಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ
ಈ ಸಾವಿರ ನಾಮಗಳ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಧನ್ಯವೂ,
ಪೂಜಾರ್ಹವೂ, ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿದಾಯಕವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಆ ದಿವ್ಯ
ನಾಮಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವನಾದ ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು ||೧-೨||

ಎಲೈ ಭಕ್ತನೇ, ಈ ವೇದರೂಪವಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡ
ಬಾರದು. ಇದು ಆ ಪಂಚಮುಖನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿದಾಯಕವಾಗಿ ಅವನ
ಅನುಗ್ರಹಸ್ತುತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿ

ಋಷಿರಸ್ಯಾದಿಶೇಷೋ ವೈ ದೇವದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।

ಸರ್ವತ್ರ ವಿನಿಯೋಗೋಽಸ್ಯ ಕರ್ಮಸ್ತಪಿ ಸದಾ ದ್ವಿಜ

॥೪॥

ಧ್ಯಾನಂ ತಸ್ಯಾನುವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಮೇಕಾಗ್ರಮನಾಃ ಶೃಣು

॥೫॥

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ ॥

ಧ್ಯಾಯೇದಿಂದುಕಲಾಧರಂ ಗಿರಿಧನುಂ ಸೋಮಾಗ್ನಿಘಾಲೋಜ್ವಲಂ

ವೈಕುಂಠೋರುವಿಪಾಟಿಬಾಣಸುಕರಂ ದೇವಂ ರಥೇಽಧಿಷ್ಠಿತಂ ।

ನೇದಾಶ್ಚಂ ವಿಧಿಸಾರಥಿಂ ಗಿರಿಜಯಾ ಚಿತ್ತೇನುಸಂದದ್ಮಹೇ

ನಾನಾಕಾಮಕಲಾವಿಲಾಸಜಗದಾನಂದಸಂಪೂರ್ತಯೇ

॥೬॥

ಏವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಮಹಾದೇವಂ ನಾಮ್ನಾಂ ಸಾಹಸ್ರಮುತ್ತಮಂ ।

ಪ್ರಜಪೇನ್ನಿಯತೋ ಮಂತ್ರೀ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ

॥೭॥

ಸುವೇನು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೋ. ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸರ್ವರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನೇ ಋಷಿಯು, ದೇವಾದಿದೇವನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ ದೇವತೆ. ಅಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿನಿಯೋಗವೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ; ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಕಾದರೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಧ್ಯಾನವನ್ನರುಹುವೆನು. ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಲಾಲಿಸು. ॥೩-೪-೫॥

ಚಂದ್ರಕಲಾಧರನೂ, ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಿ ಪ್ರಜ್ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಬಾಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ಕ್ರೇಡಾದಿ ಗುಣಸಂಪನ್ನನೂ, ಭೂಮಿಯೆಂಬ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ, ವೇದಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಉಳ್ಳ ಗಿರಿಜೆ (ಪಾರ್ವತಿ) ಯೆಡಗೂಡಿದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಮನ್ತ್ರಧಿಕಲಾವಿಲಾಸಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಅನಂದಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ॥೬॥

ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಆ ದೇವದೇವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ಮಂತ್ರಪುರಶ್ಚರಣೆ

ಲಿಂಗಮಭ್ಯರ್ಚಯನ್ನಾಪಿ ಬಿಲ್ವಕೋಮಲಪಲ್ಲವೈಃ ।

ಸಂಕಜೈರುತ್ಪಲೈರ್ವಾಪಿ ಪ್ರಸಾದಾಯ ಮಹೇಶಿತುಃ ॥೮॥

ಅಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ವಾ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಪರ್ವಸ್ವಪಿ ನಿಶೇಷತಃ ।

ಯಂ ಯಂ ಕಾನುಂ ಸದಾ ಚಿತ್ತೇ ಭಾವಯೇತ್ತತ್ತದಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥೯॥

॥೧೦॥ ಗಂಗಾಧರೋಽಂತಕರಿಪುಃ ಪಿನಾಕೀ ಪ್ರಮಥಾಧಿಪಃ ।

ಭವ ಈಶಾನ ಆತಾರ್ಯೋಽನೇಕಧನ್ವಾ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥೧೦॥

ಮಹಾದೇವಃ ಪಶುಪತಿಃ ಸ್ಥಾನುಃ ಸರ್ವಜ್ಞ ಈಶ್ವರಃ ।

ನಿಶ್ವಾಧಿಕಃ ಶಿವಃ ಶಾಂತೋ ನಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಗಗನಾಂತರಃ ॥೧೧॥

ಪರಾವರೋಽಂಬಿಕಾನಾಥಃ ಶರದಿಂದುಕಲಾಧರಃ ।

ಗಣೇಶತಾತೋ ದೇವೇಶೋ ಭವನ್ಮದ್ಯಃ ಪಿತಾಮಹಃ ॥೧೨॥

ನಾಡಿದನಂತರ ನಿಯಮದಿಂದ ಜಪನಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಕೋಮಲವಾದ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುವಾಗಲಾದರೂ, ತಾವರೆ ಹೂ ಅಥವಾ ಕನ್ನೈದಿಲೆಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವಾಗಲೂ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಅಷ್ಟಮೀ, ಚತುರ್ದಶೀ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರ್ವತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಿಂದ ಜಪಿಸುವವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವ ನೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಆ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನು. ||೨-೮-೯||

ಪರಶಿವನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನು, ಯಮಾಂತಕನು, ಪಿನಾಕ ವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದವನು, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನು, ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣನು, ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು, ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವವನು, ಅನೇಕ ಧನಸ್ಸುಳ್ಳವನು, ತುಂಬಾ ಐಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನು, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವನು, ಪಶುಗಳೆನಿಸಿದ (ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ) ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲಸಿರುವನು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆರಿತವನು, ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು, ಜಗಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠನು, ಯೋಗಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನು, ಶಾಂತಿಗುಣಯುಕ್ತನು, ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪನು, ಆಕಾಶದಂತೆ ಅಂತರವುಳ್ಳವನು, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ತರಣಸ್ತಾರಕಸ್ತಾನೋ ಪ್ರಪಂಚರಹಿತೋ ಹರಃ ।

ವಿನಾಯಕಸ್ತುತಪದೋ ಕ್ಷಾರಥೋ ನಂದಿನಾಹನಃ ॥೧೩॥

ಗಜಾಂತಕೋ ಧನುರ್ಧಾರೀ ವೀರಘೋಷಃ ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯಃ ।

ಪ್ರಜಾಸಂಹರಣಶ್ಚಂಡತಾಂಡವೋ ಮನ್ಮಥಾಂತಕಃ ॥೧೪॥

ಶಿವಿವಿಷ್ಟಃ ಶಾಶ್ವತಾತ್ಮಾಮೇಘವಾಹೋ ದುರಾಸದಃ ।

ಅನಂದಪೂರ್ಣೋ ವರ್ಷಾತ್ಮಾರುದ್ರಃ ಸಂಹಾರಕಾರಕಃ ॥೧೫॥

ನೆಂದೂ, ಕನಿಷ್ಠನೆಂದು ತೋರುವವನೂ, ಅಂಚಿಕಾರಮಣನು. ಶರಚ್ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನೂ, ಗಣಪತಿಯ ತಂದೆಯೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯನೂ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿಕಾರಣನಾದುದರಿಂದ ಅಜ್ಞನೆನಿಸಿದವನೂ, (ಅಥವಾ ಪುರಾತನನೂ) ಆಗಿರುವನು. ॥೧೦-೧೧-೧೨॥

ಜನಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನನಮರಣ ರೂಪವಾದ ಬಂಧನದಿಂದ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವವನೂ, ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಪಂಚ ಶೂನ್ಯನೂ, ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ವಿನಾಯಕನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರನನ್ನು ವಾಹನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಗಜಾಸುರನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ವೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಿಯನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುವವನೂ, ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವನಾಟ್ಯಮಾಡುವವನೂ, ಮನ್ಮಥರಿಪುವೂ, ಕಿರಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ, (ಅಥವಾ ಶಿವಿಯೆಂದರೆ ಪಶುಗಳೆನಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಃ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು) ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಮೋಡಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ವಾಯುಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯನೂ, ಅನಂದದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಮಳೆಯ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಜನಗಳ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡುವವನೂ, ಎನಿಸಿರುವನು. ॥೧೩-೧೪-೧೫॥

ಭಗನೇತ್ರಪ್ರಮಥನೋ ನಿತ್ಯಜೇತಾಃ ಪರಾಜಿತಃ ।

ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಃ ಶುಭ್ರಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಯೋ ಮುಖಾಂತಕಃ ॥೧೬॥

ಘನಾಭಕಂಠೋ ಗರಭುಗ್ವಭುಲೋ ನೀರ್ಯವರ್ಧನಃ ।

ಪ್ರಕಟಿಸ್ತಪನೋ ದಾನೀ ಮನಸ್ವೀ ಜ್ಞಾನದಾಯಕಃ ॥೧೭॥

ಕಂದರ್ಪದರ್ಪಸಂಘಘ್ನೋ ವಿಷಾದೀ ನೀಲಲೋಹಿತಃ ।

ಕಾಲಾಂತಕೋ ಯುಗಾವರ್ತಃ ಸಂಕ್ರಂದನಸುನಂದನಃ ॥೧೮॥

ದೀನಪೋಷೋ ಸಾಶಹಂತಾ ಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಕ್ರೋಧವರ್ಧನಃ

ಕಂದರ್ಪವಿಲಸಚ್ಚಂದ್ರೋ ಲಿಂಗಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಗಜಾಂತಕಃ ॥೧೯॥

ವೈಕುಂಠಪೂಜ್ಯೋ ನಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ತ್ರಿನೇತ್ರೋ ವೃಷಭಧ್ವಜಃ ।

ಜಹ್ನು ಜಾಪತಿರೀಶಾನಃ ಸ್ಮಶಾನನಿಲಯೋ ಯುವಾ ॥೨೦॥

ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗನೆಂಬ ದೇವತೆಯ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಿತ್ತವನೂ, ನಿತ್ಯಜಯವುಳ್ಳವನೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋತಿಲ್ಲದವನೂ, ತುಂಬಾ ದಯಾಶಾಲಿಯೂ, ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ, ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ; ಮೋಡದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಂಠವುಳ್ಳವನೂ, ಕಾಲಕೂಟವಿಷವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದವನೂ, ವೃಷಭವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ, ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವವನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹನೂ, ಅಭಿಮಾನವಿಶಿಷ್ಟನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಜ್ಞಾನಪ್ರದನೂ, ಮನ್ಮಥನ ಅಹಂಕಾರರಾಶಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ವಿಷವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದವನೂ, ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವನ್ನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವನೂ, ಯಮನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನೂ, ಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡಿ ಪುನಃ ಯುಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವವನೂ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ॥೧೬-೧೭-೧೮॥

ದೀನರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನೂ, ಬಂಧನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ, ಶಾಂತಸ್ವರೂಪನೂ, ಕೋಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನೂ, ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿರುವವನೂ ಅಥವಾ

ಪಾರ್ವತೀಜಾನಿರುದ್ಧಾಟ್ಯೋ ನಾಟ್ಯವಿದ್ಯಾಪರಾಯಣಃ ।

ಸಾಮವೇದಪ್ರಿಯೋ ವೇದ್ಯೋ ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿರೀಶ್ವರಃ ॥೨೧॥

ಕುಮಾರಜನಕೋ ಮಾರಮಾರಕೋ ವೀರಸತ್ತಮಃ ।

ಕಂಬಲಾಶ್ವತರೋದ್ಗಾರಿಸುಘಣೋತ್ಕೃಷ್ಟಕುಂಡಲಃ ॥೨೨॥

ಅನಂದನನಾಸೋಽಥ ಅವಿಮುಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।

ಓಂಕಾರನಿಲಯೋ ಧನ್ವೀ ಕೇದಾರೇಶೋಽನಿತಪ್ರಿಯಃ ॥೨೩॥

ನರ್ಮದಾಲಿಂಗನಿಲಯೋ ನಿಷ್ಪಾಪಜನನತ್ಸಲಃ ।

ಮಹಾಕೈಲಾಸಲಿಂಗಾತ್ಮಾ ವೀರಭದ್ರಪ್ರಸಾದಕೃತ್ ॥೨೪॥

ಲಿಂಗರೂಪವಾದ ಅಕೃತಿಯಿಂದ ಗೋಚರಿಸುವವನೂ, ಗಜಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದವನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪನೂ, ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ವೃಷಭವನ್ನೇ ಧ್ವಜದ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗುಳ್ಳವನೂ, ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಪತಿಯೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೂ, ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನೂ, ಯೌವನದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ||೧೯-೨೦||

ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಕಾಪತಿಯೂ, ಭಕ್ತರ ಜೇಷ್ಠಿಗಳಿಂದ ಗೋಚರವಾಗ ತಕ್ಕವನೂ, ನಾಟ್ಯವಿದ್ಯಾನಿಪುಣನೂ, (ಪರನೂ) ಸಾಮವೇದದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯನೂ, ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೂ, ಪಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿಯ ತಂದೆಯೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕೊಂದವನೂ, ವೀರರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರನೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಘಣಾಮಂಡಲದಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಕಂಬಲ, ಅಶ್ವತರಗಳೆಂಬ ನಾಗಗಳನ್ನೇ ಕುಂಡಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಅನಂದವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನೂ, ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಿಯೆನಿಸಿದ ಮಹಾದೇವನೂ, ಓಂಕಾರವೆಂಬ ಮನೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವನೂ, ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಸಂಜ್ಞಕನೂ, ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನೂ ಆಗಿರುವನು. ||೨೧-೨೨-೨೩||

ನರ್ಮದಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನೂ, ಪಾಪಶೂನ್ಯರಾದ ಜನರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನೂ, ಮಹಾಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಲಿಂಗರೂಪಿಯೂ, ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದವನೂ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪನೂ,

ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರೋಽನಂತಾತ್ಮಾ ಭಸ್ಮಾಂಗೋ ಗೋಪತಿಪ್ರಿಯಃ |

ನೇದಾಶ್ವಃ ಕಂಜಜಾಜಾನೀತ್ರಪೂಜಿತಸಾದುಕಃ || ೨೫ ||

ಜಲಂಧರವಧೋದ್ಯುಕ್ತದಿವ್ಯಚಕ್ರಪ್ರದಾಯಕಃ |

ನಾಮನೋ ವಿಕಟೋ ಮುಂಡಸ್ತುಹುಂಡಕೃತಸಂಸ್ತುತಿಃ || ೨೬ ||

ಘಣೀಶ್ವರಮಹಾಹಾರೋ ರುದ್ರಾಪ್ತಕೃತಕಂಕಣಃ |

ವೀಣಾಸಾಣಿರ್ಗಾನರತೋ ಡಕ್ಕಾನ್ಯಾದ್ಯಪ್ರಿಯೋ ವಶೀ || ೨೭ ||

ವಿಶಾಲವಕ್ಷಾಃ ಶೈಲೇಂದ್ರಜಾಮಾತಾನುರಸತ್ತಮಃ |

ಹೃತ್ತನೋನಾಶಕೋ ಬುದ್ಧೋ ಜಗತ್ಕಂದೋರ್ದನೋ ಬಲೀ || ೨೮ ||

ಪಲಾಶಪುಷ್ಪಪೂಜ್ಯಾಂಘ್ರಿಃ ಪಲಾಶನವರಪ್ರದಃ |

ಸಾಗರಾಂತರ್ಗತೋ ಘೋರಃ ಸದ್ಯೋಜಾತೋಂಬಿಕಾಸಖಃ || ೨೯ ||

ಅಸರಿಮಿತವಾದ ಅಕೃತಿಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಭಸ್ಮವನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಲೇಪನಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ, ವೇದಗಳನ್ನೇ ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನೂ, ಕಮಲೋದ್ಭವಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವನೂ, ಜಲಂಧರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನೂ, ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯೂ, ಮೂರುಕಣ್ಣು, ಸರ್ಪಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಕಾರಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಕಾಣುವವನೂ, ಮುಂಡ, ತುಹುಂಡ ಎಂಬವರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಎನಿಸಿರುವನು. || ೨೪-೨೫-೨೬ ||

ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕಂಕಣಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವವನೂ, ಡಕ್ಕಾನ್ಯಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪರ್ವತರಾಜನ ಅಳಿಯನೂ, ದೇವತೋತ್ತಮನೂ, ಹೃದಯದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದುಷ್ಟರನ್ನು (ಬಲಿಹಾಕುವವನೂ) ಸದೆಬಡಿಯುವವನೂ, ಬಲಶಾಲಿಯೂ, ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವಿನಿಂದ

ನಾಮದೇವಃ ಸಾಮಗೀತಃ ಸೋಮಃ ಸೋಮಕಲಾಧರಃ ।

ನಿಸೀಮನುಹಿನೋದಾರೋ ದೂರಿತಾಖಿಲಪಾತಕಃ ॥೩೦॥

ತಪನಾಂತರ್ಗತೋ ಧಾತಾ ಧೇನುಪುತ್ರವರಪ್ರದಃ ।

ಬಾಣಹಸ್ತಃಪ್ರದೋ ನೇತಾ ನಮುಚಿರ್ವೀರ್ಯವರ್ಧನಃ ॥೩೧॥

ನಾಗಾಜಿನಾಂಗೋ ನಾಗೇಶೋ ನಾಗೇಶವರಕಂಕಣಃ ।

ಅಗೇಶಶಾಯೀ ಭೂತೇಶೋ ಗಣಕೋಲಾಹಲಪ್ರಿಯಃ ॥೩೨॥

ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಯೋನೇಕಬಾಹುಃ ಶೂಲಧೃಕ್ಪಾಲಿತಾಪನಃ ।

ಕಾಲಪ್ರಮಥನಃ ಕೂರ್ಮನುಹಾಖರ್ಷಟಧಾರಕಃ ॥೩೩॥

ಪೂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೂ, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ, ಸಾಗರಗಳ ಒಳಗೆ ಇರುವವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪನೂ, ಸದ್ಯೋಜಾತನೂ, ಅಂಬಿಕಾದೇವಿಯ ಸಹಚಾರಿಯೂ, ||೨೭-೨೮-೨೯॥

ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಸಾಮವೇದದಿಂದ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಉಮಾಸಹಚರನೂ, ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನೂ, ಉದಾರಸ್ವಭಾವನೂ, ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ದೂರಮಾಡಿದವನೂ, ಸೂರ್ಯನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನೂ, (ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ) ಧಾತೃವೆನಿಸಿರುವವನೂ, ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಮಗನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನೂ, ಬಾಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಸುವವನೂ, ನಮುಚಿಯೂ (ಭಕ್ತರನ್ನು ಬಿಡದವನು) ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನೂ, ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು ಪೇಡದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಸರ್ಪಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಸರ್ಪರಾಜನನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಂಕಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಪರ್ವತಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಲಗಿರುವವನೂ, ಭೂತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಕೋಲಾಹಲ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನೂ, ||೩೦-೩೨-೩೩॥

ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಶೂಲಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಕಲಿದೋಷವನ್ನು ಹಿಡಿಸುವವನೂ, ಯಮನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದವನೂ, ಆಮೆಯಾಕಾರದ ಕಪ್ಪರವನ್ನು ಹಿಡಿದವನೂ, ನರಸಿಂಹನ

ನಾರಸಿಂಹಾಜಿನಧರೋ ಮಹಾಲಾಂಗಲಭ್ಯಗ್ಬಲೀ ।

ಕಕುಮೋನ್ಮಥನೋ ಹೇತುರಹೇತುಃ ಸರ್ವಕಾರಣಃ ॥೩೪॥

ಕೃಶಾನುರೇತಸೋತ್ಪುಲ್ಲಫಾಲನೇತ್ರೋಽಮರಾರಿಹಾ ।

ಮೃಗಬಾಲಧರೋ ಧನ್ವೀ ಶಕ್ರಬಾಹುವಿಭಂಜಕಃ ॥೩೫॥

ದಕ್ಷಯಜ್ಞಪ್ರಮಥನಃ ಪ್ರಮಥಾಧಿಪತಿಃ ಶಿವಃ ।

ಶತಾನರ್ತೋ ಯುಗಾನರ್ತೋ ಮೇಘಾನರ್ತೋ ದುರಾಸದಃ ॥೩೬॥

ಮನೋಜವೋ ಜಾತಜನೋ ವೇದಾಧಾರಃ ಸನಾತನಃ ।

ಪಾಂಡರಾಂಗೋ ಗೋಜಿನಾಂಗಃ ಕರ್ಮಾದಿ ಜನೇತ್ಸಲಃ ॥೩೭॥

ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರೋ ವೀರಹೋತಾ ಶತರುದ್ರಿಯಮಧ್ಯಗಃ ।

ಭೀಮೋ ರುದ್ರ ಉದಾನರ್ತೋ ಪಿಷಮಾಕ್ಷೋರುಣೇಶ್ವರಃ ॥೩೮॥

ಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ದೊಡ್ಡ ನೇಗಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ಬಲ ಶಾಲಿಯೂ, ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದವರ ಭುಜವನ್ನು ಕದಡಿದವನೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಕಾರಣನೂ, ತಾನುಮಾತ್ರ ಕಾರಣಶೂನ್ಯನೂ, ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಕಾರಣ ಭೂತನೂ, ಅಗ್ನಿರೇತಸ್ಸನೂ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಣೆಗಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನೂ, ಎಳೆಯ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಉತ್ತಮ ವಾದ ಧನುಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಇಂದ್ರನ ತೋಳನ್ನು ಮುರಿದವನೂ, ॥೩೩-೩೪-೩೫॥

ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಾಗವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದವನೂ, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಅನೇಕರೀತಿ, ಯುಗಗಳರೂಪದಲ್ಲಿ, ಮೇಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯದವನೂ, ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳವನೂ, ಜನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನೂ, ವೇದಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧಾರಭೂತನೂ, ಸನಾತನನಿರಿಸಿದವನೂ, (ಹಿಂದಿನವನು) ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಗೋಚರ್ಮವನ್ನು ದೇಹದಮೇಲೆ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಜನರ ಮೇಲೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎನಿಸಿರುವನು. ॥೩೬-೩೭॥

ಚತುರ್ಹೋತ್ಯಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪನಾದವನು, ಸಮರ್ಥನಾದವನು, ಹೋತ್ಯಸ್ವರೂಪನು, ಶತರುದ್ರಿಯಮಂತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನು, ಅತಿಭಯಂಕರನು,

ಯಕ್ಷರಾಜನುತೋ ನಾಥೋ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ ।

ಕಸಾಲಸಾಣಿರ್ಭಗವಾನ್ಮೈಯ್ಯಾಘ್ರತ್ವಗಲಂಕೃತಃ ॥೩೯॥

ಮೋಕ್ಷಸಾರೋಧ್ವರಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಧ್ವಜಬಾಹುರ್ಮರುತ್ಸಖಾ ।

ಆರುಣೇಯಸ್ತ್ವಗಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಕಾನುನಾರಹಿತಸ್ತರುಃ ॥೪೦॥

ಬಿಲ್ವಪೂಜ್ಯೋ ಬಿಲ್ವಿನೀಶೋ ಹರಿದಶ್ವೋಪರಾಜಿತಃ ।

ಬೃಹದ್ರಥಂತರಸ್ತುತೋ ವಾಮದೇವ್ಯಸ್ತವಪ್ರಿಯಃ ॥೪೧॥

ಅಘೋರತನುರೋಜಿಸ್ಥೋ ಗಂಭೀರೋ ಮನ್ಯುರೀಶ್ವರಃ ।

ಕಲಿಪ್ರವರ್ತಕೋ ಯೋಗೀ ಸಾಂಖ್ಯಮಾಯಾವಿಶಾರದಃ ॥೪೨॥

ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಪ್ರವಾಹಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯರೂಪ ದಲ್ಲಿರುವವನು. ವಿಷಮನಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು, (ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಾದುದರಿಂದ) ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನು, ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು, ಕುಬೇರನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಜಗದೊಡೆಯನು, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನು, ಬ್ರಹ್ಮಕಸಾಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವವನು, ಮೋಕ್ಷದ ಸಾರಸ್ವರೂಪನು, ಯಾಗಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು, ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನು, ವಾಯುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತನು, ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವನು, ಚರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು, ಇಚ್ಛಾಶೂನ್ಯನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಇರುವವನು ॥೩೯-೪೦॥

ಬಿಲ್ವಪತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಬಿಲ್ವವನಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯು, ಹಸುರುಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳುಳ್ಳವನು, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಲ್ಪಡದವನು, ಬೃಹದ್ರಥಂತರವೆಂಬ ಸಾಮದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವವನು, ವಾಮದೇವವೆಂಬ ಸಾಮಗಾನದ ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಿಯನೆಸಿರುವವನು, ಶಾಂತಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಬಲ ಶಾಲಿಯು, ಗಂಭೀರವಾದ ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ಕೋಪಸ್ವರೂಪನು, ಐಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನು, ಕಲಿಪ್ರೇರಕನು, ಯೋಗನಿರತನು, ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು. ॥೪೧-೪೨॥

ನಿಧಾರಣೋ ಧೈರ್ಯಧುರೋ ಸೋಮಧಾಮಾಂತರಸ್ಥಿತಃ ।

ಶಿವಿವಿಷ್ಣೋ ಗಹ್ವರೇಷ್ಣೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ದೇವಃ ಕನಿಷ್ಠಕಃ ॥೪೩॥

ಪಿನಾಕಹಸ್ತೋಃ ಪರಜೋ ದುಂದುಭ್ಯೋಃ ವರ್ಷ್ಯ ರೈಷ್ಠ್ಯಕಃ ।

ಕವಚೀ ಚ ನಿಷಂದ್ರೀ ಚ ರಥಘೋಷೋಽಮಿತಪ್ರಭಃ ॥೪೪॥

ಕಾಲಂಜರೋ ದಂದಶೂಕೋ ವಿದರ್ಭೀಶೋ ಗುಣಾತಿಗಃ ।

ಗಭಸ್ತೀಶೋ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹರ್ಷಿಃ ಸಂತಿತವ್ರತಃ ॥೪೫॥

ಕರ್ಣಿಕಾರನನಾವಾಸೀ ಕರವೀರಸುಮುಖ್ಯಯಃ ।

ನೀಲೋತ್ಪಲನುಹಾಸ್ರಗ್ನೀ ಕರಹಟ್ಟಪುರೇಶ್ವರಃ ॥೪೬॥

ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿರುವನು, ಧೈರ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವನು, (ಅಂದರೆ ತುಂಬಾ ಧೈರ್ಯವಂತನು) ಚಂದ್ರನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವನು, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು, ಅಥವಾ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು, ವಿಷಮನಾದ ಬೆಟ್ಟ, ಗುಹೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವನು, ವಿದ್ಯೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಹಿರಿಯವನು, ಕ್ರೇಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನು, ವಿದ್ಯೆ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ರಹಿತನು, ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವನು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯೇ ಮುಂತಾದ ರೂಪುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವನು, ದುಂದುಭಿ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಶಬ್ದರೂಪನು, ಸಮುದ್ರವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನೀರಿನ ಸ್ವರೂಪನು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಂಟಾಗುವ ಕಲ್ಲು, ಬಂಡೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಕವಚವುಳ್ಳವನು, ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ರಥದ ಧ್ವನಿಸ್ವರೂಪನು, ಅಪರಿಮಿತ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು, ಯಮನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನಡಗಿಸಿದವನು, ದಂದಶೂಕನು, ಸರ್ಪದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವನು. ವಿದರ್ಭೀಶ್ವರನು, ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾರಿರುವನು, ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನು, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಋಷಿಪುಂಗವನು, ವ್ರತನಿಯಮವನ್ನಾಚರಿಸಿದವನು. ॥೪೩-೪೪-೪೫॥

ಕಣಿಗಲಹೂವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವನು, ಕರವೀರಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ (ಕಣಿಗಲೆ) ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಕನ್ನೈದಿಲೇ ಹೂವಿನ ದೋಡ್ಡ ಹಾರವುಳ್ಳವನು, ಕರಹಟ್ಟವೆಂಬ

ಶತಾರ್ಚನಃ ಪರಾನಂದೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಯೋಪವೀತವಾನ್ |

ಬಲೀ ಬಾಲಪ್ರಿಯೋ ಧರ್ಮೋ ಹಿರಣ್ಯಪತಿರಪ್ಪತಿಃ ||೪೭||

ಯಮಪ್ರಮಥನೋಸ್ಥೀಷೀ ಚಕ್ರಹಸ್ತಃ ಪುರಾಂತಕಃ |

ವಸುಷೇಣೋಽಂಗನಾದೇಹಃ ಕಾಲಾಚಾರಪ್ರವರ್ತಕಃ ||೪೮||

ತಂತ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಮಂತ್ರನುಯೋ ಗಾಯತ್ರೀಮಧ್ಯಗಃ ಶುಚಿಃ |

ವೇದಾತ್ಮಾ ಯಜ್ಞಸಂಪ್ರೀತೋ ಗರಿಷ್ಠೋ ಪಾರದಃ ಕಲಿಃ ||೪೯||

ಋಗೈಜುಃ ಸಾಮರೂಪಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಕೃತುರೀಶ್ವರಃ |

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಜನಕೋ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವರಪ್ರದಃ ||೫೦||

ಕ್ಷಮಿತಾಶೇಷಸಾಷಂಡೋ ದಂಡಹಸ್ತೋ ದುರಾಸದಃ |

ದೂರ್ವಾರ್ಚನಪ್ರಿಯಕರೋ ರಂತಿದೇವೋಽನುರೇಶ್ವರಃ ||೫೧||

ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನು, ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವವನು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅನಂದಸ್ವರೂಪನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನು, ಉಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ತುಂಬಾ ಬಲಶಾಲಿಯು, ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನು, ಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನು, ಜಲಾಧಿಪತಿಯು, ಯಮನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು, ಕವಚವುಳ್ಳವನು, ಚಕ್ರವನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ತ್ರಿಪುರಾಸುರ ಶತ್ರುವು, ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನು. ಅರ್ಧನಾರೀದೇಹವುಳ್ಳವನು, ಕುಲಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿರುವವನು. ||೪೭-೪೮-೪೯||

ತಂತ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು, ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪನು, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಶುಚಿಯಾಗಿರುವವನು, ವೇದಸ್ವರೂಪನು, ಯಾಗದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದಿದವನು, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿಯವನು, ವಾದರಸಸ್ವರೂಪನು, ಕಲಿರೂಪನು, ಋಕ್ಕು, ಯಜುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಾಮರೂಪವಾದ ವೇದಗಳ ಸ್ವರೂಪನು, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪನು, ಯಜ್ಞರೂಪಿಯು, ಐಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನು, ಬ್ರಹ್ಮನ ತಂದೆಯು, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬ ದಾನವನಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತವನು. ||೪೯-೫೦||

ಎಲ್ಲಾ ಪಾಷಂಡರನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸಿದವನು, ದಂಡವನ್ನು ಕೈಯ್ಯೆಲ್ಲುಳ್ಳವನು, ಹೊಂದಲು ಅಸಾಧ್ಯನೂ, ಗರಿಕೆಯ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ

ಅಮೃತಾತ್ಮಾ ಮಹಾದೇವೋ ಹರಃ ಸಂಸಾರಕಾರಕಃ |

ಶ್ರೀಗುಣೋ ವಿಖನಾ ನಾಗ್ನಿಃ ತ್ವಜ್ಜ್ಞಾಂಸರುಧಿರಾಸನಃ ||೫೨||

ವಸಾಪ್ರಿಯೋ ವಸಾನಿಷ್ಠೋ ವಿಷ್ಣುರಕ್ತಪ್ರಿಯೋ ಗುರುಃ |

ಕಿರಾತನೇಷಃ ಶೋಣಾತ್ಮಾ ರತ್ನಗರ್ಭೋಽರುಣೇಕ್ಷಣಃ ||೫೩||

ಸುರಾಸವಬಲಿಪ್ರೀತಸ್ತತ್ಪೂರ್ಣೋ ಗಂಧದೇಹವಾನ್ |

ವ್ಯೋಮಕೇಶಃ ಕೋಶಹೀನಃ ಕಲ್ಪನಾರಹಿತಃ ಕ್ಷಮೀ ||೫೪||

ಸಹಮಾನಶ್ಚ ವಿನ್ಯಾಧೀ ಸ್ಫಟಿಕೋಪಲನಿರ್ಮಲಃ |

ಮೃತ್ಯುಂಜಯೋ ದುರಾರಾಧ್ಯೋ ಭಕ್ತಿಪ್ರೀತೋ ಭಯಾಪಹಃ ||೫೫||

ವನು, ರಂತಿದೇವನೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪನು, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವನು, ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು, ಸಂಸಾರಬಂಧನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು, ಸತ್ತ್ವ, ರಜಸ್ಸು ಮತ್ತು ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮೂರುಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪನು, ವಿಖನಸನು, ವಾಚಾಳಿಯು, ಚರ್ಮ, ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ರಕ್ತಗಳನ್ನೇ ಆಸನವನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು, ವಪೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಗುರುವು, ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಬೇಡನ ವೇಷವುಳ್ಳವನು, ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ರತ್ನಗಳನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು, ಸಮುದ್ರಸ್ವರೂಪನು, ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು. ||೫೧-೫೨-೫೩||

ದೇವತೆಗಳ ಆಸವ (ಮಧು) ರೂಪವಾದ ಬಲಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದಿದವನೂ, ತತ್ಪುರುಷನೆನಿಸಿದವನೂ, (ತತ್ಪುರುಷಮೂರ್ತಿಯು) ಗಂಧಮಯವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಕೂದಲನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವನೂ, ಕೋಶವಿಲ್ಲದವನೂ, ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಲ್ಲದವನೂ, ದಯೆಯಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೂ, ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವನೂ, ವೈರಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನೂ, ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಯಂತೆ ನಿರ್ಮಲಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೂ, ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ, ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಪೂಜಿಸಲು ಅರ್ಹನೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನೂ, ಭಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ, ಗಂಧರ್ವರ ಸಂಗೀತದಿಂದ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರು

ಗಂಧರ್ವಗಾನಸುಪ್ರೀತೋ ವಿಷ್ಣುಗರ್ಭೋಽಮಿತದ್ಭುತಿಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಃ ಸೂರ್ಯನೇತ್ರೋ ವೀತಿಹೋತ್ರೋಽರ್ಜುನಾಂಗಕಃ ||೫೬||

ಗರ್ವಾಪಹಾರಕೋ ವಾಗ್ಮೀ ಕುಂಭಸಂಭವಪೂಜಿತಃ |

ಮಲಯೋ ವಿಂಧ್ಯನಿಲಯೋ ಮಹೇಂದ್ರೋ ಮೇರುನಾಯಕಃ ||೫೭||

ಪಾರ್ವತೀನಾಯಕೋ ಜಪ್ರೋ ಜಂಗಮಾಜಂಗಮಾಶ್ರಯಃ |

ಕುರುವಿಂದಾರುಣಸ್ತನ್ವೀ ಅಸ್ಥಿಭೂಷೋ ನಿಶಾಕರಃ ||೫೮||

ಸಮುದ್ರಮುಥನೋದ್ಭೂತಕಾಲಕೂಟವಿಷಾದನಃ |

ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದೋ ದಯಾಮೂರ್ತಿಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ ||೫೯||

ಕಾರಣೋ ವೀರಣಃ ಪುತ್ರೀ ಜಂತುಗರ್ಭೋ ಗರಾದನಃ |

ಶ್ರೀಶೈಲಮೂಲನಿಲಯಃ ಶ್ರೀಮದ್ಭ್ರೂಸಭಾಪತಿಃ ||೬೦||

ನನೂ, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಸೂರ್ಯನನ್ನೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಅಗ್ನಿರೂಪನೂ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ||೫೪-೫೫-೫೬||

ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ, ವಾಚಾಳಿಯೂ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಮಲಯಪರ್ವತಸ್ವರೂಪನೂ, ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವಾಸಿಯೂ, ಮಹೇಂದ್ರನೂ (ಚಂದ್ರರೂಪಿಯೂ) ಮೇರುವಿಗೊಡೆಯನೂ, ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಕಾರಮಣನೂ, ಜಪಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯನೂ, ಕೊನ್ನಾರೀಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ಕೆಂಪುವರ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ನಾರೀರೂಪನೂ, ಮೂಳೆಗಳ ಅಭರಣವುಳ್ಳವನೂ, ಚಂದ್ರರೂಪಿಯೂ, ||೫೭-೫೮||

ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದು ದರಿದುಂಟಾದ ಕಾಲಕೂಟವೆಂಬ ವಿಷವನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡಿದವನೂ, ದೇವದಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ, ದಯಾಸ್ವರೂಪನೂ, ಸಾವಿರ ಕಾಲ್ಪಳುಳ್ಳವನೂ, ಜಗತ್ಪಾರಣನೂ, ವೀರರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರುವವನೂ, ಉತ್ತಮರಾದ ಮಕ್ಕಳುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ವಿಷವನ್ನು ತಿಂದವನೂ, ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ

ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿರನಘೋ ಜಲಂಧರನಿಸಾತನಃ ।

ದಕ್ಷಿಣೋ ಯಜಮಾನಾತ್ಮಾ ದೀಕ್ಷಿತೋ ದೈತ್ಯನಾಶಕಃ ॥೬೧॥

ಕಲ್ಮಾಷಸಾದ ಪೂಜ್ಯಾಂಘ್ರಿರತಿದೋ ತುರಗಪ್ರಿಯಃ ।

ಉಮಾಧವೋ ದೀನದಯೋ ದಾತಾ ದಾಂತೋ ದಯಾಪರಃ ॥೬೨॥

ಶ್ರೀಮದ್ದಕ್ಷಿಣಕೈಲಾಸನಿಸಾಸೋ ಜನವತ್ಸಲಃ ।

ದರ್ಭರೋಮಾ ಬಲೋನ್ನೇತಾ ತಾಮಸಸ್ತನುವರ್ಧನಃ ॥೬೩॥

ನಮಸ್ಕಾರಪ್ರಿಯೋ ನಾಥೋ ಅನಂದಾತ್ಮಾ ಸನಾತನಃ ।

ತಮಾಲನೀಲಸುಗತೋ ಕುತರ್ಕವಿನಿವಾರಕಃ ॥೬೪॥

ಕಾರ್ಮರೂಪಃ ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಕರಣಾನಾಂ ಚ ಕಾರಣಃ ।

ತೈಪಾಣಿಃ ಕಾಂತಿಪರೋ ಮಣಿಸಾಣಿಃ ಕುಲಾಚಲಃ ॥೬೫॥

ನೆಲಸಿರುವವನೂ, ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತನಾದ ದಭ್ರಸಭೆಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನೂ, ಜಲಂಧರನನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದವನೂ, (ಕೊಂದವನೂ) ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನೂ, ಯಜಮಾನಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ದೀಕ್ಷಾಧಾರಿಯೂ, ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ||೫೯-೬೦-೬೧||

ಕಲ್ಮಾಷಸಾದನೆಂಬ ಋಷಿಯ ಪೂಜಾರ್ಯೋಗ್ಯನಾದ ಚರಣಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ಸಾಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಉಮಾರಮಣನೂ, ದೀನರಲ್ಲಿ ದಯೆಯುಳ್ಳವನೂ, ದಾನಮಾಡುವವನೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ, ದಯಾಪರನೂ, ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ದಕ್ಷಿಣಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನೂ, ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ದರ್ಭಗಳಂತೆ ರೋಮಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಬಲವಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಯನಮಾಡುವವನೂ, ತಾಮಸಪ್ರಕೃತಿಯೂ, ತಮೋಗುಣಯುಕ್ತನೂ, ಶರೀರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವವನೂ, ನಮಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಗದೊಡೆಯನೂ, ಅನಂದಸ್ವರೂಪನೂ, ಪುರಾತನಪುರುಷನೂ. ಹೊಂಗೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವನೂ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ, ನೀಚತರ್ಕಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡುವವನೂ, ||೬೨-೬೩-೬೪||

ಕೆಲಸಗಳ ರೂಪುಳ್ಳವನೂ, ಶಾಂತಸ್ವರೂಪನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣಸ್ವರೂಪನೂ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನೂ;

ಕಸ್ತೂರಿತಲಕಾಕ್ರಾಂತಫಾಲೋ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಢ್ರನಾನ್ ।

ನಾರಣಾಂಗಾಲಂಕೃತಾಂಗೋ ಮಹಾಪಾಪನಿವಾರಣಃ ॥೬೬॥

ಪ್ರಕಾಶರೂಪೋ ಗುಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಬಾಲರೂಪೋ ಬಿಲೇಶಯಃ ।

ಭಿಕ್ಷುಪ್ರಿಯೋ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಕ್ತಾ ಭರದ್ವಾಜಪ್ರಿಯೋ ವಶೀ ॥೬೭॥

ಕರ್ಮಣ್ಯೋ ನರಕೋದ್ಧರ್ತಾ ತರುಣೋ ಯಾನಹರ್ಷದಃ ।

ವೃಷಗಾಮೀ ಧರ್ಮಗೋಪ್ತಾ ಕಾಮೀ ಕಾಮಾಂಗನಾಶನಃ ॥೬೮॥

ಕಾರಣ್ಯೋ ವಾಜಿರೂಪಾತ್ಮಾ ನಿಧನೋ ಗ್ರಾಮಣೀಃ ಪ್ರಭುಃ ।

ಅರಣ್ಯಪಶುಹಸ್ತಶ್ಚ ಸೈನಿಕೋ ಮೇಘನಾಹನಃ ॥೬೯॥

ಕುಮಾರಗುರುರಾನಂದೋ ವಾಮನೋ ವಾಗ್ಧವೋ ಯುವಾ ।

ಸ್ವರ್ಧನೀಚಂದ್ರಮೌಲಿಶ್ಚ ತರುರಾಜೋ ಮಹಾಮುನಾಃ ॥೭೦॥

ರತ್ನಪಾಣಿಯೂ, ಕುಲಪರ್ವತರೂಪಿಯೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ-ತಿಲಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಢ್ರವನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವವನೂ, ಅನೇಕ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪನೂ, ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯರೂಪಿಯು ಅಥವಾ ಗುಟ್ಟಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಬಾಲಕರ ರೂಪಿನಿಂದ ತೋರುವವನೂ, ಸರ್ವರೂಪಿನಿಂದ ಗೋಚರಿಸುವವನೂ, ಭಿಕ್ಷುಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವನೂ, ಭರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಾತ್ರನೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ॥೬೬-೬೭ ೬೮॥

ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವವನೂ, ನರಕದಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವವನೂ, ತರುಣನೂ, ಯುವಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ವೃಷಭದಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನೂ, ಇಚ್ಛಾ ವಂತನೂ, ಮನ್ಮಥನ ದೇಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಪ್ರಪಂಚಕಾರಣಭೂತವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಕುದುರೆಯ ರೂಪುಳ್ಳವನೂ, ಧರ್ಮರಹಿತನೂ, ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯೂ, ಸರ್ವಸಮರ್ಥನೂ, ಕಾಡುಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಕೈಲುಳ್ಳವನೂ, ಸೈನಿಕಸ್ವರೂಪನೂ, ಇಂದ್ರರೂಪಿಯೂ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ತಂದೆಯೂ, ಅನಂದರೂಪನೂ, ವಾಮನಸ್ವರೂಪನೂ, ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿ

ಕಣಾಶನಸ್ತಾಮ್ರಘನೋ ಮಯಪ್ರೀತೋಽಜರಾಮರಃ ।

ದಾನವೋ ಘಾಲನೇತ್ರೋ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಪರಾಯಣಃ ||೨೧||

ಪುರಾಣವೃಂದಸಂಪ್ರೀತ ಇತಿಹಾಸನಿಶಾರದಃ ।

ಸಮರ್ಥೋ ನಮಿತಾಶೇಷದೇವೋ ದ್ಯೋತಕರಃ ಘಣೇ ||೨೨||

ಕರ್ಷಕೋ ಲಾಂಗಲೇಶಶ್ಚ ನೇರುಧಸ್ತಾ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।

ಉಗ್ರಃ ಪಶುಪತಿರ್ಗೋಸ್ತಾ ಪವನಾನೋ ವಿಭಾವಸುಃ ||೨೩||

ಉದಾವಸುರ್ವೀತರಾಗೋ ಉರ್ದೀಶೋ ವೀರೈವರ್ಧನಃ ।

ಜ್ವಾಲಾಮಾಲೋಚಿತಾಂಗಶ್ಚ ವೈದ್ಯದಗ್ನಿ ಪ್ರವರ್ತಕಃ ||೨೪||

ಕಮನೀಯಾಕೃತಿಃ ಸಾತಾ ಆಷಾಢಃ ಷಂಡವರ್ಜಿತಃ ।

ಪುಲಿಂದರೂಪಃ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಾ ಪುಣ್ಯಪಾಪಫಲಪ್ರದಃ ||೨೫||

ಸುವವನೂ, ಪ್ರಾಯದವನೂ, ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನೂ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ
ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ವೃಕ್ಷರಾಜನೂ, ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ||೨೮-೩೯-೨೦||

ಕಣಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವನೂ, ತಾಮ್ರಮಯವಾದ ಮೇಘರೂಪನೂ,
ಮಯನೆಂಬ ದಾನವ ಶಿಲ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಮುಪ್ಪು ಮತ್ತು ನಾವುಗಳಿಲ್ಲ
ದವನೂ, ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕನೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ನಿರತನೂ, ಪುರಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಪಡೆದವನೂ, ಇತಿಹಾಸನಿಪುಣನೂ,
ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರ್ಥನೂ, ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪ
ರೂಪಿಯೂ : ||೨೧-೨೨||

ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನೇ ಬಿಲ್ಲುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ನೇಗಿಲುಗಳಿಗೆ
ಒಡೆಯನೂ, (ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ,) ವೈರಿಗಳನ್ನು ಉಗ್ರವಾಗಿ ದಂಡಿಸುವವನೂ,
ಪಶುಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನೂ, ವಾಯುರೂಪಿಯೂ, ಸೂರ್ಯರೂಪನೂ,
ನೀರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವಾಸಿಸುವವನೂ, ಅಸೂಯಾರಹಿತನೂ, ಭೂಪತಿಯೂ, ವೀರೈವನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನೂ, ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಗ್ನಿರೂಪನೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿ
ಯನೂ, ಮಿಂಚನ್ನು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವವನೂ, ಮನೋಹರವಾದ
ಆಕಾರವುಳ್ಳವನೂ, ರಕ್ಷಕನೂ, ಗಜಚರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಹೇಡಿತನವಿಲ್ಲದವನೂ

ಗಾರ್ಹಪತ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಃ ಸಭ್ಯೋ ವಸಥೈತ್ಯವಿಃ ।

ದ್ರುಮ ಆಹವನೀಯಶ್ಚ ತಸ್ಯರೋಽಥ ನುಯಸ್ಕರಃ ॥೭೬॥

ಶಂಕರೋ ನಾರಿದೋ ವಾರ್ಯೋ ನಾತಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ ।

ಕುಲಿತಾಯುಧಹಸ್ತಶ್ಚ ವಿಕೃತೋ ಜಟಿಲಃ ಶಿಖೀ ॥೭೭॥

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರವಾಸೀ ದೇವೇಡ್ಯೋ ಸಹ್ಯಜಾತೀರಸಂಸ್ಥಿತಃ ।

ಮಹಾಕಾಯೋ ವೀತಭಯೋ ಗಣಗೀತೋ ನಿಶಾರದಃ ॥೭೮॥

ತಪಸ್ವೀ ತಾಪಸಾಚಾರ್ಯಃ ದ್ರುಮಹಸ್ತೋ ಜ್ವಲತ್ ಪ್ರಭುಃ ।

ಕಿಂದನೋ ಮಂಕಣಪ್ರೀತೋ ಜಾತೂರ್ಕರ್ಣಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯಃ ॥೭೯॥

ನೇನೋ ವೈನೋ ನಿಶಾಖಶ್ಚ ಕಂಪನೋ ರೋಮದಾರಕಃ ।

ಉಷಾಯದೋ ದಾರಿತಾಂಗೋ ನಾನಾಗಮನಿಶಾರದಃ ॥೮೦॥

ಬೇಡನರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಪುಣ್ಯವಿಗ್ರಹನೂ, ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ ; ॥೭೬-೭೭-೭೮॥

ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಸಭ್ಯ, ಅವಸಥ, ಕವಿ, ಮರ, ಈ ರೂಪಿಯೂ, ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಕಳ್ಳರ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರನೂ, ಮೋಡದರೂಪನೂ, ಜಲದಲ್ಲಿ ತೋರುವವನೂ, ಗಾಳಿಯ ಚಕ್ರವನ್ನು (ಮಂಡಲವನ್ನು) ಪ್ರೇರಿಸುವವನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ವಿಕಾರಸ್ವರೂಪನೂ, ದೊಡ್ಡ ಜಡೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವನೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವವನೂ, ಕಾವೇರಿನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವವನೂ, ದೊಡ್ಡ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಭಯರಹಿತನೂ, ಗಣಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಪಂಡಿತನೂ ; ॥೭೬-೭೭-೭೮॥

ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವವನೂ, ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವವರಿಗಿಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ಉಜ್ವಲವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಕೆಟ್ಟ ಜನಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವನೂ, ಮಂಕಣಿನಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದಿದವನೂ, ಜಾತೂರ್ಕರ್ಣನು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ವೇದನರೂಪನೂ, ವೈದ್ಯನೂ,

ಕಾವ್ಯಾಲಾಪೈಕಕುಶಲೋ ಮೀಮಾಂಸಾವಲ್ಲಭೋ ಧ್ರುವಃ ।

ತಾಲಮೂಲನಿಕೇತಶ್ಚ ಬಿಲ್ವಮೂಲಪ್ರಪೂಜಿತಃ ॥೮೧॥

ನೇದಾಂಗೋ ಗಮನೋ ಗವ್ಯೋ ಗವ್ಯಪ್ರೀತಃ ಫಲಾದನಃ ।

ಗಂಗಾತೀರಸ್ಥಿತೋ ಲಿಂಗೀ ಅಲಿಂಗೋ ರೂಪಸಂತ್ರಯಃ ॥೮೨॥

ಶ್ರಾಂತಿಹಾ ಪುಣ್ಯನಿಲಯಃ ಪಲಲಾಶೋಽರ್ಕಪೂಜಿತಃ ।

ಮಹೇಂದ್ರವಿಷ್ಣು ಜನಕೋ ಬ್ರಹ್ಮತಾತೋ ಸ್ತುತೋಽನ್ಯಯಃ ॥೮೩॥

ಕರ್ದಮೇಶೋ ಮತಂಗೇಶೋ ವಿಶ್ವೇಶೋ ಗಂಧಧಾರಕಃ ।

ವಿಶಾಲೋ ವಿಮಲೋ ಜಿಷ್ಣುರ್ಜಯತೀಲೋ ಜಯಪ್ರದಃ ॥೮೪॥

ಅಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡುಗಿಸುವವನೂ, ರೋಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಉಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸೀಳಿದವನೂ, ಅನೇಕ ಅಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನೂ; ॥೮೧-೮೦॥

ಕಾವ್ಯಾಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನೂ, ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, (ಅಂದರೆ ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೂ) ತಾಲವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಬಿಲ್ವಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಮೀಮಾಂಸಾ, ಜ್ಯೋತಿಷ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ಆರು ವೇದಾಂಗಸ್ವರೂಪನೂ, ಗಮನಶೀಲನೂ, (ಜ್ಞಾನರೂಪನೂ) ಹಸುವಿನ ಕ್ಷೀರಸ್ವರೂಪನೂ, ಆ ಹಾಲಿನಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದಿದವನೂ, ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವನೂ, ಗಂಗಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ರೂಪರಹಿತನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವೆನಿಸಿರುವವನೂ, ರೂಪಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನೂ, ಶ್ರಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಪುಣ್ಯಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಮನೆಯಾಗಿರುವವನು, ಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಣೆಮಾಡುವವನು, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, (ಅಥವಾ ಎಕ್ಕದ ಹೂವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು) ಇಂದ್ರ, ವಿಷ್ಣು ಇವರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವನು, ಬ್ರಹ್ಮನ ತಂದೆಯು, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದವನು; ॥೮೧-೮೨-೮೩॥

ಕೆಸರಿಗೆ ಒಡೆಯನು, (ಕರ್ದಮೇಶ್ವರಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು) ಅನೇಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯು (ಮತಂಗೇಶ್ವರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿರುವನು) ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನೆಂದು

ದಾರಿದ್ರ್ಯಮಥನೋ ಮಂತ್ರೀ ಶಂಭುಃ ಶಶಿಕಲಾಧರಃ ।

ಶಿಂಶುಮಾರೋ ಶೌನಕೇಡ್ಯೋ ಶ್ವಾನಯೋಶ್ವೇತಜೀವದಃ ॥೮೫॥

ಮುನಿಬಾಲಪ್ರಿಯೋ ಗೋತ್ರೋ ಮಿಲಿಂದೋ ಮಂತ್ರಸಂಸ್ಥಿತಃ ।

ಕಾಶೀಶೋವಮಿತಾಂಗಶ್ಚ ವಲ್ಲಕೀನಾದನಪ್ರಿಯಃ ॥೮೬॥

ಹಲ್ಲಿಸಲ್ಲಾಸ್ಯ ನಿಪುಣೋ ಸಲ್ಲಿಲೋ ವಲ್ಲರೀಪ್ರಿಯಃ ।

ಮಹಾಪಾರದ ಸದ್ವೀರೋ ವಹ್ನಿನೇತ್ರೋ ಜಟಾಧರಃ ॥೮೭॥

ಅಲಾದ್ಯೋನೇಕರೂಪಾತ್ಮಾ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃತಿಃ ವರಃ ।

ಸಾಂಖ್ಯಾರ್ಣವನಪ್ರೀತೋ ರಣಜಿತ್ಪಾಕಶಾಸನಃ ॥೮೮॥

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು, (ಜಗದೊಡೆಯನು) ಗಂಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು, ವಿಶಾಲ ಸ್ವರೂಪನು, ನಿರ್ಮಲನು, ಜಯಶೀಲನು, ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು, ಬಡತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವನು, ಮಂತ್ರಗಮ್ಯನು ಅಥವಾ ಮಂತ್ರಜ್ಞನು, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸುಖವನ್ನೆಸಗುವನು, ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನು, ಶಿಂಶುಮಾರನು, (ಶಿಂಶುಮಾರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷರೂಪಿಯು) ಶೌನಕನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ನಾಯಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಾಲಭೈರವರೂಪಿಯು. ||೮೪-೮೫||

ಮುನಿಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಭೂಪಾಲಕನು, (ಅಥವಾ ಪರ್ವತರೂಪನು) ಭ್ರಮರರೂಪನು, ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವವನು, ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಭಕ್ತರ ಶೋಕಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ತಾನು ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವನು, ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಗ್ರಾಮ್ಯನರ್ತನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು, ಲೀಲಾಯುಕ್ತನು, ಪುಷ್ಪಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ದೊಡ್ಡ ಪಾದರಸವನ್ನೇ ವೀರ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವನು, ಅಗ್ನಿನೇತ್ರನು, ಜಡೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು, ಅಲಾದ್ಯನು, (ಜಲರೂಪಿಯು) ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ತೋರುವವನು, ಪುರುಷ, ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದು ಸಾಂಖ್ಯತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾಡ್ಯನಾಗಿರುವವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವವನು, ವೇಣುವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದಿದವನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವುಳ್ಳವನು, ದೇವೇಂದ್ರಸ್ವರೂಪನು. ||೮೬-೮೭-೮೮||

ನಗ್ನೋ ನಿರಾಕೃತೋ ಧೂಮ್ರೋ ವೈದ್ಯುತೋ ವಿಶ್ವನಾಯಕಃ ।

ವಿಶ್ವಾಧಿಕಃ ಶಾಂತರವಃ ಶಾಶ್ವತಃ ಸುಮುಖೋ ಮಹಾನ್ ॥೮೯॥

ಅಣೋರಣುಃ ಶ್ವಭ್ರಗತೋ ಅನಟೀಶೋ ನಟೀಶ್ವರಃ ।

ಚಿತ್ರಧಾಮಾ ಚಿತ್ರಭಾನುರ್ವಿಚಿತ್ರಾಕೃತಿರೀಶ್ವರಃ ॥೯೦॥

ಇಂದ್ರೋಜೋಮೂರ್ತಿರೂಪಾತ್ಮಾ ಅಮೂರ್ತೋ ವಹ್ನಿಧಾರಕಃ ।

ಅಪಸ್ಮಾರಹರೋ ಗುಪ್ತೋ ಯೋಗಿಧ್ಯೇಯೋಽಖಿಲಾದನಃ ॥೯೧॥

ನಕ್ಷತ್ರರೂಪಃ ಕ್ಷೇತ್ರಾತ್ಮಾ ಕ್ಷುತ್ರಪ್ಲಾಶ್ರಮವರ್ಜಿತಃ ।

ಅಸಂಗೋ ಭೂತಹೃದಯೋ ವಾಲಖಿಲ್ಯೋ ಮರೀಚಿಕಃ ॥೯೨॥

ಪಂಚಪ್ರೇತಾಸನಾಸೀನೋ ಯೋಗಿನೀಗಣಸೇವಿತಃ ।

ನಾನಾಭಾಷಾನುಚರಿತೋ ನಾನಾದೇಶಸಮಾಶ್ರಯಃ ॥೯೩॥

ಬೆತ್ತಲೆಯಿರುವವನು, ಆಕಾರರಹಿತನು, ಧೂಸರಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನು, ಮಿಂಚಿನ ಸ್ವರೂಪನು, ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನು, ಜಗಜ್ಞೇಷ್ಠನು, ಶಾಂತವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನು, ಶಾಶ್ವತಸ್ವರೂಪನು, ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖವುಳ್ಳವನು, ಮಹಾತ್ಮನು, ಅಣುಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕವನು, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿರುವವನು, ಹಳ್ಳದ ಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನು, ನಟೀಶ್ವರನು, ಚಿತ್ರವರ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಭರಿತನಾದ ಇಂದ್ರರೂಪಿಯು, ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತವಾದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ಮೂರ್ತಿರಹಿತನು, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಫಾಲನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು, ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ರಹಸ್ಯನು, ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹನಾದವನು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುವವನು. ॥೮೯-೯೦-೯೧॥

ರೂಪನು, (ನಾಶರಹಿತಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು) ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿ ಸಲಹುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂಪನು, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಶ್ರಮ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಲ್ಲದವನು, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನು, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲಸಿರುವವನು, ವಾಲಖಿಲ್ಯಸ್ವರೂಪನು, ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನು, ಐದು ಪ್ರೇತಗಳನ್ನೇ ಆಸನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನು, ಯೋಗಿನೀಗುಂಪಿ

ವೃಂದಾರಕಗಣಸ್ತುತ್ಯಃ ಪುರಂದರನತಿಪ್ರಿಯಃ ।

ಪ್ರಘಸಾ ವಿಘಸಾಶೀ ಚ ಅನ್ನಾಧಿಪತಿರನ್ನಗಃ ॥೯೪॥

ಪನ್ನ ಗಾಭರಣೋ ಯೋಗೀ ಗುರುಲೋಕೈಕನಾಯಕಃ ।

ನಿರಾಜೋ ವಿಶ್ವತೋ ಧರ್ಮೀ ಬಭ್ಲುಶೋ ಬಾಹ್ಲಿಕಪ್ರಿಯಃ ॥೯೫॥

ಪ್ರಧಾನನಿಪುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಊರ್ಧ್ವರೇತಾ ಮಹಾತಪಾಃ ।

ಕುರುಜಾಂಗಲವಾಸೀ ಚ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತೋ ನಿರಂಜನಃ ॥೯೬॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋ ಭೂತಾದಿಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸಂರಾಡ್ವಿರಾಟ್ಟಿಭುಃ ।

ಪಟಿಹಧ್ವನಿಸಂಪ್ರೀತೋ ನತಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕಃ ॥೯೭॥

ನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನು, ನಾನಾದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವನು ॥೯೪-೯೭॥

ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವವನೂ, ಇಂದ್ರನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನೂ, ಪ್ರಘಸಗಳನ್ನೂ (ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಹಾರಗಳನ್ನೂ) ವಿಘಸಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುವವನು, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯು, ಅನ್ನದಲ್ಲಿರುವನು, ಸರ್ಪಾಭರಣನು, ಯೋಗವುಳ್ಳವನು, ಜಗದ್ಗುರುವು, ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಯು, ವಿರಾಟ್ಟಿರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವನು, ವೃಷಭವನ್ನೇರಿರುವನು, ಬಾಹ್ಲಿಕನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ದಾನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು, ಸ್ನೇಹಿತನು, ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವನು, ತುಂಬಾ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವವನು, ಕುರು, ಜಾಂಗಲವೆಂಬೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನು, ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನು, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನು, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗದವನು. ॥೯೪-೯೫-೯೬॥

ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗರ್ಭವುಳ್ಳವನು, ಭೂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು, ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯು, ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನು, ವಿರಾಟ್ಟಿರೂಪನು, ಸಮರ್ಥನು, ತಮಟೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನು, ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಈಡುಗೈಸುವವನು, ಹಣೆಗಣ್ಣನು, ಸರ್ಪರಾಜನ ದೊಡ್ಡ ದೇಹವನ್ನು

ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಫಲಪ್ರದಃ ಫಾಲನೇತ್ರಃ ಫಣೀಶ್ವರ ಮಹಾಂಗಧ್ಯಕ್ ।

ವಾಸ್ತುಪೋ ವಾಸವೋ ವಾತ್ಸೋ ವರ್ಮಭಿದ್ವಸನೋಜ್ಜ್ವಲಃ ॥೯೮॥

ಮೀಢುಷ್ಠಮಃ ಶಿವತನೋ ವಸುಃ ಶಿವತರೋ ಬಲೀ ।

ನಿಧನೇಶೋ ನಿಧಾನೇಶೋ ಪುರಜಿದ್ರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧನಃ ॥೯೯॥

ಅಯುತಾಯುಃ ಶತಾಯುಶ್ಚ ಪ್ರಯುತಾಯುಃ ಶತಾಧ್ವರಃ ।

ಸಹಸ್ರಶೃಂಗೋ ವೃಷಭ ಉರುಗಾಯೋರುಮೀಡುಕಃ ॥೧೦೦॥

ಗಂತಾ ಗಮಯಿತಾ ಗಾತಾ ಗರುತ್ಮಾನ್ನೀತವರ್ಧನಃ ।

ರಾಗರಾಗಿಣಿಕಾಪ್ರೀತೋ ತಾಲಪಾಣಿರ್ಗದಾಪಹಃ ॥೧೦೧॥

ದೇವೇಶಃ ಖಂಡಪರಶುಃ ಪ್ರಪಂಚತರನಿಕ್ರಮಃ ।

ಉರುಕ್ರಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಹೇತಿಧೃಕ್ಪಾವಕಾದನಃ ॥೧೦೨॥

ಧರಿಸಿರುವನು, ವಾಸ್ತುವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವನು, ಇಂದ್ರನು, ಪವನನಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸು
ವವನು, ಕವಚವನ್ನು ಭೇದಿಸುವವನು, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವವನು,
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವವನು, ಮಂಗಳಪ್ರದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು,
ವಸುರೂಪನು, ಮಂಗಳಕರನು, ಬಲಶಾಲಿಯು, ಮೃತ್ಯುವಿಗೊಡೆಯನು, ನಿಧಿಗಳಿ
ಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯು, ತ್ರಿಪುರರನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವನು.
॥೯೭-೯೮-೯೯॥

ಹತ್ತುಸಾವಿರವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸುಳ್ಳವನು, ನೂರುವರ್ಷಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳವನು,
ಲಕ್ಷವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸಿನವನು, ನೂರು ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು, ಸಾವಿರ
ಶೃಂಗಗಳುಳ್ಳವನು, ವೃಷಭರೂಪನು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಾನಮಾಡುವವನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವವನು, ಗಮನವುಳ್ಳವನು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಗಮನಕಾರ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವವನು, ಗಾನಮಾಡುವವನು, ಗರುಡಸ್ವರೂಪನು, ಗಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ
ಸುವನು, ಅನುರಾಗಯುಕ್ತರಾದ ರಾಗಿಣಿಯರಿಂದ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದುವವನು, ತಾಲ
ವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನು, ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು. ॥೧೦೦-೧೦೧॥

ದೇವತೆಗಳಿಗೊಡೆಯನು, ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಶುವೆಂಬ ಆಯುಧವುಳ್ಳವನು,
ಹೆಚ್ಚಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು, ದೊಡ್ಡ ಪಾದನ್ಯಾಸವುಳ್ಳವನು, ದೊಡ್ಡ ತೋಳ್ಗಳು

ಗಣಿಕಾನಾಟ್ಯನಿರತೋ ವಿಮರ್ಶೋ ವಾನದೂಕಕಃ ।

ಕಲಿಪ್ರಮಥನೋ ಧೀರೋ ಧೀರೋದಾಂತೋ ಮಹಾಹನುಃ॥೧೦೩॥

ಕ್ಷಯದ್ವೀರೋ ಮುಂಜಿಕೇಶೋ ಕಲ್ಮಲೀಕಃ ಸುರೋತ್ತಮಃ ।

ವಜ್ರಾಂಗೋ ವಾಯುಜನಕೋ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಃ ಕೃಪಾಕರಃ॥೧೦೪॥

ಪ್ರಹೂತಃ ಪರನೋದಾರಃ ಪಂಚಾಕ್ಷರಪರಾಯಣಃ ।

ಕರ್ಕಂಧುಃ ಕಾಮದಹನೋ ನಲಿನಾಕ್ಷೋ ಜಡಾಜಡಃ ॥೧೦೫॥

ಕುಬೇರಪೂಜಿತವದೋ ಮಹಾತಕ್ಷಕಕಂಕಣಃ ।

ಶಂಖಣೋ ಮಧುರಾರಾವೋ ಮೃಡಃ ಸಸ್ವಿಂಜರೋಜರಃ ॥೧೦೬॥

ಮಾರ್ಗೋ ಮಾರ್ಗಪ್ರದೋ ಮುಕ್ತೋ ವಿಜಿತಾರಿಃ ಪರೋವರಃ ।

ಪ್ರಣವಾರ್ಥೋ ವೇದಮಯೋ ವೇದಾಂತಾಂಬುಜಭಾಸ್ಕರಃ ॥೧೦೭॥

ಳ್ಳವನು, ಅಗ್ನಿನೇತ್ರನು, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತಿಂದವನು, ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು, ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕನು, ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾತಾಡುವವನು, ಕಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವವನು, ಧೀರನು, ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು, ದೊಡ್ಡ ಕಪೋಲವುಳ್ಳವನು. ||೧೦೩-೧೦೭||

ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಾಶಮಾಡುವ ವೀರರುಳ್ಳವನು, ಮುಂಜಿಕೇಶನು, (ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕೇಶವುಳ್ಳವನು) ಸರ್ವಮಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ ತೇಜೋ ರೂಪಿಯು, ದೇವತೋತ್ತಮನು, ವಜ್ರದಂತೆ ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಅವಯವವುಳ್ಳವನು, ವಾಯುವಿನ ತಂದೆಯು, ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಗಳುಳ್ಳವನು, (ಪೃಥಿವೀ, ಅಪ್, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಮತ್ತು ಯಜಮಾನರೆಂಬಿವೇ ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಗಳು.) ದಯಾಸಾಗರನು, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರ ನಿಗ್ರಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವನು, ತುಂಬಾ ಉದಾರವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಪರಾಯಣನು, ಬದರೀಹಣ್ಣಿನ ರೂಪನು, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಸುಟ್ಟವನು, ಕಮಲ ನೇತ್ರನು, ಜಡ ಮತ್ತು ಜಡವಲ್ಲದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು ||೧೦೪-೧೦೭||

ಕುಬೇರನಿಂದ ಪ್ರಾಜಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವನು, ಮಹಾತಕ್ಷಕಸರ್ಪವನ್ನೇ ಕಂಕಣವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನು, ಶಂಖವುಳ್ಳವನು, (ಶಂಖವುಳ್ಳವನು)

ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಧಿಪಃ ಸೌನ್ಯೋ ಯಜ್ಞೇಶೋ ಜ್ಞೇತ್ರನಾಯಕಃ ।

ಸಾಪನಾಶಕರೋ ದಿವ್ಯೋ ಗೋಭಿಲೋ ಗೋಪರೋ ಗಣಃ ॥೧೦೮॥

ಗಣೇಶಪೂಜಿತಪದೋ ಲಲಿತಾಂಬಾನುಸೋಹರಃ ।

ಕಕ್ಷವಾಸೋ ಮಹೋಕ್ತಾಂಶೋ ನಿಶ್ಶಮಃ ಸ್ತೋಮವರ್ಜಿತಃ ॥೧೦೯॥

ನಿಃಸೀಮಮಹಿಮೋದಾರಃ ಪ್ರಭಾಮೂರ್ತಿಃ ಪ್ರಸನ್ನವಾಕ್ ।

ಸ್ತೋಮಪ್ರೀತೋ ಭಾರಭೂತೋ ಭೂಭಾರಹರಣಃ ಸ್ಥಿರಃ ॥೧೧೦॥

ಕ್ಷರಾಕ್ಷರೋ ಕ್ಷರೋದ್ಧರ್ತಾ ಸಾಗರಾಂತರ್ಗತೋ ವಶೀ ।

ರೇಷ್ಮೋ ರಮ್ಯೋ(ರಸ್ಯೋ) ರಜಸ್ಯೋಽಥ ಪ್ರವಾಹ್ಯೋ ವೈದ್ಯತೋಃ

ನಲಃ ॥೧೧೧॥

ಮಧುರಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನು, ಸುಖಪ್ರದನು, ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ ಹಿಂಜರ
ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನು, ಜರಾರಹಿತನು, ಮಾರ್ಗಸ್ವರೂಪನು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನು, ಮುಕ್ತಿ
ಪಡೆದಿರುವವನು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಉತ್ತಮನೂ ಎನಿಸಿದ
ವನು, ಹಿಂಕಾರಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನು, ವೇದಮಯನು, ವೇದಾಂತವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ
ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವನು, ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯು, ಸೌಮ್ಯರೂಪನು,
ಯಜ್ಞಗಳಿಗೊಡೆಯನು, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯು, ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡು
ವವನು, ದಿವ್ಯ ವಿಗ್ರಹನು, ಸ್ವರ್ಗಭೇದಕನು, ಗೋಪರವಾಗಿರುವವನು,
(ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದವನು) ರುದ್ರಗಣಸ್ವರೂಪನು.
॥೧೦೬-೧೦೭-೧೦೮॥

ಗಣೇಶನಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವನು, ಲಲಿತಾಂಬಿಕೆಯ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಪಹರಿಸಿದವನು, ಶೃಶಾನವಾಸಿಯು, ದೊಡ್ಡ ವೃಷಭದ ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳ
ವನು, ಅಜ್ಞಾನರಹಿತನು, ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಎಲ್ಲಿಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆ
ಯಿಂದ ಉದಾರಗುಣಯುಕ್ತನೆನಿಸಿರುವನು, ಪ್ರಭಾಮೂರ್ತಿಯು, ಪ್ರಸನ್ನವಾದ
ಮಾತುಳ್ಳವನು, ಗಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದವನು, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ
ಗೌರವಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನು, ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳುಹುವನು, ಶಾಶ್ವತನು.
॥೧೦೯-೧೧೦॥

ನಾಶವೈದುವ ಪ್ರಾಣಿಸ್ವರೂಪನು, ನಾಶರಹಿತವಸ್ತುರೂಪನು, ಚ್ಯುತಿಹೊಂದು

ಸಿಕತ್ಯೋ ವಾದ್ಯ ಉರ್ದರೋ ಮೇಘೋ ಇದ್ರಿಯ ವಾಕ್ಪಟುಃ ।

ಪ್ರಪಂಚಮಾಯಾರಹಿತೋ ಕೀರ್ತಿತೋ ನೀರ್ಮವರ್ಧನಃ ॥೧೧೨॥

ಕಾಲಚಕ್ರಾಂತರಹಿತೋ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯೋಽಭೇತನಃ ।

ಗರೋನ್ಮತೋ ಭಟಾಕಾರೋ ಮೃಗಯುರ್ಭವಹಾ ಭವಃ ॥೧೧೩॥

ಶಂಕಃ ಶತಾಂಕಃ ಶೀತಾಂಗೋ ನಾಗಾಂಗೋ ಭಸ್ಮಭೂಷಣಃ ।

ತ್ರಿಯಂಬಕೋಽಂಬಿಕಾಭರ್ತಾ ನಂದಿಕೇಶಪ್ರಸಾದಕೃತ್ ॥೧೧೪॥

ಚಂಡೇಶವರದೋ ದಿವ್ಯೋ ಮಾಯಾನಿದ್ಯಾನಿಶಾರದಃ ।

ಮೃಗಾಂಗಶೇಖರೋ ಭವ್ಯೋ ಗೌರೀಪೂಜ್ಯೋ ದಯಾಮಯಃ ॥೧೧೫॥

ವವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು, ಸಾಗರಗಳ ಒಳಗಿರುವವನು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು, ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಂಟಾಗುವ ಕಲ್ಲು, ಮುಳ್ಳುಗಳರೂಪವಾದ ವೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪನು, ಮನೋಹರನು, (ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವನು) ಧೂಳಿನಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಪ್ರನಾಹರೂಪನು, ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ವರೂಪನು, ಅಗ್ನಿ ರೂಪನು, ಮರಳಲ್ಲಿರುವವನು, ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಸಕಲ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯರೂಪದಿಂದ ಇರುವವನು, ಮೇಘರೂಪದಿಂದ ತೋರುವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವವನು, ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವವನು, ವಾಕ್ಪಟವುಳ್ಳವನು, ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಎಲ್ಲರಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನು, ಈ ಕಾಲವೆಂಬ ಚಕ್ರದ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದವನು, (ನಿತ್ಯನು) ನಿತ್ಯ (ಜನನ ಮರಣಗಳಿಲ್ಲದ್ದು) ಮತ್ತು ಅನಿತ್ಯ (ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲದ) ರೂಪವಾದ ಚೇತನವುಳ್ಳವನು, ಗರ್ವದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದವನು, ಸೈನಿಕನ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ಬೇಡನ ಸ್ವರೂಪನು, ಸಂಸಾರಬಂಧನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣನು. ॥೧೧೧-೧೧೨-೧೧೩॥

ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು, ನೂರು ಅಂಗಗಳುಳ್ಳವನು, ತಂಪಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು, ಸರ್ಪವನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು, ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಮೂರುಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು, ಅಂಬಿಕಾದೇವಿಯ ಗಂಡನು, ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದವನು, ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತವನು, ದೇವಾಂಶ

ಪ್ರಮಾಥನೋ ಕಿಕಥನೋ ಗರ್ಗೋ ವೀಣಾಪ್ರಿಯೋ ವಟುಃ ।

ವರ್ಣೇ ವನಸ್ಥೋ ಯಃ ಕಾಡ್ಲಾಢಗಭೋ ವೀರೋಚನಃ ॥೧೦೬॥

ಶಂಬರೋ ಬರ್ಬರೋ ಧೌಮ್ಯೋ ವಿರಾಡ್ರಾಜಃ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರದಃ ।

ಮಹಾಕಾರುಣಿಕೋ ಭ್ರಾಂತಿನಾಶಕಃ ಶೋಕಹಾ ಪ್ರಭುಃ ॥೧೦೭॥

ಅಶೋಕಪುಷ್ಪಪೂಜ್ಯಂ ಘ್ರಿಮುಣಿಭದ್ರೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।

ಅಮೃತೇಶೋ ದ್ರುತಗತಿಸ್ತಗರೋಽರ್ಜುನಮಧ್ಯಗಃ ॥೧೦೮॥

ದನೋ ವಿರೋಧಹೃತ್ಪಾಂತೋ ನೀತಿಚಿನ್ಮೋ ವಿಶ್ವಾಘಾತಕಃ ।

ಸುಮಪ್ರಿಯೋ ನಾತಮಯೋ ವಮೋಽಸ್ಯಾರ್ಜುನೋ ಯಮೀ ॥೧೦೯॥

ಯುಕ್ತನು, ಮಾಯಾವಿದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು, ಚಂದ್ರಶೇಖರನು, ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನು, ಗೌರೀದೇವಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ದಯಾಮಯನು. ॥೧೦೪-೧೦೫॥

ದುಷ್ಟರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳುವವನು, ಗರ್ಗಸ್ವರೂಪನು, ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವುಳ್ಳವನು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವವನು, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ರಾಜನು, ರಹಸ್ಯವಾದ ಗರ್ಭ ವುಳ್ಳವನು, (ತಿತಿಯಲಶಕ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು) ವಿರೋಚನನು, (ಕ್ರೂರಗುಣ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದದವನು) ಜಿಂಕೆಯರೂಪನು, ಬರ್ಬರರೂಪನು, ಧೌಮ್ಯ ರೂಪಿಯು, ವಿರಾಟ್ಟ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೀಯುವವನು, ತುಂಬಾ ದಯಾ ಶಾಲಿಯು, ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗುವವನು, ಪ್ರಭುವು. ॥೧೦೬-೧೦೭॥

ಬಾಗೇಹೂವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪಾದವುಳ್ಳವನು, ಮಣಿಭದ್ರ ನೆನಿಸಿರುವವನು, (ಮಣಿಮಯಪೀಠವುಳ್ಳವನು.) ತುಂಬಾ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು, ಅಮೃತೇಶ್ವರನು, ವೇಗವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವನು, ತಗರವೃಕ್ಷರೂಪನು, ಮತ್ತಿಮರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದವನು, ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಮನೋಹರಾಕಾರನು, ನೀತಿಯನ್ನರಿತವನು, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ವಾಯುಸ್ವರೂಪನು, ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಕರ್ಮನಿರತನು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು, ದಿಗಂಬರನು, (ನನ್ನನು) ಶಾಂತಿ

ದಿಗಂಬರೋ ಶಮನುಯೋ ಭೂಮುಪಃ ಶುಕ್ರಗರ್ಭಕಃ |

ಅಟ್ಟಿಹಾಸಪ್ತಲ್ಪಕಯೋ ಆಸೀನೋ ಧಾವಮಾನಕಃ ||೧೨೦||

ತುರಾಣಾಃ ಸ್ತೋಘನುಧ್ಯಸ್ಥೋ ವಿಸಾಲಾತೀರಸಂಸ್ಥಿತಃ |

ಕುಲೋನ್ನತಃ ಕುಲೀನಶ್ಚ ವ್ಯವಹಾರಪ್ರವರ್ತಕಃ ||೧೨೧||

ಕೇತುಮಾಲೋ ಹರಿವ್ರಾಂಗೋ ದ್ರಾಪಿಃ ಪುಷ್ಪನುಯೋ ಭೃಗುಃ |

ವಿಕೇಷಕೋರ್ಮೀನಿಕತಪ್ತಗ್ವಾತೋ ರುಧಿರಪ್ರಿಯಃ ||೧೨೨||

ಅಶೈತವದ್ಯದಾನಾಸೀ ಕ್ಷಣಸಾಫಲಲಾಭರಃ |

ನಕ್ತಂಚರೋ ದಿನಾಚಾರಿಃ ದಿವ್ಯದೇಹೋ ವಿಶಾಸಕಃ ||೧೨೩||

ಕೇಂಬಲವನುಧ್ಯಸ್ಥೋ ಹರಿವ್ರಾಂಗೋರ್ಮಿಮುಧ್ಯಗಃ |

ಯಮುನುನುಸಲಮುಧ್ಯಸ್ಥೋ ಚಾಲಕೋ ಜಾಮುಖೋ ವಸುಃ ||೧೨೪||

ಮಯನ, ಭೂಮನನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನು, ಶುಕ್ರವೆಂಬ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವವನು, ಅಟ್ಟಿಹಾಸವುಳ್ಳವನು, ಸುಷ್ಪತ್ತಿಗೈಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವವನು, ಯಾವಾಗಲೂ ನೀತು ಇರುವವನು, ಓಡುವವನು. ||೧೧೮-೧೧೯-೧೨೦||

ಇಂದ್ರಸ್ವರೂಪನು, ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಬಂಧನರಹಿತನಾದ ದಡದಲ್ಲಿರುವವನು, ಕುಲದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನು, ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನು, ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು, ಧ್ವಜಮಾಲೆಯುಳ್ಳವನು, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅವಯವವುಳ್ಳವನು, ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ನರಕಾದಿಪೋಕಗಳಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನು, (ದ್ರಾಪಿ) ಹೂಮಯನು, ಭೃಗುಸ್ವರೂಪನು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನೇತ್ರಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಒಣಗಿಸುವವನು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿರುವವನು, ಚರ್ಮಸಮೂಹವುಳ್ಳವನು, ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ನಿಷ್ಕಪಟಿವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನು, ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವನು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವನು, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವವನು, ದಿವ್ಯವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನು. ||೧೨೧-೧೨೨-೧೨೩||

ಈಚಲು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು, ಅಲೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಯಮುನಾನದಿಯ ನೀರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು,

ವಸುಪ್ರದೋ ವೀರವರ್ಯಃ ಶೂಲಹಸ್ತಃ ಪ್ರತಾಪನಾನ್ |
 ಖಡ್ಗಹಸ್ತೋ ಮಂಗಲಾತ್ಮಾ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಜಿದೀಶ್ವರಃ ||೧೨೫||
 ಲಂಕಾನಾಸೋ ಮೇಘಮಾಲೋ ಗಂಧಮಾದನಸಂಸ್ಥಿತಃ |
 ಭೈರವೋ ಭರಣೋ ಭರ್ತಾ ಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ನಾಮರೂಪಕಃ ||೧೨೬||
 ಅನ್ಯಾಕೃತಾತ್ಮಾ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಪಂಚಭೂತಾಂತರೋತ್ಸಯಃ |
 ಅಹನನ್ಯಃ ಶಬ್ದನುಯಃ ಕಾಲಾಧಾರಃ ಕಲಾಧರಃ ||೧೨೭||
 ಭೃಗುತುಂಗೋ ಚೀರವಾಸೀ ಕೈವರ್ತೋ ನಾಯಕೋರ್ಥಕಃ |
 ಕರೇಣುಪೋ ಗಂಧಮದಶ್ಚಾಂಸೇಯಕುಸುಮಪ್ರಿಯಃ ||೧೨೮||

ಕಿರಣಜಾಲವುಳ್ಳವನು, ಜಾಮಖನೂ, (ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾಗಿ ತೋರುವವನು.)
 ವಸುಸ್ವರೂಪನು, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೀವವನು, ಶೂರಾಗ್ರೇಸರನು, ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು
 ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯು, ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಮಂಗಳ
 ಸ್ವರೂಪನು, ಮೃತ್ಯುರೂಪನು, ಯಮನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು, ಐಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯು.
 ||೧೨೪-೧೨೫||

ಲಂಕಾನಗರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನು, ಮೇಘಗಳ ಸಮೂಹರೂಪನು,
 ಗಂಧಮಾದನಪುತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವನು, ಭೈರವರೂಪನು, ಪ್ರಪಂಚ ರಕ್ಷಕನು,
 ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿರುವವನು, ಸೋದರಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವನು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರೂಪ
 ವುಳ್ಳವನು, ವಿಕೃತಿಹೊಂದದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ವರೂಪನು, ಪೃಥಿವ್ಯ
 ಪ್ರೇಕ್ಷೋವಾಯುರೂಪವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವನು, ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳ
 ವನು, ಹೊಡೆತದಿಂದಂಟಾಗುವ ಭೇರೀಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಶಬ್ದರೂಪನು, ಶಬ್ದ
 ಸ್ವರೂಪನು, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಧಾರವಾಗಿರುವವನು, ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು,
 ಭೃಗುವಿನಂತೆ ಉನ್ನತವಾದ ಅಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು,
 ಕೈವರ್ತನು, (ಬೆತ್ತನು) ಒಡೆಯನು, ದ್ರವ್ಯಸ್ವರೂಪನು, ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳನ್ನು
 ಕಾಪಾಡುವವನು, ಗಂಧದಿಂದ ಮದಿಸಿದವನು, ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ
 ಯುಳ್ಳವನು, ||೧೨೬-೧೨೭-೧೨೮||

ಭದ್ರದಶ್ಚ ಮರ್ವಸನೋ ನೈರಾಜಸ್ತೋತ್ರಕಾರಕಃ ।

ಸುಮಪ್ರೀತಃ ಸಾಮಗೀತೀರೂಪೋ ವರ್ಚಃ ಕುಲೇಶ್ವರಃ ॥೧೨೯॥

ಕಕುದ್ವಾನ್ಪ್ರೀತವಸನೋ ಕುಡ್ರೇಶೋ ನಾರದಃ ಪಿತಾ ।

ಕ್ರವ್ಯಾದನೋ ನೀತಿಮಯೋ ಧರ್ಮಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ ॥೧೩೦॥

ಶಷ್ಪಃ ಘೇನೋ ವಿನಿನೀತಾ ಕಂಕಣೋ ನಾಶಕೋವಿದಃ ।

ಏಣಾಂಕಃ ಶಲಭಾಕಾರಃ ಶಾಲೂರೋ ಗ್ರಾಮಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥೧೩೧॥

ಮಹಾವಿಶೇಷಕಥನೋ ವಾರೀತೀರಸ್ಥಿತಃ ಸಲಃ ।

ಕೃಪೀಟೆಯೋನಿಃ ಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಗುಣವಾನ್ಮಾನವಾಂಭುಜಿಃ ॥೧೩೨॥

ಸರ್ವಸಾಸಹರೋ ಲಿಂಗೋ ಭಗಮಾಲೋ ಪ್ರತಾರಣಃ ।

ಅನಂದಘನ ಆತಾರ್ಯೋ ಇರಿಣ್ಯೋಽಥ ಪ್ರಸಫ್ಯಕಃ ॥೧೩೩॥

ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು, ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದಿಯುವವನು, ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಗೋಚರಿಸುವವನು, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವನು, ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಸಾಮವೇದದಿಂದ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವವನು, ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವನು, ವರ್ಚಸ್ವಿಯು, ಕುಲಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈಶ್ವರನು, ಒಳ್ಳೆಯ ಭುಜವುಳ್ಳವನು, ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಭೂಪತಿಯು, ನಾರದನು, ಮನುಜರ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವನು, ಜನಕನು, ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು, ನೀತಿಮಯನು, ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು, ॥೧೨೯-೧೩೦॥

ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಸ್ವರೂಪನು, ತಾಲಿನ ನೊರೆಯಲ್ಲಿರುವವನು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯಮಾಡುವವನು, ಕಂಕಣಸ್ವರೂಪನು, ಪ್ರಲಯಕಾರಿಯು, ಜಿಂಕೆಯ ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳವನು, ಪತಂಗದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನು, ಕಪ್ಪೆಯ ಸ್ವರೂಪನು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ವಿಶೇಷ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವವನು, ನೀರಿನ ದಡದಲ್ಲಿರುವವನು, ಗಜಾಕಾರನು, ಅಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನು, ಶಾಂತಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, ಗುಣವಂತನು. ಜ್ಞಾನಿಯು, ಶುಚಿಯಾಗಿರುವವನು, ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು, ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ವಿಯು, ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವವನು, ಅನಂದಮಯವೆನಿಸಿದ ಮೇಘರೂಪನು, ಸಂಸಾರ

ಗಂಗಾತೀರಸ್ಥಿತೋ ದೇವ ಅವಿಮುಕ್ತಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।

ಮಹಾಶ್ವಶಾನನಿಲಯೋ ವಲಯೋ ವಾಲಿಪೂಜಿತಃ ॥೧೩೪॥

ಕರಂಧನೋ ನ್ರಾತ್ಯವರೋ ಮಾನವೋ ಜೀವಕೇಶವಃ ।

ಕರ್ಮದೇವಮಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಯುತಂ ಸತ್ಯಂ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥೧೩೫॥

ಸುಮಂಗಲಃ ಸುಖಮಯೋ ಜ್ಞಾನಾನಂದೋಽಮಿತಾಶನಃ ।

ಮನೋಮಯಃ ಪ್ರಾಣಮಯೋ ವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾ ಪ್ರಸಾದನಃ ॥೧೩೬॥

ಅನಂದಮಯ ಕೋಶಾತ್ಮಾ ಧಾಮಾ ಸೀಮಾಥ ಭೂಮಕಃ ।

ಸದಾಶಿವೋ ವಿಶಿಷ್ಟಾತ್ಮಾ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಚಿತಪಾದುಕಃ ॥೧೩೭॥

ಕರ್ಮಬಂಧನವುಳ್ಳ ಜೀವಸ್ವರೂಪನು, ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವವನು, ಅನೇಕ ಜನಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸುವವನು, ॥೧೩೧-೧೩೨-೧೩೩॥

ಗಂಗಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವವನು, ಕ್ರೇಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನು, ಅವಿಮುಕ್ತ ವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವನು, ದೊಡ್ಡ ಸ್ವಶಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವವನು, ಪ್ರಳಯವನ್ನೇ ಸ ಗುವವನು, ವಾಲಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಕೈಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನು, ಸಂಸ್ಕಾರರಹಿತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು, ಮನುಷ್ಯನು, ಜೀವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರು ವವನು, ಕರ್ಮಸ್ವರೂಪನು, ದೇವತಾಸ್ವರೂಪನು, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನು, (ಶಿಲೆಯುಲಶಕ್ಯ ವಾದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ರೂಪುಳ್ಳವನು) ಅನ್ಯತರೂಪವಾದ ಅಸುರಭಾವಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ದವನು, ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣವಾದ ದೇಶ, ಕಾಲ, ವಸ್ತಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗು ತಿದ್ದರೂ, ನಾಶವಾಗದ ಸ್ವರೂಪನು (ಸತ್ಯ), ತುಂಬಾ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹನು, ಸುಖರೂಪನು, ಜ್ಞಾನಾನಂದರೂಪನು, ಪರಿಮಿತಿ ಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು (ಅನ್ನಮಯನು) ಭೋಗವುಳ್ಳವನು, ಮನೋಮಯನು, ಪ್ರಾಣ ಮಯನು, ವಿಜ್ಞಾನಮಯನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ॥೧೩೪-೧೩೫-೧೩೬॥

ಅನಂದಮಯಕೋಶವುಳ್ಳವನು, ಸ್ಥಾನ ಎಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನು, ನಿತ್ಯಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನು, ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ವರೂಪನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲ

ನೀಲಗ್ರೀವಃ ಸೈನ್ಯಸಾಲೋ ದಿಶಾನಾಥೋ ನತಿಪ್ರಿಯಃ ।

ಕೇಶವೋನ್ಮಥನೋ ಮೌನೀ ಮಧುಸೂದನಸೂದನಃ ॥೧೩೮॥

ಉದುಂಬರಕರೋ ಡಿಂಭೋ ಬಂಭರೋ ಪಿಂಞಲಸ್ತಲಃ ।

ಮೂಲಸ್ತಾಲಕರೋ ವರ್ಣೋ ಪರ್ಣಾದಃ ಪ್ರಾಣನಾಶಕಃ ॥೧೩೯॥

ಅಪರ್ಣಾಪತಿರಾಶಾಸ್ಯೋ ಸಂಪೂರ್ಣಃ ಪೂರ್ಣರೂಪನಾನ್ ।

ದೀಪಮಾಲೋ ಜಾಂಗಲಿಕೋ ವೈತುಂಡಸ್ತುಂಡಕಪ್ರಿಯಃ ॥೧೪೦॥

ಉಲೂಕಃ ಕಲವಿಂಕೋಽಥ ಶುಕನಾಸಪ್ರಸಾದಕೃತ್ ।

ಜೈಗೀಷವ್ಯ ತಪಃಪ್ರೀತೋ ರಾವಣೇಜ್ಯೋ ಬಲಾರ್ದನಃ ॥೧೪೧॥

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮಹಾವೃತ್ಯನಾಶಕೋಽಜ್ಞಾನನಾಶಕಃ ।

ಅಹರ್ಗಣಕ್ರಿಯಾತೀತಃ ಸರ್ಪಪ್ರೀತೋಽನಿಲಾಶನಃ ॥೧೪೨॥

ರಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ ಪಾದುಕೆಯುಳ್ಳವನು, ಕಪ್ಪಾದ ಕೋರಳುಳ್ಳವನು, ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು, ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೊಡೆಯನು, ನಮಸ್ಕಾರಪ್ರಿಯನು, ಕೇಶವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು, ಮೌನವುಳ್ಳವನು, ಮಧುಸೂದನನೆನಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನರಸಿಂಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶರಭಾಕೃತಿಯಿಂದ ಭಂಗಪಡಿಸಿದವನು, ॥೧೩೮-೧೩೯॥

ಅತ್ತಿಮರದ ದಂಡವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವನು, ಬಾಲಿಸ್ವರೂಪನು, ಭ್ರಮರರೂಪಿಯು, ನವಿಲಿಸ್ವರೂಪನು, ಮಧ್ಯಸ್ವರೂಪನು, ಬುಡದರೂಪನು, ತಾಳಗಳನ್ನು ಕೈಲುಳ್ಳವನು, ವರ್ಣಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನು, ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು. ಅಪರ್ಣಾದೇವಿಯ ಗಂಡನು, ಶಾಸನಮಾಡಲು ಅರ್ಹನು, ಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪನು, ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ದೀಪಗಳ ಮಾಲೆಗಳುಳ್ಳವನು, ವಿಷವೈದ್ಯನು, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನು, ತುಂಡಕನೆಂಬ ಪ್ರಮಥನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು. ॥೧೪೦-೧೪೧॥

ಗೂಚಿಯ ರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಗುಬ್ಬಿಚ್ಚಿಯ ರೂಪನು, ಮತ್ತು ಶುಕನಾಸನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದವನು, ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದವನು, ರಾವಣನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಬಲಶಾಲಿಗಳೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿರುವವನು, ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತನ್ನು ನಾಶ

ನೇಗಾಧಾರೋ ಧೈರ್ಯಧುರೋ ಧನಧಾನ್ಯಪ್ರದಾಯಕಃ ।

ನಾದ್ಯೋ ವಾದ್ಯೋ ವೈದ್ಯರತೋ ಗದ್ಯಪದ್ಯಸ್ತುತೋದ್ಯಕಃ ॥೧೪೩॥

ಭೇರೀಭಾಂಕಾರನಿರತೋ ಮೃಗಚರ್ಮವಿಧಾರಕಃ ।

ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಃ ಪುಣ್ಯಲಭ್ಯೋ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಃ ॥೧೪೪॥

ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾವಾಸಃ ಪಾರಿಜಾತವನಾಶ್ರಯಃ ।

ಇಲಾಂದರವಸಂಪ್ರೀತೋ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ತುತಿಹರ್ಷಿತಃ ॥೧೪೫॥

ಯೂಸಾವಟೋ ಭಾರವಕಃ ಕೋಮಲಾಂಗೋ ಜನಾಶ್ರಯಃ ।

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಪ್ರಿಯೋ ಬಾಲೋ ಪಾಕಯಜ್ಞರತಃ ಸುಖೀ ॥೧೪೬॥

ಮಾಡಿದವನು, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು, ಅಹರ್ಗಣಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮೀರಿದವನು, ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ವಾಯುಭಕ್ಷಕನು, ॥೧೪೧-೧೪೨॥

ನೇಗಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನೂ, ಧೈರ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವವನೂ, ಅಂದರೆ ತುಂಬಾ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೂ, ಧನ ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೊಡುವವನೂ, ನಾದದಲ್ಲಿ ತೋರುವವನೂ, ವಾದ್ಯಸ್ವರೂಪನೂ, ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನೂ, ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯರೂಪವಾದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವವನು, ಭೇರೀವಾದ್ಯದ ಭಾಂಕಾರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ, ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ಪುಣ್ಯರೂಪವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯನಾಗಿರುವವನು, ಸನ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು, ॥೧೪೩-೧೪೪॥

ಕೈಲಾಸಸರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನು, ಪಾರಿಜಾತವನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವನು, ಇಲಾದವೆಂಬ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವವನು. ಇಂದ್ರನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದವನು, ಯೂಪಸ್ತಂಬದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನು, ಕೋಮಲವಾದ (ಮೃದುವಾದ) ಅವಯವವುಳ್ಳವನು, ಜನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯನು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಬಾಲರೂಪನು, ಪಾಕಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿರತನು, ಸುಖಸ್ವರೂಪನು, ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಮಾಚಾರದಲ್ಲಿ (ವಿರುದ್ಧ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ) ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಯನಮಾಡುವವನು, ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧ

ನಾಮಾಚಾರಪ್ರಿಯೋ ನೇತಾ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತೋ ದುರಾಸದಃ |

ಸರ್ವಾಕಾರಃ ಶಾಶ್ವತಾತ್ಮಾ ವಾಚ್ಮಿನೋದೂರಗೋ ಹರಃ ||೧೪೭||

|| ಶ್ರೀಸ್ಯಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಯೇತನ್ನಾಮಸಾಹಸ್ರಂ ಶೇಷಾಶೇಷಮುಖೋದ್ಗತಂ |

ಶಂಭೋದ್ಧಿವ್ಯಂ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ರವಣಾತ್ಪಾಪನಾಶನಂ ||೧೪೮||

ಸರ್ವಾನ್ಯಾಮಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಶಿವಾರ್ಚನಪರಾಯಣಃ |

ತ್ವಮೇಭಿರ್ಮುನಿಮುಖೈಶ್ಚ ಶ್ರುಣ್ವನ್ಭಕ್ತಿಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ||೧೪೯||

ಕುಮಾರೀ ಪತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ನಿರ್ದ್ರವೈರೋ ಧನವಾನ್ಪವೇತ್ |

ಜಯಾರ್ಥೀ ಜಯಮಾಪ್ನೋತಿ ಕ್ಷಯದ್ವೀರಪ್ರಸಾದತಃ ||೧೫೦||

ವನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವು, ಎಲ್ಲರ ಅಕ್ಕತಿ
ಯಿಂದಲೂ ಗೋಚರಿಸುವವನು, ಸ್ಥಿರಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು, ವಾಕ್ಯ, ವಸ್ತುವು, ಇವು
ಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಿರುವವನು. ಮತ್ತು ಹರನೂ, ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡು
ವವನೂ ಆಗಿರುವನು. ||೧೪೫-೧೪೭-೧೪೮||

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ! ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು, ಈರಿತಿಮಾಗಿ
ಅದಿಶೇಷನ ಸಾವಿರ ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರಟ, ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಕಲ
ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ, ಶಂಭುವಿನ ದಿವ್ಯವಾದ ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿರುವೆ. ಎಲೈ ಮುನಿಪುಂಗವನೇ! ಶಿವಪೂಜಾನಿರತನು ಇದರಿಂದ ಸಕಲಇಷ್ಟಾ
ರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಈ ಮುನಿಪುಂಗವರೊಡನೆ, ಈ ದಿವ್ಯ
ನಾಮಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ಈ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡುವ, ಕುಮಾರಿಯು ಉತ್ತಮವಾದ ಪತಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಹಣ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ (ಧನಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ).
ಜಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈರಿತಿ ಎಲ್ಲರೂ
ಕ್ಷಯದ್ವೀರನೆನಿಸಿದ (ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ವೀರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ) ಪರಮೇಶ್ವರನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಕುಮಾರವ್ಯವಿಯು
ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ||೧೪೮-೧೪೯-೧೫೦||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ತನ ಗದಿತಮೇತನ್ನಾ ಮಸಾಹಸ್ರಮದ್ಯ
ಹರವರ ಚರಣಾಬ್ಜಾರಾಧನೇ ಸಾಧನಂ ತೇ ।
ಮುನಿಗಣನರವರೈರ್ಧಾರ್ಯಮೇತತ್ಸುರಾದ್ಯೈಃ
ಪರಮಪದಮಸಾಪ್ತುಂ ಶಂಕರಾಜ್ಞಾನಶೇನ ||೧೫೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಅದಿಶೇಷಕೃತ
ಶ್ರೀಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮಕಥನಂ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಯ್ಯಾ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಯೇ! ಇಂದು, ಈರಿತಿ ನಿನಗೆ ಈ ಶಿವಸಹಸ್ರ
ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಈ ನಾಮವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು
ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಶಂಕರನ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ
ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ
ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರೂ ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ
ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪುನಃ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ||೧೫೧||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಆದಿಶೇಷನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮ ಕಥನವೆಂಬ
ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

। ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ತೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಛತ್ರೀಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಜೈಗೀಷವ್ಯ ಉನಾಚ ॥

ಶ್ರುತಂ ತೇ ತಾರಕಾರಾಶೇ ಸಾಮಾನ್ಯಾಹಸ್ರಮುತ್ತಮಂ ।

ವಿಶೇಷತಃ ಶೇಷಕೃತಮಶೇಷಾಘನಿಸಾರಕಂ ॥೧॥

ಪ್ರಕ್ಷಮೇನಂ ವದಾದ್ಯ ತ್ವಂ ವೃಚ್ಛೇ ತ್ವಾಂ ನೈ ಕುತೂಹಲಾತ್ ।

ಕೃತಶ್ರೇತಾದ್ವಾಪರೇಷು ಸರ್ವಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶಿಷು ॥೨॥

ಯುಗೇಷ್ವಪಿ ಮಹಾದೇವೇ ಭಕ್ತಿರ್ವೈರೋಪಕಾಯತೇ ।

ಕಥಂ ಕಲಿಯುಗೇ ಘೋರೇ ಸಷ್ಟಧರ್ಮೇ ಮಹಿಃ ಶಿವೇ ॥೩॥

ತಾರಕಾಸುರ ಶತ್ರುವಾದ ಎಲೈ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಸಕಲಸಾಪ
ನಾಶಕನೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದಿಶೇಷನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ, ಅವ ಉತ್ತಮವಾದ
ಈ ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು ನಿನಗುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೇಳಿದೆನು. ಸ್ವಾಮಿಯೇ!
ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೇಳುವ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಕೊಡುವವನಾಗು? ಸಕಲ
ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಕೃತ, ಶ್ರೇತ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದು ವಿರಳವಾಗಿದೆ ಹೀಗಿರುವಾಗ
ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿರುವ ಈ ಘೋರವಾದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗೆ
ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮನಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ॥೧-೨-೩॥

ಕಥಂ ನಾ ಕಲಿಜಾನಾಂ ತು ಶಿವಭಕ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ।

ಸಂಕರಾಣಾಂ ಜಾರಜಾನಾಂ ದುರ್ಬೀಜಾನಾಂ ವಿಶೇಷತಃ ||೪||

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾದಿಹೀನಾನಾಮವೇದಾನಾಂ ಶಿವಾತ್ಮಜ ।

ಭಕ್ತಿಃ ಕಥಂ ಭವೇಚ್ಛಂಭೌ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಿನೀ ||೫||

ಯಾ ಸಾನಂತತಪೋಲಭ್ಯಾ ಅಲಭ್ಯೈವ ದುರಾತ್ಮನಾಂ ।

ಯಃ ಶಿವಾನುಗ್ರಹೇತಶ್ಚೇತ್ಸ ಭಕ್ತೇಃ ಸಾತ್ರತಾಮಿಯಾತ್ ||೬||

ಸಾ ಸ ಧನುತಪೋಲಭ್ಯಾ ಅಲಭ್ಯಾ ಯೋಗಿನಾಮಪಿ ।

ನೋರ್ವರಾಧ್ಯಾಸತೋ ಲಭ್ಯಾ ವದಂತ್ಯುತ್ತಮದಾನತಃ ||೭||

ನ ರೌಚ್ಯಲೂಪ್ಯದಾನ್ಯೇರ್ವಾ ಸಾಂಬರಾದಿ ಪ್ರದಾನತಃ ।

ನ ತುಲಾಪುರುಷಾದ್ಯೈರ್ವಾ ದಶಭೇನುಪ್ರದಾನತಃ ||೮||

ಎಲೈ ಶಿವಕುಮಾರನೇ! ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವವರಿಗೆ ಹೇಗೆತಾನೇ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾದೀತು? ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾತಿಸಾಂಕರ್ಯದಿಂದ ಜನಿಸಿದವರೂ, ವಂಶಭಿಜಾರಜಾತರೂ, ಹೀನಬೀಜಜನ್ಮರೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಬಾಹಿರರೂ, ವೇದವನ್ನಭ್ಯಾಸಿಸದವರೂ, ಆದ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ಆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು? ||೪-೫||

ಆ ಪರಶಿವಭಕ್ತಿಯು, ಅನೇಕತಪಃಫಲಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವಾಗ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಹೊಂದಲು ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಿರುವುದು. ಶಿವನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಪಡೆದವನೇ ಆ ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು. ಆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಾದರೋ, ಧರ್ಮ, ಅಥವಾ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಲಭ್ಯವಲ್ಲವು. ಅದು ಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಂದಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಾನದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಅದು ದೊರೆಯಲಾರದು. ||೬-೭||

ರಜತ ಕರಃಕಾದಿಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಾದಿ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೂ, ಸುವರ್ಣ ಕುಲಾಭಾರಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹತ್ತು ಗೋದಾನಗಳಿಂದಲೂ, ಪರಶಿವ ಭಕ್ತಿಯು ಮಾನವನಿಗೆ ಲಭಿಸಲಾರದು. ||೮||

ನ ಗೋಸಹಸ್ರದಾನೈರ್ವಾ ನೋ ವಾಜಿವರದಾನತಃ |

ನ ಕಥಾಯುತದಾನೈರ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಾದಿಕದಾನತಃ ||೯||

ನ ಸತ್ರಾಹೀನ ಏಕಾಹ ದಕ್ಷದೀಕ್ಷೋಪಸಂಘೈಃ |

ಸಾ ಭಕ್ತಿಃ ಶಾಂಭವೀ ಜಾತು ಭವಿಷ್ಯತಿ ಕದಾಚನ ||೧೦||

ನಾಸ್ತುತೋಯಪ್ರದಾನೈರ್ವಾ ವಿಪ್ರಗ್ರಾಮಪ್ರದಾನತಃ |

ಪ್ರಸಾನುಂಡಪವಿಸ್ತಾರ ಭಾಯಾವನಸುರೋಪಣೈಃ ||೧೧||

ಸರಸಸ್ತೀರಬಂಧೈರ್ವಾ ಸಾ ಭಕ್ತಿಃ ಶಾಂಭವೀ ಭವೇತ್ |

ಯೋ ಮಹಾದೇವ ಸಾಬಾಬ್ಧಧ್ಯಾನಾನಂದೈಕಮೇದುರಃ ||೧೨||

ತೇನೈವ ಲಭ್ಯಾ ಸಾ ಭಕ್ತಿಃ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಿನೀ |

ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮೈರ್ವಾ ನ ವಾಚಾರಾನುಪಾಲನೈಃ ||೧೩||

ಅಭಿಜಾನ್ಯೇನ ಶೀಲೇನ ಸಾ ನ ಲಭ್ಯಾ ಕಥಂ ಚ ನ |

ನ ವೇದಾಂತಾದಿವಾಕ್ಯೈರ್ವಾ ನ ಶಬ್ದೈಶ್ಚೈರ್ವಾಕೋಟಿಭಿಃ ||೧೪||

ಸಾವಿರಾರು ಗೋದಾನ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತುರಗದಾನ, ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರಥದಾನ, ಅಥವಾ ಸುವರ್ಣ ದಾನ, ಯಾಗಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಒಂದುದಿನದ ಸಮರ್ಥವಾದ ದೀಕ್ಷಾದಿಸಂಗ್ರಹಗಳಿಂದಲಾದರೂ ಸಹ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಭಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದುಬಾರಿಯಾದರೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ||೯-೧೦||

ಅನ್ನದಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲಾಗಲೀ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲಾಗಲೀ, ಪಾಸೀಯಶಾಲಿಕೆಗಳನ್ನೂ (ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ) ನೆರಳುಳ್ಳ ತೋಪುಗಳನ್ನೂ, ನಿರ್ಮಿಸುವುದರಿಂದಲಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಕೆರೆಕಟ್ಟಿಗಳ ದಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಿಂದಲಾಗಲೀ ಆ ಶಂಕರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಮಹಾದೇವನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಧ್ಯಾನಾನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿರುವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ||೧೧-೧೨||

ಅಂತಹವನಿಂದಲೇ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನೋಕ್ಷವನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಲ್ಪಡುವುದು. ಇತರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು, ಆಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಉತ್ತಮಕುಲಜನ್ಮ, ಸ್ವಭಾವ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಹೇಗೂ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನ ಮೀಮಾಂಸಾಸಹಸ್ರೈರ್ವಾ ನ ಮೀಮಾಂಸ್ಯಾ ಕಥಂಚನ |

ಪ್ರಸಾದಃ ಶಾಂಕರೋ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿರ್ಮಹೇಶ್ವರೇ ||೧೫||

ಯಂ ಚಿಂತಯತಿ ಗೌರೀಶೋ ಮೋಚಯಾಮೀತಿ ಪಾಶತಃ |

ತಂ ಭಕ್ತಭಾಗ್ಯಧಾರೀಯಂ ಕುರುತೇ ಕರುಣಾಕರಃ ||೧೬||

ಶರಣಾಗತಃ ಪಾಶಯ ಶಿವಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |

ಯೋ ನಮಸ್ಕುರುತೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ ಮುಕ್ತೋ ಮೋಚಯೇತ್ಪರಾನ್ ||೧೭||

ದ್ವಿಯೋ ವಾ ಶ್ವನಚೋ ವಾಪಿ ನ ತಸ್ಯ ಸುಮಹಾನಣುಃ |

ಭಾವಪ್ರೀತೋ ಮಹಾದೇವೋ ಭಾವದಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ||೧೮||

ನ ತಸ್ಯ ಕೃತ್ವಿನ್ಮಿತ್ರೋ ವಾ ಶತ್ರುರ್ವಾಪಿ ಕದಾಚನ |

ಸರ್ವೇ ಗುರೂಸುರಾ ನಿಪ್ರಾಃ ಪಶವಸ್ತದ್ವಶೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ||೧೯||

ವೇದಾಂತಗತವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ, ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ತರ್ಕ ರಾತ್ರದ ಕೋಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾವಿರಾರು ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಒಡಿತವಾಗಿದರೂ ಆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಲ್ಪಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವು. ಆ ಶಂಕರನ ಅನುಗ್ರಹವಿರುವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ||೧೫-೧೮-೧೯||

ಜನನ ಮು ಣರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಆ ಗೌರೀರಮಣನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅವನನ್ನೇ ಆ ದಯಾಕಾಗರನು ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವವನು ತಾನು ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ||೧೬-೧೭||

ಪ್ರಾಕೃತನಾಗಲೀ, ಚಂಡಾಲನೇ ಆಗಲಿ, ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡವನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸುಗಮಾಣುವೇ ಆಗಲಿ, ಅವನಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದುವ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಲಿ, ಶತ್ರುವಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವ, ದಾನವ

ಸ ಏವ ದೇವದೇವೇಶಃ ಪಶುಪಾಶನಿಕ್ಯಂತನಃ |

ತಸ್ಯ ಮಾಯಾಮಯಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದೇತಚ್ಚ ರಾಚರಂ ||೨೦||

ಯಸ್ಯಾಷ್ಟಮೂರ್ತಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ತೇನ ಭಿನ್ನಂ ನ ಕಿಂಚನ |

ಈಶಾವಾಸ್ಯೇತಿ ವೇದೇನ ಸರ್ವಂ ಶಿವಮಯಂ ಜಗತ್ ||೨೧||

ಯೋಸೌ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತೋ ದೇವಸ್ತಮಿಂಧಯತಿ ತೇಜಸಾ |

ಯೋಸಾವಗ್ನಿಸ್ಥಿ ತೋ ದೇವೋ ವರ್ಚಸಾ ತಂ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ ||೨೨||

ಯೋಸೌ ಚಂದ್ರಸ್ಯ ತೋ ದೇವಃ ಕಾಂತಾ ತಂ ಸಮಪೂರಯೇತ್ |

ಯೋಸೌ ವಾಯುಸ್ಯ ತೋ ದೇವಃ ಚಲನ್ಯರಾವಿಶೇಚ್ಚ ತಂ ||೨೩||

ಯೋಸೌ ವಿಷ್ಣುಸ್ಯ ತೋ ದೇವಃ ಪಾಲಕೋ ಶಕ್ತಿತೋ ಯತಃ |

ಯೋಸೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ ತ್ವನಾ ಸ್ಥಿತಃ ||೨೪||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಪಶುಗಳೆನಿಸಿ, ಅವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವರು. ದೇವಾದಿದೇವನಾದ ಅವನೇ ಪಶುಗಳೆನಿಸಿರುವ ಈ ದೇವಾದಿಗಳ ಬಂಧನವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ||೨೪-೧೯-೨೦||

ಪೃಥಿವ್ಯಷ್ಟೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಗಳು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಮತ್ತು ಯಜಮಾನರೂ ಈ ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವ ಪರಶಿನನಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದುವಾದುದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. “ ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ” ಎಂಬ ವೇದವಚನದಂತೆ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಶಿವಮಯವೇ ಆಗಿರುವುದು. ಇದೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೆಳಕನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ||೨೧-೨೨||

ಯಾವ ಈ ದೇವನೇ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿಗ್ಲುಕೊಂಡು ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನೆನಿಸುವನು. ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಚಲನಾದಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನೆಂದೂ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನೆಂದೂ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಜಗದ್ರೂಪನಾದ ಈ ಪರಮಾತ್ಮನು ಚತುರ್ಮುಖ

ಯೋಃಸೌ ರುದ್ರಾತ್ಮಕೋ ದೇವಃ ಸ ಕಾಲೇ ಸಂಹರೇಜ್ಜಗತ್ ।
 ಯೋಃಸಾವಿಂದ್ರಾತ್ಮಕೋ ದೇವಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪನಿವಿಷ್ಟಪಃ ॥೨೫॥

ಯೋಃಸೌ ಭೂಮಿಮಯೋ ದೇವೋ ಧತ್ತೇ ಸರ್ವಂ ಚರಾಚರಂ ।
 ಯೋಃಸೌ ಸವರುಣೋ ದೇವ ಅಸಃ ಸಾತಿ ತ್ರಿಷಾಂ ಪತಿಃ ॥೨೬॥

ಯೋಃಸಾನಾಕಾಶಗೋ ದೇವೋ ವ್ಯಾಸ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ ರೋದಸೀ ।
 ಯೋಃಸಾವಪಾಂ ಶರೀರೋವೈ ನದೀನದಗಣಾಧಿಪಃ ॥೨೭॥

ಯೋಃಸೌ ಸರ್ವಾತ್ಮಕೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತಗುಹಾಶಯಃ ।
 ಪುರುಷಃ ಪರಿಪೂರ್ಣಾತ್ಮಾ ತೇನ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ ಜಗತ್ ॥೨೮॥

ತಸ್ಯೈವ ಕೃಪಯಾ ಭಕ್ತಿರ್ಜಾಯತೇ ನೇತರೇಚ್ಛಯಾ ।
 ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಂ ವಿಜಾಯೇತ ಸ್ಯೈವ ಭಕ್ತಿಪ್ರಸಾದತಃ ॥೨೯॥

ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ರುದ್ರ ರೂಪಿನಿಂದ ತೋರುತ್ತಾ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಹಾರಮಾಡುವನು. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವ ಇಂದ್ರರೂಪಿನಿಂದ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈತನೇ ಭೂಮಿರೂಪನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಸ್ಥಾವರಜಂಗ ಮಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತಿರುವನು. ಈ ದೇವನೇ ವರುಣರೂಪಿನಿಂದ ಜಲರಾಶಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಇವನಿಂದಲೇ ಸರ್ವತೇಜಸ್ಸೂ ಇಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ॥೨೩-೨೪-೨೫-೨೬॥

ಪೂಜ್ಯನಾದ ಈ ದೇವನೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷ ಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೇ ನದಿಗಳೂ ಮತ್ತು ನದಗಳೂ ಇವುಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ವರುಣ (ನೀರಿನ) ಶರೀರವೂ ತಾನೇ ಆಗಿರುವನು. ಸರ್ವಜಗದ್ರೂಪಿ ಯಾದ ಈ ದೇವನೇ ಸಕಲ ಭೂತಗಳೆಂಬ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲಸಿರುವನು. ಪುರುಷನೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣರೂಪನೂ ಆದ ಈ ದೇವದೇವನಿಂದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು. ॥೨೭-೨೮॥

ಆದೇವನ ದಯೆಯಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಇತರ ಯಾರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ಅದು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ದೇವದೇವನ ಅನು

ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಮಹೇಶಸ್ಯ ನಿರಿಚ್ಛಸ್ಯ ಪಿನಾಕಿನಃ ।

ಭಕ್ತ್ಯೈವ ಲಭ್ಯತೇ ಮುಕ್ತಿನಾನ್ಯಥಾ ವೇದವಾದತಃ ॥೩೦॥

ಯಸ್ಯೈವ ಆತ್ಮಾವೃಣುತೇ ಇತಿ ಮಂತ್ರಾನುಶಾಸನಾತ್ ।

ಪರಾಂಚಿ ಖಾನಿ ದೇವೇಶೋ ವ್ಯತ್ಪಣಪರಮೇಶ್ವರಃ ॥೩೧॥

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾಃ ನೋಹಿತಾಃ ಶಿವಮಾಯಯಾ ।

ಕಶ್ಚಿದ್ವೀರೋ ಮಹಾದೇವ ಪ್ರಸಾದಾದೇವ ಶಾಲಿನಃ ॥೩೨॥

ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾನಮಿಚ್ಛೇತ ಶಿವಮೇವ ಸನಾತನಂ ।

ಸರ್ವಭೂತೇಷ್ವಸಂಗಂ ತಂ ಲಿಂಗಸ್ಯಂ ವಾಪಿ ಭಕ್ತಿತಃ ॥೩೩॥

ತೇನೈವ ಸುಕರೋ ಮಾಗೋಽ ದರ್ಶಿತಃ ಶಾಲಸಾಣಿನಾ ।

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಕ್ತಿಲಾಭಾಯ ಮುಕ್ತರಯೇಽಪಿ ಚ ಶಾಶ್ವತಃ ॥೩೪॥

ಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಮಹೇಶ್ವರನೂ, ಇಚ್ಛಾಶೂನ್ಯನೂ ಆದ ಪಿನಾಕಪಾಣಿಯಾದ ಆ ಮಹಾದೇವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇ ವಿನಾ ಇತರ ವೇದವಾದಗಳಾವುದರಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ||೨೯-೩೦||

‘ಯಸ್ಯೈವ ಆತ್ಮಾವೃಣುತೇ’ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದ ಶಾಸನದಿಂದ ಆತ್ಮನು ಯಾರಿಗೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವರಿಗೇನೇ ದೇವದೇವನೂ, ಪರಮೇಶ್ವರನೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರೆಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪರಶಿವನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡಿರುವರು. ಆ ಶೂಲಾ ಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಮಹಾದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಮಾನವನು, ||೩೧-೩೨||

ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಾಹನೂ, ಶಿವನೂ, (ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನೂ) ಸನಾತನನೂ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧರಹಿತನೂ, ಲಿಂಗಾಂತರ್ಗತನೂ ಆದ ಆ ಶಂಕರನನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿಯಾನು. ಶೂಲಾಯುಧಪಾಣಿಯಾದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯಾದಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಅತಿ ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗವು ತೋರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ||೩೩-೩೪||

ಆಗ್ನಿರಿತ್ಯಾದಿಭಿರ್ಮುಂತ್ರೈಸ್ತ್ರಿಕಾಲಂ ಭಸ್ಮಧಾರಣಂ ।

ತ್ರಿಯಾಯುಷೇಣ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಸ್ಯ ಚ ಧಾರಣಂ ॥೩೫॥

ತ್ರಿಯಂಬಕೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಣಾಂ ಚ ಧಾರಣಂ ।

ಪಂಚಾಕ್ಷರೇಣ ಮಂತ್ರೇಣ ತ್ರಿಕಾಲಂ ಲಿಂಗಪೂಜನಂ ॥೩೬॥

ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯಜಪಶ್ಚೈವ ತ್ರಿಕಾಲಂ ಸಾವಧಾನತಃ ।

ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈರ್ಮಹಾದೇವಪೂಜನಂ ಸೋಮನಾಸರೇ ॥೩೭॥

ಕಾಲಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಮಹಾದೇವಂ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಮಸಾಮಾಗ್ನೈರ್ನಿಶಿ ಬಿಲ್ವೈಶ್ಚ ಪೂಜನಂ ॥೩೮॥

ಅಸ್ತದೋಷೇ ಪ್ರದೋಷೇ ಚ ಬಿಲ್ವೈರ್ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪೂಜನಂ ।

ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಶ್ಚ ಅವಿಮುಕ್ತೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥೩೯॥

“ಆಗ್ನಿರಿತಿಭಸ್ಮ” ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾಯಂ ಕಾಲರೂಪವಾದ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಸ್ಮಧಾರಣೆ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ “ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣೆಯೂ, “ತ್ರಿಯಂಬಕಂ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವುದೂ, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯೂ, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಮಾಡುವುದೂ, ಸೋಮವಾರದ ದಿನ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವುದೂ, ಅಂತೆಯೇ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ದಿನ ಬಿಲ್ವಪತ್ರಗಳಿಂದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೂ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವುದು. ಚತುರ್ದಶೀ ದಿವಸ ಹಗಲು ಅಪಾಮಾರ್ಗ (ಉತ್ತರಣೆ)ಗಳಿಂದಲೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವದಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ॥೩೫-೩೬-೩೭-೩೮॥

ಸಕಲ ದೋಷಗಳೂ ನಾಶವಾಗುವ ಪ್ರದೋಷವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯೂ, ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸುವುದೂ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರವಾಸವೂ, ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಭೋಗಾನುಗುಣವಾಗಿ ಶಾಂಭವರನ್ನು ಅಭಿರುಚಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುವುದೂ, ಶಿವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಸವಗಳೇ

ಶಿವಭಕ್ತಾರ್ಚನಂ ವಾಪಿ ಭೋಗಭಾಗ್ಯೈರ್ಯಥಾರುಚಿಃ |

ಶಿವೋತ್ಸವಾದಿರರ್ಚ್ಯ ಶಿವಾಶ್ರಮನಿಷೇವಣಂ ||೪೦||

ಶಿವಧ್ಯಾನಂ ಮಹಾಮೂರ್ತೀಃ ಸಾಂಬಸ್ಯ ಚ ವಿಶೇಷತಃ |

ನೃತ್ಯಮಾನಂ ತ್ರಯೀನೇತ್ರಂ ಸಾಂಬಂ ಚಂದ್ರಕಲಾಧರಂ ||೪೧||

ನೀಲಕಂಠಂ ಚ ಸಾನಂದಂ ನಂದಿಭೃಂಗಿ ನಿಷೇವಿತಂ |

ಗಣೇಶಸ್ಯಂದಜನಕಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ದೇವಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ||೪೨||

ಕ್ಷಣಾರ್ಧಂ ವಾ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಸಮುಕ್ತೋ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ |

ವಿವಂ ಭಕ್ತಿರ್ವಿರೂಪಾಕ್ಷೇ ಯಸ್ಯ ಸಾಧಾರಣೇ ಭವೇತ್ ||೪೩||

ಸ ತರತ್ಕೇವ ಸಂಸಾರಮಸಾರಂ ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಧಂ |

ಸಾ ಕಥಂ ಜಾಯತೇ ಸ್ಯಂದ ಕಲಿಸ್ಥಾನಾಂ ವಿಶೇಷತಃ ||೪೪||

ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೂ, ಶಾಂಭವರ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೂ ಶಿವಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳು. ||೩೯-೪೦||

ಅಂಬಿಕಾರಮಣನೂ, ಮಹಾಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಆ ಪರಶಿವನು ವಿಶೇಷವಾದ ಧ್ಯಾನಗೋಚರನು. ಅವನು ಸದಾ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು, ಮುಕ್ತಗುಣನು, ಅಂಬಿಕಾಪತಿಯು, ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ವಿಷಭಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಕಪ್ಪಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವನು, ಅನಂದವಾಗಿ ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವವನು, ಗಣೇಶ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಇವರಿಗೆ ತಂದೆಯಾಗಿರುವವನು. ಪೂರ್ಣ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು. ಇಂತಹ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ||೪೧-೪೨||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಧಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ತದರ್ಧಕ್ಷಣಕಾಲವಾದರೂ ಆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಕೂಡ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಅಲ್ಲದೇ ಅವನು ಜನನಮರಣರೂಪದುಃಖಭಯಾಘಾತವಾಗಿ ಸಾರರಹಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ದಾಟುತ್ತಾನೆ. ಓ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಅಂತಹ ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪಾಪಿಗಳೂ, ಸಂಕರ ಜಾತಿಯವರೂ,

ನೃಣಾಮತ್ಯಂತಸಾಸಾನಾಂ ಸಂಕರಾಣಾಂ ದುರಾತ್ಮನಾಂ ।

ಕಲೀಃ ಸ್ವರೂಪಮಧುನಾ ವದ ಶಂಕರಸಂಭವ

॥೪೫॥

ತ್ವತ್ತೋ ನಾನ್ಯೋ ರಹಸ್ಯಜ್ಞೋ ಗುರುರ್ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚನ ।

ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಇಚ್ಛಾ ಪ್ರಶ್ನ ನಿರೂಪಣೇ

॥೪೬॥

॥ ಸೂತ ಉವಾಚ ॥

ಇತಿ ಮುನಿವಚನಂ ನಿಶಮ್ಯ ಹರ್ಷಾದ್ಭ್ಯ

ವಸೂನುಃ ಕಮಲಚ್ಛದಾಚ್ಛನೇತ್ರಃ ।

ಮುನಿಮಾನಸಹರ್ಷವರ್ಷಧಾರಾ

ವರಕೇಕಾರವವಾಹನೋಭ್ಯವಾಚ

॥೪೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗೇ

ಕಲಿಸ್ವರೂಪಪ್ರಶ್ನೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ದುರುಳರೂ ಆಗಿರುವ ಮಾನವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದೀತು? ಶಂಕರಸೂನುವಾದ ಸ್ವಂದದೇವನೆ, ಆ ಕಲಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈಗ ನನಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳು. ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತ ಗುರುವೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ॥೪೩-೪೪-೪೫-೪೬॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಮಲದಳದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವಕುಮಾರನೂ ಮುನಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇಂಟೆ ವೃಷ್ಟಿಘಾರೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕೇಕಾನಾದವನ್ನು ಗ್ರಿಯುವ ಮಯೂರವಾಹನನೂ ಆದ ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿಯು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನೆಂದು ಸೂತರು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ॥೪೭॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಭಕ್ತಿಯೋಗಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸ್ವರೂಪಪ್ರಶ್ನರೂಪವಾದ

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ॥

ಯದಾಪ್ಯಚ್ಛೇ ತ್ವಯಾ ತಾತ ಪ್ರಶ್ನಮೇನಂ ಮನೋಹರಂ ।

ಸರ್ವಲೋಕೋಪಕಾರಾಯ ಕೈಲಾಸೇ ಶಂಕರಾಲಯೇ ॥೧॥

ಮಣಿಸೌಧಸಹಸ್ರಾಢ್ಯೇ ರತ್ನಪ್ರಾಕಾರವಿಸ್ತೃತೇ ।

ಮಣಿಮಂಡಪಸಾಹಸ್ರೈರನ್ನಿತೇರಚಿತೋಪಲೇ ॥೨॥

ನವರತ್ನಮಣಿಜ್ಯೋತಿಪ್ರಭಾಕೀಲಿತ ದಿಜ್ಮುಖೇ ।

ನೈಡೂರ್ಯಸೂತ್ರಾಂತರಗಣಾಂತಿಕಾಂಚಿತದಿಕ್ತಟೇ ॥೩॥

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು—ವತ್ಸ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೋಹರವಾದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸಕಲ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಕ್ಷೋಸ್ಕರ, ಶಂಕರನ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ದೇವದೇವನಾದ ಶಂಕರನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದೆನು. ಆ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವು ಸಾವಿರಾರು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾಗಿ, ರತ್ನಮಯವಾದ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಂದ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದು. ಸಹಸ್ರಮಣಿಮಂಟಪಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಉತ್ತಮವಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಾದಿ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ಥೂರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ನವರತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಮಣಿಗಳ

ಹರಿದ್ಭೂರಮಣೀಗರ್ಭಸಂಭನ್ನಾಮಲಭೂತಲೇ ।

ಮಣಿಗೋಪುರಗೋದ್ಭಾಸಿಕಲಶದ್ಭೋತಿತಾಂಬರೇ ॥೪॥

ಚಲತ್ಪತಾಕಾನಿವಹಸಂವಹೋದ್ಭೂತವಾತಕೇ ।

ಸಭಾವಿಭಾಸಿನಟಿಸಕಂಪಿತಾಖಿಲಭೂತಲೇ ॥೫॥

ಮಣಿಧಾರಾಮಹೋದಾರಾದೂರೀಕೃತ ತಮಸ್ತತಿಃ ।

ಪ್ರಾಕಾರಗೋಪುರೋತ್ತುಂಗಗೋಪುಂಗವವಿರಾಜಿತೇ ॥೬॥

ಮಣಿಗರ್ಭಶಿವಾಗಾರಸಂಶೋಭಿಸುಮನೋಹರೇ ।

ಕೈಲಾಸೇಶಮಹಾಲಿಂಗತುಂಗಧಾಮೋಪಶೋಭಿತೇ ॥೭॥

ಬೆಳಕಿನಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಸರ್ವ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವುವು. ವೈಡೂರ್ಯಗಳ ಹಾರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಕಾಂತಿಯು ದಿಕ್ಪದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ||೧-೨-೩||

ಹರಿದ್ವರ್ಣಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಭೂದೇವಿಯು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವುದು. ಮಣಿಮಯವಾದ ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರತ್ನಕಲಶಗಳ ಪ್ರಭೆಯು ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಗೋಪುರಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಪತಾಕೆಗಳ ಸಮೂಹವು ವಾಯುವಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ಶಿವನು ನರ್ತನಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ವೇಗಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಭೂಮಂಡಲವೂ ನಡುಗುತ್ತಿರುವುದು. ||೪-೫||

ಅಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಧಾರೆಯು ಕಾಂತಿಯು ಉದಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿ ಕತ್ತಲೆಯು ಸಮೂಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರಾಕಾರ ಮತ್ತು ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿ ವೃಷಭರಾಜನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವನು. ರತ್ನಗರ್ಭವಾದ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವೇ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮತ್ತು ಆ ಗಿರಿಯು ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರನ ಉನ್ನತವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ||೬-೭||

ಪಂಚಗಂಗಾತಟೋದ್ಭವಸಿ ಲಿಂಗಪಂಕ್ತಿವಿರಾಜಿತೇ |

ತತ್ತೀರಸುಮನೋಹಾರಿರತ್ನ ಸೋಪಾನಸಂಯುತೇ ||೮||

ಅಂಬಿಕೇಶಾಲಯೋದ್ಭವಕುಂಭದೀಧಿತಿದೀಪಿತೇ |

ನಂದಿಕೇಶಾದಿಗಣಪಕೃತಸೂರ್ಯರನ್ವಯುತೇ ||೯||

ಗಣೇಶಸ್ಕಂದಸದನಸಾನಂದಗಿರಿಮಸ್ತಕೇ |

ದೇವೀಶ್ವರ ಮಹಾಧಾಮಧಗದ್ಧಗಿತದಿಕ್ಪಟೇ ||೧೦||

ಮಹಾಗಿರಿವರೋತ್ತುಂಗರತ್ನ ಸೌಧವಿರಾಜಿತೇ |

ಮಾಣಿಕ್ಯಖಚಿತೋದಾರತಾರಹೀರವಿರಾಜಿತೇ ||೧೧||

ಇಂದ್ರನೀಲಮಹಾಕಾಂತಿನೀಲಕಾಲಕಿತಾಂಬರೇ |

ನಂದನಾನಂದನಶತಸುಚಂದನವನಾವೃತೇ ||೧೨||

ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಪಂಚಗಂಗಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾದ ಲಿಂಗಪಂಕ್ತಿಗಳು ಸದಾ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಹೂಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ರತ್ನಸೋಪಾನಗಳು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುವು. ಅಂಬಿಕೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲಶಗಳ ಕಾಂತಿಯು ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದಂತಿರುವುದು. ಅದರ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆ ಗಿರಿಯೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ನಂದಿಕೇಶನೇ ಮುಂತಾದ ಗಣಾಧಿಪತಿಗಳು, ಕಹಳೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಗೈಸುತ್ತಾ ಇರುವುದರಿಂದ ಆ ನಾದವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ||೮-೯||

ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಗಳಿಂದ ಆ ಪರ್ಮತಶಿಖರವು ಅನಂದಭರಿತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವನ ನಿಲಯಗಳ ಕಾಂತಿಯು ದಿವ್ಯದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ದೊಡ್ಡ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವು ಎತ್ತರವಾದ ರತ್ನಸೌಧಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಉದಾರವಾದ ತಾರ ಮತ್ತು ಹೀರರತ್ನಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳ ನೀಳವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ನೀಲವರ್ಣವಾಗಿ, ಕೈಲಾಸಪರ್ಮತದ ಮುಂಗುರುಳಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಅತ್ಯಾನಂದಪ್ರದವಾದ ನೂರಾರು ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ಚಂದನವೃಕ್ಷಗಳ ವನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿರುವುವು. ||೧೦-೧೧-೧೨||

ತಮಾಲಸಾಲವಿಸಿನಮಧ್ಯಪ್ರಾಸಾದಶೋಭಿತೇ ।

ಹರಿನ್ಮಣಿ ಮಹಾರಂಭಾಚಲತ್ವತ್ರಶತಾವೃತೇ ||೧೩||

ರತ್ನತಾಲವನೋದ್ಧಾಮಘಘರಾಕುಲಮಾರುತೇ ।

ಮಹಾಸರೋವರೋದ್ಭಾಸಿ ಪುಲ್ಲನೀರಾಜಶೋಭಿತೇ ||೧೪||

ರತ್ನಕಲ್ಪಾರಕುಮುದಶತಪತ್ರವಿರಾಜಿತೇ ।

ಚಂಪಕಾಶೋಕಕಾದಂಬಿ ಬಿಲ್ವನಾಗವನಾವೃತೇ ||೧೫||

ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರತತ್ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಭಾದಿತಮಸ್ತಕೇ ।

ಬಿಲ್ವಮೂಲಸ್ಥಿತೋತ್ತಂಗಲಿಂಗಸಂಗತಭೂತಲೇ ||೧೬||

ಪ್ರವಾಲಜಾಲಕೋದ್ಧಾಮಸ್ತಂಭಮಂಡಪಸುಂದರೇ ।

ನಾನಾಪಕ್ಷಿಯುತಾಪಾರರುತಾನಂದಿತಕಂದರೇ ||೧೭||

ಹೊಂಗೆ, ಸಾಲಗಳೆಂಬ ಮರಗಳ ವನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಸಾದಗಳು ಈ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಹಸುರು ಪಚ್ಚಿಮಣಿಗಳಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ಬಾಳೆಮರದ ಎಲೆಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುವು. ಇಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ತಾಳೆಯಮರದ ವನಗಳಮೇಲೆ ವಾಯುವು ಬೀಸಿ, ಘಘರನೆಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಗಳುಜೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು ||೧೩-೧೪||

ರತ್ನಮಯವಾದ ಕಲ್ಪಾರ, ನೈದಿಲೆ, ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕೈಲಾಸ ಗಿರಿಯು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಸಂಪಿಗೆ, ಅಶೋಕ, ಈಚಲು, ಬಿಲ್ವ, ನಾಗವೃಕ್ಷಗಳ ವನಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆವರಿಸಿರುವುವು. ಪರ್ವತಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಹೂಗಳ ಜೊಂಪೆಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಭ್ರಮರಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಶಿವಲಿಂಗಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ಹವಳಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಬಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಮಂಟಪಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುವು. ಅನೇಕಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅವಾರವಾದ ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ

ಮೃಗಮಾತಂಗಶರಭಸಾರಂಗಮಹಿಷಾವೃತೇ ।

ಚಮರೀಸಮರೋದ್ಧಂಡಕೋಲಕೂಲ್ಮಶ್ಚ ಶೋಭಿತೇ ||೧೮||

ಮಯೂರಶುಕಜಾರಾವಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲವಿನಾದಿತೇ ।

ಸಿಂಹರ್ಷ್ಯವೃಕಶಾರ್ದೂಲವನಗೋಖಡ್ಗಶೋಭಿತೇ ||೧೯||

ಗಣವಕ್ತ್ರಮಹಾತೂರ್ಯದುಂದುಭ್ಯಾಘಾತನಾದಿತೇ ।

ಮೃದಂಗಶಂಖನಿನದವಿನಾದಿತದಿಗಂತರೇ ||೨೦||

ವೀಣಾವೇಣುಸ್ವನಾಕೀರ್ಣೇ ಮಹಾಕೈಲಾಸಪರ್ವತೇ ।

ಪರಿಘಾಕಾರಸಂಲಗ್ನಪಾದಮೂಲಕಸಾಗರೇ ||೨೧||

ಸುಧಾಸಾಗರಜೋತ್ತಂಗತರಂಗೋತ್ಥಿತಶೀಕರೈಃ ।

ವಾತಪ್ರೋತಸಮಾನೀತ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪರೇಣುಸಮನ್ವಿತೈಃ ||೨೨||

ಅನಂದವನ್ಮುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯನ್ನು ರಮ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುವು. ||೧೫-೧೬-೧೭||

ಜಿಂಕೆ, ಆನೆ, ಶರಭ, ಸಾರಂಗ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಚಮರೀಮೃಗ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಆ ವನಪ್ರದೇಶವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನವಿಲು, ಗಿಳಿ ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುವುವು. ಮದಿಸಿದ ಗಂಡುಕೋಗಿಲೆಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲದೇ ಸಿಂಹ, ಕರಡಿ, ತೋಳ, ಹುಲಿ, ಕಾಡುಹಸು, ಖಡ್ಗಮೃಗಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ||೧೮-೧೯||

ಶಿವಗಣಗಳು ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಊದುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ತೂರೈವಾದ್ಯ, ನಗಾರೀ ಇವುಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆ ಗಿರಿಯು ನಾದಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮೃದಂಗ ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಪಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾದಮಯವಾಗಿದ್ದವು. ವೀಣೆ, ಕೊಳಲು ಇವುಗಳ ಸ್ವರದಿಂದ ಆ ಮಹಾಕೈಲಾಸಪರ್ವತವು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಪರಿಘಾಯುಧದ ಆಕಾರದಂತೆ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಸಾಗರವು ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ||೨೦-೨೧||

ಅಮೃತಸಮುದ್ರದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದಿದ್ದ ತುಂತುರುಗಳನ್ನೂ ಹೂವಿನ ಪರಾಗಗಳೊಡನೆ ವಾಯು ಒಯ್ದುಕೊಂಡುಬಂದು ಹೊಂಗೆಯ ವನದಲ್ಲಿ

ತಮಾಲವನಸಂಲಗ್ನ ಶೀತವಾತಮನೋಹರೇ ।

ಮಹಾನೀಪಾನನೀಜಸ್ಯ ತತ್ಸುನೋದ್ಬದ್ಧಮಾರುತೇ ॥೨೩॥

ಶರತ್ಕೃನೋದಕೀಫುಲ್ಲಕುಮುದಾಮೋದಬಂಧುರೇ ।

ಫುಲ್ಲಹಲ್ಲಕಸಲ್ಲಾ ಸಿವಾತವಾತಾಯನೈರ್ಯುತೇ ॥೨೪॥

ಗಲತ್ಕ್ವದ್ರಮಹಾಧಾರಾ ಆದ್ಯಾದ್ರದ್ರೋಣಭೂತಲೇ ।

ಕರಿಕುಂಭಮಹಾಧಾರಾಪಂಕಿಲೇ ಪುಷ್ಪರೇಣುಭಿಃ ॥೨೫॥

ಕಸ್ತೂರಿಕಾಮದೋದ್ಭೂತ ಗಂಧಸಂನೋದಿದಿಕ್ತಟೇ ।

ವಿಕಾಚಕಮಲೋದಾರಪಾರಗಾರಕ್ತಭೂತಲೇ ॥೨೬॥

ಕೇತಕೀಧೂಲಿಕಾಪಾಲಿಪಾಟಲಾನೋದಿನಾಯುಭಿಃ ।

ಉದಗ್ರಕುರವೋದ್ಧಾಮಪಿಪ್ಪಿಲೀಗಂಧಮೇಧುರೇ ॥೨೭॥

ತಂಪಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಮನೋಹರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಈಚಲ ವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಮಂದ ಮಾರುತನು ಇಲ್ಲಿ ಸದಾ ಹೊತ್ತುತರುತ್ತಿರುವನು. ||೨೨-೨೩||

ಶರತ್ಕಾಲದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಆರಳಿದ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯು ಸುಗಂಧದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆ (ಹಲ್ಲಕ)ಗಳೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ವಾಯುವು ಸುಗಂಧವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ವಾತಾಯನಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸುತ್ತಲೂ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜೇನಿನ ದೊಡ್ಡಧಾರೆಯಿಂದ ಆಗತಾನೇ ತೊಯ್ದಿರುವ ಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಹೂವಿನ ಪರಾಗಗಳು ಅನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮದೋದಕಧಾರೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಕೆಸರಾಗಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೨೪-೨೫||

ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗಗಳ ಮದರೂಪವಾದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಗಂಧದಿಂದ ದಿಗ್ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುವಾಸಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ಆರಳಿದ ಕೆಂಪು ಕಮಲಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಅವುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವಾಯುವು ತಾಳೆಯ ಹೂವಿನ ಪರಾಗಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊಂಬಣ್ಣವಾಗಿ

ಮಹಾಗೋಪುರಮಧ್ಯಸ್ಥಮಣಿಸಿಂಹಾಸನೇ ಶಿವೌ ।

ಚಿಕ್ರೇಡತುಸ್ತದಾ ತಸ್ಮಿನ್ನಹಾಕೈಲಾಸಪರ್ವತೇ ||೨೮||

ಕದಾಚಿದ್ಧೀರಫಲಕಮಂಚಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಃ ಶಿವಃ ।

ದೇವ್ಯಾಸ್ತೇ ಸುಮನೋದ್ವಾದಮಭೂಷಣಾ ಗಿರಿಸಾನುಷು ||೨೯||

ಕ್ಷಚಿತ್ಪ್ರಸಾದಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ವಿಹರತ್ಕಂಬಯಾ ಶಿವಃ ।

ಕದಾಚಿತ್ಸರಸೀಮಧ್ಯಸ್ಥಾಧಮಂಚೋತ್ತರೇ ಶಿವಃ ||೩೦||

ಕ್ಷಚಿತ್ಸುಧಾಫಲೋದ್ವಾದಮನೇಷು ವಿಹರೇದ್ಧರಃ ।

ಕದಾಚಿದಾಂದೋಲಗತೌ ಮುಮುದಾತೇ ಶಿವೌ ಮುನೇ ||೩೧||

ಬೀಸುತ್ತಾ ಆಮೋದವನ್ನೆ ಸಗುತ್ತಿರುವುವು. ಅರಳಿದ ಕೆಂಪುಗೋರಂಟಿ ಹೂಗಳು ಮತ್ತು ಅತಿಶಯವಾದ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಇವುಗಳ ಗಂಧದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮಹಾ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ದೊಡ್ಡ ಗೋಪುರದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಣಿಮಯವಾದ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಗಾಗ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಳಿತು ಸಂಭಾಷಣೆನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ರಮ್ಯವಾದ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯು ಶಿವದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಿಹಾರಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೨೮-೨೯-೩೦||

ಪಾರ್ವತೀಪರಶಿವರು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದೊಂದುಸಾರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹೂವಿನಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಕೊಯ್ದು ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಡಿದುಕೊಂಡು, ಹೀರಮಣಿ ಮಯವಾದ ರತ್ನಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆನಂದವಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಆ ಗಿರಿಯಸೊಬಗನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ, ಅದರಸಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸರೋವರ ಮಧ್ಯಗತವಾದ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಬಿಜಯವಾಡಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಪವಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ||೨೯-೩೦||

ಹೀಗೆ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಅಮೃತಮಯವಾದ ಮತ್ತು ಫಲಭರಿತವಾದ ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಲೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಉಯ್ಯಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲಾಸಕ್ತಿಬಂದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ವೀಣೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಗರಂಜಿತವಾದ ಶಿವಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು

ಹೀರಸಾರಮಹಾಸೌಧೇ ವೀಣಾಪಾಣ್ಯಂಬಯಾ ಸಹ ।

ತತ್ತಂತ್ರೀವಕ್ತ್ರಸಂಬದ್ಧರಾಗರಕ್ರೋಂಬಯಾ ಯುತಃ ॥೩೨॥

ತಪನೋದ್ಧಾಮಕಿರಣಸಂತಸ್ತಾಂಗೋಂಬಯಾ ಶಿವಃ ।

ಧಾರಾಸಾರಗೃಹೇ ತುಂಗೇ ವಿಹರತ್ಯೇವ ಶಂಕರಃ ॥೩೩॥

ಅಚ್ಛಾದರ್ತತಲಾಚ್ಛಿದ್ರಗೃಹೇಷು ವಿಹರತ್ಯಪಿ ।

ಚಂದ್ರಚಂದನಸಂಲಿಪ್ತಾ ಶಿವೌ ವಿಹರತಾಂ ವನೇ ॥೩೪॥

ಕದಾಚಿದಾಸ್ಥಾನಗತೌ ನಂದಿಭೃಂಗ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಹ ।

ಮಹಾಕೈಲಾಸಲಿಂಗಾನಿ ಪ್ರಾಪಾದಸ್ಥೋ ನಿರೀಕ್ಷತೇ ॥೩೫॥

ಕೈಲಾಸೇಶಮಹಾಲಿಂಗೇ ಕರೋತ್ಯರ್ಚನಮಂಬಯಾ ।

ಕ್ಷಚಿತ್ಸಭಾಸು ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ನೃತ್ಯತ್ಯಾನಂದನಿರ್ಭರಃ ॥೩೬॥

ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವೀಣಾತಂತಿಗಳ ಮೀಟುವಿಕೆಯಿಂದ ಮೊದಲೇ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ದೇವಿಯು ಕೈಗಳು, ಮತ್ತು ರಕ್ತವರ್ಣದ ಮೈಖರಿಯಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾದೇವನು ಪರಿಹಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥೩೧-೩೨॥

ಬಿಸಲಿನತಾಪದಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಬಳಲಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಶಂಕರನು ದೇವಿಯೊಡಗೂಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎತ್ತರವಾದಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜಲಧಾರಾಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶೀತಲನಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಒಂದೊಂದುಸಾರಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕನ್ನಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದಲೂ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳ ಸೊಬಗನ್ನೂ, ಚಂದನದ್ರವದ ಸುಗಂಧವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ॥೩೩-೩೪॥

ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಾಗ ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ ಮೊದಲಾದ ಗಣನಾಯಕರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಆಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೂ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಭಾವನಾಗಮ್ಯನಾದ ಶಂಕರನೂ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಲಿಂಗವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವನು.

ಷಡ್ವಕ್ತ್ರಂ ಗಜವಕ್ತ್ರಂ ಚ ನಿರೀಕ್ಷತಿ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ।

ಚಿಕ್ರೀಡತೋಸ್ತಯೋರೇವಂ ಮಹಾಕೈಲಾಸಪರ್ವತೇ ||೩೭||

ಕಸ್ತಸ್ಯ ವರ್ಣಯೇದುಕ್ತಾ ಚಿತ್ರಾಂ ಲೀಲಾಂ ಮಹೇಶಿತುಃ ।

ತ್ವಯಾ ಯದುಕ್ತಂ ತದ್ದೇವೀ ಪೃಚ್ಛತಿಸ್ಮ ಮಹೇಶ್ವರಂ ||೩೮||

ಹರ್ಷವರ್ಷಯುತಂ ಶಂಭುಂ ಸುಧಾಸಾಗರ ಸೌಧಕೇ ||೩೯||

ಶಂಭುಸ್ಸುಧಾಸಾಗರಮಧ್ಯಗೋಂಬಾಂ

ಸಮುಚ್ಯವರ್ಷತ್ವರಯಂತ್ರಸೇಷನೈಃ ।

ಸಾ ಚಾಲಿಸಂಘೈಃ ಸ್ವಕರಾಗ್ರಸಂಘ

ಧಾರಾಭಿರಾಚ್ಛಾದಯದೀಶ್ವರಾರ್ಕಂ ||೪೦||

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೇವಿಯು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯನಾಟ್ಯವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ಅನಂದಮಯಮೂರ್ತಿಯಾಗುವನು ||೩೫-೩೬||

ಜೈಗೀಷವ್ಯಮಹಾಮುನಿಯೇ ಕೇಳು, ಹೀಗೆ ಅನಂದದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆಗೂ, ಪುತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಕುಮಾರ ಗಣಪತಿಯು ರೊಡನೆಯೂ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಲಿ? ಆ ದಿವ್ಯಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಯ ವಿಹಾರದ ಸೊಬಗನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಇಂತಹ ವಿಹಾರಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾರ್ವತಿಯು ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಪರಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆಗಾಗ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಸುಧಾಸಾಗರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಮಯವಾದ ಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಶಂಕರನು ಹರ್ಷದಿಂದಿರುವಾಗಲೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ||೩೭-೩೮-೩೯||

ಸುಧಾಸಾಗರಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಾಸಾದದಲ್ಲಿ ಶಂಕರನು ನೀರನ್ನೆರಚುವ ಯಂತ್ರವನ್ನು (ಪಿಚಕಾರಿ) ಹಿಡಿದು ಅದರಿಂದ ದೇವಿಯು ದೇಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆನೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ದಾಸಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಧಾರಾಕಾರವಾದ ನೀರು ಶಂಕರನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಿತಾಸಿತಸುಸಾಟೀಲೀಪಟಿಲ ಕುಂದಮಂದಾರಜ
 ರಜೋದ್ಭತಮರಂದಸಭ್ರಮಣಶೀತಮಂದಾನಿಲೇ ।
 ವಸಂತಸಮಯೋಲ್ಲಸದ್ವಿಜ ದಿನಾಂತಸನ್ಮಲ್ಲಿಕಾ
 ಲತಾಗೃಹನಿಕುಂಜಭೂಪ್ರಥಿತಮಂಚತಪ್ತೇ ಶಿವಃ ||೪೧||

ಮಂಚೇ ಸಿಂಚತಿ ಪುಷ್ಪಸಾರಸಲಿಲೈರ್ದೇವೋ ಲಸನ್ಮಲ್ಲಿಕಾ
 ಭಾರಭ್ರಾಸು ನುಧುವ್ರತಪ್ರಕಟಿತಾನೋದಧಾರಾಯುತಃ ।
 ಅನಲ್ಪಕುಸುಮೋಚ್ಚಯಪ್ರಮಥಮಾನ ತಪ್ತೇಂಬಿಕಾಂ
 ರಿರಂಸಯತಿ ಕೋಕಿಲಾನುಧುರಕಾಕಲೀನಾಂ ರನ್ನೈಃ ||೪೨||

ಆದರೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಉಗ್ರವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಈ ಜಲಧಾರೆಯು
 ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತೋಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ||೪೦||

ವಸಂತಯುತುವಿನಲ್ಲಂತೂ ಬಿಳುಪು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಅರಳಿ
 ಗಮಗಮಿಸುವ ಹೂವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಂದಮಾರುತವು ಬೀಸಿ ಅವುಗಳ ಮಕರಂದ
 ವನ್ನು ತಂದು ಶಿವದಂಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎರೆಚುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ವೇಳೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಅರಳು ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನದ ಲತಾಗೃಹದಲ್ಲಿ
 ದಿವ್ಯಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಆ ಶಿವದಂಪತಿಗಳು ಆನಂದಭರಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.
 ||೪೧||

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಉದ್ಯಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಮಂಚವಿರು
 ವುದು. ಅದು ಪುಷ್ಪಹಾರದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಾನಾ
 ರೀತಿಯ ದುಂಬಿಗಳು ಸದಾ ರೈಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಶಬ್ದಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
 ದ್ದುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ನಮ್ರಿತವಾದ
 ದಿವ್ಯಹಾಸಿಗೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆ
 ಗಳು ಅನ್ಯಕ್ತಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಇಂತಹ
 ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೊಡನೆಯೇ ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನು
 ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವನು. ||೪೨||

ಪರಿಮಲಮಿಲದಲಿವ್ವಂದಮಲ್ಲಿಸಂಪುಲ್ಲವಲ್ಲಿ
ಚಲದನಿಲಕುಲಾಯೋಡ್ಡಿನಸತ್ತಾಂಡಜೈಶ್ವ
ಮಧುರವರಸುಜಾಜೀಮಲ್ಲಿಧಮ್ಮಿಲ್ಲಭಲ್ಲಿ
ಕೈತಸುಮಶರವಲ್ಲಾ ಲೀಲಯಾನಾಸ ಶಂಭುಃ

||೪೩||

ಫಾಲೇ ಕಸ್ತೂರಿಕಾತ್ಮಂ ತಿಲಕಮಲಕಜಸ್ಪಾರಸೌಂದರ್ಯಧಾರಾ
ನಾನಾಗಂಧಾನುಬಂಧ ದ್ಯುತಿದಲಿತಲಸತ್ಸಾಂದ್ರಸಿಂದೂರರೇಖಾಂ ।
ಮಲ್ಲಿಕುಟ್ಟಿಲಜಂ ನಿಜೋಲಮಚಲಾಧೀಶಾಂಗಜಾಂಗೇ ಹರಃ ।
ಪಶ್ಯಂಸ್ತದ್ವದನಂ ಮುದಾ ಪುರಹರಃ ಸೀಮಂತಸೀಮಂತಿಕಾಂ

||೪೪||

ನೇತ್ರೈಸ್ಸ್ಮರನಿಮೇಷಕೈಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಸ್ತ್ರೀಚಕ್ರಕೇಶೋ ಹರ
ಸ್ತೋಷೋನ್ಮೇಷಮಿಷೇಣ ಸಾ ತ್ರಿಭುವನಾಧೀಶಂ ಪುಷಂತು ಹೃದಾ ।

ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಭ್ರಮರಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ
ಅರಳಿ ನಿಂತಿರುವ ಹೂವಿನ ಮೇಲೆ ಮಂದಮಾರುತವು ಬೀಸಿ, ಅದರ ಸಾರದ ಸೊಬ
ಗನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಪರಶಿವನನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸುಂದರ
ವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇಂಚರಗೈಯುತ್ತಾ ಗಾಳಿಯು ರಭಸಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಾ
ಶಂಕರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಶುಭ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ಹೂವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಮುಡಿದು ದಿವ್ಯ
ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ ದೇವಿಯೊಡನೆ ಕಾಮಪರವಶನಾಗಿ ಮಹಾದೇವನು
ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವನು. ||೪೫||

ಪರಶಿವನು ವಿಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ದಿವ್ಯಗಂಧ
ಯುಕ್ತವಾದ ಕಸ್ತೂರಿತಲಕವನ್ನೂ, ಅದರ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ
ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಮಿಳಿತವಾಗಿರುವ ಕುಂಕುಮರೇಖೆಯನ್ನೂ ನೋಡುವನು.
ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿರುವ ದಿವ್ಯಶಯನದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿರುವ ಮಗ್ಗಲುಹಾಸಿಗೆಯು
ಬಟ್ಟೆಯು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಹಾಸಿ
ಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪಾರ್ವತಿಯು ಬೈತಲೆಯನ್ನೂ, ಅದರಮೇಲಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯ
ವಾದ ಆಭರಣವನ್ನೂ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಸ್ನೇಹೈರ್ಚಿಯಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವನು. ||೪೬||

ಕ್ರೀಡಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಸಹ ಸವಾ ಪರಶಿವನ ದಿವ್ಯಮುಖವನ್ನೇ

ಪುಷ್ಪಾಶೇಷವಿಶೇಷಶೋಷಿತಗರಂ ಭೂಷಾಕೃತಾಹೀಶ್ವರಂ

ಕಾಲಾಶೇಷಜಗತ್ಕ್ರಿಯಾದಿ ವಿಷಮನ್ಯಾಪಾರ ಸಾರಾದರಂ

॥೪೫॥

ಸಾ ದೇವೀ ನಿಷಯೇಷು ಸಕ್ತಹೃದಯಂ ವಾಚಾ ವಿಶೇಷೇಣ ತು ।

ಸ್ತುತ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ರವರೇಣ ತುಷ್ಪಹೃದಯಂ ಶಂಭುಂ ತದಾ ಪೃಚ್ಛತಿ ॥೪೬॥

ಶ್ರೀಶಿವಾ ಉವಾಚ

ಭೋಭರ್ಗ ಸರ್ವ ಜಗತ್ಸರ್ವಕ ಪಾಪವರ್ಗ

ಸಂಭರ್ಜಕೋರು ಭವತರ್ಜಕ ಭೋಗವರ್ಜ ।

ದುರ್ಜೀವಜಾತಜನುಷಾಂ ಕಲಿಚಿತ್ರಕೃತ್ಯಂ

ಶಂಭೋ ತ್ರಿನೇತ್ರ ವದ ಮೇ ಕರುಣಾ ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್

॥೪೭॥

ನೋಡುತ್ತಾ ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ಸಹ ಮುಚ್ಚದೆ, ತ್ರಿಲೋಕನಾಯಕನಾದ ಶಂಕರನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವಳು. ಸಂಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನು ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಾಲಾಹಲವಿಷಪಾನಮಾಡಿದುದನ್ನೂ, ನಾಗಾಭರಣ ನಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪಾರ್ವತಿಯು, ಮಹಾದೇವನ ವಿಷಯಸುಖವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತೆ ತಾನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅಂತಹ ಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುರೂಪಳಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತಳಾಗಿರುವ ಪಾರ್ವತಿಯು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿ ಸುವುದನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯುಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಆನಂದಪಡುವನು. ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾರ್ವತಿಯು ತನಗೆ ಬಂದ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಂಕರನನ್ನು ನಾನಾರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಳು. ॥೪೫-೪೬॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ತಾನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ತುತಿಸುವಳು—“ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನು. ಭಕ್ತರ ಪಾಪರಾಯನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವವನು. ಸಾಂಸಾರಿಕಗಳಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿವಾರಿಸುವವನು. ಕ್ಷಣಿಕಭೋಗಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುವವನು. ಅದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ನಾನಾರೀತಿಯ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುವರು. ಅಂತಹವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳ

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ||

ತದ್ದೇವೀನಚನೇನ ಚಾರುವದನಾಂಭೋಜೋ ಮುದಾ ಶಂಕರೋ
ಧ್ಯಾನೋದ್ಭದ್ಧ ಸಮಸ್ತಕಾಲಜಗತಾಂ ವ್ಯಾಪಾರಮೂಚೇ ಹರಃ |
ಪಶ್ಯಂತದ್ವದನಾಂಬುಜಂ ಗಿರಿವರೇ ಸೌಧೋರುಮಂಚಸ್ಥಿತೋ |
ಮುಂಚನ್ ಸ್ವಾಂ ಕರುಣಾರ್ಪುರೀಭರದೃಶಾ ಸದ್ಧರ್ಷವಾಚಂ ತದಾ ||೪೮||

|| ಶ್ರೀ ಶಿವಉವಾಚ ||

ಧನ್ಯಾಂ ಮಾನ್ಯಾಂ ಮನೋಜ್ಞಾಂ ತ್ರಿಭುವನಜನನೀಂ ಶೈಲರಾಜೇಂದು
ಕನ್ಯಾಂ
ಸೀಮಂತಿನ್ಯಾಂ ವರಿಷ್ಠಾಂ ಮಮ ಹೃದಯಮಹಾನಂದವನ್ಯಾಂ ಚ ಜನ್ಯಾಂ |
ಮನ್ಯೇ ಚಿತ್ತೇಷಿ ನಾನ್ಯಾಂ ತವ ಸದೃಶಮಹಾರೂಪಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಾಂ
ಸ್ವರ್ಧುನ್ಯಾಂ ವಾ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂ ಭಗವತಿ ಭವತೀಂ ನಾನ್ಯಥೈತಚ್ಛೃಣು ತ್ವಂ
||೪೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ಸವಮಾಂಶೇ ಕೈಲಾಸವರ್ಣನಂ
ಶಿವಯೋಃ ಕ್ರೀಡಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದಯೆ ಇರುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ
ನೀನು ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನೀಯಬೇಕು” ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ಅನಂತರ ಇಷ್ಟ
ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವಳು. ||೪೯||

ದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳ
ವನಾಗಿ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿತು, ದೇವಿಯ
ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಉಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ರುವ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿ ದಯಾಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಬೀರುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ದೇವಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಾತನ್ನು ಇಂತು ನಿರೂಪಿಸಿದನೆಂದು
ಕುಮಾರವ್ಯಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಅರುಹಿದನು. ||೪೯||

ಎಲಾ ದೇವಿ, ಧನ್ಯಳೂ, ಪೂಜ್ಯಳೂ, ಮನೋಹರಳೂ, ಮೂರು
ಲೋಕಕ್ಕೂ ತಾಯಿಯೂ, ಪರ್ವತರಾಜಕುವರಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸೀಮಂತ
ವುಳ್ಳವಳೂ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಹಾನಂದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಳೂ, ಜನ್ಮತಾಳುವವಳೂ,

ದೇವಗಂಗೆಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠಳೆನಿಸಿದವಳೂ, ಆದ ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪವು ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ದೇವಿ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ನಾನು ಚಿಂತಿಸೆನು. ಎಲೌ ಪ್ರೇಯಸಿ, ಇದನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಕೇಳು, ಎಂದು ಶಿವನು ಗಿರಿಜೆಗೆ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ||೪೯||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವರ್ಣನೆ, ಪಾರ್ವತೀಪರಶಿವರ ಕ್ರೇಡಾವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ||

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ಸನಮಾಂಶೇ

ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ಶ್ರೀಸದಾಶಿವ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣು ಪದ್ಮಾಮಲೋತ್ಪಲ್ಲಲೋಚನೇ ಪರ್ವತಾತ್ಮಜೇ |

ತ್ವಯಾ ನಾನಿದಿತಂ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಮೇವ ಹಿ ||೧||

ತ್ವಮೇವ ಶಕ್ತಿಃ ಪರಮಾ ಕಾಲಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಿಕಾ |

ತ್ವಮೇವ ಪರಮಾ ಸಿದ್ಧಿಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಾಹಾ ತ್ವಂ ಸ್ವಧಾ ಶಿವೇ ||೨||

ತ್ವಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ದೇವೀ ಸರ್ಗೇ ಶಕ್ತಿಕರೀ ಸ್ಮೃತಾ |

ಗೀಯಸೇ ತ್ವಂ ಪುರಾಣಜ್ಞೈಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ ||೩||

ಐದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವನು ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಹೀಗೆಂದನು.—

“ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಅರಳಿರುವ ಕಮಲಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಪರ್ಮತರಾಜಕುಮಾರಿಯೇ! ಕೇಳು; ನೀನೇ ಕಾಲಶಕ್ತಿರೂಪಿಣಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ಯಾವುದು? ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯೇ ನೀನಾಗಿರುವೆ. ಪರಮಸಿದ್ಧಿಯೂ, ಸ್ವಾಹಾ, ಮತ್ತು ಸ್ವಧಾಕಾರಗಳೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ! ||೧-೨||

ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸೆಗುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಸೆಗುವ ದೇವಿಯೇ ನೀನಾಗಿರುವೆ. ಪುರಾಣವನ್ನರಿತವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೆಂದೇ

ಸರ್ವಶಬ್ದಮಯೀ ವಿಶ್ವಂ ಪುನಾಸಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ।

ತ್ವಂ ನಿಷ್ಣೌ ಪದ್ಮಜಾ ಶಕ್ತಿಃ ಸರ್ವಪಾಲನಕಾರಿಣೀ ||೪||

ತ್ವಯಾ ಸಮೃದ್ಧಂ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ತದ್ಭೃದ್ಧಿಮಧಿಗಚ್ಛತಿ ।

ತ್ವಮೇವ ರುದ್ರೇ ಪರಮಾ ಶಕ್ತಿಃ ಸಂಹಾರಕಾರಿಣೀ ||೫||

ತ್ವಂ ಪ್ರಭಾಸಿ ತಥಾ ಭಾನೌ ದಹನೇ ದಹನಾತ್ಮಿಕಾ ।

ಪವನೇ ಚಾಲಿನೀಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಂ ಕಾಂತಿಃ ಸೋಮಮಂಡಲೇ ||೬||

ಇಂದ್ರೇ ಪ್ರಭುತ್ವಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಂ ಯಮೇ ದಂಡಾತ್ಮಿಕಾಹ್ಯಸಿ ।

ಧನಾಧಿಪೇ ನಿಧಿಮಯೀ ನೈರ್ಮಲೇ ಖಡ್ಗರೂಪಿಣೀ ||೭||

ವರುಣೇ ಪಾಶಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಂ ತ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಮಾತೃಮಂಡಲಂ ।

ತ್ವಯೈವ ಶಕ್ತಿಮಾನಸ್ಮಿ ಅಸ್ತಿನ್ಭುವನಮುಧ್ಯಮೇ ||೮||

ಹೊಗಳಿ ಗಾನಮಾಡುವರು. ಎಲಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ! ಸಕಲ ಶಬ್ದರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ವಾಗ್ದೇವತೆಯಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವೆ. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚ ವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿಯೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ||೩-೪||

ನಿನ್ನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೈದುತ್ತದೆ. ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಪಂಚಸಂಹಾರಶಕ್ತಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೆಯು ನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ (ದೇವತೆ ಗಳ ರಾಜತ್ವ) ಶಕ್ತಿಯೂ, ಯಮನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಕುಬೇರನಲ್ಲಿ ನಿಧಿರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿಯೂ, ನೈಋತದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗರೂಪಶಕ್ತಿಯೂ, ವರುಣನಲ್ಲಿ ಪಾಶ ರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿಯೂ, ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸಕಲ ಮಾತೃಗಳ ಸಮೂಹವೂ ನೀನಾ ಗಿರುವೆ (ಅಂದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರೀ, ವೈಷ್ಣವೀ, ವಾರಾಹೀ, ಇಂದ್ರಾಣೀ, ಮತ್ತು ಚಾಮುಂಡಾರೂಪರಾದ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಗಳೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ.) ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಾನೂ ಸಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆನು. ||೫-೬-೭-೮||

ಅಮೂರ್ತೋಽಹಂ ತ್ವಯಾ ಮೂರ್ತಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪ್ರೀಡಯಾಮ್ಯಹಂ |
ಲೋಕಮೇನಂ ಮಹಾದೇವಿ ತಸ್ಮಾನ್ನೇ ಶಕ್ತಿಮುತ್ತರಾ ||೯||

ಭುವಿ ತ್ವಂ ಧರಣೀಶಕ್ತಿರ್ನದೀಷು ಸ್ಯಂದರೂಪಿಣೀ |
ಏವಂ ತ್ವನ್ನಯಮೇವೇದಂ ಜಗಚ್ಛಕ್ತಿ ಸಮುದ್ಭವಂ ||೧೦||

ತಸ್ಮಾತ್ಕಾಲಾತ್ಮಿಕಾ ಶಕ್ತಿಃ ಕಾಲರೂಪಂ ವದಾಮಿ ತೇ |
ಶೃಣು ತ್ವಂ ಸಾವಧಾನೇನ ನಾಖ್ಯೇಯಂ ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ||೧೧||

ರಹಸ್ಯಮದ್ಭುತತರಂ ನೋಕ್ತೃಪೂರ್ವಂ ನುಯಾಂಬಿಕೇ |
ಮದ್ಧರ್ಮವಾಹವೃಷಭಸಾಧಾಸ್ತೇ ಯುಗಮೂರ್ತಯಃ ||೧೨||

ಕೃತಶ್ರೇತದ್ವಾಪರಾಖ್ಯಾ ಕಲಿಕಾಲಯುಗಾದಯಃ |
ಪಾದಸಂಧಿಖುರಾ ಯೇ ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ಯುಗಸಂಧಯಃ ||೧೩||

ಯುಗೇಷು ಧರ್ಮವೃಷಭಃ ಪಾದಾನ್ಸಂಹರತಿ ಸ್ವಯಂ |
ಮದಾಜ್ಞಾವಶತೋ ದೇವೀ ಕಾಲಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ ||೧೪||

ಆಕಾರಶೂನ್ಯನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಎಲಾ ಮಹಾದೇವಿ! ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಸರಿಣಾಸುಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವೆ. ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಶಕ್ತಿರೂಪದಿಂದಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಕ್ತಿರೂಪಿಣಿಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ನ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದು. ದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಕಾಲರೂಪಿಣಿಯು. ಕಾಲರೂಪವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುವೆನು ; ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಲಾಲಿಸು. ಇದನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಾರದು. ||೯-೧೦-೧೧||

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ, ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾರಿಗೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಧರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ವೃಷಭದ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳೇ ಆ ಕೃತ, ಶ್ರೇತ, ದ್ವಾಪರ ಮತ್ತು ಕಲಿಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ಪಾದಗಳ ಗೊರಸಿನ ಸಂಧಿಭಾಗಗಳೇ ಆ ಯುಗಸಂಧಿಭಾಗಗಳೆನಿಸುವುವು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಧರ್ಮವೃಷಭವು ತಾನೇ ಒಂದೊಂದು ಪಾದವನ್ನು ಒಂದೊಂದು

ಕೃತೇ ಚತುಷ್ಟಾದ್ವೈಷಭಃ ಕೈಲಾಸೇಽಧಿಷ್ಠಿತಃ ಸದಾ |

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಂಗೋ ಇಷ್ಟಾದಿಪೂರ್ತಧರ್ಮೋರುಪಾದನಾನ್ ||೧೫||

ಪೂರ್ವಸಾದೌ ವೃಷಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕೃತತ್ರೇತೇತಿ ಪಶ್ಚಿಮೇ |

ದ್ವಾಪರಶ್ಚ ಕಲಿಶ್ಚೇತಿ ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾದಾವುಭಾವಸಿ ||೧೬||

ಕೃತೇ ಚತುಷ್ಟದಸ್ತಿಸ್ತೇದ್ವೈಷಭೋ ಮೇಘಗ್ರತಃ ಸದಾ |

ಕೈಲಾಸೇ ತೇನ ಧರ್ಮೋಽಪಿ ಸಾತ್ವಿಕಃ ಸಂಪ್ರಜಾಯತೇ ||೧೭||

ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞನುಷ್ಠೇಷು ನೃಪೇಷು ಭುವಿ ಚಾಂಬಿಕೇ |

ತಪಸ್ವಿಷು ದರ್ಮೋ ದಾನಂ ಸಂವಿಭಾಗೋ ಯಥಾರುಚಿ ||೧೮||

ಇಜ್ಞಾಧ್ಯಯನಸಂಪತ್ತಿಃ ಕ್ರೋಧಮಾತ್ಸರ್ಯವರ್ಜನಂ |

ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಕೃತಯುಗಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ ತತ್ರ ವರ್ಧತೇ ||೧೯||

ಯುಗದಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೇವಿ, ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಆ ಧರ್ಮ ವೃಷಭವು ಈ ರೀತಿ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ||೧೨-೧೩-೧೪||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ವೃಷಭವು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದು. ಆಗ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೂ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತವೇ ಮೊದಲಾದ ಯಜ್ಞಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆ ವೃಷಭದ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೃತ ಮತ್ತು ತ್ರೇತಾಯುಗಗಳೆಂದೂ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳು ದ್ವಾಪರ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವವಳಾಗು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆ ವೃಷಭವು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಧರ್ಮವು ಸರಿಯಾಗಿ ಸದಾ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ||೧೫-೧೬-೧೭||

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆ, ದೇವತೆಗಳು, ತಿರ್ಮಕ್ಕಾಣಿಗಳು, ಮಾನವರು, ರಾಜರು ಇವರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಸರಿಯಾಗಿ ನೆಲಸುವುದು. ಆಗ ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ದಾನ, ವಿಭಾಗವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ನಡೆಸುವರು. ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಗೈಯುವುದು, ಕೋಪ, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು, ಇಂತಹ ಧರ್ಮ

ತ್ರಿವುಂಢ್ರಧಾರಣಂ ಪುಣ್ಯನುಗ್ನಿರಿತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರತಃ |

ಭಸ್ಮನೋ ಧಾರಣಂ ಗೌರೀ ತಥಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣಂ

||೨೦||

ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ ರುದ್ರಜಪೋ ಪಂಚಾಕ್ಷರಜಪಸ್ತಥಾ |

ಶಾಪೋತ್ಸರ್ಗೋ ನ ಚ ಕ್ರೋಧಾದ್ಯಪೀಡಾಂ ವೈ ಕೃತೌ ಯುಗೇ ||೨೧||

ಮರೀಚಿರಂಗಿರಾಶ್ವಾತ್ರಿಮಿತ್ರಾವರುಣ ಏವ ಚ |

ಕಶ್ಯಪೋಽಥ ಭರದ್ವಾಜಃ ಸಂವರ್ತಶ್ಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ

||೨೨||

ಏತೇ ಕೃತಯುಗೇ ದೇವಿ ನೇತ್ತಾರೋ ಧರ್ಮನಿಶ್ಚಯಂ |

ರಾಜಾನಃ ಸೋಮಸೂರ್ಯೇ ಚ ಸಂಭವಾಃ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಯಃ

||೨೩||

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋ ಮರುತ್ತಶ್ಚ ಮಾಂಧಾತಾ ಸಗರಃ ಪೃಥುಃ |

ಅನರಣ್ಯೋ ನೃಗೋ ಬಭ್ರುರಯುತಾಯುಃ ಶಿಬಿಸ್ತಥಾ

||೨೪||

ಏಷು ಶಾಸತ್ಸು ಪೃಥಿವೀ ಫಲಸಸ್ಯೋರುಮಾಲಿನೀ |

ಕಾಲವರ್ಷೀ ಚ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ನದ್ಯಃ ಸ್ವಂದಂತಿ ನಿತ್ಯತಃ

||೨೫||

ಗುಣಗಳು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವುವು. ಕೃತಯುಗವು 'ಬ್ರಾಹ್ಮ' ಯುಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮವು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮೂಹವು) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೈವದುವುದು ||೧೮-೧೯||

“ಅಗ್ನಿರಿತಿಭಸ್ಮ” ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಭಸ್ಮ ತ್ರಿವುಂಢ್ರಧಾರಣೆ, ಭಸ್ಮಲೇಪನ ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣೆಗಳು, ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆ, ರುದ್ರಜಪ, ಅಲ್ಲದೇ ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಜಪಗಳು ಇವು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವುವು ಎಲಾ ಗೌರಿ! ಈ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಶಾಪಕೊಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮರೀಚಿ, ಅಂಗಿರಸ್, ಅತ್ರಿ, ಮಿತ್ರಾವರುಣ, ಕಶ್ಯಪ, ಭರದ್ವಾಜ, ಸಂವರ್ತ, ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಇವರೇ ಈ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನರಿತ ಋಷಿಗಳೆನಿಸುವರು. ||೨೦-೨೧-೨೨||

ಈ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯನಂಶಸಂಭೂತರೂ, ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳೂ ಆದ ರಾಜರೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವರು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಮರುತ್ತ, ಮಾಂಧಾತಾ, ಸಗರ,

ಅಶ್ವಮೇಧಸರಾಸ್ವರ್ವೇ ದಾಕ್ಷಿಣಾ ಬಲವತ್ತರಾಃ ।

ಅಕ್ಷಾಹಿಣೀನಾ ಸತಯಃ ಕ್ಷೋಣೀಶಾ ಶಿವಭಾವನಾಃ || ೨೬ ||

ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಸನ್ನಾ ಲಿಂಗಾರ್ಚಾನಿರತಾಃ ಸದಾ ।

ಅನರಣ್ಯೇ ಮಹೀಪಾಲೇ ನಾರಣ್ಯಾನೀರಭೂಚ್ಛ ಭೂಃ || ೨೭ ||

ನಿರ್ದಸ್ಯುರಾಷ್ಟ್ರಾ ರಾಜಾನೋ ಯಾಯಾಜಾಕಾಃ ಪ್ರಿಯಂವದಾಃ ।

ದಾತಾರೋ ರಕ್ಷಿತಾರಸ್ತೇ ಜೇತಾರಃ ಸಮರೇ ರಿಪೂನ್ || ೨೮ ||

ಗೋರಕ್ಷಾ ರಸವಾಣಿಜ್ಯವಶ್ಯಾ ನೈಶ್ಯಾಃ ಕೃತೇ ಯುಗೇ ।

ಶೂದ್ರಾ ಶುಶ್ರೂಷವಃ ಸರ್ವೇ ತ್ರಿಷು ವರ್ಗೇಷು ನಿತ್ಯಶಃ || ೨೯ ||

ಪೃಥು, ಅನರಣ್ಯ, ನೈಗ, ಬಭ್ರು, ಅಯುತಾಯು, ಮತ್ತು ಶಿಬಿ ಈ ರಾಜರು ರಾಜ್ಯ
ವಾಳುತ್ತಿರಲು, ಭೂಮಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೈರುಸಚ್ಚೈಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದು.
ಮಳೆಯು ಸಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿದು, ನದಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುವು. || ೨೬-
೨೮-೨೯ ||

ದಕ್ಷಿಣೆ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ, ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಅಶ್ವಮೇಧ
ಯಾಗಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವರು. ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ
ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಭಸ್ಕ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ,
ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜಾತತ್ಪರರಾಗಿ ನಡೆಸುವರು. ಅನರಣ್ಯನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲು, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡು
ಗಳೇ ಇಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಭರಿತವಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳೂ, ಸುಖಶಾಂತಿ
ಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಇದ್ದರು. || ೨೬-೨೭ ||

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೆಗಾರರ ಲೂಟಿಯಿಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯವು ದಕ್ಷರಾದ ರಾಜರಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜರು, ಯಜ್ಞಶೀಲರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಿಯವನ್ನೇ ಹೇಳುವವ
ರಾಗಿಯೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಜಯಿಸಿ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದರು ವೈಶ್ಯರು ಈ ಕೃತಯುಗ
ದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು, ರಸಪದಾರ್ಥಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ
ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಶೂದ್ರರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಈ ಮೂರು

ನರಾ ನಾರ್ಯೋ ವಿಶಃ ಶೂದ್ರಾಃ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠಾಃ ಕೃತೇ ಯುಗೇ ।

ನಿಸ್ಪೆಂದ್ರಿಣ್ಯೋ ನಾನ್ವತಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮಪ್ರಭಾವನಾಃ ॥೩೦॥

ಮಾನವೋ ಹಿ ಕೃತೇ ಧರ್ಮಃ ಶ್ರುತಿಪ್ರೋಕ್ತೋ ವಿಶಿಷ್ಟತೇ ।

ವರ್ಣಾಶ್ರಮೇ ತಥಾ ಸರ್ವೇ ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕರ್ಮಣ್ಯಧಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥೩೧॥

ಏವಂ ಕೃತಯುಗೇ ಧರ್ಮೋ ಪಶ್ಯ ದೇವಿ ಪ್ರವರ್ತತೇ ।

ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಸಂಯುಕ್ತೋ ತ್ಯಜ್ಞಪಾದಾನುವರ್ತನಾತ್ ॥೩೨॥

ಏತತ್ತೇ ಸಂಗ್ರಹೇಣೈವ ಕೃತೇ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

॥೩೩॥

ಕೃತೇ ಸುಕೃತರಾಶಯೋ ಭುವಿ ಭವಂತಿ ಸರ್ವೇಷ್ಟಸಿ

ನ ಚಾನ್ಯಜುಕುಕಾಪಥೋ ಭವತಿ ಕಶ್ಚಿದೇವೇಹ ನೋ ।

ವರ್ಣಗಳ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ, ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ನಿತ್ಯವೂ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ, ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರಾದಿಯಾಗಿ, ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಸುಳ್ಳು ಆಡದೇ ವ್ಯಭಿಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ॥೨೮-೨೯-೩೦॥

ದೇವಿ, ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ವರೂ, ತಮ್ಮ ವರ್ಣಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪುಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸಂನ್ಯಾಸವೆಂಬ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿರತರಾಗಿ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸದೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬಿಕೇ, ಈರಿತಿ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಮುಕ್ಯಣ್ಣನ ಪಾದಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ದಯದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸುವರು. ದೇವಿ, ಈ ಕೃತಯುಗದ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ನಿನಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥೩೧-೩೨-೩೩॥

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಗಳೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವುವು. ವಿರುದ್ಧಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟದಾರಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಜನರು ಎಂದಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೂ ನನ್ನ ಪಾದ

ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಂಬುಜಸಮರ್ಚಕೋ ಭವತಿ ಲೋಕಮಾಲೋಕಯಃ
ಶ್ರುತಿಪ್ರಕಟಿತೋ ವ್ಯಮೋ ಭವತಿ ತೇಷು ಚಾಯುಃ ಪರಂ ||೩೪||
ಶತಾಯುತಭವಂ ಸದಾ ಭವಪಾದಾಂಬುಜಾರಾಧನಾತ್
ಸುನಿಶ್ಚಿತಮಿದಂ ಶಿನೇ ಸುಕೃತಮೇತದಾಲೋಕೈತಾಂ ।
ಕದಾಚಿದಪಿ ಹೀಯತೇ ತನು ಸುವೃದ್ಧಮೇತಿ ದ್ರುತಂ
ತಪಸ್ವಿಜನವಲ್ಲಭಃ ಪರಮದುರ್ಲಭೋಽಯಂ ಯುಗಃ ||೩೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿನಾಚ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ
ಶಿವಗೌರೀಸಂವಾದೇ ಕಾಲರೂಪಕೃತಯುಗಧರ್ಮಕಥನಂ ನಾನು
ಪಂಚಮೋಧ್ಯಾಯಃ

ಕಮಲಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ನನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿ
ಸುವುದು. ನೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು
ಮಾನವರು ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಯುಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ||೩೪||

ಎಲಾ ಗೌರಿ, ಈ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಪಾದಕಮಲಸೇವೆ
ಯಿಂದ ಮಾನವರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷವರ್ಷ ವಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಪುಣ್ಯವನ್ನು
ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಶರೀರವು ಸ್ವೇದವಾಗದೇ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಲವುಳ್ಳ
ದ್ದಾಗಿಯೇ ಜಾಗ್ರತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೈದುವುದು. ದೇವಿ, ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಜನ
ಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಈ ಕೃತಯುಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದು
ತುಂಬಾ ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ ಎಂದು ಶಿವನು ದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೩೫||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಶಿವ, ಗೌರೀ ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಕಾಲರೂಪವಾದ ಕೃತಯುಗದ
ಧರ್ಮನಿರೂಪಣೆಯೆಂಬ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯೈ

ನವನಾಂಶೇ

ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ॥

ತ್ರೇತಾಸು ವೃಷಭೋ ಮೇಽದ್ಯ ತ್ರಿಸಾದಾಗ್ರೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ।

ಕೈಲಾಸೇ ಸಂವಸೇದ್ಧೇವಿ ಪಾದೋನಂ ಹ್ರಸತೇ ತತಃ ॥೧॥

ಇಜ್ಯಾಪ್ರತಿಗ್ರಹಕ್ಷಾತ್ರಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷಸೇವಿನಃ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯಾಃ ಸ್ತ್ರೀಯಃ ಶೂದ್ರಾಶ್ಚ ಸಂಕರಾಃ ॥೨॥

ಸಾತ್ವಿಕೋ ರಜಸಾ ಮಿಶ್ರೋ ಗುಣಸ್ತೇಷಾಃ ಸಜಾಯತೇ ।

ಇಜ್ಜೈವ ವರ್ಧತೇ ಲೋಕೋ ಹಿಂಸ್ರಯೈವಾಂಬಿಕೇ ತದಾ ॥೩॥

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತ್ರೇತಾಯುಗ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳಿದುದು:—
ದೇವಿ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ವೃಷಭವು ಮೂರು ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ನನ್ನ
ಮುಂದೆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವುದು. ಅದರ ಒಂದು ಕಾಲು ಆಗ ತುಂಡಾಗುವುದು. ಅದ್ದ
ರಿಂದ ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರೆಂಬ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯದವರೂ
ಹೆಂಗಸರೂ, ಸಂಕರರೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಾಗ, ದಾನಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುವುದು ; ಕ್ಷತ್ರಿಯ
ಧರ್ಮ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡುವುದು ; ಈ ಮೂರು
ವರ್ಣದವರನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು ; ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವರು. ॥೧-೨॥

ಆ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾದ ಸತ್ವಗುಣವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಉಂಟಾಗುವುದು. ಎಲೌ ಅಂಬಿಕೆಯೇ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲವೂ

ಪ್ರವರ್ತಿಸ್ಯಂತಿ ಮುನಯೋ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಾಚಾರತತ್ಪರಾಃ ।

ಭೃಗುಶ್ಚ ಜಮದಗ್ನಿಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಪರಾಶರಃ ॥೪॥

ಕಾತ್ಯಾಯನೋ ಜಾಮದಗ್ನಿರ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾದಯೋ ದ್ವಿಜಾಃ ।

ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಶ್ಚ ದ್ವಿಜಾಸ್ಸರ್ವೇ ತತ್ರ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕಾಃ ॥೫॥

ವರ್ಣಾಶ್ರಮೇಷು ಕಥಿತಾಃ ತತ್ರ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕಾಃ ।

ತಪಃ ಫಲಮಯಂ ತತ್ರ ಇಚ್ಛಾ ಸ್ವರ್ಗಾರ್ಥಮೇವ ಹಿ ॥೬॥

ತತ್ರಾಪಿ ಭಸ್ಮನಿರತಾಸ್ತ್ರಪುಂಡ್ರಾಂಕಾ ದ್ವಿಜಾಃ ಸದಾ ।

ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಿಣಃ ಸರ್ವೇ ರುದ್ರಸೂಕ್ತಜಪಾದರಾಃ ॥೭॥

ಪಂಚಾಕ್ಷರಸರಾಃ ಸರ್ವೇ ರುದ್ರಲಿಂಗಾರ್ಚನಪ್ರಿಯಾಃ ।

ರುದ್ರಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಾಸ್ತೇ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಭಕ್ತಿತತ್ಪರಾಃ ॥೮॥

ಸೋಮಸೂರ್ಯಾನ್ಯವಾಯೋ ಚ ರಾಜಾನೋ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾಃ ।

ಯಯಾತಿರ್ನಮುನೋ ರಂತಿಬೇವೋಽಥ ತೃಣಬಿಂದುಕಃ ॥೯॥

ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾಗಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲಾ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭೃಗು, ಜಮದಗ್ನಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ಪರಾಶರ, ಕಾತ್ಯಾಯನ, ಜಾಮದಗ್ನಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗವೆಲ್ಲವೂ ಆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ॥೩-೪-೫॥

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಅವರು ನಡೆಸುವರು. ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲರೂಪವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗವು ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಸ್ಮಲೇಪನ, ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದು, ರುದ್ರಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರಜಪಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆದರ ಹೊಂದುವುದು, ಶಿವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪ, ರುದ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇವುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ॥೬-೭-೮॥

ಈ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅನೇಕ

ಭಗೀರಥೋ ದಿಲೀಪಶ್ಚ ರಾವೋ ದಾಶರಥಿಸ್ತಥಾ ।

ಸೋಃಸ್ಯಗಸ್ತ್ಯಮನುಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ॥೧೦॥

ಜಪನ್ನಾಮಸಹಸ್ರಂ ಮೇ ರಾವಣಂ ದಾರಹಾರಿಣಂ ।

ವಿಜಿಗಾಯಾ ಸುರಾನ್ರಾವೋ ಮೇಧೇನಾಯಜದೀಶ್ವರಂ ॥೧೧॥

ಸೇತೌ ಮಲ್ಲಿಂಗಮಾರಾಧ್ಯ ಪಾಪಾನ್ಮುಕ್ತೋ ಬಭೂವ ಹ ।

ದಾತಾರೋ ರಕ್ಷಿತಾರಸ್ತೇ ಭುವೋ ಮಂಡಲಮಂಡನಾಃ ॥೧೨॥

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಪನ್ನಾ ಯಾಯುಜೂಕಾಃ ಶಿವಾರ್ಚಕಾಃ ।

ತೇಸು ಶಾಸತ್ಸು ಪೃಥಿವೀ ರಸಯುಕ್ತೌಷಧೀಷ್ವಸಿ ॥೧೩॥

ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಕಾಲವರ್ಷೀ ಸ್ನಾತ್ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮೈಕಜೀವನಾಃ ।

ವಣಿಜಃ ಪಣ್ಯನಿಪುಣಾಃ ಪುಣ್ಯೈಮು ನಿರತಾಃ ಸದಾ ॥೧೪॥

ಮಂದಿ ರಾಜರು, ತುಂಬಾ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಯಾತಿ, ನಹುಷ, ರಂತಿವೇವ, ತ್ಯಾಣಬಿಂದು, ಭಗೀರಥ, ದಿಲೀಪ ಮತ್ತು ದಶರಥ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮ ಇವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಆ ರಾಮನಾದರೋ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯಿಂದ “ಅದಿತ್ಯಹೃದಯ”ವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿ, ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿ ನನ್ನ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು ಜಪಮಾಡುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದಿದ್ದ ರಾವಣಾಸುರನನ್ನು, ಇತರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು, ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ॥೯-೧೦-೧೧॥

ಅಲ್ಲದೇ ಸೇತುವೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಪಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿದನು. ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಭೂಮಿಯನ್ನಾಳುತ್ತಿರಲು ಪ್ರಜೆಗಳು ದಾನಶೀಲರಾಗಿಯೂ, ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ ಈ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೇ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯರಾಗಿ, ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಯಜ್ಞವನ್ನು ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಶಿವಪೂಜಾನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ರಾಜ್ಯಭಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಸಭರಿತವಾದ ವೈರು ಪಚ್ಚೆಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಳೆಯು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾ, ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅಶ್ರಯಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈಶ್ವರೂ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ, ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಯಾಪಾಗಲೂ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ॥೧೨-೧೩-೧೪॥

ವಿರತಾ ಪಾಪಕರ್ಮಭ್ಯೋ ಇಭ್ಯಾಃ ಸಭ್ಯಾಃ ಸದೈವ ಹಿ ।

ಶೂದ್ರಾಃ ಶುಶ್ರೂಷವಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವವರ್ಣೇಷು ನಿತ್ಯಶಃ ॥೧೫॥

ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸತೀವ್ರತಾಃ ಸರ್ವಾ ವರ್ಣಿನಃ ಪರ್ಣಭೋಜನಾಃ ।

ಅಪರ್ಣಾಪತಿಸಾದಾಜ್ಞೇ ತೂರ್ಣಂ ಸಂಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಯಃ ॥೧೬॥

ಗೃಹಸ್ಥಾಃ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತಾಶ್ಚ ವಿಶ್ವಸ್ತಾ ಧರ್ಮವೃತ್ತಯಃ ।

ವನ್ಯಾಃ ಸಂನ್ಯಾಸಿನೋಽಪೀಶೇ ತಪಸ್ವಿವ ಪ್ರವರ್ತಿನಃ ॥೧೭॥

ರುದ್ರಾಕ್ಷಭಸ್ಮಾಭರಣಾಃ ಶರಣಾ ಶಿವಪೂಜನೇ ।

ಕರುಣಾವಿಷ್ಣುಹೃದಯಾ ಮರಣೇಽಪಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ॥೧೮॥

ಅಯುತಂ ತೇಷು ಚಾಯುರ್ಹಿ ತಪೋಧರ್ಮೋಽಪಿ ವರ್ತತೇ ।

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಶರಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಶಿವಧ್ಯಾನಹತಾಶುಭಾಃ ॥೧೯॥

ಈ ನೈಶ್ವರು ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಐಶ್ವರ್ಯ ವಂತರಾಗಿಯೂ, ಸಭ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೂದ್ರವರ್ಣದವರು ನಿತ್ಯವೂ ಉಳಿದ ಮೂರುವರ್ಣಗಳವರನ್ನೂ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಗಿರಿಜಾರಮಣನಾದ ನನ್ನ ಅಡಿದಾನರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಪವಂ ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೃಹಸ್ಥರು ಶಾಂತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ವಾಸಪಡೆದು ಧರ್ಮವೃತ್ತಿವಹಾರವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ॥೧೫-೧೬-೧೭॥

ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಭಸ್ಮಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಮರಣಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ನಿಯಮಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ತಪಸ್ಸು, ಧರ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಚರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಿರತರಾಗಿ, ಆ ಶಿವಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಕಲ ಅಮಂಗಳಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು ॥೧೮-೧೯॥

ನಿತ್ಯಂ ನದ್ಯಶ್ಚ ಸ್ವಂದಂತೇ ಫಲಂತಿ ವನರಾಜಯಃ ।

ಘಟೋದ್ಭ್ಯಾಸ್ತಾಸ್ತಥೈವಾಘ್ನಃ ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮೈಕಜೀವನಾಃ॥೨೦॥

ಶಿವೈಕದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಷಿ ಶಿವಾರ್ಚನಪರಾಯಣಾಃ ।

ದೇವಾ ಹವಿರ್ಭುಜಸ್ಸರ್ವೇ ಸರ್ವದಾ ಶರ್ವಪೂಜಕಾಃ ॥೨೧॥

ಪ್ರಿನೇತ್ರಪೂತಪಾದಾಬ್ಜಧ್ಯಾಯಿನಃ ಸತ್ವಜೀವಿನಃ ।

ದೈತ್ಯಾಃ ಶರ್ವಾರ್ಚನರತಾಃ ಸರ್ವದಾ ಸಮರೋದ್ಧತಾಃ ॥೨೨॥

ಕೃತೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಃ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಶ್ಚ ವೃತ್ರಕಃ ।

ಏತೇ ವೈ ದೈತ್ಯರಾಜಾನೋ ಮಯೈವ ಪ್ರೇರಿತಾಃ ಶಿವೇ ॥೨೩॥

ಗರ್ವನಿರ್ವಾಪಣಾರ್ಥಾಯ ಸುರಾಣಾಂ ಚ ಪದೇಪದೇ ।

ತ್ರೇತಾಯುಗೇ ರಾವಣಶ್ಚ ಬಲಿಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಏವ ಚ ॥೨೪॥

ನಮುಚಿಶ್ಚ ಕುಜಂಭಶ್ಚ ನೃಪಾ ದೈತ್ಯಾಂಶಜಾಸ್ತಥಾ ।

ಗರ್ವಪಹರಣಾರ್ಥಾಯ ಸುರಾಣಾಮೇವ ತೇಷಾಂ ಬಿಕೇ ॥೨೫॥

ನದಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರವಾಹಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುವು. ವೃಕ್ಷ ಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುವು. ಹಸುಗಳು ಕೊಡಗಟ್ಟಲೆ ಹಾಲು ಕರೆಯುವುವು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿರತರಾಗಿ ಜೀವಿಸುವರು. ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ದೈವವೆಂದು ನಂಬಿ ಶಿವಪೂಜಾನಿರತರಾಗಿರುವರು. ಶಿವಪೂಜಕರಾದ ಆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ತೃಪ್ತರಾಗಿರುವರು. ಮತ್ತು ಆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಪಾವನವಾದ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಯಾಗಾನುಷ್ಠಾಪಗಳಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುವರಾಗುವರು. ರಾಕ್ಷಸರೂ ಸಹ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಪೂಜಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯರಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿರುವರು. ॥೨೦-೨೧-೨೨॥

ಎಲೌ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ವೃತ್ರಸುರರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರಾದವರು ದೇವತೆಗಳ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನನ್ನಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅವತರಿಸುವರು. ತ್ರೇತಾಯುಗ

ನುಯಾ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟಾಸ್ತೇ ನುನು ಪೂಜಾಪರಾ ಹಿ ತೇ ।

ರಾಜಸಾ ತಾಮಸೋಪೇತಾಃ ಸುರೇಷು ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಃ ॥೨೬॥

ಯದಾ ತೈರ್ನಿರ್ಜಿತಾ ದೇವಾಸ್ತದಾ ನುನು ಸಪರ್ಯಯಾ ।

ತೇಷಾಂ ಗರ್ವಾ ಪಹಾರಾಯ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾ ಪನಾಯ ಚ ॥೨೭॥

ಮತ್ಪದಾಬ್ಜೇ ತದಾ ಭಕ್ತಿಂ ವಿಷ್ಣುನೇ ತಾಂ ದದಾಮ್ಯಹಂ ।

ತಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯುತೋ ವಿಷ್ಣುರನತಾರೇಷು ನಾಂ ಯಜತ್ ॥೨೮॥

ಲಬ್ಧಚಕ್ರಸ್ತದಾ ದೈತ್ಯಾನ್ನಿಹತ್ವಾ ದೇವಸತ್ತಮೈಃ ।

ಏವಂ ಶ್ರೇತಾಯುಗಮುಖೇ ಕೃತೋ ಧರ್ಮೋ ಮಯಾಂಬಿಕೇ ॥೨೯॥

ಸಾತ್ವಿಕೋ ರಜಸಾ ಮಿಶ್ರೋ ಮಿಶ್ರೋ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ ।

ಕ್ಷಾತ್ರಶ್ರೇತಾಯುಗಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ತತ್ರ ವರ್ಧತೇ ॥೩೦॥

ದಲ್ಲಿ ರಾವಣ, ಬಲಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ನಮುಚಿ, ಕುಜಂಭರೆಂಬ ದೈತ್ಯರಾಜರು ಅವತರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಗರ್ವವನ್ನಡಗಿಸುವರು. ॥೨೬-೨೭-೨೮॥

ನನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಹೊಂದಿ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ರಜೋಗುಣ, ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವರು ನನ್ನ ಪೂಜಾಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಆ ದೈತ್ಯರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಹ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆ. ॥೨೬-೨೭-೨೮॥

ನನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಚಕ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆಗ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಹರಿಸಿ, ದೇವತೋತ್ತಮರೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆ, ಆ ಶ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಜೋಗುಣಮಿಶ್ರವಾದ ಸತ್ತಗುಣದ ಧರ್ಮವು ನನ್ನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ರೇತಾಯುಗವು ಕ್ಷಾತ್ರಯುಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ॥೨೯-೩೦॥

ತ್ರೇತಾಸ್ಥಗ್ನಿ ತ್ರಿತಯಜನಿತಃ ಶ್ರೌತಧರ್ಮೋ ಮುಖೇಚ್ಛಾ
ವಾಣಿಜ್ಯೇ ಚ ಪ್ರಭವತಿ ಜನೋ ಯಾಯಜೂಕಃ ಸದೈವ |
ಶ್ರೀರುದ್ರಾರ್ಚಾಶ್ರುತಿಜನಯನಹೃತ್ವಾಪಸಂತಾಪಹೀನೋ
ಲೋಕಃ ಶೋಕೈರ್ವಿಹೀನೋ ಭವತಿ ಯುಗವರೇ ಪಶ್ಯ ದೇವೇಶ್ವರಿ ತ್ವಂ

||೩೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಶಿವಗೌರೀ ಸಂವಾದೇ
ತ್ರೇತಾಯುಗ ಧರ್ಮವರ್ಣನಂ ನಾನು ಸ್ತೋತ್ರೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಈಶ್ವರನ ಅರ್ಥಾಂಗಿಯಾದ ದೇವಿಯೇ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ,
ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹವನೀಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರೌತ
ಧರ್ಮವೂ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳೂ, ವ್ಯಾಪಾರವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು.
ಜನಗಳು ಸದಾ ಯಾಗನಿರತರಾಗಿರುವರು. ಶ್ರೀರುದ್ರಪೂಜೆ, ವೇದೋಕ್ತವಾದ
ಧರ್ಮದ ಅಚರಣೆ ಇವುಗಳಿಂದ ನಷ್ಟವಾದ ಪಾಪದಿಂದ ದುಃಖವಿಲ್ಲದವರಾಗಿ ಯಾವ
ವಿಧವಾದ ಇತರ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದದೇ ಸುಖವಾಗಿರುವರು. ದೇವಿ, ನೋಡು
ಎಂದು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತ್ರೇತಾಯುಗಧರ್ಮವನ್ನ ರುಹಿದನು. ||೩೧||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಶಿವ ಮತ್ತು ಗೌರೀ ಇವರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಧರ್ಮನಿರೂಪಣೆಯೆಂಬ
ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯ್ತೇ

ನವನಾಂಶೇ

ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ದ್ವಾಪರೋಕ್ತಾನಿಮಾನ್ಧರ್ಮಾನ್ ಶೃಣು ತ್ವಂ ನಗಕೆನ್ನಕೇ ||

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಸಾದ್ಯೈಃ ಕೈಲಾಸೇ ವೃಷೋ ಧರ್ಮಸ್ಥಿತೋ ಭವೇತ್ ||೧||

ರಾಜಸಾ ಗುಣತಃ ಸರ್ವೇ ಭವಂತಿ ಗುಣಸಂಭವಾಃ |

ಜೀವಾತಿ ಚ ಸಹಸ್ರಂ ತೇ ತದ್ಗುಣೇನೈವ ಸಾರ್ವತಿ ||೨||

ತೇಽರ್ಚಯಂತಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾ ಭರಣಾ ನರಾಃ |

ಭಸ್ಮಜನ್ಯತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಾಃ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯಾರ್ಥಪಾರಗಾಃ ||೩||

ಎಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲಾ ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಯೇ, ದ್ವಾಪರಯುಗಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ; ನನ್ನ ವೃಷಭವು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಿಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ರಜೋಗುಣಯುಕ್ತರಾಗಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲಾ ಪಾರ್ವತಿ, ಅವರು ಸಾರ್ವವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತಮ್ಮ ಆ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಬದುಕುವರು. ||೧-೨||

ಆ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಜನಗಳು ಶಂಕರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುವರು. ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣ, ಭಸ್ಮಲೇಪನ, ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಣೆಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ, ರುದ್ರಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನರಿತು, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರು ಎಲ್ಲರೂ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರು

ಪಂಚಾಕ್ಷರಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಪ್ರಿಯಾಃ |

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯಾಃ ಶೂದ್ರಾ ನಾರ್ಯಶ್ಚ ಸಂಕರಾಃ ||೪||

ಶಾಂಕರಾ ಏವ ಸರ್ವೇಽಪಿ ದ್ವಾಪರೇ ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಾಃ |

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರರತಾ ದ್ವಿಜಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಪ್ರಭಾವತಃ ||೫||

ಗರ್ಗಃ ಪರಾಶರೋ ಧೌಮ್ಯ ಉಪಮನ್ಯುರ್ದಧೀಚಕಃ |

ಕಣ್ವಶ್ಚ ಗೌತಮಶ್ಚೈವ ದೂರ್ವಾಸಾ ದತ್ತ ಏವ ಚ ||೬||

ಸರ್ವೇ ಶರ್ವಾರ್ಚಕಾ ವಿಪ್ರಾ ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಾಃ |

ತರುಣೇಂದುಕಲಾಮೌಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಪರಾಯಣಾಃ ||೭||

ಗೃಹಸ್ಥಾ ಯತಯಶ್ಚೈವ ವರ್ಣಿನೋ ವನಜೀವನಃ |

ಸ್ವಾಶ್ರಮಾಚಾರನಿಪುಣಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ರಾಜಸಾಃ ||೮||

ತತ್ರ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರವರ್ತೇತ ಶಂಖೋ ಲಿಖಿತಚೋದಿತಃ |

ರಾಜಾನಸ್ತತ್ರ ಸುಜನಾಃ ಗಯಶ್ಚೈವ ಉದಾವಸುಃ ||೯||

ವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ, ಹೆಂಗಸರು, ಸಂಕರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶಂಕರನ ಭಕ್ತರೇ ಆಗಿರುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳ ಅಚಾರಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಅವರು ಸೌಮ್ಯರಾಗಿರುವರು. ||೪-೫-೯||

ಗರ್ಗ, ಪರಾಶರ, ಧೌಮ್ಯ, ಉಪಮನ್ಯು, ದಧೀಚಿ, ಕಣ್ವ, ಗೌತಮ, ದೂರ್ವಾಸ ಮತ್ತು ದತ್ತಾತ್ರೇಯರೆಂಬವರು ಮುನಿವರ್ಯರೆನಿಸುವರು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿ, ಶಿವಪೂಜಾನಿರತರಾಗುವರು. ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾವರಾಯಣ ರಾಗುವರು. ||೬-೭||

ಗೃಹಸ್ಥರೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ ಮತ್ತು ವಾನಪ್ರಸ್ಥರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳ ಧರ್ಮಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿರುವರು. ಪುಣ್ಯಕರರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣಭೂಯಿಷ್ಠರಾಗಿಯೇ ಇರುವರು. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಂಖಲಿಖಿತ ಧರ್ಮವೇ ನಡೆಯುವುದು. ಈ ಯುಗದ ರಾಜರೂ

ಕುರುಃ ಪೂರುಃ ಶತಾಯುಶ್ಚ ಪುರುಚಿದ್ಭರತಸ್ತಥಾ ।

ಯಾದವೋ ವಾಸುದೇವೋಽಥ ರಾಮೋಽಪಿ ಬಲಭದ್ರಕಃ ॥೧೦॥

ದುರ್ಯೋಧನಾದಯಃ ಸರ್ವೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾ ಮಹಾಜನಃ ।

ದೇವಾಸುರಸಮುದ್ಯುತಾಃ ದ್ವಾಪರೇ ವಿಗ್ರಹೇ ರತಾಃ ॥೧೧॥

ಅನ್ಯೋನ್ಯಮುಪಹಿಂಸಂತೋ ರಜಸಾ ತಮಸೇನ ಚ ।

ಯಥಾಸಂಭವಧರ್ಮೇಣ ವರ್ತಂತೇ ದ್ವಾಪರೇ ನೃಪಾಃ ॥೧೨॥

ಸರ್ವರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ದೇಶೇಷು ವಿಷಯಾಸಕ್ತಚೇತಸಃ ।

ತೇಷ್ವಹಂ ತಾಮಸೀವೃತ್ತಿದೃಢಾಮಿ ಪ್ರತಿಜನ್ಮನಿ ॥೧೩॥

ಯಾಯಜೂಕಾ ವದಾನ್ಯಾಸ್ತೇ ದಾತಾರೋ ದ್ವಾಪರೇ ನೃಪಾಃ ।

ವೈಶ್ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಪಭೋಕ್ತಾರೋ ಗೋವಾಣಿಜರಸಕ್ರಿಯಾಃ ॥೧೪॥

ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವದವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಗಯ, ಉದಾವಸು, ಕುರು, ಪೂರು, ಶತಾಯು, ಪುರುಜಿತ್, ಭರತ, ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ) ಬಲರಾಮ ಇವರು ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ||೮-೯-೧೦||

ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರೂ, ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳೂ, ಧರ್ಮರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳೂ ಆಗ ತುಂಬಾ ಬಲಶಾಲಿಗಳೆನಿಸಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಅವರಿಗೆ ಯುದ್ಧವು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕೊರವಪಾಂಡವರು ರಜೋಗುಣ ಮತ್ತು ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಂಸೆಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಗ ರಾಜರು ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಧರ್ಮದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ||೧೧-೧೨||

ರಾಜರು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರತಿಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ತಾಮಸೀವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವೆನು. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಜರು, ಯಜ್ಞಶೀಲರೂ, ದಾನಶೌಂಡರೂ, ಆಗುವರು. ವೈಶ್ಯರು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ರಸಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವರು. ಶೂದ್ರರು, ಧನಿಕರೂ,

ಆಡ್ಯಮೀಡುಷ್ಟಮಾರ್ಚಾಯಾಂ ನಿರತಾಃ ಶೂದ್ರಜಾತಯಃ |

ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸತ್ಯಸ್ತಥಾ ಸರ್ವೇ ಶುಶ್ರೂಷಾನಿರತಾಃ ಸದಾ ||೧೫||

ಕಾಲೇ ವರ್ಷತಿ ಪರ್ಜನ್ಯ ಉರ್ವರಾ ಶರ್ವಪೂಜಯಾ |

ರಸಯುಕ್ತಾ ಭವೇತ್ತಸ್ಮಿನ್ಯುಗೇ ವೈ ಸಂಯುಗೇ ಶತಾಃ ||೧೬||

ವಿಯೋಗರಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಯೋಗಯುಕ್ತಾಃ ಸದೈವ ಹಿ |

ಯಾಗೈರ್ದೇವಾನ್ಯಜಂತ್ಯೇವ ತ್ಯಜಂತಿ ಕಲಹಂ ನರಾಃ ||೧೭||

ಕುಲಜಾತ್ವ ನರಾಃ ಸರ್ವೇ ಜಲಜೋಪಮದೃಷ್ಟಯಃ |

ವಿಸೃಷ್ಟಯಃ ಪ್ರಜಾಯಂತೇ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟಪದಾಶ್ರಯಾತ್ ||೧೮||

ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಮುಹಾಧರ್ಮಸ್ತುಭಿವೃದ್ಧೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ |

ತಸ್ಮಿನ್ನಸ್ತಸಾಃ ಶಾಂತನನಾಃ ಯಾದನಾಃ ಪೃಥಿವೀಭುಜಃ ||೧೯||

ಪಾಂಡನಾ ವ್ಯಾಸಸೌತ್ರಾಸ್ತೇ ಅಕ್ಷೈಃ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಭೂಮಿಕಾಂ |

ವನೇ ವನ್ಯೇನ ಜೀವಂತಿ ತ್ವಕ್ವಾರ್ಚಾಮಹಿಮಾವಶಾತ್ ||೨೦||

ಸ್ತುತೃರೂ ಆದವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವರು. ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಪತಿವ್ರತೆಯ ರಾಗಿ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವರು ||೧೫-೧೪-೧೫||

ಶಂಕರನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಯು ರಸಭರಿತವಾಗಿ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ವಿಶೇಷಯೋಗ ವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ, ಯಾಗಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಹ ಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿಡುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ||೧೬-೧೭||

ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾಗಿ, ಕಮಲಸಮಾನವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶಿಪಿವಿಷ್ಟನೆನಿಸಿದ ನನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದರಿಂದ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಯಾಗದ ಮಹಾಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಂತನು ಮತ್ತು ಯದುवंಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜರು ಬಹುಕಾಲ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಳುವರು ||೧೮-೧೯||

ವ್ಯಾಸನ ಮುಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಆ ಪಾಂಡವರು ಪಗಡೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಕೌರವರಿಗೆ ಸೋತು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ

ಪುನಶ್ಚೇ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈಶ್ಚ ನಿಗ್ರಹಂ ।

ಉಗ್ರಪ್ರಸಾದಾತ್ಕೃತ್ಯೈವ ನಿಗ್ರಹಂ ವೀರೈವತ್ತರಾಃ ॥೨೦॥

ಬುಭುಜುಃ ಪೃಥಿವೀಂ ತೇ ನೈ ಯಾಯಜೂಕಾಃ ಪ್ರಿಯಂವದಾಃ ।

ಅಶ್ವಮೇಧೇನ ದೇವೇಶಂ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೇಧಪತಿಂ ಶಿವಂ ॥೨೧॥

ಯಜಂತಿ ಶಿವಲಿಂಗೇಽಪಿ ವಾಸುದೇವೇನ ಚಾಂಬಿಕೇ ।

ಉಪಮನ್ಯುಪ್ರಸಾದೇನ ಕೃಷ್ಣೋ ಯದುಕುಲೋದ್ಭವಃ ॥೨೨॥

ಲೇಭೇ ಸ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಮಲ್ಲಿಂಗಾರ್ಚಾಬಲೇನ ಹಿ ।

ವಿಜಿಗ್ಮೇ ಬಲಿಜಂ ಬಾಣಂ ದೋಃಸಹಸ್ರೈಕಜೀವನಂ ॥೨೩॥

ತಥಾನ್ಯಾನ್ಮರಕಂಸಾದೀನ್ಮರಕಂ ದೈತ್ಯನಾಯಕಂ ।

ಮಧುರಾಮಾಸ್ಥಿತೋ ದೇವಿ ದ್ವಾರವತ್ಯಾಮಪಿ ಸ್ಥಿತಃ ॥೨೪॥

ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಪೂಜಾಪ್ರಭಾವಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, (ಕಾಡಿನಿಂದ ಬಂದು) ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪುತ್ರರಾದ ದುರ್ರೋದನಾದಿಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ, ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಆ ಪಾಂಡವರು, ಕೌರವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಆ ಶತ್ರುಭಯಂಕರನಾದ ಶಂಕರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞಶೀಲರಾಗಿ, ಹಿತವನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃಷ್ಣಪತಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದಿಂದ ಸೇವಿಸುವರು. ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ, ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ॥೨೦-೨೧-೨೨॥

ಉಪಮನ್ಯುವೆನಿಸಿದ ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಬಲ ಹೊಂದಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಬಲದಿಂದಲೇ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುವ ಬಲಿದೈತ್ಯನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಅವನನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮುರ, ಕಂಸ ಮತ್ತು ನರಕಾಸುರರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಮಧುರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ॥೨೩-೨೪-೨೫॥

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾ ದ್ರೋಣಸುತೋ ನುನು ಪೂಜಾಪ್ರಭಾವತಃ |

ಮಯಾ ದತ್ತೇನ ಖಡ್ಗೇನ ಜಿಗಾಯಾರಿಗಣಂ ತದಾ ||೨೬||

ಲೇಭೇ ಸ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಲೋಕೇಽದ್ಯಾಸಿ ಪ್ರದೃಕ್ಯತೇ |

ದ್ವಾಪರಾಂತೇಽಸಿ ಚ ನೃಪೋ ಪಾರಿಕ್ಷಿಜ್ಜನಮೇಜಯಃ ||೨೭||

ಅಶ್ವಮೇಧೇನ ದೇವೇಶಮಿಯಾಜಾಹಿಮಖೇನ ಹಿ |

ಹಿತರಂ ತಕ್ಷಕೋದ್ಭೂತವಿಷೇಣೋದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ತಂ ವ್ಯುತಂ ||೨೮||

ತಕ್ಷಕಂ ಶಕ್ರಸಾಹಾಯ್ಯಾನೋಚಿತೋ ನೃಪಸೂನುನಾ |

ದ್ವಾಪರೇ ಧರ್ಮನಿಪುಣಾ ಪುಣ್ಯಪುಣ್ಯೈಕಜೀವನಾಃ ||೨೯||

ಅರಣ್ಯೇಷು ವಿಶೇಷೇಣ ತಪಸಾ ಶೋಷಯಂತಿ ಚ |

ಋಷಯಃ ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯವೃಷಾವಾದಪರಾಙ್ಮುಖಾಃ ||೩೦||

ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಮಗನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ನನ್ನ ಪೂಜಾಪ್ರಭಾವ ದಿಂದಲೂ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಖಡ್ಗದ (ಕತ್ತಿಯ) ಬಲದಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಈಗಲೂ ಅವನು ಚಿರಜೀವಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಕೊನೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಮಗನಾದ ಜನಮೇಜಯನು ತಕ್ಷಕನ ವಿಷದಿಂದ ಸತ್ತುಹೋದ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ಪಯಾಗಮಾಡಿ ಆ ದೇವತಾಧಿಪತಿ ಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ||೨೬-೨೭-೨೮||

ಆಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಕ್ಷಕನೊಬ್ಬನು ಯಾಗಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗದೇ ಜನಮೇಜಯನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮನಿಪುಣರಾಗಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನೇ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಋಷಿಗಳು ಅಡವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಋಷಿಗಳು ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಸುಳ್ಳು ವಾದಮಾಡುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ||೨೯-೩೦||

ಸುಮುಖಾಶ್ಚ ತಥಾ ಲೇಖಾ ದ್ವಾಪರೇ ಸಾರದರ್ಶಿನಃ ।

ಸಜ್ಜನಾನಾ ಯಥಾ ಜೋಷಂ ಯಜಮಾನಾ ಮುಖೇಷ್ಟಪಿ ||೩೧||

ವಿಷಯೇಷ್ಟಪಿ ಕಾಷಾಯವಸನಾ ಕಾಮನಾಸನಾಃ ।

ಭವಂತಿ ದ್ವಾಪರಜನಾಃ ದ್ವಿಸಾದ್ಧನೋತ್ಕೃತತ್ರ ಹಿ • ||೩೨||

ದ್ವಾಪರೇ ಧರ್ಮರೂಪಾತ್ಮಾ ಮಹಾನ್ಧರ್ಮವೃಷೋಽಂಬಿಕೇ ।

ಪ್ರಭವತ್ಯೇವ ಸಹಸಾ ಕಾಲಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ ||೩೩||

ಯುಗಸಂಧಿಷು ವರ್ಷಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ತದ್ಭೃಗಾನುಗಂ ।

ಪೌರ್ವಿಕಂ ಸಂಪ್ರವರ್ತೇತ ತತ್ತದ್ಭೃಗಭವಂ ಗುಣಂ ||೩೪||

ದಶಲಕ್ಷಂ ಕೃತೇ ಸಂಖ್ಯಾ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಸಂಚಲಕ್ಷಕಂ ।

ದ್ವಾಪರಂ ತು ತ್ರಿಲಕ್ಷಂ ಸ್ಯಾತ್ಕೃತಿಃ ಪೂ್ರೋಕ್ತೋ ದ್ವಿಲಕ್ಷಕಃ ||೩೫||

ದ್ವಾಪರೋ ವೈಶ್ಯಯುಗಕಃ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ

||೩೬||

ದೇವತೆಗಳು ಹಸನ್ಮುಖರಾಗಿ ಈ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯ ಪಾರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವರು. ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜನಗಳು ಕಾಮವಾಸನಾರಹಿತರಾಗಿ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಯತಿಗಳಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಜನಗಳ ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವೃಷಭನ ಎರಡು ಪಾದ ಧರ್ಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. (ಅಂದರೆ ಅರ್ಧಭಾಗ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಶ್ರದ್ಧೆಯು ಅವರಿಗಿರುತ್ತದೆ.) ||೩೧-೩೬||

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ದೊಡ್ಡ ವೃಷಭವು ಧರ್ಮರೂಪ ವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ಜಾಗ್ರತಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳು ಆ ಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಹಿಂದಿನ ಕೃತ ತ್ರೇತಾಯುಗಗಳಿಗೂ ಈ ಯುಗಸಂಧಿಗಳು ಆಯಾ ಯುಗಗಳ ಹಿಂದಿನ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ||೩೩-೩೪||

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಲಕ್ಷವರ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಐದುಲಕ್ಷವೂ, ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಮೂರುಲಕ್ಷವೂ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷವರ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ

ಏವಂ ಯುಗಾನಾಂ ಪರಿವರ್ತಮಾನೈಃ

ಶತ್ಯೈಶ್ಚ ಕಲ್ಪೋ ಭವಿತಾಂಬಿಕೇ ತದಾ ।

ಕಲ್ಪೈಃ ಶತ್ಯೈಸ್ತತ್ರ ವಿಭೇರಥಾಯುಃ

ತಸ್ಯಾಯುಷೋಽಂತೇ ಹರಿಣೋಽಹ್ನುಮಾನಂ

॥೩೭॥

ಏವಂ ಹರೇಸ್ತತ್ಪ್ರತಿವ್ಯುಶ್ಚ ಕಲ್ಪೈಃ

ರುದ್ರಸ್ಯ ಚೈವಾಯುರಿತಿ ಸ್ಮರಾಂಬಿಕೇ ।

ಏವಂ ಮನೂನಾನುಥ ಭೂತಭವ್ಯ

ಮಾನಂ ಋಷೀಣಾನುಥ ವರ್ಷಸಂಖ್ಯಾ

॥೩೮॥

ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಪುರಾಣೇಷು ವಿಶೇಷತೋಽಂಬಿಕೇ

ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಯಾಹಂ ಕಿಲ ಕಾಲಹೀನಃ ।

॥೩೯॥

ಮದುನ್ಮೇಷೋನ್ಮೇಷೋ ಯುಗಶತಗತೀನಾಂ ಪ್ರವಿಲಯೇ

ಹರಿಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾಂ ಶತಮಖಮನೂನಾಂ ದಿವಿಷದಾಂ ।

ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಈ ದ್ವಾಪರಯುಗವು ವೈಶ್ಯಯುಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು.

ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯ ಧರ್ಮವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು. ॥೩೫-೩೬॥

ಅಂಬಿಕೇ, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಯುಗಗಳು ನೂರು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿರಲು.

ಅದು ಒಂದು ಕಲ್ಪವೆನಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ಕಲ್ಪಗಳು ನೂರುಬಾರಿ ಬಂದರೆ ಅದು

ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣದ ಕೊನೆಯ

ಕಾಲವು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸುವುದು. ॥೩೭॥

ಹೀಗೆಯೇ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನೂರು ಕಲ್ಪಗಳು ರುದ್ರನ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣ

ವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಳಾಗು; ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ, ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಕಳೆದುಹೋದ

ಮನುಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಇವರ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣವೇರ್ಪಟ್ಟಿರು

ವುದು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಎಲಾ

ಅಂಬಿಕೇ, ನಿನ್ನೊಡಗೂಡಿದ ನಾನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಈ ಕಾಲಪರಿಮಿತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ

ನಲ್ಲ. ॥೩೮-೩೯॥

ಎಲಾ ದೇವಿ, ನನ್ನ ರೆವೈಯಾಡಿಸುವಷ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಯುಗಗಳ

ಪರಿವರ್ತನವಾಗುವುದು. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರ, ಮನುಗಳು, ದೇವತೆ

ಋಷೀಣಾಂ ಸಪ್ತಾನಾಂ ಭವತಿ ಪರಿಮಾಣಂ ಕಿಲ ಶಿವೇ
ಮತಾ ಕಾಲಸ್ಯೇಯಂ ಗತಿರಪಿ ಜಗನ್ನ ಶ್ವರಮಿದಂ

॥೪೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ
ದ್ವಾಪರಯುಗಧರ್ಮವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಗಳು, ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ಇವರ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣವೆಲ್ಲವೂ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೆ
ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಹೀಗೆ ಕಾಲನಿಯಮಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರು
ವುದರಿಂದಲೇ ನಶ್ವರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ॥೪೦॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ
ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ಅ ಥ ಶ್ರೀ ಶಿ ವ ರ ಹ ಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯೈ

ನವಮಾಂಶೇ

ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ॥

ಕಲೇಃ ಸ್ವರೂಪಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಂ ದೇವಿ ಶೃಣು ಹರ್ಷದಂ !
ಯೋ ಧರ್ಮರೂಪೋ ವೃಷಭಃ ಕೈಲಾಸೇ ತ್ವೇಕಸಾಧ್ಯನೇತ್ ॥೧॥

ತೇನ ಧರ್ಮೋ ಹ್ರಸತ್ಯೇವ ಕಲೌ ತಾಮಸಜೋ ಗುಣಃ ।
ನಂದಾಂತಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಿಕ್ರಮಾದ್ಯಾಃಸ್ತತಃ ಪರಂ ॥೨॥

ಶಾಲಿವಾಹನಸಂಜ್ಞಶ್ಚ ಕುಲಾಲೇಷು ನೃಪೋ ಭವೇತ್ ।
ಮುಂಜಭೋಜೌ ಭವೇತಾಂ ದ್ವೌ ತತಶ್ಚೋಲಾಶ್ಚ ಷೋಡಶ ॥೩॥

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲೌ ದೇವಿ! ಈಗ ಕಲಿಸ್ವರೂಪವನ್ನರುಹುವೆನು ; ಹರ್ಷವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವ ಇದನ್ನು ಕೇಳು ; ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರೂಪವಾದ ವೃಷಭವು ಒಂದುಪಾದವುಳ್ಳದ್ದಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮವು ಕುಗ್ಗುವುದು. ಈ ಕಲಿಯುಗ ದಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣಜನ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುವುವು. ವಿಕ್ರಮನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಿ ನವನಂದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆನಿಸುವರು. ಅವರ ನಂತರ, ||೧-೨||

ಕುಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನನೆಂಬುವನು ರಾಜನಾಗುವನು. ಮುಂಜ, ಭೋಜ ರೆಂಬಿಬ್ಬರೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಜೋಲರಲ್ಲಿ ಹವಿನಾರುಮಂದಿಯೂ, ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಿತ

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಪನ್ನಾಃ ಶಿವಭಕ್ತಾ ಮಹಾಜನಃ ।

ಶಿವಾಲಯಕರಾಸ್ಸರ್ವೇ ದೇಶೇ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಚ ಚೋಲಕೇ ||೪||

ಸಹ್ಯಚಾತೀರನಿಲಯಾ ರಾಜಾನೋ ದ್ರವಿಡಾಧಿಪಾಃ ।

ಚೇರಾಃ ಪಂಚಶತಂ ದೇವಿ ರಾಜಾನಃ ಪಾಂಡ್ಯವಂಶಜಾಃ ||೫||

ಮಲಯಧ್ವಜಸಂಭೂತಾ ಯತ್ರ ಜಾತಾ ತ್ವನೇನ ಹಿ ।

ಹಾಲಾಸ್ಯನಿಲಯಾ ದೇವಿ ಮಿನಾಕ್ಷೀ ಸುಂದರೇಶ್ವರಃ ||೬||

ಅಹಮೇವ ಮಹಾಲಿಂಗೇ ನಿವಸಾಮಿ ಕಲೌ ಶಿನೇ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹೀಪಾಲಾ ಚೇರೇ ಚೋಲೇ ಚ ಪಾಂಡ್ಯಕೇ ||೭||

ಶಿವಭಕ್ತಾ ನರಾಸ್ಸರ್ವೇ ತೇಷು ಶಾಸತ್ಸು ಶಂಕರಿ ।

ಸಹಸ್ರವತ್ಸರೇ ಸರ್ವೇ ಶಾಲಿವಾಹನನಿಕ್ರಮೌ ||೮||

ರಾಗಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಶೈವರಾಜರಾಗುವರು. ಈ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚೋಲದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಚೇರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾವೇರಿಯ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ರವಿಡರಾಜರನ್ನೇಕರು ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವರು. ಆ ಚೇರದೇಶದ ಪಾಂಡ್ಯ ವಂಶೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಐವತ್ತು ಮಂದಿ ರಾಜರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವರು. ||೩-೪-೫||

ದೇವಿ! ನೀನೇ ಮಲಯಧ್ವಜಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹಾಲಾಸ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ, ಮಿನಾಕ್ಷಿಯೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆಯುವೆ. ಸುಂದರೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಾನು ಆ ಮಹಾ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿನಾತ್ರ ವಾಸಮಾಡುವೆನು. ಎಲೌ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ! ಚೇರ ಮತ್ತು ಚೋಲ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜರು ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ರಾಜ್ಯಭಾರ ದಲ್ಲಿ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣವಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಲಿವಾಹನ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮರಿಬ್ಬರು, ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಜನಗಳ ಆಯುಸ್ಸು ಸಹಸ್ರಾಬ್ದವೆನಿಸಿರುತ್ತದೆ. ||೬-೭-೮||

ತತಶ್ಚೋಲಾ ಕಲೌ ಸಾಂಡ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರದ್ವಿತಯಂ ಶಿನೇ |
 ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹೀಪಾಲಾಸ್ತತಃ ಶೂದ್ರಾಶ್ಚ ಸಂಕರಾಃ ||೯||
 ಅಂಧ್ರಾಣಾಂ ನೃಪಷಟ್ಕಿಂ ನೈ ಸೃಪಾಣಾಂ ವೈ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಆರ್ಯಾವರ್ತಾವಿಮುಕ್ತೇ ಚ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಿಶೇಷತಃ ||೧೦||
 ಮ್ಲೇಚ್ಛಾ ಭೂಮಿಭುಜಃ ಸ್ವೈರಂ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಲ್ಪಮೇಧಸಃ |
 ಪಂಚಾಶತಂ ವತ್ಸರಾಣಾಂ ಶೂದ್ರಮಾಂಡಲಿಕಾ ನೃಪಾಃ ||೧೧||
 ದಸ್ಯುಪ್ರಾಯೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಧನೋಚ್ಛೇದಕರಾಃ ಕಲೌ |
 ಮ್ಲೇಂಭಾಚಾರಪರಾಸ್ಸರ್ವೇ ದರಿದ್ರಾಶ್ಚ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ||೧೨||
 ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಲ್ಪಮತಯೋ ಯತಿಸ್ತತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಶಿನೇ ಮದಂಶಸಂಭೂತಃ ಶಂಕರಃ ಶಾಂಕರೋತ್ತಮಃ ||೧೩||
 ಚತುರ್ಭಿಃ ಸಹ ಶಿಷ್ಯೈಶ್ಚ ಕಲಾವನತರಿಷ್ಯತಿ |
 ತಸ್ಮೈ ಚೋಪನಿಷದ್ವಿದ್ಯಾ ಮಯಾ ದತ್ತಾ ಮಹೇಶ್ವರಿ ||೧೪||

ಎಲೌ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ಇವರಾದ ಮೇಲೆ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಜೋಲ ಮತ್ತು ಸಾಂಡ್ಯವಂಶದ ಎರಡುಸಾವಿರ ರಾಜರುಧ್ವನಿಸುವರು. ಅವರಾದ ನಂತರ ಶೂದ್ರರೂ ಮತ್ತು ಸಂಕರಜಾತಿಯವರೂ, ಅರುಮಂವಿ ಅಂಧ್ರರಾಜರೂ ರಾಜರಾಗುವರು. ಆರ್ಯಾವರ್ತ, ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛಧರ್ಮದ ರಾಜರು ಆಳುವರು. ||೯-೧೦||

ಸ್ವಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮ್ಲೇಚ್ಛರು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಭೂಮಿಪತಿಗಳಾಗುವರು. ಅನಂತರ ಐವತ್ತುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶೂದ್ರಮಾಂಡಲಿಕರೇ ರಾಜರಾಗಿರುವರು. ಇವರು ಲೂಟಿ, ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವವರಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲಾ ಮ್ಲೇಚ್ಛರ ಆಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಒಡವರಾಗಿ ಬಾಳುವರು. ||೧೧-೧೨||

ದೇವಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನೂ, ಶಾಂಕರರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನೂ ಆದ ಶಂಕರಯತಿಯು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುವನು. ಎಲೌ ಮಹೇಶ್ವರಿ,

ಭೂಮೌ ಪಾಖಂಡಸಂಧಾನಾಂ ಖಂಡನಂ ಸ ಕರಿಷ್ಯತಿ ।

ಕಲಾವಸಿ ಮಹಾದೇವಿ ಹರದತ್ತಾಭಿದೋ ದ್ವಿಜಃ ॥೧೫॥

ಅಶೈವದಂಡನಾರ್ಥಾಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹೀತಲೇ ।

ದೀಕ್ಷಿತೋಽಪಿ ಭವೇತ್ಕಶ್ಚಿನ್ನದಂಶೋ ಭೂಸುರೋಽಂಬಿಕೇ ॥೧೬॥

ಭಾಸುರಾಚಾರನಿರತಃ ಶೈವಶೈವದೋಗವಂಶಜಃ ।

ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರಂ ತಥಾ ಭೂಮೌ ಲುಪ್ತಂ ವಿಸ್ತಾರಯಿಷ್ಯತಿ ॥೧೭॥

ಅನ್ಯೇಽಪಿ ಭಕ್ತಾ ದೇವೇಶಿ ಚೇರೇ ಚೋಲೇ ಚ ಪಾಂಡ್ಯಕೇ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹಾಭಕ್ತಾ ಮಯಿ ಸರ್ವಾಸು ಜಾತಿಷು ॥೧೮॥

ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಪರಿಮಾಣಾಸ್ತೇ ಪ್ರಮಾಣಾ ಭಕ್ತಿಹೇತವೇ ।

ಸುಂದರೋ ಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧಸ್ತಥಾ ಮಾಣಿಕೈನಾಚಕಃ ॥೧೯॥

ಆ ಶಂಕರಯತಿಯು ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಮಾಡುವನು. ಅವನಿಗೆ ಉಪನಿಷದ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಾನು ಕರುಣಿಸುವೆನು. ||೧೩-೧೪||

ಎಲಾ ಮಹಾದೇವಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕರಾದ ಪಾಖಂಡಿಗಳನ್ನು ಖಂಡನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂಬಿಕೇ, ಅಲ್ಲದೇ ಇದೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹರದತ್ತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟುವನು. ಇವನೂ ಅಲ್ಲದೇ ನನ್ನ ಅಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಒಬ್ಬ ದೀಕ್ಷಿತನೂ ಅವತಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೧೫-೧೬||

ಭಂದೋಗವಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಆ ಶೈವನು ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲಾ ದೇವತೋತ್ತಮಳೇ, ಇವರಲ್ಲದೇ ಇತರ ಭಕ್ತರೂ ಬೇರೆ ಚೋಲ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವರು. ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತರನ್ನೇಕರು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವರು. ||೧೭-೧೮||

ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸರಿಸಲು ಕಾರಣಭೂತರೂ ಪ್ರಮಾಣರೂ ಆದವರು ಅರುವತ್ತುಮೂರು ಮಂದಿಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ, ಸುಂದರ, ಜ್ಞಾನ

ತೇಸು ಮುಖ್ಯಸ್ತ್ರಯೋಃಪೀಮೇ ತಚ್ಚರಿತ್ರಂ ವದಾಮಿ ತೇ ।

ಅಗಸ್ತ್ಯೋ ಮನು ಭಕ್ತೋ ಹಿ ತಥಾನ್ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಷಭಾಃ ॥೨೦॥

ಭವಭಕ್ತಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲಾವಪಿ ತಪೋಬಲಾತ್ ।

ಸಹ್ಯಜಾತೀರಲಿಂಗಾನಾಂ ಮಹಿಮಾನಂ ಶಿನೇದ್ಭುತಂ ॥೨೧॥

ವರ್ಣಯಂತೈವ ತೇ ದೇವ ಅಗಸ್ತ್ಯೋಕ್ತೇನ ಭಾಷಯಾ ।

ದ್ರಾವಿಡೇನ್ನೈವ ದೇವೇಶಿ ಮಯಿ ತಪ್ಪ್ರೀತಿದಾಯಕಂ ॥೨೨॥

ರಾಜಾನಃ ಕಿಲ ದಸ್ಯುಂಶಜನಿತಾಃ ಪಾಸಾಸ್ತಥಾ ಮಾಂಡಲಾಃ

ವಿಪ್ರದ್ರೋಹಪರಾಯಣಾಃ ಶಿವಮಹಾಲಿಂಗಾಲಯೋಚ್ಛೇದಕಾಃ ।

ರುದ್ರಾಕ್ಷಾ ಮಲಭಸ್ಮಧಾರಣಮಹಾಲಿಂಗಾರ್ಚನಾರ್ಜಿತಾಃ

ಲೋಕೇ ಕೇವಲತಾಮಸಾಃ ಪ್ರತಿಕಲೌ ಜಾಯಂತ ಏನಾಂಬಿಕೇ ॥೨೩॥

ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಚಕರೆಂಬ ಈ ಮೂರುಮಂದಿಯೂ ಮುಖ್ಯರಾದವರು. ದೇವಿ, ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು; ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯೂ ಇತರ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತರೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆಯಲ್ಲವೆ? ॥೧೯-೨೦॥

ದೇವೇಶಿ! ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ತಪಶ್ಚಕ್ರಿಯಿಂದ ಅನೇಕಮಂದಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ಆ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಕಾವೇರೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು, ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ದ್ರವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ (ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಿಂದ) ವರ್ಣನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿ! ಇದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ॥೨೧-೨೨॥

ಅಂಬಿಕೆಯೆ! ಕಿರಾತ, ಬೇಡ ಮುಂತಾದ ದರೋಡೆಗಾರರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ರಾಜರು ಪಾಪಿಗಳೂ ಮಾಂಡಲಿಕರೂ ಆಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ರೋಹಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿ, ಶಿವನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗಗಳುಳ್ಳ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೇ ಬುಡಸಹಿತ ಕಡೆವಿಹಾಕುವರು ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಭಸ್ಮ, ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸದೇ, ಪರಶಿವನ ಮಹಾಲಿಂಗವನ್ನೂ ಪೂಜೆಮಾಡದೇ ಕೇವಲ ತಮೋಗುಣಭೂಯಿಷ್ಠರಾದವರೇ ಪ್ರತಿ ಕಲಿಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಯೇ ॥೨೩॥

ಮನ್ನೈನೇದ್ಯವಿನರ್ಜಿತಾಃ ಪ್ರತಿಕಲೌ ಸದ್ವಿದ್ಯಯಾ ವರ್ಜಿತಾಃ
 ದುಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಸಮಾ ಇವ ಮಹಾಕಷ್ಟೈಕನಿಷ್ಠಾಃ ಶಿನೇ |
 ಸಂತುಷ್ಟಾಃ ಶಿವನಿಂದಯಾ ಹರಮಹಾಶ್ರೀಲಿಂಗಸಾನ್ಯಾಚರ್ಯಾ
 ತೇ ಚಕ್ರೋಪಲತಪ್ತಚಕ್ರಸುಮಹಾಘೋರೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾ ಜಡಾಃ ||೨೪||

ಕರ್ಮಂದಿನೋಽಪಿ ಪಿಮಲಾ ಹರಪಾದಪದ್ಮ
 ಸಂಪೂಜಕಾ ಭಸಿತಘಾಲಸಿತತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಃ |
 ನೇದಾಂತಶಾಂತಿಗುರುಪೂಜನಸಕ್ತಚಿತ್ತಾ
 ಮತ್ತಾ ಇವ ಪ್ರತಿಗೃಹೇಷು ಚ ಭಿಕ್ಷಿತಾನ್ನಾಃ ||೨೫||

ಉರ್ದೀ ನಿರ್ದೀರ್ಮತಾಂತಾ ಕಲಿಮಲಜಜಲಾನಿಷ್ಟನಿಷ್ಠಾನಯುಕ್ತಾ
 ಶಿಷ್ಟಾಚಾರೈಕನಿಷ್ಠ ಕ್ಷುಭಿತ ನೃಪಶತೈರ್ಮೋಂಛ ತುಚ್ಛಪ್ರತಿಷ್ಠಾಃ

ಪ್ರತಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಗಳು ನನಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದ
 ವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸದೆ ಶೈವಜ್ಞಾನರಹಿತರಾಗಿ, ನಾವೂ ಸತ್ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವೆ
 ವೆಂದು ತಿಳಿದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾಗುವರು. ಎಲಾ ದೇವಿಯೇ, ಅಂತಹವರು
 ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ, ಶಿವನ
 ಮಹಾಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಅವೈದಿಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂಜೆಮಾಡದೇ, ತಪ್ತಚಕ್ರ
 ಚಿಹ್ನೆ ತರಾಗಿ, ಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ
 ಮೂರ್ಖರಾಗುವರು. ||೨೪||

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ (ಭಿಕ್ಷುವೃತ್ತಿಯಿಂದ
 ಜೀವಿಸುವ ಯತಿಗಳು) ಬಹು ವಿರಳ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಂಕರನೆನಿಸಿದ ನನ್ನ ಅಡಿದಾವರೆ
 ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಶುಭ್ರವಾದ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಣೆಯುಳ್ಳ
 ವರಾಗಿ, ವೇದಾಂತಾಧ್ಯಯನ, ಶಾಂತಿಪಾಠ, ಗುರುಗಳ ಪೂಜೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ
 ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಇವರು, ಕೊಬ್ಬಿದವರಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ,
 ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಮತ್ತರಾಗುವರು. ಇಂತಹವರೇ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ||೨೫||

ಭೂಮಿಯು ಬಲಹೀನರಾದ ಅರಸುಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾಗುವುದು.
 ಮಾಲಿನ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಕಲ್ಮಷವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗು
 ವುದು. ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ (ಸದಾಚಾರ) ದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಜನಗಳನ್ನು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುವ

ಸತ್ಯೇ ನಿಃಸತ್ಯತಾದೀರ್ಜನಜನುರಫಲಂ ಪಂಡಸಾಪಂಡಧರ್ಮೋ
ನೋ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಭವೇತ ಶಂಕರಪದಧ್ಯಾನಾನುರಕ್ತಃ ಕಲೌ ||೨೬||

ಹೂಣಾಃ ಸ್ಥೂಣಕರಾಶ್ಚ ಶೋಣಿತಮುಖಾಃ ಭ್ರೂಣಪ್ರಭಾಭಾವಿತಾಃ
ಗೀರ್ವಾಪಾಸಸಿ ಜೇತ್ವಶಕ್ತಿನಿವಹೈಃ ಸಾಷಾಣಸಾಣೇಗಣಾಃ |
ಘೋಣಾಃಘರ್ಘರಸಾವ್ಯವಾದ್ಯಜಮಹಾನಿಃ ಸಾಣವಿಶ್ರಾಣಿನೋ
ಕ್ಷೋಭಾಯಾಬ್ಧಿಷು ಸಂಚರಂತಿ ಹಿ ಕಲೌ ನೀಲಾಜಿನೀಭೂಷಣಾಃ ||೨೭||

ನಿತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನತುಷ್ಟೋ ನ ಭವತಿ ಹಿ ಜನಸ್ತುಷ್ಟಿಪುಷ್ಟ್ಯಾ ವಿಯುಕ್ತೋ
ಭ್ರಷ್ಟಃ ಶಿಷ್ಟವಿನಿಂದಕಃ ಕಲಿಯುಗೇ ಜ್ಞೇಷ್ಠಾರ್ಚನಾವರ್ಚಿತಃ |

ನೂರಾರು ತುಚ್ಛರಾದ ಮೇಚ್ಛರಾಜರು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜನಗಳಿಗೆ ಸತ್ಯ
ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಬೇರೆ
ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವಜನ್ಮವೆತ್ತಿದವರು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳದೇ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕರಾಗುವರು. ಕೇವಲ ಪಂಡರು (ನಪುಂಸಕರು) ಮತ್ತು
ನಾಸ್ತಿಕರ ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಹರಡುವುದು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ
ಶಂಕರನ ಪಾದಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೊಬ್ಬನೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ||೨೬||

ದಪ್ಪವಾದ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಂಪುಮುಖಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾಂಸದ ಉಂಡೆ
ಯಂತಿರುವ ದೇಹದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಹೂಣರು (ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು) ಪಿರಂಗಿ, ಬಂದೂಕ
ಮೊದಲಾದ ವಿಷಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಸೈನಿಕರ ತಂಡಗಳುಳ್ಳವ
ರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪಾಶವೀಶಕ್ತಿ ಸಮೂಹದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಜಯಿಸು
ವಷ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆಯುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಇಂತಹ ಹೂಣರು ಝಲ್ಲರೀ, ಬ್ಯಾಂಡು
ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾಧ್ವನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವರಾಗಿ
ಕರಿಯ ಚರ್ಮದ ಉಡುಪುಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕೆಗಳ
ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು
ವರು. ||೨೭||

ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗದೇ, ಜನಗಳು
ಯಾವಾಗಲೂ ತುಷ್ಟಿ, (ತೃಪ್ತಿ) ಪುಷ್ಟಿ (ಶರೀರದಾಧ್ಯಕ್ಷ) ಗಳಿಲ್ಲದವರಾಗುವರು.
ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನರು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ, ಸಾಧುಸಜ್ಜನರನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಾ,

ದಾರಿದ್ರ್ಯಾರ್ಣವಮಧ್ಯಗಸ್ತನುದಿನಂ ದ್ರಾಪಿ ಪ್ರಭಾವರ್ಜಿತೋ
ದ್ರವ್ಯಾದ್ರಾನಿತ ಮುದ್ರಿತಾಖಿಲತನುಂ ಭ್ರಾಂತೋಽತ್ರ ಸಂಮುಹ್ಯತಿ ||೨೮||

ಕಲಿಕುಲಕಲನಾ ಕಲಾಕುಲೋದ್ಯ
ಪ್ರಭವಾ ಕೀಲಿತಕಾಲಕೋಲಿಮೂಲೇ |
ಮೃಗಬಾಲಧರಂ ಜನೋ ಭಜೇತ್ಸಿಂ
ಜಿತಕಾಲಂ ವರಹಸ್ತಮೂಲಜಾಲಂ ||೨೯||

ಪಾಪಾನುತಾಪನುತಿಭಾಕ್ಸುಕರೋ ನರಃ ಕಿಂ
ದುಷ್ಟೋರುಸೂಕರಸಮಃ ಸ ತು ರಾಸಭೋಽಪಿ |
ಭೂಧಾರ ಏವ ಕುನರಃ ಕಲಿಕಾಲಜಾತೋ
ಮಾರಾರಿಸಾದಕಮಲೋದರದೂರಭೃಂಗಃ ||೩೦||

ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪರಶಿನನ ಪೂಜಾವಿಮುಖರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೆಂಬ
ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಾ, ಶಿವತೇಜೋಹೀನ
ರಾಗಿ, ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆಗೋಸ್ಕರವೇ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ಸಕಲ ದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ,
ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿದವರೆಂತೆ ಕಾಣುವರು. ||೨೮||

ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಉದ್ಯಮವುಳ್ಳ ಈ
ಕಲಿಯುಗದ ಜನವು, ಘೋರಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲ
ಪುರುಷನೆಂಬ ಹಂದಿಗೆ, ಮೂಲಸ್ಥಾನವಾದ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲಚಂದ್ರಶೇಖರ
ನಾಗಿ, ಯಮನನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ವರಪ್ರದನಾಗುವ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ
ಧ್ಯಾನಿಸಲಾರದು. ಅಂತಹ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಉದ್ಧರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವೇ ತಿಳಿಯದು. ||೨೯||

ಪಾಪಕಾರ್ಯಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಪಾಪನಿವಾರಕವಾದ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರು, ದುಷ್ಟನಾದ ದೊಡ್ಡ
ಹಂದಿಗೆ ಸಮರೆನ್ನಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅವನು ಕತ್ತಿಯಂತೆ ವೃಥಾಜೀವಿಯಾಗು
ವನು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಮನ್ಮಥಾಂತಕನಾದ ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲದ ಒಳಗೆ
ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ದೂರವಾಗಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ಜನರು ಕೇವಲ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರಭೂತರೇ ಸರಿ.
||೩೦||

ಸಂತಪ್ತಕ್ರಕಚೋಪಮಾನಸುಮಹಾಚಕ್ರಾಂಕಮುದ್ರಾನ್ವಿತೋ
ನಕ್ರಾಕಾರಕುಚಕ್ರಫಾಲತಿಲಕೋ ಭೂಯಾಜ್ಜನೋ ವೈ ಕಲೌ ।
ತೇನಾಕ್ರಾಂತಜನೇನ ದುರ್ಜಗದಿದಂ ಶಕ್ರೋಽಪಿ ನಿತ್ರಾಸಕಂ
ಉತ್ಕ್ರಾಂತ್ಯುತ್ತರ ಗರ್ಜನೋದ್ಯಮಗತೋ ತಕ್ರಾಂಬುರಕ್ರೋಶಕಂ (?)

|| ೩೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ
ಕಲಿಯುಗಧರ್ಮವರ್ಣನಂ ನಾನು ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಗರಗಸಸಮಾನವಾದ ದೊಡ್ಡ
ಚಕ್ರದ ಮುಪ್ರಿಯಿಂದ ಅಂಕಿತರಾಗಿ ಮೊಸಳೆಯ ಆಕಾರದ ಕೆಟ್ಟ ಚಕ್ರರೇಖೆಯನ್ನೇ
ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಲಕವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿ, ಜನಗಳು ಮೆರೆಯುವರು. ಆ ಚಕ್ರಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಭೂಯಿಷ್ಠವಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲಾರನು.
ಕೇವಲ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ನಡುಗಿಸುವನೇ ಹೊರತು
ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಟಾಪ್ತಿದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾರನು. || ೩೧ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನಾಮಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಕಲಿಯುಗದ ಧರ್ಮವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ॥

ಪುನಃ ಕಲಿಭವಂ ದೇವಿ ಗುಣಂ ತೇ ಕಥಯಾಮ್ಯಹಂ ।

ನಾನಾದುರಾಚಾರರತಾಃ ಅಭಕ್ತ್ವಾ ನೈಕಭಕ್ತಕಾಃ ॥೧॥

ಸುರಾಸವರತಾಃ ಪಾಪಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ನರಾಃ ।

ಭಸ್ಮಕ್ರಿಪುಂಢ್ರಹೀನಾಂಗಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣೋಜ್ಜಿತಾಃ ॥೨॥

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ।

ಲಿಂಗಾರ್ಜಾವಿಮುಖಾಃ ಸರ್ವೇ ಸುಮುಖಾ ವಿಷ್ಣುಪೂಜನೇ ॥೩॥

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದೇವಿ, ಪುನಃ ನಿನಗೆ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ನಾನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು : ಅನೇಕ ದುರಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಜನಗಳು ತಿನ್ನಲಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡ, ಸಾರಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಮದ್ಯಪಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಭಸ್ಮಕ್ರಿಪುಂಢ್ರವನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸದೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮನಿರತರಾಗುವರು. ॥೧-೨॥

ಎಲ್ಲರೂ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜಾಸರಾಜ್ಞುಖರಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲೆಯ ಪೂಜೆಗೆ ಸಮಾನವೆಂದೇ ಭಾವಿಸು

ಸಾಲಗ್ರಾವಶಿಲಾಸಾನ್ಮಂ ಶಿವಪೂಜಾಂ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ |

ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧರಾಃ ಸರ್ವೇ ಮೃದಾಫಾಲೋದರೇ ಗಲೇ ||೪||

ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕಿತಾಃ ಕೇಚಿದ್ವ್ರಾತ್ಯಾ ವ್ರತವಿವರ್ಜಿತಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ||೫||

ವೈಷ್ಣವಾ ವಿಷ್ಣುಪಾಷಂಡಾಃ ಶಿವೋತ್ಕರ್ಷಾಸಹಿಷ್ಣವಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ||೬||

ಮದಾಲಯಭ್ರಂಶಕರಾಃ ಮುನ್ನಿಂದಾನಿರತಾಃ ಸದಾ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ||೭||

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾ ನಿಷ್ಪ್ರಾಕ್ರಮಿಸಮಾಕುಲಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ||೮||

ವೇದಾಧ್ಯಯನಹೀನಾಶ್ಚ ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ ಪರಿವರ್ಜಿತಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ||೯||

ದುಷ್ಟಾಃ ಕಷ್ಟೈಕಮತಯಃ ಶಿಷ್ಟವದ್ಭ್ರಷ್ಟಧರ್ಮಿಣಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ||೧೦||

ತ್ತಾರೆ. ಹಣೆ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಕೊರಳು ಈ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ವೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಾದ ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಾಂಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳನೇಕರು ನಾಚಿಗೆಗೆಟ್ಟವರಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವರು. ||೩-೪-೫||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳು ಅನೇಕ ಮಂದಿ ನಾನಾರೀತಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ವಿಷ್ಣುಪಾಷಂಡರೆನಿಸಿದ ವೈಷ್ಣವರು ಶಿವನ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಸಹಿಸದವರಾಗುವರು ; (ನನ್ನ) ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಸದಾ ನನ್ನ ನಿಂದನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ರಾಗುವರು ; ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಚ್ಯುತರಾಗಿ, ಅಮೇಧ್ಯದ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತ ರಾಗುವರು ; ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದಲೂ, ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ಅಹವನೀಯ ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳಿಂದಲೂ ದೂರರಾಗುವರು ; ಜಾತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದುಷ್ಟರಾಗಿ

ಶಿವಿವಿಷ್ಣುರ್ಚನಾಹೀನಾ ದುರದೃಷ್ಟೇನ ಶಂಕರಿ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೧॥

ಜಾರಾ ಚೋರಾಸ್ತಥಾ ಘೋರಾ ದುಷ್ಟುರಾಃ ಸ್ತೋದರಂಭರಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೨॥

ಧರ್ಮಧ್ವಜಾಃ ದ್ವಿಜಾಃ ಸರ್ವೇ ವೃಜಿನೇನ ವಿನೋಹಿತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೩॥

ಪಂಚಾಕ್ಷರವಿಹೀನಾಶ್ಚ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯಜಪೋಜ್ಞಿತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೪॥

ಮತ್ಕ್ಷೇತ್ರನಾಸರಹಿತಾ ಅನ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೈಕವಾಸಿನಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೫॥

ಸೋಮವಾರೇ ದಿವಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಂ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನೇ ರತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೬॥

ಪ್ರದೋಷಪೂಜಾರಹಿತಾಃ ಸರ್ವದೈವ ನಿಶಾಮುಖೇ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೭॥

ಕಾಲಾಷ್ಟಮ್ಯಾಮಿಂದುಚೂಡಪೂಜಾಧ್ಯಾನಪರಾಙ್ಮುಖಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೮॥

ಶಿಷ್ಯರಂತೆ ಧರ್ಮಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವರು ; ಎಲೌ ಶಂಕರಿ, ದುರದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಅವರು ಶಂಕರನ ಪೂಜಾತ್ಯಾಗಮಾಡುವರು ; ವಿಟರೂ, ಕಳ್ಳರೂ, ಭಯಂಕರಕೃತ್ಯವನ್ನೆಸಗುವರೂ, ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವರು. ಧರ್ಮವೇ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಹ ಪಾಪಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವರು ; ಅವರು ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯಜಪಗಳನ್ನು ಬಿಡುವರಾಗುವರು ; ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವರು ; ಸೋಮವಾರದ ದಿನ ಹೆಗಲು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ

ಭೂತಾಸು ಭೂತನಾಥಾರ್ಚಾವಿಹೀನಮನಸೋ ನರಾಃ ।

ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೯॥

ಮತ್ಕ್ಷೇತ್ರಮನ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇಣ ಅವಿಮುಕ್ತಂ ವದಂತಿ ಚ ।

ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೦॥

ಮನ್ನಾಮಚಾನ್ಯನಾನ್ಮೈವ ಸಮಂ ತೇ ಹಿ ವದಂತಿ ಚ ।

ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೧॥

ಗೋಘ್ನಾ ಬ್ರಹ್ಮಹಣೋ ಘೋರಾಃ ಪರಸ್ವಾದಾಃ ಶಿವದ್ರುಹಾಃ ।

ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೨॥

ಪರಾಪನಾದಕುಶಲಾಃ ಅತಿವೃದ್ಧ್ಯಪಜೀವಿನಃ ।

ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೩॥

ರಾಜಾನೋಽರ್ಥಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ಪರಾನ್ನಾ ದಾ ದ್ವಿಜಾಃ ಸದಾ ।

ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೪॥

ಭೋಜನಮಾಡಿ, ಶಯನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುವರು ; ಪರ್ವಕಾಲದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೋಷಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುವರು ; ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ ದಿನ ಚಂದ್ರಚೂಡನಾದ ಶಂಕರನ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಹಿಂದೆಗೆಯುವರು ; ಚತುರ್ದಶಿ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗದ ಮನವುಳ್ಳವರಾಗುವರು ; ನನ್ನ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮವೆಂದು ಹೇಳುವರು ; ನನ್ನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಇತರ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವೆಂದೇ ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸುವರು ; ಗೋಹತ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಇತರ ಭಯಂಕರ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಪರಸ್ಪತ್ತನ್ನಪಹರಿಸುವುದು ; ಶಿವ ದ್ರೋಹಮಾಡುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಆಚರಿಸುವರು ; ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಪವಾದವುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಪುಣರೂ, ವಿಸರೀತವಾದ ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವರೂ ಆಗುವರು ; ರಾಜರು ಯಾವಾಗಲೂ ಧನಲೋಲುಪರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರಾನ್ನ ಭೋಜನಮಾಡುವರಾಗಿಯೂ ಆಗುವರು ; ರಾಜರು ಸರಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೇ ಮಾಡದೆ, ಕೊಳ್ಳೆ, ಲೂಟಿ ಇವುಗಳಿಂದ

ಅರಕ್ಷಿತಾರೋ ಹರ್ತಾರಃ ಸಂಗ್ರಾಮವಿಮುಖಾಃ ಸದಾ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೫॥

ವೈಶ್ಯಾ ವೇಶ್ಯಾಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ತುಲಾಚೌರೈಣಿ ಜೀವಿನಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೬॥

ಗೋರಸಾನಾಂ ಕ್ರಯಪರಾಃ ದ್ವಿಜಾಸ್ತಂಡುಲವಿಕ್ರಯಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೭॥

ಅಫಲಾಶ್ಚ ಮಹೀಸಾಲಾಃ ಪಲಾಶಭ್ರಾಂತಿಲಾಲಸಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೮॥

ಪರದಾರಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ವದಾರರತಿನರ್ಜಿತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೨೯॥

ಗ್ರಾಮ್ಯಾಹಾರವಿಹಾರಾಶ್ಚ ಜಗತ್ಸಂಹಾರಕಾರಕಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೩೦॥

ವೃಕ್ಷೋಚ್ಛೇದಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರೋವರವಿಭೇದಕಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೩೧॥

ಧರ್ಮಯುಧೈ ವಿಮುಖರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವರ್ತಿಸುವರು ; ವೈಶ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ವೇಶ್ಯಾಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ಕಳ್ಳ ತೂಕ, ಮೋಸದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುವವರಾಗುವರು. ॥೬-೭-೮-೧೦-೧೧-೧೨-೧೩-೧೪-೧೫-೧೬-೧೭-೧೮-೧೯-೨೦-೨೧-೨೨-೨೩-೨೪-೨೫-೨೬॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಲು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವವರಾಗುವರು ; ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕರಾದ ರಾಜರು ಕೇವಲ ಮಾಂಸಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕಾಮಪರ ವಶರಾಗಿ ಚಪಲಪಡುವರು ; ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪ್ರೀಸಂಭೋಗನಿರತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವರು ; ಗ್ರಾಮ್ಯನಾದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಿಹಾರ ಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಪ್ರಸಂಚನನೇ ಸಂಹಾರಮಾಡುವವರಾಗುವರು ; ಎಲ್ಲರೂ, ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದು, ಸರೋವರಗಳನ್ನೊಡೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಅಧರ್ಮ

ನದೀಕೂಪೈಕಭೇತ್ತಾರಸ್ತೇ ಶಿವಾಲಯಭೇದಕಾಃ

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೨||

ಪಾಪಸಂತಾಪಬಹುಲಾ ಬಹ್ವಾರಾ ಬಹುಯಾಚಕಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೩||

ದರಿದ್ರಾ ನ್ಯಾಧಿತಾ ಮೂರ್ಖಾ ಅಪ್ರಜಾಸ್ತಪ್ರಜಾಸ್ತಥಾ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೪||

ಅಲ್ಪಾಯುಷೋ ನರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಬಾಲಾಬಲಾ ದ್ವಿಜಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೫||

ವರ್ಧಂತಿ ಶೂದ್ರಾ ಭೂಯಿಷ್ಯಂ ಶ್ರಿಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೬||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತಾನ್ಧನಪರಾನ್ನೇವಂತೇ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೭||

ಸ್ವೈರಿಣ್ಯಶ್ಚ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸರ್ವಾಃ ವಿಧವಾಶ್ಚಾಪ್ಯನೇಕಶಃ |

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ

||೩೮||

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ; ಹೊಳೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನೂ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಒಡೆದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ; ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ದುಃಖವಡುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚು ತಿನ್ನುವವರಾಗಿಯೂ, ಮಿತಿಮೀರಿ ದೈನ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವವರಾಗಿಯೂ ಆಗುವರು; ಬಡವರಾಗಿಯೂ ರೋಗಿಗಳಾಗಿಯೂ ಮೂರ್ಖರಾಗಿಯೂ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದವರಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಅತಿ ಸಂತಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಜನರು ಕಷ್ಟಪಡುವರು. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಪಾಯುಗಳಾಗಿ, ಬಲಹೀನರಾಗುವರು; ಶೂದ್ರರು ತುಂಬಾ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವರು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಣವಂತರಾದ ಆ ಶೂದ್ರರನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡುವರು; ಅನೇಕ ಹೆಂಗಸರು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ವಿಧವೆಯರು ಸೂಳೆಯರಂತಾಗುವರು; ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವ

ಯತಯೋ ಮಂದಮತಯೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸಹಸ್ರಶಃ ।

ಶ್ರವಣಾಶ್ರಮಭೂಯಿಷ್ಠಾ ಕಾಷಾಯಾಲಂಕೃತಾಂಗಕಾಃ ॥

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೩೯॥

ಶೂದ್ರಾ ಧರ್ಮಪ್ರವಕ್ತಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಶ್ರವಣೇ ರತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೦॥

ತ್ಯಕ್ತವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಾಃ ನಿಸ್ಸಾರಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಲೌ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೧॥

ಭಂಡನೇತಂಡಕುಶಲಾಃ ಪಾಪಂಡಾ ಗಾನತತ್ಪರಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೨॥

ಗಣಿಕಾಪರಿಹಾಸ್ಯಾಶ್ಚ ಗಣಿಕಾ ಗುಣವರ್ಜಿತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೩॥

ಕುತರ್ಕಾಭ್ಯಾಸಕುಶಲಾಃ ಕನ್ಯಹವ್ಯಾಶಿನೋ ದ್ವಿಜಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೪॥

ಯಂತ್ರಮಂತ್ರಪರಾಃ ಸರ್ವೇ ರಸವಾದವಿಚಕ್ಷಣಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೫॥

ರಾಗಿ, ಕೇವಲ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾವೀ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡುವರು; ಶೂದ್ರರು ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಬಾಹಿರರಾಗಿಯೂ, ನಿಶ್ಯಕ್ತರಾಗುವರು; ಭಂಡನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿಯೂ, ಪಾಪಂಡರಾಗಿಯೂ, ಸದಾ ಗಾನ ಲೋಲುಪರಾಗಿಯೂ ಆಗುವರು; ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರು ವೇಶ್ಯೆಯರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆಪಾತ್ರರಾಗಿ ಗುಣಹೀನರಾಗುವರು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುತರ್ಕಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿಯೂ, ಕನ್ಯೆ, ಹವ್ಯಗಳನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿತಂದು ಜೀವಿಸುವರಾಗುವವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಯಂತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ರಸವಾದದಲ್ಲಿ ಜಾಣರಾಗುವರು; ವೈದ್ಯವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರೆನಿಸಿ ದುಷ್ಟಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು

ವೈದ್ಯವಿದ್ಯಾಸು ನಿಪುಣಾಃ ಕೃತ್ಸಿತಾಶ್ಚ ಚಿಕಿತ್ಸಕಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲ್ಪಾ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೬॥

ಜ್ಯೋತಿರ್ಜ್ಞಾನವಿವಾಃ ಸರ್ವೇ ದ್ಯೂತವಿದ್ಯಾವಿದೋ ನಮಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲ್ಪಾ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೪೭॥

ಸ್ವೈರಿಣಿಃ ಕಿಲ ಸಂಚರಂತಿ ವಿಧವಾ ಬಾಲಾಬಲಾಃ ಕೇವಲಂ

ತೀರ್ಥೋದ್ಯಾನಗಿರಿವ್ರಜೋತ್ಸವಮಿಷಾ ಯೂನಾಂ ಮನೋಹಾರಕಾಃ ।

ಯೂನಶ್ಚಾಪ್ಯನುಸಂಚರಂತಿ ಹಿ ತತೋ ತತ್ಸಂಗನಿಷಾಃ ಕಲ್ಪಾ

ವೃಂದಂ ಶೂಲನಿಭಂ ಶುಭಾ ಜನಪದೇ ಕೇಶೈಕಶೂಲಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ॥೪೮॥

ತೀರ್ಥಾನ್ಯಪ್ಯತಿಪಂಕಿಲಾನಿ ಹಿ ಕಲ್ಪಾ ಶೈವಾಲಜಾಲಾವೃತಾ

ಸ್ಪಶ್ಯ ಪ್ಲೇತ್ರಗಣಂ ಚ ಲಿಂಗರಹಿತಂ ಚೋಚ್ಛಿದ್ಯ ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಧಮಾಃ ।

ಮಾಡಲುದ್ಯೋಗಿಸುವರು ; ಎಲ್ಲರೂ ಜ್ಯೋತಿಃಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನರಿತವರೂ, ಜೂಜನ
ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರೂ ಆಗುವರು ; ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು
ಪಾಪಿಗಳಾಗಿ ಲಜ್ಜಾಶೂನ್ಯರಾಗಿ ವಿಶೇಷ ದುಷ್ಟರ್ಮಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

॥೨೭-೨೮-೨೯-೩೦-೩೧-೩೨-೩೩-೩೪-೩೫- ೩೬-೩೭-೩೮-೩೯- ೪೦-೪೧-೪೨-೪೩-
೪೪-೪೫-೪೬-೪೭॥

ಬಲಹೀನರೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಆದ ನಿಧವೆಯರು, ಕೇವಲ ಸೂಳೆಯ
ರಂತೆ ತೀರ್ಥ, ಉದ್ಯಾನ, ಬೆಟ್ಟ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ ಮುಂತಾದವುಗಳ ನೆಪದಿಂದ
ಯುವಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುವರು. ಯುವಕರೂ ಸಹ
ಅವರ ಸಹವಾಸಮಾಡಲು ಕಾತರರಾಗಿ ಅವರನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವರು ; ಈ
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಜನಗಳಿಗೆ ಶೂಲಪ್ರಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.
ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರಾದ ನಾರಿಯರು ಅನೇಕ ಯುವಕರಿಗೆ ಶೂಲಪ್ರಾಯ
ರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅಭೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದೂಡುವರು. ॥೪೮॥

ದೇವಿಯೇ ಕೇಳು, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ತುಂಬಾ
ಕೆಸುಕುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ, ಪಾಚಿಗಳಿಂದ ಅಸಹ್ಯಗಳಾಗಿ ಕಾಣುವುವು. ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ
ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಅಧಮರಾದ ಮ್ಲೇಚ್ಛರು ಒಡೆದುಹಾಕುವರು ಹಾಗೆ ಶಿವಲಿಂಗ
ಶೂನ್ಯವಾದ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣುವುವು ನೋಡು ; ದುಷ್ಟರಾದ

ಸ್ವಸ್ಥಾಂತರ್ಗತಕೀಕಸಾನಿ ತನುತೇ ಕಾಲಸ್ಯ ಲೀಲಾಗತೈಃ

ಹೃದ್ರಾ ಏವ ಭವಂತಿ ಭೋಗಭರಿತಾ ವಿಸ್ರಾಃ ಹೃದ್ಧಾರ್ತಾಂಗತಾಃ ||೪೯||

ಕಲಿಜಾ ಕುಲಜಾದಿಮಾನಹೀನಾ

ಧನಗರ್ವೇಣ ಪರಿಭ್ರಮಂತಿ ನಿತ್ಯಂ ।

ತನುಪೋಷಣಯೋಷಿತೋರುಸಂಗೇ

ನಿರತಾ ಏವ ಭವಂತಿ ಕೇವಲಾಘಾಃ

||೫೦||

ಯೋ ಧರ್ಮಶ್ರಾವಕಶ್ಚೇತ್ಕಲಿಕಲುಷ ನರಾನ್ಮರ್ಮವಕ್ತಾ ಸ ಏವ

ನರ್ಮೋಕ್ತ್ಯಾ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತಿ ಕುನರಾ ಗ್ರಾಮ್ಯೈಕಭೋಗಸ್ಪೃಹಾಃ ।

ವರ್ಮಂ ಶರ್ಮಮಯಃ ದಧಂತಿ ಭುವನೇ ಚರ್ಮಾವೃತಾ ತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ

ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪ್ರತಿಮಾನಿ ದುಷ್ಕೃತಿಪರಾಣ್ಯಾತನ್ವತೇ ಕೇವಲಂ

||೫೧||

ಈ ಜನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಮನು ಅವರ ಮೂಕೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತ ವಾದದ್ದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಅಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ಷುದ್ರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಭೋಗ (ಸುಖ) ವಿಲ್ಲದೇ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಡುವರು ||೪೯||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಮಾನವರು, ಕುಲ, ಜಾತಿ, ಮಾನ ಇವುಗಳಿಂದ ಹೀನರಾಗಿ, ಐಶ್ವರ್ಯಮದಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಅಲೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಪಾಪಿಗಳು, ಪಾಪಭೂಯಿಷ್ಯರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶರೀರಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲುಪರಾಗಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯುವರು. ||೫೦||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಧರ್ಮಶ್ರವಣಮಾಡುವವನಿದ್ದರೆ, ಕಲಿ ದೋಷದೂಷಕರಿಗೆ ಅವನೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವನಾಗುವನು. ನೀಚಮಾನವರು ಅವನ ಕೃತಿಮಮಾತಿನಂತೆ ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮ್ಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆ ನರ್ಮವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಸುಖವನ್ನೈದುವರು. ಚರ್ಮಸುಖವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಯಸುವ ಮಾನವರು, ಕೇವಲ ಐಹಿಕಸುಖರೂಪವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಹನಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಲೇ ಸುಖಪಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಸದೃಶವಾದ ಅನೇಕ ದುಷ್ಟಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಎಸಗುವರು. ||೫೧||

ನೈವಾಯುದೇಶಕಾಲಾ ಕಲಿಕಲುಷನರಾ ನಾಯಸ್ತಿಸ್ತೇಶ್ವೇಶಕೃತ್ಯಾ
ಯುಕ್ತಾ ಭುಕ್ತಾ ನುಸೂಕ್ತಾ ಕಲಯತಿ ನಿಯತಂ ಚಾಂತಕೋಂತಾಯ
ಮರ್ತ್ಯಾನ್ |

ಮರ್ತ್ಯಾ ಅಪ್ಯತಿ ಸರ್ವಶಿಲ್ಪಕುಶಲಾ ಕೌಶಲ್ಯಮಾತ್ರಾದರಾ
ಮಾರಾಸಾರಶರಾಭಿಘಾತ ಸುಮಹಾಧೀರೈಕಸಾರಾಃ ಕಲಾ ||೫೨||

ಮ್ಲೇಚ್ಛಚಾರಸುಚಂಚುರಾಃ ಕಲಿನರಾಸ್ತೇ ವಾನರಾಃ ಕೇವಲಂ
ನಂದಂತ್ಯೇನ ಸದೈವ ಹೃಷ್ಯಮನಸಾ ತೇ ಪಾನುರಾಶ್ಚಾಂಬಿಕೇ |
ಉದ್ಬುಧಪ್ರತಿಭಾಸಭಾಸಿಕದ್ಯದಾ ಕುರ್ವಂತಿ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಿಯಾಃ
ಸ್ವಲ್ಪೇನಾಥ್ಯಮದಾ ಭವಂತಿ ಚ ಸದಾ ಸತ್ಪತ್ರದಾನೋಜ್ಞಿತಾಃ ||೫೩||

ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರಿಗೆ ಆಯುಃಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಿ ದೇಶಕಾಲಗಳ ನಿಯಮವಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲಿದೋಷದಿಂದ ಕಲುಷಿತಾಂತರಂಗರಾದ ಈ ಮಾನವರನ್ನು ಯಮನು ಕಬ್ಬಿಣದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಿ, ಯಾವ ಯುಕ್ತಿ, ಭುಕ್ತಿ, ಅನುಸರಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಗ್ಗದೆ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವನು. ಮನುಜರೂ ಸಹ ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ, ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಮನ್ಮಥನ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಆಹುತಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ, ನಾವೇ ಧೀರರು, ಶೂರರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಾಮಮಾತ್ರಸಾರವುಳ್ಳವರಾಗುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ||೫೨||

ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರು ಕೇವಲ ಮ್ಲೇಚ್ಛರ ಆಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆಯೇ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇವಲ ಕಪಿಗಳಂತೆಯೇ ಚಂಚಲಚಿತ್ತರೇ ಆಗುವರು. ಪಾಮರರಾದ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಆನಂದಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು. ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ತಮಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನುಸಾರವಾಗಿ, ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಿನವರನ್ನು ಗೌರವಿಸದೆ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಆಚರಿಸುವರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲೋ ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಕೊಂಚ ಹಣದಿಂದಲೇ ಅವರು ಧನಿಕರೆಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ ||೫೩||

ಯವನಾ ಸವನೇಷು ವಿಪ್ರವ್ಯಂದವ್ಯಸನಾನ್ಯಸಮಿಕ್ಷ್ಯ ಲುಂಠಯಂತಿ
ಪಿಶುನಾನ್ನಿಶಿ ತಾಂಭುನಾಮಿವ ದೂತಮಿಶೇ ಲಶುನಾಶಿನೋಗ್ರದಂತೈಃ ||೫೪||

ಕಲೌ ಕಲುಷಿತಾಶಯಾ ಭುವಿ ಭವಂತಿ ಬಾಲಾಽಬಲಾ

ವಿತರ್ಕಕುಶಲಾಯಾಸಾನಲವಿದಗ್ಧಫಾಲಾಶಯಾಃ ।

ಪತಂತಿ ನರಕೇ ಖಲಾ ಮಲಜಲಾನಿಲೇ ಕೇವಲಂ

ಶಿಲಾಸು ಬಿಜುಲಾ ಸಮಾಃ ಕ್ಷುಧಿತತ್ವೈಲದುಃಖಾಂಗಕಾಃ ||೫೫||

ದೃಢಂ ವ್ಯುಡವಿನಿಂದಯಾ ಪರಿವೃಡೋರುದಂಡಾಹತಾಃ

ವಿಮೂಢಮತಯಃ ಕಲೌ ಪರಿವಿತಂತಿ ಗಾಢಂ ತಮಃ ।

ಅನರ್ಗಲ ನಿರರ್ಗಲಾರ್ಗಲಗಲಾದಿಸಾದಾಂಘ್ರಯೋ

ಲುಂಠಂತಿ ಕಮತಾ ಇವಾರ್ಭಟೀಭಟಿಕಶೋರಶಸ್ತ್ರಾಹತಾಃ ||೫೬||

ಯವನರು, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ವ್ಯಸನಭರಿತರಾಗಿರುವ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ, ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದು
ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಕ್ರೂರರಾದ ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಲಾಯಿಗಳಂತೆ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯನ್ನು
ಭಕ್ಷಿಸುವ ಭಯಂಕರವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಹಣವಂತನ ಮೇಲೆ ಲೂಟಿ
ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೫೪||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರು ಮೊದಲುಗೊಂಡು
ಎಲ್ಲರೂ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮಷಚಿತ್ತರೇ ಆಗುವರು. ಕುತರ್ಕವಾದದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣ
ರಾಗಿ, ಆ ವಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟಿಹಣೆ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ನರಕವನ್ನೆದಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೇ
ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾದ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆಯ
ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಿದ್ದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹೀಗೆಯೇ ದುಃಖಹೊಂದುತ್ತಾ
ನರಳುವರು. ||೫೫||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುಖಪ್ರದನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಆ
ಯಮನ ತೀವ್ರವಾದ ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ಈ
ಕಲಿಮಾನವರು ಕೊನೆಗೆ ಅಗಾಧವಾದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. (ಕೇವಲ
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗುವರು) ತಡೆಬಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಂಠ, ಪಾದ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ

ಮೃತ್ಪಾಲಾ ಭಸಿತತ್ರಿಪುಂಡ್ರರಹಿತಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೋಜ್ವಿತಾ
ಕದ್ರುದ್ರಾರ್ಚನ ರುದ್ರಜಾಪ್ಯರಹಿತಾಃ ಸಂಚಾಕ್ಷರೇಣೋಜ್ವಿತಾಃ ।
ಕುರ್ವಂತ್ಯೇವ ಕಲಾ ಕಲುಷಯಾ ಬುದ್ಧೈವ ಕರ್ಮಾಣಿ ತೇ
ಭ್ರಾನ್ಯಂತ್ಯೇವ ಸ ದೈವತೇ ಯನುಗೃಹೇ ಸಂತಪ್ತಚಕ್ರೋತ್ಕೃತಾಃ ॥೫೭॥

ಭ್ರಷ್ಟಾಸ್ತೇ ದುರದೃಷ್ಟತಃ ಪ್ರತಿಕಲಾ ವಿಷ್ವಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಕಾಃ
ಶಿಷ್ಟಾಚಾರನಿವರ್ಜಿತಾಷ್ಟಕರುಣಾನೂರ್ತೇಃ ಸಮಾಚೋಜ್ವಿತಾಃ ।
ತೇ ವೈ ಸಂಕರಸೂಕರೀಖರಖರೀಯೋನೀಷಾ ಭೂತ್ವಾ ಚಿರಂ
ದುಷ್ಟಾಃ ಕಷ್ಟಶರೀರಿಣಃ ಸ್ತುತಿಗೃಹಂ ಹಿಂತಂತಿ ಕಷ್ಟೋತ್ತರಾಃ ॥೫೮॥

ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಭುಷಾಧಿಭಿರ್ನಿಧಿವಶಾದಾಶಾಸು ಹಂತಾಶಯಾ
ಸೇವಂತೇ ಪ್ರಸಭಾ ಕುಘಾಂಡಕನ್ಯಸಾಸ್ವಪ್ನಾಪವಿಷ್ಣೋದರಾಃ ।

ಅಮೆಗಳಂತೆ ಕೃತ್ರಿಮದಮಾಗಿ ಕ್ರೂರರಾದ ಯಮಭಟರ ಶಸ್ತ್ರಾಹತಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ನಾಶಹೊಂದುವರು. ॥೫೭॥

ಅನೇಕರು ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಶುಭ್ರವಾದ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರ
ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡದೇ, ಶಿವಪೂಜಾ, ರುದ್ರಜಪ ಮತ್ತು
ಸಂಚಾಕ್ಷರ ಜಪಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಲುಷಿತ
ಚಿತ್ತದಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ
ಅವರು ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲೆ ದೇವಿ, ಇದರಿಂದ ಇವರು ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಕಾದ ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ನರಳುವರು. ॥೫೭॥

ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶಿವನ ಪಾದಪೂಜಾ
ತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಅವವಿತ್ರವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವವುಳ್ಳ ಅವರು,
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದುರದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಸಂಕರಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹಂದಿ,
ಕಳ್ಳ, ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಿಸಿ ಬಹುಕಾಲ ದುಷ್ಟರೂ
ಕಷ್ಟವಸ್ತ್ರನುಭವಿಸುವ ದೇಹವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಸ್ತುತಿಯೊಂದು
ಮನೆಯವರನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರುವರು ॥೫೮॥

ಮನೋವೃಥೆ, ರೋಗ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದ ವಿಧಿವಶಾಗಿ
ಕೇವಲ ಆತ್ಮಾಶೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟಪಡುವರು. ಹೊಟ್ಟೆಯುಪಾತಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ

ಯೇ ವಾರಾಂನಿಧಿಜಾವಿಲಾಸಲಸಿತೈರಾಲಸ್ಯತಸ್ತ್ಯಜ್ಯ ನೈ
ಕೈಲಾಸಾಚಲವಾಸಿನಂ ಕಲಿಯುಗೇ ನಾರಾಧಯಂತಿ ಕ್ಷಣಂ ||೫೯||

ವಿಶ್ವಸ್ತಾಶ್ಚಾಸಹೀನಾಃ ಸ್ವಜನಸರಿಜನೇ ಶ್ವಾನವದ್ಯೋಷಮಾಣಾ
ಯೋಷಾ ಭೂಷಾಸಹಾರಾಃ ಸತತನ್ಮುಷವಚಸ್ತಿಷ್ವಜಾತಾ(?) ಮನುಷ್ಯಾಃ |
ಮಾತಾಪಿತೃಗೃರೋರ್ವಾ ದ್ವಿಜಗವಿ ಸ್ವಜನೇ ಪೂಜಯೋಷಾದಿಹೀನಾ
ಆಯುಃ ಶೇಷಂ ಕ್ಷಪಂತೋ ವಿಷವಿಷಯಸರಾ ಮೇಷವನ್ಮುಷವರ್ಣಾಃ
||೬೦||

ಬಾಲಾಬಲಾಸುಬಲವದ್ಧನಹಾರಿಣಸ್ತೇ
ತೇನಾನರಾ ಭುವಿ ಭವಂತಿ ಕಲಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಃ |
ಉದ್ವೇಜಕಾಶ್ಚ ನೃಷು ಗೋಷು ಚಮೂಷು ಪಾಸಾ
ಸ್ತೇ ದಸ್ಯವೋಸುವಸುಹಾರಿಣ ಏವ ಪಶ್ಯ
||೬೧||

ಅತಿಯಾಗಿ ಬಯಸಿ ಏನನ್ನೂ ಹೊಂದಲಾರದೇ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೇವಲ ಹ್ವದ್ರ
ರಾಜರನ್ನೇ ಸೇವಿಸುವರು. ದುಷ್ಟಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಪುರ್ಣವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ
ಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವರು. ಕೆಲವರು ಸಮುದ್ರ ಕುಮರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ವಿಲಾಸದಿಂದ ಮತ್ತರಾಗಿ, ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕ್ಷಣಕಾಲ
ವಾದರೂ ಕೈಲಾಸಸರ್ವತವಾಸಿಯಾದ ಪರಶಿವನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೫೯||

ತನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗ ಮತ್ತು ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದವರಾಗಿ, ನಾಯಿಗಳಂತೆ
ಹೆಂಗಸರನ್ನರಸುತ್ತಾ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಅಪಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರು,
ತಂದೆತಾಯಿಗಳು, ಗುರುಗಳು, ಗೋವು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡದೇ
ಕೇವಲ ವಿಷಪ್ರಾಯವಾದ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಆಯುಶ್ಯೇಷವ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಅಡಿನಂತೆ ಕಲ್ಮಷವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ||೬೦||

ಹುಡುಗರು, ಹೆಂಗಸರು ಇವರಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಧನಾಪಹಾರಮಾಡುತ್ತಾ
ಹೀನಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕಲಿಜನಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ
ಮಾನವರು, ಹಸುಗಳು ಮತ್ತು ನೈರೈಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ವೇಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ
ಪಾಪಿಗಳಾಗಿ, ಲೂಟಿಗಾರರೆನಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿರುವರು;
ದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗದ ಜನರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡು. ||೬೧||

ದುರೋದರದರೀಭರಾಃ ಪರಸುತೃಲ್ವಭೋಗಾದರಾ
 ಸುರಾಸವಗರಾದನಾ ಭುವಿ ಭವಂತಿ ನಾರ್ಯೋ ನರಾಃ |
 ಕಲೌ ಪರಮತಸ್ಯರಾಃ ಶಿವಮಯಸ್ಯರಾನರ್ಚಕಾ
 ಅಹಸ್ಯರನಿನಿದಕಾಃ ಪರಮದುಷ್ಕರಾಸ್ತೇ ನರಾಃ

||೬೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ
 ಕಲಿಜಮನುಷ್ಯಧರ್ಮವರ್ಣನಂ ನಾಮ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಕೆಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಿಂದು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರಾಗಿಯೂ, ಪರಸ್ತ್ರೀ
 ಭೋಗಲಾಲಸರಾಗಿಯೂ, ಮದ್ಯಗಳೆಂಬ ವಿಷವನ್ನೇ ಸಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ
 ಜೀವಿಸುವರು ಗಂಡಸರು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ಜೀವನವನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಾ
 ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರು. ಕೇವಲ ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ, ಸುಖಪ್ರದನಾದ
 ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡದೇ, ಸೂರ್ಯನನ್ನೇ ದೂಷಣೆಮಾಡುತ್ತಾ ಅಥವಾ ತೇಜಃ
 ಕಾರಕನಾದ ಶಂಕರನನ್ನೇ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಕಲಿಮಾನವರು ದುಷ್ಟಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು
 ಅಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವರು ಎಂದು ಶಿವನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹೇಳಿದನು. ||೬೨||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
 ಕಲಿಯುಗದ ಮನುಜರ ಧರ್ಮವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಒಂಬತ್ತನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ॥

ಪುನಃ ಕಲಿಯುಗೇ ಘೋರೇ ವಾತವರ್ಷೋಪಸರ್ಗಕಾಃ ।

ಭವಂತಿ ಚ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಹಿ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಸಮುದ್ಭವಾಃ ॥೧॥

ಅಕಾಲಮರಣಂ ದೇವಿ ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಪಿತುರಗೃತಃ ।

ಉಗ್ರಾ ಉಗ್ರಾರ್ಚಕಾಃ ಸರ್ವೇ ದುರ್ಗಾ ವೈನಾಯಕಾರ್ಚಕಾಃ ॥೨॥

ನರಾಙ್ಕಿಕಾಧರಾಃ ಶಾಕ್ತಾ ಧಕ್ಕಾವಾದ್ಯೈಕಜೀವನಾಃ ।

ಚಕ್ರಾಂಕಾಶ್ಚ ತಥಾ ಸಾಸಾ ಸರ್ವೇ ವೈ ಲಿಂಗವಕ್ಷಸಃ ॥೩॥

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪುನಃ ಈಶ್ವರನು ಕಲಿಮಹಿಮೆಯನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದನು:— ದೇವಿ! ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾಯು, ಮಳೆ, ಕ್ಷಾಮ ಮುಂತಾದ ದೈವಿಕಬಾಧೆ, ರೋಗಗಳಿಂದಂಟಾಗುವ ಉಪದ್ರವಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಉಂಟಾಗುವುವು ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮುಂದೆಯೇ ಮಕ್ಕಳ ಅಕಾಲಮರಣವೂ ತೋರುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಭಯಂಕರರೂಪತಾಳಿ ಉಗ್ರದೇವತೆ, ದುರ್ಗಾ, ಮತ್ತು ವಿನಾಯಕರನ್ನು ಪೂಜಿಸತೊಡಗುವರು. ಶಾಕ್ತರನ್ನೇಕರು ಕವಡೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಧಕ್ಕಾವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಪಾಪಿಗಳಾದ ಕೆಲವರು ಚಕ್ರಚಿಹ್ನೆ ತರಾಗಿ, ಹಲವರು ಲಿಂಗ

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ದೇವಿ ಧರ್ಮವಿಕ್ರಯಿಣೋ ಜನಾಃ ।

ದುಷ್ಟಾಭಕ್ಷಪ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಲಾಂಡುಲಶುನಾಶನಾಃ ॥೪॥

ಶೂಲಪಾಷಂಡವೇತಂಡಭಂಡೈಃ ಸಹ ವಸಂತ್ಯಪಿ ।

ಗಣಕಾ ಗಣಿಕಾವೇಶ್ಯಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ವ್ಯದ್ಯಾನ್ನ ಜೀವಿನಃ ॥೫॥

ಭಗೋಪಜೀವನಾಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ತ್ರೀಯಃ ಕಾಮಪರಾಹತಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಸಾಸಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಸಾಃ ॥೬॥

ಅತಿದಂಡಾಶ್ಚ ರಾಜಾನೋ ನಿರ್ದಂಡಾಶ್ಚ ಮಹತ್ಸ್ವಪಿ ।

ಅಪರಾಧೇಃ ಸ್ಯತಿಸ್ವಲ್ಪೇ ನಿಸ್ರಾ ಉಂಘೋಪಜೀವಿನಃ ॥೭॥

ಮಠಾಧಿಪತಯಃ ಸರ್ವೇ ಯತಯೋ ಧನತತ್ಪರಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಸಾಸಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಸಾಃ ॥೮॥

ಗಲನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಜೀವಿಸುವರು. ಎಲೌ ದೇವಿ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾ ಅದರಿಂದ ಬದುಕುವರು. ॥೧-೨-೩॥

ಎಲ್ಲರೂ ದುಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವವರಾಗಿ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಗಲನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವರು. ಶೂಲ, ಪಾಷಂಡ, ವೇತಂಡ ಭಂಡ ಎಂಬ ಶೈವ ವೇಷಗಳೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೋಯಿಸರು, ಸೂಳೆಯರು, ನರ್ತಕಿಯರು ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಅನ್ನವಿಕ್ರಯಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಮ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಕೇವಲ ಶರೀರವಿಕ್ರಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುವರು. ದೇವಿ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ಅನೇಕರು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವರು. ॥೪-೫-೬॥

ಕಲಿಯುಗದ ರಾಜರು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಅತಿ ತೀವ್ರ ನಾಗಿ ದಂಡಿಸುತ್ತಾ, ಹೆಚ್ಚುತಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡದೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ನಿತ್ಯಯಾತ್ರೆ (ಉಂಘಾವೃತ್ತಿ)ಯಿಂದ ಜೀವನಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಕೇವಲ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನತತ್ಪರರಾಗಿ ಪಾಪಿ ಗಳಿಸಿ ಲಜ್ಜಾಹೀನರಾಗುವರು ॥೭-೮॥

ಗಾಂ ವಾಹಯಂತಿ ದುಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಹಲೇಷು ನಿಯತಂ ಕಲೌ ।

ಶೃಣ್ವತ್ಸು ವೃಷಲೇಷ್ಟೇವ ವೇದಾನುಚ್ಛೇದನದಂತಿ ಚ ॥೯॥

ಶಿಷ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಗುರವೋ ಗುರವಃ ಶಿಷ್ಯತಾಂ ಗತಾಃ ।

ಮಾತಾಸಿತೋರಪೋಷ್ವಾರೋ ಭಾರ್ಯಾಭಾಂಧವಹರ್ಷದಾಃ ॥೧೦॥

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ।

ಬಾಲವತ್ಸಾಂ ತಥಾ ಗಾಂ ವೈ ದುಹಂತಿ ಕ್ಷೀರವಾಂಭಯಾ ॥೧೧॥

ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಶ್ವಶೂರಜಾನಾತ್ಮನೋಜಯಂತಿ ಶಿವೇಧಮಾಃ ।

ಅನ್ಯಧರ್ಮಾನ್ನಾಶಯಂತಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಖ್ಯಾಪನಾಯ ಹಿ ॥೧೨॥

ಸಮಾಜೋತ್ಸೇವಕಾ ದೇವಿ ದೇವಾನಾಂ ಪೂಜಕಾ ನರಾಃ ।

ಶೂದ್ರಾ ಧರ್ಮಂ ವದಿಷ್ಯಂತಿ ಶ್ರಮಣಾ ಏವ ಶಾಂಕರಾಃ ॥೧೩॥

ಗೃಹಸ್ಥಾ ಯಾಚಕಾ ಏವ ನಾನ್ಯದಾಶ್ವಾತಿಥೌ ಶಿವೇ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೪॥

ದುಷ್ಟರಾದ್ ಅನೇಕ ಜನಗಳು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲಿಗೆ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಉಳುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರರು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಗುರುಗಳಂತೆಯೂ, ಗುರುಗಳೇ ಶಿಷ್ಯರಂತೆಯೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡದೆ, ಕೇವಲ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಲಜ್ಜಾಹೀನರಾದ ಪಾಪಿಗಳು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ॥೯-೧೦॥

ಎಳೆಯ ಕರುವಿದ್ದರೂ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಹಾಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲೌ ಪಾರ್ವತಿ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾವ, ಅಳಿಯ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಅಧರ್ಮರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿ, ದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಉತ್ಸವಗಳೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರರು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸ

ವರ್ಣನಃ ಕಾಮಸಂಸಕ್ತಾಃ ಸ್ತ್ರಗ್ಧಂಧಾಭರಣಪ್ರಿಯಾಃ ।

ವನಸ್ಥಾ ಗ್ರಾಮನಿರತಾ ವಿರತಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಿ ||೧೫||

ಶೂದ್ರಾಸ್ತಪಸ್ವಿನಃ ಸರ್ವೇ ನಖಲೋಮಜಟಾಧರಾಃ ।

ತೀರ್ಥಾನ್ಯನುಚರಿಸ್ಕಂತಿ ಪಾಷಂಡಾಸ್ತು ಕಲೌ ಶಿವೇ ||೧೬||

ಪಂಚಯಜ್ಞೋಜ್ಞಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಂಚಸಾಪೋಪಜೀವಿನಃ ।

ಭವಿಸ್ಕಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಸಾಃ ||೧೭||

ಉನ್ಮತ್ತಾ ವಿಕಟಾಮುಂಡಾ ನಿರೂಪಾ ಪಾಣಿವರ್ಜಿತಾಃ ।

ಅಂಧಾಶ್ಚ ಬಧಿರಾಸ್ತಬ್ಧಾಃ ಕುಬ್ಜಾಃ ಪಂಗವ ಏವ ಹಿ ||೧೮||

ತ್ತಾರೆ. ಶಂಕರಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಜೈನಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಂತಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಯಾಚಕರಾಗಿರುವರೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಈರಿತಿ ಲಜ್ಜಾಶೂನ್ಯರಾದ ಪಾಪಿಗಳು ಅನವರತವೂ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೧೧-೧೨-೧೩-೧೪||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಹಾರ, ಗಂಧ, ಅಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಾಮಾಸಕ್ತರಾಗುವರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ್ದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಆಶ್ರಮಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸುತ್ತಾರೆ, ಶೂದ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಉಗುರು, ಗಡ್ಡ ಮತ್ತು ಜಡೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿಗಲಾಗಿ, ಪಾಪಂಡಿಗರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ಋಷಿಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಭೂತಯಜ್ಞಗಳೆಂಬ ಐದು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಸುರಾಪಾನ, ಚಿನ್ನ ಕದಿಯುವುದು, ಗುರುಪತ್ನೀ ಸಂಭೋಗ ಮತ್ತು ಈ ನಾಲ್ಕರೊಡನೆ ಸಪನಾಸ, ಈ ಐದು ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವನಮಾಡುವವರಾಗಿ, ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ಆ ಜನಗಳು ಕೊಂಚವೂ ನಾಚಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೧೫-೧೬-೧೭||

ಹುಚ್ಚರೂ, ವಿಕಾರವುಳ್ಳವರೂ, ಕೇವಲ ಮುಂಡಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಕುರೂಪಿಗಳೂ, ಕೈಯಿಲ್ಲದವರೂ, ಕುರುಡರೂ, ಕೆವುಡರೂ, ಮೂಕರೂ, ಕುಳ್ಳರೂ, ಕಾಲಿಲ್ಲದವರೂ, ಅಂಗಹೀನರೂ, ಕೇವಲ ಬಡಶರೀರಿಗಳೂ, ಕ್ರಶಾಂಗವುಳ್ಳವರೂ,

ಹೀನಾಂಗಾ ಅತಿರಿಕ್ತಾಂಗಾಃ ಕೃಶಾಃ ಸ್ಥೂಲಾಃ ಪಿಚಂಡಿಲಾಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪಾಪಾಃ ಸತತಂ ನಿರಪತ್ರಪಾಃ ॥೧೯॥

ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಬಹ್ವ್ಯಃ ಕಲಿಯುಗೇ ಪುರುಷಾನ್ನೀಡಯಂತಿ ಚ ।

ಗಾವೋ ದ್ವಿಜಾಶ್ಚ ಸತ್ಯಂತಿ ಶೂದ್ರಹರ್ಷಪ್ರದೋ ಯುಗಃ ॥೨೦॥

ಸರಾಂಸಿ ಚಾಪ್ರಸನ್ನಾನಿ ನಿಷ್ಫಲಾ ವನರಾಜಯಃ ।

ನಿಃಸಾರೌಷಧಿಧಾನ್ಯಾನಿ ದ್ರವ್ಯಕಾರ್ತ್ಯಂ ಸದಾ ಕಲೌ ॥೨೧॥

ದರಿದ್ರಾ ಬಹವೋ ದೇವಿ ದಾತಾರೋ ವಿರಲಾ ಭುವಿ ।

ಅನ್ನತೋಯಪ್ರದೋ ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ಸಮಹಾದಾನಕೃದ್ಭವೇತ್ ॥೨೨॥

ತಿಲಶ್ಠೈಲಕ್ರಯಪರಾ ಫಲಾನಾಂ ಚ ರಸಸ್ಯ ಚ ।

ಕಂಬಲಕ್ರಯಣಾಃ ಸರ್ವೇ ದ್ವಿಜಾ ನಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಅಪಿ ॥೨೩॥

ದಪ್ಪ ಶರೀರವುಳ್ಳವರೂ ಮತ್ತು ಬೊಜ್ಜುವೈಯುಳ್ಳವರೂ ಅದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ನಿರ್ಲಜ್ಜರಾದ ಪಾಪಿಗಳು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. (೧೮-೧೯)

ದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋವುಗಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ನಾನಾರೀತಿ ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸರೋವರಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೊಳಕಾಗಿರುವುವು. ವೃಕ್ಷಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವುವು. ಔಷಧಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಗಳೂ ಸಾರರಹಿತವಾಗುವುವು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಣವು ಬಹಳ ಕ್ಷೀಣಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನೈದುವುದು. ಒಡವರೇ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ದಾನಶೀಲರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿರಳರಾಗುವರು. ಅನ್ನ, ನೀರುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೇ ಮಹಾದಾನಮಾಡಿವನೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವನು. ॥೨೦-೨೧-೨೨॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳ ರಸ, ಕಂಬಲ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾರುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಿಜರು ಅಗ್ರ ಹೋತ್ರವಿಲ್ಲದವರಾಗಿ, ಪಕ್ಷಿಯಿಲ್ಲದ ವಿಘುರರೂ, ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನರೂ, ಪಾಪ

ನಿರಗ್ನಯೋಃಥ ವಿಧುರಾ ವ್ರಾತ್ಯಾಃ ಪಾಪಪರಾಯಣಾಃ |

ದಾತಾರನೇವ ಮನ್ಯಂತೇ ತಥಾ ಧರ್ಮಪರಾಯಣಂ ||೨೪||

ಕ್ಷಚಿತ್ಕ್ಷಚಿದ್ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಶೈವಾಃ ಪರಿಮಿತಾಃ ಕಲೌ |

ಅಶೈವಾಸ್ತನ್ದನಿಷ್ಯಂತಿ ಮದ್ಯಪಾ ಇವ ಕೇವಲಂ ||೨೫||

ವೃಷಲೀಪತಯಃ ಸರ್ವೇ ನರಾನಾರ್ಯಶ್ಚ ಸಂಕರಾಃ |

ಶಾಂಕರಃ ಕೋಽಪಿ ನ ಭವೇತ್ಸರ್ವದೇವಾರ್ಚಕಃ ಕಲೌ ||೨೬||

ರುದ್ರಾಕ್ಷಭಸ್ತೃಪುಂಡ್ರಾಂಕಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸೂಯಾಪರಾ ನರಾಃ |

ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಕರಾಃ ಸರ್ವೇ ಮೃದಾಚಂದನತೋಽಪಿ ಚ ||೨೭||

ವೈಷ್ಣವಾಶ್ಚ ತಥಾ ಶಾಕ್ತಾಃ ಮದ್ಯಮಾಂಸಾಶನಪ್ರಿಯಾಃ |

ಬಹವಸ್ತೇ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಶಬರಾಶ್ಚ ಕಲೌ ನರಾಃ ||೨೮||

ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕಾಭಿವೃದ್ಧೈವ ಜೀವಂತೈವ ಕಲೌ ನರಾಃ |

ಸಂವಾಹನಕರಾ ಘೋರಾ ಕೀಲಾಲೇ ಕರ್ಕಟಾ ಇವ ||೨೯||

ಕಾರ್ಯಪರಾಯಣರೂ ಎನಿಸಿ ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನೇ ಧರ್ಮಪರಾಯಣನೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪರಿಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳು ಕೇವಲ ಹೆಂಡಕುಡಿದವರಂತೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೨೩-೨೪-೨೫||

ಅನೇಕ ವಿಪ್ರರು ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಪತಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಕರಜಾತಿಯುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತಾರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾಜ್ಞಮಾಡುವ ಶಾಂಕರನು ಒಬ್ಬನೂ ಹುಟ್ಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಭಸ್ತೃಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾನವರು ಅಸೂಯಾಪರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ, ಮೃತ್ತಿಕೆ, ಅಥವಾ ಚಂದನಗಳಿಂದ ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನೇ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೨೬-೨೭||

ವೈಷ್ಣವರೂ, ಶಾಕ್ತರೂ, ಮದ್ಯಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಬೇಡರೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರಾಗುವರು. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಕನ್ಯೆಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಅದರ ಬಡ್ಡಿದುಡ್ಡಿನ

ನಸಂತಿ ಮಧುಮತ್ಸ್ಯಾದಾ ದ್ವಿಜಾ ಅಪಿ ಕಲೌ ಶಿವೇ ।

ಏವಂ ವರ್ಣತ್ರಯೋಽಪೀಮೇ ಸಂಕರಾಶೂದ್ರಭೂಯಸಃ ||೩೦||

ನಾಯಸಾ ಇವ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಕಾರ್ಸಾಸಕ್ರಯಣಾ ನರಾಃ ।

ದಂಭಾಹಂಕಾರನಿರತಾಃ ಕ್ರೋಧಾಸೂಯಾಪರಾಯಣಾಃ ||೩೧||

ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯರಹಿತಾಃ ಶೌಚಾಚಾರನಿವರ್ಜಿತಾಃ ।

ಸರ್ವೇ ಪಶುಸಧರ್ಮಾಣೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಶಿವೇ ಕಲೌ ||೩೨||

ಕಿಂ ಪುನರ್ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಸರ್ವಧರ್ಮೋಜ್ಞಿತಾಃ ಕಲೌ ||೩೩||

ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಷಾತ್ರಗೋತ್ರಗಣಕಗದಗುಣಾ ಜ್ಞಾನಿನೋ ವೈಶ್ಯವೇಶ್ಯಾ
ವಶ್ಯಕರ್ಷಾನುತರ್ಷಾ ಗಜಹಯಖರಗೋಪಣ್ಯಪಿಣ್ಯಾಕಭಕ್ಷ್ಯಾಃ ।

ಹೀನಾ ಹೀನೇಷು ದೀಕ್ಷಾ ಕ್ಷಪಿತಧನಧಿಯೋ ದೀಕ್ಷಿತಾಲುಕ್ಷಚಿತ್ತಾ
ತ್ಯಕ್ಷಾ ಚಾರ್ಪಾ ಹೀನಚಿತ್ತಾಃ ಕಲಿಮಲಜಜುಷೋ ಅದ್ವಿಜಾಸ್ತೇ ದ್ವಿಜಾಶ್ಚ ||೩೪||

ಲಾಭದಿಂದಲೇ ಜೀವನಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಭಯಂಕರರಾದ ಈ ಕಲಿಮಾನವರು ನೀರಿ
ನಲ್ಲಿನ ಏಡಿಗಳಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸೇವೆ, ಆಶ್ರಯಣಿಗಳಿಂದಲೇ ಜೀವಿ
ಸುವರು. ಎಲೌ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕೂಡ ಮದ್ಯ
ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರೆಂಬ
ಈ ಮೂರು ವರ್ಣದವರೂ ಶೂದ್ರರೊಡಗೂಡಿ ಸಂಕರ ಜಾತಿಯವರೇ ಆಗುವರು.
||೨೮-೨೯-೩೦||

ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾ ಕಾಗೆಗಳಂತಿರುವರು.
ಯಾವಾಗಲೂ ಜಂಭ, ಅಹಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಕೋಪ ಮತ್ತು ಅಸೂಯಾ
ಪರಾಯಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಯೆ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಶುಚಿಕರವಾದ
ಆಚಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೌ ದೇವಿಯೇ, ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ಕೇವಲ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವರು. ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದರಿಂದೇನು
ಪ್ರಯೋಜನ? ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವರೇ ಜನಿಸು
ವುದು ಹೆಚ್ಚು. ||೩೧-೩೨-೩೩||

ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿಗಳಿಸುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ಜ್ಯೋತಿಷಿಕರು, ಚಿಕಿತ್ಸಕರು,
ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರೂ ಸಹ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ-

ಸೀದತ್ತು ಸೀದಮುಖನೇದಪದಾರ್ಥಬೋಧ
 ಬಾಧಾದ್ಯುದಾಯುಧಕುತರ್ಕಸುಕರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರೇ ।
 ನಾನಾಮತಾನನುಗತೀ ಪ್ರಭವೋರುಗವಾ
 ಸ್ವರ್ಗಾರ್ಗಲಾದಿಕುಸಥಾಃ ಪ್ರಭವಂತಿ ತಿಷ್ಠೇ ॥೩೫॥

ಸ್ವಚ್ಛಂದಾಚ್ಛಂದವಾಕ್ಯೋತ್ಪಥಕಥನ ಧಿಯಶ್ಚಂದಸಾಶ್ಚನ್ನಪಾಪಾ
 ದುಸ್ಥಾಃ ಸ್ವಸ್ಥಾ ಇನೇಚ್ಛಾ ಹೃದುದರಭರಣಾಃ ಛಿನ್ನಪುಣ್ಯೈಕಪಣ್ಯಾಃ ।
 ಪಿಣ್ಯಾಕಂಚಾರ್ಥಯಂತೋ ಭುವಿ ಕಲಿಜನರಾಃ ಸತ್ರಸಚ್ಚನ್ನದೇಹಾ
 ಭಾಯಾಸತ್ರನಿವಾಸಿನೋ ದ್ವಿಜಗತೌ ಛಿಂದೀತಿ ವಾದೇರತಾಃ ॥೩೬॥

ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾಮವಾಸನೆಗೋಸ್ಕರ
 ಅನೆ, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತಿ, ಗೋವುಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಪಣವಾಗಿ ಒಡ್ಡಿ, ಅವಕ್ಕೆ
 ಮಾರುವ ಎಳ್ಳಿನ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀನಕರ್ಮಗಳ
 ನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾ ಹೀನಕುಲಸಂಜಾತರಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾಗಿ, ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು
 ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಣವನ್ನು ದುರ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡು
 ತ್ತಿರುವರು. ಕ್ಷುದ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದವರಾಗಿ, ಆ ಮುಕ್ಯಣ್ಣನ
 ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವರು. ದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗದೋಷದಿಂದ ಜನ್ಮತಾಳಿರುವ
 ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನಿಸಲಾರರು.
 (ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ
 ಇವರು ಜಾತ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೂ ಆಚಾರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.) ॥೩೪॥

ಮಿತಿಮೀರಿದ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾ,
 ಯಜ್ಞ, ವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನೀಚವಾದ
 ಕುತರ್ಕವಾದಗಳಿಂದ ನೀಚರಾಗಿ ತೋರುವ ಕಲಿಯುಗದ ಜನಗಳು ಅನೇಕ ಮತ
 ಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಾಗಿ ಅಹಂಕಾರಪಡುತ್ತಾ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯ
 ನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶ್ರಯಿಸಿದವರಾಗಿ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ
 ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ॥೩೫॥

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನಬಂದಂತೆ ವಾಕ್ಯಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿ
 ಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಮೈದಿಕರು ಒಳಗೆ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು
 ತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಇವರು ಸಜ್ಜನರಂತೆಯೇ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವ

ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯವಿವರ್ಜಿತಾಃ ಕಲಿನರಾಃ ಸುಪ್ರಾ ದಿನಾರ್ಹೋಜ್ಜಿತಾ
 ನ್ರಾತ್ಯಾ ಸತ್ಯವಿವರ್ಜಿತಾಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೇ ನಾತ್ಯಾ ಇವಭ್ರಾಮಕಾಃ ।
 ಗರ್ಹಂತಃ ಸತತಂ ಧನವ್ರತಪರಾ ನಿರ್ಗತ್ಯ ಗೇಹಾದ್ವಹಿಃ
 ಮತ್ಯಾ ಹೀನಾಶ್ಚ ಭೃತ್ಯಾಃ ಭುವಿ ಕಲಿಜಮಲಾಸಕ್ತಮನಸಃ ಶಿನೇ ತೇ

||೩೭||

ಕಲಿಮಿತ್ರಾ ನಿರಪತ್ರಸಾ ನರಾ ಯೇ

ಅಸಿಪತ್ರೇಷು ವಿದಗ್ಧಸರ್ವಗಾತ್ರಾಃ ।

ಗತಪುತ್ರಕಳತ್ರಮಿತ್ರಖೇದೈಃ

ಅಭಿಭೂತಾಶ್ಚ ತ್ರಿನೇತ್ರಭಾವವರ್ಜಾಃ

||೩೮||

ರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು, ಹೊಟ್ಟೆ ಇವುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ
 ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೇ ಪಣವಾಗಿಟ್ಟು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಳ್ಳುಚಿಗಳಿಯನ್ನು (ಪಿಣ್ಯಾಕ?)
 ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದ ಜನಗಳು, ಭಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕದ್ದ ಆಹಾರ
 ದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದ ದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ನೆರಳಿಗೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ,
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬರುವವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ
 ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿರತರಾಗುವರು. ||೩೬||

ಕಲಿಯುಗದ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು
 ಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ, ನಾನು ಮಲಗಿದ್ದೇನೆಯೇ ಎಚ್ಚರವಾ
 ಗಿದ್ದೇನೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅರಿಯದೇ, ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನರಾಗಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ,
 ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಗಾಳಿಯಂತೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಯಾವಾಗಲೂ
 ಇತರರನ್ನು ನಂದಿಸುತ್ತಾ, ಕೇವಲ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ
 ನಿರತರಾಗಿ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಹೀನವಾದ ಭೃತ್ಯಪದವಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ
 ಕೇವಲ ಸಾಪಮಾಲಿನೈದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮನವುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ದೇವಿ,
 ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಕಲಿಯುಗ ಜನರ ಅಚರಣೆಯಿರುವುದು. ||೩೭||

ಕಲಿನ್ನೇಹಿತರೂ (ಪಾಪಿಗಳೂ) ಲಜ್ಜಾಹೀನರೂ ಆದ ಈ ಮಾನವರು
 ಕೇವಲ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಕಲ ಶರೀರಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
 ನಿಪುಣರಾಗುವರು. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಡಿರು, ಸ್ನೇಹಿತರುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು
 ಕೊಂಡು, ದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರಹೊಂದುತ್ತಾ ಶಿವಭಕ್ತಿ

ಕಲಿಜಾಃ ಕುಲಜಾತಿವರ್ಣಧರ್ಮೈಃ

ದ್ವಿಜಕರ್ಮಸ್ತಪಿ ನಾರ್ಹತೇರ್ಹಣಾಯ ।

ಅಕುಲಾ ನಕುಲಾ ಇನಾಕುಲಾಸ್ತೇ

ಅಹಿಕರ್ಮಣ್ಯಪರಾ ಹಿ ವರ್ಣಿನಃ

॥೩೯॥

ಉನ್ಮತ್ತಾ ಭುವನೇ ವಸಂತಿ ಕಲಿಜಾ ವಿತ್ತಾರ್ಥಿನಃ ಕೇವಲಂ

ಹೃತ್ತಾಪೇನ ದಿನಾನಿಶಂ ಸ್ಮರತಶ್ಚಾವ್ಯವೃತ್ತಚಿತ್ತಾ ನರಾಃ ।

ಚಿಂತಾಶೋಕಶತ್ಯೈರ್ವಿದಗ್ಧಮನಸೋ ವಿಪ್ರಾವಮಾನೋದ್ಭತಾಃ

ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತೇ ನರಕಾರ್ಣವೇ ಪ್ರಸತಿತಾ ಮಜ್ಜಂತಿ ದುರ್ಬಿಜಜಾಃ ॥೪೦॥

ಭೂಪಾಃ ಕೂಪನಿನಾಸಿನೋ ಯಮಗೃಹೇ ಸಂಬದ್ಧಯೂಸಾ ಜನಾತ್

ಸಾಪಾಃ ಕಂಪಿತಸರ್ವಗಾತ್ರಹೃದಯಾಃ ಕಿಂಪಾಕತುಲ್ಯಾಃ ಕಲೌ ।

ಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ ಕಾಲಬಾಸನೆ ಮಾಡಿ ಅಸಿಸತ್ತವನವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನರಳು ವರು. ॥೩೮॥

ಸದ್ವಂಶ, ಜಾತಿ, ವರ್ಣ. ಧರ್ಮ ಇವುಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರ್ಮಗಳೆನಿಸಿದ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಯಜ್ಞ, ಯಜನಾದಿಗಳಿಗೂ ಅರ್ಹರಾಗಲಾರರು. ಕುಲಹೀನರಾದ ಅವರು ಮುಂಗುಸಿಗಳಂತೆ ಕುಟಿಲರಾಗಿ, ಸರ್ಪವಧಕಾರ್ಯದಂತೆ ಇತರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಿಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತ ರಾಗುವರು. ॥೩೯॥

ಕಲಿಯುಗಜನ್ಯರಾದ ಮಾನವರು ಕೇವಲ ಹುಚ್ಚರಿಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮನೋವೃಥೆಯಿರುವುದು. ಹಗಳಿರುಳೂ ಮನ್ಮಥಬಾಣಪೀಡೆಯಿಂದ ಚಂಚಲಚಿತ್ತ ರಾಗುವರು. ನೂರಾರು ಯೋಜನೆ, ಶೋಕಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅವಮಾನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಉದ್ಯುಕ್ತ ರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನೀಚವಿಜಜನ್ಯರಾದ ಈ ಕಲಿಮಾನವರು ಬಹು ಶೀಘ್ರ ವಾಗಿ ನರಕವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗೇಳು ತ್ತಿರುವರು. ॥೪೦॥

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ನಡುಗಿಸಿ, ಹಿಂಸಿಸುವ ಪಾಪಿಗಳಾದ ಈ ರಾಜರು, ಕಿಂಪಾಕರಿಗೆ (ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕರಿಗೆ) ಸಮಾನ

ಶಂಸಾವೇಗಸಮಾನಚಾರುಕಶಯಾ ಸಂಸಾತತಾಪಾದ್ವಿತಾಃ

ತೇ ಸರ್ವೇ ನಿರಪತ್ರಪಾ ಮಮ ಮಹಾಲಿಂಗಾರ್ಚನಾನರ್ಜಿತಾಃ ||೪೧||

ರುದ್ರಾಕ್ಷಾ ಲಂಕೃತವೇದಜಾಲಮಗಜಾಕಾಂತೋರುನಿಶ್ವಾಸಕಂ

ನಿಶ್ವಾಸಾಯ ನ ವೈ ಭವೇತ್ಕಲಿಯುಗೇ ದುಸ್ತರ್ಕಕಾನ್ಯೇ ರತಾಃ :

ಸರ್ಗಂ ಚಾಪಿ ನಿಸರ್ಗತಃ ಪ್ರತಿಭವಂ ಸಾಂಗಾರಯೋನಿಂ ಗತಾಃ

ಗರ್ವೇಣೈವ ಸದೇಶಿ ಪಾಪನಿರತಾಸ್ತೇ ರಾಸಭಾ ಭೂಸುರಾಃ ||೪೨||

ಮಲಾವಿಲಜಲೋದರೀಭರಕುಯೋನಿದುಸ್ಸೂಕರೀ

ವಿಯೋನಿಭವಚಾರಜಾ ಭುವಿ ಭವಂತಿ ತಿಷ್ಠೇ ಜನಾಃ :

ರಾಗಿ ನಡೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಲಮೂತ್ರಾದಿ ಭಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಕೆಲವುವೇಳೆ ಯೂಪಗಳಿಗೆ (ಕಂಬಗಳಿಗೆ) ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು, ವೇಗವಾಗಿ ಮಿಂಚಿನವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಚಾವಟಿಗಳ ಏಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಪೀಡಿತರಾಗುವರು. ದೇವಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಆ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮಹಾಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡುವರು ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅಂತಹ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ||೪೧||

ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ವೇದರಾಶಿಯು ಪರ್ವತರಾಜ ಕುವರಿಯ ಪತಿಯಾದ ಪರಶಿನನ ನಿಶ್ವಾಸರೂಪವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕುತರ್ಕ ಮತ್ತು ಕುಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಂತಹ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಪುನರ್ಜನ್ಮವೂ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದರಿಯದೆ, ಕೆಂಡದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಅಗ್ನಿಯೆಂದು ಐಹಿಕ ಸುಖಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅಹಂಕಾರದಿಂದಲೇ ಮೆರೆಯುತ್ತಾ, ಸದಾ ಪಾಪಕರ್ಮತತ್ಪರರಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನಿಸಿದವರು ಕತ್ತಿಗಳಂತೆ ಜೀವಿಸುವರು. ಅಂದರೆ ಕತ್ತಿಗಳಂತೆ ಮಂದಬುದ್ಧಿ, ಒರಟುಸ್ವಭಾವ ಮುಂತಾದವು ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವರು ||೪೨||

ಕಲ್ಮಷಾವಿಷ್ಟವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದಲೇ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ನೀಚಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಜನರು, ಶಿವಾರಾಧನೆಮಾಡದೆ ದುಷ್ಟವಾದ ಹಂದಿಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ

ದ್ವಿಜಾ ಅಪಿ ನಿಜವ್ರತಂ ಖಲು ತ್ಯಜಂತಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ
ವ್ರಜಂತಿ ನರಕಂ ಶಿವೇ ನ ಭಜತೇ ಹಿ ಶಂಭುಂ ಜನಃ

||೪೩||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ಸವಮಾಂಶೇ
ಕಲಿಯುಗಜನಧರ್ಮನಿರೂಪಣಂ ನಾಮ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಜನ್ಮತಾಳುವ ಮಾನವರು ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದಲೇ ಜನಿಸುವರಾಗುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ನಿಜವ್ರತವೆನಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನರಕವನ್ನೈದುವರು. ಎಲಾ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಹೀಗೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸುಖಪ್ರದನಾದ ಆ ಶಂಕರನನ್ನು ಜನಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಜಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ||೪೩||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಕಲಿಯುಗದ ಜನಗಳ ಧರ್ಮನಿರೂಪಣೆಯೆಂಬ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನನಮಾಂಶೇ

ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ದೇವ್ಯವಾಚ ॥

ಹಾ ಹಾ ಶಂಭೋ ಮಹಾದೇವ ಶ್ರುತೋ ಹಿ ಕಲಿವಿಸ್ತರಃ ।

ಕೃತತ್ರೇತಾದ್ವಾಪರೇಽಪಿ ತ್ವಯಿ ಭಕ್ತಿಃ ಸುದುರ್ಲಭಾ ॥೧॥

ಅಜ್ಞಸ್ರಾಯಪ್ರಜಾಢಾಂ ನೈ ಕಲಿಜಾಢಾಂ ಮಹೇಶ್ವರ ।

ದ್ವಿಜಾಢಾಂ ಬಾಹುಜಾಢಾಂ ಚ ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರಾಣಾಂ ವಿಶೇಷತಃ ॥೨॥

ಕಲಿಜಾಢಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ನಿಸ್ತಾರಂ ವಿಸ್ತರಾದ್ವದ ॥೩॥

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶಂಭುವೇ, ಮಹಾದೇವನೇ, ಕಲಿಯುಗಧರ್ಮವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇವದೇವನೇ, ಕೃತ, ತ್ರೇತ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಜನರಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು ತುಂಬಾ ದುರ್ಲಭವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು ಸುಲಭವೇ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕಲಿಕಲ್ಮಷದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ದೇವದೇವನೇ, ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಶಂಕರನನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು ॥೧-೨-೩॥

|| ಶ್ರೀಷ್ಠಂ ದ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ದೇವ್ಯಾ ತದಾ ಪೃಷ್ಠೋ ಸ್ತಯಮಾನಃ ಸ್ಮರಾಂತಕಃ |

ಪ್ರಾಣ ದೇವೀಂ ತದಾ ವಿಪ್ರ ಮಹಾಕೈಲಾಸಸೌಧಗಃ ||೪||

|| ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಮಾ ಭೃಷೀರ್ದೇವಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ಭಿಷಗ್ವರ್ಯೋಽಸ್ತೃಹಂ ಶಿವೇ |

ಕಲಾಪಪಿ ಭವೇದ್ಭಕ್ತಿಃ ಕೇಷಾಂಚಿತ್ಪುಣ್ಯಗೌರವೈಃ ||೫||

ತೇ ಭಾವೈಃ ಪೂಜಯಂತ್ಯೇವ ಭವೋದ್ಭವಮತಂದ್ರಿತಾಃ |

ತೇ ತರಂತೈವ ದೇವೇಶಿ ಕಲಾಪಪಿ ಭರ್ತಾರಾವಂ ||೬||

ದೇವಾಃ ಸ್ತ ಮುನಯಶ್ಚೈವ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾವರಾ ಅಪಿ |

ಕೃತಶ್ರೇತಾದ್ವಾಸರೇಷು ತಸಃ ಸ್ತೌಷ್ವಾಃ ಸಮಾಂಬಿಕೇ ||೭||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಲ್ಲಟ್ಟು, ಮನ್ಮಥಾಂತಕನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಮಹಾಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾ, ಮುಗುಳುನಗೆ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇಂತೆಂದನೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ||೪||

ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯಾದ ದೇವಿಯೇ, ಭಯಪಡಬೇಡ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳ ವಾಗಲಿ. ನಾನು ಭವರೋಗವೈದ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ದೇವಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಜನಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯಿಂದ ಅಲಸ್ಯ ರಹಿತರಾಗಿ, ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಭೂತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲಾ ದೇವತಾಸಾರ್ವಭೌಮನ ರಾಣಿಯೇ, ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶೈವಧರ್ಮಾನುಸರಣೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ||೫-೬||

ಕೃತ, ಶ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವತೆಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಮನು ಜರು ಮತ್ತು ಜಂಗಮನಾದ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ, ಮಾವಾಗಲೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ

ಕ್ಷಣಸಿದ್ಧೌ ಕಲೌ ಜನ್ಮ ವಾಂಛಂತ್ಯೇವ ಹಿ ನಾದ್ಭುತಂ ।

ಕಲೇರ್ಗುಣಾಸ್ಪ್ರವಕ್ಸ್ವಾಮಿ ಯದಿ ಸ್ಯಾನ್ಮಯಿ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ॥೮॥

ಸಾ ಭಕ್ತಿದುರ್ಲಭಾ ದೇವಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಪಿ ಧ್ರುವಂ ।

ಪ್ರಸಾದಾದೇವ ಸಾ ಭಕ್ತಿರ್ಮಮ ಸರ್ವಯುಗೇಷ್ವಪಿ ॥೯॥

ವಿಶೇಷತಃ ಕಲಿಯುಗೇ ಭವಿತ್ರಿ ಕೃಚಿದೇವ ಹಿ ।

ಜನ್ಮಹಂತ್ರಿ ಪುಣ್ಯದಾತ್ರಿ ಪ್ರದಾತ್ರಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಣಾಂ ॥೧೦॥

ಘಲಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಭುಕ್ತಿಂ ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಪುತ್ರಾಸ್ತ್ರಿಯೋ ಧನಂ ।

ಪತವೋ ಧಾನ್ಯನಿಚಯಮಾಯುರಾರೋಗ್ಯಮೇವ ಚ ॥೧೧॥

ಕಲೇರ್ಗುಣಾಸ್ಪ್ರವಕ್ಸ್ವಾಮಿ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಸಾವಧಾನತಃ

॥೧೨॥

ದ್ವರೂ ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಕ್ಷಣಕಾಲ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ತಪಸ್ಸಿದ್ದಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲೌ ದೇವಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿರುವುದಾದರೆ, ನಿನಗೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ||೭-೮||

ದೇವಿ, ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ದುರ್ಲಭವೇ ಆಗಿರುವುದು. ಆದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಭಕ್ತಿಯು ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ, ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯಫಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷ, ಇಹದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಭೋಗಗಳು, ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸತ್ತಿಯರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧನಸಂಪತ್ತು, ಹಸುಕರುಗಳು, ಧಾನ್ಯರಾಶಿ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುವು ದೇವಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ನೀನು ಕೇಳುವವಾಗೆಂದು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ನುಡಿದನು. ||೧೦-೧೧-೧೨||

ಶಿಷ್ಯಾನಿಷ್ಠಕರೇಷಿಸಸಂಸ್ಕೃತಿಕಲೇರೇಕೋ ವಿಶಿಷ್ಟೋ ಗುಣಃ
ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಗುಣಾಗುಣೇಷು ಸುಮಹಾವೃದ್ಧಿಭವಿತ್ರೀ ಕಲೌ ।
ನೈವಾನೈಷು ಯುಗೇಷು ತತ್ತಿಗುಣಿತಂ ಧ್ಯಾನಾರ್ಚನಾ ವಾ ಜಪೋ
ಭೂಯಾತ್ಸತ್ಯಮಿದಂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಇತಿ ತಂ ಜಾನಾಮ್ಯಹಂ ತಂ ಯುಗಂ ॥೧೩॥

ಏಕಂ ನಂದಾಮಿ ನಿಂದಾಶತಮಪಿ ಕುಢಿಯಾಂ ವಿಪ್ರವೃಂದೇಷು ಮಂದ
ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಹೋ ದಹಾತಿ ಸುಕಲಿಃ ನಾಮ್ನೈವ ಮೇ ಸರ್ವದಾ ।
ಕಿಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಗಕನ್ಯಕೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಯೋ ವಾ ಕ್ಷಣಾರ್ಧಂ ಮುಹುಃ
ಮನ್ನಾಮಾಮೃತಸಾನಪೀನಸುಮನಾಃ ಶ್ರೀ ಮುಕ್ತಿಕಾಂತಾಪತಿಃ ॥೧೪॥

ಕಲಿಕಲಗುಣೋಽಯಂ ಸಾಧುರೇವಾಯಮಿಶೇ

ಕ್ಷಣಮಪಿ ಮಮ ಪೂಜಾ ಧ್ಯಾನನಾಮ್ನೈಕನಿಷ್ಠಃ ।

ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ವಿಶೇಷಗುಣವಿರುವುದು. ಕರ್ತವ್ಯ, ಅಕರ್ತವ್ಯರೂಪವಾದ ಗುಣದೋಷ
ಗಳೆರಡೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇತರ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ
ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ (ಕಲಿಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕೆ)
ಮೂರರಷ್ಟು ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜಾ, ಜಪಾದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಫಲವೊಂದೇ.
ದೇವಿ, ಆ ಕಲಿಯುಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಹೀಗೆಂದು ಅರಿತಿರುವೆನು. ॥೧೩॥

ಬುದ್ಧಿಹೀನರಾದ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ದೋಷಗಳಿದ್ದರೂ
ವಿಪ್ರರಾದವರು ಒಂದುಸಾರಿ ನನ್ನ ದಿವ್ಯನಾಮಸ್ಮರಣೆಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತ
ರಾಗುವರು. ನನ್ನ ದಿವ್ಯನಾಮಸ್ಮರಣೆಯು ಅಷ್ಟುಫಲ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು
ನೋಡಿ ನನಗೆ ಆನಂದವಾಗಿರುವುದು. ಎಲೌಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಯೇ, ಈ ಕಲಿ
ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಷಣಕಾಲವಾದರೂ ಪದೇಪದೇ ನನ್ನ ನಾಮಾಮೃತಪಾನಮಾಡು
ವುದರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಡೆಯುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು ಶ್ರೀಮುಕ್ತಿಕಾಂತೆಯಪತಿಗಳಾಗು
ವರು. ಇಂತಹ ಕಲಿಯುಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಿ. ॥೧೪॥

ದೇವಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಮಾಡಿದರೂ ಅದು
ಮಹಾಕಾರ್ಯವೇ ಸರಿ ; ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ಈಶ್ವರನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಪೂಜಾ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ನಾಮಜಪಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ

ಸ ಹಿ ಕೃತಯುಗತ್ರೇತಾದ್ವಾಪರೇ ವಾ ಸಹಸ್ರಾ
ಣ್ಯಯುತತಪಸ್ಸವೃದ್ಧಾಃ ತತ್ಪಲಂ ನೋ ಲಭೇತ ||೧೫||

ಕ್ಷಚಿತ್ಕಲಿಭವೋ ನರೋ ಭುವಿ ಭವೇತ ಭಾಗ್ಯೋದಯೈಃ
ಶಿವಾರ್ಚನಪರಾಯಣಃ ಪ್ರಥಿತಭಸ್ತುಸಂಧಾರಣಃ |
ಸ ಏವ ಶರಣಾಯ ವೈ ಕಲಿಜನೇಷು ಸಂತಾರಣಃ
ಶಿನೇ ಸ ಸುಖಕಾರಣೋ ಬಹುಲಪಾಪಸಂಹಾರಣಃ ||೧೬||

ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಭವಾನಿ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಕರುಣಾರಾಶಿವಾರಾಶಿಕನ್ಯಾ
ಪತಿನಯನಪದಾಬ್ಜಧ್ಯಾನಧಾರಾನುರಕ್ತಃ |
ಕಲಿಮಲಕುಲಶೈಲಾಕಾರಪಾಪೇಷುಸಕ್ತೋಃ
ಪೃಥ ಯದಿ ಶಿವಭಕ್ತಃ ಸತ್ಯಮೇವೇಹ ಮುಕ್ತಃ ||೧೭||

ಅಲಂ ಕಲಿಯುಗೇಽಂಬಿಕೇ ಸಕಲತೀರ್ಥಸಂಪೇವನೈಃ
ಅಲಂ ಮುಖಮುಖಕ್ರಿಯಾಸಕಲದಾನವಿಶ್ರಾಣನೈಃ |

ಫಲವನ್ನು ಕೃತ, ತ್ರೇತ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಅಥವಾ ಹತ್ತುಸಾವಿರ
ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸವೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಜನಗಳು ಪಡೆಯಲಾರರು. ||೧೫||

ಎಲೌ ದೇವಿ, ಅಷ್ಟಾದರೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಜನರು ಎಲ್ಲೋ ಭಾಗ್ಯೋ
ದಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವರು ಶಿವಪೂಜಾಪರಾಯಣನಾಗಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಸ್ಮ
ಧಾರಣೆಮಾಡುವರು. ಅವರೇ ಕಲಿಜನರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಅವರ ದುಃಖವ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾರ್ವತಿ, ಅನೇಕ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ
ಅವರೇ ಸಕಲ ಸುಖಗಳಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ||೧೬||

ಈಶ್ವರಿಯೇ, ಒಂದುಕ್ಷಣವಾದರೂ ಸುಧಾಸಮುದ್ರರಾಜಕನ್ಯೆಯಾದ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ರಮಣನೆನಿಸಿದ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ನೇತ್ರದಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳ
ಪರಮೇಶ್ವರನ, ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗುವವನು, ಈ ಕಲಿ
ಯುಗದ ಮಾಲಿನ್ಯರೂಪವಾದ ಕುಲಪರ್ವತದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುರೂಪಿನ ಪಾಪಕಾರ್ಯ
ಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ
ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ||೧೭||

ಅಂಬಿಕೇ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಸೇವೆಮಾಡುವುದು, ಯಜ್ಞ

ಅಲಂ ವಿವಿಧಭೂಸುರಾಶ್ರಮವಿಚಾರಸಂವರ್ತನೈಃ

ಅಲಂ ಚ ಸುಖಸಕ್ತ್ಯಯಾವ್ರತಭವಾದಿಕಾರ್ಯೇಷು ಕಿಂ

॥೧೮॥

ನಾಲಂ ಕಿಂ ಶಶಿಶೇಖರಾಂಬುಜಪದಧ್ಯಾನೈಕಮೋದಂ ಮನಃ

ಮಲ್ಲಿಂಗಾರ್ಚನಯಾಪಿಚೋತ್ತಮದಿನೋ ನಾನ್ಯೇವ ನಾಲಂ ಕಿಮು |

ಯಂ ಕಾಲಾಂತಕಪೂಜನೋತ್ಸವಮತಿಂ ಕ್ವಾಯಂ ಸ್ಪೃಶೇದ್ವಾ ಕಲಿಃ

ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿತಾರಕಾರಣಮುನೇ ಭಕ್ತಿಃ ಪರಾ ಮೇ ಕಲೌ ॥೧೯॥

ಶಿವೇ ಸುಕೃತಸಾಧನಂ ಕಲಿಯುಗೇಷು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ

ವದಂತಿ ನಿಗಮಾಃ ಸದಾ ಗಮನಮಾರ್ಗಸಂದರ್ಶನಂ |

ಅಘೌಘಬಲತರ್ಜನಂ ಕಲಿಮಲಾದಿಸಂತರ್ಜನಂ

ಭವೇತ ಸುಖಚೋದನಂ ಅಖಿಲದುಃಖಸಂದೀಪನಂ

॥೨೦॥

ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ದಾನಮಾಡುವುದು, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಶ್ರಮವಿಚಾರವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಇವುಗಳಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಹೇತುವೆನಿಸಿದ ಸದಾಚಾರ, ದೇವವ್ರತ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ತಾನೇ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ॥೧೮॥

ದೇವಿ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲಧ್ಯಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಮನಸ್ಸೊಂದೇ ಸಾಲದೇ ! ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದ ಕಳೆಯುವ ಉತ್ತಮವಾದ ದಿನವೂ ನನ್ನ ದಿವ್ಯನಾಮವೂ ಸಾಲದೇ ! ಯಮಾಂತಕನಾದ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಭಕ್ತನನ್ನು ಆ ಕಲಿಯೇ ಆದರೂ ಹೇಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ? ಉಮೆ, ಈ ನನ್ನ ಪೂಜಾಧ್ಯಾನಾದಿಗಳು ಸುಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಿರುವುದು. ದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವೇ ಸರಿ. ॥೧೯॥

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಪುಣ್ಯಸಾಧಕವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ವೇದಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುವು. ಈ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯೇ ಮುಂದೆ ಪರಲೋಕಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ಮುಕ್ತಿ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಾಧಕವಾಗುವುದು. ಇದೇ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆದರಿಸುವುದು, ಕಲಿದೋಷಗಳ

ಕಲಾವಪಿ ತಪೋಬಲೈರನಿತಪುಣ್ಯಜಾಲೋದಯೈಃ

ಭವಂತಿ ಭುವಿ ತೇ ನರಾ ಹರಮಹೇಶಸಾದಾದರಾಃ ।

ತ ಏವ ಬಲು ವಿಸ್ತರಂ ಭವನುಹಾಬ್ಧಿಜಂ ದುಸ್ತರಂ

ತರಂತಿ ವಿಷಯೋರ್ಮಿಮಜ್ಜನನಿನಾಶದುಃಖಂ ಮಹತ್ ॥೨೦॥

ಸುರಾ ಅಪಿ ಮುನೀಶ್ವರಾಃ ಕೃತಯುಗಾದಿಷೂದ್ಯತ್ತಪಾಃ

ತಪಃ ಪರಮದುಷ್ಕರಂ ಚಿರಫಲಂ ಚ ಕಾಲೇನ ತತ್ ।

ಅಯಂ ಕಲಿರಹೋ ಶಿವೇ ಕ್ಷಣಿಕಚಿತ್ತಸಂವೇಶನಾತ್

ಪದಾಂಬುಜಯುಗೇ ಮನು ಪ್ರಸಭಮುಕ್ತಿಲಾಭಪ್ರದಃ ॥೨೧॥

ಕಲಾವಪಿ ಸುರಾ ನರಾ ಜನನನಾಶಮವ್ಯಾಹತಂ

ವಿನಿಂದ್ಯಮಭಿತೋಽಂಬಿಕೇ ಅಭಿವದಂತಿ ವಾಂಛಂತ್ಯಪಿ ।

ನೈಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು. ಸರ್ವ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರೇರಣೆಗೊಳಿಸಿ, ದುಃಖಗಳ ನೈಲ್ಲಾ ಉರಿಸುವುದು. ॥೨೦॥

ಆಪಾರವಾದ ತಪೋಬಲಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಣ್ಯರಾಶಿಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಿಂದಲೂ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗೆ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಮಹೇಶ್ವರನ ಪಾದಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಓ ದೇವಿ, ಇಂತಹ ಮಾನವರೇ, ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರವೂ, ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ದಾಟಲು ಶಕ್ಯವೂ, ವಿಷಯಸುಖಗಳೆಂಬ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪುನರ್ಜನ್ಮರೂಪವಾದ ಮಹಾದುಃಖಪ್ರದವಾದುದೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಸಾಗರವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟುತ್ತಾರೆ. ॥೨೧॥

ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಮುನಿಪುಂಗವರೂ ಕೃತಯುಗವೇ ಮುಂತಾದ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ತಪೋನಿರತರಾಗಿ, ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಅನೇಕ ಕಾಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅದರ ಫಲವನ್ನೈದುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾರ್ವತಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗವಾದರೋ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲಯುಗ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ, ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಲಾಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಕಲಿಮುಹುರ್ಮಯ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ. ॥೨೨॥

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಾನವರೂ, ಜನನಮರಣರೂಪವಾದ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿಸುತ್ತಾ ನಿಂದಾರ್ಹವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಈ ಕಲಿಯುಗವನ್ನು

ಕದಾ ಖಲು ಭವೇದ್ಭವೋ ಜನನಮೇವ ತಿಷ್ಠೇ ಸದಾ

ಸದಾಶಿವಸದಾರ್ಚನೇ ತದಿಹ ಜನ್ಮನಃ ಸತ್ಪಲಂ

||೨೩||

ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಭವೇತ ವೈ ಕಲಿಯುಗೇ ಮಲ್ಲಿಂಗಪೂಜಾದರಃ

ಭಸ್ಮೋದ್ಯೋತಿತಪುಂಧ್ರಫಾಲತಿಲಕೋ ರುದ್ರಾಕ್ಷಕೋಟೀರಕಃ |

ಶ್ರೀರುದ್ರಪ್ರಣವೋಽಪಿ ದೇವಿ ಸುಮಹಾಪಂಚಾಕ್ಷರಾವೃತ್ತಿಭಾಷ್

ಏವಂ ಯೋ ನಿಯತೋ ವಸೇತ ಸ ಮುನಿಸ್ತಸ್ಯೈವ ಮುಕ್ತಿಃ ಸ್ಥಿರಾ ||೨೪||

ಧೀರಸ್ತಿಷ್ಠ್ಯೈಕದುಷ್ಯತ್ಕೃಪಭಜನಿಜರಾರೋಗನಾಶೈಕನಶ್ಯತ್

ಲೋಕಃ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಮಿತ್ರಜತರಿಃಪುಷ್ಯತ್ಕಿಲೈವಂ ಶಿವೇ |

ತತ್ರೈವಂ ಯದಿ ಚಂದ್ರಚೂಡಚರಣಧ್ಯಾನೇಕ್ಷಣಂ ವಾ ಮನಃ

ಕೃತ್ವಾ ನೃತ್ಯಾಕೃತಾಂ ತಥಾ ಕಲಿಕೃತಾನಾರ್ತಿನ ನ ನಿಂದೇನ್ನರಃ ||೨೫||

ದೂಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪುನಃ ಅದನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗ ನಮಗೆ ಘನವಾದ ಮಾನವಜನ್ಮವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲುಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದಿಗೆ ಆ ಸದಾಶಿವನ ಸಾದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವೋ ಎಂದು ಅವರು ತವಕ ಪಡುತ್ತಿರುವರು. ||೨೩||

ದೇವಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೋ, ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಣೆಯ ತಿಲಕವುಳ್ಳವನೋ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವವನೋ, ಶ್ರೀರುದ್ರಮಂತ್ರ, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಆವೃತ್ತಿಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಅವನೇ ಮುನಿಯು ; ಅವನಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ||೨೪||

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಕರ್ಮದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಜನನ, ಮುಪ್ಪು, ರೋಗ ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಡಿರು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಮುಂತಾದ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗುವರು. ಇಂತಹ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ಸಾದಭ್ಯಾಸವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಡುವುದಾದರೆ ಅವನು ಯಮನಿಂದುಂಟಾಗುವ ಮತ್ತು ಈ ಕಲಿದೋಷದಿಂದೊದಗುವ ಸಕಲ ಭೀತಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನು. ||೨೫||

ಕೃತೇ ತ್ರೈತಾಯಾಂ ವೈ ಯದಿ ಬಲು ತಥಾ ದ್ವಾಪರಭವೇ
 ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಸಹ್ಯಾ ನ ತು ಕರ್ಷಣಮಾತ್ರಾತ್ಪಲಗಣಂ ।
 ಶಿವೇ ಲಿಂಗಾರ್ಚಾಯಾಂ ತದಿಹ ದಿನಕೇ ವೈ ಕಲಿಯುಗೇ
 ಕ್ಷಣಂ ತ್ರೈಕ್ಷಣ್ಯಾನಾಷ್ಟ್ರಭವತಿ ಸ ಮುಕ್ತೇಃ ಪ್ರಿಯತಮಃ ॥೨೧॥

ಸಿಕತ್ಯಂ ಮಾಂ ದೇವಂ ನದಿಭವಸಿಕತ್ಯಾಸು ಚ ಯಜನ್
 ರಜಸ್ಯಂ ಮೃಲ್ಲಿಂಗೇ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಚ ಸ ಕ್ಷೀಣಕುಪಥಃ ।
 ಉಮೇ ಧನ್ಯೋ ಮಾನ್ಯೋ ಭವತಿ ಕಲಿಜನ್ಯೇಷಿ ತಮಸಿ
 ಅಹೋ ಮನ್ಯೇ ಮುಕ್ತಂ ಸ ಹಿ ಪರಮಮಾನ್ಯಃ ಪ್ರಿಯತಮಃ ॥೨೨॥

ತ್ರಿಯಾಯುಷಮನುಪ್ರಭಾಭಸಿತಭೂಷಪೂತಾಂಗಕೋ
 ವಿಶೋಷಿಕಲುಷೋಚ್ಚಯೋ ಭವತಿ ಭಾಗ್ಯಪೂರ್ಣಃ ಕಲೌ ।

ದೇವಿ, ಕೃತ, ತ್ರೇತ, ದ್ವಾಪರಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ದಿನ ಕಷ್ಟಃ
 ತಪವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಸಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಫಲರಾಶಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಲಿ
 ಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.
 ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಆ ಮುಕ್ತಾಣ್ಣನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ
 ಅವನು ಮೋಕ್ಷಾಂಗನೆಯ ಪತಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ॥೨೧॥

ಮರಳಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನದಿಗಳ ಮರಳಿನಿಂದಲೇ ಲಿಂಗರೂಪಿ
 ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಆ ಮೃಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲವಾದರೂ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯಿಂದ
 ಪೂಜೆಮಾಡುವವನು ನೀಚಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ಭೃತನಾಗುವನು. ಎಲಾ
 ಉಮೆಯೇ, ಅವನೇ ಧನ್ಯನೂ, ಮಾನ್ಯನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
 ಉಂಟಾಗುವ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಮಾನ್ಯನೂ, ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಆಗಿ
 ಅವನನ್ನೇ ಮುಕ್ತನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುವೆನು. ॥೨೨॥

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಯಾಯುಷವೆಂಬ' ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
 ಶುಭ್ರವಾದ ಭಸ್ಮವನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರದೇಹನಾಗುವ ಮಾನವನೇ ಸಕಲ
 ಭಾಗ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣನೆಂದು ತಿಳಿ. ಇವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ
 ಹೋಗುವುವು. ಅವನೇ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಪಾಪಗಳನ್ನು

ಅಶೇಷಸುರಸಂಸದಂ ಸ ಖಲು ಯಾತಿ ಪೂಷಪ್ರಭಾ
ವಿಮಾನನರನಾಸ್ಥಿ ತಃ ಸ್ಥಿರಚರಾದಿಸಾಪಾಪಹಃ ||೨೮||

ಮೃದ್ಯಂತಿ ಮಲ್ಲಿಂಗಸಮರ್ಚನೇನ
ಕಲೌ ನರಾ ನಿಷ್ಕೃತಿದುಷ್ಕೃತಾನಿ ।
ತಾನ್ಯೇವ ಪುಣ್ಯಾನಿ ಭವಂತಿ ಸದ್ಯೋ
ಭವೋದ್ಭವಾರ್ಚಾಬಲತೋ ಭವಾನಿ ||೨೯||

ದರ್ಭಾಗ್ರತೋಗ್ರಜನಿಮೋತ್ತಮಪೂಜಕಶ್ಚೇತ್
ಗರ್ಭೇ ನ ಜಾತು ಸ ಭವೇತ್ಕಲಿದುರ್ಭಗೋಽಪಿ ।
ದುರ್ಗಾಣಿ ಸಂತರತಿ ಮಾರ್ಗಮುಮೇ ವಿಮುಕ್ತೇಃ
ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ವಾ ಮನು ಕೃಪಾವಶತೋ ಲಭೇತ ||೩೦||

ಆಶೀವಿಷೋಪಮವಿಷೇ ವಿಷಯಾನುಧಾವಚಿತ್ತೇ
ಷ್ವಶೇಷಸ್ವದಯೋಜ್ಞಿತಕಾಲತಿಷ್ಠೇ ।

ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಮಾನ
ವನ್ನೇರಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ನಿಲಯವಾದ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನೈದುವನು. ||೨೮||

ಎಲೌ ಪಾರ್ವತಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದ
ದುವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಂದುಂಟಾದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
ಆ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಭೂತನಾದ ನನ್ನ ಪೂಜಾಬಲದಿಂದ ಅವುಗಳೇ ಪುಣ್ಯರೂಪ
ಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುವು. ||೨೯||

ದರ್ಭೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನೆನಿಸಿ ನಾನಾರೀತಿ ಜನುಮವುಳ್ಳ
ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ, ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ಕಲಿಯು
ಸಂಬಂಧಿಸಲಾರನು. ಎಲೌ ಉಮೇ, ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ
ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿರುವ ಸಕಲ ದುರ್ಗಗಳನ್ನೂ ದಾಟುವನಲ್ಲದೇ ನನ್ನ ಕರುಣೆಯಿಂದ
ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ||೩೦||

ಸರ್ಪದ ವಿಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವಿಷವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ವಿಷಯ
ಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಓಡಾಡುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದೂ, ಸಕಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ

ಭೂಷಾವಿಶೇಷಕೃತಶೇಷಮಹೋರುಹಾರ

ಪೂಷಾಕ್ಷಮೀಷದಪಿ ಚಿಂತಯತೇ ಸ ಧನ್ಯಃ

||೩೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ

ಕಲಿಯುಗಸದ್ಗುಣವರ್ಣನಂ ನಾನು ಏಕಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಕಾಲಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಆಭರಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನೇತ್ರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನೇ ಧನ್ಯನು, ಎಂದು ಶಿವನು ವಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೩೧||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಕಲಿಯುಗದ ಉತ್ತಮಗುಣವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀಃ ||

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

೨ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ಶ್ರೀಸ್ತುಂದ ಉನಾಚ ||

ಸಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಸಾ ತದಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗುಣಾನ್ಕಲಿಯುಗಸ್ಯ ವೈ ।

ಪ್ರಣಮ್ಯ ದೇವೀ ವಿನಯಾತ್ಮಾಲಕಾಲಂ ಕೃಪಾಕರಂ ||೧||

ಕೈಲಾಸಹೀರಸೌಧಸ್ಥಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಾಹ ಶಂಕರಂ ||೨||

|| ದೇವ್ಯವಾಚ ||

ದೇವದೇವ ಮಹಾದೇವ ಜಗತ್ಪ್ರೀತ್ಯಂತಪಾಲಕ ।

ಸ್ವಮೂರ್ತಿಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುರುದ್ರೇಂದ್ರೈಃ ಶಶಿಶೇಖರ ||೩||

ಹಸ್ತೇರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಯ್ಯಾ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಪಾರ್ವತಿಯು ಆ ಕಲಿಯುಗದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಹೀರರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಂಕರನನ್ನು ನೋಡಿ, ಯಮಾಂತಕನೂ, ದಯಾಸಾಗರನೂ ಆದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ವಿನಯದಿಂದ ಇಂತು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ||೧-೨||

ವೇವಾದಿದೇವನೂ, ದೇವತೋತ್ತಮನೂ, ತನ್ನ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತಿರುವವನೂ. ಆದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ, ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ

ಸೋಮಧಾಮಕಲಾಮೌಲೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಹೇಶ್ವರ ।

ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವಂ ಕಂಚಿತ್ಪ್ರಶ್ನಂ ಮನೋಹರಂ ॥೪॥

ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಭೂತೇಶ ಸಶುಷಾಶವಿನಾಶಕ ।

ಕಲ್ಪಾಂತೇ ವಾ ಮಹಾದೇವ ಕಥಂ ಪ್ರಳಯಕಾರಣಂ ॥೫॥

ಕಿಮಾಹಾರಾ ಸರಾಶ್ಚೈವ ಕಿಮಾಚಾರವಿಹಾರಕಾಃ ।

ಭವಂತಿ ವೈ ಯುಗಾಂತೇ ತೇ ವರಾಕಾಃ ಶೋಕಮಾನಸಾಃ ॥೬॥

ತನ್ಮೇ ವದ ಮಹಾದೇವ ವಿಸ್ತರೇಣೈವ ಶಂಕರ ।

॥೭॥

॥ ಸ್ತುತ ಉಪಾಚ ॥

ಇತಿ ಸೃಷ್ಟೋ ಮಹಾದೇವೋ ಜಗಾದ ಜಗತಾಂ ಪತಿಃ ।

ವಿಶ್ವಾಧಿಕಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ತೋ ಮಹೇಶೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ ॥೮॥

ಮೌಳಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನಾನು ಮಹಾದೇವನೆನಿಸಿದ ಸಿನ್ಹನ್ನು ಬಂದು ಮನೋಹರನಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ॥೪-೪॥

ಭೂತಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೆನಿಸಿ, ಸಶುಗಳೆನಿಸಿದ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಂಧನರೂಪವಾದ ಪಾಶವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಲು ನೀನೇ ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಎಲೈ ಮಹಾದೇವನೇ, ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಮಾನವರು ಆಗ ಯಾವ ಅಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ? ಅವರ ಆಚಾರವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಕ್ರೀಡೆಗಳೂ ಆಗ ಎಂತಹವು? ಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಚರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಏನ್ನು ಮನಸ್ಸರಾಗುತ್ತಾರಲ್ಲವೆ? ಮಂಗಳಕರನಾದ ಮಹಾದೇವನೇ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುವನಾಗೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ॥೫-೬-೭॥

ಆಗ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗ್ರೀಷವನ್ನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:--ಅಯ್ಯ ಜೈಗ್ರೀಷವ್ಯನೇ, ಆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಮಹಾದೇವನೂ, ಲೋಕನಾಥನೂ, ಜಗಜ್ಜ್ಞೇಷ್ಯನೂ, ನಿರ್ಮಲಮುಖವುಳ್ಳವನೂ, ಪೂರ್ಣಶ್ವರೈ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶಿವನು ಆ ದೇವಿಗೆ

ಉವಾಚ ಚ ಕಲೇರಂತೇ ಪ್ರಜಾನಾಂ ವತಃನಂ ಮುನೇ |

ಪ್ರಳಯೇ ಲಕ್ಷಣಂ ಚೈವ ಕಲ್ಕೀಃ ಸ್ರಾದ್ಧಾರ್ಥವಂ ಮುನೇ ||೯||

ತಶ್ಚೇತಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ದೇವೈಃ ಮಹೇಶ್ವರಃ |

ಪ್ರೋಕ್ತವಾನದ್ಭುತತರಂ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಸಾವಧಾನತಃ ||೧೦||

ಸಹೈಭಿರ್ಮುನಿಮುಖ್ಯೈಶ್ಚ ಗಣೈಶ್ಚ ಪುರಸ್ತಮೈಃ |

ಶಿವಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಮಾಸೇನ ಕಲ್ಪಾಂತೇ ಪ್ರಲಯಂ ತಥಾ ||೧೧||

|| ಶ್ರೀ ಶಿವ ಉವಾಚ ||

ಲೀಲಾಂ ಲೋಕೇನುಲೋಕೇ ಕಲಿಭವಸುಮಹಾಪಾಪ್ತನಾಂ ಶೈಲಕನ್ಯೇ

ಮಲ್ಲಿಂಗಾಲಯಭೇದಕಾಃ ಪ್ರತಿಕಲೌ ವಿಪ್ರಸ್ತಹಾರಾದರಾಃ |

ತದ್ವಾರಾನ್ಕುಸುಮಾಯುಧೋತ್ತಮಶರಾಸಾರೈಶ್ಚ ಭಿನ್ನಾಂಗಕಾಃ

ತೇ ತಾಸು ಪ್ರಸಭಂ ರಮಂತಿ ನರಕೇ ತಾನೇವ ಸಂಪಾತಯೇ ||೧೨||

ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡತೆಯನ್ನೂ, ಪ್ರಳಯದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಿಯ ಅವತಾರವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ಮುನಿಪುಂಗವನೇ, ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಮಹೇಶ್ವರನು ನಿರೂಪಿಸದಂತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ನೀನು ಈ ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ದೇವತೋತ್ತಮರೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಶಿವನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಪಾಂತಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಳಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳುವನಾಗೆಂದು ಕುಮಾರನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೮-೯-೧೦-೧೧||

ಎಲೌ ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಯೆ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗುವ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು ; ಪ್ರತಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ನನ್ನ ಲಿಂಗವಿರುವ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೆಡೆವುತ್ತಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧನವನ್ನಪಹಾರಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅದರವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಿ ಯರನ್ನು ಮನ್ಮಥಬಾಣ ಪೀಡಿತವೇಹರಾಗಿ ಅವರು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ರಮಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಘೋರನರಕಗಳಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ||೧೨||

ಪ್ರತಿಕಲಿನರನಾರ್ಯೋ ಜಾರಜಾಘೋರರೂಪಾ
 ಕಾಮಾರಾತಿಪದಾಬ್ಜ ಭಕ್ತಿರಹಿತಾಃ ಸಂತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಗಕಾಃ |
 ನೃತ್ಯಾಲಾ ಭಸಿತತ್ರಿಪುಂಧ್ರರಹಿತಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೋಜ್ವಿತಾಃ
 ಲಿಂಗಾರ್ಚಾಸು ಪರಾಙ್ಮುಖಾಃ ಕಿಲ ಶಿನೇ ಕಲ್ಪಾಂತಿಮೇ ತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ||೧೩||

ಕಲ್ಪಾಂತರೇ ಕುನ್ಯಪತಿಪ್ರಭವೋರುಪೀಡಾ
 ಸಂಕ್ಷುಬ್ಧಲೋಕಮಖಿಲಂ ಧನಧಾನ್ಯಹೀನಂ |
 ದಾರಾ ಕುನಾರನುಪಹಾಯ ಗೃಹಾದಿಕಂ ತೇ
 ಭ್ರಾಂತಾ ಭ್ರಮಂತಿ ಸಕಲಾಸು ದಿಶಾಸು ಗೌರಿ ||೧೪||

ಹೃದ್ರಾಃ ಕ್ಲೌದ್ರರಸಾಲತಾಲಲಿಕುಚಾಹಾರಾ ಹರದ್ರೋಹಿಣೋ
 ತೇ ಕಾಲಾಸಲತಾಪತಪ್ತಹೃದಯಾಃ ಪಾಪೈಃ ಶುಚಾ ನ್ಯಾಕುಲಾಃ |
 ಕಾಲಸ್ಯೋರುಗತಾಗತಿಪ್ರಶಿಥಿಲನ್ಯಾಲೋಪಮಾನಾನನೇ
 ಭೇಕಾಭೋಗ ಇನಾವಿಶಂತಿ ನಿತರಾಂ ಕಲ್ಪಾಂತಿಮೇ ತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ||೧೫||

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡಸರೂ ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರೂ
 ವ್ಯಭಿಚಾರಜನ್ಯರೂ ಭಯಂಕರ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವಾದ ಆ
 ಶಂಕರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ, ಕಾದ ಚಕ್ರ ಚಿಹ್ನೆ ತಡೆಹಗಲಿಂದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು
 ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಧ್ರಧಾರಣಮಾಡದೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನು
 ಹಾರಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವರು. ದೇವಿ, ಈ ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ
 ಶಿವಸ್ವಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಙ್ಮುಖರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ||೧೩||

ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀನರಾಜರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪೀಡೆಯುಂಟಾಗುವುದು.
 ಇದರಿಂದ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳೂ ಕ್ಷೋಭಿತವಾಗಿ, ಧನಧಾನ್ಯಶೂನ್ಯವಾಗುವುವು.
 ಹೆಂಡತಿಯರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕು
 ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಅಲೆಯುತ್ತಾರೆ ||೧೪||

ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಚಜನಗಳು ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಸಿಹಿಮಾವು,
 ತುಳೆಹಣ್ಣು, ಚಕ್ಕೋತದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೇ ಆಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು,
 ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳಾಗುವರು. ಅವರು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬೆಂದ ಹೃದಯ
 ವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ, ದುಃಖದಿಂದಲೂ ನ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ, ಕಾಲವುರುಪನ

ಮಧ್ವಸ್ಯಾಂಗಾನುಷಂಗಸ್ಥಿತಿರತಿವಿಮುಖಾಲಿಂಗಸಂಗೋಜ್ಞಿತಾಂಗಾ
ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಧ್ಯತೀರಿತನಾಮಕಲನೇ ಸಂಕೀಲಿತಾಃ ಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಜಾಃ |
ಮತ್ಪಂಚಾಕ್ಷರರುದ್ರಸೂಕ್ತಕಲನೇ ಮತ್ಪ್ರೇತ್ರವಾಸೇನ ಹಿ
ಭೂಭಾರಾಃ ಕಲಿಕಾಲದುರ್ಜನಜನಾ ವರ್ತಂತಿ ಸಾಸಾಲಯಾಃ ||೧೬||

ಮದಾಲಯಪರಿಭ್ರಮದ್ವೈವಿಣದೀಪತೈಲಾಪಹಾಃ
ಮದುತ್ಸವವಿರೋಧಿನೋ ಮನು ಸುಭಕ್ತನಿಂದಾಸರಾಃ |
ಸತಂತಿ ಶಲಧಾ ಇವಾನಲಸುದೀಪ್ತತೈಲೇಕಂಬಿಕೇ
ಕಲೌ ಕಲುಷಬುದ್ಧಯೋ ನರಕವಾಸಕೋಲಾಹಲಾಃ ||೧೭||

ಕಾಷಾಯಾಶ್ರಯಿಣೋ ಶ್ರಮೇಷು ನಿರತಾ ವಿಪ್ರದ್ರುಹೋ ವಾಕ್ಯತಾ
ಲಿಂಗಾಂಕಾಶ್ಚ ಕುಚಕ್ರತಪ್ತವಪುಷೋ ಶೌತದ್ವಿಷಸ್ತೇ ಕಲೌ |

(ಯಮನ) ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಒರುತ್ತಾ ಆ ಕಾಲಪುರುಷನ ದುಷ್ಟಸರ್ಪ
ಸಮಾನವಾದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆಗಳಂತೆ ಆ ಪಾಪಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ||೧೮||

ನನ್ನ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಲೇಪನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ
ದವರಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ
ಮಾಲಾಧಾರಣೆ, ಈಶ್ವರನಾಮ ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಜೆಗಳು
ಆಗ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರ, ರುದ್ರಸೂಕ್ತ ಇವನ್ನು ಜಪಮಾಡದೇ ನನ್ನ
ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಕಲಿಕಾಲದ ದುಷ್ಟಜನಗಳು ಕೇವಲ ಪಾಪ
ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯರಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರಭೂತರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ||೧೯||

ಕಲಿಜನಗಳು ನನ್ನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ದುಡ್ಡು, ದೀಪ, ಎಣ್ಣೆ
ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಆಡ್ಡಿ
ಮಾಡುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತರ ನಿಂದೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವರು. ಎಲೌ ಅಂಬಿಕೇ,
ಕಷ್ಟಲಚಿತ್ತರಾದ ಇವರು, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ
ಸತಂಗಗಳಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೋಲಾಹಲಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

'೧೭'

ಕಾವೀಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ರೋಹವನ್ನೆಸಗುತ್ತಾ, ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಖರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ,

ಸಾಸಾಸ್ತೇ ಶ್ರಮಣಾ ಭವಂತಿ ಬಹವಃ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಮಂತ್ರಾದರಾ
ಸ್ತೇ ದೂರಾತ್ಪರಿಹಾರಕಾಶ್ಚ ನರಕಾ ಘೋರಾ ಹರದ್ರೋಹಿಣಃ ||೧೮||

ನಿತ್ಯಂ ಯಾಚಕಪಾಚಕಾನ್ಮನಿರತಾಃ ಸಂಕೋಚನಾರ್ತೋಜ್ಞಿತಾ
ನಿರ್ಮುಚ್ಯಾಖಿಲಪುಣ್ಯಪಾಪಜನಿತಂ ಚಿಂಚಾರಸಾನ್ನಾದರಾಃ |
ತಿಷ್ಠೇ ಪುಷ್ಯಪರಿಭ್ರಮನ್ಮಧುಕರಭ್ರಾಂತ್ಯೇವ ತೇ ಭಿಕ್ಷವಃ
ಕಕ್ಷಾ ಸಕ್ತದುರನ್ನೇಟಿಕಥರಾ ವೇದಾಂತನಾರ್ತೋಜ್ಞಿತಾಃ ||೧೯||

ವರ್ಣೇ ಸ್ವರ್ಣಾನುರಕ್ತೋ ಭವತಿ ಯತಿವರೋ ನನ್ಯವಾಸೀ ಚ ಗ್ರಾಮ್ಯೋ
ನೋ ಕಶ್ಚಿನ್ನಮು ಪೂಜನೋದ್ಯತಃ ||೨೦|| ಕಾಮಾದಿಮಾತ್ರಾದರಃ |

ಲಿಂಗಚಿಹ್ನುತರಾಗಿಯೂ, ದುಂಡಾದ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಸಿ, ಅದರಿಂದ ಚಿಹ್ನೆ ಮಾಡ
ಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಜನಗಳು ಶ್ರೌತಧರ್ಮವನ್ನು
ವೈಷಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಿಗಳಾದ ಅವರಲ್ಲಿನೇಕರು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರ
ಗಳಲ್ಲಿ ಅದರವಿವರೂ ಜೈನಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯೋಗ್ಯರೂ,
ಭಯಂಕರರೂ, ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳೂ ಅದ ಅವರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಪರಿಹರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಅತಃ ದುರ್ಜನರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು.)
||೨೦||

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಯಾಚಕವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅಡಿಗೆಮಾಡುವುದರಿಂದ
ಲಭಿಸುವ ಅನ್ನಭೋಜನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಕೋಚ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೇ
ಇಲ್ಲದೇ ನಾನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳುಂಟಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಹುಳಿಯನ್ನದ ಭಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ದೇವಿ,
ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಭ್ರಮರಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಮಕರಂದವಿರುವುದು, ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ
ನೆಂಬುದನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಜನಸಾಕರ್ಯಗಳನ್ನೇ
ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಇವರು ವೇದಾಂತ
ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ನೀಚವಾದ ಅನ್ನದ ಗಂಟನ್ನು ಹೊತ್ತು
ಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಜೀವಿಸುವರು ||೨೧||

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತನಾಗುವನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ
ಯತಿಪುಂಗವನು, ಗ್ರಾಮವಾಸಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರೊಬ್ಬನೂ, ನನ್ನನ್ನು

ಅಕ್ಷೇಷಾದ್ಯತಚಿತ್ತವೃತ್ತಿರಸಕೃದ್ಧ್ಯತೇ ಚ ಸಾನೇ ತಥಾ

ಸ್ತ್ರಿಣಾ ನಿರ್ಘುಣಚೇತಸಃ ಕಲಿಭವಾ ವರ್ತಂತಿ ತೇ ಸಂಘಶಃ ||೨೦||

ಸ್ಥಸ್ಥೋ ಯಃ ಸ ಗೃಹಸ್ಥ ಏನ ಗೃಹಿಣೀ ಸಾಕಾದರಾ ಯಾ ವಟುಃ

ಶುಶ್ರೂಷುಃ ಸ ಪಟುಃ ಕುಟೀರಕಪಟವ್ಯಾಪಾರಮಾಶ್ರೋತ್ಸನಾಃ |

ಭೂಮ್ಯುತ್ಕರ್ಷಸುಕರ್ಷಣಶ್ರಮಪರಾ ಭ್ರಾಂತಾಶ್ರಮೋಕ್ತಾಃ ಕ್ರಿಯಾ

ಕ್ರಾಂತಾ ಏನ ಕಲೌ ಭವಂತಿ ಬಹವೋ ನಿರ್ದ್ರವ್ಯಭೋಗೋತ್ಸನಾಃ ||೨೧||

ಶಕ್ರೋಃಸ್ಥಾಕ್ರೋಶಯುಕ್ತೋ ಭುವಿ ಕಲಿಜನರಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಂ ಚ ತಕ್ರಂ

ವಿಕ್ರೇತಾರಃ ಕ್ರಿಯಾಣಾಂ ಗುಡಲಗುಡಕರಾ ನಕ್ರನ್ಯತ್ತ್ಯಕ್ರಮಂತಿ |

ನೈವಾನುಕ್ರೋಶಯುಕ್ತಾ ಭರವರವಹನಾ ಭೂಸುರಾ ರಾಸಭಾಭಾ

ಹಾಲೇಯಾ ಬಾಲವೃತ್ತ್ಯಾ ಪ್ರತಿಕಲಿಜನಿತಾ ಭಕ್ತಭುಕ್ತೈಕಭಾವಾಃ ||೨೨||

ಪ್ರಾಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತಮನವುಳ್ಳವನಾಗದೇ, ಕೇವಲ ಭೋಗವೇ ಮೊದಲಾದ
ವುಗಳಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಪಗಡೆಯಾಟ, ಅನೇಕಬಾರಿ ಜೂಜು,
ಸುರಾಪಾನ, ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಠಿಣಮನಸ್ಸರಾದ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹದೊಡನೆ ನಿರತ
ರಾಗಿ. ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದ ನರಿನಾರಿಯರು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ||೨೦||

ಉಪಾಸಿನನಾಗಿರುವವನೇ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನೆನಿಸುವನು.
ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವಳೇ ಸರಿಯಾದ ಗೃಹಿಣಿಯೆನಿ
ಸುವಳು. ಸೇವೆಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ ಪಟುವಾದ ವಟುವೆನಿ
ಸುವನು. ಪರ್ಣಶಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಕಪಟವ್ಯಾಪಾರ, ಉತ್ಸವ ಮುಂತಾದವುಗಳ
ಲ್ಲಿಯೇ ಜನಗಳು ಆದರವುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕರ್ಷಪಡೆಯ
ಬೇಕೆಂದು ಜನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಕಡೆ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ
ಜನಗಳು ನಿರತರಾಗುವರು. ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭ್ರಾಂತಿ
ಮೂಲಕವೆನಿಸುವುವು. ಇಂತಹ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ಅನೇಕ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಣವಿಲ್ಲದೇ ಭೋಗಪಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುವ
ರಾಗುತ್ತಾರೆ ||೨೧||

ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಜನರು ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಆಕ್ರೋಶ ಹೊಂದಿ
ದವರಾಗಿ ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣದ ಮಜ್ಜೆಗೆಯನ್ನು ಮಾರುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕೋಲಿಗೆ

ಉನ್ನಿದ್ರಾರುಣಪದ್ಮಸದ್ವಜನಿತಾನಂದೇನ ತೇ ನಿರ್ವೃತಾ
ಭೂಪಾ ದ್ರವ್ಯೋಪಘಾತೈರ್ದ್ವಿಜಸುರನಿವಹಂ ಮರ್ದಯಂತೈವ ಘೋರಂ |
ನಿದ್ರವ್ಯಾ ದಿಶಿ ತೇ ಮೃಗಾ ಇವ ಮಹಾವ್ಯಾಧೋರುಬಾಣಾಹತಾಃ
ಪ್ರಾಣಾನಶ್ಯಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಹಂತು ಕುಂಧಿಯೋ ಧಾವಂತ್ಯಜಾ ಸಂಘವತ್ || ೨೩ ||

ಹಾಹಾ ಘೋಷಾನುಭೂಷಾಮುಖಮುಖರಹಿತಾ ದ್ರೋಹಿಣೋ ಘೋರ
ರೂಪಾ
ನಾನಾಕಾರವಿಕಾರಕೇಶಜಟಿಲಾ ನಿಸ್ಸಾರಭೂತಾ ನರಾಃ |

ದುರ್ದಾಂತದ್ರೂಹಿಣೇನ ತಾ ಹತಧಿಯೋ ದುಃಖಕ್ಷುಧಾರ್ತಿಂ ಗತಾಃ
ಕಾಲಾಸಾರವಿಲಾಸಕೀಲಿತಕಲಾವಂತೋ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಂಬಿಕೇ || ೨೪ ||

ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಪಾಕಮಾಡಿ ಮಿರಾಯಿನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂಗುತ್ತಾ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ
ಮೊಸಳೆಗಳಂತೆ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಗಾಡುತ್ತಾ ಯಾಚಕರಾಗಿ
ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕತ್ತೆಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಕೃಷಿಮಾಡುತ್ತಾ ಕೇವಲ
ಅನ್ನಭೋಜನವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸು
ತ್ತಾರೆ. || ೨೩ ||

ಕೆಂದಾವರೆ ಹೂಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿ ಕಲಿಯುಗದ
ರಾಜರು ಅನಂದಭರಿತರಾಗಿ, ದುಡ್ಡಿಗೋಸ್ತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇವತೆಗಳು ಇವರ
ಸಮೂಹವನ್ನೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದ ಆ ರಾಜರು
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಬೇಡನ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಜಂಕೆಗಳಂತೆ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ನೀಚಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಡು
ಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. || ೨೪ ||

ಪಾಪಾಧ್ವನಿಯಿಂದಲೇ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ
ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳೂ, ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪರೂ, ಅನೇಕಬಗೆಯ ಆಕಾರವಿಕಾರಗಳ
ಫಲವಾಗಿ ಗಡ್ಡ, ಜಡೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವರಾಗಿ, ಮಾನವರು
ಸಾರರಹಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧಿಹೀನರಾದ ಅವರು ದುಷ್ಟಕರ್ಮಫಲದ ದುಃಖದಿಂದ
ಪೀಡಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಮನ ಅಪಾರಲಿಲೆಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಕಲಿ
ಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಾನವರ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎಲೆ ಅಂಬಿಕೆ, ನೀನೇ
ನೋಡುವವಳಾಗು. || ೨೫ ||

ನಿರ್ಮಯಾರ್ಥಾಯಾಹೀನೇ ಸತತಕಲುಷಿತಸ್ಯಾಂತರಾಯಾಸವ್ಯದ್ಭ್ಯಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾಭಿಧಾಯ ಸೌಖ್ಯಂ ಕಲಿಕುಲಿತಹತಾ ನಿರ್ದಯಂ ಮರ್ದಯಂತಿ |
ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಲಭೂತಿದೇಹಮಸಕೃತ್ಕದ್ರುದ್ರಪೂಜಾಪರಂ
ಶ್ರೀರುದ್ರಾರ್ಥವಿಚಾರಕಂ ಜಡಧಿಯಃ ಪಂಚಾಕ್ಷರೇ ಸಾದರಂ ||೨೫||

ಪ್ರಾರಬ್ಧರಬ್ಧಲಬ್ಧೈರುಪನತಜನುಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಶ್ರಾವ್ಯಮಾಣಾಂ
ಭ್ರಾಂತಾ ವಿಶ್ರಾಂತಿಹೀನಾಃ ಶ್ರಮವಿನಿಧವ್ಯವೈರ್ದುಃಖಸೌಖ್ಯೈಕಯುಕ್ತಾಃ |
ನಾನಾದೇಹೇಷ್ವನಸ್ಥಾತ್ರಿತಯತನುಭೃತೋ ಭೂಭರಾಸ್ತೀವ್ಯನಸ್ಥಾಃ
ಸ್ವಸ್ಥಾ ಇತ್ಯೇವ ತೇಷಾಂ ಮತಿರಪಿ ಗಿರಿಜೇ ತೇ ಕಲೌ ವರ್ತಯಂತಿ ||೨೬||

ರಾಸಭಾವಿಕಸೇರುಶೋಫಧಾರಾ

ಜನಿತಾಸ್ತೇ ಕಲಿನಾರಿಯೋನಿಜಃರಾಃ |

ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆರ್ಯಗುಣಶೂನ್ಯನಾಗಿರುವ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ಯಾವಾಗಲೂ ಕಲ್ಮಷವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಆಯಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ
ಯಿಂದಲೇ ಸೌಖ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿರುವರು. ಕಲಿಕಲ್ಮಷದಿಂದ ಭರಿತರಾದ ಆ ಮಾನ
ವರು, ಕೊಂಚವೂ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ನಿರ್ಮಲವಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಭರಣವುಳ್ಳವನೂ,
ಭಸ್ಮಭೂಷಿತದೇಹನೂ, ಪದೇಪದೇ ರುದ್ರ ಜಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನೂ, ರುದ್ರ
ಮಃತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡುವವನೂ, ಮತ್ತು ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ
ಆದರವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವರು. ||೨೫||

ಗಿರಿಜೇ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪುತಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಉಂಟಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಎಸಗುತ್ತಾ ಭ್ರಾಂತಿ
ಯುಕ್ತರೂ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲದವರೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಶ್ರಮಮಿಶ್ರಿತರಾಗಿ ದುಃಖ,
ಸೌಖ್ಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಅನೇಕ ದೇಹಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಬಾಲ್ಯ,
ಯೌವನ ಮತ್ತು ವಾರ್ಧಕ್ಯವೆಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದೇಹಧಾರಿಗಳಾಗಿ
ಕೇವಲ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರರಾಗುವರು. ಈ ಕಲಿಮಾನವರು, ಯಾವ ವಿಧವಾದ
ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆಂದು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ||೨೬||

ಕಲಿಕಾಲದ ನಾರಿಯರಲ್ಲಿ ಯೋನಿಸಮಿತ್ತವಾಗಿ ವ್ಯಭಿಚಾರಮಾಡುವ

ಕೌಸುಮೋಷಶರಾವಧೂತಸಾರಾ

ನರಕಾಕೋದರಹಾರಪಾದದೂರಾಃ

||೨೭||

ಅಂಗಾವಂಗಕಲಿಂಗಶುಂಗಜಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೇಷು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕೇ
ವಂಗಾಂಗಾದಿವಿದರ್ಭನಾರ್ಮದಮಹಾಕಾಲೇ ತಥಾ ಕೋಂಕಣೇ ।

ಭೃಂಗಾರಾಧಿಷು ಚೀನಸಾಲಸುಮಹಾಗಂಗಾಪ್ರಯಾಗಾದಿಷು
ವೈಂಭಾ ಏವ ವಸಂತಿ ಸಂತತಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ತಥಾ ಪುಷ್ಕರೇ ||೨೮||

ಆರ್ಯಾವರ್ತಾನುವೃತ್ತಿಃ ಶ್ವಚಿವಪಿ ನ ಧವೇದಾರ್ಯಕಾಣಾಂ ಕಲ್ಠಾ ವೈ
ಕಾಂಚೀಕೋಸಲಚೇರಚೋಲಜಮಹಾಪಾಂಡ್ಯೇ ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಸ್ಥಿತಿಃ ।

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಪ್ರಭವೋರುತೀರಜಮಹಾ ಲಿಂಗೋತ್ತಮಾಂಗೇ ಕ್ಷಣಂ
ಕ್ಷೇಣಪ್ರಾಯ ಅಸಹ್ಯಭೂತಕುಕಲ್ಠಾ ಸ್ಥಾನಂ ನರಂ ವೈ ಸತಾಂ ||೨೯||

ಕಲಿಮಾನವರು, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತರಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಸಾರವಿಲ್ಲದವ
ರೆನಿಸಿ, ಸರ್ಪಭೂಷಣನಾದ ಶಿವನ ಪಾದಭಜನೆಯಿಂದ ದೂರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ||೨೭||

ಅಂಗ, ವಂಗ, ಕಲಿಂಗ, ಉನ್ನತವಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ,
ವಂಗ, ಅಂಗ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿದರ್ಭ, ನಾರ್ಮದ, ಮಹಾಕಾಲ,
ಹಾಗೆಯೇ ಕೋಂಕಣ, ಭೃಂಗಾರ, ಚೀನ, ಸಾಲ, ಮಹಾ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಡ,
ಪ್ರಯಾಗ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಕರ ಈ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಯಾವಾಗಲೂ ವೈಶ್ಣವರ್ಗದವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ||೨೮||

ವೇದಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆರ್ಯಾವರ್ತವನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಂಚೀ, ಕೋಸಲ, ಚೇರ,
ಚೋಲ ಮತ್ತು ಮಯಾಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆಲಸುವರು. ಸಹ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾವೇರೀ ನದಿಯ ದೊಡ್ಡ
ತೀರದ ನೇಲೆ ಇರುವ ನನ್ನ ಉನ್ನತವಾದ ಲಿಂಗಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ಮಾತ್ರ
ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆಲಸುವರು. ನಷ್ಟಪ್ರಾಯವೂ ಅಸಹ್ಯವೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಕಲಿಯುಗ
ದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು ? ||೨೯||

ಪರ್ಣಾದಾ ಅಪಿ ಸಂವಿಶಂತಿ ಮುನಯಃ ಶ್ರೀ ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀತಟೀ
ವರ್ಣಾದ್ಯಾಶ್ರಮತತ್ಪರಾಃ ಶಿವಮುನೀಃ ಪರ್ಣಾಪತಿಂ ಸುಶ್ರಿತಾಃ |

ವಾತಕ್ಷುಬ್ಧಾಭಿಜಾತಪ್ರಬಲದುರುಮಹಾನೀಚಿನಾಚಾಲಿತಾಶಾ
ಔರ್ವಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಶಿಖಾಭಿತಾಪಿತಮಹಾನೋಘೋದಯಾ ನೋ ಘನಾಃ

|| ೩೦ ||

ವರ್ಷಂತ್ಯದ್ಯತನಿದ್ಯದಾರ್ಭಟಿರವೈಃ ಸ್ವಾತಃ ಪ್ರದಗ್ಧಾವನೀಂ
ಕುರ್ವಂತೋ ಮುದಿತಾ ಸದೈವ ತಿಮಿರಂ ಲೋಕೇತನುಲೋಕೋಚ್ಛಿಂತಂ |
ಮತ್ಪಾದಾರ್ಕವಿಮುಖಹೃದಯೋ ಭಾರರೂಪೋ ಭುವೋಃ ಸೌ
ತಿಷ್ಠೇ ಪುಷ್ಪೇಃ ಪಿ ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನಭುವಿ ಸರಿತಿ ಸ್ನಾನಹೀನೋಽತಿಹೀನಃ || ೩೧ ||

ಡಿಂಭಃ ಕುಂಭೀಶಲಿಂಗೇ ಕ್ಷಣನತಿರಹಿಣೋ ಮೋಘಿತಾಯುರ್ಮಹಾಘೋ
ಮಾಘೋ ಮಾಘ್ಯಾಂ ಮಘರ್ಷ್ಣೇ ಶಿವಸವಸಿ ಮಹಾಸ್ನಾನಹೀನೋಽತಿಹೀನಃ |

ಉಮೆ! ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ
ಶ್ರೀತಾಮ್ರಪರ್ಣೀ ನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೇಮೊದಲಾದ
ಆಶ್ರಮವುಳ್ಳವರೂ ಕೂಡ ಅಪರ್ಣಾಪತಿಯೆನಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಸಮುದ್ರವು ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡು ಪ್ರಬಲವಾದ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತಾ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬಂತೆ
ಭೋರ್ಗರೆಯುವುವು. ಬಾಡಬಾಗ್ನಿಯ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ
ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೋಡಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಲಾರವು || ೩೦ ||

ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ ಮೇಘಗಳು ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲುಗಳಿಂದ
ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಮಳೆಗ
ರೆದು ಕಲಕಿಬಿಡುವುವು ಆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದರ್ಶನಮಾಡಲೂ ಅಸಾಧ್ಯ
ವಾಗುವಂತೆ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವೇರ್ಪಡುವುದು. ನನ್ನ ಪಾದಪೂಜಾಪರಾಙ್ಮುಖನು
ಸ್ವಲ್ಪ ಈ ಭೂಮಿಯು ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಭಾರಭೂತವಾಗಿಯೇ
ತೋರುವುದು. ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವರು
ಆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ತುಂಬಾ ಹೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ || ೩೧ ||

ಅಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಮಾನವನು ಕ್ಷಣಕಾಲವಾದರೂ ಆ ಕುಂಭೀಶನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡದೇ - ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ

ಶಿಷ್ಯೇ ಪುಷ್ಯೇನುಘೃಷ್ಯದ್ವೈಜಿನಯುತಜನಾಃ ಸ್ವಾಗತಂ ಸಹ್ಯಜಾಯಾಂ
ಸ್ನಾತ್ವಾ ನತ್ವಾ ಮಹೇಶಂ ಸಕಲಜನಿಜರಾನಾಶಪಾಶೈಕನಾಶಂ ||೩೨||

ಸಂಸಾರಾರ್ಣವಮಧ್ಯತೋದ್ಧೃತಜನಾನಂದೈಕಮೋದಪ್ರದಂ
ಶ್ರೀ ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನವೃಕ್ಷಮೂಲವಿಲಸಲ್ಲಿಂಗಂ ಶಿವೇ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ।
ಕಲೌ ಮಾಘೇ ಗಂಗಾಯಮುನವರಸಂಗಾಪ್ತುತಜನಾ
ಪ್ರಯಾಗೇ ವಾ ಯಾಗೈರ್ಗಮಯತಿ ಗತಿಸ್ತೇಷು ಸ ಶಿವಃ ||೩೩||

ಕಲೌ ಗಂಗಾಸಂಗಾಜ್ಞನಿವೃತ್ತಿಜಭಂಗೋಽಪಿ ಹಿ ಭವೇತ್
ಮಹಾಲಿಂಗಾಸಂಗಾನ್ಮೃಷು ಪರಮಮುಕ್ತಿರ್ಗಿರಿಭವೇ ।
ಭಾವಾನಾಂ ಭವತಾರಣಾಯ ಗಿರಿಜೇ ಮಂತ್ರಂ ಚ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ
ತಾರೇಣೋಪದಿಶಾಮಿ ತತ್ತ್ವಕಮುನೇ ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ||೩೪||

ಪಾಪಭರಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿಶಿರಮುತುವಿನ, ಮಾಘಮಾಸದ ಮಘಾನಕ್ಷತ್ರದ ದಿನ
ಶಿವನಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಿಷೇಕಮಾಡದೇ ತುಂಬಾ ಹೀನನೆನಿಸುವನು. ಈ
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರಯುತದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪವಿಶಿಷ್ಟರಾದ
ಜನಗಳು ಗದ್ದಲಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾವೇರಿನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಪಡೆದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ,
ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನನ ಮರಣರೂಪವಾದ ಪಾಶವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವ
ಆ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡದೇ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ವೃಥಾಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ||೩೨||

ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನರಳುವ ಜನಗಳನ್ನು ದ್ವಾರ
ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಆನಂದ, ಸಂತೋಷ, ಇವುಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ,
ಶ್ರೀಮಧ್ಯಾರ್ಜುನವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು
ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ, ಗಂಗಾಯಮುನಾನದಿಗಳ ಸಂಗಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾ, ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆ ಶಿವನು
ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ||೩೩||

ಎಲೌ ಪಾರ್ವತಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸ್ನಾನಾದಿ
ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಜನನ ಮರಣರೂಪವಾದ
ಬಂಧನವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಹಾದೇವನ ಪರಮಪಾವನವಾದ ಲಿಂಗಪೂಜಾದಿ

ತಸ್ಮಾತ್ಕ್ಷೇತ್ರವರಂ ನ ಮುಕ್ತಮಗಜೇ ಹಾರೇಷು ಮುಕ್ತಪ್ರದಂ ।
ಕೈಲಾಸೋಪಮಮೇತದದ್ಯ ಗಿರಿಜೇ ಪುಣ್ಯಾವಿಮುಕ್ತಂ ಮಯಾ ॥೩೫॥

ತನ್ನೈಮಿಷಂ ಸೇವ್ಯಮುಮೇ ಕೃತೇ ಯುಗೇ
ಶ್ರೇತಾಸು ತತ್ಪುಷ್ಕರಮೇವ ಶಸ್ತಂ ।
ತದ್ವಾಪರಸ್ಥೈಃ ಕುರುಜಾಂಗಲಂ ಮಹತ್
ಗಂಗೈವ ಸೇವ್ಯಾ ಕಲಿಜೈರ್ವಿಮುಕ್ತಯೇ ॥೩೬॥

ದುಸ್ತರ್ಕೇಣ ದುರುಕ್ತಿಕರ್ಕಶಧಿಯಸ್ತೇ ಶರ್ಕರಾದಂತುರಾಃ
ಭೂಮೌ ಶಾಂಭವಸತ್ತಮಾನ್ಯಲಿಯುಗೇ ನಿಷ್ಕಂತಿ ವಿಘ್ನೋದ್ಯತಾಃ ।
ಕರಾಳಕರವಾಲದ್ಯಕ್ತಜಗತೀಷು ಬಿಭ್ರನ್ನಥಂ
ಶುಲ್ಕಂ ಧರ್ಮಮಯಂ ದಧಾತಿ ಭುವನೇ ಕಲೋಜ್ಜಿತಾನ್ಪಾನುರಾನ್ ॥೩೭॥

ಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿ. ಗಿರಿಜೇ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು
ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಸಾಯುಜ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ ಈ ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಪದೇಶ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ॥೩೪॥

ಪಾರ್ವತಿ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹರಭಕ್ತರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ
ಸಮಾನವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿಯು ಪುಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ಪುಣ್ಯಕರವೆನಿಸಿದ ಈ
ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಬಿಡದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿರುವೆನು.
॥೩೫॥

ದೇವಿ, ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನೈಮಿಷಕ್ಷೇತ್ರವು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಸೇವಾರ್ಹವಾಗಿರು
ವುದು. ಶ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುವುದು. ದ್ವಾಪರಯುಗದ
ಜನಗಳು ಮಹಾಕುರುಜಾಂಗಲಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡಬೇಕು. ಕಲಿಮಾನವ
ರಿಗಾದರೋ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ಆ ಮಹಾ ಗಂಗಾನದಿಯೇ ಪೂಜ್ಯವಾಗಿರುವುದು.
॥೩೬॥

ದುಷ್ಟವಾದ ತರ್ಕದಿಂದ, ದುರ್ವಂಚನದಿಂದ ಕರ್ಕಶವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ
ಮಾನವರು, ಬೆಣಚುಗಲ್ಲುಗಳಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಉಬ್ಬು ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ
ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ

ಶುಲ್ಕಾನ್ಯಾತನುತೇ ಸ ಪುಲ್ಕಸವರಾನ್ದುಃಖಪ್ಲವಾನ್ಯಂಬರಾನ್
ಹೂಣಾನ್ಯೋಣವಿಮದ್ವಿತಾಂಶ್ಚ ಕುರುತೇ ಕಲ್ಪಾಂತಿಮೋಸಾ ಹರಿಃ |
ಆಜ್ಯಂ ರಾಜ್ಯಭೃತೋಽಪಿ ದುರ್ಲಭತರಂ ನ ಕ್ವಾಪಿ ಪಕ್ವಾನ್ನಧೀಃ
ದಗ್ಧಾ ದುಗ್ಧಕಥಾ ಮನೋ ನ ಲಭತೇ ದಧ್ಯಾದಿ ನ ಧ್ಯಾನತಃ ||೩೮||

ತಕ್ರಂ ಶಕ್ರಪದಂ ತಥಾಪಿ ಕಲಿಜಾ ಜೀವಂತಿ ಧೀವಂಚಿತಾಃ
ಇತ್ಥಂ ಕೇರಳನಾಮಕೋಽಸ್ತಿ ಗಿರಿಜೇ ದೇಶೋ ನದೇಶಾಂತಿಕೇ |
ಖದ್ಯೋತದ್ಯುತಿಭಿಶ್ಚರಂತಿ ವಸುಧಾಂ ರಾತ್ರಾವದತ್ಪ್ರಾಸಕಾಃ
ಕ್ಷುದ್ರಾ ದುಷ್ಪಕುಲಾಬ್ಧತಸ್ಕರನರಾಪ್ತೇ ಮಸ್ಯರೀದೂಷಕಾಃ ||೩೯||

ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಕೊಲೆಮಾಡುವರು. ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೂರು
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಅಲೆಯುತ್ತಾ, ಕೊಲೆಮಾಡುವವರಾಗಿ, ಕಲ್ಪಿಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಪಾಮರರು ಧರ್ಮರೂಪವಾದ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಅನೇಕ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.) ||೩೭||

ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷ್ಣುವು (ಕಲ್ಪಿರೂಪಹೊಂದಿ) ನೀಚರಾದಚಂಡಾಲ
ರನ್ನೂ ಮತ್ತು ದುಃಖವೆಂಬ ದೋಣಿಗಳುಳ್ಳ ಕೊಲೆಪಾತಕರನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತಾ
ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹೂಣರನ್ನು ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೇ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವ
ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ರಾಜನಿಗೂ ಸಹ ತುಷ್ಟವು ದುರ್ಲಭವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.
ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪಕ್ವವಾದ ಅನ್ನಭಾವನೆಯೇ ಜನರಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಲಿನ ವಿಷಯಕವಾದ
ಪರಿಚಯವೇ ಜನರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊಸರೇ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು
ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ||೩೮||

ಎಲೌ ಗಿರಿಜೇ! ಮಜ್ಜಿಗೆ ಎಂಬುದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರಲೋಕ
ದಂತೆ ಅತಿ ದುರ್ಲಭವಾಗುವುದು. ಅದರೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಕಲಿ
ಮಾನವರು, ಹೇಗೋ ಜೀವಿಸುವರು. ಇಂತಹ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಸಮುದ್ರದ ಹತ್ತಿರ
ಕೇರಳದೇಶವೆಂಬುದೊಂದು ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವದು. ಕ್ಷುದ್ರರೂ,
ದುಷ್ಟರೂ, ಬೇಡರೂ, ಮತ್ತು ಕಳ್ಳರೂ ಆದ ಕಲಿಮಾನವರು, ಯತಿಗಳನ್ನು
ದೂಷಣೆಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಿಣುಕ
ಹುಳುವಿನಕಾಂತಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವರು. ||೩೯||

ಅಸಹ್ಯಪಾಪೈರ್ಯದಿ ನಿಷ್ಕೃತೀಚ್ಛುಃ
ಸ ಸಹ್ಯಜಾಯಾಂ ಕಿಲ ತೌಲಿಭಾಸ್ವರೇ |
ಗೋದಾಂ ಮುದಾ ಸ್ನಾತಿ ಚ ಕೇಸರಿಸ್ಥೇ
ಬೃಹಸ್ಪತೌ ಪಾಪಗಣೈರ್ವಿಮುಕ್ತಃ

||೪೦||

ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂಭೋನಿಧಿತೀರಚಾಪ
ಕೋಣೇ ವಿಗಾಹ್ಯೈವ ವಿಮುಕ್ತಪಾಪಃ |
ಕನ್ಯಾಬ್ಧಿತೀರ್ಥೇ ವರಗಾಂಗಸಂಗೇ
ಗೋಕರ್ಣಜೇ ಸಾಗರವಾರಿತಾಪಃ

||೪೧||

|| ಶ್ರೀಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ಶಂಕರವಾಗ್ವಿಲಾಸಮಧುರೋದಾರಂ ವಚಃ ಸಾಂಬಿಕಾ
ಶ್ರುತ್ವಾ ತುಷ್ಟತನೂರುಹಾಶ್ರುಜಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾನುಲೋಕೇ ಜರಂ |
ಕೈಲಾಸಾಮಲಮೌಲಿಪಾಲಿಸುಮಹಾರತ್ನೋರುಸೌಧಸ್ಥಿತಾ
ಪಾಟೀರಾಂಕಿತವಕ್ಷಸಂ ಶ್ರೀಜಗತಾನುಧ್ಯಕ್ಷಮೇವೇಶ್ವರಂ

||೪೨||

ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪಾಪಹೊಂದಿ ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಲು
ಬಯಸುವುದಾದರೆ ಮಾನವನು ಸೂರ್ಯನು ತುಲಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ (ಅಂದರೆ ತುಲಾ
ಮಾಸದಲ್ಲಿ) ಕಾವೇರೀಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಸಿಂಹರಾಶಿ
ಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗೋದಾವರೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೂ ಸಕಲ
ಪಾಪರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ||೪೦||

ಧನುಷ್ಕೋಟಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ದಡದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪರಹಿತನಾಗುವನು. ಶ್ರೀಷ್ಠವಾದ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸಂಗಮವುಳ್ಳ
ಅಬ್ಧಿಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ, ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಮತ್ತು ಗೋಕರ್ಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸಮು
ದ್ರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗುವನು ||೪೧||

ಕುರಿತಿಯಾಗಿ ಆ ಶಂಕರನ ವಾಗ್ವಿಲಾಸದಿಂದ ಮಧುರವೂ ಉದಾರವೂ
ಆಗಿರುವ ಮಹಾಪೀನನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಂಬಿಕೆಯು ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ
ರೋಮಾಂಚಹೊಂದಿ, ಕಣ್ಣೀರು (ಅನಂದಬಾಷ್ಪ) ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ವೀಟೀಚಾರುಕರಾ ಬಭಾಣ ಹೃದಯಾನಂದಾನುಬದ್ಧಾಂಬಿಕಾ ||೪೩||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ
ಕಲ್ಯಾಂತಿನುಪ್ರಭಾವವರ್ಣನಂ ನಾಮ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶಿವನನ್ನು ಒಂದುಬಾರಿ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಮತ್ತು ಎತ್ತರವಾದ ಸೌಧದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ಪಾರ್ವತಿಯು, ಚಂದನದಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಎದೆ ಯುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೂ, ಆದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದವಾಗುವಂತೆ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು, ವಿೇಳ್ಯದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೈಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ||೪೨||

ಇಂತು ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ
ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಭಾಗದ ಮಹಿಮಾವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ದೇವ್ಯವಾಚ ॥

ದೇವದೇವಾರವಿಂದಾಕ್ಷಸಂಪೂಜಿತಪದದ್ವಯ ।

ವಿಶ್ವೇಶ ಪ್ರಮಥಾಧೀಶ ಮನ್ಮಥಾಂತಕ ಶಂಕರ

॥೧॥

ಕಲ್ಪಾಂತೇ ಪ್ರಳಯಂ ಶಂಭೋ ವಿಸ್ತರಾದ್ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮೋಽಥ ಪ್ರಳಯಂ ಶಂಭೋ ಕಥಂ ವಾ ಜಗತಃ ಶಿವ ॥೨॥

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದೇವದೇವನೂ, (ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ಕಾಲುಳ್ಳವನೂ) ವಿಷ್ಣುವಿನ ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವನೂ, ಜಗದೊಡೆಯನೂ, ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವೂ ಶಂಕರನೂ, ಆದ ಶಂಭುವೇ, ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಪ್ರಳಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲು ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ಶಿವನೇ, ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಪ್ರಳಯವುಂಟಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿಶೇಷ ಕಾಲಗತಿಗಳಾವುವು? ಶಂಕರ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವೆನು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವನಾಗು; ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಶಿವನನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ॥೧-೨॥

ಸರ್ವವೇದಾಂತಸಾರಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದ್ಯೋಹಮೀಶ್ವರಿ ।

ಭೂಮಾನಂದಘನಶ್ಚಾಹಂ ಋತಂ ಸತ್ಯಂ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥೧೩॥

ಬ್ರಹ್ಮಕೇವಲಮೇವಾಹಂ ಸತ್ಯಚಿದ್ಭವ ಏವ ಹಿ ।

ನಿತ್ಯಾನಂದೋಹಮನುಲಃ ಸರ್ವದಾ ದ್ವೈತ ಏವ ಹಿ ॥೧೪॥

ಮತ್ತೋ ನೇಹಾಸ್ತಿ ಯತ್ಕಿಂಚಿದೀಶಾನಾಸ್ಯಮಿದಂ ಮಯಾ ।

ರಸೋಹಂ ಪರಮಾನಂದಃ ಯೋಗಿಧ್ಯೇಯೋಹಮೀಶ್ವರಿ ॥೧೫॥

ಮಾಂ ನಜಾನಂತಿ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಂ ।

ಯೋಗಸಾಂಖ್ಯಾ ವಿಮುಹ್ಯಂತಿ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ತತ್ರ ಕಾ ಕಥಾ ॥೧೬॥

ವಿಹರಿಸುವೆನು. ಸಹವಾಸರಹಿತನಾದರೂ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಹೊಂದಿರುವೆನು. ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಗುಹೆಯಂತೆ ಆಶ್ರಯನಾದ ಸಂಗವಿಲ್ಲದ ಪುರುಷನೆಂದೂ ನಾನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ||೧೧-೧೨||

ಈಶ್ವರಿ, ಸಕಲ ವೇದಾಂತಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ ನಾನೇ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅತಿಶಯವಾದ ಅನಂದಸ್ವರೂಪನೂ, ಋತ, ಸತ್ಯಗಳ ರೂಪನೂ. ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೂ, ಕೇವಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವೂ ನಾನೇ ; ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ, ನಿತ್ಯಾನಂದನೆಂದೂ, ನಿರ್ಮಲನೆಂದೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಕರೆಯುವರು. ದೇವಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಾನು ಅದ್ವಿತೀಯನೇ ಆಗಿರುವೆನು. (ಋತ, ಸತ್ಯಗಳು ಕಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸತ್ಯಗಳು.) ||೧೩-೧೪||

ಈಶ್ವರಿ, ನನ್ನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಈಶ್ವರನಾದ ನನಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. (ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.) ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ರಸವೇ ನಾನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ. ಸಕಲ ಚರಾಚರಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಯೋಗಿಗಳೂ, ಸಾಂಖ್ಯರೂ ನನ್ನನ್ನರಿಯಲಾರದೇ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರೆಂದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನಿರುವುದು ||೧೫-೧೬||

ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ಮಾತುಗಳು ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಹೊರಟು, ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದೇ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವುವು. (ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯ

ಯತೋ ವಾಚೋ ನಿವರ್ತತೇ ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮನಸಾ ಸಹ ।
 ಸರ್ವಧ್ಯಾನಾರ್ಥಮೇವೇಹ ನೀರೂಪೋ ರೂಪಭಾಗಹಂ ||೧೭||

ಮದ್ರೂಪಚಿಂತನಾನ್ಮರ್ತ್ಯೋ ಮುಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವತೇ ಜನಃ ।
 ಮಲ್ಲಿಂಗಪೂಜನಂ ದೇವಿ ನಿರ್ಗುಣಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ||೧೮||

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ದೇವಾನಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಪೂಜಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ ।
 ಸಕಲಾ ಮೇ ಪರಾ ಮೂರ್ತಿನೀಲಕಂಠಾ ತ್ರಿಯಂಬಕಾ ||೧೯||

ಉಮಾಸಹಾಯಂ ವಿಶ್ವೇಶಲಿಂಗಂ ಮೇ ನಿರ್ಗುಣಂ ಶಿವೇ ।
 ಮದ್ಭಾಸನಸಾಧನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣಂ ||೨೦||

ಪಂಚಾಕ್ಷರಜಪಶ್ಚೈವ ರುದ್ರಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ ತಥಾ ।
 ಮತ್ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸೋ ನಾಮ್ನಾಂ ಮೇ ಅನುಷ್ಠಿತಿಃ ಸದೈವ ಹಿ||೨೧||

ಅವಿಮುಕ್ತೇ ಚ ಪರಮೋ ನಿವಾಸೋ ಭಕ್ತಪೂಜನಂ ।
 ಪ್ರದೋಷೇ ಸೋಮವಾರೇ ಚ ನಿಶಿ ಪೂಜಾಪ್ರವರ್ತನಂ ||೨೨||

ಲಸಾಧ್ಯನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವವು) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಉದ್ಭುಕ್ತರಾಗಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ರೂಪವಿಲ್ಲದವನಾದರೂ ಭಕ್ತರ ಸುಖಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು. ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾನವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೈದುವನು. ದೇವಿ, ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗುಣರಹಿತವಾದದ್ದೆಂದು (ನಿರ್ಗುಣ) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ||೧೭-೧೮||

ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಸಕಲ ಮೂರ್ತಿಯೂ ನೀಲಕಂಠರೂಪಿಯಾದ ತ್ರಿಯಂಬಕವೇ (ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ವಿಗ್ರಹವೇ) ಆಗಿರುವುದು. ಪಾರ್ವತಿ, ಉಮಾಸಮೇತವಾದ ವಿಶ್ವೇಶ ಲಿಂಗವು ನಿರ್ಗುಣವಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿ; ಭಸ್ಮ ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವುದು, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಜಪ, ರುದ್ರಲಿಂಗಪೂಜೆ, ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ನಾಮ ಪಾರಾಯಣಮಾಡುವುದು, ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅವಿಮುಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರವಾಸ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ಪ್ರದೋಷಕಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುವುದು, ಇವೆಲ್ಲಾ

ಇತ್ಯೇತತ್ಕಥಿತಂ ದೇವಿ ಪ್ರಳಯಂ ಶೃಣ್ವತಃ ಪರಂ

॥೨೩॥

ಕಲ್ಪಾಂತೇ ಕುಲಶಾಯುಧೇನ ಹರಿಣಾ ವಿದ್ರಾವಿತಾರ್ತಿಂ ಗತಾ

ಸ್ತುಚ್ಛನ್ನೇಚ್ಛಗಣಾ ನಿರುಚ್ಛ್ವಸತುಷಚ್ಛನ್ನಾಗ್ನಿ ಸಂಭರ್ದಿನಃ ।

ಭಾಗಸ್ರಾಯಮುಖಾಶ್ಚ ದೇಹನಿಕರೈಶ್ಚಿನ್ನಾ ಪ್ರಜಾತಾಸ್ತದಾ

ಛಿಂದೀತ್ಯಾತ್ಮರವೇಣ ದೇವಿ ಕರವಾಲೇನಾಶು ಕೃಂತೇ ತದಾ

॥೨೪॥

ಉತ್ಪಲ್ಲಾರುಣಪಂಕಜೋಪಮಮಹಾನೀಲೀತಮಾಲಪ್ರಭಾ

ಕಾಪೋತಾರುಣರಕ್ತಕಾಭ್ರಮನಿಚೈರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚ ಖಂ ತತ್ರ ಹಿ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನಸ್ತಮಿತೇ ಪ್ರಪಂಚಮಿಹಿಕಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣೇಷೂದ್ಯತೋ

ಕಾಂತ್ಯಾ ಸೋಮಕರೋತ್ತಮಾಂಗಯುತಯಾ ಏಕಶ್ಚರಾನ್ಯುಂಬಿಕೇ॥೨೫॥

ವಾತಾಃ ಶರ್ಕರಕರ್ಕಶಾ ನದನದೀನಾಥೋರ್ಮಿಸಂವಾಹಿನೋ

ವಾಂತೈವಾಶುಭಶಂಸಿನಃ ಪ್ರತಿಕಲೇರಂತೇ ಚ ಕಲ್ಪಾಂತಿನೇ ।

ನನ್ನ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರುವುವು. ದೇವಿ, ಈ ರೀತಿ ನೀನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಳಯಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು. ॥೧೯-೨೦-೨೧-೨೨-೨೩॥

ದೇವಿ, ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧಪಾಣಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ನೀಚರಾದ ಈ ಮ್ಲೇಚ್ಛರ ಗುಂಪನ್ನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪೀಡಿಸುತ್ತಾ ಉಸಿರಾಡಲೂ ಅವಕಾಶಕೊಡದೇ ಹೊಟ್ಟಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಒಳಗೆ ಭಸ್ಮವಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಡಿನ ಹಾಗೆ ಮುಖವುಳ್ಳ ಈ ಮ್ಲೇಚ್ಛರು ಕಲ್ಪಿವೇಷದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರು ಕೊಲ್ಲಿರಿ, ಕೊಲ್ಲಿರಿ ಎಂದು ದೀನಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥೨೪॥

ಅರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯೂ, ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದ ಹೊಂಗೆಯೆಮರದ ಕಾಂತಿಯೂ, ಕಪೋತಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವೂ ಆಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಮೋಡಗಳು ಆಗ ಕಾಣುವುವು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಂಜಿನ ರಾಶಿಯು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ದೇವಿ, ಆಗ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಚಂದ್ರಕಲಾಧಾರಿಯಾದ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ॥೨೫॥

ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಾಯುವು

ತತ್ಪಶ್ಚಾದ್ವರುಣೇನ ಚೋದಿತಮಹಾನೋಘವ್ರಜಾನಾಂ ಶತಾಃ
ವರ್ಷಂತ್ಯುತ್ಯತವಿದ್ಯುತೋ ಗಿರಿಸಮಾಃ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಸಂತ್ಯಂಭಸಿ ||೨೬||

ದಿಗ್ಬಾಹಾಃ ಪ್ರಭವಂತಿ ಸಂತತಮುನೋ ಕಲ್ಪಾಂತಿನೋ ಭೂಗಜಾಃ
ಭೂಮಿಂ ಮೌಲಿಗತಾಂ ಚ ಪಾಪಜಮಹಾಧಾರೇಣ ಕಂಪಾಯಿತಾಂ |
ಕುರ್ವಂತ್ಯೇವ ಮಹಾಬ್ಧಯೋ ಗಿರಿಗಣಂ ನಾತ್ಮೈರಥೂತೋರ್ಮಿಭಿ
ನ್ಯುತ್ಯಂತ್ಯೇವ ತದಾಂಬಿಕೇ ಮಮ ಮಹಾಕೈಲಾಸನಾಸಂ ವಿನಾ ||೨೭||

ತನ್ಮೇಘಪ್ರಭವಾತುಲೋದ್ಯತಮಹಾವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಾತಾರ್ಭಟೇ
ಘೋರಾರಾವನಿದಗ್ಧ ಸರ್ವಜಗತೀಃಸೃತ್ಯಾ ಮಿ ಮೋದಾಧಿಕೇ |
ಶುಂಡಾದಂಡೋರುಕಾಂಡೋಪಮಗಿರಿವರ ಶಿಖರಾಸ್ಪಾಲಮೇಘೋತ್ಥ
ಧಾರಾ
ಪಾರಾನಾರಾನುಘೋರಾರುಣತರುಣಜಟಾಜಾಲಮೌಲೌ ವಹಾಮಿ ||೨೮||

ನದ ಮತ್ತು ನದಿಗಳ ಸ್ತವಾಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬೀಸುವುವು. ಆಗ ಬೆಣಚು
ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬೀಸುತ್ತಾ ಅವುಗಳವನ್ನು ಸೂಚನೆಮಾಡುವುವು. ಅಮೇಲೆ
ವರುಣನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ದೊಡ್ಡ ನೂರಾರು ಮೇಘಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ,
ಬೆಟ್ಟಗಳಂತೆ, ಮಿಂಚುಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮಳೆಗರೆಯು
ವುವು. ಸೂರ್ಯನು ನೀರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸುವನು. ||೨೯||

ಉಮೇ, ಅನವರತವೂ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ದಾಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
(ಉರಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಅಸ್ವದಿಗ್ಧಜಗಳು ತಮ್ಮ
ತಲೆಯಮೇಲಿದ್ದ ಭೂಮಿಯು ಪಾಪದ ಮಹಾಭಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ, ಹೊರಲಾರದೆ ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಭೂಮಿಯೇ ನಡುಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುವು.
ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆ, ಮಹಾಸಮುದ್ರಗಳು ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ
ಉನ್ನತವಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳ
ಸಮೂಹವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವುವು. (ಮದನಮಾಡಿಬಿಡುವುವು)
||೩೦||

ಅ ಮೇಘಗಳಿಂದಂಟಾಗುವ ಅಪಾರವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಿಂಚಿನ
ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಅರ್ಭಟಿಸುವ ಭಯಂಕರವಾದ ಗುಡುಗು, ಸಿಡಿಲುಗಳ ಧ್ವನಿ
ಯಿಂದಲೂ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೂ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ ದೇವಿ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ

ತದ್ವರ್ಣೋತ್ಕರ್ಷತರ್ಷಶ್ರುತಿವರಚಸಾ ಮೇಘೈವರ್ಷಾಸ್ಥಿವಿದ್ಯಾ

ಧ್ವವ ಇತಿ ಗದಿತೋಂಬೇ ನೇದಧಾನೋರುಗೀತಃ ।

ತತ್ರಾಬ್ಜಿರ್ಜಾನುದಘ್ನೋ ಭವತಿ ಸುಮಹರ್ಲೋಕಕಲೋಲಜಾಲಃ ॥ ೨೯ ॥

ಅನೋಘಮೋಘೋತ್ಥಿತವಾತಜಾತ

ಭೂಕಂಪಪಂಕಿಲಸಮುದ್ರಧಾರಾಧರೋರ್ಮೀ ।

ನಿರ್ದಗ್ಧದಗ್ಧವಸುಧಾರಸಶೋಷಮೂಷಾ

ಭೂಷಾವಿಶೇಷಕಲಿಶೋಷಣಕಾಲಮೂಲೇ

॥ ೩೦ ॥

ತರಣಿ ಕಿರಣಜಾಲದಗ್ಧಶೈಲಾರುಣ

ಭಸ್ಮಾದ್ರಿಚರ್ಷೋರ್ಮಿಮಾಂಸ್ಯದಾ ।

ಸಂತೋಷದಿಂದ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಾ ಆನೆಯು ಸೊಂಡಲಿನಂತೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶಿಖರಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯ ಧಾರೆಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಭಯಂಕರವೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಂಬಣ್ಣವೂ ತರುಣವೂ ಆಗಿರುವ ನನ್ನ ಜಟಾಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೨೮॥

ಎಲೌ ಅಂಬಿಕೇ, ಆ ಮಳೆಯ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ವೇದವಚನಗಳಿಂದ 'ಮೇಘೈವರ್ಷ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವೆನು. 'ವಿದ್ಯಧ್ವವ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ, ವೇದಗಳಿಗೆ ಅಶ್ರಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಗಾನ ಮಾಡುವರು ಆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಉರುಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಲಿಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವು ನನಗೆ ಕೇವಲ ಮೊಳಕಾಲ್ಪದ್ದ ನೀರುಳ್ಳದ್ದಾಗುವುದು. ॥೨೯॥

ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವಂತೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಮೇಘಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ವಾಯುಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅನೇಕ ಭೂಕಂಪಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಅದರಿಂದ ಕೆಸರಾಗಿರುವ ಸಮುದ್ರದ ಧಾರೆಗಳನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಯು ಧರಿಸುವುದು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ರಸಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಹೋದ ಭೂಮಂಡಲವೇ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಪುರುಷನ ಅಭರಣವಿಶೇಷವಾದಂತಾಗುವುದು. ॥೩೦॥

ದೇವಿ, ಚಂಡಕಿರಣನಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಸುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕೆಂಪೇರಿ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ

ನ ಪುರಂ ನ ನರಾ ಮೃಗಾಂಡಜಾ

ಕಲಿಕಾಲಾಂತಿಮಕಾಲತೋ ಭವಾನಿ

||೩೧||

ವೇಲೋದ್ವೃತ್ತಾನುಲೋಮಪ್ರತಿವಹನಿಹಿತಾ ಸಂವಹಾಘೋರವಾತಾ

ಜಾತಾ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಪೃಥ್ವೀಂ ನಿಹತಗಿರಿಚಯಾಂ ದೋಧುವಂತೇ ಬಲೇನ |

ತೇನೈವೋತ್ತಿತಶಬ್ದಜಾಲಜಮಹಾಕಲ್ಲೋಲಲೋಲಾಬ್ಧಯೋ

ಅಸತ್ಯಾವಧಿನೀಚಯೋಽಮರತಲಾಂಸ್ತೇ ನಾಶಯಂತೋ ದ್ರುತಂ ||೩೨||

ತನ್ನಧ್ಯಸಂಸ್ಥ ಬಡಬಾನಲಬಾಡವೋತ್ಥ

ಶಾಖಾನಿಧೂತನಿಧೂಮತತಿಪ್ರದಗ್ಧಾಃ |

ತೇ ಸಾಗರಾರುಣಮಹಾದ್ರಿಚಯೋರುಭಸ್ಮ

ಪಂಕಾನ್ವಿತಾ ಭುವಿ ಭವಂತಿ ಸುರಾಸುರೈಶ್ಚ

||೩೩||

ಚೆಲ್ಲಾಡುವುವು. ಆಗ ಯಾವ ಪಟ್ಟಣವೂ, ಮನುಜರೂ, ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಸಹ ಆ ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ||೩೧||

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಗಳೂ ನದೀನದಗಳೂ ಸಹ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ವಿಪರೀತ ವಾಗಿ ಹರಿಯು ತೊಡಗುವುವು. ಭಯಂಕರಗಳಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಗಳೇಳುವುವು. ವಿಶಾಲ ವಾದ ಭೂಮಿಯು ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳ ಹೊಡೆತ ಮುಂತಾ ದುವುಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ವಾಗಿ ನಡುಗಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಶಬ್ದಜನ್ಯಮಹಾಧ್ವನಿಭರಿತ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತುಳು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರಗಳು, ಸತ್ಯಲೋಕದ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ದೇವಭೂಮಿಗಳನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವುವು. ||೩೨||

ಆ ಸಮುದ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಹೊಗೆಯಿಲ್ಲದ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಆಸಾಗರಗಳು, ಕೆಂಪಗೆಕಾದು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿ ಭಸ್ಮವಾದ ಮಹಾಬೆಟ್ಟಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ, ದೇವದಾನವರೊಡನೆ ಭಸ್ಮವಾಗಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗುತ್ತದೆ. ||೩೩||

ಕಾಲೇ ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚರಾಮಿ ಹ್ವುಭಿತಮಹೀತಲೇ ಶೈಲರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಹೀನೇ
ಶೂಲಪ್ರೋತ ಕಪೋಲಕಂಕಣಮಹಾಶೇಷಾಂಗಭಸ್ಮಾಂಗಕಃ |
ತದ್ವ್ರಹ್ಮಾಂತಿಮಕಾಲಮೂಲಜಮಹಾಕಲ್ಲೋಲಕೋಲಾಹಲೇ
ಕಾಲೇ ನೀಲತಮಾಲಸನ್ನಿಭಗಲೋ ನಿತ್ಯಂ ವಸಾನ್ಮುಂಬಿಕೇ ||೩೪||

ನಕ್ಷತ್ರಸೋಮಪಯಮಾರ್ಕದಿಶಾಧಿಸಾ ವಾ
ನೋ ವಾಂತರಿಕ್ಷಕಮಹೀ ಜಗತೀ ಪ್ರಣಷ್ಟಾ |
ನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಹರಿಃ ಸುರಾಸುರಗಣಾ ನೋ ವಾ ದಿಶೋ ವಾ ವಿದಿ-
ಜ್ಞೋ ಭೂತಾನಿ ಮಹಾಜಡಾಜಡ ಜಗತ್ಪೇಷಂ ನ ಕಂಚಿಚ್ಛಿವೇ
ತಸ್ಮಿನ್ನಿ ಸ್ತೀರ್ಣಲೋಕೇ ಹ್ವುಭಿತಕಲುಷಿತೇ ಶೂಲಮೂಲೇ ವಿಮುಕ್ತಂ
ಪ್ರೋತಂ ಕೃತ್ಯಂ ವಸಾಮಿ ಸೋಮಶಕಲಾಲಂಕಾರಮೌಲಿಸ್ತದಾ |

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ! 'ಪೋಭೆಹೊಂದಿದ ಭೂಮಂಡಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ದೇಶಾದಿಗಳಲ್ಲದೇ ಇರುವಂತಹ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಶೂಲಕ್ಕೆ ಪೋಣಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಕಪೋಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ ಕಂಕಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೇಹಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಭಸ್ಮಬಳಿದು ಕೊಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಮಮ, ಮುಂತಾದವರ ಕೊನೆಗಾಲವೆನಿಸಿದ ಆ ಸಾಗರ ಪ್ರವಾಹಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಹೊಂಗೆಯಮರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿತ್ಯವೂ ನಾನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ||೩೪||

ತೀವ್ರೇ! ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು, (ಯಮ) ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಭೂಮಿ, ಇವೇಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಸ್ವಲ್ಪಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ದೇವದಾನವರಗುಂಪು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು (ಪುರಾ, ಪಶ್ಚಿಮ, ದಕ್ಷಿಣ, ಉತ್ತರ) ವಿದಿಕ್ಪಗಳು, (ಆಗ್ನೇಯ, ನೈರುತ್ಯ, ವಾಯುವ್ಯ, ಈಶಾನ್ಯ ಇವು) ಸ್ತೋನಿಗಳೂ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತವು, ಅಥವಾ ಜಾಗ್ರ ದ್ರೂಪವಾದ ಈ ಜಗತ್ತು ಕೊಂಚವೂ ಉಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ||೩೫||

ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಧ್ವಂಸವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಚಂದ್ರಕಲಾಮೌಲಿಯಾದ ನಾನು ಆಗ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತ್ರಿಶೂಲದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ

ತದ್ಬ್ರಹ್ಮದೇಹದಹನೋತ್ತಮ ಭಸ್ಮಭೂಷಾ
ಪೂಷಾವಿಶೋಷಿತ ಮಹೋರುಶರೀರಕಾಂತ್ಯಾ

||೩೬||

ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ಲವಂತಮನಿಲಾಹತಿಬಾಲಲೀಲಾ-
ಲೋಲಂ ಗ್ರಸಾಮಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ತತ್ರ ವಾರ್ಧ್ವಾ ।

ಗಾಯನ್ನುಚ್ಚಿತ್ತ ಸಾಮಾನ್ಯತುಲಿತ ಘನಚೈರುಚ್ಚಘೋಷೋಽಸ್ಥಿರಯಾವ-
ದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಹಂ ನಿವಸಂತ್ಸ ನೃತ್ಯಪರಮಸ್ಕಂಧಾತ್ತಶೂಲಃ ಶಿವೇ ||೩೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಮಹಾಪ್ರಳಯಕಾಲ
ನಾನು ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶರೀರವು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲು ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ಭಸ್ಮವನ್ನೇ ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಲಂಕ
ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನ ದೇಹದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ
ವನಾಗಿ ಆ ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ||೩೬||

ಪಾರ್ವತಿ, ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿರುವ
ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಲಪ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಲಸನಾಗಿರುವ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಾನು ನುಂಗು
ವೆನು. ಎಲಾ ಭುವನೇಶ್ವರಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಾವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಾವ್ಯವಿಲ್ಲದ
ಮೇಘಗಳ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಗಳಂತೆ ಶಬ್ದವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆನಿಸಿದ ನಾನು ನರ್ತನ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಲಿಯುತ್ತಾ ಆ ಮಹಾಪ್ರಳಯ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ||೩೭||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಶಿವನು ಗಿರಿಜೆಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಳಯಕಾಲವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಹದಿನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ಅ ಧ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ದೇವ್ಯುನಾಚ ॥

ಏಕಾರ್ಣವೇ ಕಲೇರಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಳಯೇ ಶಿವ ।

ದಗ್ಧಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಸಂಭೂತಭಸ್ಮನಾ ತ್ವಮಲಂಕೃತಃ ॥೧॥

ನಿಗೀರ್ಣೋ ಬಾಲರೂಪೋಽಸೌ ತ್ವಯಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಸದಾಶಿವ ।

ಪ್ರತಿಸರ್ಗಪ್ರಸೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಹರಾತ್ಮನಾಂ ॥೨॥

ಉದ್ಭವಂ ಚ ಮಹಾದೇವ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಶಂಕರ ।

ಕಿಮನ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಾಃಪಾರ್ಥಿಕಾ ನಾ ತ ಏವ ಹಿ ॥೩॥

ವದ ನೋ ಸಂಶಯಂ ದೇವ ಕಾಲಕಾಲ ಜಗದ್ಗುರೋ ॥೪॥

ಇತಿ ದೇವ್ಯಾ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹಾದೇವೋಽಭ್ಯುನಾಚ ತಾಂ ।

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶಿವದೇವನೇ, ಮಹಾಪ್ರಳಯವಾದಮೇಲೆ ಆ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಮುದ್ರವೊಂದೇ ಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ; ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಬ್ರಹ್ಮನ ದೇಹದಭಸ್ಮದಿಂದ ನೀನು ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ, ಬಾಲಕರೂಪಿಯಾದ ಆ ವಿಷ್ಣು ವನ್ನು ನೀನು ನುಂಗಿಬಿಡುವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಎಲೈ ಸದಾಶಿವಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿರ್ವಿತರಾಗುವ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಲು ನೀನು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಸ್ತಂಧ ಉವಾಚ ||

ತತ್ತೇಹಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತಿಸಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸನಾತನಂ ||೫||

ಶೃಣು ತ್ವಂ ಸಾವಧಾನೇನ ರಹಸ್ಯಂ ಸರ್ವಪಾಪಭಿತ್ ||೬||

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣು ದೇವಿ ರಹಸ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಾಸತಃ |

ಗೋಪನೀಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನಾಖ್ಯೇಯಂ ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ||೭||

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಳಯೇ ಸರ್ವೇ ತತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ಹಿ |

ತತ್ಪ್ರಜಾಪತಯೋ ದೇವಾ ಮನಸೋ ಮುನಿನಾನವಾಃ ||೮||

ಸುರಾಸುರಾಸ್ತಥಾ ಶಕ್ರಾದಿಕ್ಷಾಲಾ ಯಕ್ಷಪೂರುಷಾಃ |

ಕಿನ್ನರಾ ನಾಗಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಥೈವಾಸ್ಸರಪಾಂ ಗಣಾಃ ||೯||

ಮಹಾದೇವನೇ, ಜಗನ್ಮೃಗಗಳಕರನಾದ ನೀನು ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ಆ ಸೃಷ್ಟಾಂಶ ದಿಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಟೀಶ್ವರರೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯವ ರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ? ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ದೇವನೇ, ದೇವದೇವನೆನಿಸಿದ ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಶಿವನನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ||೧-೨-೫-೪||

ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀಸೇವಿಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಮಹಾದೇವನು, ದೇವಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಯೇ, ಆ ಪರಶಿವನು ದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಕಲ ಪಾಪಭೇದಕವಾದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಈ ಸನಾತನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಲಾಲಿಸೆಂದು ಪುನಃ ನೀನು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೫-೬||

ದೇವಿ, ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವು ತುಂಬಾ ರಹಸ್ಯವಾದುದು. ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು; ದೇವಿ, ಇದನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿದವರಿಗೆ ಹೇಳದೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರು. ಉಮೇ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸಕಲ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ

ಸುಪರ್ಣಾಸ್ನಾಗರಾ ದ್ವೀಪಾ ನದೀನದವನಾನ್ಮುನೇ ।

ಗಿರಯೋ ಪುರರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ಲೋಕಾಶ್ಚೈವ ಚತುರ್ದಶ ||೧೦||

ಸರ್ವೇ ಬ್ರಹ್ಮೋದರೇ ದೇವಿ ಲೀನಾಸ್ಸಂಪ್ರತಿ ಶಂಕರಿ ।

ಕೃತ್ವಾ ಪಿತಾಮಹಃ ಸರ್ವಂ ಸ್ವೋದರಸ್ಥಂ ಚರಾಚರಂ ||೧೧||

ಸ ಪಿಥಾಯೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಂ ಕಲ್ಪಮೇಕಂ ವಸಂಸ್ತದಾ ।

ನ ದಿವಾ ನ ತನೋ ರಾತ್ರಿರ್ನೈವ ಭೂತಂ ಕಿಮಪ್ಯುನೇ ||೧೨||

ಸ್ವಮೂರ್ಧ್ನಿ ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಮಮ ಯೋಗಂ ಯುನಕ್ತ್ಯಸೌ ।

ಯುಂಜನ್ನಾತ್ಮಾನಮೇವೇಶಿ ಮಯ್ಯೇವ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ||೧೩||

ತದಂತಿಮಮಹಾಯೋಗಸಂಜಾತಾನಲಸಾತನುಂ ।

ಕೃತ್ವಾ ದಗ್ಧೋ ಭವೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ತದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಭಸ್ಮಮುತ್ತಮಂ ||೧೪||

ಮನುಗಳೂ, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ದೇವದೈತ್ಯರೂ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ, ಯಕ್ಷರೂ, ಪುರುಷರೂ, ಕಿಂನರರೂ, ನಾಗರೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವೂ, ಗರುಡರೂ, ಸಾಗರಗಳೂ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳೂ, ನದೀ, ನದ, ಕಾಡುಗಳೂ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ, ಪಟ್ಟಣ, ರಾಜ್ಯರೂಪವಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳೂ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನವಾಗುವವು. ||೮-೯-೧೦||

ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಒಡಲೊಳಗಿರುವ ಸ್ವಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರಿಯಸಮೂಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಲ್ಪದವರೆಗೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲಾ ಉನೇ, ಆಗ ಹಗಲು, ಕತ್ತಲೆ, ರಾತ್ರಿ, ಭೂತಗಳು ಇವುಗಳಾವುವೂ ಅವನಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮುಕ್ತನಾಗುವಾಗ ತನ್ನ ಯೋಗದ ಬಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕೊಂಡು ನನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ||೧೧-೧೨||

ಈಶ್ವರೇ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಿಂದ, ಅವನ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾದ ಅವನ ಶರೀರದ ಬೂದಿಯನ್ನು ನಾನು ಲೇಸನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂದಭರಿತನಾಗಿ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ||೧೩-೧೪||

ಅವಗುಂತ್ಯಾಹಮೀಶಾನಿ ಸ್ತತ್ಯಾಮ್ಯಾನಂದನಿರ್ಭರಃ |

ಮದ್ರೋಮಜಾಲಮೂಲೇಷು ತದ್ವೃಹ್ನಾಂಗಸಮುದ್ಭವಂ ||೧೫||

ಭಸ್ಕೃವ ಸಂಗತಂ ಯಾವತ್ತಾವತ್ತೇ ವಿಧಯೋಽಂಬಿಕೇ |

ಭವಂತಿ ಪ್ರತಿಕಲ್ಪಾದೌ ಸ್ತೋದರಸ್ಥೈಶ್ವರಾಚರೈಃ ||೧೬||

ಪ್ರತಿಕಲ್ಪಂ ವೇದಜಾಲಂ ಸರಹಸ್ಯಷಡಂಗಕಂ |

ವಿಧಯೇ ಸಾಧಕಾಯಾಹಂ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದೌ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ||೧೭||

ಯಥಾಪೂರ್ವಂ ನಿಯೋಗಾಯ ತಸ್ಮಾದುಪದಿಶಾಮ್ಯಹಂ |

ಮಯೋಪದಿಷ್ಟಃ ಸೋಪ್ಯೇನಂ ವಿನಿಯುಕ್ತಂ ಚರಾಚರಂ ||೧೮||

ಲೋಕಾನ್ಲೋಕಾಂಶ್ಚ ಸ ತದಾ ಯಥಾಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ |

ಭೂತಾ ಭಾವ್ಯಾಶ್ಚ ಮನವೋ ಋಷಯಶ್ಚ ಪುರಂದರಾಃ ||೧೯||

ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪತಯೋ ನದೀನದಪುರಂ ವನಂ |

ಗಿರಯಃ ಸಾಗರಾ ಘೋರಾ ಭೂತಾನಾಂ ವರ್ಣಧರ್ಮಕಂ ||೨೦||

ನನ್ನ ರೋಮರಾಜಿಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ದೇಹಜನ್ಯವಾದ ಭಕ್ತವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸೇರುತ್ತದೆಯೋ, ಅಷ್ಟುಮಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲ್ಪರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಶರೀರಾಂತರ್ಗತವಾದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಭವಿಸುವರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ, ರಹಸ್ಯಸಹಿತವೂ, ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ಆರು ಅಂಗಸಮೇತವೂ ಆದ ವೇದರಾಶಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ||೧೫-೧೬-೧೭||

ಹೀಗೆ ನನ್ನಿಂದ ವೇದೋಪದೇಶ ಪಡೆದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯನ್ಮನುಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ಇಂದ್ರರು, ಪ್ರಜೆಗಳು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು, ನದೀ, ನದ, ಪಟ್ಟಣ, ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟ, ಘೋರಸಾಗರಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆ (ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯ) ಬ್ರಹ್ಮ

ಆಶ್ರಮಾಣಾಂ ಚ ವರ್ಣಾನಾಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಂ ಚ ಕೃತ್ಸ್ಮಶಃ |

ದೇವಾಸುರವಿಸೃಷ್ಟಿಂ ಚ ನೃಪಾಣಾಂ ಚ ಪರಂಪರಾಃ ||೨೧||

ಯಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಾಕ್ತನಯುಗೇ ತಾನ್ಯೇವಾಗಾಮಿತೇಽಪಿ ಚ |

ಭವಂತಿ ಮುನ್ನಿ ಯೋಗೇನ ಧಾತುರ್ಬುದ್ಧಿಪ್ರದಾನತಾ ||೨೨||

ಸೋಽಪಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ರುದ್ರಂ ಧ್ಯಾಯತಿ ತತ್ರ ಹಿ |

ತನ್ಮಾಲಿಪದ್ಮಂ ನಿರ್ಭಿದ್ಯ ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಗ್ನಿಸಂಭವಃ ||೨೩||

ನಾನರ್ತಿ ಜಾಗ್ರತಸ್ತಸ್ಯ ಶೂಲಹಸ್ತೋ ದಿಗಂಬರಃ |

ಜಟಾಲಮಾಲಿಜಾಲೇಂದ್ರೋ ಮಹಾಶೂಲ ವಿಭೂಷಣಃ ||೨೪||

ಭಸ್ತದಿವ್ಯತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಃ ಕರಟಿತ್ವಕ್ಪೃತಾಂಬರಃ |

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಾಗ್ರತೋ ರುದ್ರಂ ನೃತ್ಯಂತಂ ಶೂಲಪಾಣಿನಂ ||೨೫||

ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸಂನ್ಯಾಸಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳೂ, ಸಕಲ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ನಿರ್ಣಯಗಳೂ, ದೇವರಾಕ್ಷಸರ ಸೃಷ್ಟಿ, ರಾಜಪರಂಪರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಮುಂತಾದ ಹಿಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ಆ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಮೇಧಾಶಾಲಿಯೆನಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೧೮-೧೯-೨೦-೨೧-೨೨||

ಆವನೂ ಸಹ ತಾನು ಮಾಡುವ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರುದ್ರನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲಾಗ್ನಿಸಂಭವನಾದ ರುದ್ರನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಮಲಸಮನಾದ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಕೆತ್ತು ಅವನ ಮುಂದೇ, ಶಂಖ ಪಾಣಿಯೂ, ದಿಗಂಬರನೂ, ಜಡೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವನೂ, ದೊಡ್ಡ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದಲಂಕೃತನೂ, ಭಸ್ತದಿಂದ ದಿವ್ಯವಾಗಿ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದೆದಿರುವವನೂ ಆಗಿ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೨೩-೨೪||

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಶೂಲಪಾಣಿಯಾಗಿ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ರುದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೇಲೆದ್ದು ಸಮಾಪಿಸಿ, ನನ್ನ ಅಂಶಸಂಭೂತನೆಂದು

ಉತ್ಥಾಯಾತಿ ಪ್ರಸೃಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಥ ಮದಂಶಜಂ ।

ಮನ್ವಾನಸ್ತಂ ಚ ತುಷ್ಪಾವ ಸೃಷ್ಟಿವಿಸ್ತಾರಕಾರಣೇ

॥೨೬॥

॥ ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ ॥

ಭೋ ಭೋ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರ ತ್ರಿನಯನ ಜಗತೋ ಹೇತವೇ ಸೇತವೇ ತ್ವಾಂ
ವಿಶ್ವೇಶಾಚ್ಛಾನಿಯುಕ್ತಃ ಸಕಲಜಗಮಹಾಸೃಷ್ಟಿಸಾಹಾಯ್ಯಭಾರಂ ।

ಯೋಕ್ಷ್ಯೇ ಯುಂಕ್ಷ್ಯ ತ್ವಯಾಹಂ ಸ್ವಜ ಜನಮಪಿ ತತ್ತೇ ಕಟಾಕ್ಷಾಗ್ರ-
ದ್ಭೂಮಾನೇವಾದ್ಯ ಶೂಲೋದ್ಯತಕರ ಭಗವನ್ನೇವಮೇವೇತಿ ಮನ್ನೇ॥೨೭॥

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವೇಧಸಾಯಂ ಮಮ ನಯನಭವಃ ಕಾಲರುದ್ರೋರುಘೋಷಂ
ಕೃತ್ವಾಕಂಪ್ಯ ಚ ರೋದಸೀಂ ಸ ಸಸೃಜೇ ರುದ್ರಾನೇಕಾಂಛಿನೇ ।

ನಾನಾವೇಷಮಹೋರು ಹೇಷಣಮಹಾಬಾಣಾಸಿಪಾಶೋದ್ಯತಾ

ನುದ್ಧೂತಾಂಬುಧ ನಿಸ್ತನಾನ್ಗಿರಿಭವೇ ದೃಷ್ಟ್ವೇವ ಬಿಭೃದ್ವಿಧಿಃ ॥೨೮॥

ಅವನನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೀಗೆ
ರುದ್ರದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. ॥೨೫-೨೬॥

ತ್ರಿಲೋಚನನೆನಿಸಿದ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರದೇವನೇ! ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ
ನಿಯುಕ್ತನಾದ ನಾನು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯಂತೆ
ಸಹಾಯಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ಶೂಲಪಾಣಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ!
ನಿನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷಲೇಶದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ
ಭಾಗವುಳ್ಳ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು
ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೨೭॥

ಈ ರೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಕಾಲ
ರುದ್ರನು, ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಅದರಿಂದ ಭೂವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಗಳನ್ನೂ
ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ, ನಾನಾವೇಷಗಳಿಂದಲೂ, ಭಯಂಕರಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ,
ಮಹತ್ತಾದ ಬಾಣಗಳು, ಕತ್ತಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮೇಘದಂತೆ ಗಂಭೀರ
ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಅನೇಕಮಂದಿ ರುದ್ರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆ ಅವನು
ಮಾಡಿದ ರುದ್ರಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೆದರಿಬಿದ್ದನು. ॥೨೮॥

ತಂ ನತ್ವಾ ಪುನರಾಹ ಸಾಹಸಮಹೋ ರುದ್ರ ತ್ವಯಾ ಯತ್ಕೃತಂ
ಮಾಪ್ರಾಕ್ಷೀಃ ಪುನರೇವ ಸುಷ್ಮಸುಮಹಾರುದ್ರಾನ್ವಿನೇತ್ರಪ್ರಿಯಾನ್ ।
ಯೈಶ್ಚ ವ್ಯಾಪ್ತಮಿದಂ ಚರಾಚರ ಜಗಜ್ಜಾತಂ ಚ ಜನ್ಮಾರ್ತಿಗಂ
ತ್ವಂ ಚಾಸ್ಯದ್ಯ ಸೃಜಸ್ವ ಜಂತುನಿನಹಂ ಮೈನಂ ವಿಭಾ ತೇ ಪ್ರಜಾ ॥೨೯॥

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವೇದಸಾಯಂ ವರಮಖಿಲಮಹಾರುದ್ರಸಂಸ್ಥಾಸು ತಸ್ಮಾ-
ದ್ಭಿವ್ಯಂತೇ ದಿವಿ ರೋದಸೀ ತ್ರಿಭುನನೇ ತಾನ್ವೈ ನಿಯುಚ್ಯಾದರಾತ್ ।
ನಾಹಂ ಮೃತ್ಯುವಶಾಗುಣಾನ್ಸೃಜೇಹಮಖಿಲಾಂತ್ಸರ್ಗೋನ ಮೇ ತಾದ್ಯ-
ಶಸ್ತ್ವಂ ಕಾಲಾಬಕಕರ್ಮಣಾ ಜನಿಮ್ಯತಿಪ್ರಾಯಾಂ ಪ್ರಜಾಂ ವೈ ಸೃಜ॥೩೦॥
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನಿರಗಾಚ್ಚ ಪತ್ರ ಭವನಾತ್ಸ್ಥಾಣುಸ್ತತೋಽಸೌ ಭವ
ತ್ತತ್ತ್ಯೇವಾತಿಶೃಜತ್ಸಚಾಬ್ಜಭವನಃ ಸೃಷ್ಟಿಂ ಸ್ವಕೀಯಾಂ ಸೃಜನ್ ।

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ರುದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, “ಅಯ್ಯ ರುದ್ರದೇವನೇ, ನೀನು ಅತಿಯಾದ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವನ್ನಾಚರಿಸುವೆ. ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರದೇವನೇ, ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಇಷ್ಟರಾದ ಈ ರುದ್ರನನ್ನು ಇನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಡ; ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಚರಾಚರರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಜನನ ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟವರಾಗಿರಲಿ. ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟರಾದ ರುದ್ರಗಣಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವರಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊನೆಮಾಡುವನಾಗು” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ರುದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. ॥೨೯॥

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರುದ್ರದೇವನು, ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದ ಮಹಾರುದ್ರಸಂಘಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭೂಮಿ, ಅಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಆದರವಿಂದ ಅವರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ, ಅನಂತರ ಎಲ್ಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಾನು ಎಂದೂ ಮರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗುವವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಅಂತಹದಲ್ಲ. ನೀನು ಮಾತ್ರ, ಕುಂಬಾರನು ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಜನನ ಮರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ॥೩೦॥

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಸ್ಥಾಣುವೆನಿಸಿದ ರುದ್ರದೇವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು

ಏವಂ ರುದ್ರಸಮಾಧ್ಯವಾ ವಿಧಿಭವಾ ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಥಿ
ಏವಂ ಕಲ್ಪಪರಂಪರಾಸು ತೇ ಹರಿಹರಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಶ್ಚಾಂಬಿಕೇ ||೩೦||

ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಗುಪ್ತೋ ಭವಂತಿ ಜಗತಾಃ ಸಂಪ್ರಾಣಸಂಸ್ಥಾಪತೀ
ನಾಶಾಯಾಂನುಕಾಲಕೇಷಿ ಸುಮಹಾದೋಷಭವೋದಂಬಿಕೇ |
ತದ್ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭವಭಸ್ಮಸಂಗತ ಮಹಾನಾಸಾಂಗತಸ್ತಂ ಪುನ
ರ್ಮದ್ಗರ್ಭಸ್ಥಿತ ವಿಷ್ಣುಮೇವ ಸುಮಹಾರುದ್ರಂ ಚ ಮತ್ಪಾಲತಃ ||೩೧||

ತಾನೇವಾಶು ವಿಸ್ವಜ್ಞ ನೇದಮತಿಶಯಿ ರಕ್ಷಿಸತದ್ಬ್ರಹ್ಮನೇ
ತತ್ಪಾಲೋತ್ತಮಸಂಭವಃ ಚ ಸುಮಹಾರುದ್ರಂ ಕಲೋನ್ಮಂಬಿಕೇ |
ಸೃಷ್ಟ್ಯಂದಂ ಪುನರೇವ ಸೃಜಗತಃ ಸಂಪ್ರಾಣೇ ಕೇವಲಂ
ಮತ್ಪಾಲಾನಲಕೀಲದಗ್ನುಮಸೇವಿತಂ ಸೃಜಾಮ್ಬಂಬಿಕೇ ||೩೨||

ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ದೇವಿಯೇ, ಕೇಳು: ಹೀಗೆ ರುದ್ರ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ
ಕ್ರಮವು ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲ್ಪಗಳ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರು ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗುತ್ತಾ
ರೆಂಬುದನ್ನರಿಯುವವಳಾಗು. ||೩೧||

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುರುದ್ರರು ಕರಸ್ಪರ್ಶವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಳಯಾ
ಧಿಕಾರಿಗಳಾದರೂ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಗುರುಗಳಂತೆ ತಿಳಿಸಿ, ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವರು. ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಹಾರುದ್ರನೇ,
ಪ್ರಪಂಚನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನನ್ನ ಭಸ್ಮಯುಕ್ತವಾದ ಎಡ
ಭಾಗದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಹೃದಯದಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ, ನನ್ನ ಫಾಲನೇತ್ರದಿಂದ
ಮಹಾರುದ್ರನೂ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೇರಿತೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವು ನಡೆಯು
ವುದೆಂದು ಭಾವಿಸು. ||೩೨||

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರನ್ನು ಪ್ರಳಯಾನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ, ಸೃಷ್ಟಿ
ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ಉತ್ತಮವಾದ ಫಾಲನೇತ್ರದಿಂದ ಮಹಾರುದ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲಾ
ಪಾರ್ವತಿ, ಹೀಗೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ
ಪುರ್ಣವಾಗಿರಲು, ಪುನಃ ನನ್ನ ಹಣೆಗಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಭಸ್ಮ

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಹರಿಹರಸುರಾಸ್ತ್ರಜಗತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ
 ಸೃಷ್ಟ್ಯಂತಪಾಲನ ವಿಸರ್ಗಕರಾ ಭವಂತಿ ।
 ಪೂರ್ವಂ ಯಥೈವ ಮಮ ಚಿತ್ತವಶಾನುಗಾತ್ಮೇ
 ಏವಂ ತವಾದ್ಯ ಕಥಿತಾ ನಿಯತಿಶ್ಚ ಗೌರಿ

॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ
 ವರ್ಣನಂ ನಾನು ಚತುರ್ದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಮಾಡಿಬಿಡುವೆನು. ಪುನಃ ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಸುವೆನು. ಇದು
 ನನ್ನ ಲೀಲೆ. ॥೩೩॥

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ,
 ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ
 ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿ.
 ದೇವಿ, ಈರಿತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಲೀಲಾಕ್ರಮವನ್ನು ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ
 ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವೆನು ಎಂದು ಪರಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ॥೩೪॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ||

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಪಂಚದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ದೇವ್ಯವಾಚ ||

ದಾಮೋದರಸ್ತವೋದಾರ ಉದರೋದರಸಂಸ್ಥಿತಃ |

ಅವಾಸ್ಥೀತ್ಸ ಕಿಯಂತಂ ವೈ ಕಾಲಂ ಕಾಲವಿನಾಶನ ||೧||

ತನ್ಮಹ್ಯಂ ಕೌತುಕವತೀಂ ನಾಚಮಾಮೋಚಯಾಧುನಾ ||೨||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ದೇವ್ಯಾ ತದಾ ಪೃಷ್ಠೋ ಮಹಾದೇವೋಽಭ್ಯವಾಚ ತಾಂ ||೩||

ಹದಿಸ್ತದನೇಯಿ ಕಥ್ಯಾಯು

ಪರಶಿವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ಯಮಾಂತಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಉದ್ಭವಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಯಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾದರೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಎಷ್ಟುಕಾಲ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವನು? ಹಾಗೆ ಅಡಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗಿದೆ. ಮಹಾದೇವನೇ, ಈ ನನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಧುರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವನಾಗೆಂದು ಶಿವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ||೧-೨||

ಹೀಗೆ ದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾದೇವನು, ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವೃತ್ತಿಗೆ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ||೩||

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣು ಮೇ ಕೌತುಕಂ ದೇವಿ ಕಮಲಾಲೋಚನೇ |

ವಿಷ್ಣುರ್ಬಭ್ರಾಮ ತತ್ರೈವ ಕಲ್ಪಂ ಮದುದರಸ್ಥಿತಃ ||೪||

ಸಾಗರಾಂತ್ಸರಿತಃ ಶೈಲಾನ್ದ್ವೀಪಾನ್ಮನಪುರಾಣಿ ಚ |

ದೇವಾದೀನಸುರಾಶ್ಚೈವ ಭೂತಭವ್ಯಮನುಂ ತಥಾ ||೫||

ಸ ಶಕ್ರಶುಕ್ರಾದಿಗ್ರಹಾಂತ್ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಂಶ್ಚ ಋಕ್ಷಕಾನ್ |

ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಃ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯಾನ್ಮಸ್ತಶ್ಚಿನೌ ತಥಾ ||೬||

ಸ್ವಸಮಾನಾಂಸ್ತಥಾ ವಿಷ್ಣುಸ್ಪ್ರಹ್ಮರುದ್ರಮುನೀಂಸ್ತಥಾ |

ವೇದಾಶ್ಚತ್ವಾರ ಏವೈತೇ ವೇದಾಂಗಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರಜಾಲಕಂ ||೭||

ಸರ್ವಂ ಭೂತಂ ಚ ಭವ್ಯಂ ಚ ಕಾಲಕಲ್ಪೌ ತು ಯಕ್ಷಕಾಃ |

ಅಹರ್ನಿಶಾ ವರ್ಷಜಾಲಂ ಯುಗಾಶ್ಚತ್ವಾರ ಏವ ಹಿ ||೮||

ಸರ್ವಂ ಚರಾಚರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಯೋತ್ಪಲ್ಲಲೋಚನಃ |

ಹರಿಘ್ನಸ್ತ್ವಾನ್ಮಮಾಂ ದೇವಿ ತದಾ ಮದುದರೇ ಸ್ಥಿತಃ ||೯||

ಕಮಲಾಲೋಚನಳಿಸಿದ ಸಾರ್ವತಿಯೇ, ಒಂದಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳು, ಒಂದುಸಾರಿ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನುರಿಯಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಕಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಾಗರಗಳು ನದಿಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗಳು, ದ್ವೀಪಗಳು, ಕಾಡುಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಕಳೆದುಹೋದ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮನುಗಳೂ, ಇಂದ್ರ, ಶುಕ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಗಳೂ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳು, ಸಿದ್ಧರು ಸಾಧ್ಯರು, ವಸುಗಳು, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಬಂದರು. ||೪-೫-೬||

ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣುಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೂ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ, ಅರು ವೇದಾಂಗಗಳೂ, ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹಗಳೂ, ಭೂತಭವ್ಯವ್ರೂಪಗಳೆನಿಸಿದ ಕಾಲರೂಪಿಯಾದ ಕಲ್ಪಗಳು, ಯಕ್ಷರು, ಹಗಲಿರುಳುಗಳು, ವರ್ಷಸಮೂಹಗಳೂ, ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕುಯುಗಗಳೂ

ಪ್ರಣಮ್ಯ ಪಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಾಹ ಧೃತರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂತಿಯುಕ್ ।
ಸಮ್ಯಗಾಕರ್ಣಯಾಪರ್ಣೇ ಮಮ ವಿಷ್ಣುಕೃತಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ॥೧೦॥

ತಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸುಪ್ರಸನ್ನಸ್ತಮಸಾನಾದನೋಚಯಂ ।
ಅಧರೇಂದ್ರಿಯಜಾತತ್ವಾದಧೋಕ್ಷಜ ಇತಿ ಸ್ತುತಃ ॥೧೧॥

॥ ವಿಷ್ಣುರುವಾಚ ॥

ಉಗ್ರೋನುಗ್ರೋಸಿ ಶಂಭೋ ಪುರಹರ ಭಗವನ್ನಂಧಕಾರೇ ಕಪರ್ದಿ
ನ್ಮೂತೇಶಾಮರಪಾಲಶಂಕರಮಹಾಗ್ರಸೋಸಿ ವೇದೇರಿತಃ ।
ಮಾಂ ಪಾಹೀಶ್ವರ ಸಾಮಿಸೋಮಶಕಲಾಲಂಕಾರಮೌಳೀ ಹರ
ಸ್ವಾಮಿನ್ದೇವ ದಯಾನಿಧೇ ಕರುಣಯಾ ತ್ವಂ ಶರ್ಮ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ॥೧೨॥

ತುಂಬಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ, ವಿಷ್ಣುವು
ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಗೊಂಡು
ನಾನಾರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ॥೭-೮-೯॥

ಹಾಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವಾಗ ವಿಷ್ಣುವು ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಪದೇ
ಪದೇ ವಂದಿಸುತ್ತಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಎಲಾ ಅಪರ್ಣೆ, ಆ ವಿಷ್ಣುವು
ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಲಿಸು ;
ದೇವಿ, ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಅಪಾನವಾಯು
ನಿಷ್ಕ್ರಮಣಜಾಗದಿಂದ ಬಿಟ್ಟೆನು, ವಿಷ್ಣುವು ಹಾಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಇಂದ್ರಿಯದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದವನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಧೋಕ್ಷಜನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ॥೧೦-೧೧॥

ಶತ್ರುಭಯಂಕರನಾದ ಶಂಭುವೇ, ನೀನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಉಗ್ರನಾದರೂ ಭಕ್ತ
ರಿಗೆ ಶಾಂತಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ತ್ರಿಪುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೂ, ಪಡ್ಗುಣಭರಿತನೂ,
ಅಂಧಕಾಸುರಸೂದನನೂ ಆದ ನೀನು ಜಟಾಭಾರದಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಸಕಲ
ಭೂತಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನೆನಿಸಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನೂ, ಜಗನ್ಮಂಗಳ
ಕರನೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನುಂಗುವವನೂ
ಆಗಿರುವೆ. ವೇದಪ್ರತಿಸಾಧ್ಯನಾದ ಈಶ್ವರನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಎಲಾ ಅರ್ಧ
ಚಂದ್ರಕಲಾಮೌಳಿಯೇ, ಶಿವನೇ, ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಶರ್ವನೂ,
ಸಕಲಲೋಕಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡು.
॥೧೨॥

ಹೇ ಮನ್ಮಥಾಂತಕ ಮಹೇಶ್ವರ ದೇವದೇವ

ಶ್ರೀನಾಮದೇವ ಚಿತಕಾಮ ಉಮಾಸಹಾಯ ।

ವೋಮಾದಿಭೂಮ ಶ್ರುತಿಸೀಮ ಸುಖಾದಿಧಾಮ

ಸಾನ್ಯೈಸ್ತು ವಾಮಹರ ಸೋಮಲಲಾಮ ಪಾಹಿ

॥೧೩॥

ಭೋ ಭರ್ಗ ತ್ರಿಜಗಚ್ಛರಣ್ಯ ಕರುಣಾ ಕಾರುಣ್ಯವಾರಾಂ ನಿಧೇ

ಹೇ ಕಾಲಾಂತಕ ದೇವದಾನವ ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಸಂಸೇವಿತ ।

ವೀಕ್ಷಾಶಿಕ್ಷಿತ ಮನ್ಮಥಾಂತಕ ಮಹಾದಕ್ಷಾದಿದೀಕ್ಷಾಪಹ

ಉಕ್ಷಾಧ್ಯಕ್ಷಭಗಾಕ್ಷಿನಾಶಕ ಮಹಾದೇವಾದ್ಯ ಸಂವೀಕ್ಷಯ

॥೧೪॥

ಜಟಾಜೂಟಾಭೂಷಾ ಶಿವ ಸುರಸರಿತ್ಪೂರಮಸಕ್ಯ-

ನ್ಮಹಾಘೋಟೇ ಧಾಟೇ ಶ್ರುತಿವಚನಕೋಟೀರಕ ನಿಭೋ ।

ವಧೂಟೇ ಶೈಲಾಜಾ ತರುಣಶಶಿಚೂಡಾಲ ಭಗವ-

ನ್ನನಾಥಂ ಮಾಂ ಶಂಭೋ ಸುಖಯತು ಸನಾಥಾ ತವ ಕೃಪಾ ॥೧೫॥

ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವೆನಿಸಿ ಐಶ್ವರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ ದೇವದೇವನಾಗಿರುವ ಮಹಾದೇವನೇ, ನೀನು ಸುಂದರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನು, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಗೆದ್ದವನು, ಉಮಾರಮಣನು, ಆಕಾಶವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನು, ವೇದಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯಾಗಿರುವವನು, ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಸಾಮಗಾನದಿಂದ ಸ್ತುತನಾಗಿ ದೇವಿಯೊಡನೆ ವಿಹಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಇಂತಹ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆನಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ॥೧೬॥

ಮನ್ಮಥ, ಯಮ, ಮುಂತಾದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿದವನೇ, ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವವನೇ, ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನೇ, ಯಮಾಂತಕನೇ, ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು, ದೇವೇಂದ್ರ ಇವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೇ, ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನ್ಮಥ ಮತ್ತು ಯಮ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡಿದವನೇ, ದಕ್ಷಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮಹಾದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಭಂಗಪಡಿಸಿದವನೇ, ವೃಷಭವಾಹನನೇ, ಭಗನೆಂಬದೇವತೆಯ ಕಣ್ಣನ್ನು ದಕ್ಷಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಮಹಾದೇವನೇ, ಇಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೀರು. ॥೧೭॥

ಜಡೆಗಳ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದವನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಜಡೆಗಳ ಬಿಗಿತ

ನೇದಾಶ್ಚ ಸಾರಥಿನಿಧೀರ್ವರಚಕ್ರಕೇಂದು

ಕ್ಷ್ಣಾಸ್ತಂದನಕ್ಷಿತಿಧರಾತ್ಮಶರಾಸನೇಜ್ಞಃ ।

ಸೋಮಾಗ್ನಿವಿಷ್ಣೂಶರಕೃಂತಪುರಾದಿಕಸ್ತ್ವಂ

ಜೇತಾ ರಥೇಷ್ಟಧಿಪತಿಃಸುರಸೈನ್ಯಪಾಲಃ

॥೧೬॥

ಪಶ್ಯಾನ್ವಶ್ಯಾಮಿ ಶಂಭೋ ತವ ವರಕರುಣಾಪಾರಪೂರೈಕರಾಶಿಂ

ವಾರಾಶೀನಮರಾಸುರ ದ್ವಿಜವರಾನ್ನೋಕಾಂಶ್ಚ ಲೋಭ್ಯಾಸಮಿ ।

ಮಾಂ ನಿಸ್ತಾರಯ ವಿಸ್ತರೋರುಜಹರೀ ಕಾಂತಾರತಸ್ತ್ವಂ ವಿಭೋ

ಬಿಭ್ಯಂತಂ ಕರುಣಾರುಣದ್ಧಿ ಯದಿ ತೇ ಚಿತ್ತೇನ ಹೃತೋ ಹರ ॥೧೭॥

ದಿಂದಲೇ ದೇವಗಂಗಾನದಿಯು ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ. ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನನಾಗಿರುವ ವಿಭುವೇ, ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನೇ ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ, ಜಾಲಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಭಗವಂತನೇ, ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರನಾದ ನೀನು ಅನಾಥನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸಲಹು. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ದಯೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಸನಾಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸುಖಪಡಿಸಲಿ. ॥೧೫॥

ವೇದಗಳನ್ನೇ ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನೇ ರಥಚಕ್ರಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಭೂಮಿಯೆಂಬ ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನೇ ಬಿಲ್ಲಾಗಿಯೂ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಹೆದೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸೋಮ, ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ತ್ರಿಪುರಾಸುರರೇ ಮುಂತಾದ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕೊಂದ ನೀನು ರಥದಲ್ಲಿ ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವೆ. ॥೧೬॥

ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ, ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಪಾರ ದಯಾರಸವನ್ನೇ ಜಲಭರಿತವಾದ ಸಮುದ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಅಗಾಧಗಳಾದ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಾಗೆಯೇ ದೇವತೆಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಮತ್ತು ಲೋಭವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಇತರ ಸಕಲ ಮಾನವರು, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಎಲೈ ವಿಭುವೇ, ಒಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಹೋಗುವಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯಿಡು. ಭಯಗೊಂಡಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ದಯೆಯಿಂದ ಅನ್ವರಿಸಿ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ॥೧೭॥

ಅರೀರಚದಿಮಂ ಸ್ತವಂ ಮುರಹರೋಃಬ್ಜನೇತ್ರೋಃಂಬಿಕೇ-

ಪ್ರೀರಮದಘೋತ್ತಿಲೋ ಮಮ ಸುಭಕ್ತಿಪೂರಾದರಃ ।

ಭರೀಭರದಘಾಂಜಸಾ ಮಮ ಪದಾಬ್ಜಪೂಜೋತ್ಸವೈ

ರಭೀಭರದಿದಂ ಜಗನ್ಮಮ ವರೋದರಾನ್ನಿಸೃತಃ

||೧೮||

ವಿಷ್ಣುರ್ಜಿಷ್ಣುರ್ಭವಿಷ್ಣುರ್ನುರ್ದುದರಪಿತರೀಪೀತಸಂಸ್ಥೋರುಲೋಕಾಂ

ಸಂವೀಕ್ಷ್ಯೈವ ಸುರಾಸುರವ್ರಜಹರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರನಾರಾಯಣಾನ್ ।

ದ್ವೀಪಾಬ್ಧಿಪ್ರವರಾನ್ನದೀಗಿರಿವನಂ ಕಿಂ ನೇತ್ಯುಮೇ ವಿಸ್ಮಯ

ನ್ನಿಮಂ ಸ್ತವಮುಪೀಪತಚ್ಛ್ರೂತಮಘೌಘನಾಶಾಯ ಹಿ

||೧೯||

ಪ್ರಾಣೇಶಿ ವಿಧಿರಪ್ಯುಮೇ ಹರಿಮುಘೋ ದೃಷ್ಟೋದರಾನ್ನಿಸ್ಸೃತಂ

ಚಾಸ್ತೌಷೀನ್ಮಮ ಪಾದಪಂಕಜಲಸದ್ಭೃಂಗಾಂಗಸಂಗೋಪಮಃ ।

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ, ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ತಾನೇ ಹೀಗೆ ರಚಿಸಿ ಹಾಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ನನ್ನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೊರಬಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲಪೂಜಾ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನು. ||೧೮||

ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಕನೂ, ಜಯಶೀಲನೂ, ನಾನಾರೀತಿಯ ಅವತಾರಮಾಡುವವನೂ, ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ದೇವದಾನವರ ಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ, ರುದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣರನ್ನೂ, ದ್ವೀಪಗಳೂ, ಉತ್ತಮ ಸಮುದ್ರಗಳು, ನದಿಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಕಾಡುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಇವೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾ, ಕೇವಲ ಶ್ರವಣಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ಪಠಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದನು ||೧೯||

ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಿಯಾದ ಉಮಾದೇವಿಯೇ, ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯಮಧ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಸಹ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಿತ್ತವೆಂಬ ದುಂಬಿಯನ್ನು ಹಾರಾಡಿಸಿ, ಪದೇಪದೇ ವಂದಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ

ಪ್ರಹ್ಮೈಸ್ಸೈರ್ವದನಚ್ಚುತೋರುಸುರಸಂ ನಂದೋತ್ಥ ಸತ್ಕಂದಲೀ-
ವಾಚಾ ಮಾಂ ಸುರಸಾಯನೋತ್ತರ ಝೀಪೂರೇಣ ಪಶ್ಯಾಂಚಿಕೇ ||೨೦||

ಯಕ್ಷಾಧೀಶಸಖಂ ವಲಕ್ಷಭಸಿತಾನಂಗಾಂಗಮುಕ್ಷಸ್ಥಿತಂ
ಪಕ್ಷೇಂದ್ರಪ್ರಿಯವಾಹಪೂಜಿತಮುವಾವಕ್ಷೋಜಶೈಲಪ್ರಿಯಂ ।
ಭಿಕ್ಷಾಪೂರ್ಣಕಪಾಲಪಾಣಿ ಸುರತಾಪಕ್ಷಸ್ಥಿತಂ ತ್ವಾಂ ಭಜೇ
ತ್ಯಕ್ಷಂ ದಕ್ಷಸುಶಿಕ್ಷಕಂ ಪುರಹರಂ ಚಕ್ಷುತ್ಯವಾಕಲ್ಪಕಂ ||೨೧||

ಮಾತಂಗತ್ವಗಲಂಕೃತಾಂಗಮಗಜಾಕಾಂತಂ ಕುರಂಗಾಂಕಧೃಕ್
ಹಾರೀಭೂತಭುಜಂಗರಾಜವಿಲಸದ್ಗಂಗಾಕಪದೋಜ್ಜ್ವಲಂ ।
ಲೀಲಾಂಗೀಕೃತಲಿಂಗಸಂಗತಮಹಾಫಾಲೇ ಪತಂಗಸ್ಪರ
ಜ್ವಲಾಲೋಲವರಾಂಗಭಂಗ ಸುಮಹದ್ವಿಧ್ಯುತ್ತಮಾಂಗಂ ಭಜೇ ||೨೨||

ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತಾ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಈರೀತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಆ ಸ್ತೋತ್ರವಾದರೋ ರಸಭರಿತವಾದುದಾಗಿಯೂ, ಮೃದು
ಮಧುರಶ್ರೀಲಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ರಸಾಯನದ ಝರಿಯಂತೆ ತೋರುವುದಾ
ಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆಯೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ||೨೦||

ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನ ಮಿತ್ರನೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ
ದವನೂ, ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ವೃಷಭವನ್ನೇರಿರು
ವವನೂ, ಆದ ಪರಶಿವನೇ, ನೀನು ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಗರುಡನನ್ನೇ ವಾಹನವಾಗುಳ್ಳ
ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಉಮಾದೇವಿಯ ಪರ್ವತ
ಸಮಾನವಾದ ಕುಚಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು. ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ
ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು. ದೇವಸಮೂಹಗಳ ಪರವಾಗಿಯೇ
ಯಾವಾಗಲೂ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹಮಾಡುವವನು, ಮುಕ್ತಗುಣನು, ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು
ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡಿದವನು, ತ್ರಿಪುರಾಸುರನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನು, ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ
ಅಭರಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸದಾ ಸೇವಿ
ಸುವೆನು. ||೨೧||

ಗಜಚರ್ಮದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಪಾರ್ವತೀ
ರಮಣನೂ, ಚಂದ್ರನೇತ್ರನೂ ಆದ ಜಗದೀಶ್ವರನೇ, ನೀನು ಸರ್ಪರಾಜನನ್ನೇ

ಹರಪುರಹರಾಘೋರ ಕಾಕೋದರ

ಹಾರಾವ ಭವೋದ್ಭವಾಂ ತಥಾರ್ತಿಂ ।

ಸರಿಹರ ಶಿನಾದ್ಯಶಂಕರ

ತ್ರಿಜಗದ್ಬಂಧನಿರಾಮ ದೇವ ಸಾಹಿ

||೨೩||

ಭವ ತವ ನಿಭವಾವಲೋಕಭಾನಾ

ಭವನಾಶಾಯ ಕಿಲ ಪ್ರಬುದ್ಧಭಾವಾಃ ।

ಪ್ರಭವಾಯ ವಿಸೃಷ್ಟಿಸಂಸ್ಥಿತೌ

ಮಮ ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವಯಿ ಭಾವಮಾದಧಸ್ವ

||೨೪||

ಶಂಭೋ ಬಾಲೇಂದುಚೂಡದ್ಯುತಿವಿಚಿತದಿಶಸ್ತೋಮ ಸೀಮಾನುಧಾಮ
ಪ್ರೇಮಾ ತೇ ಮಹಿಮಾವಲೋಕನವಿಧೌ ತ್ವಾಹಂ ಹರಿರ್ವಾ ಹರಃ ।

ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಂಗಾನದಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಟಾಜೂಟ
ವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿರುವ ಸರ್ವಸಂಗವುಳ್ಳವನೆನಿ
ಸಿರುವೆ. ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಸುಂದರಾಂಗ
ನಾದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಪತಂಗದಂತೆ ಸುಟ್ಟವನು ನೀನು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ
ವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾದೇವನೇ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಸದಾ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ||೨೨||

ಭಕ್ತರ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ತ್ರಿಪುರನಾಶಕನೂ,
ಭಯಂಕರವಾದ ಸರ್ಪವನ್ನೇ ತಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ ಆದ ಶಂಕರನೇ,
ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದಂಟಾಗುವ ಪೀಡೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ; ಮಂಗಳ
ಸ್ವರೂಪನೂ, ಜಗನ್ಮೃಗಗಳಮೂರ್ತಿಯೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಬಂಧನಗಳನ್ನೂ
ಬಿಡಿಸುವವನೂ ಆದ ದೇವದೇವನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹು. ||೨೩||

ಜಗದುದ್ಭವಕಾರಣನೇ, ನಿನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳ
ವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರಬಂಧನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದ
ಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರಸಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ
ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಸರಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಇರಿಸಿ ಕಾಪಾಡು ; ಸ್ವಾಮಿ ||೨೪||

ಶಂಭುವೇ, ತಲೆಯಮೇಲಿರುವ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕು
ಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸಿ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಎಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೇ, ದೇವ

ವಿಶ್ವಾಧೀಶ್ವರ ವೇದಜಾಲಸುಮಹಾನಿಶ್ಯಾಸ ವಿಶ್ವಾಸಿನೇ
ತದ್ವಾತುಂ ಪ್ರಭವೇದ್ಭವಾನ್ಪ್ರಭುರಹೋ ಕಿಂ ವಚ್ಛಿ ತತ್ತೇಗ್ರತಃ ||೨೫||

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ತದ್ವ್ಯಾಹ್ನಸ್ತುತಿತೋಃಹಮಗಜೇ ತಂ ಚಾಬ್ರುವಂ ಲೋಕಯ
ನ್ತಸ್ಮೈ ವಾಚಮಿಮಾಮವಾದಿಸಮಿಮಾಂ ತಾಂ ನೈ ತೃಣುಷ್ವಾಂಬಿಕೇ |
ತೇನೈವಾಶುನಿರ್ಗಿತಾ ವಿಧಿಹರೀ ಲೋಕಂ ಚ ಸೃಷ್ಟ್ವಂ ತದಾ
ಪಾತುಂ ಮಾಮಭಿತಃ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸಸೃಜೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಹರಿಃ ಪಾತ್ಯಪಿ ||೨೬||

ಅಗಾಧಬೋಧವೇದಜಾಲಮೇವ ತೇ

ನಿಸೃಷ್ಟಮಷ್ಟಮೂರ್ತಿನಾ ಮಮ |

ತತೋ ವಿಸೃಷ್ಟಿರಧ್ರುವೇ ಭವೇ ಕ್ಷಮಾಯಾ

ಪೂರಿಣೇ ಭವೋದ್ಭವಾರ್ಚನಾತ್ರವ ||೨೭||

ದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮವೊಂದೇ
ಕಾರಣವಲ್ಲದೇ, ನಾನಾಗಲೀ, ವಿಷ್ಣುವಾಗಲೀ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಲಾರೆವು.
ಜಗದೀಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ನಿಶ್ಚಾಸರೂಪವಾದ ವೇದರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ನನಗೆ
ವೇದಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ನೀನು ಶಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಪ್ರಭೋ, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ ಇನ್ನೇನನ್ನು ತಾನೇ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾನು ಕೇಳಬಲ್ಲೆನು. ||೨೫||

ಅಂಬಿಕೆಯೇ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನಾನು ಅವನನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಅದೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ
ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವೆನು. ಕೇಳು. ಈರಿತಿಯಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ
ನನ್ನ ದಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಜಠರದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ನನ್ನ ಜ್ಞೆಯಂತೆ ಲೋಕ
ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಲೂ ಕಾಪಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವರು. ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಮತ್ತು
ವಿಷ್ಣುವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪಾಲನಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆ ಸಗುವುದಕ್ಕೆ
ಮೊದಲು ನನಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ||೨೬||

ದೇವ, ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯಾದ ನೀನು ಅಗಾಧಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ವೇದರಾಶಿ
ಯನ್ನೇ ಈಗ ನನಗೆ ದಯೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. ಇದೇ ನನಗೆ ಶುಭಶಕುನ.

ಏವಂ ತೇ ಕಥಿತಂ ಯುಗೋದ್ಭವಮಹಾಧರ್ಮಂ ಗುಣಂ ಚಾಗುಣಂ
 ಶ್ರುತ್ವಾ ಹೃಷ್ಟತರಾ ಭವಾಶು ಗಿರಿಜೇ ಕೈಲಾಸಮೌಳಿಪ್ರಿಯೇ ।
 ಸಾರಂ ತೇ ಪ್ರವದಾಮ್ಯಹಂ ಪುನರಪಿ ತ್ವಂ ತೂರ್ಣಮಾಕರ್ಣಯ
 ನಿಸ್ತೀರ್ಣಾಹಿತ ಏವ ಭಾರಭುವನೇ ಮತ್ಪಾದಪೂಜಾದರಾ || ೨೮ ||

ಕೃತಶ್ರೇತಾತಾಂತಾ ಅನಂತತಪೋಭಿಶ್ಚಿರತರಂ
 ಮಹಾದೌ ದೀಕ್ಷಾ ಯಾಮುಪಸದಿ ಶಿನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗೇ ।
 ಕಲೌ ಕ್ಷೀಣೇ ಧರ್ಮೇ ಪ್ರಭವತಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧೇ ಕ್ಷತಧಿಯಾಂ
 ಶಿನಾರ್ಜಾಯಾಂ ಪುಣ್ಯಂ ಮನು ಭವತಿ ನಾಮೈವ ವಿಪುಲಂ || ೨೯ ||

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಪೂಜೆಮಾಡುವ ನನಗೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿ
 ಕಾರ್ಯವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ||೨೭||

ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಈರಿತಿ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಮಹಾ
 ಧರ್ಮ, ಗುಣ ಮತ್ತು ದೋಷಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವೆನು.
 ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ದೇವಿಯೇ, ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಭರಿತಳಾಗು.
 ದೇವಿ, ಇದಲ್ಲದೇ ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಾರಭೂತವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುನಃ ಹೇಳು
 ತ್ತೇನೆ. ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕೇಳು. ಈ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನನ್ನ
 ಪಾದಪೂಜೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವರೇ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವರೆಂದಕೆ ತಿಳಿಯುವ
 ಳಾಗು. ||೨೮||

ದೇವಿ, ಕೃತಶ್ರೇತಾಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಉಗ್ರವಾದ ಉಪವಾಸ, ತಪಸ್ಸು,
 ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಳಲುವರು. ದ್ವಾಪರಯುಗದವರು ಬಹಳಕಾಲ
 ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳ ದೀಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬದ್ಧಕಂಕಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮ
 ಕ್ಷಯವುಳ್ಳ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಪರಿಣತ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ
 ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವಿಶೇಷ
 ಪುಣ್ಯಪ್ರದವೆನಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ
 ಅನಂತ ನಾಮಗಳೇ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ||೨೯||

ನಾಮ ಕಿಂ ಮಮ ಕಾರಣೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಗಂಗೇವ ಪಾಪಾಪಹಂ
ಕಿಂ ದಾನ್ಯೈರ್ಮುಖಜಾಲವೇದಪಠನೈಸ್ತೀರ್ಥಾಟನೇನಾಪಿ ಕಿಂ |
ಮಲ್ಲಿಂಗಂ ಯದಿ ದೃಷ್ಟಿಸಂಗತಮುಮೇ ಭಾಗ್ಯಾನಿ ಸೂತೇ ಕಲೌ
ತೇನಾಪಾತತಪಃಕ್ರಿಯಾದಿಚರಣಂ ಸಾಯಂ ಪ್ರದೋಷೇ ಭವೇತ್ ||೩೦||

ಮಲ್ಲಿಂಗಾಲಯತುಂಗಗೋಪುರಮಹಾಶೃಂಗಾಗ್ರಸಂವೀಕ್ಷಣೈ
ಸ್ತತ್ಕುಂಭಸ್ಪೃಶಿನಾತಪೋತಕವರೈಃ ಪುಣ್ಯೈಃ ಕಥಾಕರ್ಷಣೈಃ |
ಚಂಡಾಲಾಃ ಶ್ವಪಚಾಶ್ಚ ಪುಲ್ಕಸನರಾಃ ಸಂಕೀರ್ಣಜಾತ್ಯುಧ್ಭವಾ
ಸ್ತೇ ವೈ ಶಂಕರಿ ಸ್ಥಾವರಾ ಅಪಿ ಚರಾಃ ಮಲ್ಲೋಕವಾಸಾಃ ಕಲೌ ||೩೧||

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯಂತೆ ನನ್ನ ದಿವ್ಯನಾಮಗಳೇ ಮಾನವರ
ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಜನಗಳನ್ನು ದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತವೆ. ದಾನ, ವೇದ
ಸಮೂಹ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ತೀರ್ಥಾಟನ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಿರುವುದು?
ಶಿವಲಿಂಗದ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳು
ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿದಿನದ ಪ್ರದೋಷವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ
ದಿವ್ಯಶಿವಲಿಂಗದರ್ಶನವೇ ಅಪಾರವಾದ ತಪಸ್ಸು, ದಾನಧರ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಭೋಗ
ಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಕರ್ಮ
ವೊಂದೂ ಇರಲಾರದು. ||೩೦||

ದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳ ಎತ್ತರವಾದ
ಗೋಪುರವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡುವುದು, ಶೈವಶಿಖರದ ತುದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು,
ಶಿಖರಗಳ ಕಲಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು, ಅಥವಾ ಶಿವಾಲಯಗಳ ಮೇಲಿನ
ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಕೊಡುವುದು, ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ
ಭಕ್ತಿಭಾವನಾಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಚಂಡಾಲರು, ಶ್ವಪಚರು (ನಾಯಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು
ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುವವರು), ಪುಲ್ಕಸರು (ಇವರು ಚಂಡಾಲಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಂಗಡ
ದವರು), ಸಂಕರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಇವರೇ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾವರಜಂಗ
ಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಎಂತಹ ನೀಚಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಲೋಕ
ವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ನೆಲೆಸುವುವು. ||೩೧||

ಮದುತ್ತವವಿಲೋಕಿನಾಂ ಸುಕೃತಪುಂಜಮೇತತ್ಕಲೌ
 ಭವೇತ ವಿಭವಾಧಿಕೋ ಪ್ರಭವತೇ ಚ ನೀಚೋ ಜನಃ ।
 ಅನಂತಮಹಿಮಾಸ್ವದಂ ಭುವಿ ಕಲೌ ಹಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ
 ಕರೋತ್ಯಪಿ ಚ ಪಶ್ಯತಿ ಸಮಮುಪೇತಯೋರ್ವೈ ಫಲಂ ||೩೨||

ಕಾಂತಾರೇ ನಿವಸಂತಿ ಶಾಂತಮನಸಾ ಸ್ವಾಂತಹೃದಬ್ಜಸ್ಥಿತಂ
 ತಂ ಕಾಲಾಂತಕಮಂಧಕಾಂತಕಮುನಾಕಾಂತಂ ಸಮಚ್ಯಾ ದರಾತ್ ।
 ಕೋಲಸ್ರಾಯಮಹಾಸ್ವರೋತ್ತರ ಕಲೌ ತತ್ಕೀಲಜ್ವಾಲಾನಲ
 ಜ್ವಾಲಾದಾಹನಿವರ್ಜಿತಾರ್ಜವಯುತಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಲೋಕೋತ್ತರಾಃ ||೩೩||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತಂಧ ಉನಾಚ ||

ಏನಂ ಸಾ ಶೈಲಕನ್ಯಾ ಶ್ರುತಿವರ ಶಿಖರೋತ್ತಂಸ ಸದ್ವಕ್ತ್ರಧಾರಾಂ
 ಸಂಶ್ರುತ್ಯ ಪ್ರಮಥಾಧಿರಾಜಮಗಜಾ ನಾಚಂ ಬಭಾಷೇ ಪುನಃ ।

ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಕೇಳು, ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಈ ಕಲಿಯುಗ
 ದಲ್ಲಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯಸಮೂಹವೇ ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.
 ನೀಚಮನುಷ್ಯನೂ ಸಹ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ.
 ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ
 ವಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ನೋಡುವುದು ಅಥವಾ
 ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆಚರಿಸುವುದು, ಇವುಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವಂತಹ ಪುಣ್ಯ
 ರಾಶಿಯು ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ಲಭಿಸಲಾರದು. ||೩೪||

ಜನಗಳು ತಮ್ಮ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಯಮಾಂತಕನೂ,
 ಅಂಧಕಾಸುರಶತ್ರುವೂ, ಉಮಾರಮಣನೂ ಆದ ಶಂಕರನನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ
 ಮಾಡುತ್ತಾ ಶಾಂತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಪೂಜಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವವ
 ರಾದರೆ, ಅಂತಹವರಿಗೆ ದುಷ್ಟರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ದುಷ್ಟರ
 ಯಾವ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಸಮೀಪಗತವಾಗಲಾರವು. ಒಂದುವೇಳೆ ಅಂತಹ
 ಉಪದ್ರವಗಳು ಒದಗಿದರೂ ಪರಶಿವಾನುಗ್ರಹವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ
 ಅವು ಶುದ್ಧಗಳಾಗಿ ಶುಭಪ್ರದಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುವು. ||೩೫||

ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ವೇದಾಂತಗಳಿಗೆ ಶಿರೋಭೂಷಣವಾಗಿರುವ ಮಹಾ
 ದೇವನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಕಥಾರೂಪವಾದ ವಾಗ್ಧಾರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷ

ಭಾವ್ಯಾನಾಂ ಕಲಿಕಾಲಜಾತಜನುಷಾಂ ಭಕ್ತಿಪ್ರಭಾವಿಸ್ತರಾಂ
ಶ್ರೋತುಂ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರಮದ್ಭುತತರಂ ದೇವ್ಯಚ ದೇವೋದಿತಂ ||೩೪||

|| ದೇವ್ಯನಾಚ ||

ಕೇ ಭಾವ್ಯಾ ಭವ್ಯರೂಪಾ ತ್ವಯಿ ಶಿವಭಜನಾದ್ಭಾವಪೂತಾಶ್ಚ ಭಾವಾ
ಸ್ತೇಷಾಂ ಕಿಂ ಚರಿತಂ ಭವ್ಯಕತರಣಂ ಮಹ್ಯಂ ವದ್ಯತತ್ಪ್ರಭೋ |
ತ್ವದ್ಭಾವಾನುಗತಾ ಭವೋದ್ಭವ ಭವಾಂಭೋಧೇಃ ಶ್ರುತಂ ತಾರಕಂ
ಭೂಮಾನಂದಘನ ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ತ್ವದ್ಭಾವಯುಕ್ತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಂ ||೩೫||

ಯೋಷಾಪ್ರಮೋಷರಹಿತಃ ಸುಕೃತೀಕೃತೀ ಸ

ಭಾಷಾಸು ವಾ ಪರಶಿವಂ ಸ್ತುವತೇ ನಿಶೇಷಾತ್ |

ಸಂಶೋಷಿತಾಘನಿಚಯಾಸ್ತವ ಭಕ್ತಿಭಾವೈ

ರುದ್ಧೋಷಿತತ್ರಿಭುವನಾಪ್ಯತಿಶೇಷಜಾತಾಃ

||೩೬||

ಪಟ್ಟು, ಪುನಃ ಆ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧಿರಾಜನಾದ ಶಂಕರನನ್ನು ಕುರಿತು,
ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ ಜೀಗುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ
ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ, ಅದ್ಭುತವೂ ಆದ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಶಂಕರನು ದೇವಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದನು ಎಂದು ಕುಮಾರ
ಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ||೩೪||

ಪ್ರಭಾವೇ, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳರೂಪಿಗಳಾದವರು ಯಾರು
ಜನಿಸಿ ಶಿವಭಜನಮಾಡುತ್ತಾ, ಭಕ್ತಿಪೂತರಾಗಿ ಮೆರೆಯುವರು? ಸಂಸಾರಸಾಗರ
ವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಾಟಿಸುವಂತಹ ಆ ಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೇನು? ಸ್ವಾಮಿಯೇ,
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಭಾವನಿರತಳಾಗಿರುವ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ವಿಪ್ರರಿಸಿ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ತಾರಕ
ಮಹಾಮಂತ್ರವು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ನನಗೆ ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿಯನ್ನು
ದಾಟಿಸಲು ಉಪಕಾರವಾಯಿತು. ಆನಂದಘನಸ್ವರೂಪನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ನಾನು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಳಾಗಿರುವೆನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡು. ||೩೫||

ಪ್ರೀತ್ಯಾವ್ಯಮೋಹವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿರುವವನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯೂ
ಧನ್ಯನೂ ಎನಿಸುವನು. ಅವನು ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಶಿವ
ನೆನಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಗಳಿಂದ

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ವಿಷ್ಣುತ್ವತ್ತಿ
ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಿ ಕಥನಂ ನಾನು ಸಂಚದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಸಕಲ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡು (ನಾಶಮಾಡಿಕೊಂಡು) ಮೂರು ಲೋಕ
ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಖ್ಯಾತಿಪಡೆದು ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ
ರಾದವರೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತರೆನಿಸುವರು. ಎಂದು ದೇವಿಯು ಶಿವಸ್ತುತಿಯನ್ನು
ಉಪಸಂಹರಿಸಿದಳು. ||೩೬||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮ ಇವರು ಮಾಡಿದ ಶಿವಸ್ತುತಿವರ್ಣನೆ
ಎಂಬ ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಬ್ದೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಷೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ॥

ತದಾ ಗಿರಿಜಯಾ ಪೃಷ್ಠಸ್ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಸ್ತ್ರಿಲೋಚನಃ ।

ಭವಿಷ್ಯಚ್ಛಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಭಕ್ತಂ ಸಂವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಸ್ಮಯನ್ ॥೧॥

ಮೌಳಿಮಾಂದೋಳಯಂದೇವೋ ಬಭಾಷೇ ವಚನಂ ಮುನೇ ।

ಶೃಣು ತ್ವಮೇಭಿರ್ಗಣಪೈರ್ಮುನೀಶೈಶ್ಚ ಸುರೈಸ್ತಥಾ ॥೨॥

ಪ್ರಭಾವಂ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಭವಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಕಲಾವಪಿ ॥೩॥

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮತ್ತೂ ಗಿರಿಜೆಯಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಗಳನ್ನರಿತ ಮುಕ್ತಗುಣ ಮುಂದೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಶಿವಭಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದು, ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನಲ್ಲಾಡಿ ಸುತ್ತಾ ಇಂತು ದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಯೇ, ನೀನು ಈ ಗಣಾಧಿಪನೊಡನೆಯೂ, ಮುನಿಪುಂಗವರು ಮತ್ತು ಪೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಮಾಡುವ ಶಿವಭಕ್ತರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಶಿವೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ॥೧-೨-೩॥

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣು ದೇವಿ ಭವಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಚರಿತಂ ಕಲೌ ।

ವದಾಮಿ ಸಂಗ್ರಹೇಣೈವ ಶ್ರವಣಾದ್ಭಕ್ತವರ್ಧನಂ ||೪||

ಗೋಪನೀಯಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸಾಹ್ಯೇಯಂ ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ।

ಸಾಪಘ್ನಂ ಪುಣ್ಯನಾಯುಷ್ಯಂ ಶ್ರೋತ್ವಾಣಾಂ ಮಂಗಲಾವಹಂ ||೫||

ಸಾಪಕರ್ಮೈಕನಿರತಾನ್ವಿರತಾನ್ವರ್ವಕರ್ಮಸು

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾನಧರ್ಮಪ್ರವಣಾನ್ವನಾನ್ ||೬||

ಕಲ್ಯಾಣೈವ ನುಜ್ಜಮಾನಾಂ ಸ್ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾನುಕ್ರೋಶತೋಽಂಬಿಕೇ ।

ಮದಂತಜಾತಂ ದೇವೇಶಿ ಕಲಾವಪಿ ತಪೋಧನಂ ||೭||

ಕೇರಳೇಷು ತದಾ ವಿಪ್ರಂ ಜನಯಾಮಿ ಮಹೇಶ್ವರಿ ।

ತಸ್ಯೈವ ಚರಿತಂ ತೇದ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಶೈಲಜೇ ||೮||

ಗಿರಿಜೆಯೇ ಕೇಳು ; ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅವತಾರಮಾಡುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಈ ಚರಿತೆಯು ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಈ ಚರಿತೆಯು ಸಕಲಸಾಪನಾಶಕವೂ ಪುಣ್ಯಕರವೂ, ಆಯುಃಪ್ರದವೂ, ಶ್ರವಣಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆಗಿರುವುದು. ಎಲಾ ಪಾರ್ವತಿ, ಈ ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತೋರಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಾರದು. ||೪-೫||

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೆಯೇ, ಕೇವಲ ಸಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿ, ಇತರ ಸಕಲ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರೆನಿಸಿ, ಅಧರ್ಮ ತತ್ಪರರಾಗಿರುವ ಜನಗಳು, ಕಲಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾನು ಆಗ ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೇರಳದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವೆನು. ದೇವೇಶಿಯೇ, ತುಂಬಾ ಐಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿನಿಯೂ, ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಯೂ ಆದ ನಿನಗೆ ಆ ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ||೬-೭-೮||

ಕಲ್ಯಾದಿನೋ ಮಹಾದೇವಿ ಸಹಸ್ರದ್ವಿತಯಾತ್ಮರಂ ।

ಸಾರಸ್ವತಾಸ್ತಥಾ ಗೌಡಾ ಮಿಶ್ರಾಃ ಕರ್ಣಾಜಿನಾ ದ್ವಿಜಾಃ ॥೯॥

ಆಮುಮೀನಾಶನಾ ದೇವಿ ಆರ್ಯಾವರ್ತಾನುನಾಸಿನಃ ।

ಔತ್ತರಾ ವಿಂಧ್ಯನಿಲಯಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮಹೀತಲೇ ॥೧೦॥

ಶಬ್ದಾರ್ಥಜ್ಞಾನಕುಶಲಾಸ್ತರ್ಕಕರ್ತೃಶಬುದ್ಧಯಃ ।

ಜೈನಾ ಬೌದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಾ ಮೀಮಾಂಸಾನಿರತಾಃ ಕಲೌ ॥೧೧॥

ವೇದಬೋಧದವಾಕ್ಯಾನಾಮನ್ಯಥೈವ ಪ್ರರೋಚಕಾಃ ।

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಕುಶಲಾ ಶಲ್ಯಭೂತಾಃ ಕಲೌ ಶಿವೇ ॥೧೨॥

ಮಿಶ್ರಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರಮಹಾಸ್ತ್ರೈರದ್ವೈತೋಚ್ಛೇದನೋಽಂಬಿಕೇ ।

ಕರ್ಮೈವ ಸರಮಂ ಶ್ರೇಯೋ ನೈವೇಶಃ ಫಲದಾಯಕಃ ॥೧೩॥

ಮಹಾದೇವಿ, ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಎರಡುಸಾವಿರವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಸಾರಸ್ವತರು, ಗೌಡರು, ಮಿಶ್ರಜಾತಿಯವರು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮಧಾರಿಗಳಾದ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಹಸಿಯ ಮೀನುಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನುವವರಾಗಿ ಅರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸುವರು. ದೇವಿ, ಈ ಭಾರತದ ಉತ್ತರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೆಲೆಸುವರು. ॥೯-೧೦॥

ಕೇವಲ ಶಬ್ದಾರ್ಥಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಒರಟಾಗಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾ ಜನಗಳು ಮೆರೆಯುವರು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜೈನರೂ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರತಿಸಾದಕನಾದ ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವೇದದ ಜ್ಞಾನಸ್ಪದವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ (ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ) ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಾದಮಾಡುತ್ತಾ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದ ಕೆಲವರು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಕಂಟಕರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವರು. ॥೧೧-೧೨॥

ಮಿಶ್ರವರ್ಣದವರಾದ ಇವರು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಅದ್ವೈತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವರು. ಎಲೌ ಅಂಬಿಕೇ, ಕರ್ಮವೇ ತುಂಬಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು.

ಇತಿ ಯುಕ್ತಿಸರಾಮೃಷ್ಣವಾಕ್ಯೈರುದ್ಬೋಧಯಂತಿ ಚ |

ತೇನ ಘೋರಾ ಕುಲಾಚಾರಾ ಕರ್ಮಸಾರಾ ಭವಸ್ತಥಾ ||೧೪||

ತೇಷಾಮುದ್ಭಾಟನಾರ್ಥಾಯ ಸೃಜಾಮೀಶೇ ಮದಂಶಜಂ |

ಕೇರಳೇ ಶಲಲಗ್ರಾಮೇ ವಿಪ್ರಪತ್ನಾಂ ಮದಂಶತಃ ||೧೫||

ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾದೇವಿ ಶಂಕರಾಖ್ಯೋ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ |

ಉಪನೀತಸ್ತದಾ ಮಾತ್ರಾ ವೇದಾನ್ಸಾಂಗಾನ್ಸಹೀಷ್ಯತಿ ||೧೬||

ಅಬ್ಜಾವಧಿ ತತಃ ಶಬ್ದೇ ವಿಹೃತ್ಯ ಸ ಸುತರ್ಕಜಾಂ |

ಮತಿಂ ಮೀಮಾಂಸಮಾನೋಃಸೌ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ನಿಶ್ಚಯಂ ||೧೭||

ವಾದಿನುತ್ತದ್ವಿಪವರಾಂಛಂಕರೋತ್ತಮಕೇಸರೀ |

ಭಿನತ್ಯೇನ ಮಹಾಬುದ್ಧಾಂತ್ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾನಸಿ ದ್ರುತಂ ||೧೮||

ಈಶ್ವರನು ಫಲಪ್ರದನಲ್ಲವೆಂಬ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವರಾಗಿ, ವೃಥಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಬೋಧನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಲಗಳ ಅಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಯಂಕರರೂಪ ತಾಳಿ, ಕೇವಲ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಮಯವೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಉಪದೇಶಮಾಡುವ ಜೈನಬೌದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ನನ್ನ ಅಂಶಯುಕ್ತನಾದ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೇರಳದೇಶದ ಶಲಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ||೧೩-೧೪-೧೫||

ಎಲಾ ಮಹಾದೇವಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಶಂಕರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿ ಅವತರಿಸುವನು. ಆತನು ತಾಯಿಯಿಂದ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು, ವೇದವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಅಮೇಲೆ ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಭ್ಯಸಿಸಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಪಡೆದು, ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸುವನು. ಈ ಶಂಕರನೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠಸಿಂಹವು, ವಾದಿಗಳೆಂಬ ಮದಿಸಿದ ಸಲಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯರೆನಿಸಿದ ಮಹಿಮಾಒದ್ದರನ್ನೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. ||೧೬-೧೭-೧೮||

ಜೈನಾನ್ವಿಜಿಗ್ಞೇ ತರಸಾ ತಥಾನ್ಯಾನ್ಯಮತಾನುಗಾನ್ ।

ತದಾ ಮಾತರಮಾನುಂತ್ಯ ಪರಿವ್ರಾಟ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೧೯||

ಪರಿವ್ರಾಜಕವೇಷೇಣ ಮಿಶ್ರಾನಾಶ್ರಮದೂಷಕಾನ್ ।

ದಂಡಹಸ್ತಸ್ತಥಾ ಕುಂಡೀ ಕಾಷಾಯವಸನೋಽಮಲಃ ||೨೦||

ಭಸ್ಮದಿವ್ಯತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕೋ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣೋಜ್ವಲಃ ।

ತಾರುರದ್ರಾಧೃಪಾರೀಣೋ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಪ್ರಿಯಃ ||೨೧||

ಸ್ವಶಿಷ್ಯೈಸ್ತಾದೃಶೈರ್ಘುಷ್ಯನ್ಭುಷ್ಯನ್ವಾಕ್ಯಾನಿ ಸೋಽಂಬಿಕೇ ।

ಮದ್ದತ್ತವಿದ್ಯಯಾ ಭಿಕ್ಷುರ್ನಿರಾಜತಿ ಶಶಾಂಕವತ್ ||೨೨||

ಸೋಽದ್ವೈತೋಚ್ಛೇದಕಾನ್ವಾಸಾನುಚ್ಛಾದ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ತರ್ಕತಃ ।

ಸ್ವಮತಾನುಗತಾನ್ದೇವಿ ಕರೋತ್ಕೇವ ನಿರರ್ಗಲಃ ||೨೩||

ಆ ಶಂಕರನು ಕೂಡಲೇ ಜೈನರನ್ನೂ ಇನ್ನುಳಿದ ನೀಚಮತಾನುಯಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಅನಂತರ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಿಂದ ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು ಮತ್ತು ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ, ಸಂಕರರಾಗಿ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ದೂಷಣೆಮಾಡುವವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ||೧೯-೨೦||

ದಿವ್ಯವಾದ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಣವಮಂತ್ರ, ಮತ್ತು ರುದ್ರಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತು, ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತನಗೆ ಅಣುಗುಣರಾಗಿರುವ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಭಾಷ್ಯವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ವಿರಾಜಿಸುವನು. ||೨೧-೨೨||

ಶಂಕರನು ಹಾಗೆಯೇ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಬಲದಿಂದ ಗೆದ್ದು ನಿರ್ಮೂಲನಾಡಿ, ತನ್ನ ಅದ್ವೈತಮತಧರ್ಮವನ್ನು ತಡೆಯೇ ಇಲ್ಲದೇ ಹರಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಜನಗಳಿಗೆ ವೇದ ಮತ್ತು

ತಥಾಸಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂ ತೇಷಾಂ ನೈವಾಸೀಚ್ಛುತಿದರ್ಶನೈಃ |

ಮಿಶ್ರಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕುಶಲಾಸ್ತರ್ಕಕರ್ತೃಶಬ್ದಧಯಃ ||೨೪||

ತೇಷಾಮುದ್ವೇಧನಾರ್ಥಾಯ ತಿಷ್ಠೇ ಭಾಷ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ |

ಭಾಷ್ಯಘುಷ್ಯನ್ಮಹಾವಾಕ್ಯೈಸ್ತಿಷ್ಯಜಾತಾನ್ದನಿಷ್ಯತಿ ||೨೫||

ವ್ಯಾಸೋಪದಿಷ್ಯಸೂತ್ರಾಣಾಂ ದ್ವೈತವಾಕ್ಯಾತ್ಮನಾಂ ಶಿನೇ |

ಅದ್ವೈತಮೇವ ಸೂತ್ರಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇನ ಕರಿಷ್ಯತಿ ||೨೬||

ಅವಿಮುಕ್ತೇ ಸಮಾಸೀನಂ ವ್ಯಾಸಂ ವಾಕ್ಯೈರ್ವಿಜಿಗೃಚ |

ಶಂಕರಂ ಸೌತಿ ಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಶಂಕರಾಖ್ಯೋಽಥ ಮಸ್ಕರೀ ||೨೭||

|| ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯೋನಾಚ ||

ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿ

ದೀಶಾವಾಸ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯಂ ಜಗದ್ಧಿ |

‘ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರೂ, ತರ್ಕಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಕಠಿಣಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿಶ್ರಜಾತಿಯವರಿಗಂತೂ ಅದು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ||೨೩-೨೪||

ಆಂತಹವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲೆಂದೇ ಶಂಕರನು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಾನುಮಾಡಿದ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ಇತರಮತದವರನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲಾ ದೇವಿ! ದ್ವೈತವಾಕ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಅವತತಃ ತೋರುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಯು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಶಾರೀರಕ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅದ್ವೈತರೀತ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವೇ ಪ್ರಮಾಣವಾದುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಅವಿಮುಕ್ತ ಸ್ವೇತ್ರದಲ್ಲಿ (ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ) ಕುಳಿತಿದ್ದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಗೆದ್ದು ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸಿ ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿ ಆ ಶಂಕರಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಈರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೨೫-೨೬-೨೭||

ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದುದು. ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ, ಇತರ ದೇವತಾ ವೈವಿಧ್ಯವು,

ಬ್ರಹ್ಮವೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಶ್ಚಾತ್ಪರಸ್ತಾ
ದೇಕೋರುದ್ರೋ ನ ದ್ವಿತೀಯೋವತಸ್ಥೇ ||೨೮||

ಏಕೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗೂಢೋ
ನಾನಾಕಾರೋ ಭಾಸಿ ಭಾಸೈಸ್ತನೂತ್ಮಾ |
ಪೂರ್ಣಾ ಪೂರ್ಣೋ ನಾಮರೂಪೈರ್ವಿಹೀನೋ
ವಿಶ್ವಾತೀತೋ ವಿಶ್ವನಾಥೋ ಮಹೇಶಃ ||೨೯||

ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ ವರ್ತಮಾನಂ ತ್ವಯೀಶೇ
ಸಾಮಾನ್ಯಂ ವೈ ದೇಶಕಾಲಾದಿಹೀನಃ |
ನೋ ತೇ ಮೂರ್ತಿರ್ವೇದವೇದ್ಯಸ್ತಸಂಗೋ
ಸಂಗೀವ ತ್ವಂ ಲಿಂಗಸಂಸ್ಥೋ ವಿಭಾಸಿ ||೩೦||

ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ, ನಮಗೆ ಕಾಣದೇ ಇರುವುದೂ, ಇಂತಹ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮಮಯವೇ ; ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆ ರುದ್ರನೊಬ್ಬನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲಸಿರುವನು. ಬ್ರಹ್ಮ ಭಿನ್ನವಾದ ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ||೨೮||

ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲಾಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೂಢವಾಗಿರುತ್ತಾ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನೀನು ಅನೇಕ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪನೂ, ಕೆಲವುಗಳೇ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ರೂಪನೂ ಆಗಿ ತೋರುವೆ ; ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾಮರೂಪಗಳು ನಿನಗಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಕರ್ಮಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದವನೂ, ಜಗದೊಡೆಯನೂ, ಮಹೇಶ್ವರನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ||೨೯||

ದೇವ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನರೂಪವೆಲ್ಲವೂ, ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಆಗಿರುವುವು. ನೀನು ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದವನು. ವೇದಗಳಿಗೂ ನಿನ್ನ ಆಕಾರವು ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಸಂಗರಹಿತನಾದರೂ ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವೆ. ||೩೦||

ತದ್ಭಾಸಾ ವೈ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾನಲೇಂದ್ರಾ
ಭೀಷ್ಯವೋದೇತ್ಯೇಷ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ದೇವಃ |
ತ್ವಂ ವೇದಾದೌ ಸ್ವೈರ ಏಕೋ ಮಹೇಶೋ
ವೇದಾಂತಾನಾಂ ಸಾರವಾಕ್ಯಾರ್ಥವೇದ್ಯಃ

||೩೧||

ವೈದ್ಯೋಽಭೇದಃ ಸರ್ವಭೂತಾದ್ಯವೇದೋ
ಭಿದ್ಯೇ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವೈ ತವ ಹೃತ್ತಮೋಽದ್ಯ |
ಓಂಕಾರಾರ್ಥಃ ಪುರುಷಸ್ತ್ವಂ ಋತಂ ಚ
ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದಭೂಮಾಸಿ ಸೋಮ

||೩೨||

ಬದ್ಧೋ ಮುಕ್ತೋ ನಾಸಿ ಸಂಗಿಷ್ಠಸಂಗೋ
ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಣೋ ಮನಸಸ್ತ್ವಂ ಮನಶ್ಚ |
ತ್ವತ್ತೋ ವಾಚೋ ಮನಸಾ ಸಂನಿವೃತ್ತಾ
ಸ್ತವಾನಂದಜ್ಞಾನಿನೋ ಬುದ್ಧಭಾವಾಃ

||೩೩||

ನಿನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದವ ರೆಲ್ಲರೂ ಬೆಳಗುವರು. ನಿನ್ನ ಭಯದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದೆ ಉದಯವಾಗುತ್ತಿರುವನು. ವೇದಗಳ ಅದಿಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವೆ. ವೇದಾಂತಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ ಮಹೇಶ್ವರನೇ ನೀನಾಗಿರುವೆ. ||೩೧||

ಭವರೋಗಚಿಕಿತ್ಸಕನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, (ಭೇದಶೂನ್ಯನೂ) ಸಕಲ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಅದಿಭೂತನೂ, ಅಗೋಚರನೂ, ಲೌಕಿಕದೇಸೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವವನೂ, ಓಂಕಾರದ ಅರ್ಥರೂಪನೂ, (ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರಾತ್ಮಕನು) ಪುರುಷನೂ, ಕಾಯಿಕ ಮತ್ತು ವಾಚಿಕವಾದ ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನೂ, ಸತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆನಂದಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನೂ, ಎಲೈ ಉಮಾರಮಣನೇ, ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ||೩೨||

ದೇವ, ನಿನಗೆ ಬಂಧನ ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿ ವಿಷಯಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧರಹಿತನಾದವನು. ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನು. ವನಸ್ಸಿಗೆ ಮನೋರೂಪನೂ ನೀನಾಗಿರುವೆ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಣ,

ತತ್ತೋ ಜಾತಂ ಭೂತಜಾಲಂ ಮಹೇಶ

ತಯಾ ಜೀವತ್ಯೇವಮೇವಂ ವಿಚಿತ್ರಂ ।

ತಯೈವಾಂತೇ ಸಂವಿತತ್ಯೇವ ವಿಶ್ವಂ

ಜ್ಞಾತ್ಯೈಕೋ ನಾ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತವ್ಯಮೀಶ

॥೩೪॥

ಕಂಚಿಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸರ್ವಭಾಸ್ಯೇನ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ।

ತ್ವಾಮಾತ್ಮಾನಂ ವೇದ್ಮಿ ದೇವಂ ಮಹೇಶಂ

॥೩೫॥

॥ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ॥

ಇತಿ ಶಂಕರನಾಕ್ಯೇನ ವಿಶ್ವೇಶಾಖ್ಯಾದಹಂ ತದಾ ।

ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವ ಲಿಂಗಾತ್ಸ್ವಾದಲಿಂಗೋಽಪಿ ಮಹೇಶ್ವರಿ

॥೩೬॥

ತ್ರಿಪುಂಧ್ರವಿಲಸತ್ಫಲಚಂದ್ರಾರ್ಧಕೃಶ್ಣೇಶ್ವರಃ ।

ನಾಗಾಜಿನೋತ್ತರಾಸಂಗೋ ನೀಲಕಂಠಸ್ತ್ರಿಲೋಚನಃ

॥೩೭॥

ಮನಸ್ಸುಗಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು, ಮನಸ್ಸಿ ನೊಡನೆ ಹೊರಟ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಸಾದಿಸಲಾರದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದವು. ನಿನ್ನ ಆನಂದಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿತವರೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಶೈವರು. ॥೩೮॥

ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ಸಕಲ ಭೂತಸಮೂಹಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿರುವವು. ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರನೇ, ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಇಂತಹ ನಿನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿತು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾರನು. ನಾನು ಅಲ್ಪಜ್ಞನೇ ಸರಿ. ಸರ್ವದಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಯನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ನನಗಿಲ್ಲ. ದೇವದೇವನೂ, ಮಹೇಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದೂ, ನೀನೇ ನಾನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆ ಶಂಕರ ಯತಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. ॥೩೯-೪೦॥

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಶಂಕರನ ವಾಕ್ಯರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಲಿಂಗದಿಂದ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ರೂಪರಹಿತನಾದವನಾದರೂ

ವರಕಾಕೋದರಾನದ್ಧರಾಜದ್ಧಾರಸ್ತಯಾಂಬಯಾ ।

ತಮಬ್ರುವನ್ನಹಾದೇವಿ ಪ್ರಣತಂ ಯತಿನಾಂ ವರಂ ||೩೮||

ಶಿಷ್ಯೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚ ಯುತಂ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಂ ||೩೯||

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಮದಂತಜಸ್ತ್ವಂ ಜಾತೋಸಿ ಭುವಿ ಚಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಯೇ ।

ಪಾಪಮಿಶ್ರಾಶ್ರಿತೈರ್ಮಾರ್ಗೈರ್ಜೈನದುರ್ಬುದ್ಧಿಬೋಧಕೈಃ ||೪೦||

ಭಿನ್ನೇ ವೇದೈಕಸಂಸಿದ್ಧೇ ಅದ್ವೈತೇ ದ್ವೈತವಾಕ್ಯತಃ ।

ತದ್ವೇದಗಿರಿವಪ್ರಸ್ತ್ವಂ ಸಂಜಾತೋಸಿ ಮದಂತತಃ ||೪೧||

ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮಪ್ರಿಪುಂಡ್ರ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅನೇಯಚರ್ಮ, ಕವ್ವುಗೊರಳು ಮತ್ತು ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ಶಂಕರ ಯತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವೆನು. ||೩೮-೩೯||

ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸರ್ಪರಾಜನನ್ನೇ ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮಹಾದೇವಿ, ಆಗ ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಶಂಕರನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ||೪೦-೪೧||

ಎಲೈ ಶಂಕರಯತಿಯೇ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ನೀನು ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ಜೈನರ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಬೋಧಕವಾದ ಪಾಪಮಿಶ್ರಿತವಾದ ನಾಸ್ತಿಕವಾದಗಳಿಂದಲೂ, ದ್ವೈತಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ಅದ್ವೈತಮಾರ್ಗವು ಒಡೆದುಹೋಗಿರಲು, ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅದ್ವೈತ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುವೆ. ಪರ್ವತಗಳ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ನೀನು ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ದುರ್ಮತಧ್ವಂಸಕನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ಎಲೈ ಯತಿಪುಂಗವನೇ, ನಿನಗೆ ಕೇವಲ ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳೇ ಪರಮಾಯುಸ್ಸು. ಅದು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನೀನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡು. ||೪೦-೪೧||

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಪರಮಾಯುಷ್ಕೇ ಶೀಘ್ರಂ ಕೈಲಾಸಮಾವಸೆ |

ಏತತ್ಪ್ರತಿಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಪಂಚಲಿಂಗಂ ಸುಪೂಜಯ ||೪೨||

ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಪನ್ನಃ ಪಂಚಾಕ್ಷರಪರಾಯಣಃ |

ಶತರುದ್ರಾವರ್ತನೈಶ್ಚ ತಾರೇಣ ಭಸಿತೇನ ಚ ||೪೩||

ಬಿಲ್ವಪತ್ಮೈಶ್ಚ ಕುಸುಮೈರ್ನೈವೇದ್ಯೈರ್ವಿವಿಧೈರಸಿ |

ತ್ರಿವಾರಂ ಸಾವಧಾನೇನ ಗಚ್ಛ ಸರ್ವಜಯಾಯ ಚ ||೪೪||

ತ್ವದರ್ಥೇ ಕೈಲಾಸಾಚಲವರಸುಸಾಲೀಗತಮಹಾ

ಸಮುದ್ಯಚ್ಚಂದ್ರಾಭಸ್ಪಟಿಕಧವಲಂ ಲಿಂಗಕುಲಕಂ |

ಸಮಾನೀತಂ ಸೋಮೋದ್ಯತವಿಮಲಮೌಲ್ಮರ್ಚಯ ಪರಂ

ಕಲೌ ಲಿಂಗಾರ್ಚಾಯಾಂ ಭವತಿ ಹಿ ವಿಮುಕ್ತಿಃ ಪರತರಾ ||೪೫||

ಸ ಶಂಕರೋ ಮಾಂಘ್ರಪ್ರಣನಾಮ ಮಸ್ಕರೀ

ಮಯಸ್ಕರಂ ತಸ್ಕರವರ್ಯಮಾರ್ಯೇ |

ಎಲೈ ಯತಿಯೇ, ಈ ಪಂಚಲಿಂಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ! ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧರನಾಗಿ, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪಪರಾಯಣನಾಗಿ, ನೂರುಬಾರಿ ರುದ್ರಮಂತ್ರ ವನ್ನು ಆವರ್ತಿಮಾಡುತ್ತಾ, ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಭಸ್ಮ, ಬಿಲ್ವ ದಳಗಳು, ಹೂವು ಮತ್ತು ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪಂಚಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಕಲ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನೂ ಫಡೆ, ಹೋಗು ಎಂದು ನಾನು ಶಂಕರಯತಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನಕೊಡುವೆನು. ||೪೨-೪೩-೪೪||

ಮತ್ತು ಆ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ನಿನಗೋ ಸ್ವರ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಸ್ಫಟಿಕಗಳಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಈ ಲಿಂಗಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಂದಿರುವೆನು. ಎಲೈ ಯತಿವರದ್ಯನೇ, ಉಮಾಕಾಂತನಾದ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಈ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಪೂಜೆಮಾಡು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗೆ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿ. ಎಂದು ಬೋಧಿಸುವೆನು. ||೪೫||

ಆರ್ಯಗಳೇ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ ಆ ಶಂಕರನು ಸುಖಕರನೂ, ತಸ್ಕರಶ್ರೇಷ್ಠನೂ (ಸರ್ವಜಗತ್ಸ್ವರೂಪನಾದುದರಿಂದ ಜೋರಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ತಾನೇ ಆಗಿರುವನು.) ಆದ

ಸಂಗೃಹ್ಯ ಲಿಂಗಾನಿ ಜಗಾಮ ವೇಗವಾ
ನ್ಯೂಮೌ ವಿಜೇತುಂ ಕುಪಥಾನುಗಾಮಿನಃ

||೪೬||

ತದ್ಯೋಗಭೋಗವರಮುಕ್ತಿಸುಮೋಕ್ಷಯೋಗ
ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಜಯಃ ಸ್ವಕಾಶ್ರಮಂ |
ತಾನ್ಮೈ ನಿಜಿಗ್ಮ ತರಸಾಕ್ಷತಶಾಸ್ತ್ರವಾದ್ಯೈ
ರ್ವಿಶ್ರಾನ್ತ ಕಾಂಚ್ಯಾಮಥ ಸಿದ್ಧಿಮಾಪ

||೪೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ
ಚರಿತ್ರವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಷೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲೆಂದ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿ ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀಚಮಾರ್ಗಾವಲಂಬಿಗಳಾದ ಜೈನಬೌದ್ಧಾದಿ
ಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಹೊರಡುವನು. ||೪೮||

ಆ ಶಂಕರಯತಿಯು ಮಹಾದೇವನು ತನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗ
ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ, ಸಕಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷ
ಮೊದಲಾದ ಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ,
ಆ ಲಿಂಗಪೂಜಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜಯಪಡೆದು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸೇರುವನು.
ಹೀಗೆ ಶಂಕರನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಪರಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ನೀಚವಾದ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಾದಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಶಂಕರರನ್ನು ಕಾಂಚೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಕೊನೆಗೆ
ಪಿವಸಾರೂಢ್ಯಪಡೆಯುವನೆಂದು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನ ಭವಿಷ್ಯ
ಜನನ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ||೪೯||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವ ಉವಾಚ ॥

ಪುನಃ ಕಲೌ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ತ್ರಿತಯಾಮಂತರಂ ಶಿವೇ ।

ಭೂಸುರೋ ಭಾಸುರಾಚಾರೋ ಭವೋಽಧ್ಯವಪದಾರ್ಚಕಃ ॥೧॥

ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಪನ್ನಃ ಪಂಚಾಕ್ಷರಜಪಾದರಃ ।

ರುದ್ರಸೂಕ್ತಜಪಾಸಕ್ತಸ್ತುಕ್ತಾನ್ಯಸುರಪೂಜನಃ ॥೨॥

ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಪರಃ ಶೈವಃ ಶಿವಪದಾರ್ಚಕಃ

ತಸ್ಯಾಂಗಸಂಗತಃ ಶೈವಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲಾವಪಿ ॥೩॥

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪಾರ್ವತಿ, ಪುನಃ ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಆಚಾರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವಪಾದಪೂಜಕನೂ, ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಪನ್ನನೂ, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪದಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವನೂ, ರುದ್ರಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಜಪಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದವನೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಲಿಂಗವೂಜೆ, ಶಿವಪಾದಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾದ ಒಬ್ಬ ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜನಿಸುವನು. ಅವನ ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ಶೈವರು ಹುಟ್ಟುವರು. ॥೧-೨-೩॥

ಮಮ ಭಕ್ತ್ಯಾಂತರಾಸಂಗಪಾಪಸಂಗೈಕಭಂಗಕಃ |
 ಚೋಲೇಫ ಭವಿತಾ ದೇಶೇ ಸಹ್ಯಜಾತೀರಶೋಭನಃ || ೪ ||

ಲಿಂಗಸಂಗೈಕಸುಭಗಃ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರವರಾತ್ರಯಃ |
 ತತ್ತೀರೇ ಚಂಪಕಾಶೋಕನಾರಿಕೇಲೋರುಪಾನಸೈಃ || ೫ ||

ಲಿಙ್ಗಚೈವ ರಮೋಚಾಮ್ರತಮಾಲದ್ರುಮಶೋಭಿತೇ |
 ನಾನಾಶಿವಾಲಯೋತ್ತುಂಗಗೋಪುರಾಗ್ರವಿರಾಜಿತೇ || ೬ ||

ಬಿಲ್ವಮಂದಾರಪುನ್ನಾಗಕೋವಿದಾರಾಮಲಕ್ಕೈಃ |
 ಶೋಭಿತೇ ಸಹ್ಯಜಾತೀರೇ ನಿಂದಿತತ್ರಿವಿಷ್ಟವೇ || ೭ ||

ಕಾಶ್ಮೀರರಸಸರ್ವಸ್ವಸಾರಭೂತೋತ್ತಮೋತ್ತಮಂ |
 ಶ್ರೀಕಂಠಾದಿನುಹಾಲಿಂಗಸೇವಿತಂ ತೀರಯೋರ್ಧ್ವಯೋಃ || ೮ ||

ಜಂಬುಕೇಶಂ ಮಾತೃಭೂತತ್ಪಣರತ್ನೇಶ್ವರಾಲಯೇ |
 ಐರಾವತೇ ಪುಷ್ಪವನೇ ಧೃತೇಶಂ ಚ ಶಮೀನನಂ || ೯ ||

ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವ
 ಆ ಭಕ್ತನು ಚೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಾವೇರೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಶುಭಕರನೆಂದು
 ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುವನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಆತನು ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜಾಸೌಭಾಗ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ
 ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೂಶ್ರಯಿಸುವನು ಕಾವೇರೀನದಿಯ ದಡದ ಆ ಪ್ರದೇಶವು
 ಸಂಪಿಗೆ, ಅಶೋಕ, ತೆಂಗು, ಹಲಸು, ಗಜನಿಂಬೆ, (ಚಕ್ರೋತ) ಉತ್ತಮವಾದ
 ಬಾಳೆ, ಮಾವು, ಹೊಂಗೆ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ಅನೇಕಬಗೆಯ
 ಶಿವದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ಗೋಪುರಗಳ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರು
 ವುದು. ||೪-೫-೬||

ಅಂಬಿಕೇ, ಬಿಲ್ವ, ಸಾರಿಜಾತ. (ಮಂದಾರ) ಪುನ್ನಾಗ, ಕೋವಿದಾರ, (ಕೆಂಪು
 ಕಂಚುಮಾಳದ ಗಿಡ) ನೆಲ್ಲಿಮರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾವೇರೀನದಿಯ ದಡವು
 ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಭೂತವಾದ ಚಂದನ
 ರಸದಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೀಕಂಠಲಿಂಗವೇ ಮುಂತಾದ
 ದೊಡ್ಡ ಶಿವಲಿಂಗಗಳು ಎರಡು ದಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುವುವು. ಜಂಬುಕೇಶ್ವರ,

ಜಪ್ತೇಶಂ ಶ್ರೀಪ್ರಯಾಣಂ ಚ ಪ್ತೀರಿಣೀವಿಪಿನಂ ಶಿನೇ ।

ಶ್ರೀಸುಂದರಪುರಂ ದಿವ್ಯಂ ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಮೇವ ಚ ||೧೦||

ಕುಂಭಘೋಷಂ ಸ್ವಾಮಿಶೈಲಂ ದುರ್ಗೇಶಂ ದನುಕೇಶ್ವರಂ ।

ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನಂ ತಥಾ ಪುಣ್ಯಂ ನಾಗೇಶಂ ಗೋವಟೇಶ್ವರಂ ||೧೧||

ಕೋಟೇಶಂ ಮಂಗಲೇಶಂ ಚ ತಥಾಮ್ರಂ ಚ ದ್ರುತೇಶ್ವರಂ ।

ತಥೈವ ಕಂಸನಗರಂ ಶ್ರೀವಾಂಭಂ ಶೇಷನೀವನಂ ||೧೨||

ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯಂ ಮಯೂರೇಶಂ ಶ್ರೀಕಾಲಹರಣಂ ತಥಾ ।

ಭಾಯಾವನಂ ಚ ಕುದ್ವಾಲಂ ವೇದಾರಣ್ಯಂ ಸದಾಂಬಿಕೇ ||೧೩||

ಕಮಲಾಲಯಮೀಶಾನಿ ಲಿಂಗಾಲಯಮನುತ್ತಮಮ್ ।

ಅನ್ಯಾನಿ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾನಿ ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚೋಲೇ ಮಹೇಶ್ವರಿ ||೧೪||

ನಿಚೋಲಭೂತ ಪೃಥ್ವ್ಯಾಸ್ತೇ ದೇಶೋಽಯಂ ಭಾರತೇಽಂಬಿಕೇ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನಹೋದ್ಭವಾತೀರೇ ಗ್ರಾಮಸಾಹಸ್ರಶೋಭಿತೇ ||೧೫||

ಮಾತೃಭೂತೇಶ್ವರ, ತೃಣ, ರತ್ನೇಶ್ವರಸಂಜ್ಞಕವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳೂ, ಐರಾವತ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪವನಗಳಲ್ಲಿ ಧೃತೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಶಮಿವನೇಶ್ವರರೂ, ಶ್ರೀಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ತೀರಿಣೀವಿನ, ಶ್ರೀ ಸುಂದರಪುರ, ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತ, ಕುಂಭಘೋಷ, ಸ್ವಾಮಿಶೈಲ, ದುರ್ಗೇಶ, ಧನುಕೇಶ್ವರ, ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನ ಮುಂತಾದ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ನಾಗೇಶ್ವರ, ಗೋವಟೇಶ್ವರ, ಕೋಟೇಶ್ವರ, ಮಂಗಲೇಶ್ವರ, ಆಮ್ರೇಶ್ವರ, ದ್ರುತೇಶ್ವರ, ಕಂಸನಗರ, ಶ್ರೀವಾಂಭ, ಶೇಷನೀವನ, ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯ, ಮಯೂರೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀ ಕಾಲಹರಣ, ಭಾಯಾವನ, ಕುದ್ವಾಲ, ವೇದಾರಣ್ಯ, ಕಮಲಾಲಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿವಲಿಂಗಾಲಯಗಳೂ, ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಇರುವುವು. ಎಲಾ ಮಹೇಶ್ವರಿ, ಈ ಚೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಗಳಿರುವುವು. ||೭-೮-೯-೧೦-೧೧-೧೨-೧೩-೧೪||

ಎಲಾ ಅಂಬಿಕೇ, ಈ ಚೋಲದೇಶವು ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಗೆ ಕುಪ್ಪಸ ದಂತಿರುವುದು. ಆ ಕಾವೇರೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಗ್ರಾಮಗಳು ಶೋಭಿಸು ವುವು. ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. ಬಗೆಬಗೆಯ

ದ್ವಿಜಾಗ್ರಹಾರಸಂಪನ್ನೇ ನಾನಾಸಸ್ಯವಿರಾಜಿತೇ ।
 ವೇದವಾದರತ್ನವಿಪ್ರೈಃ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಕೋವಿದೈಃ ||೧೬||
 ಮಖೀಭಿಃ ಸುಖಸಂವಾಸೈಃ ಸೇವಿತೇ ಜನಸಂಯುತೇ ।
 ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಲಿಂಗಾರ್ಚಾನಿರತ್ನರುಪಸೇವಿತೇ ||೧೭||
 ಮಠೋಪಕರಣೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ಯತ್ಯಾವಸಥಕಲ್ಪಿತೈಃ ।
 ಯತಿಭಿರ್ನಿಯತೈಶ್ಚೈವ ಶಿವಯೋಗ್ಯುಪಸೇವಿತೇ ||೧೮||
 ತತ್ತಚ್ಛಿನಾಲಯೋದ್ಭೂತ ದಿವ್ಯತೂರ್ಯವಿನಾದಿತೇ ।
 ನರನಾರೀಗಣಾಕೀರ್ಣೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಟ್ಪಾದ್ರಸಂಕರೈಃ ||೧೯||
 ವಿಸಣಾಪಣವೀಥೀಭಿಃ ಶೋಭಿತೇ ವಣಿಜೈರಪಿ ।
 ಫಲಪುಷ್ಪಾವನಮಿತವನರಾಜೀವಿರಾಜಿತೇ ||೨೦||

ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಿರತರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರು. ಅನೇಕಮಂದಿ ಯಜ್ಞಶೀಲರು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವರು ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಜನಗಳಿಂದ ಈ ದೇಶವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು. ||೧೬-೧೮||

ಯತಿಗಳ ವಾಸಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಠೋಪಕರಣಗಳೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆ ಜೋಲದೇಶದಲ್ಲಿರುವುವು. ನಿಯಮಬದ್ಧರಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವರು. ಅನೇಕ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವರು. ಆಯಾ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಕೊಂಬು, ಕಹಳೆ, ನಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ವಾಡ್ಯಗಳು ಮೊರೆಯುವುವು. ಆ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ತುಂಬಿರುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವೈಶ್ಯರು, ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಸಂಕರಜಾತಿಯವರೂ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿರುವರು. ಅಂಗಡಿಗಳ ಬೀದಿಗಳು ವರ್ತಕರ ತಂಡದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಹೂವು, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬಾಗಿಲ ಅನೇಕ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ||೧೯-೨೦-೨೧||

ರಾಜೀವಹಲ್ಲಕೋಲ್ಲಾ ಸಿಸರೋವರವಿರಾಜಿತೇ ।
 ಭಾಯಾವ್ಯಕ್ತಾಕ್ಷತಚ್ಚಾಯಾಮಂಡಪೈಶ್ಚ ವಿರಾಜಿತೇ ॥೨೦॥

ಪಾನೀಯಶಾಲಾವಿರತಪಾನೀಯಹೃಷಿತೇ ಜನೇ ।
 ದಿವ್ಯಾನ್ನಸಕ್ರಸಂಘುಷ್ಪ ದ್ವಿಜರಾಜೋಪಶೋಭಿತೇ ॥೨೧॥

ಮಹೇಶ್ವರರಥೋದ್ಯೋಗಕರ್ಷಜ್ಞನವಿರಾಜಿತೇ ।
 ಕ್ಷಣತ್ವಂಕಣ ನಿಸ್ಸನ್ನಶೋಕುಭ್ಯಗಣಿಕಾವೃತೇ ॥೨೨॥

ನಕ್ತಂ ದೀಪಾವಲೀಜಾಲೈರುದ್ಯಲ್ಲಿಂಗಾಲಯೈರ್ವೃತೇ ।
 ಮಹಾದೇವಮಹೋದ್ಯೋಗ ಅಭಿಷೇಚನಕೋದ್ಯತೈಃ ॥೨೩॥

ಪುರುಷೈಃ ಶೃವಣೈಶ್ಚೈವ ನಾನಾಸಂಭಾರಪಾಣಿಭಿಃ ।
 ನಾರಿಕೇಲೇಕ್ಷುಸಾರಾಮ್ರಪಾನಸೈರ್ಲಿಕುಚೈರಪಿ ॥೨೪॥

ಸರೋವರಗಳು, ತಾವರೆ ಮತ್ತು ಕೆಂದಾವರೆ ಹೂಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುವುವು. ನೆರಳುಗೊಡುವ ಮರಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಬೀರುವುವು. ನೆರಳೆಗೋಸ್ಕರ ಅನೇಕ ತಳಿಮುಂಟಪಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಯಾವಾಗಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿದ ಜನರು ಬಂದು, ಬೇಕಾದ ನೀರು, ಮಜ್ಜೆಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು. ಅನ್ನಸತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೃಂದವು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವುದು. ಮಹಾದೇವನ ರಥದ ಉತ್ಸವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಿರತರಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವರು. ವೇಶ್ಯೆಯರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳ ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವರು. ||೨೧-೨೨-೨೩॥

ರಾತ್ರಿವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಮುಂದೆ ದೀಪಸಂಕ್ರಿಯೆಗಳು ಶೋಭಿಸುವುವು. ಮಹಾದೇವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪೂಜಾದಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಷೇಕಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ನಿರತರಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುವರು. ಎಳನೀರು, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು, ಮಾವು, ಹಲಸು, ಗಜನಿಂಬೆ, ಬಾಳೆ ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಜೇನು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ

ಮೋಚಾಪಂಚಾವೃತಕ್ಷೀರಘೃತಕ್ಷಾದ್ರಸುಶರ್ಕರಾಃ ।

ಶಿಲತೈಲದಧಿಭಿಶ್ಚ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ ॥೨೬॥

ಬಿಲ್ವಪಂಕಜಮಂದಾರಮಲ್ಲಿಸರ ವಿರಾಜಿತೇ ।

ನೈವೇದ್ಯಶರ್ಕರಾಪೂಪಸ್ವಾದ್ವನ್ನೈಃಸಾಯಸ್ಥೈರಪಿ ॥೨೭॥

ಧೂಪದೀಪಾವಲೀಭಾಸ್ವನ್ನೀರಾಜಿತ ಶಿವಾಲಯೇ ।

ತಾಂಬೂಲವೀಣಾವೇಣೂತ್ಥದುಂದುಭ್ಯಾಘಾತಪೂರಿತೇ ॥೨೮॥

ಶಿವಾಲಯೇಷು ಲಿಂಗಾಗ್ರೇ ಸ್ತತ್ಪದ್ಮಾರಾಂಗನಾಯುತೇ ।

ವಿಚ್ಛಿನ್ನಸಂಧಿಕರಣವರಗೋಪುರಮಂಟಪಾನ್ ॥೨೯॥

ಸುಧಾಧವಲಿತೋ ಧಾರಾನ್ವಾಪ್ತೈರಿಷ್ಟಕಾಚಿತಾನ್ ।

ನದೀಸರೋವರಸ್ತಚ್ಛತೀರಬಂಧೋರುಮಂಡಪೈಃ ॥೩೦॥

ಈ ಪಂಚಾವೃತಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ, ಎಳ್ಳು, ಎಣ್ಣೆ, ಮೊಸರು, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಅಕ್ಷತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಪರಃಪರೆಯಾಗಿ ತರುವರು. ॥೨೪-೨೫-೨೬॥

ಬಿಲ್ವ, ತಾವರೆ, ಪಾರಿಜಾತ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಇವುಗಳ ಸರಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ತರುತ್ತಾ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವರು. ಮಹಾದೇವನ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಕ್ಕರೆ, ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ಅಥವಾ ಕಡುಬು, ರುಚಿಕರವಾದ ಅನ್ನಗಳು, ಪಾಯಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವರು. ಧೂಪದೀಪಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ, ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀರಾಜನಗಳಿಂದ ಶಿವಾಲಯವು ಸದಾ ವಿರಾಜಿಸುವುದು. ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಬಂದವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ಬಹಳವಾಗಿರುವುದು. ಒಂದುಕಡೆ ವೀಣೆ, ಕೊಳಲು, ನಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವುವು. ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಮುಂದೆ ವಾರವನಿತೆಯರು (ಸೂಳೆಯರು) ನರ್ತನ ಮಾಡುವರು. ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರ, ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣದಿಂದ ಧಾರೆಗಳನ್ನು (ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು) ಬಳಿಯುವರು. ನದಿಗಳು, ಸರೋವರ ಅಥವಾ ಸ್ತಚ್ಛವಾದ ನೀರಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು. ॥೨೭-೨೮-೨೯-೩೦॥

ಭತ್ರಚಾಮರಸಂಕ್ರೀಭಿರ್ವಾಹನಾನಾಂ ಚ ಕಾರಣೈಃ ।

ತದ್ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ತೀಕರಣರುದ್ರಕ್ರೀಡಾದಿಲೇಖನೈಃ ॥೩೧॥

ವೃಷೋತ್ಸವರಥಾರೂಢ ಶಿವೋತ್ಸವ ನಿರೀಕ್ಷಣೈಃ ।

ಕುರ್ವಂತಿ ಚೋಲಾವನಿಪಾಸ್ತೇ ಪೋಡಶ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥೩೨॥

ಏವಂ ಕೈಂಕರ್ಯಯುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಚೋರಾಸ್ತತ್ತ್ಯವ ಶಂಕರಿ ।

ತಸ್ಮಿನ್ದೇಶೇ ವಿಪ್ರವರೋ ಹರದತ್ತೋ ಮದಂಶಜಃ ॥೩೩॥

ಅಶೈವಗಜಪಂಚಾಸ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಮಹೇಶ್ವರಿ ।

ತತ್ರ ಕಂಸಪುರೇ ದೇವಿ ಅಗ್ನೀಶೇ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ದ್ವಿಜಃ ॥೩೪॥

ಬಭೂವ ಹರದತ್ತಾಖ್ಯೋ ಮದಂಶೋಽಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ ।

ಶ್ರೀವಾಂಭಾವಾಸಿನಃ ಕನ್ಯಾಂ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ॥೩೫॥

ಎಲೌ ಮಹೇಶ್ವರಿ, ಆ ಜೋಲಿದೇಶದ ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ರಾಜರೂ ಭತ್ರ, ಚಾಮರಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು, ದೇವತಾಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು, ದೇವಾಲಯದ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಬರೆಸುವುದು, ರುದ್ರನ ಕ್ರೀಡೆಯೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸುವುದು, ವೃಷಭವಾಹನ ಮತ್ತು ರಥದ ಮೇಲಿರುವ ಶಿವೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು, ಇಂತಹ ದೇವತಾಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶಂಕರಿ, ಆ ಚೋಲಾಧಿಪತಿಗಳು ಹಾಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡುವರು. ||೩೧-೩೫||

ಎಲೌ ಮಹೇಶ್ವರಿ, ಇಂಥ ಜೋಲಿದೇಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಜನಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಾದ ಹರದತ್ತನೆಂಬುವನು ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಪ್ರಾಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದೇವಿ, ಆ ಜೋಲಿದೇಶದ ಕಂಸಪುರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಅಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಹರದತ್ತನೆಂಬುವನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಜನಿಸುವನು. ||೩೩-೩೪||

ಅವನ ತಂದೆಯು ಶ್ರೀವಾಂಭದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವನು. ಅವನು ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷ ಫಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಒಬ್ಬ ಶೈವನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಶೈವಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಸಾ ಮಾತಾ ದತ್ತಾ ಶೈವಾಯ ಸಾ ತದಾ ।

ತಪ್ತಿತಾ ಕಲಿಕಾಲುಷ್ಯಬಲತೋ ನೋಹನಾಸ್ಥಿತಃ ॥೩೬॥

ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕಿತೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕಿತೋಽಭವತ್ ।

ಮೃದೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಸಚ್ಚಿದ್ರಂ ದಧಾರ ಕಿಲ ಪಾಪತಃ ॥೩೭॥

ದ್ರಾವಿಡಾನಿ ಭಷಣ್ವಾಪಃ ಶುನಾಮಿವ ನಿರಂತರಂ ।

ಏವಂ ಸ್ಥಿತೇಽಥ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಮಹಿಲಾ ಕಮಲೋಪಮಾ ॥೩೮॥

ವೀಭೀಷ್ಠವಿಪ್ರಪತ್ನೀಭರ್ಯೌ ನಿತ್ಯಂ ಶಿವಾಲಯಂ ।

ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮರುದ್ವೃಧಾತೋಯೇ ನತ್ವಾಚಾಗ್ನೀಶ್ವರಂ ಗೃಹಾತ್ ॥೩೯॥

ಸಖೀಭಿಃ ಸಾ ಯಯೌ ಗೇಹಂ ಭರ್ತ್ರ್ಯಾ ಸಂತಾಡಿತಾಪಿ ಸಾ ।

ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ವಪ್ನೇ ವಿನ್ವತ್ತೋರುನಕ್ತ್ರೇ ದೀಪೋಪಮಂ ಮಹತ್ ॥೪೦॥

ಆಕೆಯು ಶೈವಧರ್ಮಾನುರಾಗಿಣಿಯಾಗಿಯೇ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುವಳು. ಅವಳ ಪತಿ ಯಾದರೋ ಕಲಿಯುಗದ ಪಾಪಬಲದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕವುಳ್ಳವ ರೊಡನೆ ಬೆರೆತು, ತಾನೂ ಅವರಂತೆ ಚಕ್ರಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಗಳನ್ನಿಡುವನು. ಅವನ ಪಾಪವಶದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಭಾವನೆಯೊದಗುವುದು. ||೩೫-೩೬-೩೭॥

ಆ ಪಾಪಿಯು ನಾಯಿಗಳಂತೆ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಯಾವಾ ಗಲೂ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುವನು. ಈ ವಿಪ್ರನು ಹೀಗೆಯೇ ಕಾಲಹಾಕು ತ್ತಿರಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಸುಂದರಳಾಗಿದ್ದು ಆತನ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಬೀದಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಸಿಕ್ಕಿವೂ ಕಾವೇರಿನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅನಂತರ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಳು. ಒಂದೊಂದು ಸಲ ತನ್ನ ಪತಿಯು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೂಷಿಸಿದರೂ ಹೊಡೆದರೂ ಆ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ತಾನು ಪಾತ್ರ ಳಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ||೩೮-೩೯॥

ಹೀಗೆ ಶಿವನೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನನ್ನ ಅಂಶಾತ್ಮಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ದೀಪದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ

ಮಯ್ಯೆವ ಪ್ರೇರಿತಂ ತೇಜಃ ಪ್ರಸಿತಂತನ್ನದಂತಕಂ ।

ಸಾ ದಧಾರ ತದಾ ಗರ್ಭಂ ವರ್ಧಮಾನಃ ದಿನೇ ದಿನೇ ||೪೦||

ತತಃ ಕಾಲೇನ ಸುಷುಮೇ ಕುಮಾರಮಿವ ಸಾರ್ವತೀ ।

ಸೋಽಪ್ಯವರ್ಧತ ಕಾಲೇನ ಪಿತ್ರೋರಾಸ ದದಾರಯಕಃ ||೪೧||

ಸಾಂಸುಕ್ರೇಡಾಪ್ಯಪಿ ಶಿವಂ ಸಾಂಸುಕ್ರೇಡಾಪ್ಯಪೂಜಯತ್ ।

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧ್ವಜಸ್ತಂಕಂ ಸಮಯೋಭಿಶ್ಚ ಬಾಲಕೈಃ ||೪೨||

ತತ್ತಿತಾ ಸ್ತ್ರಾರರತ್ತಂ ಚ ನಿತ್ಯಂ ಪುತ್ರಂ ವಿವಾರ್ಚಕಃ ।

ಉಸನೀತಃ ಸ ಕಾಲೇನ ವೇದಾನ್ವಿಗ್ರಾಹ ಶಾಸ್ತ್ರನಿತ್ ||೪೩||

ಉಗ್ರಪ್ರಸಾದಾಡತ್ಕುಗ್ರಾಹಸ್ಯಾಭ್ಯಾಂಚುರತ್ತಮಾ ।

ಸಂಸಸ್ತೇ ಸಹ್ಯಜಾತೋಯೇ ಕ್ವೇತನಿತ್ಯಕ್ರೋಧಮಟುಃ ||೪೪||

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ ಆಕೆಯ ವಿಶಾಲ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದುದನ್ನು ಅವಳು ಕಾಣುವಳು. ಅದು ನೋದಲುಗೊಂಡು ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡೆಯುತ್ತಾ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತಿಯು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಪ್ರಸುವಿಸುವಳು. ಆ ಮಗುವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ||೪೦-೪೧-೪೨||

ಆ ಬಾಲಕನು ಮಣ್ಣುಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವಾಗಲೂ, ಆ ಧೂಳಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವನನ್ನೇ ಪೂಜೆಮಾಡುವನು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಸರಿಸಮಾನರಾದ ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಆಡುವನು. ಅವನ ತಂದೆಯು ಶಿವಪೂಜಾಸಾರತನಾಗಿರುವ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಹೊಡೆಯುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಿಂದ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿ ಅವನು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅರಿಯುವನು. ||೪೩-೪೪||

ತತ್ರಭಯಂಕರನಾದ ಆ ಮಹಾದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ತುಂಬಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವೂ ಆಗುವುದು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಕಾವೇರೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯವಾದ ಭಸ್ಮ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಮದಗ್ನಿಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗೆ

ಭಸ್ಮ ದಿವ್ಯ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕೋ ರುದ್ರಾಕ್ಷಸ್ರಗಲಂಕೃತಃ ।

ಶ್ರೀಮದಗ್ನೀಶ್ವರಂ ನತ್ವಾ ತಥಾನ್ಯಾಂಭಾಂಭವಾನ್ಯತೀನ್ ॥೪೬॥

ಅಗ್ರಹೀತ್ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಸ್ತಾಃ ವಿದ್ಯಾಧಿಪಪದಾರ್ಚಕಃ ।

ತಪ್ತಿತಾ ಪ್ರಾಹರತ್ತಂ ಚ ನಾನ್ಮತೋಯಪ್ರದಾಯಕಃ ॥೪೭॥

ತನ್ನಾತಾ ಪುತ್ರನಾತ್ಸಲ್ಯಾದ್ವ್ಯಹಸ್ತ್ರಾಂತೇ ಚ ತಂ ತದಾ ।

ಸಮಾಹೂಯ ತಥೈಕಾಂತೇ ದದಾತ್ಯನ್ನಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ॥೪೮॥

ಭಿಕ್ಷುತ್ವಾ ಸೋಽಪಿ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಗೃಹೀತ್ವಾನ್ಮಮಭೋಭುಜತ್ ।

ಕಾಲೇನ ನಿಧನಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತಪ್ತಿತಾ ನರಕಂ ಗತಃ ॥೪೯॥

ತಸ್ಯೋಚಿತಕ್ರಿಯಾಂ ಪುತ್ರಶ್ಚಕಾರ ದ್ವಿಜಪುಂಗವೈಃ ।

ಮಾತ್ರಾವಾತ್ಸೀದ್ಗೃಹೇ ನಿತ್ಯಂ ಶಿವಮಭ್ಯರ್ಚಯಂಸ್ತದಾ ॥೫೦॥

ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಇತರ ಶಾಃಭವರಿಗೂ ಯತಿಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಸತಿಯಾದ ಶಂಕರನ ಪಾದಪೂಜಕನಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಬಿಡುವನು. ॥೪೫-೪೬॥

ಅವನ ತಂದೆಯು ಶೈವಧರ್ಮನಿರತನಾದ ಮಗನಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀರನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವನು. ಅವನ ತಾಯಿಯು ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹುವಳು. ಅವನು ತಾಯಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಆಹಾರದೊಡನೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ ಬಂದ ಅನ್ನದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವನು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವನ ತಂದೆಯು ಮೃತನಾಗಿ ನರಕವನ್ನೈದುವನು. ॥೪೭-೪೮-೪೯॥

ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಅಪರಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಮಗನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೊಡಗೂಡಿ ಆಚರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ನಿತ್ಯವೂ ತಪ್ಪದೆ ಶಿವಪೂಜೆಮಾಡುವನು ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯಲು ಅವನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ

ವಿನಾಹಾಯ ಮತಿಂ ಚಕ್ರೇ ಕನ್ಯಾಂ ಕೋಃ ಸ್ಯದದಾದ್ವಿಜಃ |

ತಾಮುದ್ವಾಹ್ಯ ಮಹಾಸೋಮೈರಾರಾಧ್ಯಾಶ್ರಮತತ್ಪರಃ ||೫೧||

ದೇವಂ ಲಿಂಗೇರ್ಚಯನ್ನಿತ್ಯಂ ತ್ರಿಕಾಲಂ ಭಸ್ಮಭೂಷಣಃ |

ಅಗ್ನೀಶ್ವರಂ ತಥಾ ನತ್ವಾ ಸಸ್ತಗ್ರಾಮಾಣಿ ಸಂಚರನ್ ||೫೨||

ತತ್ರ ತತ್ರ ಮಹೇಶಃ ಸಂ ನತ್ವಾ ಯಾತಿ ಸ ನಿತ್ಯಶಃ |

ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಂ ತಥಾ ಚ್ಛಾತ್ವಾ ದಹ್ಯಮಾನಾ ಹಿ ವೈಷ್ಣವಾಃ ||೫೩||

ಊಚುಸ್ತಂ ಕ್ರೋಧತಾನ್ಮಾಕ್ವಾ ಯುಕ್ವಾ ಇವ ದ್ವಿಜಾಧಮಾಃ ||೫೪||

|| ವೈಷ್ಣವಾ ಊಚುಃ ||

ಭೋ ಭೋ ವಿಸ್ತೃರ್ಭಕ ತ್ವಂ ಹಿ ಮಹಾದೇವಸದಾರ್ಚಕಃ |

ಶಿವೋತ್ಕರ್ಷೇ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುರು ಮಾಚಿರಂ ||೫೫||

ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೀಗೆ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ಮೊದ್ಲ ಸೋಮಯಾಗಗಳಿಂದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾ ಅಶ್ರಮಧರ್ಮ ನಿರತನಾಗುವನು. ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪೂಜೆಮಾಡುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಗ್ನೀಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಏಳು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಏಳು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾದೇವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುವನು. (೫೦-೫೫-೫೭||

ಆ ಹರದತ್ತನ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ನೀಚದ್ವಿಜರೆನಿಸಿದ ವೈಷ್ಣವರು, ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಗಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕರಡಿಗಳಂತೆ ಅವನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವರು. ||೫೬-೫೭||

ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬಾಳಕನೇ, ಮಹಾದೇವನ ಪಾದಪೂಜಕನಾದ ನೀನು ಶಿವನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೊಡ ಬಲ್ಲೆಯಾ! ಹಾಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ

ನೋ ಚೇತ್ಸಂತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕೋ ಭವ ತ್ವಂ ತ್ವತ್ತಿತೋಪಮಃ ।

ಶಿವೋತ್ಕರ್ಷಪ್ರಮಾಣೇನ ಯದಿ ಪ್ರಮಾಣ್ಯದೋಹಿ ನಃ ||೫೬||

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಸಂಪನ್ನಾಃ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚಕಾಃ ಸವಾ ।

ಭವಾನೋ ನಾತ್ರ ಸಂದೇಹಃ ಸಂತಪ್ತಾಗ್ನೌ ತ್ವನಾವಸ ||೫೭||

|| ಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ವೈಷ್ಣವನಾಕೇನ ಹರದತ್ತೋತಿಹರ್ಷಿತಃ ।

ನಿನೇದಯತ್ತದಾ ರಾಜ್ಞೇ ಚೋಲಭೂಪಂ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ ||೫೮||

ಶಿವಲಿಂಗಾಬ್ಜಚೋಲೋಃಪಿ ತತ್ರಾಗಾತ್ಸೇನಯಾ ಸಹ ।

ಅಗ್ನೀಶ್ವರಂ ತಥಾ ನಕ್ಷತ್ರಾ ಹರದತ್ತ ಚ ವೈ ಶಿವೇ ||೫೯||

ವೈಷ್ಣವಾಂಸ್ತಾಂತ್ಸಮಾಹೂಯ ಲಿಖ್ಯಪತ್ರಾಣಿ ಚೈತಯೋಃ ।

ನಿಸ್ತಾರಮಾಯಸಂ ತಪ್ತಂ ಕೃತ್ವಾಗ್ನೀಶಸ್ಯ ಸಂನಿಧೌ ||೬೦||

ನೀನೂ ಕಾದ ಚಕ್ರದಿಂದ ಚಕ್ರಾಂಕನ ಮಾಡಿಸಿಕೋ. ಒಂದುವೇಳೆ ಶಿವನ ಉತ್ಕರ್ಷವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಮಾಡುವವರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ. ಇಗೋ, ಇಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅನಂತರ ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು ಎಂದು ವೈಷ್ಣವರು ಆ ಹರದತ್ತನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವರು. ||೫೫-೫೬-೫೭||

ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ವೈಷ್ಣವರ ಮಾತಿಗೆ ಹರದತ್ತನು ಒಪ್ಪಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜೋಲರಾಜನನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜೋಲ ರಾಜನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವನು. ಆಗ ಶಿವಲಿಂಗನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಜೋಲರಾಜನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಬಂದು ಅಗ್ನೀಶ್ವರ ದೇವನಿಗೂ ಮತ್ತು ಹರದತ್ತನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವನು. ಎಲಾ ಪಾರ್ವತಿ, ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆಸಿದ್ದ ವೈಷ್ಣವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆಸಿ, ಆ ರಾಜನು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎರಡು ಕಡೆಯವರಿಂದಲೂ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಆ ಅಗ್ನೀಶ್ವರನ

ಆಹೂಯ ನೃಪತಿಂ ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರನಿಕಸ್ತ್ರಿಯಃ |

ವೈಷ್ಣವಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತಥಾ ಶೂದ್ರಾಸ್ಸಂಕರಾನ್ದರದತ್ತಕಃ ||೬೦||

ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕರ್ನೇರಜಾಶೋಯೇ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ |

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ಕೃತ್ವಾ ನತ್ವಾಚಾಗ್ನೀಶ್ವರಂ ಶಿನೇ ||೬೧||

ಉತ್ಪಲ್ಲಪದ್ಮಸಂಕಾಶಂ ತಮಾರುಹ್ಯ ತಪಾಯಸಂ |

ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುರಭೋ ವಾದೀ ವೇದಸಾರವಚೋ ದ್ವಿಜಃ ||೬೨||

ಪಶ್ಯತ್ಸು ಜನಸಂಘೇಷು ವೈಷ್ಣವೇಷು ನೃಪೇಷು ಚ

||೬೩||

ಹರದತ್ತ ಉವಾಚ ||

ಮಹಾದೇವೋ ದೇವಃ ಶ್ರುತಿಸಿಖರಮೌಳಿಸ್ಥವಚನೈ

ಸ್ತಥಾನ್ಯೇ ವಿಷ್ಣ್ವಾದ್ಯಾ ವಿಧಿಹರಿಹರೇಂದ್ರಾನಲಯಮಾಃ |

ಮಹಾದೇವಾಜ್ಞಾತಾಃ ಶೃಣುತ ವರಸೋಮೇನ ಜನಿತಾ

ಅತೋ ವೇದೈರ್ವೇದ್ಯೋ ಭವತಿ ಶಿವ ಏಕಃ ಶಿವಕರಃ ||೬೪||

ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಇಡಿಸುವನು. ||೫೮-೫೯-೬೦||

ಕೂಡಲೇ ಹರದತ್ತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ, ರಾಜನನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವೈಶ್ಯರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ವೈಷ್ಣವರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು, ಸಂಕರಜಾತಿಯವರು, ಇವರನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಾರ್ವೇರಿನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷೆಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಅಗ್ನೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅರಳಿದ ಕಿಂದಾವರೆಯಂತೆ ಇದ್ದ ಆ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ವೈಷ್ಣವರೂ ಮತ್ತು ರಾಜರೂ ಸಹ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಸಾರಭೂತವಾದ ವೇದವಚನಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಸಾದಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೬೧-೬೨-೬೩ ೬೪||

“ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳು ಆ ಮಹಾದೇವನನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುವು. ಇತರ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಯಮ

ಮುಖಾನಾಮೋವಾಯಂ ಪ್ರಭುರಖಿಲವಿಶ್ವಾಧಿಕಹರೋ

ಮಹರ್ಷಿರ್ವೇದಾದೌ ಸ್ವರಜನಿತತಾರಃ ಪರಶಿವಃ ।

ಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಾ ಹರಿರವಿರಹೋ ರುದ್ರನಿವಹಾಃ

ಪ್ರಸೂತಾ ಧೈಯೋಽಯಂ ಶ್ರುತಿಶಿರಪರವಾಕ್ಯೈಃ ಪರಶಿವಃ ॥೬೬॥

ಯತಂ ಸತ್ಯಂ ದೇವಃ ಪುರುಷಪರನೋ ಭೂತಹೃದಯೋ

ನನೋಽಂತಾನಾಂ ಶೇಷೀ ಶ್ರುತಿನರಮಹಾರುದ್ರವಚಸಾ ।

ರವೇರಂತರ್ಥೈರಯೋ ಭವತಿ ಸ ಹಿ ಭರ್ಗೇನ ವಚಸಾ

ದ್ವಿಜೈರ್ಗಾಯತ್ರಾಂ ಚ ಶ್ರುತಿಸದಮುಪಾಸ್ಯಃ ಪರಶಿವಃ ॥೬೭॥

ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಹೇಶನಿಂದಲೇ ಜನಿಸಿದವರೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಕಲ ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಮತ್ತು ಜಗನ್ಮೃಗಗಳಕರ ನಾದ ಆ ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವನು. ಅವನೇ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನು. ॥೬೫॥

ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಹರನೇ ಸಕಲ ಯಾಗಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವು. ಅವನೇ ಮಹರ್ಷಿಯು, ವೇದಗಳ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ವೇದಸ್ವರದಿಂದ ಜನಿತ ನಾದ ಓಂಕಾರರೂಪವಾದ ಪ್ರಣವವೇ ಅವನು. ಅವನೇ ಪರಶಿವನಾಗಿರುವನು. ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ರುದ್ರರ ನಿವಹ (ಗುಂಪು) ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾರಿಂದ ಜನಿಸಿದರೋ, ಅಂತಹ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಪರಶಿವನೇ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ॥೬೬॥

ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಮಹಾದೇವನೇ, ಕಾಯಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ನಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವನು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುವವನು ಅವನೇ. ವೇದಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಾರುದ್ರವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಮಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಕೊನೆಯಾಗುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ದೇವನೂ ಈ ಮಹಾದೇವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಭರ್ಗನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹನಾಗಿರುವವನೂ ಈತನೇ ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದೂ ಈ ಪರಶಿವನನ್ನೇ. ॥೬೭॥

ಯತೋ ವಾಚಃ ಶಂಭೋರ್ಭವತಿ ಚ ನಿವೃತ್ತಾಶ್ಚ ಮನಸಾ

ಮಹಾನಂದೋ ಯಸ್ಯಾಧ್ಯವತಿ ಜನತಾಸ್ತೇನ ನಿಪುಣಃ ।

ಜಗದ್ರಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಂ ಪ್ರಭವತಿ ಮಹೇಶೇನ ಜನಿತಂ

ಅತೋ ತೇನಾಸ್ತಿನೃಧ್ಯವತಿ ಚ ವಿಲೀನಂ ಪರಶಿನೇ

||೬೮||

ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಜಾಬಾಲಶ್ರುತಿಶಿಖರನಾಕೈಶ್ಚ ವಿಹಿತೋ

ಮಹಾತ್ಮೈವಿದೋಕ್ತಃ ಶ್ರುತಿಗದಿತವರ್ಣಾಶ್ಚಮವಿಧಿಃ ।

ಶಿವಸ್ಯಾರ್ಚಾ ಲಿಂಗೇ ಶ್ರುತಿಗದಿತಭಸ್ಮಾಕ್ಷವಿಧೃತಿಃ

ಜಪೋ ರುದ್ರಸ್ಯಾಯಂ ಶಿವಗದಿತಪಂಚಾಕ್ಷರಮನೋಃ

||೬೯||

ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮಾನ್ಮರೀಂದ್ರಾ ಮುನಿನ್ಯಪದಿಂಜಾ ಯಸ್ಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದ್ವೈ

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪದವಿಃ ಸದೈವ ಮುಡಿತಾಸ್ತೇ ಕರ್ಮದೇವಾ ಜನಾಃ ।

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಹೊರಟ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಹಿಂದಿರುಗುವುವು. ಸಕಲ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಆ ಮಹಾದೇವನಿಂದಲೇ ಆತ್ಮಾನಂದವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಭಿಸಬೇಕು. ಮಹಾದೇವನಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಜಗತ್ತುಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಜಗದ್ರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುವು. ಪರಶಿವನಿಂದ ಯಾವಯಾವ ವಸ್ತುಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುವೋ ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವುವೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೈಕವಾಗುವುವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ||೬೮||

ಜಾಬಾಲೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಮೂರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮವಿಧಾನವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಪೂಜೆಯೂ, ವೇದೋಕ್ತನಾದ ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಗಳ ಜಪವೂ ಸಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನೇ ಶೈವಧರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಧರ್ಮದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಿವನೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನು. ||೬೯||

ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ, ಮುನಿಗಳು, ರಾಜರು, ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ವಿಕರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಎಲೈ ನೈಷ್ಠವಾದಿ ಮನುಷ್ಯರೇ, ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವು ನಿತ್ಯವೆಂದು

ಏತತ್ಸತ್ಯಮಹೋ ತ್ರಿಸತ್ಯಮಧುನಾ ವಚ್ಛೇದಮಗ್ನೀಶಿತುಃ

ಸಾನ್ನಿಧ್ಯೇ ನಿವಸಾಮಿ ಶೀತಸುಮಹಾಸದ್ವೇನ ತಪ್ತಾಯಸೇ ||೨೦||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಹರದತ್ತಕಸ್ತ್ರಿಜಗತೀನಾಥಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾದರಾ

ನ್ನಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಸುಮಹಾಯಸೋರುಶಯನಾದುತ್ತೀರ್ಯ ರಾಜ್ಞಾಚ್ಛೇತಃ |

ಶೈವೇಂದ್ರೈರ್ಹರಭಕ್ತಭಾವಜನಿಶೈಃ ಸಾನಂದಬಾಷ್ಪಾಂಬುಭಿಃ

ಲೋಕೈಸ್ಸಾಧ್ವಿತಿನಂದಿಲೋ ಮನು ಕೃಪಾಪೀಯೂಷವಾರಾಂನಿಧೌ ||೨೧||

ಸುಗ್ಧಸ್ತಾನ್ದ್ವಿಜವೈಶ್ವನಾಥಮುಪತೂನ |

ಭಸ್ತಾಕ್ಷಸ್ತೂತಾಸಕಲೋತಃ ||೨೨||

ವಿಪ್ರಃ ಕಶ್ಚನ ನಿಪ್ರವಧ್ಯಜಮಹಾಬೋವೈರ್ಯುತೋ ನಿಂದಿತೋ

ವಿಪ್ರೈರ್ವೈ ಹರದತ್ತಕೇನ ಸ ತದಾ ಸಂಭೋಜಿತಃ ಸಾವಿತಃ |

ತಿಳಿಯಿರಿ. ಈ ಅಗ್ನೀಶ್ವರನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮೂರುಸಾರಿ ಪ್ರಮಾಣಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಆ ದೇವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಕಾದಕಬ್ಬಿಣದ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವೆನು.” ||೨೦||

ಹರದತ್ತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಆದರದಿಂದ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ, ಆ ದೊಡ್ಡ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು, ಸುಖವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ರಾಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಶಿವಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರ್ಣರೂ ಶ್ರೀನಾಗರಗಳೂ ಆದ ಜನರು, ಭಲೇ, ಭಲೇ, ಹರದತ್ತನ ಮಾತು ಸತ್ಯನಾದುದು ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಇವನನ್ನು ಅನಂದಪಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ಹರದತ್ತನು ನನ್ನ ದಯಾಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ||೨೧||

ಅನಂತರ ಹರದತ್ತನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಧಮರೂ, ಪಶುಸಮಾನರೂ ಆದ ಆ ವೈಷ್ಣವಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಪಾರಣಿಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಶೈವಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುವನು. ||೨೨||

ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಮಹಾ ದೋಷದಿಂದ ನಿಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆಗ ಆ ಹರದತ್ತನು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಅವನನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು

ಮನ್ನಾನ್ನೈವ ಶಿವೇತಿ ತಂ ಸಕೃದುಮೇ ಮಲ್ಲಿಂಗಸಾನ್ನಿಧ್ಯಗಂ
ವಿಸ್ತಾ ಘಾಸನರಂ ಪ್ರದಾಯ ವೃಷಭಂ ವ್ಯಾಧತ್ತವಕ್ತ್ರಂ ಕರೋತ್ || ೭೩||

ಏವಂ ಕಲಾವಪಿ ಭವಂತಿ ಮನುಷ್ಯಶೈವಾ
ಲೋಕಾಯ ದರ್ಶಿತುಮುಮೇ ಮಮ ಭಕ್ತಿಭಾವಂ |
ತೇ ಸಾಮಿಸೋಮಸುಲಲಾಮವಿದೀಪ್ತನೇತ್ರಾಃ
ಕೈಲಾಸನೇತ್ಯ ಸುವಿತಾ ನಿವಸಂತಿ ಶೈವಾಃ || ೭೪||

ಶೈವಗ್ರಂಥಾನುಬಂಧದ್ವೈಜಿತಜನೇಷೂದ್ರತತನೋ
ಪ್ಯಭೇದ್ಯಂ ನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಶ್ರುತಿಗದಿತತಾತ್ಪರ್ಯವಚನೈಃ |
ದ್ವಿಷ್ಟೈಃ ಶೈವೈರಂತೇ ಕಲಿಕುಪಥಕಾಲುಷ್ಯಜನಿತಂ
ಸ ದೇಹಃ ಕೈಲಾಸಂ ಮಮ ಸ ಹಿ ಶಿವೇ ಯಾಸ್ಯತಿ ದ್ವಿಜಃ || ೭೫||

ಪವಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಎಲಾ ಉಮೇ, ಒಂದು ಸಲ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ
ಅವನನ್ನು ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿ, ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ವೃಷಭಕ್ಕೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕೊಡಲು, ಆಗ ಆ ಹರದತ್ತನು ಆ ಕಲ್ಲಿನ
ವೃಷಭವು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. || ೭೩||

ಎಲಾ ಸಾರ್ವತಿಯೇ, ಹೀಗೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆ
ಯನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟರಾದ ಶೈವರನೇಕರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ
ಆ ಶೈವರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ
ಮೌಳಿಗಳಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಹಣೆಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವರಾಗಿಯೂ ಕೈಲಾಸ
ವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖಪಡುತ್ತಾ ಶಿವಸಾರೂಷ್ಯದಿಂದ ಆನಂದಿಸುವರು. || ೭೪||

ಹರದತ್ತನು ಶೈವಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅನುಬಂಧಾದಿ
ಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ, ಅದರಿಂದಂಟಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜನಗಳಲ್ಲಿ
ಹರದಿಷ್ಟಕೆತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ತಾತ್ಪರ್ಯ
ರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಿ, ಕಲಿಯುಗದ ನೀಚಮಾರ್ಗವಲಂಬನ
ದಿಂದಂಟಾದ ಇತರ ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಪಾಪ
ಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಶರೀರಸಮೇತನಾಗಿಯೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ
ಬಂದು ಸೇರುವನು. || ೭೫||

ಕಲಾ ಭಂದೋಗೋಃಪಿ ಶ್ರುತಿಶಿಖರತಾತ್ಪರ್ಯವಚಸ್ಯ
 ಮಹಾಗ್ರಂಥೋದ್ಬೋಧೈರ್ಜಯತಿ ಮತವಾದಿದ್ವಿಪಕರೀನ್ |
 ಭಿನಶ್ಚೈವಂ ದೀಕ್ಷಾಂ ಕ್ಷಪಿತಸುಖವೃತ್ತಿಃ ಶಿವಪದೇ
 ಶಿವೇ ದಭ್ರಸ್ಥಾನೇ ಭವತಿ ಚ ತತೋಽಂತೇ ಮಮ ಗಣಃ ||೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಚೋಲದೇಶಹರದತ್ತಾ
 ಖ್ಯಾನವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಸಪ್ತದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಪಾರ್ವತಿ, ಹೀಗೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೂ ಕೂಡ
 ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳ ಜ್ಞಾನಸಾರರೂಪವಾದ ವೇದಾಂತತಾತ್ಪರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನನ್ನ
 ಮತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧರಾದ ವಾದಿಗಳೆಂಬ ಅನೇಕರನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವರ
 ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಮುರಿದು ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾ ಶಿವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲಸು
 ವನು. ದೇವಿ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಣಗಳೆಲ್ಲಾ ನಾಟ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ
 ನೆಲಸಿರುವುವು. ಎಂದು ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು
 ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದನು. ||೨೬||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
 ಚೋಲದೇಶದ ಹರದತ್ತನ ಆಖ್ಯಾನವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
 ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಅಷ್ಟಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ದೇವ್ಯನಾಚ ॥

ತೇ ತೇ ಧಾನ್ಯಾ ಶಿವೇ ಭಕ್ತಾ ಭವ್ಯಾ ಭವಪದಾರ್ಚಕಾಃ ।

ಕಿಂ ತೇಷಾಂ ಚರಿತಂ ಶಂಭೋ ವಿಸ್ತರೇಣ ವದಸ್ವ ಮೇ ॥೧॥

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ ॥

ಇತಿ ದೇವ್ಯಾ ಮಹಾದೇವಃ ಪೃಷ್ಠಸ್ತುಷ್ಪೋಽಭ್ಯುನಾಚ ತಾಂ ।

ಕೈಲಾಸೇ ಲಾಸ್ಯಸದನೇ ಮದನಾಂತಕರೋ ಹರಃ ॥೨॥

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶಿವಪಾದಪೂಜಕರಾರು? ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸೆಂದು ಸಾರ್ವತಿಯು ಪುನಃ ಶಂಕರನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದಳು. ॥೧॥

ಹೀಗೆ ದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವಾದ ಶಂಕರನು, ಸಂಕುಷ್ಟನಾಗಿ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ನಾಟ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನೆಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು. ॥೨॥

|| ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣುಷ್ಟೈಕಮನಾ ಭದ್ರೇ ಮಧ್ಯಕ್ತಚರಿತಂ ಮುದಾ |

ಕಲಾವಪಿ ಭವಂತ್ಯೇನ ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ಶಾಂಕರಾಃ ||೩||

ಶಾಂಕರಾಃ ಶಂಕರೇ ಭಕ್ತಿಮಾನಸಾಃ ಕಮಲಾನಲೇ |

ಮತ್ಪ್ರತ್ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಲೋಕೇ ತೇ ಭವಂತ್ಯೇನ ಕಾರಕಾಃ ||೪||

ವಾರಕಾಃ ಸಾಪಸಂಘಾನಾಂ ವರಾಕಾ ಅಪಿ ಶಂಕರಿ |

ತದಗ್ರೇ ಚರಿತಂ ತೇಷಾಂ ಲೋಕಾನಾಂ ವಿಸ್ಮಯಾವಹಂ ||೫||

ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ದೇವಿ ಮಧ್ಯಕ್ತಚರಿತಂ ಸದಾ |

ಭಕ್ತಿಂ ದರ್ಶಯಿತುಂ ಲೋಕೇ ಮಯಾ ವ್ಯಷ್ಯಾ ಮಹೇಶ್ವರಿ ||೬||

ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಪರಿಮಾಣಾಸ್ತೇ ಭಕ್ತಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದರ್ಶಿನಃ |

ತದಗ್ರೇ ಮುನಿಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಉಪಮನ್ಯುರ್ಮಹಾದ್ಭುತಾಃ ||೭||

ಎಲಾ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳುವೆನು. ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳು; ದೇವಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನೇಕರು ಶಾಂಭವರೆನಿಸಿ ಅವತರಿಸುವರು. ತಾವರೆಯಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳ ದೇವಿಯೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕವನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ||೩-೪||

ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಪಾಪಿಗಳ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವರು. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾಗುವುದು. ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಮಹೇಶ್ವರಿ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಾಗ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಡುವರು. ||೫-೬||

ಒಟ್ಟು ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವವರು ಆರುವತ್ತು ಮೂರುಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನವನು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ

ಭಕ್ತಿಪ್ರಭಾವಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ನದತಿ ಸ್ವಯಂ ।

ತದೇತತ್ತೇ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಾತಿಸಂಗ್ರಹವಿಸ್ತರಂ ||೮||

ನದಾಮಿ ತೇ ಮುದಾ ದೇವಿ ಸದಾ ಲೋಕೇಷು ಭೂತಯೇ ।

ಮದ್ಗುಣಸ್ಯ ಮಹಾದೇವಿ ಸುಂದರಸ್ಯ ಕಥಾಶ್ರಯಂ ||೯||

ಕೈಲಾಸೇ ಮಮ ದೇವೇತಿ ನಾನಾಶ್ಚರ್ಯಸಮನ್ವಿತೇ ||೧೦||

ಉದ್ಬಾಲಸಾಲಕೃತಮಾಲತಮಾಲತಾಲ

ಬಾಲಾನ್ತುಜಾಲನರಬಿಲ್ವಸಮೂಲಮೂಲೇ ।

ಲಿಂಗಾನುಷಂಗವರಭೂಧರಸಂಗಶಾಂಗ

ಮಾತಂಗತುಂಗ ಸುಕುರುಂಗಗಣಾಧಿಸಾಂತೇ ||೧೧||

ಜ್ವಾಲಾವಲಿಜಟಿಲಫಾಲತಲಾಭಿರಾಮ

ನಿರ್ಮತ್ಪ್ರಶಾನುಶರಜಾಲವಿಶಾಲಮಾರ್ಗೇ ।

ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಉಪಮನ್ಯುವೆಂಬುವನು. ಆತನು ಇತರ ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಿವಭಕ್ತಿಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವಿ, ಆ ಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ||೭-೮||

ಮಹಾಸೇವಿಯೇ, ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸುಂದರನ ಕಥೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು; ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಅಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನನ್ನ ಈ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ: ||೯-೧೦||

ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸಾಲ, ಕೃತಮಾಲ, ಹೊಂಗೆ, ತಾಳೆ, ಎಳೆಮಾವು ಈ ಮರಗಳ ಗುಂಪೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಬಿಲ್ವ ಮರಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತರೂ, ಮೊಡ್ಡ ಅನೆಗಳೂ ಸುಂದರವಾದ ಜಿಂಕೆಗಳೂ ಗುಂಪು ಸುಮಾರಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ||೧೧||

ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹವಿಂದ ಜಟಿಲವಾಗಿ ನನ್ನ ಎಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರತಮ

ಲೋಲಾಕ್ಷಕಾಲಕೃತ ನೀಲಸಶೂಲದಗ್ಧ
ಕಾಮಾಂಗಭಸ್ಮಸಗಿರಿಶ್ವರಮೌಳಿಮೂಲೇ ||೧೨||

ಉದ್ಯಚ್ಛಶಾಂಕಕರಸಂನಿಭ ಪರ್ಮತೇಂದ್ರ-
ಶ್ರೀಮೌಳಿಲಿಂಗ ಕುಲಧಾಮಕಲೋತ್ತಮಾಂಗೇ |
ಗಂಗಾತರಂಗ ಭವ ನೀರಜ ಪುಲ್ಲಗಂಧ-
ಬಂಧದ್ವಿರೇಫ ವರಸಾರಸ ಕೋಕಕಾಂತೇ ||೧೩||

ಉತ್ಪುಲ್ಲಕೇತಕಕದಂಬಜಕರ್ಣಿಕಾರ-
ಮಾಲೂರಪುಷ್ಪಸಹಕಾರಭವೋರುನಾತೇ |
ಕೇಕಾರನೈಃ ಪರಭೃತಾ ಶುಕಶಾರಿಕಾನಾಂ
ಸಾರಂಗಬೃಂಹಿತರನೈರ್ಗಿರಿಸಾನುಜಾಲೇ ||೧೪||

ವಾಗಿರುವ ಫಾಲನೇತ್ರದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಅಗ್ನಿಯೆಂಬ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳಿಗೆ
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದಾರಿಯಂತೆ ಕೈಲಾಸವು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಚಂಚಲನೇತ್ರನಾದ
ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಮನಿಂದಲೂ, ನೀಲವರ್ಣವಾದ ಶೂಲವನ್ನು
ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾನ್ಯಥನಿಂದಲೂ, ಸೇವಿತವಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ
ಆನಾಸನೆನಿಸಿದ್ದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಶಿಖರವು ಜ್ವಾಲಾಮಯವಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
||೧೨||

ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವು
ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಸಮೂಹ
ಗಳ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಕಲೆಗಳ, ಆ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವವು. ಗಂಗಾ
ನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಸುಗಂಧಗಳ
ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ದುಂಬಿಗಳೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಾರಸ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳೂ
ಮನೋಹರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿರುವವು. ||೧೩||

ಅರಳಿದ ಕೇದಗೆ, ಈಚಲು, ಕಣಿಗಲೆ, ಬಿಲ್ಲದಳ ಮುಂತಾದ ಹೂಗಳ
ಮೇಲೆ ಬೀಳಿ ಅವುಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತು ಗಾಳಿಯು ತಂಪಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ
ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದು. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗಳು

ಉದ್ಭೋಷಿತಾಂತರ ಮುಖಾಂತರಸಾರಧಾರ-

ನಿರ್ದೃಷ್ಟಭಾಕರಕರೈಃ ಕಲಧಾತತ್ವಲೇ ।

ಭುಲ್ಲೀಜಮಲ್ಲೀವರನಲ್ಲಿಸಮೂಹಸಾಲೀ

ಝಲ್ಲೀಗಣೈಶ್ಚರಣರೇಣುಜ ವೃಂದಜಾಲೇ

||೧೭||

ನಿಃಸಾಣಬಾಣಕರಘೋಷಮಹೋರುಹಾಸ

ವಾದ್ಯನ್ಮೃದಂಗವರದುಂದುಭಿನಾದಯುಕ್ತೇ ।

ಕುಂದೇಂದುಸನ್ನಿಭ ಮಹಾವರಸಾಗರೋತ್ಥ

ಕಂಜೋರುನಾದಬಧಿರೀಕೃತ ದಿಬ್ಬುಖಾದ್ಯೇ

||೧೮||

ಮುಗ್ಧೇ ಮೃಷೇಂದ್ರವರಗರ್ಜನತರ್ಜಿತೋರು

ಮಾತಂಗ ಸಿಂಹ ಹರಿಣೇ ಕರುಣಾಪ್ತಕೂಲೇ ।

ಕೇಕಾಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿರುವುವು. ಕೋಗಿಲೆ, ಗಿಳಿ, ಸಾರಿಕಾ, ಜಿಂಕೆ ಮುಂತಾದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳ ನಾದವು ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ||೧೭||

ಈ ಸುವರ್ಣಪರ್ವತವೆನಿಸಿದ ಕೈಲಾಸವು ಮಾತನಾಡಿದ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವುದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಕೈಲಾಸದ ಪ್ರಭೆಯು ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ಮೊದಲಿಗಲ್ಲಿರುವ ಲತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಭ್ರಮರಗಳೂ ಮತ್ತು ಚೀರುಂಡೆಯ ಹುಳುಗಳೂ ಕಾಲಿನ ಧೂಳಿನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ||೧೮||

ಕೋಂಬುಕಹಳೆ, ಬಾಣಧಾರಿಗಳ ಘೋಷ, ಮಹಾಹಾಸ್ಯಧ್ವನಿ, ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಗೊಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮೃದಂಗ, ದುಂದುಭಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯದ ಶಬ್ದಗಳು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ, ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಮಹಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಂಖನಾದದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದಿಗ್ಭಾಗಗಳೂ ಕಿವುಡಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ||೧೯||

ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿ ವೃಷರಾಜನ ವಿರಗಜನೆಯಿಂದ ಮೊಡ್ಡ ಮೊಡ್ಡ ಆನೆ, ಸಿಂಹ, ಜಿಂಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೆವರಿ ದೀನವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುವುವು. ದಪ್ಪಬಾಲವುಳ್ಳ ಚಮರೀಮೃಗಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಾಲಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರುವುವು. ಕಿರುಬ,

ಉತ್ಪನ್ನಚ್ಛೇದನರಗಣೈಃ ಸ್ಮನುರಿವ್ಯಕಾದಿ
ದಂಷ್ಟ್ರೈರ್ಹಯಾರಿಗಣಧಾವನಮೌಳಿಜಾಲೇ

||೧೭||

ನಾತಾದಿಘರ್ಷಣಮಹಾವನೇಣುಮೌಲಿ
ಸಂಜಾತವಹ್ನಿಶಿಖರಾರುಣಕಾಂತಿಕಾಂತೇ |
ಸಂದಗ್ಧಗಂಧವಹಬಂಧುರಧೂಮತಾಂತ
ಗಂಧೈರ್ವಿಪರ್ವಿತವರಾಗರುದೇವದಾರ್ಯಃ

||೧೮||

ಕೈಲಾಸಶೈಲಮಣಿಗೋಪುರಮೌಳಿಜಾಲ
ಕುಂಭೋದ್ಯತಾಮಲಮಣಿವ್ರಜಕಾಂತಿಕಾಂತೇ |
ದೋಧೂಯಮಾನಸುಪತಾಕತಪ್ರಭಾಭಿ
ರಾದೀಪಿತೇ ತಿಮಿರಹಾರಿಣಿ ಪರ್ವತೇಂದ್ರೇ

||೧೯||

ತೋಳ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟವೃತ್ತಗಳು ತಮ್ಮ ಕೋರಿದಾಡೆಗಳಿಂದ ಕುದುರೆ
ಮುಂತಾದ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಈ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಶಿಖರ
ದಲ್ಲಿ ಒಡುತ್ತಿರುವುವು. ||೧೭||

ಗಾಳಿಯೇ ನೊದಲಾಡುವುಗಳ ಘರ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಿದಿರು
ಮೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯುಂಟಾಗಿ, ಅದರ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸಶಿಖರವೆಲ್ಲವೂ ಕೆಂಪು
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಕಾಳ್ಗಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಂದ ಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ
ಪ್ರೀಗಂಧ, ಚಂದನ, ಅಗುರು ಮತ್ತು ದೇವದಾರುಮರಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ಎಲ್ಲಾ
ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಘಮಘಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೧೮||

ಆ ಪರ್ವತರಾಜನಿಗಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವು ರತ್ನಮಯವಾದ ಗೋಪುರಗಳ
ಶಿಖರಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರಟ ಸಿಂಹಲವಾದ ರತ್ನ
ರಾಶಿಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತಮವಾದ ರತ್ನ
ಪತಾಕೆಗಳ ಸಮೂಹಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೧೯||

ಅದಳಿತಕದಳೀದಳೋರುಭಾರವಿಲ
ಸನ್ನಾರಿಕೇಳಸುರಸಾಲಸುಮೌಳಿಭಾರ್ಯಃ |
ಅಂದೋಲಿತೇ ಚ ಸುಸಮೀರಣಕಾರಣೇ ಚ
ಸಂತಾರಣೇ ತರಿಶಿಖಾಸುಸಮೀರಕಾಂತೇ ||೨೦||

ಮಣಿಗಣಸುಖವಾಲುಕಾಭಿರಾನುೇ
ಗಿರಿಮೌಲ್ ಗಣವೃಂದಶೋಷಯುಕ್ತೇ |
ಗಿರಿಗರಿಮಾಧುರಿಮಾನುಸಾನುಭಾನು
ದ್ಯುತಿನಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಭಾವಿತೇ ತತೇ ಚ ||೨೧||

ಫಣಿಫಣಮಣಿಜಾಲಬಾಲನಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಯಾ
ಭಾಸಿತಕಾಶಿತಾಂತರೇ ಗಿರೌ ಚ |
ತರುಣಾರುಣಪ್ರಭಾಭಿರಾನು
ದ್ಯುತಿನಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಶೈಲಮೌಲಿಕಾಲೇ ||೨೨||

ಎಲೆಯೊಡೆಯದಿರುವ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡಗಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬುಡಗಳೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ತೆಂಗು, ಸಿಹಿಮಾವು ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಆ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ
ರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಾ ಅಂದೋಳನಗೈಯುವಂತೆ ಅದು
ಅನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರಭಕ್ತಜನರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ
ಈ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಶಿಖರವು ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ, ಸಕಲ ಸುಖ
ಗಳಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಿದ್ದಿತು. ||೨೦||

ರತ್ನ ಸಮೂಹಗಳಂತಿರುವ ಮರಳುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಈ
ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಶಿಖರವು ಶಿವಗಣಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷವನ್ನಂಟು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಪರ್ವತದ ಗಾಂಭೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ತಪ್ಪಲುಗಳು ಸೂರ್ಯನ
ತೇಜಸ್ಸು, ಮತ್ತು ಮಿಂಚಿನ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುವು. ||೨೧||

ಹಾವುಗಳ ಹೆಡೆವಣಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯು
ಎಳೆಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿರುವುದು.
ಅಲ್ಲದೆ ಎಳೆಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೂ, ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಈ
ಪರ್ವತದ ಶಿಖರಭಾಗವು ರವ್ಯವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೨೨||

ತತ್ಸಾಧಾರಣಾಲಪರಿಕಲ್ಪಗವಾಕ್ಷಶಿಕ್ಷಾ

ಶಿಲ್ಪೇಷು ನಾಲ್ಪಮತಿಭಿಃ ಪರಿಚಿಂತನೀಯೇ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನೈಲಾಸಮಾಲಾ ಪರಿಮಳಕುಸುಮಾಸಾರಭಾರಾನುಗಂಧ

ಬಂಧಾಭಿದಾವಪ್ರತಿನಗಕುಸುಮಾನೋದಷಟ್ಪದಕಾಂತೇ ||೨೩||

ಶಾಂತೇ ಶೌಚಾಂಬುಜಬೃಂದ ಬಂಭರರವೇ ನೈತಂಸಿಕೇ ಮಾರುತೇ

ಮತ್ಪಾದಾಂಬುಜಪೂಜನೋತ್ಸವಮತಿಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಗಣೇಷೂತ್ತಮಃ ।

ತತ್ಪುಷ್ಪಪಚಯಾಯ ಸಂಪ್ರತಿ ಯಯೌ ಕೈಲಾಸಮಾಲೀವನಂ ||೨೪||

ಸಮುಲ್ಲಸಿತಯೌವನೋ ಮದನಕೋಟಿಕಾಂತಪ್ರಭಾ

ವಿಭಾಸಿತ ದಿಗಂತತೋ ಭಸಿತಭೂಷದಿವ್ಯಾಂಗಕಃ ।

ಮದೇಭಕರಸಪ್ರಭಪ್ರಬಲಹಸ್ತ ದಂಡೋಜ್ಜ್ವಲ

ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಲಲಿತಾಲಕಃ ಸುರವರಾರಿಸಂಮದನಃ ||೨೫||

ಆ ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯು ಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಶಿಬ್ಬಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳದ ಆಸೆಯಿಂದ ಹೂವಿನ ಮಕರಂದವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಗಳ ಮೇಲೂ ದುಂಬಿಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊರೆಯುತ್ತಾ ಸದಾ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ||೨೬||

ಶಾಂತವೂ ಶುಚಿಕರವೂ ಆದ ಕಮಲಸಮೂಹಗಳ ಮೇಲಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ, ವಾಯುವು ಬೀಸುವ ಶಬ್ದವೂ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಈ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಸಾದಕಮಲವನ್ನು ಪ್ರಾಜ್ಞಮಾಡುವ ಸಂತೋಷದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಶಿಖರದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ||೨೭||

ಅವನು ಯೌವನದಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತಾ, ಕೋಟಿಮನ್ಮಥರಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ದೇಹಪ್ರಭೆಯಿಂದ ದಿಗ್ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾ, ಶುಭ್ರನಾದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯದೇಹಕ್ಕೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಲಿ ನಂತಿರುವ ದಪ್ಪ ತೋಳಿನಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾ, ಆ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನು ದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಕ

ರುದ್ರಾಕ್ಷೋತ್ತಮ ಹಾರಕಂ ತವ ಲಯೋನಂಗಾಂಗಭಂಗಾರ್ಚಕೋ
ಲಿಂಗೇ ತುಂಗಸರೋಜಬಿಲ್ವಕುಸುಮಾಸಾರ್ಥೈಶ್ಚ ಸಂಪೂಜಕಃ |

ತಸ್ಮಿನ್ವಸ್ತವನೇ ಸಮೀರಣಗಲತ್ತುಪ್ಪೋಚ್ಚಯೋಚ್ಚದ್ರುಮ
ಕ್ಷೌದ್ರಾಸಾರಪರಾಗರಂಜಿತಮಹೀಪೀತೇ ಸುಶೀತೇ ತದಾ || ೨೬ ||

ಮಾಕಂದದ್ರುಮಫಲ್ಲವೋದ್ಭವಲಕ್ಷದ್ವಾಸಂತಿಕೇ ಚಾಂತಿಕೇ
ಉತ್ಪಲ್ಲಾರುಣಪದ್ಮರಾಗಸ್ಯ ಶಪ್ರೇದ್ಯನ್ಮಣೀಂದ್ರಪ್ರಥಾ |
ಭಾಸ್ವತ್ಕ್ರೋಕಿಲಕಾಕಲೀರವಯುತೇ ನಾನಗ್ನಾಭ್ಯಸೌ ಸುಂದರಃ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾಂ ಚಕಮೇ ಕಲಾಸು ಕುಶಲೋಃ ಪಂಚೇಷುಬಾಣಾಹತಃ || ೨೭ ||

ಮುಚನ್ತ್ಸಂ ನಯನಾಂಬುಜಾಂಚಲಗಲದ್ವೈರ್ಮೋವರೋಸೌ ಯುವಾ
|| ೨೮ ||

ನೆನಿಸಿ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಪ್ರೀತುಂ ಪ್ರಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಮುಂಗುರುಳು
ಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೫ ||

ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷ
ಕಂಕಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ. ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವಾದ ಮಹಾದೇವನ ಪೂಜಕನಾದ ಅವನು
ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ, ಆದಕ್ಕೆ ಬಿಲ್ವದಳ, ತಾವರೆ ಮತ್ತು ಇತರ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಹೂವಿನ ಉದ್ಯಾನ
ದಲ್ಲ ವಾಯುವು ಚಲಿಸಿ, ಹೂವುಗಳ ರಾಶಿಯುಳ್ಳ ಮರಗಳ ಮೇಲಿಂದ, ಮಕರಾದಪೂ
ಪರಾಗಗಳೂ ಬಿದ್ದು ನೆಲವೆಲ್ಲವೂ ಸುಗುಂಧಮಯವಾಗಿದ್ದಿತು. || ೨೬ ||

ಇಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಆ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಮಾವಿನಮರದ ಚಿಗುರಿನ
ಉತ್ಸವದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ವಸಂತಮತುವಿನ ಸೊಬಗು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು
ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಆರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು
ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಶ್ರೇಷ್ಠದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ಕೋಗಿಲೆಯ ಮೃದು
ಮಧುರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಕವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹರ್ಷ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಈ ಸುಂದರ
ನೆಂಬ ನನ್ನ ಗಣಮುಖ್ಯನು ನೋಡಿ. ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಅತನು ಮನ್ಮಥ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ತುದಿಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರಿ
ನಿಂದ ಧೈರ್ಯಗುಂದಿದನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಿನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು.
|| ೨೭-೨೮ ||

ತನಾಲೀಪಾಲೀಂ ಗತೀಜಿತಸುರಾಳೀಂ ಚ ಸ ತದಾ
 ಶಿನೇ ವ್ಯಾಲೀವೇಣೀಂ ಸುಣಿಗಣಸದ್ವಕ್ಷಾಲಕಭರಾಂ ।
 ಸ್ಮರಾಂಭೋಧೇಃ ಕೇಳೀಂ ವನಭುವಿ ಸುಗಾಂಧರ್ವಸರಳೀಂ
 ವಿಶೇಷಾದ್ಗಾಯಂತೀಂ ಸ್ಮರಸರಣಿಕಾಂತಾಂ ಸ ದದ್ಯಶೇ ||೨೯||

ಮತ್ತೇಭಕುಂಭಸದ್ಯಶೋರುಕುಚಾಗ್ರಭಾಗ
 ಸಂಲಗ್ನ ಚೂಚುಕಭರಾ ಧರಿತೋರುಬಿಂಬಾಂ ।
 ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಭಾಗಕ್ಕೆ ತಮಲ್ಲಿಸಮೂಹಗಂಧ
 ಬಂಧದ್ವಿರೇಫಚಿಕುರಾಂ ಮುಕುರಾಭವಕ್ತ್ರಾಂ ||೩೦||

ಎಲಾ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಅವಳು ನಿನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ ನಾಯಕಿಯಾಗಿದ್ದವಳು. ತನ್ನ ಗಮನದಿಂದ ಪಂಸಾಂಗನೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದವಳು ಅವಳ ಜಡೆಯು ಸರ್ಪದಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿಯೂ ನೀಳವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಅವಳು ರತ್ನರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನ್ಮಥವಿಕಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿ ಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಆ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇಷವಾದ ಗಂಧರ್ವಗಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಮನ್ಮಥಮಾರ್ಗಪ್ರವೇಶಿನಿಯೊ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಈ ಸುಂದರನು ನೋಡಿದನು. ||೨೯||

ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಕೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತನಗಳಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ದುಂಡಾದ ಚೂಚುಕದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಕುಚಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ತರುಣಿಯು ದಪ್ಪ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅವಳ ಊರುಗಳು ದುಂಡಾಗಿ ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೇ ಆಕೆಯು ತಲೆಯ ಗಂಟಿನ (ಹೆರಳಿನ)ಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಗಳನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆ ಗೋಸ್ಕರ ಭ್ರಮರಗಳು ಮುತ್ತಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಆ ಯುವತಿಯ ಮುಂಗುರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕೆಯ ಮುಖವಾದರೋ ಕನ್ನಡಿಯ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಫಳಫಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೩೦||

ತಸ್ಯಾನನೇಂದುಪರಿಕಲ್ಪಿಕಲಂಕಶಂಕಾ
ರಾಜತ್ನಧಾಂಶುಮಿವ ತಾಂ ತಿಲಕಾತ್ಮಫಾಲಾಂ |
ಅಲೋಲನಾರಕರಕೃತ್ತಮಹೋರುವಕ್ಷಾ
ತ್ಸುಕ್ಷಾಚ್ಛೇದೋಪಿ ನ ಶಶಾಕ ತದಾಕ್ಷಜಾಲಂ ||೩೧||

ಸಾಪಿ ಪ್ರನೋದಮದಭಾರಕಟಾಕ್ಷಸಾರ್ಥೈ
ರೀಷದ್ವಿಕಾಸಿಮುಖಪಂಕಜಜಾತಹರ್ಷಾ |
ತಂ ಚಾಪಿ ಸುಂದರವರೋತ್ತಮಯೌವನೋದ್ಯ
ತ್ವದ್ವತ್ಪ್ರಗಾತ್ರನುಭಿನೀಕ್ಷ್ಯ ಜಗಾಮ ಹರ್ಷಂ ||೩೨||

ತಾವುದ್ಯತೋದ್ಯತಸುಮನ್ಮಥಬಾಣಜಾಲ
ವಿದ್ವಾಂಗಳ್ಕೌಮುದನಕೇಲಿಸು ಚಾತಹರ್ಷಾ |
ಕಿಂಚಿದ್ವಿಹೃತ್ಯ ನನಮದ್ವನಿಕುಂಭಸೀಮ್ನಿ
ಸೇವಾಭಿಲಗ್ನಹೃದಯೌ ಯಯತುಸ್ತದಾನೀಂ ||೩೩||

ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಲಕಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವಳ ಮುಖವು ಕಳಂಕ
ಸಹಿತನಾಗಿ ಅಮೃತಕಿರಣನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚಕನಾದರೂ ಇಂದ್ರಿಯಸರವಶನಾಗಿ ಆ
ಸುಂದರನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ. ಚಂಚಲನಾದ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯ
ಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಲಾರದೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾದನು.
||೩೧||

ಆ ಸುಂದರಿಯೂ ಕೂಡ ಆನಂದಭಾರವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಕಟಾಕ್ಷ
ನಿರೀಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತಿರುವ ತನ್ನ
ಮುಖದಿಂದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಉತ್ತಮನಾದ ಯೌವನ
ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಶರೀರಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಸುಂದರನನ್ನು ನೋಡಿ
ಅತ್ಯಾನಂದಭರಿತಳಾದಳು. ||೩೨||

ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಕಾಮಾಸಕ್ತರಾಗಿ, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣರಾಶಿ
ಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತ ವೇಷವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಕಾಮಕೇಳಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡೆಯಲು ಆ
ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಲತಾವನದ ದಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹೈಯಾಗಿ ಕೊಂಚಕಾಲ

ತಾನಾಗತಾನಭಿಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮಮಾಂತಿಕೇ ತಂ
 ತ್ವನ್ನಿಧಾನರಸಿಮುಥ ತಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ |
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹರ್ಷಮಧುನಾ ತಮವೋಚಮೇವಂ
 ತಂ ಸುಂದರಂ ಮದನಬಾಣಗಣಾಭಿತಪ್ತಂ

||೩೪||

ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ತ್ವಂ ಸುಂದರಾಶು ಭುನಿ ಭೋಗಪರಂಪರಾಸು
 ಕಿಂಚಿದ್ವಿಹೃತ್ಯ ಮಮ ಸದ್ವಸು ಪಶ್ಯ ಲಿಂಗಂ |
 ಯೋಷಾ ತನ್ವೈವ ಭವತಾಂ ಕಮಲೇವ ವಿಷ್ಣೋ
 ರೇಷಾ ಸಖೀ ಕಮಲಿನೀ ಸತತಂ ಹಿ ದೇವ್ಯಾಃ

||೩೫||

ಇತ್ಥಂ ಮದ್ವದನಾಂಬುಜಾಚ್ಯುತಮಹಾವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಯಾತೋಪಮಂ
 ವಾಕ್ಯಂ ಸಂಶ್ರವಣಾಂಬುಜಾಂಜಲಭರೈಃ ಸಂಶುಕ್ರುನೇ ತಾದೃಶಾಂ |

ಎಹರಿಸಿ, ಅನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ
 ಹೊರಟುಬಂದರು. ||೩೬||

ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಸುಂದರನು ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
 ನಿಂತನು. ಆ ದಾಸಿಯು ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಂದಳು. ಹೀಗೆ ಏನೂ
 ತಿಳಿಯದವರಂತೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾನು ಸಂತೋಷ
 ದಿಂದ ಮನ್ಮಥಬಾಣಜಾಲಗಳಿಂದ ಸೀಡಿತನಾಗಿರುವ ಆ ಸುಂದರನನ್ನು ಕುರಿತು
 ಹೀಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತೆನು. ||೩೭||

ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಾಮಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿ
 ಸಿರುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಭೋಗಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದ
 ಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗ
 ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಾ ಶೈವಧರ್ಮದಲ್ಲಿರು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಸಖಿಯಾದ ಕಮಲಿ
 ನಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಪತ್ನಿಯಾಗಿ
 ಜನಿಸಲಿ, ಎಂದು ನಾನು ಸಾವಧಾನಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುಂದರನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ||೩೮||

ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆ
 ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೇಘಾವಿಯಾದ ಸುಂದರನು ನನಗೆ ವಿನಯ

ಪ್ರಾಣಂ ಸೀದ್ವಿನಯೇನ ಪಾಹಿ ಮತಿಮಾನ್ನಾಗಸ್ಯರಃ ಸುಂದರ
ಸ್ತುಷ್ಪಾವಾಸ್ತುತನುಂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಪೃಥ್ವಯೋ ನಿಷ್ಕಾವತಾ ಚೇತಸಾ . ||೩೬||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

(ಗದ್ಯ)

ನಾಕನಾಥ ವಿನಾಯಕಸ್ತುತ, ಭೇಕಭಕ್ಷಕಹಾರ, ರಕ್ಷಕ
ಕುಕ್ಷಿಸಂಸ್ಥಿತ, ಲೋಕರಕ್ಷಕ, ವೀಕ್ಷಣಕ್ಷತ ಮನ್ಮಥಾಂತಕ
ಪಾಲ, ಮುನಿಸುತ ಜೀವದಾಯಕ, ಹಸ್ತಶಸ್ತ್ರವಿರಿಂಚಿಸ್ತಕ
ಪಾಹಿ ಮಾನುಖಿಲಾಂತಕಾಂತಕ ದೇವದೇವ ಭವಾಂಬುಧೇಃ ||೩೭||

(ಗದ್ಯ)

ಸುಖತಾರಕಾನ ಮದುಸ್ತುಖಪ್ರಭಪಾರ್ಶ್ವದಣ್ಮುಖ ದುಃಖಭರ್ಜಕ
ಸರ್ಗಸರ್ಜಕ ತರ್ಜಿತಾಸುರಗರ್ಜನೋರ್ಜಿತ ನರ್ಜಿತಾಖಿಲಪಾಪಕಾಪ
ನಿವಾರಕಾನ ಮಮೋನ್ಮಮೋತ್ಸುಕಲೇಖಶಿಕ್ಷಕ |

ದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ತಾನು ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ
ಅತನು ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾಡಿದನು. ||೩೮||

ದೇವೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಇವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು
ತಿನ್ನುವ ಸರ್ಪವನ್ನೇ ಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನನ್ನು
ಧರಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನೇ, ನೀನು ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನು. ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ
ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನು, ಯಮನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವನು, ಮುನಿಕುಮಾರ
ನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಜೀವದಾನಮಾಡಿದವನು, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ
ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದವನು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಯಮನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕನು.
ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಕಾಪಾಡು. ||೩೯||

ಸರ್ವರಿಗೂ ಸುಖಪ್ರದನೆನಿಸಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು.
ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಬೀರು. ಪಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ
ಯನ್ನು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವವನೇ, ನೀನು ಭಕ್ತರ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾ

ಗಾಂಗಶುಂಗಜಟೋತ್ತಮಾಂಗಸುಸಂಗಬಾಲಕುರಂಗಘಣಿಧರ
 ಲಿಂಗಸಂಗತಭಸ್ಕರೂಪರಿತಾಂಗಾಹಸ್ತರಾರುಣಿತೇಕ್ಷಣ
 ಕ್ಷತಪಾಪಘ್ನರ ತಸ್ಕರೋತ್ತಮ ಘನಪ್ರಭೋತ್ತಮಕಂಠರೇಶ್ವರ
 ಭೂರಥಸ್ಥಿತ ಚಂದ್ರಖಂಡ ನಿರೋಮಣೇ

|| ೩೬ ||

(ಗದ್ಯ)

ಗಜಚರ್ಮವರ್ಣ ಚರಾಚರಸ್ಥಿತ ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರ

ವಿಧಾಯಕ ಸಂಚವಕ್ತ್ರಚತುರ್ಮುಖಸ್ತುತ ।

ಛಂದಸಾಂ ಗಣದಾಯಕಾಚ್ಛಾದಿತಾಖಿಲ ವಿಶ್ವಜನ್ಮ

ಜಗನ್ನಿತ್ಪ್ರವಿನಾಶನಾಶನ ಜಂಜಪೂಕವರಸ್ಯದಾಯಕ

|| ೩೭ ||

ಡಿಸುವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವೆ. ರಾಕ್ಷಸರ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಅವರನ್ನು
 ಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಯಪಡಿಸಿದೆ. ಸಕಲ ಪಾಪರಹಿತನೇ, ದುಃಖನಿವಾರಕನೇ,
 ನನ್ನನ್ನು ಸಲಕು. ಯಾಗಾಸಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸು
 ವವನೇ, ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಉನ್ನತವಾದ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ತಲೆಯುಳ್ಳ
 ವನೇ, ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನೇ, ಸರ್ಪವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ
 ಕೊಂಡಿರುವವನೇ, ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೇ, ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಯಿಂದ ಶುಭ್ರ
 ವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವ ಅನುಭವವುಳ್ಳವನೇ, ಹಗಲನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೇ, ಕೆಂಪು
 ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೇ, ಪಾಪರಹಿತನೇ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಂಗಿಗಳನ್ನೇ ನೇತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ, ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರನೇ, (ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ
 ದರಿಂದ) ಕಾಲಕೂಟವಿಷಭಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಮೇಘದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಕೊರಳು
 ಳ್ಳವನೇ, ಐಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯೇ, ಭೂಮಿಯೆಂಬ ರಥದಲ್ಲಿರುವವನೇ, 'ಚಂದ್ರಖಂಡ
 ವನ್ನು ತಲೆಯ ರತ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. || ೩೮ ||

ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕವಚವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೇ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾ
 ತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲಸಿರುವವನೇ, ನೀನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಚಕ್ರವ
 ನಿತ್ತವನು. ಐದು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವನು. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು.
 ವೇದಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವನು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅವರಿಸಿರುವವನು.

(ಗದ್ಯ)

ಝಣಜ್ಞ ಣದ್ರವನೂಪುರೋತ್ತಮಪಾದಸಂಕಜ, ಟಂಕ
ಕರಹರ, ದೇವತಟಿನೀಜೂಟಿ, ಜತರೀಲೋಕ, ಕುಂತಿತ
ಪಾಪವೃಂದ, ವಿಕುಂತಪೂಜಿತಪಾದ, ಮೃಡ, ಹರ, ಡಮರುಗ
ಧ್ವನಿನಾದಿತ ಭುವನಡಂಬರ, ಕುಂಡಲೀಶ್ವರ, ಕುಂಡಲಪ್ರಿಯ,
ಚಂಡಭಾನುಸುತಾರ್ತಿದಾಯಕ, ಮಂಡಲೀಕೃತಪರ್ವತಾಧಿಪ,
ಚಂಡದಂಡಿತವೈರಿಪುರವರ, ಖಂಡನೋದ್ಧತ ಕಾಂಡ, ಗುರುತರ
ಮುಂಡಪಂಡ ವಿರಾಜಿತೇಶ್ವರ, ಪಾಂಡವಾಶನಲೋಚನ ||೪೦||

ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳನ್ನೆಸಗುವವನು. ಜಂಜಪೂಕನೆಂಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ
ದಿವ್ಯವರವನ್ನಿತ್ತವನು. ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವವಾದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು.
||೩೯||

ಮಹಾದೇವನೇ, ನೀನು ಝಣ, ಝಣವೆಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಕಾಲ್ಗಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾದಕಮಲಗಳುಳ್ಳವನು, ಟಂಕಾಯುಧವನ್ನೂ
(ಉಳಿಯನ್ನು) ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಭಕ್ತರ ಪಾಪನಾಶಕನು. ದೇವಗಂಗೆ
ಯನ್ನು ತಲೆಯ ಜಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು, ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ಹೊತ್ತಿರುವವನು, ಸಕಲ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವವನು, ವಿಷ್ಣುವಿಂಪದ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವನು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನಂಟುಮಾಡುವವನು, ಪ್ರಳಯ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುವವನು, ಡಮರುಗದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾದಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವವನು, ಕುಂಡಲೀಶ್ವರನು,
ಕುಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನಾದ ಯಮನಿಗೆ ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹಿಂಸೆಕೊಟ್ಟವನು, ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು
ಮಂಡಲಾಕಾರವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಚಂಡರಾದ ತ್ರಿಪುರಾಸುರರ ಪಟ್ಟಣ
ವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು, ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಿನಂತೆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸು
ವುದರಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ತೊಡಗಿ ಅವರ ಮುಂಡಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ವಿರಾಜಿಸಿ
ದವನು, ಪಾಂಡವನವನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣನ್ನಾಗಿ
ಹೊಂದಿದವನು ಇಂತಹ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ಈಶ್ವರನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು.
||೪೦||

(ಗದ್ಯ)

ಪುಂಡರೀಕತ್ವಚಾ ನಿಭೂಷಿತ, ವೇತಂಡವರಶುಂಡ ಗುರು
 ನಿಭರಮ್ಯ ಭುಜದಂಡಧಾರಿತ ವರಕೋದಂಡ, ಪಂಡಿತೋ
 ತ್ತಮ, ಭಂಡಜನಹರ, ಕರ್ಮಕಾಂಡನಿಷಾದನ, ಭಕ್ತಿದೃಢತರ
 ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ, ಗೂಢಸಾದ್ವರಹಾರ, ಮೂಢಜನತಾ ಗಾಢ
 ಹೃತ್ತಮುಭೇದಕಾರ್ಕ, ವಿಭೂಷಣೇಕೃತಪನ್ನಗೇಶ್ವರ, ಸದ್ರತ್ನ
 ಗೋತ್ರೋತ್ತಮವಾಸ, ಗುಣಗಣನಂದಿತಾನನ, ಕ್ಷೋಭ್ಯಮಾನ
 ಭವಸ್ಥಿತಾನನ, ತಾಮ್ರಸುಸ್ಥಿತ, ತಸ್ಕರಾಭಿಷ, ದೀನಸದಯ
 ಸನಾಥನಾಥಿತ, ಮನ್ಮಥಾಂತಕ, ದಂದಶೂಕಫಣಾಮಣಿ
 ದ್ಯುತಿರಂಜಿತಾಂಗ, ದರಿದ್ರನಾಶಕ, ದೇವದೇವ, ದಯಾನಿಧೇ

(೪೦॥

ಆನೆಯ ಚರ್ಮದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಯ ದೊಡ್ಡ
 ಸೊಂಡಲಿನಂತಿರುವ ಭುಜದಂಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೋದಂಡವನ್ನು (ಬಿಲ್ಲನ್ನು)
 ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ಪಂಡಿತಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಮಹಾಮುನಿಮನೇ, ನೀನು ಭಂಡರಾದ
 ಜನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವೆ. ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವೆ. ದೃಢವಾಗಿ
 ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವೆ. ನೀನು
 ಸರ್ವಹಾರವುಳ್ಳವನು, ದಡ್ಡಜನರ ಅಗಾಧವಾದ ಹೃದಯಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನೀಗಲು
 ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವವನು, ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ ಹಾರವನ್ನಾಗಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು,
 ರತ್ನಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನು, ಭಕ್ತರ ಗುಣಸಮೂಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
 ಆನಂದಪಡುವ ಮುಖಪುಷ್ಕವನು, ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವ
 ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು, ತಾಮ್ರವರ್ಣ(ಕೆಂಪು)ದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವವನು. ಕಳ್ಳರಿಗೆ
 ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ದೀನರೂ ಅನಾಥರೂ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ
 ದಯೆಯಿಂದ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು ಕಾಪಾಡುವವನು, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿದವನು,
 ಆದಿಶೇಷನ ಕಡೆಯ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಯವ
 ವುಳ್ಳವನು, ಭಕ್ತರ ಬಡತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ದೇವಾದಿದೇವನೂ,
 ದಯಾಸಮುದ್ರನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ||೪೧||

(ಗದ್ಯ)

ಮಾಮವಾದ್ಯ ಧನಾಧಿಪಪ್ರಿಯ, ಭೇನುಪುತ್ರರಥ
ಪ್ರಿಯಾಧ್ವರ ಶಿಕ್ಷಕವನನಾಯಕಾನ ವಿನಾಯಕಪ್ರಿಯಮಾಪ
ಪೂಜಿತಾಂಜುಜಪಾದಾನತಾಖಿಲಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಪದ್ಮಪೂಜಿತ
ಪಾಪಭಯಹರ ಪನ್ನಗಪ್ರಿಯ ಪತ್ರರಥವರಪೂಜ್ಯಮಾನ
ಪದಾಂಜುಜ ಪ್ರಾಣಿತಾಖಿಲ ವೇದಜಾಲ ಫಣೀಶ್ವರೋ
ತ್ತಮಕುಂಡಲ ಬಂಧನೋಚನ ಬಂಧುರಾಲಕಬಿಲ್ವಪೂಜಿತ
ಬಿಲ್ವನೇತ್ರ ಬಾಣಲಿಂಗ ವಿಹಾರಶಂಕರ

||೪೩||

(ಗದ್ಯ)

ಭದ್ರದಾಯಕ ಭಸ್ಮಭೂಷಿತ ಭಕ್ತಿದಾಯಕ ಭೀನು
ಭೂನು ಮಹೇಶ್ವರೇಶ್ವರ ಮನ್ಮಥಾಂತಕವಿಶ್ವಸ್ಯಗ್ಧರಹಸ್ತರಸ್ತಕ

ಮಹೇಶ್ವರನೇ ನೀನು, ಕುಬೇರನ ಸ್ನೇಹಿತನು, ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಮಗನಾದ
ವೃಷಭನೆಂಬ ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಮಾಡಲು ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು (ವೃಷಭವಾಹನನು),
ದಕ್ಷಪ್ರಹ್ಲನ ಯಾಗವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು, ಕಾಡುಗಳಿಗೂ (ನೀರುಗಳಿಗೂ)
ಒಡೆಯನು, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ (ಗರುಡವಾಹನನಿಂದ) ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಲಸಮಾನ
ವಾದ ಪಾದವುಳ್ಳವನು, ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿ
ಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು, ತಾವರೆಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಪಾಪಭೀತಿ
ಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು, ಗರುಡನಿಂದ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವನು, ವೇದರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಯು
ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಸರ್ಪರಾಜನನ್ನೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಕುಂಡಲ
ವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನು, ಭವಬಂಧನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು, ಸುಂದರ
ವಾದ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳವನು, ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಬಿಲ್ವಗಳೆಂಬ
ನೇತ್ರಗಳು (ಕಣ್ಣುಗಳು)ಳ್ಳವನು, ಬಾಣಾಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರಮಾಡು
ವವನು, ಮಂಗಳಕರನು, ಹೀಗೆ ಮಹಾಮಹಿಮನೆನಿಸಿದ ದೇವದೇವನೇ, ಈಗ
ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ||೪೩||

ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನೀನು ಮಂಗಳಕರನೂ, ವಿಭೂತಿಯಿಂದಲಂಕೃತನೂ,
ಭಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಶತ್ರುಭಯಂಕರನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನೂ,

ಮಸ್ತಕ, ಯಕ್ಷಸಕ್ಷನಿವರ್ಜಿತೇಕ್ಷಣ ಯಕ್ಷ್ಮರೋಗವಿನಾಶಕ
ರಾಜರಾಜಕಲಾವಿರಾಜಿತಮಸ್ತಕ ಸರ್ವದೇವಲಲಾನುಸೋಮ
ಭವಹರ ಭೀಮಲೋಚನ ಲಲಿತೋತ್ತಮಹಸ್ತಕೂಲಸಲೀಲ
ಕೀಲಿತ ವಿಶ್ವಕ, ವಾಮನಾಂಗವಿಭೂಷಣೇಕೃತ ವಾಮದೇವ
ವಿಶೋಷಕ ಶಾಶ್ವತಾವ್ಯಯ ಶಂಕರೇಶ ನಿಶಾಧಿಸ್ತೋತ್ತಮ
ಶೇಖರ

||೪೩||

(ಗದ)

ಷಣ್ಮುಖಸ್ತುತಪಡ್ವಮಧ್ಯಗ ಪಾಪಪಂಡವಿಶೋಷಣ
ಸರ್ವಮುನಿಗಣ ಹೃತ್ಪಥೋಜ ವಿಹಾರಭೃಂಗಸರೋತ್ತಮ

ಪೂರ್ಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೂ, ಆಗಿರುವೆ. ಮಹೇಶನೇ, ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗನ್ನಿಯಾ
ಮಕನು, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಐದನೆಯ
ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕತ್ತರಿಸಿದವನು, ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನಿಗೆ
ಸಖನಾದರೂ ಅವನ ಪತ್ನವನ್ನು ಅಪ್ಪಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದವನಲ್ಲ. (ಅಂದರೆ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ
ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದ ದಿಗಂಬರನು
ಎಂದರ್ಥ) ಕ್ಷಯರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು, ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸು
ತ್ತಿರುವ ತಲೆಯುಳ್ಳವನು, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಚಂದ್ರಶೇಖರನು,
ಸಂಸಾರಬಂಧನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನು, ಭೂಮಿಕರವಾದ ಮೂರನೆಯ ಹಣೆ
ಗಣ್ಣುಳ್ಳವನು, ಸುಂದರವೂ ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶೂಲಾಯುಧಧಾರಣೆ
ಮಾಡಿರುವವನು, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಬಿಡುವ
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ತನ್ನ ನಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಡುವ ಸುಂದರಿಯಾದ
ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನುಳ್ಳವನು, (ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನು) ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಣಗಿಸಿಬಿಡುವವನು, ನಾಶರಹಿತನು, ನಿತ್ಯನು, ಸುಖಕರನು, ಜಗನ್ನಿಯಾ
ಮಕನು, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಉತ್ತಮ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳವನು. ಇಷ್ಟು ಗುಣಗಣ
ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕುಪಾಡು. ||೪೩||

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಪಡ್ವಸ್ವರದ ಮಧ್ಯದ
ಲ್ಲಿರುವವನು, ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸುವವನು. ಸಕಲ ಮುನಿಗಳ ಗುಂಪಿನ
ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಗೆ ಸಮಾನನು, ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿದ

ಸಾಮಾಜಿಕಿಯ ಕೃತ್ರಿಧಾರಣ ಸಾಮಸಂಸ್ಕೃತ ದೇವ ಭವ
ಹರಿಶರಭೂತ ವಿಷೋಲ್ಪಣೀಕೃತ ಸತ್ಪಣೀಗಣಶೋಭಿತ
ಹಾವಭಾವನಿಲಾಸನೈಭವ ಹಾವಿನಿಲವಿಷ್ಣುಪಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂತರ
ರಾಮಪೂಜಿತ ದಕ್ಷಯಜ್ಞನಿಲಾಶನ

||೪೪||

ಲೋಕಶಿಕ್ಷಕ ಭಿಕ್ಷುತಾವಿಲಮೌನಿಸಕ್ಷಗತ್ಯಕ್ಷ ಜಗದ
ಧ್ಯಕ್ಷ ಮಾನುನ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪಾಹಿಮಾಮುಖಿಲಾರ್ಥಿನಾಶನ
ಹರಮುದೇಶ್ವರ ಶಂಕರ ಶಂಕರಸ್ತನ ಶಂಕರೋಽಪಿ ಭವೇದ್ಧರಃ
ಕಿಲ ಕೇಕ್ಷಣಾತ್

||೪೫||

ಜೀವತೇಕೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿದವನು, ಅದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ನೀನು
ಸಾಮರ್ಪದವಲ್ಲ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು. ಗಜಹರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು,
ಸಾಮಗಾನದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನು, ಸಕಲ
ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತನಾದವನು. ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಬಾಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದವನು, ವಿಷದಿಂದ ಉಬ್ಬಣವಾಗಿ ತೋರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ
ಅವಿಶೇಷನಿಂದ ಲೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವನು, ತನ್ನ ಹಾವ, ಭಾವ, ವಿಲಾಸಗಳ ಮೈಭವ
ದಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನೂ ರಂಜನೆಗೊಳಿಸುವವನು, ಪರಶುರಾಮನಿಂದ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು, ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಾಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನು, ಇಂತಹ
ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ||೪೪||

ದುಷ್ಟಜನರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಾ
ಕಡೆಯಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುವವನಾಗಿಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಮುನಿಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನಾಶ್ರಯಿ
ಸಿರುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹಾದೇವನೇ, ನೀನು ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿ
ಸುತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ; ಕಾಪಾಡು.
ಸಕಲ ಜನಗಳ ದುಃಖವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವವನೇ, ಶಿವ, ಮಹೇಶ್ವರ, ಶಂಕರ
ಎಂಬ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ನಾಮಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೇ, ನಿನ್ನ ಸೇವಕನು
ಶಂಕರ ಚಾತುರ್ಮನಾದರೂ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಸಾರೋಷ್ಯವನ್ನು
ಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವನಲ್ಲವೆ! ಏವ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ; ಕಾಪಾಡು. ||೪೫||

ಕ್ಷಮ್ಯತಾಮುಖಿಲಾರ್ತಿ ನಾಶನ ಮತ್ಕೃತೌ ಸಹಮಾನತಾ
 ತೇ ಶ್ರುತಾವಪಿ ನಿಶ್ರುತೋ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ದೇವ ಮಹೇಶ್ವರ ।
 ವೀಕ್ಷಣೇನ ಮಹೋಕ್ಷವಾಹ ಬುಧಪ್ರಿಯಃ ಖಲು ತೇ ತರಾಂ
 ನೇತರೋ ಹಿ ಭವೋದ್ಭವ ತೇ ಪದಾಂಬುಜ ಪೂಜಕ
 ಸ್ವತ್ಸ್ನುತೌ ಪರಮೂಕಕೋಽಪಿ ಭವೇದ್ವರೋಽಥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ||೪೬||

ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಏವ ತ್ರಕ್ಷ, ರಕ್ಷಕ ಪಕ್ಷಪಾತದೃಶಾ ತವ
 ಪಾಹಿ ಮಾಮಪರಾಧಿನಂ ಭವ ಮೂಢದಾರ್ಥ್ಯ ಪರಾಯಣಂ ।
 ಯಾತಯಾಸ್ಕಧಿವಕ್ತೃತಾ ಶಿವ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರ
 ವಾಙ್ಮನೋವಿಷಮಾ ನ ತೇ ಸ್ತುತಿರೀದೃಶೀ ಶ್ರುತಿಮಾಲಿಜೈಃ ||೪೭||

ಭಕ್ತಿತಃ ಶಶಿಶೇಖರಾನ ಮಹೇಶ್ವರೇಶ್ವರ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ||೪೮||

ಎಲ್ಲರ ದುಃಖವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು
 ಕ್ಷಮಿಸು. ದೇವದೇವನೇ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾದ ನಿನಗೆ ಭಕ್ತರ ಅಪರಾಧ
 ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಮಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವುದೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನಗೆ
 ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ವ್ಯಸಭವಾಹನನೂ ಪಂಡಿತಪ್ರಿಯನೂ ಆದ ನೀನು
 ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೀರು. ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಪೂಜಕನು
 ನಿನ್ನವನೇ ಅಲ್ಲವೇ; ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವನು ಹುಟ್ಟು
 ಮೂಗನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ ಆಗಲಾರನೇ! ||೪೬||

ಶ್ರೀಲೋಚನನೂ ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನೂ, ಆದ ಪರಶಿವನೇ, ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾದ
 ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ತಪ್ಪುಮಾಡಿರುವನೂ, ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನ
 ದಲ್ಲಿ ಮೂಢನಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವವನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಪರಮೇಶ್ವರನೇ,
 ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರನೇ, ನಿನಗೆ ಹೇಳಲೂ ಸುಕೋಚವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋದ ನನ್ನ
 ದುಷ್ಟೇಷ್ಟಿತೆಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡು. ದೇವ, ಈ ರೀತಿಯೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥ
 ದಿಂದ (ಉಪನಿಷತ್ತಿನಿಂದಂತೂ) ಈ ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ನಿನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವು ನನ್ನ
 ವಾಙ್ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ
 ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಎಲೈ ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

|| ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಸುಂದರೋ ವಿನಯಾನತಃ |

ಅವಾಬ್ಜುಭೋ ದೀನಮನಾ ವ್ಯತಿಸ್ಥಿತ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ||೪೯||

ಗನ್ಯೈರನಂಗಮದಭಿಪ್ರಿಯಲಿಂಗಮೌಲಿಂ

ಸಂಸಿಚ್ಯ ಚಂದನವಿಲೇಪನ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈಃ |

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಧೂಪವರದೀನಿನೀದನಾದ್ಯೈ

ರ್ನತತ್ತ್ವ ಸ್ತುತಿಸುತಿ ನತಭಿಃ ಕಿಲ ಶೈವವರಾಃ ||೫೦||

ಯೋ ಮಾತೃಕಾಸ್ತುಭಸುಂದಂ ಪತತಿ ಪ್ರದೋಷೇ

ನತ್ವಾ ನಿಘೂತಿಕವಚೋ ವಾದಜಾಕ್ಷಮಾಲಃ |

ಭೂತ್ವಾ ನಿಘೂತಿಕವಚೋ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಲಿಂಗಂ

ಸ್ತುತ್ವಾ ಮಹಾಘನಿಚಯೈಃ ಸ ವಿಮುಕ್ತ ಏವ ||೫೧||

ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡೆಂದು ಸುಂದರನು ನಾನಾರೀತಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು (ಶಿವನನ್ನು) ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೪೭-೪೯||

ಎಲಾ ದೇವಿ, ಆ ಸುಂದರನು ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ವಿನಯ ಮಿದ ನಮ್ರನಾಗಿ, ಮಾತನಾಡದೇ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ದೀನನಾಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡನು. ||೪೯||

ದೇವಿ, ಆಕಾರಶೂನ್ಯವೂ, ನನಗೆ ಪ್ರಿಯತಮವೂ ಆದ ಲಿಂಗಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಗವ್ಯ, ಪಂಚಾಮೃತಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ, ದಿವ್ಯಚಂದನವನ್ನು ಲೇಪನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರರು ನನ್ನನ್ನು ನಾನಾರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ||೫೦||

ನಿಘೂತಿಯೆಂಬ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನನ್ನ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಈ 'ಮಾತೃಕಾಸ್ತುಭವನ್ನು' ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತಿಸುವವನು ಮಹಾಪಾಪರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದ ರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ ||೫೧||

ಭ್ರಾತೃವ್ಯಂ ವಿನಿಹತ್ಯ ಭವ್ಯಪದವೀಮವ್ಯಾಹತಾತ್ಮಾ ಸುಖೀ
 ಕಾವ್ಯೋತ್ತೇಜಿತರೀರಕಾಂತಿವಿಲಸತ್ಸಂತ್ಸಿದಂ ವ್ಯಾಹರನ್ |
 ನವ್ಯಾ ವೃದ್ಧಿಮುಪೈತಿ ದಿವ್ಯಸುಮಹಾಯಾನೈಶ್ಚರತ್ಯೇವ ಸೋ
 ಮಂತನ್ಯಂ ಮನುತೇಃಸ್ಯಸೌ ಶ್ರುತಿಶಿರೋಗಂತೇತಿ ಗಂತಾ ಗತಿಂ ||೫೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸುಂದರಭಕ್ತಚರಿತ್ರ
 ವರ್ಣನೇ ಅಷ್ಟಾದಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಈ ದಿವ್ಯಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ
 ಪಠಿಸುವರೋ ಅವರು ದಿವ್ಯಾನಂದಮಯನಾದ ಮೋಕ್ಷಸುಖವನ್ನು ಅನಾಯಾಸ
 ವಾಗಿ ಪಡೆಯುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸ್ತುತಿಯು ಕೇವಲ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು,
 ಕಾಂತಾಸಮ್ಮಿತಿಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಈ ಸ್ತೋತ್ರದ
 ಪಠನಿಂದ ಪರಶಿವಸ್ವರೂಪನನ್ನರಿತವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ
 ಸಾರವನ್ನೇ ತಿಳಿದುತಾಗುವರು. ವೇದಾಂತಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಸರ್ವ
 ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವೋದೇ ಸೂಚಿಸುವುದು. ಮಹಾದೇವಿಯೇ, ಈ
 ಸ್ತೋತ್ರವು ಅಷ್ಟು ಮಹಿಮಾ ಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು. ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿ. ಎಂದು
 ಪರಶಿವನು ನುಡಿದನು. ||೫೩||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದರನೆಂಬ ಭಕ್ತರ
 ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಚ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಏಕೋನನಿಂಕೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ದೇವ್ಯನಾಚ ॥

ದೇವದೇವ ಮಹಾದೇವ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕಾರಕೆ ।

ಅನಂಗೇನಾಂಗನಾಯಾತ್ಮ ಕಮಲಿನ್ಯಾ ವಿಶೇಷತಃ ॥೧॥

ಸುಂದರಸ್ಯ ಮಹಾದೇವ ಕಿಂ ವಾ ಚೋಕ್ತಂ ಗಣಾಗ್ರಣೇಃ ।

ತ್ವಯೈವ ದೇವದೇವೇಶ ತಶಿಶೇಖರ ಧೂರ್ಜಟೇ ॥೨॥

ಅನುಗ್ರಹಃ ಕಥಂ ತಸ್ಯ ಕೃತೋ ದೇವ ದಯಾನಿಧೇ ।

ತನ್ನೇ ವದ ನಿಶೇಷೇಣ ತ್ವತ್ಕೃಪಾಹರ ಶಂಕರ ॥೩॥

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯಗಳನ್ನೆಸಗುವವನೂ, ದೇವಾದಿದೇವನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನೇ, ಮನ್ಮಥಬಾಣಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಆ ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ಕಮಲಿನಿಗೂ ಮತ್ತು ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಸುಂದರನಿಗೂ ಮುಂದೆ ನೀನು ಯಾವರೀತಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದೆ? ದೇವಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನೂ, ಜಟಾಭಾರವುಳ್ಳವನೂ ಆವ ದಯಾಸಾಗರನೇ, ನೀನು ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ? ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಶಂಕರನೇ, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸೆಂದು ದೇವಿಯು ಶಿವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. (೧-೨-೩)

|| ಶ್ರೀಸ್ತಂಧ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ದೇವ್ಯಾ ತದಾ ಪೃಷ್ಠಃ ಶಿಖಿವಿಷ್ಣೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ |

ತುಷ್ಠಃ ಕಷ್ಟಹರಸ್ತಸ್ಯಾ ವಚಸಾಪೃಷ್ಠಮೂರ್ತಿಮಾನ್ ||೪||

ಉವಾಚ ದೇವೀನಾಲೋಕ್ಯ ಸಹರ್ಷಂ ಸ ತ್ರಿಲೋಚನಃ |

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠೈಶ್ಚ ತ್ವಂ ಶೃಣು ||೫||

|| ಮಹೇಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣುಷ್ಯ ಗಿರಿಜೇ ತತ್ರ ಸುಂದರೇಣ ಸ್ತುತಸ್ತದಾ |

ತಮಬ್ರುವಂ ಮಹಾದೇವಿ ಸುಂದರಂ ಲೋಕಸುಂದರಂ ||೬||

|| ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ತ್ವಂ ಸುಂದರ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಮಲಿನ್ಯಾನಯಾ ಸಹ |

ಸಹ್ಯಜಾಯಾಸ್ತಟೇ ಪುಣ್ಯೇ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರತಟದ್ವಯೇ ||೭||

ಶ್ರೀಕಂಠರತ್ನಗಿರಿರಾಣ್ಯಾತ್ಮಭೂತಗಿರೌ ತಥಾ |

ತೃಣಜ್ಯೋತೀಶ್ವರೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪುಣ್ಯೇ ಪಂಚನದೇ ತಥಾ ||೮||

ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿಖಿವಿಷ್ಣುನೆನಿಸಿದ ಮಹೇಶ್ವರನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ, ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ತ್ರಿಲೋಚನನೂ ಆದ ಶಂಕರನು ಆ ದೇವಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು. ಎಲೈ ಮುನಿಪುಂಗವನಾದ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ನೀನು ದೇವತೋತ್ತಮರಿಂದಲೂ ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಆ ಶಿವೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಶಿವರಹಸ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ||೪-೫||

ಗಿರಿರಾಜಕುಮಾರಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯೇ, ಆಗ ಸುಂದರನಿಂದ ಅರಿತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ನಾನು ಲೋಕಸುಂದರನಾದ ಆ ಸುಂದರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂದು ಮಹೇಶ್ವರನು ದೇವಿಯೊಡನೆ ಇಂತೆಂದನು. ||೬||

ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸುಂದರನೇ, ನೀನು ಈ ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ಕಾವೇರೀ ನದಿಯ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಎರಡು ದಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಕಂಠಗಿರಿ, ರತ್ನಗಿರಿ,

ಶಮೀವನೇ ಕುಂಭಘೋಷೇ ತಥಾ ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನೇ ಮುನೇ |
ಮಾಯೂರೇ ತೇಜನೀನಾಥೇ ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯೇ ದ್ರುತಿಸ್ಥಲೇ ||೯||
ಬಿಲ್ವಾರಣ್ಯೇ ಚ ಶ್ರೀವಾಂಛೇ ತಥಾ ಭಾಯಾವನೇ ಗಣ |
ಲಿಂಗಾಲಯೇ ತಥಾ ಪುಣ್ಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟೇ ಕಮಲಾಲಯೇ ||೧೦||
ವೇದಾರಣ್ಯೇ ಸೇತುಬಂಧೇ ಹಾಲಾಸ್ಯೇ ಚ ವಿಶೇಷತಃ |
ಶ್ರೀಮದ್ವಕ್ಷಿಣಕೃಲಾಸೇ ಪುಣ್ಯೇ ಚೈವಾರುಣಾಚಲೇ ||೧೧||
ಗೋಪವರ್ತೇ ಚ ವೃದ್ಧಾದ್ರಿ ಪುಂಡರೀಕಪುರೇ ತಥಾ |
ಸ್ತತ್ತ್ವಾ ಮಾಂ ಸನ್ಮುಗಾರಾಧ್ಯ ಸಮಾಯಾಹ್ಯನಯಾ ಗಣ ||೧೨||
ಕಮಲಿನಾಂನಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸೂಚಿತೇ ಸ್ಮೃತಿವಿಪ್ಲವಃ |
ಭವಿಸ್ಯತಿ ಚ ಮಾನುಷ್ಯೇ ತಿಷ್ಠೇ ಮಧ್ವಕ್ತಿಗೌರವಾತ್ ||೧೩||
ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಮಾಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಸೌ ತ್ವಾಂ ಚಾಪಿ ಗಣಸಾಗ್ರಣೀಃ |
ಮಲಿನೀ ಸಾ ಕಮಲಿನೀ ವದನೇನ ಹೃತಾಂತರಾ ||೧೪||

ಮಾತೃಭೂತಗಿರಿ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ತೃಣಜ್ಯೋತಿಶ್ವರ, ಪಂಚನದ, ಶಮೀವನ, ಕುಂಭಘೋಷ, ಮಧ್ಯಾರ್ಜುನ, ಮಾಯೂರ, ತೇಜನೀಶ್ವರ, ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯ, ದ್ರುತಿಸ್ಥಲ, ಬಿಲ್ವವನ, ಶ್ರೀವಾಂಛ, ಭಾಯಾವನ, ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಶಿವಲಿಂಗ ಗಳಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಶ್ರೀಷ್ಠವಾದ ಕಮಲಾಲಯ, ವೇದಾರಣ್ಯ, ಸೇತು ಬಂಧ, ಹಾಲಾಸ್ಯ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀದಕ್ಷಿಣಕೃಲಾಸ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ವರುಣಾಚಲ, ಗೋಪವರ್ತ, ವೃದ್ಧಾದ್ರಿ, ಪುಂಡರೀಕಪುರ ಮುಂತಾದ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವಳೊಡನೆ ಸುತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಪುನಃ ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ ||೭-೮-೯-೧೦-೧೧-೧೨||

ಎಲೈ ಗಣಮುಖ್ಯನೇ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ಮನುಷ್ಯ ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಗೌರವಗಳಿಂದ ಸ್ಮೃತಿಶಕ್ತಿಯು ವಿಪರೀತ ವಾಗಲಾರದು ಇದೇ ನಾನು ಕೊಡುವ ವರ ಎಂದು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಸುಂದರನು ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಬಹುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಡಲು ಅನುವಾದನು ಅನಂತರ ಮಲಿನಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಮುನ್ಯಭಸಿಂದ ಅಪಕೃತವಾದ

ಹಿರಿಯಾ ಕಿಂಚಿನ್ನತಾ ಮಾಂ ಸಾ ತುಷ್ಪಾವ ಶಶಿಶೇಖರಂ

||೧೫||

|| ಕಮಲಿನ್ಯವಾಚ ||

(ಗದ್ಯ)

ಚಂದ್ರಧಾನುಕ್ಯತಾಸುಲೋಚನ, ಸರ್ವಪಾವನನಾಮ,
ಭುವನವಿರಾಮ, ಬುಧಜನಸೋಮ, ಸ್ತುತವರಸಾಮ, ಮದನ
ಶಮನ ಗರಾಶನ ಕೋಪವೇಶ ಮಹಿಮಾನ ಈಶ್ವರ ತೇಂಬು
ಜಾಸನ ವಾರಿಜೇಕ್ಷಣ ಕಾಮಪೀಡಾ ಸುವಂಚಿತೌ ಮಾಲಿಮೂಲ
ವಿಲೋಮೇಷಿತ ಚ ಕಸ್ತವೇ ಸವಿ ಮಿಹತೇ(?) ಸ್ವಮವೇಶ
ಮಾನಂಗ ಸಂಗ ಶರಾದಿತ್ಯಾಂಗಮಂಗನಾರ್ಥ ಕೃತಾರ್ಥಗಾತ್ರ
ಶಿವ ತ್ರಿನೇತ್ರ ಪವಿತ್ರ ಮಾಂ ||

||೧೬||

ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಕಮಲಿನಿಯೂ ಕೂಡ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ
ನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಳೆಂದು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.
||೧೩-೧೪-೧೫||

ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿರೂಪವಾದ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ,
ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ನಾಮವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ವಿರಾಮವನ್ನಂಟು
ಮಾಡುವವನೂ, ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಆನಂದಪ್ರದನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ
ಸಾಮಗಾನದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಶಮನಮಾಡಿದವನೂ,
ವಿಷವನ್ನು ತಿಂದವನೂ ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನಾರು ತಿಳಿಯ
ಬಲ್ಲರು? ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೇ
ಅನೇಕವೇಳೆ ವಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಶಿವಲಿಂಗದ ಆಧ್ಯಂತವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದ
ಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ದೇವ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ
ಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವೆನೆಂದು ಯಾರುತಾನೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಾರು? ಮನ್ಮಥ
ಬಾಣಪೀಡಿತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನವಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥನಾರೀಶ್ವರನೂ, ಶಿವನೂ,
ಮುಕ್ತಜ್ಞನೂ ಆದ ನೀನು ಪವಿತ್ರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಕಾಮಾಡು. ||೧೬||

ಉದ್ಭವೋದ್ಭವ ದಕ್ಷಸಕ್ಷಸುರತಾಮಾಕ್ಷಾ ಭುಜಾಧ್ಯಕ್ಷತಾ
ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾಂಗಪ್ರಭದೈತ್ಯ ಹಂತ್ಯಮದಭಿತ್ಯಂಧುಕ್ಷಿತಾಧೋಕ್ಷಹಂ ।
ಉಕ್ಷಾಧೀಶ್ವರಕೇತನಂ ಸ್ಮರಹರಾಸಾಂಗೇಕ್ಷಣಸ್ತ್ವಾಂ ಭಜೇ
ವ್ಯಕ್ಷಾಣಾಮಧಿಶಂ ವಲಕ್ಷಭಸಿತಾಪಾರಾಂಗತ್ಯಕ್ಷಾಕ್ಷತಂ ॥೧೭॥

ಮುಖಮುಖಶಿಖಾಶೇಖರೋದ್ಭವತ್ವಲೋಕಂ
ಸುಖವಿಶಿಖಮಯೂಖಂ ತ್ಯಕ್ತದುಃಖಾಮುನಾಹಂ ।
ಶಿಖಿವಹಮುಖನೇತ್ರಂ ತೇಜಃ ಪದ್ಮೋರುನಾಲಂ
ವಿಖಸನಸುಖಗೋಲ್ಫಂ ತ್ವಾಂ ಭಜೇ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ॥೧೮॥

ಉದ್ಭವಾಗಿವ್ವ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಕಡೆಯ ವೇವಸಮೂಹವನ್ನ ನಾನು ನೋಡಿ
ತನ್ನ ಭುಜಬಲದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿರುವೆ. ಕಾಗೆಯಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣ
ವುಳ್ಳ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದು ಮದಿಸಿದ್ದ ನರಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ
ಗರ್ವವನ್ನು ಶರಭರೂಪದಿಂದ ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿರುವೆ. ವೃಷಭರಾಜನನ್ನೇ ಧ್ವಜ
ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿದವನೂ, ಕೃಪಾ
ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಬೀರುವವನೂ, ಮರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಶುಭ್ರ
ವಾದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಸಕಲ ಅವಯವಗಳಿಗೂ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ ಮುಕ್ತಾಣ್ಣನೂ
ನಾಶರಹಿತನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೧೭॥

ಮಹಾದೇವನೇ, ನೀನು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನೆನಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷಾದಗ್ನಿಯನ್ನೇ ನಿನ್ನ
ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರರೂಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನ
ಹೃದಯಕುಹರದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಸಿರುವೆ. ಇತ್ತರಿಗೆ ಹಿತವಾಗುವಂತಹ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ
ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆ. ಮೂಷಕವಾಹನನಾದ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಿಗೆ ದುಃಖನಾಶಕ
ನೆನಿಸಿರುವೆ. ಅಗ್ನಿ ನೇತ್ರದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುವ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸುಂದರವಾಗಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪದ್ಮಮಾಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ವೈಖಾನಸವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವ
ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸುಖಪ್ರದವಾದ ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರದಂತಿರುವೆ. ಇಂತಹ ಮಹಾ
ದೇವನೂ, ಸದ್ವ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಐದು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು
ಸರ್ವದಾ ಸೇವಿಸುವೆನು. ॥೧೮॥

ಯಜ್ಞೇಶ ವಿಜ್ಞಾನದ ದಕ್ಷಯಜ್ಞ

ವಿನಾಶಕಾಜ್ಞಾನನಿವರ್ತಕೇಶ ।

ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾಯಂ ವಿಧಿವಿಷ್ಣುಸರ್ಗಃ

ಸಂವರ್ತತೇಽಜ್ಞಾಪಯ ಮಾಂ ವಿನುಕ್ತ್ಯೈ

||೧೯||

ಪವನಾನಲದಾಶುಷಾತ್ಮಕೋಶಿಖಂಗಾ(?)

ತಪನೇಂದ್ರತನುಭಾಕ್ತಮೇವ ಶಂಭೋ ।

ತನ ಮೂರ್ತಿಭಿರಾಭಿರೇವ ಲೋಕಂ

ಶಿವ ದತ್ನೇ ಕ್ವನುತೋಽಸ್ತಿ ವರ್ಣನಾಶಃ

||೨೦||

|| ಸ್ತಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ದೇವಿ ತಯಾ ಸಖ್ಯಾ ತವ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತುತಸ್ತದಾ ।

ಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ತಿ ತಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ತಾಮವಾದಿಷಮೇವ ಹಿ

||೨೧||

ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ದಕ್ಷನ ಯಾಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ ಆದ ಈಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಆಪ್ತಜೀಯಿಂದಲೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ದೇವದೇವನೆನಿಸಿದ ನೀನು ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸು. ||೧೯||

ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಚಂದ್ರ, ಆಕಾಶ, ಯಜಮಾನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಈ ಎಂಟುರೂಪವಾದ ದೇಹಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ. ಪರಶಿವನೇ, ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಬೇರೆ ಯಾವ ಅಂಶವು ತಾನೇ ಇರುವುದು? ಎಂದು ಕಮಲಿನಿಯು ಪರಶಿವನನ್ನು ನಾನಾರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಳು. ||೨೦||

ದೇವಿ, ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಆ ಸಖಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಬಳಿಕ, ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ವರವಿತ್ತೆನು, ಎಂದು ಶಿವನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ||೨೧||

|| ಈಶ್ವರ ಉನಾಚ ||

ತ್ವಣು ಭದ್ರೇ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಭೂನೌ ತ್ವಂ ಸುಂದರೇಣ ಹಿ ।

ವಿಹೃತ್ಯ ಮಮ ಕೈಲಾಸಮಾಗಚ್ಛ ದ್ರುತಮೇವ ಹಿ ||೨೨||

ಜಾತಿಸ್ಮರಾ ಭವ ತ್ವಂ ಚ ಮಮ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿಶೇಷತಃ ।

ಕಮಲಾಲಯನಾಸಾದ್ಯ ಲಿಂಗಾಲಯನುಸುತ್ತಮಂ ||೨೩||

ಗಾನನ್ಯತ್ತಪರಾ ಸಾಧ್ವೀ ಸುಂದರೇಣಾನುನಾ ಸಹ ।

ಸ್ಮರಕೇಳಿಷು ವಿಶ್ರಾಂತಾ ಸಮಾಯಾಹಿ ಮದಂತಿಕಂ ||೨೪||

ಇತ್ಯುಕ್ತಮಾತ್ರೇ ಚ ಮಯಾ ತವಾ ಕಮಲಿನೀಗಣೌ ।

ಪ್ರಣೇಮತುರ್ನುತ್ಪದಾಬ್ಜಂ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತೌ ದೃಢವ್ರತೌ ||೨೫||

ಪ್ರೋಚತುಃ ಪರಯಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ನಾಂ ಚ ತ್ವಾಂ ಚಾಪಿ ತೌ ತದಾ||೨೬||

ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ಕೇಳು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಸುಂದರನೊಡನೆ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ, ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಡು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಮನುಷ್ಯಳಾದರೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯು ಮಾತ್ರ ನಿನಗಿರುವುದು. ಶಿವಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಮಲಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಲ್ಲಿ ಈ ಸುಂದರನೊಡನೆ ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಳೂ, ಸಾಧ್ವಿಯೂ ಆಗಿ ಮನ್ಮಥ ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಪಡೆದು ಅನಂತರ ನನ್ನ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಾ ಎಂದು ನಾನು ಕಮಲಿನೀ ಸುಂದರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ||೨೨-೨೩-೨೪||

ಹೀಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ, ಕಮಲಿನೀ ಸುಂದರರು ದೃಢ ನಿಯಮವುಳ್ಳವರೂ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರೂ ಆಗಿ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿದರು. ಆಗ ನನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡರು. ||೨೫-೨೬||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ದೇವ ದೇವ ಮಹಾದೇವ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ |

ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮ ತಸ್ಮಿನ್ನೈಕ್ಯಃ ಪದೇ ತವ ||೨೭||

ಭವತಾಂ ಭವಸಾದಾಬ್ಧೀ ಭವೋದ್ಭವ ಸದಾವಯೋಃ |

ಕಸ್ಮಿನ್ನೇತ್ರೇ ಮಹಾದೇವ ತವ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮುತ್ತಮಂ ||೨೮||

ಪುಣ್ಯೇ ಸಹ್ಯಾಪಗಾತೀರೇ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರವಿರಾಜಿತೇ |

ನಾನಾಶೈವಜನಾಧಾರೇ ದ್ವಿಜಗ್ರಾಮಸಮಾವೃತೇ ||೨೯||

ತದ್ವದಾದ್ಯ ಮಹಾದೇವ ತದ್ಭಕ್ತಾಃ ಪೃಚ್ಛತೋ ಮಮ ||೩೦||

|| ಶ್ರೀ ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ಸುಂದರವಾಕ್ಯೇನ ಜಾತಹರ್ಷೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ |

ಉವಾಚ ಸುಂದರಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ತದಾ ಕಮಲಿನೀಮುಖಿ ||೩೧||

ದೇವಾದಿದೇವನೂ, ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನೇ, ನಮಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವುಂಟಾದರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಭಕ್ತಿಯು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ತಪ್ಪದಿರಲಿ. ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಭೂತನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಿಮ್ಮ ಆಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸದೃಶವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿ. ಮಹಾದೇವ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಕಾವೇರೀ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಶೈವಜನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ವಿಶೇಷಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ, ಮುಖ್ಯವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆಗಿರುವುದು ಯಾವುದು? ಮಹಾದೇವ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ನನಗೆ ಈಗ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸುಂದರನು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದನು. ||೨೭-೨೮-೨೯-೩೦||

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸುಂದರನ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನು ಆ ಸುಂದರನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಕಮಲಿನಿಯನ್ನೂ ಸಹ ನೋಡಿ, ಹೀಗೆ ನುಡಿದನೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೩೧||

|| ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಭುವೋ ಮಂಡಲಮೇತದ್ಧಿ ಸಸ್ತಾಬ್ಧಿ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಂ ।

ವರ್ಣೇಷ್ವಪಿ ಚ ಸರ್ವೇಷು ಭಾರತಂ ಪುಣ್ಯಮುತ್ತಮಂ ||೩೨||

ದ್ವೀಪೇಷು ಚ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೋಽಯಮುತ್ತಮಃ ।

ದೇಶೇಷ್ವಪಿ ಚ ಸರ್ವೇಷು ಚೋಲೋಽಯಂ ಪುಣ್ಯಕೃತ್ತಮಃ ||೩೩||

ತಸ್ಮಿನ್ನಾ ಸರಿತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಕಾವೇರೀ ಪುಣ್ಯನಿಮ್ಮಗಾ ।

ದಿಗ್ಭ್ಯೋ ದರಭ್ಯೋ ಗಣಪ ದಕ್ಷಿಣಾ ದಿಗ್ವಿಶಿಷ್ಟತೇ ||೩೪||

ಘಟೋದ್ಭವಮುನಿಯತ್ರ ವಿಂಧ್ಯಹೃತ್ಸಂಸ್ಥಿತಃ ಪುರಾ ।

ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದಮುನಿಯತ್ರ ಸನ್ನಿಧತ್ತೇ ಮಹೇಶ್ವರಃ ||೩೫||

ಪುಂಡರೀಕಪುರಂ ಯತ್ರ ಧಾಮ ತತ್ರ ಕಪದಿನಃ ।

ತ್ವಯಾಹಂ ನಿತ್ಯಸಾಂನಿಧ್ಯಾತ್ಸಾಯಂ ತಾಂಡವತತ್ಪರಃ ||೩೬||

ಈ ಭೂಮಂಡಲವು ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತವರ್ಷವು ಪುಣ್ಯವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆಗಿರುವುದು. ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೇ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು. ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜೋಲದೇಶವೇ ತುಂಬಾ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವೆನಿಸುವುದು. ||೩೨-೩೬||

ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾವೇರಿಯೆಂಬ ಪುಣ್ಯನದಿಯು ಆ ಜೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಎಲೈ ಗಣಾಧಿಪನೇ, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಿರುವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಹಿಂದೆ ಅಗತ್ಯಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಮೇಲಿನ ಜದ್ದಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆಳೆಯದಂತೆ ತಡೆದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದನೆಂಬ ಮುನಿಯೂ ಮಹೇಶ್ವರನೆನಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ನನ್ನ ಸಂನಿಧಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು. ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಮಹೇಶ್ವರನ ನೆಲೆಮನೆಯಾದ ಪುಂಡರೀಕಪುರವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಸಂನಿಧಾನವನ್ನಿಡುತ್ತಾ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನೊಡನೆ (ದೇವಿಯೊಡನೆ) ತಾಂಡವನರ್ತನಮಾಡಲು ತೊಡಗುವೆನು ಸಕಲ ದೇವತೆ

ಸರ್ವೈರ್ದೇವೈಶ್ಚ ಮುನಿಭಿರ್ಗಣವೃಂದೈಃ ಸದಾನತಃ |

ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋಽಹಂ ದೇವೇಶಿ ಗಣೇಂದ್ರ ಶೃಣು ತತ್ಸದಾ ||೩೭||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಿಣಿಕ್ರೇಲಾಸೇ ವಿಲಾಸೋ ಮಮ ಸರ್ವದಾ |

ಯತ್ರ ದಂತಾವಲಿಃ ಪೂರ್ವಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಮಾಂ ತದಾ ||೩೮||

ವಿರಿಂಚಿನಾರಾಯಣಯೋರ್ಹಂಸಕೋಡಶರೀರಯೋಃ |

ಅದೃಷ್ಟವೃತ್ತಿಪದಯೋರ್ನಿರ್ಗಮ್ಯ ಗತಗರ್ವಯೋಃ ||೩೯||

ಅರುಣಾಚಲರೂಪೋಽಹಂ ತರುಣೇಂದುತಿಖಾಮುಣಿಃ |

ಅಚಲೇಂದ್ರಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪುರಃಸರಂ ||೪೦||

ಅಹಂ ಚಿರಂ ಗಿರಿಸ್ತತ್ರ ದೇವ್ಯಾ ವೃದ್ಧಾಂಬಯಾ ತ್ವಯಾ |

ಸನ್ನಿಧಾಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ತತ್ರ ತಥಾ ಗೋಪರ್ವತೇ ದ್ವಿಜ ||೪೧||

ಗಳಿಂದಲೂ ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಗಣಮುಖ್ಯರಿಂದಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮಸ್ಕೃತನಾಗಿ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿರುವೆನು. ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದಿರುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸು. ||೩೪-೩೫-೩೬-೩೭||

ಶಿವಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ರೇಲಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ವಿಲಾಸವಿರುವುದು. ಹಿಂದೆ ದಂತಾವಲಿಯೆಂಬವನು ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಮಾಡಿದ್ದನು. ಹಂಸ ಮತ್ತು ಹಂದಿಯೆರಡುವವನ್ನು ತಾಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಗಳು ನನ್ನ ಶಿವಲಿಂಗದ ಉರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ಅಧೋಭಾಗಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಟು, ಕೊನೆಗೆ ಆದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರದೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಅರುಣಾಚಲರೂಪನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾ ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವೆನು ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ಆ ಅರುಣಾಚಲವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡು. ||೩೮-೩೯-೪೦||

ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಾನು ವೃದ್ಧಾಂಬೆಯೆನಿಸಿದ ಈ ದೇವಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲ ಪರ್ವತರೂಪದಿಂದಿರುವೆನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಗೋಪರತ್ನದಲ್ಲಿಯೂ (ವೃಷಭಾಚಲದಲ್ಲಿಯೂ) ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸು.

ಕಂಪಾತೀರೇ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಮರಾಕ್ಷಾಹಂ ತ್ವಯಾ ಸಹ ।
 ಏಕಾನ್ತ್ರನುಲನಿಲಯಃ ಸನ್ನಿಧಾಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಸದಾ ||೪೨||

ಸಹ್ಯಾಪಗಾಯಾ ಮೂಲೇ ವೈ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರಸಂಜ್ಞಿತಃ ।
 ಸಾಕ್ಷಾದ್ರತ್ನಗಿರೀಶೋಹಂ ತೃಣಜ್ಯೋತೀಶ್ವರೋಷ್ಯಹಂ ||೪೩||

ತಥಾ ಮಾತೃಗಿರೌ ಪುಣ್ಯೇ ಸಿಂಧುರಾರಣ್ಯಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
 ಧೃತಸ್ಥಾನೇ ತಥಾ ಪುಣ್ಯೇ ತಥಾ ಜಪ್ಯೇಶ್ವರೇ ಗಣ ||೪೪||

ತಥಾಹಂ ಸುಂದರಗಿರೌ ಕ್ಷೀರಿಣೇ ವಿಹಿನೇಹಿ ಚ ।
 ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಕಸ್ಥಾನೇ ಕುಂಭಘೋಷೇರ್ಜುನೇಹಿ ಚ ||೪೫||

ಬ್ರಹ್ಮಾರಣ್ಯೇ ಬಿಲ್ವವನೇ ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯೇ ಗಣೋತ್ತಮ ।
 ಭಾಯಾವನೇ ಚ ಶ್ರೀವಾಂಛೇ ತೇಜಿನೀವಿಹಿನೇಹಿ ಚ ||೪೬||

ದುರ್ಗೇಶ್ವರೇ ಮಂಗಲೇ ಚ ತ್ರಿಕೋಟೌ ಚ ಮಹೇಶ್ವರಿ ।
 ತಥೈವಾಮ್ರವನೇ ದೇವಿ ವೇದಾರಣ್ಯೇ ತಥೈವ ಚ ||೪೭||

ಎಲೈ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನೆ! ಕಂಪಾನದಿಯದಡದಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯೆನಿಸಿದ ಈ ದೇವಿಯೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕಾನ್ತ್ರ (ಒಂಟಿಮಾವಿನ) ವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಏಕಾನ್ತ್ರೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನೆಲಸಿರುವೆನು. ||೪೧-೪೭||

ಕಾವೇರಿನದಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ತೋರುವೆನು. ರತ್ನಗಿರೀಶ್ವರ, ತೃಣಜ್ಯೋತೀಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ್ವಾಮಾತೃಗಿರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಜಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಧೃತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಜಪ್ಯೇಶ್ವರ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ನೆಲಸಿರುವೆನು. ಎಲೈ ಗಣಮುಖ್ಯನೇ, ಇದರಂತೆಯೇ ನಾನು ಸುಂದರಗಿರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ಷೀರಿಣೀವನ, ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಕಸ್ಥಾನ, ಕುಂಭಘೋಷ, ಅರ್ಜುನ, ಬ್ರಹ್ಮಾರಣ್ಯ, ಬಿಲ್ವವನ, ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯ, ಭಾಯಾವನ, ಶ್ರೀವಾಂಛ, ತೇಜಿನೀವನ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ದುರ್ಗೇಶ್ವರ, ತ್ರಿಕೋಟಿ, ಆಮ್ರವನ, ವೇದಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿವಲಿಂಗರೂಪದಿಂದ ನೆಲಸಿರುವೆನು. ಕಮಲಾಲಯ ಸಂಜ್ಞಾಕರವಾದ ಸ್ವೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿರುವೆನು. ಎಲೈ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ!

ಕಮಲಾಲಯಸಂಜ್ಞೇ ಚ ನಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರಸಂಜ್ಞಿತಃ ।

ಶ್ರಿಯಾ ಯತ್ರ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಬಹುವರ್ಷಂ ಗಣಾಗ್ರಣೇ ||೪೮||

ತತ್ರೈವ ವಸ ಸೇನ್ಯಾಶು ಕಮಲಿನ್ಯಾನಯಾ ಗಣ ।

ತತ್ರಾಹಂ ತವ ಭಕ್ತಿಂ ಚ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಸುಚಿರಂ ಗಣ ||೪೯||

ಕಮಲಿನ್ಯಾ ವಿನಾಹಂ ತೇ ಕಾರಯಾಮಿ ಸಮಾಹಿತಃ ।

ಸೇತುಬಂಧೇಃಹನುಮಲೋ ಹಾಲಾಸ್ಥೇಃಪ್ಸಹಮಾಸ್ಥಿತಃ ||೫೦||

ತಾಮ್ರಪರ್ಣಾಸ್ತುಟೇ ಪುಣೇ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।

ಅನ್ಯಾನಿ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನಾನಿ ಮಮೈವ ಗಣಪೋತ್ತಮ ||೫೧||

ಏಷು ಸ್ಥಾನೇಷು ನಿಯತಂ ಸಂವಸನ್ಗಾನಧಾರಯಾ ।

ಸ್ತುತ್ವಾ ಮಾಂ ನಿಯತೋ ಗೌರ್ಯಾರ್ಕಂ ಕಮಲಿನ್ಯಾನಯಾ ಸಹ ||೫೨||

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಾಂ ಸಮುಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಕೈಲಾಸಂ ತ್ವಂ ಸದಾ ಮಮ ।

ಸಮಾಯಾಹಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠೈಃ ಶೈವೈಃ ಸರ್ವಜನಾರ್ಚಿತೈಃ ||೫೩||

ಚೋರೇ ದ್ರವಿಡಭೂಪಾಲೈಃ ಸೇನಿತೇ ದೇಶಸತ್ತಮೇ ||೫೪||

ಹಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದಳು. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಯೇ (ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ) ಈ ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ನೆಲಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸು. ||೪೩-೪೪-೪೫-೪೬-೪೭-೪೮||

• ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸುಂದರನೇ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಈ ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ನಿನಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಗಣಾಗ್ರಣಿಯೇ! ಸೇತುಬಂಧ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಹಾಲಾಸ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಿರುವೆನು. ಎಲೈ ಗಣಾಗ್ರಣಿಯೇ! ಇವಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬೇರೆ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನಗಳಿರುವುವು. ಆದರೆ ಈಗ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಯತವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ; ಗೌರೀದೇವಿಯೊಡನೆ ನಿಯತವಾಗಿ ನೆಲಸಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಗೀತಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಈ ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಅನಂತರ,

ಕಮಲಾಲಯಸಂಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಂ
ಮುಚುಕುಂದಾದ್ಯಭಿಸೇವ್ಯಮಾನಪಾದಃ |

ಹರಿಣಾ ಶತಮನ್ಯುನಾ ಚ ತತ್ರ

ಗಣವೃಂದೈರನುಭಿಶ್ಚ ಸೇವಿತೋಽಸ್ಮಿ

||೫೫||

ತತ್ರ ತ್ವಂ ಗಣಪಾತ್ರಣೇನಯಾ ತ್ವಂ

ಸಂಸೇವ್ಯಾನುರವ್ಯಂದಪೂಜ್ಯಪಾದ |

ಪರಿತುಷ್ಟಃ ಸತತಃ ವಸ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಃ

ಮಮ ಚಕ್ಷುರನಯಾ ವಿಲಾಸಲೋಲಃ

||೫೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವನೂರೇ ಸುಂದರಂ

ಪ್ರತಿ ಶಿವನಾನ್ನಿಧ್ಯಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ಮಾಮು ಏಕೋನವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಸಕಲಜನ ಪ್ರಾಪಿತರಾದ ಶ್ರೀಮದಲೂ, ಮುನಿಪುಂಗವರಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ
ದ್ರವಿಡರಾಜರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು
ಕಾಲವಿದ್ದು ಅವೆಲೆ ನನ್ನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದುಸೇರುವನಾಗು. ||೪೯-೫೦-೫೧-೫೨-
೫೩-೫೪||

ನಿತ್ಯವೂ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಆ ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವೆನು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೂ
ಇಂದ್ರನೂ ಇತರದೇವಗಣಗಳ ಗುಂಪೂ, ಮತ್ತು ಮುನಿಗಳೂ ಯಾವಾಗಲೂ
ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ||೫೫||

ಎಲೈ ಗಣಾಧಿಪತಿಮುಖ್ಯನೇ! ಆ ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಈ ಕಮಲಿನ್ನಿ
ಯೊಡನೆ, ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಮತ್ತು ಈ
ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅತ್ಯಂತಾಸಕ್ತನಾಗಿ ವಾಸಮಾಡೆಂದು
ಮಹೇಶ್ವರನು ಸುಂದರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ||೫೬||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಸುಂದರನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಶಿವನಾನ್ನಿಧ್ಯಸ್ಥವಿರುವ ಸ್ಥಾನಗಳ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯೈ

ನವಮಾಂಶೇ

ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಜೈಗೀಷವ್ಯ ಉವಾಚ ॥

ಸಗಣಃ ಸುಂದರಃ ಶಂಭೋಃ ಕಥಂ ಕ್ಷೋಣ್ಯಾನುವಾತರತ್ ।

ಸಾ ನೈ ಕಥಂ ಕಮಲಿನೀ ಸಂಜಾತಾ ಭುವಿ ಕಸ್ಯ ನಾ ॥೧॥

ಕುಲೇ ವಿಸ್ವದ್ಧಿಮಗಮದುದ್ವಾಹೋ ನಾ ಕಥಂ ತಯೋಃ ।

ತದ್ವದೈವಾನುಪೂರ್ವೇಣ ಗಣೇಂದ್ರಚರಿತಂ ಮಹತ್ ॥೨॥

ಸ್ತುಂದಾನಂದಿತಮಂದಾರ ತ್ವಃ ಸಂಕ್ರಂದನವಂದಿತ ।

ಸದೈಭಿರ್ಮುನಿಭಿರ್ದೇವೈರ್ಗಣೈರುತ್ಕಂಠತೇ ಮನಃ ॥೩॥

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಆನಂದಭರಿತನೂ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ನಮಸ್ಕೃತನೂ
ಅದ ಸಣ್ಣಖಸ್ತಾಮಿಯೇ, ಶಂಕರನ ಗಣಮುಖ್ಯನಾದ ಸುಂದರನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ಅವತರಿಸಿದನು? ಆ ಕಮಲಿನಿಯೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮಗಳಾಗಿ
ಜನಿಸಿದಳು? ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಯಾವ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು? ಹೇಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ
ಮದುವೆಯಾಯಿತು? ಆ ಗಣೇಂದ್ರನ ಮಹಾಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನನಗೆ
ಹೇಳು. ಎಲೈ ಸಣ್ಣಖನೇ, ಈ ಮುನ್ನಿಗೊಡನೆಯೂ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನೊಡ
ನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳ ಆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಆತನ ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ

ವೈಕುಂಠಪೂಜ್ಯಸಾದಾಬ್ಜಶ್ರೀಕಂಠಚರಿತಂ ಸದಾ ।

ಶ್ರೋತುಮುತ್ಕಂಠಿತಂ ಚೇತೋ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಸದಾ ॥೪॥

॥ ಸೂತ ಉವಾಚ ॥

ತಚ್ಚೈತ್ಯಾ ತಂ ಮುನಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕ್ರೋಚಾರಿಶ್ಚರಿತಂ ಮಹತ್ ।

ಶೃಣುಷ್ವೇತಿ ತಮಾಸೂಯ ಧ್ಯಾಯಂಭಿವಪದಾಂಬುಜಂ ॥೫॥

ಉವಾಚ ಚರಿತಂ ತಸ್ಯ ಸುಂದರಸ್ಯ ಗಣಾಗ್ರಣೇಃ ॥೬॥

॥ ಸ್ತುತ ಉವಾಚ ॥

ಶೃಣುಷ್ವ ಜೈಗೀಷವ್ಯಾದ್ಯ ಕಲಾಸಹಿತಪೋಬಲೈಃ ।

ಭವಂತಿ ಶಿವಸಾದಾಬ್ಜಧ್ಯಾನನಿರ್ಧೂತಕಲ್ಮಷಾಃ ॥೭॥

ಸ ಸುಂದರಃ ಶಿವಾದೇಶಾತ್ಕಮಲಿನಾ ಭೂವಂ ಗತಃ ।

ಕಸ್ಯ ಚಿಚ್ಛಿವಭಕ್ತಸ್ಯ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಿನಃ ॥೮॥

ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಸಹ್ಯಜಾಯಾಸ್ತೀರೇ ಜನ್ಮಾಪಸತ್ತಮಃ ।

ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾಡ್ಭಕ್ತಿತತ್ಪರಃ ॥೯॥

ಯಾವಾಗಲೂ ಕೇಳಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕುತೂಹಲಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ॥೧-೨-೩-೪॥

ಆ ಜೈಗೀಷವ್ಯನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಣ್ಣವನು, ಅವನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆ ಸುಂದರಭಕ್ತನ ಮಹಾಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಕೇಳೆಂಬುದಾಗಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನೆಂದು ಸೂತರು ಶೌನ ಕಾವಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ॥೫-೬॥

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ! ಕೇಳು; ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಾರ್ಜಿತವಾದ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ತೊಡೆದು ಹೋದ ಪಾಪಗಳೂ ಅನೇಕ ಈಶ್ವರಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರು ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅದರಂತೆ ಆ ಸುಂದರನೂ ಶಿವನ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಕಮಲನಿಯೊಡನೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಗಡಿಯ ದಡದಲ್ಲಿನ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ

ಕುಮಾರಜನ್ಮಾನಂದೇನ ನಿಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯೇವ ನಿರ್ಧನಃ ।

ಸವಾರ್ಧಿರಿವ ಚಂದ್ರೇಣ ವೃದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ ನ ಭೂಸುರಃ ॥೧೦॥

ವಿಪ್ರೇಷು ಶಿವಭಕ್ತೇಷು ದದೌ ಗಾಂ ಸಧನಾದಿಕಂ ।

ಕುಮಾರೋ ಮಾರಸಂಕಾಶಃ ಪೂಷವತ್ಸ ಪುಪೋಷ ಹ ॥೧೧॥

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಮೋದಾಬ್ಧಿವಿವಶಾಂತರೌ ।

ಅನ್ವಭೂತಂ ಚ ತದ್ಬಾಲ್ಯಂ ತತ್ಕ್ರೀಡಾಂ ನೇತ್ರಮಂಗಲಾಂ ॥೧೨॥

ಸ ಕಾಲೇ ಚೋಪನೀತಶ್ಚ ವೇದಾನ್ವಗ್ರಾಹ ವೈ ಕ್ರಮಾತ್ ।

ಮಾತಂಗರಾಜಗಮನಂ ಯೌವನೋಲ್ಲಾಸಿತಾಂಗಕಂ ॥೧೩॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರೋ ವಿನಾಹಾಯ ಮತಿಂ ವ್ಯಥಾತ್ ।

ಕನ್ಯಾಂ ವಿಪ್ರಕುಲೋದ್ಭೂತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರೂಪವಯೋನ್ವಿತಾಂ ॥೧೪॥

ಶೈವಧರ್ಮಸಿರತನಾದವನಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಜನ್ಮತಾಳಿದನು. ದೇವಾದಿದೇವನಾದ ಆ ಶಂಕರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜನ್ಮತಃ ಭಕ್ತಿತತ್ಪರನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ||೨-೮-೯||

ಮಗನ ಜನ್ಮದಿಂದಂಟಾದ ಅನಂದದಿಂದ, ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಬಡವನಂತೆಯೂ, ಚಂದ್ರೋದಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಉಕ್ಕುವ ಸಮುದ್ರದಂತೆಯೂ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾದನು. ಕೂಡಲೇ ಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಮನ್ಮಥಸದೃಶನಾದ ಆ ಕುಮಾರನು ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ದಿನದಿನವೂ ಪುಷ್ಕನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ||೧೦-೧೧||

ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಅನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆ ಮಗನ ಬಾಲ್ಯವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವನ ಆಟಪಾಟಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಿದರು. ಸರಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತಂದೆಯಿಂದ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರಹೊಂದಿ ಆ ಬಾಲಕನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದನು. ಸಲಗನಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಯೌವನದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಯವವುಳ್ಳವನಾದನು. ಅಂತಹ

ಬಾಂಧವೈಸ್ತದ್ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಸಃಭಾರ್ಯೈರ್ಭೂಷಣಾದಿಭಿಃ |

ಬೋಧಿತವಿದಾ ಸಮಾದಿಷ್ಟೇ ಮುದೂರ್ತೇಃ ಕರ್ತುಮುದ್ಯತಃ ||೧೫||

ನಿವಾಹಂ ತಸ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಬಾಂಧವೈಸ್ತಪ್ತಿತಾ ಮುದಾ |

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ತತ್ರ ವೃದ್ಧಸಪ್ರಾಕೃತಿಃ ಶಿವಃ ||೧೬||

ಪತ್ರಂ ತತ್ರ ಸಮಾಧಾಯು ಪ್ರಾದರ್ಶಯಾದಹೋ ತದಾ |

ತಪ್ತಿಶ್ರೋಕ್ಷೈವ ಬಂಧೂನಾಂ ದಾಸ್ಯಾರ್ಥಃ ಸುಂದರಸ್ಯ ಹಿ ||೧೭||

ಶೃಣುಧ್ವಂ ಬಾಂಧವಾ ಯೇನ ಸುಂದರೋಚಯಂ ದ್ವಿಜಾತ್ಮಜಃ |

ಮಯಾ ಪರಿಗೃಹೀತಂ ಪತ್ರಂ ಸ ದೃಶ್ಯತಾಮಿದಂ ||೧೮||

ತಪ್ತಿಶ್ಚವಚಸಃ ತಸ್ಯ ಬಾಂಧವಾಃ ಪಿತೃಃ ಚ ತಾ |

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಪ್ತತ್ರಮತುಲಂ ತದ್ವಾಸ್ಯಪರನಾಚಕಂ ||೧೯||

ಯುವಕ ಕುಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಅನುರೂಪವಾದ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಕುಲಶೀಲಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿ, ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ||೧೨-೧೩-೧೪||

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಒಡವೆವಸ್ತ್ರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಂಧುಬಾಂಧವರೊಡನೆ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ ಶುಭಮುಕೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಮದುಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಿಣಿಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೂ, ಸುಂದರನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಕೊಡಲು ಒಂದಿದ್ದ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೀಗೆಂದನು. ||೧೫-೧೬-೧೭||

ಓ ಸುಂದರನ ಬಂಧುಗಳೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರಿ ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರನಾದ ಈ ಸುಂದರನು ನನ್ನಿಂದ ಸೇವಕನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದ್ದರಿಂದ, ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿರಿ, ಎಂದ ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಲು, ಆ ವಿಪ್ರವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ಬಂಧುಗಳೂ ಮತ್ತು ತಂದೆತಾಯಿಗಳೂ ಸುಂದರನು ಸೇವಕನೆಂಬ

ಹ್ರಿಯಾ ನತಾನನಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಿತೌ ತೇ ಚ ಬಾಂಧವಾಃ ।

ವಿಪ್ರಮೇನಂ ಸುಂದರಾದ್ಯ ಅನುಗಚ್ಛಸ್ವ ಸರ್ವದಾ ॥೨೦॥

ಶರಣ್ಯಃ ಶರಣೀಯಸ್ತೇ ಪತ್ರಸಂದರ್ಶನೇನ ಹಿ ।

ಇತ್ಥಂ ತದ್ಬಾಂಧವವಚೋ ಬುಭೂಷಂಸ್ತೇನ ಸೋ ಯಯೌ ॥೨೧॥

ತು ಸುಂದರಂ ಗೃಹೀತ್ವೈವಂ ಜಗಾಮ ಸ್ನೇಹಿತಾಂ ದಿಶಂ ।

ತೇ ಬಾಂಧವಾಸ್ತತ್ಪಿತೌ ದುಃಖವ್ಯಾಕುಲಮಾನಸಾಃ ॥೨೨॥

ಯಯುಸ್ತೇ ಸ್ವಾಶ್ರಮಾಣ್ಯೇನ ಮಾನಯಂತೋ ಗತಿಂ ವಿಧೇಃ ।

ತತ್ರ ವೃದ್ಧೇನ ವಿಪ್ರೇಣ ಯಯೌ ಕಿಂಚಿಜ್ಞಿವಾಲಯಂ ॥೨೩॥

ತಿರೋಭವತ್ಸವ್ಯದ್ಭೂಃಪಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂಗೇ ಮನೋಹರೇ ।

ಸುಂದರೋ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟಸ್ತುಷ್ಪಾವ ಶಶಿಶೇಖರಂ ॥೨೪॥

ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅಸದ್ಭಾವದ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಬಾಂಧವರೂ ಸಹ ಆ ಸುಂದರನನ್ನು ಕುರಿತು ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀನು ನಡೆಯಬೇಕು. ಇವನೇ ನಿನಗೆ ಶರಣನೆಂದು ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ನೋಡು. ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ॥೨೪-೨೫-೨೬॥

ಹೀಗೆ ಆ ಬಂಧುಗಳ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಸುಂದರನು ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಡನೆ ಹೊರಟನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೋ ಸುಂದರನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವನ ಬಂಧುಗಳೂ ಮತ್ತು ತಂದೆತಾಯಿಗಳೂ ದುಃಖದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅದೃಷ್ಟಘಟನೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ॥೨೬-೨೭॥

ಆ ಸುಂದರನೂ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟು ಒಂದು ಶಿವ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮುದುಕನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೋಹರವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿ ಹೋದನು. ಆಗ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಂದರನು

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ವ್ಯೋಮ ತ್ವಂ ವ್ಯೋಮಕೇಶ ಶ್ರುತಿಶಿರವಚಸಾಃ ಸೀಮಭೂಮಾ ತ್ವಮೇವ
ಧಾನಾ ಸೋಮಾದಿವಾಮಸ್ತವ ವರಮುಹಿಮಾ ಸಾಮಸೀಮಾಸ್ತುತಸ್ತ್ವಂ |
ಸಂಸಾರೋದ್ಧಾಮಪಾನಾ ಗ್ರಾಥಿಲತನುಭಿಃ ಸೇನನೀಯಸ್ತುಮೀಶೋ
ಮಾನೋವಂ ದಾಸ್ಯಭಾವೇ ನಿಯತಿ ಚರವಶಃ ಧೃತಿಭಾವೇ ಕುರುಷ್ವ || ೨೫ ||

ಇತಿ ಸುಂದರವಾಕ್ಯೇನ ದೇವಸ್ತದ್ವರ್ತನಂ ಗತಃ |

ಅರುಹ್ಯ ವ್ಯುಪಭಂ ದೇವಃ ಸಹ ದೇವ್ಯಾದ್ರಿಕನ್ಯಯಾ || ೨೬ ||

ಜಟಾಂಗಂಗಾತರಂಗಾತ್ಪಚಲದಿಂದುಕಲಾಧರಃ |

ಖೇಲದ್ವಿಭುಜಗದ್ವಂದ್ಯೈರಾಬಧ್ಯಮುಕುಟೇತಟಿಃ || ೨೭ ||

ಪತಂಗಾನಲಸೋಮೋದ್ಯತ್ಪಾರಾವಾರೀಣಲೋಚನಃ |

ಗೌರೀಮಣಿಮಯಾದರ್ಶಕನ್ಯೋಲಕಲಲಂಬಿನಾ || ೨೮ ||

ಅಶ್ವರ್ಯ ಚಕಿತನಾಗಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರನನ್ನು ಕುರಿತು ಈರಿತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.
|| ೨೬-೨೮ ||

ಅಕಾಶಸ್ವರೂಪನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನೀನು ಅಕಾಶವನ್ನೇ ಕೂದಲಾಗುಳ್ಳ
ವನು. ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯೂ, ಅಶ್ವಯುಸೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನೇ
ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಿಗಳ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಅಶ್ವಯನು. ಸುಂದರನಾದ ನಿನ್ನ ಮುಹಿಮೆಯು
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಸಾಮವೇದಗಳಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವದಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವೆ.
ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ತೀವ್ರತಮಿರಗಳಿಂದ ಕೃಶವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಮಾನವರಿಂದ
ಸೇವಾರ್ಹನಾಗಿರುವ ಈಶ್ವರನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ದೇವ, ಈರಿತಿ ಸೇವಕವೃತ್ತಿ
ಪುಟ್ಟ ಸಿಂಹುತನಾಗಿ ಪರಾಧೀನನಾಗಿರುವ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯುಂಟಾಗು
ವಂತೆ ಕರುಣಿಸು ಎಂದು ಸುಂದರನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.
|| ೨೯ ||

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಆ ಸುಂದರನ ಸ್ತುತಿನಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಹಾದೇವನು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಂದರನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಅಗ ಮಹಾದೇವನು ಸರ್ವತರಾಜ
ಕುಮಾರಿಯೊಡನೆ ವ್ಯುಪಭವನ್ನೇರಿ, ಜಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗಾನದಿಯ ಅಲೆಗಳಿಂದ
ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಅಟವಾಡು

ಮಂಡಿತಂ ಕುಂಡಲೀಶಾನಕುಂಡಲೀನ ಘಣೀಭೃತಾ ।

ದಂತಮುಕ್ತಾನಿಬದ್ಧೋಷ್ಠ ಪ್ರನಾಲಮಣಿಪೇಟಿಕಂ ||೨೯||

ಸ್ಥಿತಶ್ರೀಪುಂಜಕಿಂಜಲ್ಕಮಂಜುಲಾನನಸಂಕಜಂ ।

ಕಂಠಶಂಖನಿಧಿಸ್ಥೌರ್ಜನ್ಮದಿರೋರ್ಜಿತವೈಭವಂ ||೩೦||

ಮೃಗಟಂಕವರಾಭೀತಿವೃತ್ತಹಸ್ತಚತುಷ್ಟಯಂ ।

ವೃಷಧಾಟೀಚಲದ್ಭರರುದ್ರಾಕ್ಷಸ್ಥಾನ ವೈಭವಂ ||೩೧||

ಕಕುದಾಸ್ಥಾಲನೋದಂಚತ್ವಣೀಕಂಕಣಸಿಂಜಿತಂ ।

ಸಹಾರೂಢಾದ್ರಿಚಾಶ್ಲೇಷೋದಂಚದ್ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಂ ||೩೨||

ತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಸರ್ಪಗಳು ತಲೆಯ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿ ದ್ದವು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿರೂಪವಾದ ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ, ಗೌರೀದೇವಿಯ ರತ್ನಮಯವಾದ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿರುವ ಕರ್ವೇಲದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲೀಶ್ವರ ನೆನಿಸಿದ ತನ್ನ ಸರ್ಪರೂಪವಾದ ಕುಂಡಲವು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿ ದ್ದಿತು. ಮುತ್ತುಗಳಂತಿರುವ ಶುಭ್ರವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಹವಳದಂತಿರುವ ಕೆಂದುಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ದೇವನ ಮುಖವು ರತ್ನದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೨೬-೨೭-೨೮-೨೯||

ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಮುಖಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಕೇಸರ ಇವುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನೂ, ಶಂಖದಂತಿರುವ ಕಂಠದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಧ್ಯಪಾನದಿಂದ (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ) ಉದ್ರಿಕ್ತವೈಭವ ವುಳ್ಳವನೂ, ಜಿಂಕೆ, ಟಂಕ, (ಉಳಿ) ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯಮುದ್ರೆಗಳುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳುಳ್ಳವನೂ, ವೃಷಭದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಗಳ ಸ್ಥಾನಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ ಅದ ಮಹಾದೇವನು ವೃಷಭದ ಹೆಗಲನ್ನು ತಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸರ್ಪಕಂಕಣದ ನಾದವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವೃಷಭನನ್ನೇರಿರುವ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಲಿಂಗನದಿಂದ ರೋಮಾಂಚಿ ತನಾದ ಕಂಚುಕವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾ, ಸುಂದರನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ||೩೦-೩೧-೩೨||

ಉತ್ತರೀಯಾಯಶೋದ್ಧಂಡನೇತಂಡಾಜಿನ ಮಂಡಿತಂ ।

ಕಟಿಸೂತ್ರೋತ್ತಿತವ್ಯಾಲನದ್ವಾಘ್ರಾಜಿನಾಂಬರಂ ||೩೩||

ಸುಮೇರುವರಕೋದಂಡಚಂಡಬಾಹುವಿರಾಜಿತಂ ।

ಹರಿಸೋಮಾನಲೋತ್ತೇಜಿತರಶೋಭಿಕರಂ ಹರಂ ||೩೪||

ಅಖಂಡಲಾದಿಕೋಟೀರ ಕೋಟೀಸುಣಿಸುರೀಚಿಭಿಃ ।

ಅಮ್ರೇದಿತಪ್ರಭಾಪೂರಸ್ಥೂರ್ಜನ್ನೀರಜಸಾದುಕಂ ||೩೫||

ಸೋಮಧಾಮಸಮಾನೋದ್ಯತ್ಕೋಟಿಕಂದರ್ಪಸನ್ನಿಭಂ ।

ಧೃತಕಾಶಿಣ್ಯವನ್ನೂರ್ತಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸಂಪದಂ ||೩೬||

ಅಕಾರಂ ನೀಕ್ಷ್ಯ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಮತ್ಸುಂದರಸ್ತದಾ ।

ನಾಸರ್ತಿ ದೇವಂ ಮೀಕ್ಷ್ಯವಮಸ್ತುನೀದೀದ್ಯರಂ ತಿವಂ ||೩೭||

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಗಜಚರ್ಮವನ್ನೇ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಟಿಸೂತ್ರವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಹುಲಿಯಚರ್ಮವನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಧರಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನು ಸುಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನೇ ಶ್ರೀಷ್ಠವಾದ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಷ್ಣು, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಇವರನ್ನೇ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವನು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುವವನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಕಿರೀಟರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಹರೂಪನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಮಲಸದೃಶವಾದವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ||೩೩-೩೪-೩೫||

ಚಂದ್ರನಕಾಂತಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ಕೋಟಿ ಮನ್ತ್ರಧರಿಗೆ ಸದೃಶನಾಗಿರುವವನೂ, ಕಠಿಣವಾದ ಲಿಂಗಾದಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪನಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೂ, ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ರೂಪವನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಿ, ಆ ಸುಂದರನು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು ಅಂತಹ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸುಂದರನು ಪೇವದೇವನ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಿಪರವಶನಾಗಿ ನರ್ತನಮಾಡಿ, ನಾನಾರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.

ಸುಂದರಃ ಸ ತದಾ ಚಿಂತಾಸಂಸಾರೇ ತಾನುರೀರಮನ್ ।

ವ್ಯರೀರಚತ್ಸುತಿಂ ಶಂಭೋಸ್ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಮಪ್ರಾಪುಷತ್ ॥೩೮॥

ಭೂಮ್ನೇ ದಾಮ್ನೇವ ಬದ್ಧಾ ಇವ ಮಣಿಗಣವಲ್ಲೋಕಜಾಲಂ ತ್ವಯೀದಂ

ಸೀಮ್ನೇ ಸಾಮ್ನಾ ಸ್ತುತಂ ತ್ವಾಂ ಭಜತಿ ಭವಹರಂ ಭೂತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಚ |

ನಾಹಾನ್ಮಾಯ ಸತಾಭಿಪೂಜಿತ ಪದಯುಗಂ ಪಶ್ಯೇಚ್ಚ ಕಶ್ಚಿದ್ಭುಹಾ

ತಂ ತ್ವಾ ದಕ್ಷಸುದಕ್ಷರಕ್ಷರಹಿತಂ ವೀಕ್ಷೇತ ಕಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಂ ॥೩೯॥

ಅತಿಚಲಕಸುಲಾವಿಲಾಸಚಾಲೈ

ಮೃಹಿಲಾಭಿಕ್ಷರಮತಿಮೂಢಬಾಲಾಃ ।

ಜರಬಾಲೇಯ ಇವಾತಿಭಾರಖಿನ್ನಾ

ಭವತಾಂತಾ ಕುಸುಮೇಷು ಬಾಣನುನ್ನಾಃ ॥೪೦॥

ಆಗ ಸುಂದರನು ಆ ಕಮಲನಿಯೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿ
ಸುತ್ತಾ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಸ್ತುತಿರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ
ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡನು. ||೩೮-೩೯-೪೦||

ಮಹೇಶನೇ, ದಾರದಿಂದ ಪೋಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರತ್ನಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ
ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಮೂಹವು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನು ಎಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದು. ಸಾಮವೇದದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವೆ. ಸಂಸಾರಬಂಧನ ನಾಶಕರವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು, ವಿಶ್ವಧೃವ್ರಾಪ್ತಿಗೂ,
ಮಂಗಳಕ್ಕೂ ಸಹ ಜನಗಳು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತ್ರಿಪುರಾಸುರರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡು
ವಾಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳಾಗಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದಲೂ ನೀನು ನಾನಾರೀತಿ
ಪೂಜಿತನಾಗಿರುವೆ. ದಕ್ಷಾಧ್ವರಧ್ವಂಸಕನಾದ ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುವರೋ ಅಂತಹವರಿಗೆ ನೀನು ಅನಾಯಾ
ಸವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವೆಯಲ್ಲವೆ? ||೪೧||

ಅತ್ಯಂತ ಚಂಚಲವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಲಾಸಜಾಲಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಹವಾಸದಿಂದಲೂ, ಮೂಢರೆನಿಸಿದ ಬಾಲಕರು, ಜರಾಭಾರದಿಂದ ಖಿನ್ನರಾದ
ಮುದುಕರೆಂತೆಯೂ ಮೂರ್ಖರೆಂತೆಯೂ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿ,

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತಂಧ ಉವಾಚ ||

ಸ ದೇವಃ ಸ್ತುತಿಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಅಪರ್ಣಾಪತಿರೀಶ್ವರಃ |

ತದಾ ಕಂದಲಿತಾನಂದಮವಾದೀತ್ಸಂದರಂ ಹರಃ ||೪೦||

ಮಾಧ್ವೀರ್ಯುರೀಪರೀಸಾಕಚಮತ್ಕಾರಜಿತಾ ಗಿರಾ ||೪೧||

|| ಹರ ಉವಾಚ ||

ಯದವಾದಿ ಮಯಾ ಸೌಮ್ಯ ತದಿದಾನೀಮನುಷ್ಠಿತಂ |

ಯದನಾಯಿ ಭವಾನ್ದಾಸ್ಯಂ ಪತ್ರೇಣ ಪತತಾ ಸತಾ ||೪೨||

ತದದ್ಯ ಕಿಂ ವಿನಾದೇನ ಸ್ವಾಜ್ಯರಾಜ್ಯೇನ ಕಿಂ ತವ |

ಸ್ಥಿರ ಸ್ಥಿರಹರನ್ನಾಮಸ್ತೋತ್ರಂ ತ್ವಂ ಸುಂದರಾಧುನಾ ||೪೩||

ಸಾ ಚಾಪಿ ತೇ ಕಮಲಿನೀ ಕಮಲಾಲಯಮಧ್ಯಗಾ |

ಕಮಲೇವಾವಿರಾಸೀತ್ಪಾ ಕಮಲಂ ಸರಸೀಷ್ಠಿವ ||೪೪||

ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಸುಂದರನು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೪೦||

ಅಪರ್ಣಾ ದೇವಿಯು ರಮಣನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನು ಸುಂದರನ ಆ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆನಂದಾಂಕುರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆ ಸುಂದರನನ್ನು ಕುರಿತು, ಜೀಸಿನ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಮಧುರವೂ ಚಮತ್ಕಾರವೂ ಆದ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು ಎಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೪೧-೪೨||

ವತ್ಸನೇ, ದಾಸ್ಯರೂಪವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಲೀಲೆಯನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅದರ ವಾದವೇತಕ್ಕೆ? ಉತ್ತಮವಾದ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ನಿನಗೇನು? ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ಈಗ ಮನ್ಮಥಾಂತಕನಾದ ಶಿವನ ನಾಮಗಳನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿಕೋ. ||೪೩-೪೪||

ಆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಕಮಲಿನಿಯೂ ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆಯೂ, ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲದಂತೆಯೂ ಅವಿಭವಿಸಿರುವಳು.

ತತ್ಪ್ರಗಚ್ಛ ವಿವಾಹಂ ತೇ ಕಾರಯಾಮ್ಯಹನೋವ ಹಿ ।

ಇತಿ ಶಂಭುವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹರ್ಷಯುಕ್ತಃ ಸ ಸುಂದರಃ ॥೪೬॥

ಮನ್ನಾಮಹದಮಾಬಧ್ಯ ಸ್ತುಹೀತ್ಯಾದೀಕ್ಷದೀಶ್ವರಃ ।

ಇತ್ಯಾದಿಷ್ಟಸ್ತದಾ ತೇನ ಶ್ರೀಕಂಠೇನ ದಯಾಲುನಾ ॥೪೭॥

ವ್ಯರೀರಚದನೇಕಾನಿ ಗಾನಾನ್ಯೇವ ಸ ಸುಂದರಃ ।

ವೇದಾಂತಾಗಮತತ್ಪಾರ್ಥ ನಾಮಧಾರಾರಸೈಃ ಶುಭೈಃ ॥೪೮॥

ಕುರ್ವಾಣೇ ಸುಂದರೇ ಶಂಭೋಃ ಶ್ರವಣಾಮೃತಪಾರಣಾಂ ।

ಪಸಾತ ಚಾಮುರೈಃ ಸೃಷ್ಟಾ ವೃಷ್ಟಿಃ ಪುಷ್ಪಮಯೀ ದಿವಃ ॥೪೯॥

ನಟಿನಾಮೃತತಿಷ್ಠಾಭ್ರೀ ಸುರವಾಮದ್ಯಶಾಂ ಗಣಃ ।

ಪುನಸ್ತಮಾಹ ದೇವೇಶಃ ಸುಂದರಂ ವಿನಯಾನತಂ ॥೫೦॥

ಸುಂದರನೇ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಅವನೋಡನೆ ನಿನಗೆ ನಾನೇ ವಿವಾಹಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಂದರನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ ಪರವಶನಾದನು. ಅನಂತರ ನನ್ನ ನಾಮರೂಪವಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೆಂದು ದಯಾಳುವಾದ ಆ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರನು ನುಡಿಯಲು, ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸುಂದರನು ಅನೇಕ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ರಚಿಸಿದನು. ||೪೫-೪೬-೪೭॥

ವೇದಾಂತ ಮತ್ತು ಆಗಮಗಳ ತತ್ಪಾರ್ಥಪ್ರದರ್ಶಕಗಳಾದ, (ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ ಬೋಧಕವಾದ) ಶಿವನಾಮಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶುಭಕರವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಂದರನು ಶಂಭುವಿಗೆ ಕರ್ಣಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆಕಾಶದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ದಿವ್ಯವಾದ ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡಿತು. ಪುನಃ ಆ ದೇವತೋತ್ತಮನು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿರುವ ಸುಂದರನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂತೆಂದನು ||೪೮-೪೯-೫೦॥

|| ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಉವಾಚ ||

ದ್ವಿಜಗೋವಧದಾರುಣಾಶಯೇನ ಯೋಃಂಧೋಃ

ಶ್ಯಬುಧೋನಾ ವಿಬುಧಾಧಿಪಂ ಮಹೇಶಂ ।

ಸಕೃದಾರಗ್ವಧ ಪುಷ್ಪತೋಭ್ಯಚ್ಛೇಲಿಂಗೇ

ಮಧುನಾ ಸಿಚ್ಛ ಧುನೋತಿ ಪಾಪಜಾಲಂ

||೫೦||

ಕಮ್ರಾಮ್ರತಾಮ್ರನವಪಲ್ಲವನಮ್ರಶಾಖಾ

ಸಂಲಗ್ನ ಮೌಲಿಮನಲಾರ್ಕಶ ಶಶಿಶ್ರೀನೇತ್ರಂ ।

ಸಾಮ್ರಾಣಿ ಧೂಪಮಗಜೇ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ದತ್ತಾ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮೇವ ಲಭತೇ ಕಲಿಜೋಃಪಿ ಮರ್ತ್ಯಃ

||೫೧||

ಅಪಾಪಾನೋ ದಾರಾಂಸ್ತ್ಯಜತಿ ಚ ಕುಮಾರಾನಪಿ ನರೋ

ಕಥಾಗಾರೇ ವಹ್ನಿಂ ಕ್ಷಿಪತಿ ಸುಜನಾನಾಕ್ಷಿಪತಿ ಚ ।

ಸ ಪಾಪಾನಾಂ ನಾಶಂ ಕಲಯತಿ ಯದಿ ಸ್ವೈರಮಗಜೇ

ಚಿರಂ ವೃದ್ಧಾದ್ರೀಶಂ ಭಜತು ಭವನಾಶಾಯ ಸುಲಭಂ

||೫೨||

ದುರಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಭೀಕರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಮತ್ತು ಗೋಹತ್ಯಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ದಂಡನಾಗಲೀ, ವಿದ್ವಾಂಸನೇ ಆಗಲೀ ದೇವತಾಧಿಪತಿಯಾದ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ಒಂದುಬಾರಿ ಕಕ್ಕಿಹೂವಿನಿಂದ (ಅರಗ್ವಧ) ಪೂಜಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜೇನಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ||೫೦||

ಮನೋಹರವಾದ ಮಾವಿನ ಹೊಸಕೆಂಪು ಚಿಗುರುಗಳಂತೆ ಬಾಗಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಸುಯವಾದ ಕಿರೀಟವುಳ್ಳವನೂ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರನ್ನೇ ನೇತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಎಲಾ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಸಾಮ್ರಾಣಿಯ ಧೂಪವನ್ನು ಹಾಕಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಸದವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಪಡೆಯುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ||೫೧||

ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಪಾಪರಹಿತರಾದ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ಬಿಡುವವನೂ, ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಡುವವನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವನೂ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಹಾಪಾಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾದ

ತರುಣೇಂದುಕಲಾಕಲಾಪಮೀಶಂ
 ಶರಣಂ ಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾರುಣಾಚಲೇಶಂ ।
 ಭವದಾವೋತ್ತಮವಾರುಣಾಲಯಂ ತೇ
 ಪರಿಮೃದ್ವಂತಿ ಚ ಗೋಷ್ಠದ ಪ್ರಮಾಣಂ ॥೫೪॥

ಹಾಲಾಸ್ಯ ಲಾಸ್ಯಸುಮುಖಂ ಮನು ಪಾದಪದ್ಮಂ
 ಹಾಲಾಸ್ಯ ಜಾತಮಪಹಾಯ ಯದೇಕ್ಷಿತಾಃ ಸ್ಯಾತ್
 ಕಾಲಾಸ್ಯಮೇವ ನ ಹಿ ಪಶ್ಯತಿ ಕಾಲಕಾಲ
 ಮಾವಶ್ಯಕಂ ಖಲು ನರೇಷು ಸದೇದಮೇವ ॥೫೫॥

ಯತ್ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಸುಪೂಜಿತಾಂಭಿಃ
 ಹೃತ್ಪುಂಡರೀಕೇ ಸಕಲೇಷು ಸಂಸ್ಥಂ ।
 ಮಾಂ ಪುಂಡರೀಕಾಜಿನವಾಸಮೀಕ್ಷ್ಯ
 ತತ್ಪುಂಡರೀಕಂ ಪರಮಾನ್ರಜತ್ವಂ ॥೫೬॥

ಆ ವೃದ್ಧಾದ್ರೀಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಭಜಿಸಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದು
 ಕೊಳ್ಳುವರಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದಲೂ ಬಹುಬೇಗ ಪಾರಾಗುವರು. ॥೫೩॥

ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಭರಿತನೂ ಆದ
 ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಮರೆಹೊಗುವವರು, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಘೋರದಾವಾಗ್ನಿ
 ಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಃಖಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕೇವಲ ಗೋವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಷ್ಟು ಅಗಲ
 ವಾದದ್ದನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ದಾಟಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ॥೫೪॥

ಹಾಲಾಸ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಹಸನ್ಮುಖನಾಗಿರುವ ನನ್ನ
 ಅಡಿಧಾವರಿಗಳನ್ನು ಕೋಪತಾಪಗಳಿಲ್ಲದ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿ
 ನೋಡಿದವನಾದರೆ, ಅಂತಹವನು ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖವನ್ನೇ ಎಂದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.
 ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಕಾಲಾಂಕಿತದ ದರ್ಶನವು ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ
 ವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ. ॥೫೫॥

ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ನೇತ್ರದಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ
 ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯಕಮಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುವ ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಧಾರಿಯಾಗಿ

ಕಮಲಾವಿಲಾಸದ್ವೇ

ಕಮಲೈರ್ಮತ್ಸದಪೂಜಕೋ ಹಿ ವಿಷ್ಣುಃ |

ಕಮಲಾಲಯಮೇಹಿ ಸುಂದರ ತ್ವಂ

ಸಮಲಾನಾಂ ನ ಹಿ ತತ್ರ ವಾಸ ಇಷ್ಟಃ

|| ೫೭ ||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ತಂ ಸುಂದರೇಶಂ ಪ್ರಣತಿಪರವಶಂ ಚೋಪದಿಶ್ಯಾಷ್ಟಮೂರ್ತಿ
ರ್ದಿವ್ಯಂ ಧಾಮ ಸ್ವಕೀಯಂ ಗಣಗಣಸಹಿತೋ ನೈ ತಿರೋಧಕ್ತ ದೇವ್ಯಾಃ
ಪಾರ್ಶ್ವೀರಿತವೈಭವೋಪಿ ಸ ತದಾ ಶ್ರೀಸುಂದರೋಽನಲ್ಪಧೀ
ರ್ಧಾಮಾನ್ಯೇವ ಜಗಾಮ ಶಂಭುಕೃಪಯಾ ಸಂಸೇವಿತುಂ ಭಕ್ತೀನಃ || ೫೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸುಂದರ ಭಕ್ತಚರಿತ್ರ
ವರ್ಣನೇ ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ರುವ ನನ್ನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಆ ನನ್ನ ನೆಲೆಮನೆಯಾದ ಪುಂಡರೀಕ
ಪುರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವಾಸಿಸು. ನಿನಗೆ ಹೃದಯಾನಂದವು ಲಭಿಸುವುದು || ೫೭ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಯಾಗಿರುವ ಆ ಪುಂಡರೀಕಪುರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು
ತಾವರೆಹೂಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಪಾದಪ್ರಾಜಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ನೀನು
ಆ ಕಮಲಾಲಯಕ್ಕೇ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಪಟತ್ತರಿಗೆ ವಾಸವು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ. || ೫೭ ||

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈಶ್ವರಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರವಶನಾಗಿರುವ ಆ ಸುಂದರೇಶನಿಗೆ
ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆ ಶಂಕರನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ
ತನ್ನ ಗಣಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಿಯೊಡನೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ಆಗ ಪಟ್ಟಣಗರಿಂದ
ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೈಭವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸುಂದರನು ಶಂಭುವಿನ
ದಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ದೇವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಆ ಶಂಕರನ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋದನು, ಎಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀ
ಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೫೮ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಕ್ಷುಪ್ತವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಸುಂದರನೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಕಥಾವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ಅ ಒ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯೈ

ನವಮಾಂಶೇ

ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಮುನಿರುವಾಚ ॥

ಕಾನಿ ಧಾನಾನಿ ದೇವಸ್ಯ ಸ ಜಗಾಮಾಂಬಿಕಾಸತೇಃ ।

ಸ ಸುಂದರೋ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತನ್ನೇ ವದ ಸುವಿಸ್ತರಂ ॥೧॥

ಗಣೇಶಾನುಜ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕಮಲಿನ್ಯಾ ಮಹೋತ್ಸವಃ ।

ಉದ್ವಾಹೋ ವಾ ಕಥಮಭೂದ್ವೃಷನಾಹಪ್ರಸಾದತಃ ॥೨॥

ಸುಂದರಸ್ಯ ಮಹಾದೇವಪ್ರಸಾದೇನ ವಿನೋದಕೃತ್ ।

ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಉವಾಚ ಕ್ರೌಂಚಸೂದನಃ ॥೩॥

ಇವೈತ್ತೋಂದೇವು ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲೈ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಸುಂದರನು ಅಂಬಿಕಾ ರಮಣನಾದ ಮಹಾದೇವನಿಂದ ವೇಳಬಿಟ್ಟ ದಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು. ಗಣೇಶನ ತಮ್ಮನೂ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಆದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಆ ವೃಷಭವಾಹನನ (ಶಿವನ) ಅನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ಸುಂದರನೊಡನೆ ಕಮಲಿನಿಯ ವಿವಾಹವು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು? ಮಹಾದೇವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿನೋದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ನೀನು ದಯೆಯಿಂದ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆಗ ಕ್ರೌಂಚಾ ಸುರನಾಶಕನಾದ ಆ ಕುಮಾರನು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದಲೂ, ಗಣಾಧಿಪರಿಂದಲೂ ದೇವತೆ

ಜೈಗೀಷವ್ನಂ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ಮುನೀಂದ್ರಾನ್ ಗಣಪಾನ್ಸುರಾನ್ ॥೪॥

॥ ಶ್ರೀಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ॥

ಶೃಣು ಕ್ವಂ ಸುಂದರಶ್ಯಾಸ್ಯ ಕಥಾಸಿಗ್ಧರನಾದರಾತ್ ।

ಪುರಾರಿಣಾ ಸಮಾವಿಷ್ಟಃ ಸುಂದರಃ ಶಶಿಶೇಖರಂ ॥೫॥

ಸಂತುಂ ಮುದಾ ಯಯೌ ವಿಶ್ವಃ ಭಕ್ತಿ ನಿರ್ಭರವಾನಸಃ ।

ಶ್ರೀಮದ್ವಕ್ಷಣಕೈಲಾಸಂ ಪಿಲಾಸಸ್ಥಾನಮೈಶ್ವರಂ ॥೬॥

ಯತ್ರ ಹಸ್ತೀಪುರಾ ಶುಭುಂ ಶುಂಡಾದಂಡಾರ್ಚಿತೈಃ ಶುಭೈಃ ।

ಬಿಲ್ವಪತ್ರ್ಯೈಃ ಸಮಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪುಷ್ಕರಾಸಾರಸೇಚನೈಃ ॥೭॥

ದಂತಿಜಸ್ತು ವಿಸ್ತೃಷ್ಟೈವ ದಂತಿತ್ವಕ್ಕುಟೀಚೀಲಕಃ ।

ತ್ರಿನೇತ್ರೋ ನಿಲಲಂತತ್ತ್ವ ಬಭೂವ ಗಣಪೋತ್ತಮಃ ॥೮॥

ತಂ ಕಾಲಹಸ್ತಿನಗರೀಲ ಪ್ರಾಪ ಸುಂದರ ಶೇಖರಃ ।

ಕಾಲೋಽಪಿ ಘಣಿರಾಡ್ಯತ್ರ ಸ್ವಮೌಲಿಮಣಿಭಿಃ ಪುರಾ ॥೯॥

ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಜೈಗೀಷವ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು. ॥೧-೨-೩-೪॥

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ರನೇ, ಆ ಸುಂದರನ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರದಿಂದ ಕೇಳು. ಸುಂದರನು ಮಹಾದೇವನಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪ್ತನಾಗಿ ಚಂದ್ರ ಶೇಖರನಾದ ಆ ಶಿವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಿಲಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಶ್ರೀದಕ್ಷಿಣಕೈಲಾಸ ಪ್ಲೇತ್ರವೆಂಬ ಕಾಲಹಸ್ತಿಪ್ಲೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ॥೫-೬॥

ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಆನೆಯು ತನ್ನ ಸೊಂಡಲಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಬಿಲ್ವ ದಳಗಳಿಂದಲೂ, ಶುಭಕರವಾದ ಸರೋವರದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ, ಪರಶಿವನನ್ನು ಅಭಿಷೇಕ ಪೂಜಾವಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ತನ್ನ ಆನೆಯು ಜನ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಆನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ (ಸೊಂಟ) ವಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕಪ್ಪು ಕುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶಿವಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನೇ ಪಡೆದು ಗಣಪೋತ್ತಮನೆನಿಸಿತು. ಅಂತಹ ಕಾಲಹಸ್ತಿಪ್ಲೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಸುಂದರನು ಬಂದನು.

ಸಮುಭ್ಯಚ್ಚಾಂಬಿಕಾನಾಥಂ ಬಭೂವ ಘಣಿಭೂಷಣಃ ।

ಉರ್ಣನಾಭಿಃ ಪುರಾ ಕೃತ್ವಾ ಸುಖತಂತುನಿತಾನಕಂ ॥೧೦॥

ಪ್ರವೇದೇ ಪರಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಕೈಲಾಸಂ ದೇವದುರ್ಲಭಂ ।

ಸ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಾಯ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀಜಲೇ ॥೧೧॥

ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭಸ್ಮಾಂಗವಿಭವೋ ಭೂತಿದಿವ್ಯತ್ರಿಪುಂಡ್ರಕಃ ।

ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಭರಣಃ ಶಿಸಾಲಯಮಥಾಗಮತ್ ॥೧೨॥

ನತ್ವಾ ತುಷ್ಠಾವ ದೇವೇಶಂ ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರಂ ಶಿವಂ ।

ಸತ್ಯಂತ್ವಾನಂದ ರೋಮಾಂಚ ಕಂಚುಕಾಲಂಕೃತಾಂಗಕಃ ॥೧೩॥

॥ ಸುಂದರ ಉವಾಚ ॥

ಹೇ ಕಾಮನಾಶನ ಹಿರಣ್ಮಯ ಸುಂದರಾಂಗ

ಹೇ ಪೂಜ್ಯಮಕೇಶ ಗರಲಾಶನ ಕಾಲಕಾಲ ।

ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಾಜನಾದ ಕಾಲನೂ ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಿರೀಟದ ರತ್ನಗಳಿಂದ
ಅಂಬಿಕಾರಮಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತಾನೂ ಸರ್ವಭೂಷಣನಾದನು. ॥೭-೮-೯॥

ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಜೇಡರ ಹುಳುವು ಸುಖಕರವಾದ ಒಂದು ದಾರದ
ಮೇಲ್ಬುಟ್ಟನ್ನು ಆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಪರಮ
ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನವಾದ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಅಂತಹ ಕಾಲಹಸ್ತೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ, ಸುವರ್ಣಮುಖರೀನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ
ಭಸ್ಮಲೇಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ತಿರ್ಯುಕ್ಪುಂಡ್ರವನ್ನು
ಧರಿಸಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಶಿವದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು.
ಅಲ್ಲಿ ದೇವತಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರನೆನಿಸಿದ ಪರಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,
ನೋಡುತ್ತಾ ಆ ಅನಂದದಿಂದಿಂಟಾದ ರೋಮಾಂಚವೆಂಬ ಕಂಚುಕಧಾರಿಯಾಗಿ
ಶಂಕರನನ್ನು ಈರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ॥೧೦-೧೧-೧೨-೧೩॥

ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಸುವರ್ಣಸ್ವರೂಪನೂ, ಸುಂದರವಾದ
ಅವಯವವುಳ್ಳವನೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷವೆಂಬ ಕೂದಲುಳ್ಳವನೂ, ವಿಷವನ್ನು ತಿಂದವನೂ,
ಯಮಾಂತಕನೂ ಆದ ಪರಶಿವನೇ, ನೀನು ನಿತ್ಯನು, ನಾಶಕೂತನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು,

ಹೇ ಶಾಶ್ವತಾನ್ಯಯ ವಿಭೋ ಮುದಿರಾಭಕಂಠ

ತದ್ವತ್ಪ್ರಭಾ ಮಮ ಹೃದಿ ಪ್ರಸರತ್ವವತ್ಯಂ

||೧೪||

ನಿವಂ ಸ್ತುವಂತ್ಸ ನಿಯತಂ ಮಾಸಮಾತ್ರಮನನ್ಯಥೀಃ |

ಅಸ್ಮಾತ್ಸ್ವಾನಾದಪಕ್ರಮ್ಯ ಕಾಂಚೀಮಭ್ಯಾಗತೋ ಗಣಃ

||೧೫||

ಕಂಪಾಂ ಪಾಪಾದ್ರಿಸಂಗಾತಾಮೃತಾಲೋಕೇ ಗಣೇಶ್ವರಃ |

ತಸ್ಯಾಂ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ಭಸ್ಮದಿಗ್ಗೋ ದಿವ್ಯಫಾಲತ್ರಿಪುಂಡ್ರಕಃ

||೧೬||

ಕಾಮಾಕ್ಷೀ ತಪಸಾ ಕಂಪಾತಟೇ ದೇವಮತೋಷಯತ್ |

ಯತ್ರ ವಿಷ್ಣುಸ್ತಪೋದ್ಯಾಪಿ ತಪಸೇ ಹರದರ್ಶನಂ

||೧೭||

ಕಂಪಿತಾನಿ ಭವಂಕ್ತೇನ ಪಾಪಾನಿ ಸಕಲಾನ್ಯಪಿ |

ಕಂಪಾಸ್ವಾನೇನ ಚೈಕೇನ ನಾವಿನಾಶ್ಚಂ ತೃಣಂ ಕುತಃ

||೧೮||

(ವ್ಯಾಸಕನು) ನೋಡದಂತೆ ಕೊರಲ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆ ದಿವ್ಯಪ್ರಭೆಯು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹರಡಲಿ ಎಂದು ಸುಂದರನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು ||೧೪||

ಹೀಗೆ ಸುಂದರನು ನಿಜವುಬದ್ಧನಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳುಕಾಲ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಶಿವನನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಅನಂತರ ಕಾಲಹಸ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಕಾಂಚೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಗಣಾಧಿಪನು ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಕಂಪಾನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾಡಿ, ದಿವ್ಯಭಸ್ಮವನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಣೆಗೆ ದಿವ್ಯಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ||೧೫-೧೬||

ಹಿಂದೆ ಕಾಮಾಕ್ಷೀದೇವಿಯು ಆ ಕಂಪಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಈಗಲೂ ಶಿವದರ್ಶನವನ್ನೆ ಬಯಸಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಒಂದುಸಲ ಕಂಪಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳೂ ಹೆದರಿ ನಡುಗಿಹೋಗುವುವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗದಿರುವ ಪಾಪವೆಲ್ಲೆಂದ ಬರಬೇಕು ? ||೧೭-೧೮||

ಪೂತಚೂತೋತ್ತಮಾಲೋಲಪಲ್ಲವಾಲಂಬಿಭೂತಲೇ ।

ಮೂಲೇ ರಸಾಲವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಶೂಲಿಹಸ್ತಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಸಃ ||೧೯||

ಸಾಷ್ಟಾಂಗಲಗ್ನ ಭೂಪೃಷ್ಠ ಸ್ತುಷ್ಟಾಪಾಷ್ಟಾಕೃತಿಂ ಹರಂ ||೨೦||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಶಂಭೋ ರಸಾಲವರಮೂಲಗ ಕಾಲಕಾಲ

ಹಾಲಾಹಲೋತ್ತಮಗಲಾಮುಲ ಹಸ್ತ ಶೂಲ ।

ಫಾಲಾನಲಜ್ವಲಿತ ಕಾಮ ಸುದೇಹ ತೂಲ

ವ್ಯಾಲೋರುಮಾಲ ಪರಿಸಾಹಿ ಜಗತ್ಸುಮೂಲ ||೨೧||

ಕಾಮಾಕ್ಷೀಮುಪಿ ತುಷ್ಟಾವ ಸುಂದರೋ ನಂದಮೇದುರಃ ।

ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣತೋ ಭೂಮೌ ಮೌಲಿಬದ್ಧಾಂಜಲಿಸ್ತದಾ ||೨೨||

ಪವಿತ್ರವಾದ ಒಕ್ಕೆಯ ಮಾವಿನ ಮರದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಹಿಮಾವಿನಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿನ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಶೂಲಾಯುಧಸಾಣಿಯನ್ನು ಕಾಡು ಆ ಸುಂದರನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಶಿವನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೧೯-೨೦||

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿಹಿಮಾವಿನಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಶುಭವೇ, ಯಮಾಂತಕನೂ, ಕಾಲಾಹಲವಿಷವನ್ನು ದಿವ್ಯಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ, ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಚಿಂಕಿಯಿಂದ ಮನ್ಮಥನ ಶರೀರವೆಂಬ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟವನೂ, ಸರ್ಪವನ್ನೇ ದೊಡ್ಡಪಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ ಪ್ರಸಂಚಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೂಲಾಧಾರನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು, ಎಂದು ಸುಂದರನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೨೧||

ಅದರಿಂದ ಅನಂದಪ್ರಾಣನಾದ ಆ ಸುಂದರನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಕಾಮಾಕ್ಷೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೨೨||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ದೇವಿ ತ್ವಂ ಗಿರಿಪುತ್ರ ಸಾಗರಕುಲೋತ್ತಮಗೋದಚಂದ್ರೋಜ್ವಲೇ
 ನೀಲೇಂದ್ರೀವರಲೋಚನೋರುಯುಗಲೇ ನೀಲಾಲಕಾಲಂಕೃತೇ |
 ಪಶ್ಚೇಂದುದ್ಯುತಿಕಾಂತಿರಾಜಿತಮುಖೇ ಬಿಂಬಾಭರೇ ಕಂದಜ-
 ಭ್ರಾಜಸ್ಥೋಮಕ ದಂತಗಂಧಿಪುಷ್ಪಲೇ ರಾಮಾಕ್ಷಿ ತುಭ್ಯಂ ನಮಃ ||೨೩||
 ಪೇ ಮಶ್ವೇಭಮರಾಲರಾಜಗಮನೇ ಮಶ್ವೇಭಕುಂಭಾಭಿಜಿ-
 ತ್ವಾಂಶೋತ್ತಂಗ ಕುಂಭದಯಾ ಕರಿಯುಗೇ ಸ್ವಾಲಾಭವೇಜೇಸ್ಪರತ್ |
 ರತ್ನಭ್ರಾಜಿತಪದ್ಮಪುಷ್ಪಸಿಂಹಸನ್ನಾಸಾಲಸಂಸ್ಥಿತಕೇ
 ಮುಂಡೀರದ್ವಯಪಾದಪದ್ಮಜಯಪ್ರಭಾ ಪಾದದ್ವಯೇ ||೨೪||
 ಕಾಂಚೀಕಾಂಚಿತಪತ್ಯುಟಿತಟೆಯುರೇ ಕಾಂಚೀಲ್ಲಾಂತ್ಯಂಕಕೇ |
 ಕೌಸುಂಭದ್ಯುತಿಚಂದ್ರಲಾಂಗುಲಿಕೇ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ತುಭ್ಯಂ ನಮಃ ||೨೫||

ದೇವಿ. ನೀನು ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿ, ಸಾಗರಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
 ಕ್ಷೇರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸ್ವಕಾಶಮಾನಳಾಗಿರುವೆ. ಕನ್ನೆಯಿಲೆ
 ಗಳಂತಿರುವ ಸಿನ್ನ ಎರಡು ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಕಪ್ಪುಮುಂಗುರುಳೂ ನಿನಗೆ
 ಅಲಂಕಾರವಾಯಿವಾಗಿವೆ. ಪೂರ್ಣಮಾಚಂದ್ರನಂತೆ ಸಿನ್ನ ಮುಖಕಾಂತಿಯು
 ಸದಾ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತೊಂದೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕುಟಿಯು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.
 ತಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತೆ ಸಿನ್ನ ದಂತಸಮೂಹವು ಸಾಲಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು.
 ಎಲೆ ಕಾಮಾಕ್ಷೀದೇವಿಯೇ. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ||೨೩||

ಮದಗಜದಂತೆಯೂ, ರಾಜಹಂಸದಂತೆಯೂ, ಮಂದಗಮನವುಳ್ಳವಳೇ,
 ಕೊಬ್ಬಿದ ಅನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಒಯಿಸಿರುವ ಮನೋಹರವಾದ ದೊಡ್ಡ
 ಸ್ತನಗಳನ್ನೇ, ಸರ್ಪದಂತೆ ಕಪ್ಪುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ದೀರ್ಘವಾದ (ಉದ್ದವಾದ)
 ಜಡೆಯುಳ್ಳವಳೇ. ಸ್ವಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನಳಾಗಿ ತಾವರೆಯ
 ಹೂವುಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೂಗಿನ ಮೌಕ್ತಿಕವುಳ್ಳವಳೇ, ಎರಡು ಕಾಲು
 ಕಡಗಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ಭವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೃದುವಾದ ಕಮಲದಂತೆ
 ವಿರಾಜಿಸುವ ಪಾದಪದ್ಮವುಳ್ಳ ದೇವಿಯೇ. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವೆನು. ||೨೪||

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಒದ್ದಾಡುವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವವಳೇ,

ಏವಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಹೃಷ್ಯತ್ವಾ ನಿರ್ಜಗಾಮಾರುಣಾಚಲಂ ।

ಶಿವತೀರ್ಥೇ ತತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ॥೨೬॥

ಗತ್ವಾ ಶೋಣಾಚಲಾಧೀಶಂ ತರುಣೈಂದುಶಿಖಾಮಣಿಂ ।

ಅರುಣಾಧಿಪನೇತ್ರತ್ವಂ ಶರಣಂ ಸ ಯಯೌ ಗಣಃ ॥೨೭॥

ಅಸ್ತಾನೀತ್ಸ ತದಾ ದೇವಂ ದೇನ್ಯಾ ಮೌಲಿಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೨೮॥

॥ ಸುಂದರ ಉವಾಚ ॥

ಭಗಣಾಧಿಪಚೂಡ ಮೌಲಿ ಶಂಭೋ

ಸುಖದಂ ತ್ವಾಂ ಗಣವೃಂದವಂದಿತಾಂಘ್ರಿಂ ।

ಅರುಣಾದ್ರ್ಯಧಿಸಾಧುನಾ ಪದಂ ತೇ

ಶರಣಂ ಯಾಮಿ ಶರಣ್ಯಮಿಂದುಮೌಲೇ ॥೨೯॥

ನಿನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಕಂಕಣಗಳು ಸದಾ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ನೀನು ಕುಸುಮೇ ಹೂವಿನಂತೆ ಹೊಂಬಣ್ಣವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು. ಚಂಚಲವಾಗಿರುವ ಲತಾಸದೃಶವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವಳು. ಇಂತಹ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕಾಮಾಕ್ಷೀದೇವಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವೆನು. ॥೨೫॥

ಹೀಗೆ ಆ ಸುಂದರನು ಕಾಮಾಕ್ಷೀದೇವಿಯನ್ನು ನಾನಾರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ, ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಅರುಣಾಚಲಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಲಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಆ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯ ನೇತ್ರನಾದ ಆ ದೇವನನ್ನು 'ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು, ಆ ಗಣಪೋತ್ತಮನು ಕೈಮುಗಿದು ಕೊಂಡು ದೇವಿಯೊಡನೆ ಮಹಾಸೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ॥೨೬-೨೭-೨೮॥

ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಪರಶಂಭುವೇ, ದೇವಗಣಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮತ್ತೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಪ್ರದನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿರುವೆನು. ಎಲೈ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಚಂದ್ರಚೂಡನಾದ ನೀನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ॥೨೯॥

ವರುಣಾಲಯಪಾರಣಾನತಂ ಲೇ
ಪದಪದ್ಮಂ ಮರಣೇನಿ ಯೇ ಸ್ಮರಂತಿ ।
ತರಣಂಚ ಭವೇದ್ಭವಾಂಬುಧೇಃ
ಕರುಣಾಶಾಲಿ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಂ ನೇ

||೩೦||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನಿರ್ಜಗಾಮಾಸು ಸಿಂಹ ರೈಃ ಸೇವಿತಂ ಪುರಂ ।
ವೃದ್ಧಾಚಲಂ ತದಾ ಪುಣ್ಯಂ ಸುಂದರಃ ಕಿವಮಂದಿರಂ ||೩೧||
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸ ಮಣಿಮುಕ್ತಾದ್ಯೋಗುಣೇನಾತ್ಮ್ಯಪ್ಪಸಿದ್ಧಯೇ ।
ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧ್ಯಗೋಗೀ ವೃದ್ಧಾಚಲಃ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ||೩೨||
ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಜಾಭಿತುಷ್ಪಾವ ಭಕ್ತಿನಿರ್ಭರಮಾನಸಃ ||೩೩||

|| ಸುಂದರ ಚವಾಚ ||

ವಿದ್ವಾಂಸಗುಹೋತ್ತಮಾಂಗಸುಮಹಾನಾಕಂ ಗಚಮಾಂಬರ
ಗಂಗಾತುಂಗ ತರಂಗಸಂಗತ ಮಹಾಂ ಗಾಂಗಸಂಸ್ಥಪ್ರಭೋ ।

ಸಮುದ್ರಪಾನಮಾಡಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯನುನಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ
ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಾರು ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ
ಅಂತಹವರು ಈ ಸುಂದರನೆಂಬ ಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವರಲ್ಲವೇ ! ದೇವ,
ನಿನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣವು ಅಷ್ಟು ದಯಾಮಯವಾದುದು. ||೩೦||

ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಆ ಸುಂದರನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು
ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ವೃದ್ಧಾಚಲಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
ಅಲ್ಲಿ ಮಣಿಮುಕ್ತಾತಿರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಅಣಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಗರಿಮಾ,
ಲಕ್ಷಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ, ಈತಿತ್ವ, ವಶಿತ್ವಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಸಿದ್ಧಿ
ಗೋಸ್ವರ ಭಕ್ತರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ವೃದ್ಧಾಚಲೇಶ್ವರನ
ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ವೃದ್ಧಾಚಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೩೧-೩೨-೩೩||

ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಂಬಣ್ಣವಾದ ಜಡಗಳಿಂದ ತೋರಿಸುವ ತಲೆಯುಳ್ಳವನೇ,
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೊಡ್ಡ ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಯನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೇ,

ಉಕ್ಷಾಂಗಳ್ವಿತ ಕಾಮಿನೀವಿಲಸಿತಾದ್ಯರ್ಥಾಂಗಕಾರಂಗಸ

ಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಲಂಕೃತಮಾಲಿನೀಕ್ಷಣ ಭವತ್ಪಾತಂಗನಂಗಾಂಗ ತೇ ||೩೪||

ಪಾಪಾಬ್ಜಂ ದೃಗಪಾಂಗಲೋದ್ಯ ಕಲಯೇ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಿಯಾ ಸಂಗತಂ ||೩೫||

ಇತಿ ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ತಂ ದೇವಂ ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನಾದಪಕ್ರಮೇ |

ಗೋಪರ್ವತಂ ತತಃ ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತುಷ್ಠಾವ ಶಂಕರಂ ||೩೬||

ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಪೂತಾಂಗೋ ಗೋಪರ್ವತನಿವಾಸಿನಂ

||೩೭||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ತ್ವಮಧ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪುರಿಂಡುಮಾಲೇ

ಗಿರೀಶ ಇತ್ಯೇವ ಶ್ರುತೇರ್ಗಿರೀಡಿತಃ |

ಕ್ಷೇತೇ ಸ್ತುತಿರ್ವಾಙ್ಮನಸಾಮಗೋಚರಾ

ನ ಮೇನುಭಾವ್ಯಾ ಪದವೀಮಥಾಣು

||೩೮||

ಗಂಗಾನದಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೇ, ನೀನು ಶಿವಮಹಾ
ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನು. ಸರ್ವಸಮರ್ಥನು. ವೃಷಭದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರು
ವವನು. ಸರ್ವಸಮರ್ಥನು. ವೃಷಭದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವವನು. ಅರ್ಧನಾರೀ
ಶ್ವರನು ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ತಲೆಯುಳ್ಳವನು. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದಲೇ ಮನ್ಮಥನ ದೇಹವು ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ದೇವದೇವನೇ,
ಮೋಕ್ಷಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಥ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವೆನು ಎಂದು ಸುಂದರನು ವೃದ್ಧಾಚಲೇ
ಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೩೪-೩೫||

ಹೀಗೆ ಆ ವೃದ್ಧಾಚಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಪುಣ್ಯಕರ
ವಾದ ಗೋಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವ
ನಾಗಿ ಆ ಗೋಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗರೂಪದಿಂದಿರುವ ಶಂಕರನನ್ನು ಇಂತು
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೩೬-೩೭||

ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೇ: ನೀನು ಸಮಸ್ತ ರೀತಿಯ ಪರ್ವತಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯ
ನೆನಿಸಿ ಗಿರೀಶನೆಂದು (ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೆಂದು) ನೀನು ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ

ಇತಿ ತತ್ರಾಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ದೇವದೇವನಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ |
ಪುಂಡರೀಕಪುರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತ್ಯಾದಯಂ ನೈ ತಸ್ಯ ಭುವಃ ||೩೯||

ಪ್ರಹೃಷ್ಯತ್ಪುಂಡರೀಕೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಮಾಚಿತಂ |
ಅಭ್ರಂಲಿಪ್ಯಗೋಪುರೈಶ್ಚ ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಸಭಾಃ ತದಾ ||೪೦||

ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸ ಶಿವಗಂಗಾಯಾಂ ಭಕ್ತರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ||೪೧||

ಪ್ರಾಣಂಸೀದವತಂಸಿಶೇಂದುಮನಲಾಲಂಕಾರಫಲಾಕ್ಷಧ್ಯ
ಗ್ಭ್ರೂಶ್ಚೇಷಿತಧಾಂಘ್ರಂ(?)ವಃಧ್ಯನಿಷ್ಠತಾ ಸದ್ವ್ಯಾಮಭಾಗಾಂಬಿಕಾಂ |
ಶತ್ಯನ್ವೇನುಸಭಾಪಿಭಾಸಿ ಚರಣಾಂಭೋಜಂ ಪಿ ರಕ್ಷೋಗಣಾ
ಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾಪ್ಯಗತಿಪ್ರದಾನಕುಶಲಂ ವಿಸ್ತೃಪ್ತನೃತ್ತಂ ಸದಾ ||೪೨||

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವೆ. ದೇವ. ಸಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ನೀನು ವಾಕ್ಯ
ಗಳಿಗೂ ಮತ್ತೆ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಗೋಚರನಾಗದಿರುವೆ ಮಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ನನಗೆ ದಾರಿಯೇ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ೩೮||

ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೂ ದೇವದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ
ಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಹೃದಯದಂತೆ ಮಹ್ಯವೂ ಮುಖ್ಯವೂ ಆಗಿರುವ ಆ
ಪುಂಡರೀಕಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕುಷ್ಟಹೃದಯನಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ
ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪುಂಡರೀಕಪುರದ ಗಗನಚುಂಬಿಗಳಾದ ಗೋಪುರಗಳನ್ನುಳ್ಳ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಸಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಕ್ತ
ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ೩೯-೪೦-೪೧.

ಅನಂತರ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಹಣೆ
ಗಣ್ಣಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಭೃಗುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರವೇಯನ್ನು
ಅಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಸವಾ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ಸುಮಣಃಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಮ
ತ್ತಿರುವ ಚರಣಕಮಲವುಳ್ಳವನೂ, ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮರಿಗೂ ತತ್ಸದೃಶವಾದ ಸ್ಥಾನಗ
ಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನೂ, ನಾಟ್ಯವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೂ ಆ
ಶಿವನನ್ನು ಸಂದರನು ನೋಡಿ ಶಿರಸಾಮದಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು
ಮುಂದೆ ಈಶ್ವರನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ||೪೨||

ಕುರ್ವಂತಂ ಚಲಲೋಲಲಂ ಬಿತ ಜಟಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿತ್ರಾಸಿತಾ
ನಕ್ಷತ್ರೋರುಪತತ್ಸವರ್ಷಣಝಣತ್ವಾರೋರುಸತ್ಯಂಕಣಂ ।
ಸವ್ಯಾಸವ್ಯಕರದ್ವಯೋರುಣಲತಾಭ್ರಾಜತ್ಸುಭೀತಿಂ ಹರ
ಲೋಕಾನಾಮಭಯಪ್ರದಾನಕುಶಲಂ ಚಾನೈನ ಚಾಲಂಬಿನಾ ॥೪೩॥

ಸಾದೇನೋರುನಿಕುಂಚಿತೇನ ಮಧುನಾ ಸಂಸಿಂಚತಾ ಸಿಂಚತಾ
ಲೋಲಲಂ ಬಿತ ಸಾದಕಂಕಣಘಣೇ ಪೂತ್ವಾರಲೋಲನೃಜಾ ।
ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತಂಗಳಕರಂ ಕರಂಡ ಸುಸುಹಾರತ್ನೋರುಮಾಲಾಂಶುಕ
ಭ್ರಾಜದ್ವಕ್ತ್ರಸಮುಲ್ಲಸದ್ಧೃತಿಭೃತಾ ವರ್ಷೇಂದು ಪೂರ್ಣಾಶ್ರಯಾಃ ॥೪೪॥

ಪರಶಿವನೇ, ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂಚಲವಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಾ ಜೋಲು ಬಿದ್ದಿರುವ ನಿನ್ನ ಜಡಗಳೆಂಬ ವ್ಯೋಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನರ್ತನದಿಂದ ಭಯಗೊಂಡು ಮಳೆಯಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುವು. ಝಣಝಣವೆಂಬ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಕೈಕಂಕಣವು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಎಡಬಲರೂಪವಾದ ಎರಡು ಕೈಗಳೂ ಕೆಂಪಗೆ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ ಜನಗಳ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕೈ ಜನಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣವಾಗಿ, ಅಭಯಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ॥೪೩॥

ನಾಟ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಕೊಂಚ ಮಡಿಸಿ ನೀನು ನಾಟ್ಯ ಭಂಗಿಯಿಂದ ನಿಲ್ಲುವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಮಧುವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವವೋ ಎಂಬಂತೆ ಚಂಚಲವಾಗಿ ಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಜೋತುಬಿದ್ದಿರುವ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಸರ್ವದ ಪೂತ್ವಾರದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ದೊಡ್ಡಹಾರವನ್ನೂ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಳಿ ಏಳುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾದೇವನೇ, ನೀನು ಪೂರ್ಣಮಾ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಆಶ್ರಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವೆ ॥೪೪॥

ಸೋಮಾನಲಾರ್ಕಸುಕುಟಾಕ್ಷರಸಾವಲೋಕ್ಯೇ-
ರಾಲೋಕ್ಯ ಲೋಕಮಖಿಲಂ ಶರದಿಂದುಕುಂದಂ ।
ಕಾಂತಾಪಿತಾಂಗಸುಭುಜಂಗಮದೋರುಹಾರಂ
ಮಾತಂಗಕೃತ್ತಿವನನಂ ಸ್ಯದಯಾಂತರಂಗೇ

॥೪೫॥

ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವಗಾಮಚಲರಾಜಸುತಾಂ ನತಾಂತ
ಸಾದಾಂಬುಜಾಂತರ ದೃಗಂಚಲತಾಂ ದಿದೃಕ್ಷೇ ।
ಉತ್ಪಲ್ಲಪದ್ಮವದನೋತ್ಥಿತ ನೀಲನೀರ
ಜಾತೇಶ್ವಣಾಂಚಿತ ಕಪೋಲತಲಾಯತಾಕ್ಷೀಂ

॥೪೬॥

ಕರ್ಣಾಂತರೋದ್ಯತ ಸುರತ್ನ ಚಕಾಂತಿಕಾಂತ-
ತಾಟಂಕಯುಗ್ಮನಿನಿವಾರಯಿಣೀಂದುಬಿಂಬಾಂ ।
ಬಿಂಬಾಧರಾಂ ಚಿಕುರನೇಜೆಗರತ್ನ ಪದ್ಮ
ಶುಕ್ಲೋಪನೋರುನಸಲಂಬಿತ ಮೌಕ್ತಿಕಾಂತಾಂ

॥೪೭॥

ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ನಿರೂಪವಾದ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ನೋಡುತ್ತಾ ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಗಳಂತೆ ಶುಭ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳ
ವನೂ, ಕುಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅನಯವಪುಷ್ಪವನೂ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ ಹಾರವ
ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ನಾಟ್ಯ
ಕಾಲದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೪೫॥

ಪರಶಿವನ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಪರಶಿವನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ, ಪರಶಿವನ ಅಪಿಡಾವರೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂಚಲವಾದ ತನ್ನ
ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿ ಸಿಂತಿರುವಳು. ಅರಳಿದ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಹೊರಟು
ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳಂತೆ ಕಪೋಲದ ವರೆಗೂ ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಅಂಕಹ
ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಸುಂದರನು ನೋಡಿದನು. ॥೪೬॥

ದೇವಿಯ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಗಳ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಡೋಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ
ವನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವವು. ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಳದುಟೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ
ದೇವಿಯು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮುಡಿದು, ಶುಕ್ರನಿಗೆ

ಗ್ರೈವೇಯಕಾವಲಿಭವೋತ್ತಮ ಕಂಬುಕಂಠೀಂ
ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠ ಹೃದಯಾಂಬುಜ ಕೇಲಿಭೃಂಗೀಂ ।

ಪಾಣಿಪ್ರಭಾವಿಜಿತ ಶಾಮರಸೋರುನಾಲ

ಬಾಹುದ್ವಯಾವಿಧೃತಕಂಕಣಿಸ್ಪೃನಾಂ ತಾಂ ||೪೮||

ಹೀರಾತ್ತಫಾಲಫಲಕಾಮಲಿಕಾತಲತತ್ಸುರೇಖಾ-

ಸಿಂಧೂರಮಿಂದುವದನಾಂ ರದಶೋಭಿಕುಂದಾಂ ।

ಕೌಸುಂಭಚೇಲಗಕ್ಪತಾಂಚಲಶಾತಕುಂಭ-

ಶಾಲೋತ್ತರೀಯ ನಿವಿಬದ್ಧ ಮದೇಭಕುಂಭಾಂ ||೪೯||

ತಂ ಭ್ರಾಜಿಸಲ್ಲಿಕುಚಾರಣಕುಚಾನನಾಂಗ

ಬದ್ಧಪ್ರಭಾತ್ರಿವಲಿಕೋದರಮಧ್ಯಭಾಗಾಂ ।

ಸಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ದಪ್ಪ ರತ್ನದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು
ಎಳಸಾದ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಶಿವನನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ||೪೮||

ಹೀರಳಪಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಂಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ
ಕತ್ತುಳ್ಳವಳೂ, ಶ್ರೀ ಮಹಾರ್ಷವನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ದುಂಬಿ
ಯಂತಿರುವವಳೂ, ತನ್ನ ಕೈಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಲದ ದೊಡ್ಡ ದಂಟು
ಳ್ಳವಳೂ, ಎರಡು ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರಿಸಿರುವ ಕಂಕಣಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿರುವವಳೂ ಆದ ಜಗನ್ಮಾತೆಯನ್ನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸುವೆನು. ||೪೯||

ಹೀರರತ್ನದಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಹಲಗೆಯಂತಿರುವ ಹಣೆಯುಳ್ಳವಳೂ, ಹಣೆ
ಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ
ಚಂದ್ರಸಮಾನ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ದೇವಿಯು ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ
ದಂತಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಳು. ಕುಸುಮೇ ಹುಳುವಿನ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವ
ನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವಳು. ಚಂಚಲವಾದ ಸುವರ್ಣದ ಕಲಶವನ್ನು ಧರಿಸಿ,
ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಮದಗಜದ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಂತಿರುವ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳ
ವಳು. ಇಂತಹ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ನಾನು ಸದಾ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು. ||೪೯||

ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಜನಿಂಬೆಯ ಬಣ್ಣದಂತಿರುವ ಸ್ತನಗಳ
ಮುಂಭಾಗವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ತ್ರಿವಲಿಗಳ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ

ರತ್ನೋರುಹೇಮಖಚಿಶೋತ್ತಮಚಾಕಚಕ್ಕ-

ತೃಂಚೀಲಸತ್ಯಟಿತಟಾಂಚಿತ ಮೌಲಿಕಾಂತಾಂ

||೫೦||

ರಂಭಾನಿಭೋರು ಕಮಲಿನಿಭಪೃಷ್ಠಲಗ್ನ-

ಲಾಕ್ಷಾರುಣಾಂಘ್ರಿಯುಗಲಾಂ ಮಣಿನೂಪುರಾಂ ತಾಂ |

ಮತ್ಪಾ ಹೃದಂಬುರುಹಮೋದನಿಕಾಸಿತಾರ್ಕಾಂ

ತುಷ್ಪಾವ ಸುಂದರಗಿರಾ ಸ ಚ ಸುಂದರೋ ಹಿ

||೫೧||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಶಂಭೋ ಬಾಲೇಂದುಚೂಡದ್ವ್ಯತಿ ವಿಜಿತದಿಶಾಂ ಸ್ತೋಮಸೀಮಾನುರಾಗಂ

ಫುಲ್ಲೋಲ್ಲೇಖಾಮುಖೋತ್ತಮಾಂಗಕುಮುದಾಂ ಸ್ತೋಮಾನಿ

ಭೂಮಾನಿ ತೇ |

ಸ್ತೋಮಸ್ತೋಮಗುಣಾಭಿರಾಮನಿತರಾಂ ಶ್ರೀವಾಮದೇವ ಪ್ರಭೋ

ಕಾಮಾಂಗೋತ್ಕೃತ ಭಸ್ಮರಂಜಿತನೋ ಮಾಂ ಪಾಹಿ ಸಾಂಬದ್ರಭೋ ||೫೨||

ವಿರಾಜಿಸುವ ಉದರದ ಮಧ್ಯಭಾಗವುಳ್ಳವಳು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾದ ಅಪರಂಜಿಯ ಡಾಬಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಳು. ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಮನೋಹರಳು. ||೫೦||

ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೊಡೆಗಳು, ಅಮೆಯಂತೆ ಉಬ್ಬಿರುವ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗಗಳು, ಅರಗಿನ ರಸದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಉಗುರುಗಳು, ರತ್ನದ ಕಾಲ್ಪಡೆಗಳು, ದವುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲವನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅರಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವವಳು. ಇಂತಹ ದೇವಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಸುಂದರನಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಈರೀತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ||೫೧||

ಬಾಲಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಶಂಭುವೇ, ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತೆ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲವು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಕೆಂಪುಬರುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯ ಸಮೂಹಗಳು ಬಹಳವಾಗಿರುವುವು ಎಲೈ, ಉಮಾರಮಣನೇ, ಮಹಿಮಾಪೂರ್ಣಗಳಾದ ಗುಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ

ಕಾಲನ್ಯಾಲಮುಖಾನಲೋತ್ತಿತ ಮಹಾಜ್ವಾಲಾದಿದಗ್ಧಂ ಜಗತ್
ತತ್ಸೋಮತ್ವರಲೋಚನೇನ ನಿತರಾಂ ಪುಷ್ಪೇತ ತಿಷ್ಠೇಪಿ ಚ |
ಪುಷ್ಪಂ ತೇ ಪದಪದ್ಮಸಂಯುತ ಮಹಾಮಂಜೀರಸಿಂಜದ್ಭನೋ
ದೂರಿಕರ್ತುಮಲಂ ಮಹಾಘಜನಿತಂ ಸಂತಾಪವ್ಯಂದಂ ಹರ ||೫೩||

ಮಂದಾರವೃಂದಮಕುಟೀತಟಿ ಪಾದಪದ್ಮ-

ನಿರ್ಮನ್ಮರಂದರಸಲಗ್ನ ಮಥುನ್ರತೋಯಂ |

ನಾನ್ಯದ್ಧೃದೇಚ್ಛತಿ ಸುರಾಂತರಸಂವಿಲಗ್ನಂ

ಭುಗ್ನಂ ಸದಾ ಭಜತಿ ತೇ ಪದಪದ್ಮಲಗ್ನಃ

||೫೪||

ನೀನು ಮನೋಹರನಾಗಿರುವೆ. ಶ್ರೀ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರಪ್ರಭುವೇ, ಮನ್ಮಥನ ಸುಟ್ಟು
ಹೋದ ದೇಹದ ಭಸ್ಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇಹವುಳ್ಳ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು
ಕಾಪಾಡು. | ೫೨ ||

ಓ ಬಹುಮನುಷ್ಯನೇ, ಕಾಲಪುರುಷನೆಂಬ ದುಷ್ಟಸರ್ಪದ ಬಾಯೊಳಗಿನ
ಬೆಂಕಿಯ ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿರುವ ಈ ಶೋಕವನ್ನು ಈ
ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಪದೇಪದೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಪುನಃಪುನಃ
ಚೈತನ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿರು. ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ (ಮಂಜೀರ
ಗಳ) ಕಾಲ್ಕಡೆಗಳ ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯೇ ಮಹಾಪಾಪಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ
ದುಃಖರಾಶಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿರುವುದು. "೫೩"

ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ,
ಅವುಗಳ ಮಕರಂದಗಳು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ.
ಈ ಮಕರಂದರಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವ ಮಥುಕರವು (ಮನಸ್ಸು) ಇತರ ದೇವತಾ
ವಿಷಯಕವಾದ ರಸಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ (ಸೇವಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ) ಎಂದಿಗೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿಯೇ
ನೆಟ್ಟು ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ತರನ್ನು ಎಂದೂ ಭಜಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. ||೫೪||

ಸಂಸಾರದಪೋಷ್ಣತ ಸರ್ವದಷ್ಟಾ

ದುಷ್ಟಾ ಅಪಿ ಪ್ರಮಥನಾಥ ತವೇಹ ಭಾವಾತ್ |

ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತು ಏವ ಜಗತ್ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟನಿಷ್ಠಾ

ಕಾಷ್ಟಾಸು ತೇ ತನುಭೃತಾಂ ಸ್ವತ ಏವ ಹೃಷ್ಟಾಃ

||೫೩||

ವರಂ ರಂಕೋಽಪೀಶ ತ್ರಿಭುವನವನೇ ವಾಪಿ ಚ ನರೋ

ವರೋ ಘೋರೋ ವಾಪಿ ಪ್ರಮಥಸತಿನೃತ್ಯಂ ಚ ಕಲಯನ್ |

ಭವೇಚ್ಛಂಕಾತಂಕಾ ವಿರಹಿತಹೃದೈವಾಶು ಸ ಭವೇಚ್ಛ-

ಶಾಂಕಾಕ್ರಾಂತಂ ತೇ ವರಸದಸಿ ಉಮಾಕಾಂತ ಸತತಂ

||೫೪||

ಸುನುಂ ಬಿಲ್ವಂ ವಾಪಿ ಪ್ರಥಿತಯಶಸಾ ಸೈವ ಸುಲಭಂ

ಲಭೇನ್ಮೋಕ್ಷಂ ಶಂಭೋ ತವ ಪದಯುಗೇ ಭಕ್ತಿಭಜನಾತ್ |

ಪ್ರಮಥಗಣಾಧಿಪತಿಯೇ, ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಭಯಂಕರವೂ, ದೃಷ್ಟವೂ ಆದ ಸರ್ವದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದುಷ್ಟರೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಹಿಮುರಿಸುವರು. ದೇವದೇವನೇ, ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ (ಕಿರಣಸ್ವರೂಪಿಯಾದ) ನೆನಿಸಿದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೊಂಡವರು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಆನಂದಮಯರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವರು. ||೫೫||

ಈಶ್ವರನೇ, ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮಥಗಣಾಧಿಪನಾದ ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾವಿಸುವವನು, ಮೂರ್ಖನಾಗಲೀ, ಭಯಂಕರನೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಎನಿಸುವನು. ದೇವ, ಉಮಾಕಾಂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸುವವನು ಯಾವ ಶಂಕೆ, ಆತಂಕಗಳೂ ಇಲ್ಲದೇ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಚಂದ್ರಚೂಡನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ||೫೬||

ಹೂವು ಅಥವಾ ಬಿಲ್ವದಳಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವವನು ಪ್ರಖ್ಯಾತಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಭಜನೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಂದುವನು. ಶಂಭೋ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ

ವಿಕೀರ್ಯೈವಾರೋ ಭವತಿ ವಿನಿನಾರೋ ಹಿ ಸ ಭವೇ-

ತ್ಸುರಾಣಾಂ ವೈ ವರೋ ಪ್ರಭವತಿ ಸ ವಿಸ್ತೀರ್ಣತರವಾಕ್

||೫೭||

ತ್ವಾಮುಂಭೋರುಹಸಂಭವೋತ್ತಮ ಮಹಾವೀಣಾಗಣೈಃ ಸಂಸ್ತುತಂ

ಕಃ ಸ್ತೋಷ್ಯತ್ಯಚಿರಾಚ್ಚಿರಂ ಚಿರಗಿರಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯೋ ನ ಸಸ್ಯಾತ್ಮನಾ |

ಕೋ ವಾ ಪೂಜಯಿತಾ ಭವೇ ಕುಕುನುತೋ ಯನ್ಮೂಲಮೌಲಿಂ ಹರಿ-

ರ್ಬಹ್ಮಾ ವಾಪ್ಯನುಮಾತಿವಾನ್ತನ ವಿಭೋ ಕಸ್ತೇ ಸದ್ಯಕ್ಷೋ ಗುಣಃ ||೫೮||

ಕಾಮಂ ಮೇ ಶಿವ ಕಾಮಸುಂದರಿ ಭೃತಂ ಸಂಪೂರಯಾಥಾಂಬಿಕೇ

ಮದ್ಭಾವಂ ವಿನಿನೇದಯಾಶು ಗಿರಿಚೇ ಶ್ರೀವೈದ್ಯಮುಕೇಶಾಯ ತು |

ತ್ವಂ ಮಾತಾ ಜಗತಾಂ ಜನಿತ್ರಿ ಸ ಪಿತಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೋ ಮೇಧುನಾ

ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಪದಭಕ್ತಭಾವಮತುಲಂ ತ್ವಂ ದೇಹಿ ಸರೋತ್ತರಿ

||೫೯||

ಗಳಲ್ಲಿ ಹೂ, ಪತ್ರಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಎರಚಿದ 'ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ' ಅವನು ಪೂಜ್ಯನೆನಿಸಿ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ದೇವತೋತ್ತಮನೆನಿಸಿ, ಮಹಾನಾಗ್ನಿಯೆನಿಸುವನು ||೫೭||

ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ವೀಣಾಪಾಣಿಗಳಾದ ದೇವತೋತ್ತಮರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಂದ ತಾನೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾದೀತು? ದೇವ, ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಅಲ್ಪವಾದ ನಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀನು ಹೊಂದಲ್ಪಡುವನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೂವುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಪೂಜೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ದೇವ, ನಿನ್ನ ಕಿರಿಟದ ಬುಡವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಗಳು ಹೊರಟು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಪ್ರಭೋ, ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಗುಣವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವು? ||೫೮||

ಪರಶಿವನ ಕಾಮೇಶ್ವರಿಯೇ, ಅಂಬಿಕಾದೇವಿಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸುವಳಾಗು. ಎಲಾ ಗಿರಿರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ಜಾಗ್ರತೆ ಯಾಗಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶ್ರುತಪಡಿಸು. ದೇವಿ, ನೀನು ಸಕಲ ಲೋಕಸ್ತುತಿಕರ್ತೃಗಳಾದ ಜನನಿಯು. ಆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಂದೆಯು. ಸರ್ವೇಶ್ವರಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದಭಜನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನನಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಳಾಗು. ||೫೯||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಿಫುಪದಯೋಃ ಸಾನಂದವಾರ್ಧೌ ತದಾ
ಮಗ್ನಃ ಶಂಭುಕಲೀಲಾಭ್ಯಾ ನಿಲಸಲ್ಲೋಕೇನುಲೋಕೋತ್ತರಂ |
ಸ್ಥಿತಾ ಚಾಶ್ರಮಭಾಂತರೇ ಚ ಸ ತದಾ ವರ್ಷನ್ ಸ್ತುನಂಭಂಕರಂ
ಯೋಗೀಶ್ವರೋ ಕಮಲಾವಿಲಾಸಸದಸಃ ನೇತುಂ ಮಹೇಶಂ ಗಣಿಃ || ೬೦ ||

೧೨ ಶ್ರೀನಂದಸೇನ ಸವನಾಂಶಃ ಸಮಾಪ್ತವಾಚ್ಛೇ ಸುಂದರಶಿವಸ್ಥಾನ-
ಸಮಸಮರ್ಪಣಂ ನಾಮೈಕಸಿಂಹೋಽಧಾ ಯಃ

ಹೀಗೆ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಸುಂದರನು ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು
ನೋಡುತ್ತ ವಾಚಿ, ಶಂಭುಕನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮದಿಸಿದನು. ಆ ಅಭ್ಯ
ಸಭಾನ್ನಾನವಲ್ಲದತ್ತ ಶಂಭುಕನ ರೀಲಾನುಯಾಸದ ಮತ್ತು ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ
ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಆನಂದವಾಗದಲ್ಲ ಮುಳುಗಿದವನಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷ
ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಂಕರನು. ಸ್ತೋತ್ರನಾಡುತ್ತ ಇದ್ದು. ಮುಂದೆ ಮಹೇಶ್ವರ
ನನ್ನು ಸೇವಿಸಲು. ಆ ಸುಂದರನು ಕಮಲಾವಿಲಾಸಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ
ದನು ಎಂದು ಕುಮಾರನು ಜೈಗಿಷ್ಣವಸ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೬೦ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಕಂಜ್ಜಕವಾದ
ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದರನ ಶಿವಸ್ಥಾನಗಮನವೆಂಬ
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಪಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ದ್ವಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಮುನಿರುವಾಚ ॥

ಕಮಲಾಲಯಸಂಜ್ಞಾಸ್ಯ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಶಾಂಕರ ।

ಕಥನಾಸೀದ್ವದಸ್ತಾದ್ಯ ಸಮುತ್ಕಂಠತಿ ಮೇ ಮನಃ ॥೧॥

ನೀಲಕಂಠಚರಿತ್ರೆಷು ಕೇಕೀವ ಘನಗರ್ಜನಾತ್ ।

ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ಕಂದಃ ಸೂದಿತತಾರಕಃ ॥೨॥

ಉವಾಚ ಮೋಚಾಸುಧುರವಚಾ ಚಂದನಶೀತಯಾ

॥೩॥

ಇವೃತ್ತೇರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲೈ ಶಂಕರಪುತ್ರನೇ, ಆ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಮಲಾಲಯನೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆಸೆಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಮೇಘಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಲಿಸುವ ನವಿಲಿನಂತೆ, ನೀಲಕಂಠನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಕಂಠಿತವಾಗಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆಗ ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ದ್ರಾಕ್ಷಾಫಲದಂತೆ ಮಧುರವೂ ಚಂದನದಂತೆ ಶೀತಲವೂ ಆದ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ॥೧-೨-೩॥

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತುತ ಉವಾಚ ||

ಜೈಗೀಷವ್ಯ ಶೃಣುಷ್ವಾದ್ಯ ಕಮಲಾಲಯವಿಸ್ತರಂ ।

ಪುರಾ ಕಮಲಯಾ ತತ್ರ ತಪಸ್ತಪ್ತಃ ಶಿವಾಶ್ರಮೇ ||೪||

ಬಹುನರ್ಷಗಣಂ ತಾತ ವಲ್ಮಿಕೀಶಾರ್ಚನೇನ ಸಾ ।

ನಿನಾಯು ವಾಗರಾಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಾಪ್ಯಗ್ರೇ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ಸತೀ ||೫||

|| ಮುನಿರುವಾಚ ||

ತಸ್ಮಾತ್ಕಮಲಯಾ ತಪ್ತಂ ಕಾರಣಂ ಮೇ ವಚಾಧುನಾ ।

ಕಮಲಾಯಾಃ ಪ್ರಸಾದೇನ ಸರ್ವೋಪಿ ವಿನುಲೋ ಭವೇತ್ ||೬||

ತಾದೃಶ್ಯಪಿ ಕಥಂ ಸ್ಥಾನೇ ತಪಸ್ತಪ್ತವತೀ ಪುರಾ

||೭||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತುತ ಉವಾಚ ||

ಅಪುತ್ರಸ್ತಪ್ಯಮಾನೋ ವೈ ಹರಿರ್ನಾರ್ಧೌ ಪುರಾ ಸ್ಥಿತಃ ।

ನಾಗಪರ್ಮಂಕಶಯನೇ ಶಿಷ್ಯೇ ಕಮಲಯಾ ಸಹ ||೮||

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಈಗ ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಹಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದಳು. ಮಹರ್ಷಿಯೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ವಲ್ಮಿಕೀಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟಳು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳುತೂ ಸೂಜಿಯು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದಳು, ಎಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೪-೫||

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದಳು ? ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಶುನಃ ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ||೬-೭||

|| ಮುನಿಯೇ, ಕೇಳು. ವಿಷ್ಣುವು ಹಿಂದೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೇ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಲು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಮಲಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಅಂಬಿಕಾರಮಣನೂ, ಚಂದ್ರಕಲಾ

ಧ್ಯಾಯನ್ನಾಸ್ರೇ ಮಹಾದೇವಂ ಸಾಂಬಂ ಚಂದ್ರಕಲಾಧರಂ ।

ಮೃಗಟಿಂಕಧರಂ ಸೌಮ್ಯಂ ಲೋಚನತ್ರಯಭೂಷಿತಂ ||೯||

ನೀಲಕಂಠಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನೇ ಸ್ಥಿತಂ ।

ಫುಲ್ಲಕಲ್ಪಾರಮಾಲಾಂಕಂ ದಿವ್ಯಪೀತಾಂಬರಾವೃತಂ ||೧೦||

ಅನಲ್ಪರತ್ನಾಕರ್ಪೀನ ಶೋಭಮಾನಂ ಮಹತ್ತರಂ ।

ಸ್ವಹೃದುತ್ಪಲ್ಲಪದ್ಮಸ್ಥಮೇವಂ ಧ್ಯಾಯೀತ ಶಂಕರಂ ||೧೧||

ಬಹುವರ್ಷಗಣಂ ನಿಪ್ರ ಸ್ವಸನ್ನೇವ ಹರಿಸ್ತದಾ ।

ಮಾನಸೈರುಪಚಾರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯನ್ಸಾಂಬರೀಶ್ವರಂ ||೧೨||

ತುಷ್ಪಾವ ವಾಗ್ವಿರ್ಭವಾಭಿಃ ಶಿಪಿವಿಷ್ಣುಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ

||೧೩||

ವಿಷ್ಣುರುವಾಚ

ಸೋಮಕೃಂದವಿಭೋ ತ್ವದೀಯವಿಮಲಂ ರೂಪಂ ಸುಧಾಂಶುಸ್ಪುರ-

ಜ್ಞಾತುಂಹಿ ಕೃತಮೌ ಶಿವಾಂ ಚಿತಮಣಿಷ್ಠಾರಾಂಗರಾಗೋದ್ಭುತಂ ।

ಧರನೂ, ಜೀಕೆ, ಟುಕಗಳನ್ನೂ, ಹಿಡಿದಿರುವನೂ, ಸೌಮ್ಯಮೂರ್ತಿಯೂ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿರೂಪವಾದ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂದು ಸ್ತಂಭನು ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರವಿಷಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ||೮-೯||

ಕಪ್ಪು ಕೊರಳುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವಿರೂಪವಾದ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನೂ, ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವವನೂ, ಅರಳಿದ ಕಲ್ಪಾರ (ಕೆಂಪು ನೈದಿಲೇಹೂಗಳು) ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದವನೂ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ರತ್ನಗಳ ವೇಷಭೂಷಣಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನೂ ಆಗಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಶಂಕರನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದನು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ವಿಷ್ಣುವು ಮಲಗಿಯೇ ಮಾನಸಿಕವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅಂಬಿಕಾರಮಣನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ, ಸಂತೋಷಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆ ಶಿಪಿವಿಷ್ಣು ನೆನಪಿಸಿದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಇಂತು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೧೦-೧೧-೧೨-೧೩||

ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಪ್ರಭುವೇ, ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ರೂಪವು ಚಂದ್ರನಿಂದ

ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸೌಮ್ಯಸುಧಾಂಶುಕಾಂತಿನಿಲಕೃತ್ಯಿಂಪ್ರಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತಂ
ವೀಜೋಕ್ತಾದಿವಿದೂರಗಂ ತನ ವಿಭೋಃ ಪಕ್ವಂ ಕಟಾಕ್ಷೋದಯಂ॥೧೪॥

ಶ್ರೇಷ್ಠಾದಾಬ್ಜಮರಂದಸುಂದರಮಹಾವೀಚೀಸ್ಪುರಸ್ಕೃತಯೋ
ವ್ಯಂದಾರದ್ಯತಿವ್ಯಂದನಂದಿರಮಹಾನಂದಾಂಬುಧಾರಾಸ್ಪದಂ ।
ಧ್ಯಾಯನ್ಯಾಯಮುಗಾತ್ಮಜಃ ತನ ಮಹಾ ಪಾಶೋಭಿತ್ಯೇವಲಂ
ಮುಕ್ತಾ ಕಿಂ ಮಮಾ ಸಾಂಪ್ರಕಂ ತನ ವಿಭೋಃ ಭಕ್ತಿಂ ಹಿ ಯಾಚೇ ಸದಾ
॥೧೫॥

ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಡೆಯಿಂದಲೂ, ಜಟಾಸೌಲಭ್ಯವುಳ್ಳವನಾದಿಶೇಷನ ತಲೆಯು
(ಕೆಡೆಗಳ) ಶತ್ರುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಒತ್ತರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ಶರೀರ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹರಡಿರುವುದು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ
ರೂಪವಾದ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಸೌಮ್ಯವಾದ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸು
ತ್ತಿರುವ ತಿರುಗುಕ್ಕುಂಧ್ರರೇಖೆಯೂ ಇರುವ ಸಿನ್ನ ಮುಖಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ
ಪ್ರಭೋ, ವ್ಯಪಭವಾಹನನಾದ ನಿನ್ನ ಮೊಗವು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು
ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಬೀರುವಂತಿದೆ ॥೧೪॥

ಸಿನ್ನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಕರಂದಗಳ ಸುಂದರವಾದ ಮೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ
ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟಗಳು, ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ
ವಾಗಿ, ಸಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸದಾ ವಂದಿಸುತ್ತಾ ಅನಂದಭಾಗಿರಾಗಿರುವುದು.
ಸ್ವಾಮಿಯೇ. ದೇವತೆಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಒಂದು ಸಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ತಲೆಯು ಮೇಲಿರುವ ಕಿರೀಟಗಳು ಸಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ
ಗಳಿಗೆ ಸೋಕಿ ಆ ರತ್ನಕಾಂತಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು.
ಇದರಿಂದ ಅನಂದಭರಿತರಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುತ್ತಿರುವರು ಸ್ವಾಮಿಯೇ,
ಮುಖಾಪಮುಖವಾಗಿದ್ದು ನಾರಮಾಡುವ ಸಿನ್ನ ಆ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನೇ ಪವೇ
ಪದೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭೋ, ನನಗೆ ಈಗ ಆ ಮೋಕ್ಷದಿಂದ
ತಾನೇ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಿದ್ದರೆ ನಾಕೇನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ವಿಷ್ಣುವು ಶಿವನನ್ನು ಸೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ॥೧೫॥

ಇತಿ ವಿಷ್ಣುವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೋಮಸ್ಯಂದೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ |
ವಿಷ್ಣುಮಾಹ ತದಾ ದೇವೋ ವೃಣು ಕಾಸುಂ ತನೇಹ್ನಿತಂ ||೧೬||

ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಂಭೋಶ್ಚ ವಚನಂ ತದಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಧೀಃ |
ಯಯಾಚೇ ದೇವಮಿಶಾನಂ ಭಕ್ತಿಂ ತತ್ಪದಪಂಕಜೇ ||೧೭||

ಜೇತಾರಂ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಪುತ್ರಮೇಕಮಯಾಚತ |
ಸುಂದರಂ ಸುಂದರಾಣಾಂ ಚ ಕುಸುಮೇಷುಂ ಹರಿಸ್ತದಾ ||೧೮||

ವಿಷ್ಣುಹೃತ್ಕಾಮಮತುಲಂ ಪೂರಯಾಮಾಸ ಶಂಕರಃ |
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ತ್ಯಕ್ಷಮಿಕ್ಷಿಸ್ತ್ಯ ದಕ್ಷಶಿಕ್ಷಂ ಸುರಾರಿಹಾ ||೧೯||

ತದಂತರೇ ಮಹಾದೇವೀ ಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾ |
ವಿಷ್ಣುಂ ಜಿಷ್ಣುಂ ತದಾವೀಕ್ಷ್ಯ ತಿರಗೀಕ್ಷತ ಸಕ್ರೂಧಂ ||೨೦||

|| ದೇವ್ಯವಾಚ ||

ಮಾಮನಾದೃತ್ಯ ದೇವೇಶಂ ತ್ವಮಸ್ತಾವೀಚ್ಛ ದರ್ಪತಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಶಿವದತ್ತೋಽಪಿ ಸುಲೋ ನಾಶಮುಪೇಷ್ಯತಿ ||೨೧||

ಈ ರೀತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಂದ್ರಚೂಡನಾದ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನು, ಓ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು, ಶಂಭುವು ನುಡಿದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ದೇವ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿರಲಿ. ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುವ ಅತಿ ಸುಂದರನೂ, ಪುಷ್ಪಬಾಣನೂ ಆದ ಮಗನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸೆಂದು ಬೇಡಿದನು. ||೧೬-೧೭-೧೮||

ಕೂಡಲೇ ಶಂಕರನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ದೈತ್ಯಾಂತಕನು ದಕ್ಷನಾಶಕನಾದ ಮುಕ್ಯಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಜಯಶೀಲನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ವಕ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ||೧೯-೨೦||

ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸದೇ ಆ ದೇವತೋತ್ತಮನೊಬ್ಬ

ಶಿವಭಾಲಾನಲಜ್ವಾಲಿಕೀಲತೂರಾಯಿತೋ ಜರೇ ।

ದೇವೀ ನಾಗ್ವಜ್ರಮುಕ್ಷುಪ್ಪಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚಿಂತಾಕುಲೋ ಹರಿಃ ॥೨೨॥

ಪ್ರಣಮಾಹ ಸ ಸಾಕ್ಷಾಂಗಂ ಗಿರಿಜಾಮೃತೋಚನಃ ॥೨೩॥

ಕಥಂ ಶಾಸಾಸ್ತ್ರಪಾತ್ರಂ ನಾಂ ಕೃತಮೃಸಿ ಶೈಲಜೇ ।

(ಕುರಿರುವಾಚ)

ಕ್ಷಂತವ್ಯೋಽಯಂ ಮಯಾಗೋಽಥ ಅಗಕನ್ಯೇ ಸುವಾರುಣಃ ॥೨೪॥

ಇತಿ ವಿಪ್ಲವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಂಕರಸ್ತಮಧಾಪತ ॥೨೫॥

(ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಬುವಾಚ)

ಹರಿಃ ಕಂದರ್ಪಜನನೇ ನೈವ ದರ್ಶಾಪ್ತಮಿಚ್ಛ ಮಾಂ ।

ಮಮಾರ್ಥಗತಾಂ ತಾಂ ಚ ಮನ್ಯಮಾನಸ್ತಸ್ಯೈಕೈತಾಂ ॥೨೬॥

ನಾಗ್ಯ ಮತುಕ್ತ ಸಂತವ್ಯೋ ಶಂಕುಭೂತೇ ಸುತಃಸ್ಯ ವೈ ।

ಮತ್ಪಾಲಾನಲದಗ್ಧೋಽಪಿ ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ತವ ॥೨೭॥

ನನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಆ ಶಿವನು ಮಗನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನೂ ನಾರಹೋದುವನು. ಅವನು ಶಿವನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯು ಕೆಡಿ ಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪತ್ತಿಯಂತೆ ಭಸ್ಮವಾಗುವನು ಎಂದು ಶಾಸಕೊಡಲು, ಆ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯು ವಜ್ರ (ಸಿಡಿಲಿಗೆ) ಸಮಾನವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಿಷ್ಣುವು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರುಸುರಿಸುತ್ತಾ ಪರ್ವತರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾಂಗನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ॥೨೧-೨೨-೨೩॥

ತಾಯೇ, ಗಿರಿರಾಜಕುಮಾರಿ, ನಿನ್ನ ಈ ಶಾಪವೆಂಬ ಬಾಣಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಗುರಿಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವೇ? ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ, ನನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಾಗೆಂದು ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹೇಶ್ವರನು ದೇವಿಗೆ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು. ॥೨೪-೨೫॥

ದೇವಿ, ಮನ್ಮಥನ ಜನನಸಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಅಪಂಕಾರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನೂ ನನ್ನ ಅರ್ಧಶರೀರಿಯೆಂದೂ,

ಗೌರೀವಿಲಾಸಮುಖಪಂಕಜಭಾನುನೇತ್ರ
ಪ್ರೋದ್ಯತ್ಪ್ರಭಾಧವಲಿತಾಯ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ।
ಉದ್ಯತ್ಸಧಾಂಶುಚಯವಾರ್ಧಿತರಂಗರಿಂಖ
ದಂಗಾತರಂಗಕಲಿತೇಂದುಜಟಾಕಲಾಯು

॥೩೮॥

ಉದ್ಗಂಡ ಚಂಡಕರ ಧಾರಿತ ಮೇರುಮಧ್ಯ-
ಕೋದಂಡಕಾಯ ಸತತಂ ಹರ ಶಂಕರಾಯ

॥೩೯॥

ಇತಿ ತತ್ಸಮಲಾಸ್ತುತ್ಯಾ ವಲ್ಮೀಕೇಶಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಠಧೀಃ ।

ಮಾಭ್ಯೈಷ್ಠೇತಿ ಶ್ರಿಯಂ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ಕಾಲಾಂತೇ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಶೋದಯಃ ॥೪೦॥

ದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಸಾದಾದಚಿರಾತ್ಪುತ್ರಃ ಸಂಚೀವತಾಂ ರಮೇ ।

ಇತಿ ಶಂಭೋರ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದರ್ಶೋನ್ಮಿಲದ್ಭಗಂತರಾ

॥೪೧॥

ವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೇ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನೇ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ
ಲ್ಲಿಯೂ ಬದ್ಧಕಂಕಣನಾಗಿರುವವನೇ, ಹುತ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನೇ,
ಮಹಾದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ॥೩೭॥

ಮಹೇಶ್ವರನೇ. ನೀನು ಗೌರೀದೇವಿಯ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ
ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನು, ಸೂರ್ಯರೂಪವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶುಭ್ರವರ್ಣ
ವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು, ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನು,
ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ಮೇಲೇ
ಳುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾನದಿಯ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜಡೆಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳವನು,
ದೊಡ್ಡದಾದ ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ತೋಳಿನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಘುಸರ್ವತವೆಂಬ
ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು.
ಇಂತಹ ಮಹೇಶ್ವರನೆನಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು
ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಳು. ॥೩೮-೩೯॥

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನು
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, “ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಪುನಃ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ.
ಎಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಡ” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ವರ

ಸ್ಮರಪ್ರಾದುರ್ಭವಂಸ್ತತ್ರ ಪದ್ಮಾ ದೇವ್ಯಾಃ ಕಟಾಕ್ಷತಃ |
 ಉವಾಸ ತತ್ರ ನಿಯತಂ ಚಿಂತಯಂತೀ ಸ್ಮರೋದ್ಭವಂ ||೪೨||
 ಚಿಂತಯಂತೀ ಮಹಾದೇವಂ ಮದನಾಂತಕರಂ ಶಿವಂ |
 ತದಾಪ್ರಭೃತಿ ತತ್ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕಮಲಾಲಯಸಂಜ್ಞಿತಂ ||೪೩||
 ಪ್ರಥಿತಂ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಮನ್ಮಥಾಂತಕರಸ್ಯ ಚ |
 ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ವೈಕುಂಠಂ ತದಾ ಶ್ರೀನಿರಹಾತುರಃ ||೪೪||
 ಶ್ರೀವಾಂಭಾಸ್ಥಾನಮಗಮಚ್ಛ್ರಿಯಂ ವಾಂಛಂಸ್ತದಾ ಹರಿಃ |
 ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧೃಜ್ಞಿತ್ಯಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರೋಜ್ವಲಪಾಲಕಃ ||೪೫||
 ತಪಸ್ವೇವೇ ನಿರಾಹಾರಃ ಶತವರ್ಷಾಣ್ಯನನ್ಯಥೀಃ |
 ತಪೋ ಘೋರತರಂ ತೇವೇ ಮುನೀನಾಂ ವಿಸ್ಮಯಾವಹಂ ||೪೬||

ವಿತ್ತನು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಶಂಭುವಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಂತೋಷ
 ದಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ಪದ್ಮಾದೇವಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾ
 ಗುವ ಪುತ್ರಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಮನ್ಮಥನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೇ
 ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಯಮದಿಂದ ವಾಸಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.
 ||೪೦-೪೧-೪೨||

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮನ್ಮಥಾಂತಕನೂ, ದೇವತೋತ್ತಮನೂ ಆದ ಶಿವನನ್ನು ಆ
 ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ವಾಸಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.
 ಆದ್ದರಿಂದ ಮನ್ಮಥಾಂತಕನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಕಮಲಾಲಯವೆಂಬ
 ಹೆಸರಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ವೇದಿಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಕಾತರನಾಗಿ ತಾನೂ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೇ ಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಆಗ ಶ್ರೀವಾಂಭಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ||೪೩-೪೪||

ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನಿತ್ಯವೂ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ
 ವಾದ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನೂರುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಹಾರವನ್ನೇ ತೆಗೆದು
 ಕೊಳ್ಳದೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಮುನಿ
 ಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ವಿಷ್ಣುವು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಮೂರ್ಛ

ತ್ರಿಕಾಲಮರ್ಚಯಂಭಂಭುಂ ಬಿಲ್ವಪತ್ರ್ವೈಶ್ಚ ಕೋಮಲೈಃ |

ಪಂಚಾಮೃತೈಃ ಪಂಚಗವ್ಯೈರ್ಗಂಧಚಂದನವಾರಿಭಿಃ ||೪೭||

ಧೂಪೈರ್ದೀಪೈಶ್ಚ ನೈವೇದ್ಯೈರುಪಚಾರೈರನೇಕಶಃ |

ಸ್ತವಸ್ಥೇವಂ ಮಹಾದೇವಂ ಚಿಂತಯನ್ನಬ್ಧಿಕನ್ಯಕಾಂ ||೪೮||

ವಿರಹಾತ್ಸತ್ಪ್ರಿಯಾ ದೇವ್ಯಾ ಸುಶ್ರುಂ ಚಾಹರಹರ್ಯಯೌ |

ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಂ ದೇವಂ ಶ್ರೀವಾಂಛೇಶಂ ವಿಚಿಂತಯನ್ ||೪೯||

|| ವಿಷ್ಣುರುವಾಚ ||

ವಾಂಛೇಶ ತುಚ್ಛಫಲದೇಷು ನ ಮೇ ಸ್ಪೃಹಾಸ್ಯಾ

ತ್ವಚ್ಛಂ ತ್ವಮೇವ ಶ್ರುತಿಮೌಳಿಗಿರಾಂ ಸದೈವ |

ಇಚ್ಛಾ ಭವೇತ್ತವ ಪದೇಮನು ಭಕ್ತಿಭಾವಂ

ತ್ವಚ್ಛಾಸನಂ ಕಲಯತೋ ಮಮ ಕಿಂ ಹಿ ಭೋಗೈಃ ||೫೦||

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಮಲವಾದ ಬಿಲ್ವದಳಗಳು, ಪಂಚಾಮೃತ, ಪಂಚಗವ್ಯ, ಗಂಧ, ಚಂದನ, ನೀರು, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದಲೂ ಉಚಿತವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ, ವಿರಹದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೃಶನಾಗುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಶ್ರೀವಾಂಛೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೪೭-೪೮-೪೯-೫೦||

ಎಲೈ ವಾಂಛೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನೀಚಫಲಪ್ರದವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ನೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನೇ ಗುರಿಯಾಗಿರುವೆ. ದೇವ, ನಿನ್ನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿ. ಮಹೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸೇವಕರಾದ ನಮಗೆ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಏನುತಾನೇ ಪ್ರಯೋಜನ? ||೫೦||

ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಹರಿವಚನಂ ನಿಶಮ್ಯ ಶಂಭು
ಸ್ತಸ್ತೈತಾಮಚಿರಾತ್ತದಾ ದದರ್ಶ |
ಮೂರ್ತಿಂ ಸ್ತಾಂ ತ್ರಿನಯನೀಮಿಂದುಚೂಡಯುಕ್ತಾ
ಮಭ್ಯೋದ್ಯಪ್ರಥಿತೋರುಚಾರುಬಿಂಬಾಂ

||೫೦||

ಸಂಪ್ರೋಚಿನಾಂತ್ಸ್ಮರರಿಪುಃ ಪ್ರಣತಂ ಮುರಾರಿಂ
ದೇವ್ಯಾಃ ಕಟಾಕ್ಷವಶತಸ್ತವ ಜನ್ಮ ಭೂಯಾತ್ |
ಮಾರಸ್ಯ ತೇ ತನುಭುವಃ ಕಮಲಾವಶಾ ಸ್ಯಾ
ನ್ನಿರ್ಮಾಹಿ ಲೋಕಮಧುನಾ ತವ ಲೋಕಗುಪ್ತೈಃ

||೫೧||

ಅಸನ್ಮಪಾಣಿಸ್ಥಿತಲಿಂಗಮೈಶಂ
ಮೃದ್ವರ್ಚ್ಯ ಮೃದ್ವಾತಿ ಸ ಪಾಪಜಾಲಂ |
ಯೋಗಾಲವಾದ್ಯಂ ವಿರಚಯ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ
ಮಲ್ಲೋಕಮೇವಾಶು ವಸೇತ್ಸಧನೈಃ

||೫೨||

ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಂಭುವು ಕೂಡಲೇ
ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಚಂದ್ರಚೂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ
ದೊಡ್ಡದೂ ಆದ ತನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದನು. ||೫೦||

ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವಾದ ಆ ಶಂಕರನು ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿರುವ
ಮುರಾಂತಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು, ದೇವಿಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ
ಮನ್ಮಥನ ಜನ್ಮವು ಪುನಃ ಉಂಟಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಧೀನವಾಗುವುದು. ಈಗ ನೀನು
ನಿನ್ನ ಲೋಕರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳು. ||೫೧||

ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಪಾರ್ಥಿವಲಿಂಗವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದ ಮಾನವನು
ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವನ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ
ರೂಪವನ್ನು ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆದು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು
ಜೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಧನ್ಯನು ಎಂದು ಶಿವನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ
ನುಡಿದನು. ||೫೨||

ನಿರಗಾದುರಗಾರಿಕೇತನಃ

ಶಿವನಾಕಾಂಕ್ಷಾತಸಾರವರ್ಷತರ್ಷಃ |

ಸಮನಾಸ್ಯ ನಿಜಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ತದಾನೀಂ

ಸ್ಮರಮುದ್ವೇಧ್ಯ ತದಾಧಿಜಾಕಟಾಕ್ಷೈಃ

||೫೪||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಕಮಲಾಲಯ

ಶ್ರೀ ವಾಂಛಮಹಿಮಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ ದ್ವಾವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಶಿವನ ವಾಕ್ಯಾಮೃತಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಪುನಃ ಪಡೆದನು, ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು |೫೪||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

‘ ಕಮಲಾಲಯ ’ ‘ ಶ್ರೀವಾಂಛ ’ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯೈ

ನವಮಾಂಶೇ

ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸೃಂದ ಉವಾಚ ॥

ತತಃ ಸ ಸುಂದರಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕಮಲಾಲಯಮುತ್ತಮಂ .

ಹೃದಯಾನಂದಸಂದೋಹಂ ತಮುದ್ವಾಹಸ್ಥಲಂ ಉಮೇಃ ॥೧॥

ದೇವರ್ಷಿ ಸ್ಥಾಪಿತೋತ್ತಂಗಲಿಂಗಸಂಘವಿರಾಜಿತಂ ।

ಅನಂದೇಶಾದಿಸಿದ್ಧೇಶಮಚಲೇಶಂ ಸ ಸುಂದರಃ ॥೨॥

ಹಾಟಕೇಶಂ ಚ ತುಷ್ಪಾವ ಶ್ರೀನಲ್ಮೀಕಮಹೇಶ್ವರಂ ।

ಸ್ನಾತ್ವಾ ದೇವೇಶಸರಸಿ ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ॥೩॥

ಸಂಪ್ರಣಮ್ಯ ಮಹಾದೇವಂ ಸುಂದರಃ ಶಶಿಶೇಖರಂ ।

ಕ್ರಮೇಣ ಪಂಚಲಿಂಗಾನಿ ತುಷ್ಪಾವಾಥ ಸ ಸುಂದರಃ ॥೪॥

ಇವೃತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದೇವಿ, ಅನಂತರ ಸುಂದರನು ಮನಸ್ಸಿನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದೂ ಉತ್ತಮವೂ ವಿವಾಹಸ್ಥಳವೂ ಆದ ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಳವಾದರೋ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎತ್ತರವಾದ ಲಿಂಗಸಮೂಹಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸುಂದರನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವೇಶನ ಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಸ್ಕರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಂದ್ರಚೂಡನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಆನಂದೇಶ್ವರ, ಆದಿಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ, ಅಚಲೇಶ್ವರ, ಹಾಟಕೇಶ್ವರ

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಆನಂದೇಶ ಸುನಂಗಿತ ತ್ರಿಭುವನ ಮಂದಾರವ್ಯಂವಾನತಂ
ಪಾದಾಬ್ಜೋತ್ಥ ಮರಂವಸುಂದರಮಹಾನಂದಾಂಬು ನೀಚೀಸ್ಥಿತಃ |
ಮಚ್ಚಿತ್ತಾಖ್ಯಮಿಲಿಂದ ಏವ ನಿತರಾ ಪಾತುಂ ತನಾದ್ಯಾದರಾ-
ನ್ನಿಂದನ್ನರ್ಥಚತುಷ್ಟಯಂ ಕಲಯತೇ ಪುಣ್ಯೇಂದಿರಾಯಾಃ ಪುರೇ ||೫||

ಇತಿ ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ಹೃಷ್ಣಾತ್ಮಾ ಸಿದ್ಧ್ಯಷ್ಟಕಗತಿಪ್ರದಂ |
ಸಿದ್ಧೇಶಂ ಸಮ್ಯಗಾರಾಧ್ಯ ಪ್ರತುಷ್ಟಾವ ಸ ಸುಂದರಃ ||೬||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಸಿದ್ಧೇಶ ಸಿದ್ಧನಿಗಮೋತ್ತಮಮೌಳಿನಾಚಾಂ
ಮೋಚಾ ಸದೃಕ್ಷವಚಸಾಂ ತ್ವಯಿ ವಿದ್ವಿಭಾವಂ |

ಮತ್ತು ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರರೆಂಬ ಐದು ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ
ಪಂಚಲಿಂಗಗಳನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು ||೧-೨-೩-೪||

ಎಲೈ ಆನಂದೇಶ್ವರನೇ, ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ನೀನು ಆನಂದಗೊಳಿಸುವ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೂಡೆದಿರುವೆ. ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪು ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸದಾ
ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ದೇವದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ
ಗಳಿಂದಂಟಾದ ಮಕರಂದವೆಂಬ ಸುಂದರವಾದ ಮಹಾನಂದಮೋದಕದ ಪ್ರವಾಹ
ದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಭ್ರಮರವು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಮಕರಂದವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವುದು ಅದರಿಂದಲೇ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ
ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥಚತುಷ್ಟಯವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಮುಕ್ತಿ
ಪ್ರದವಾದ ಈ ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ||೫||

ಹೀಗೆ ಸುಂದರನು ಆನಂದೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗ
ನಾಗಿ ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಸುಂದರನು ಈರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೬||

ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೇ, ಮಧುರವಾದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ
ಸಿದ್ಧಾಂತರೂಪದಿಂದಿರುವ ವೇದಾಂತವಚನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಮುಗ್ಧೇಂದುಸಿದ್ಧ ಸುಲಲಾಮ ನಿಜಾಕ್ಷಸೋಮ-

ಮಾಮದ್ಯ ಸಾಹಿ ಭವ ಸಿದ್ಧಿಕರೋ ಮಹೇಶ

||೭||

ಇತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಸಿದ್ಧೇಶಮಚಲೇಶಂ ಯಯೌ ತದಾ |

ವಿನಯಾವನಶೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತವೀದಿಂದುಭೂಷಣಂ

||೮||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಅಚಲಾಧಿಪರಾಜಕನ್ಯಾ

ಕುಚಲೀಲಾಯಿತ ವಕ್ಷಸಾ ವಿಶಾಲ |

ಇಭಸಂಭವ ಚರ್ಮಚೇಲ ಫಾಲಾ

ನಲ ದಗ್ಧಸ್ಮರ ಮಾಂ ಹಿ ಸಾಹಿ

||೯||

ಅಚಲಾಧೀಶಜಾಜಾನೇ ಶೇ ಸಾದಾಬ್ಜಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ |

ನತ್ಯಾ ಸಾ ಅಚಲಾಧೀಶಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ಹಾಟಿಕೇಶ್ವರಂ

||೧೦||

ಅಭಿತುಷ್ಟಾನ ಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ರಾಜರಾಜಕಲಾಧರಂ

||೧೧||

ವೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಸುಂದರವಾದ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಹಣೆಯುಳ್ಳ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಚಂದ್ರನೇತ್ರನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ಇಂದು ಕಾಪಾಡು. ||೭||

ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೋತ್ರಮಾಡಿ ಸುಂದರನು, ಅನಂತರ ಅಚಲೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಗೈದಿ ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ಚಂದ್ರಭೂಷಣನಾದ ಆ ಮಹೇಶನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ||೮||

ಪರ್ಮತರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಸ್ತನವಿಷಯಕ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ವಿಶಾಲ ವಕ್ಷಸ್ಕಳವುಳ್ಳವನೇ, ಗಜಚರ್ಮವನ್ನೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೇ! ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ||೯||

ಪಾರ್ಶ್ವೇಶಮುಖನೇ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಸುಂದರನು ಅಚಲಾಧೀಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹಾಟಿಕೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಂದ್ರಕಲಾಧಾರಿಯಾದ ಹಾಟಿಕೇಶ್ವರಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ||೧೦-೧೧||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಅಹಿಕಟಿಕಾಯಿತ ಪಾರ ದೇವಮೌಲಿಕೋಟಿ-

ವಿಲಸದ್ಗಂಗಾಜಟೋರುಜೂಟಿ ಪಾಹಿ-

ನಟಿನೇನ ನಿಮಗ್ನ ಭೂತಲ

ಕಟಿಚೇಲತ್ವಕ್ಕೃತ ಹಾಟಿಕೇಶ ಪಾಹಿ

||೧೨||

ಏವಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಹುಟಿಕೇಶಂ ಸುಂದರಃ ಪ್ರಯಯೌ ತತಃ |

ವಲ್ಮಿಕೇಶಂ ತತೋ ನತ್ವಾ ಸ್ತುತ್ವೈವಂ ಭಕ್ತಿಭಾನಿತಃ

||೧೩||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಚಂದ್ರಾಪೀಡಕೃಲೋರುಮೌಳಿ ಸುಜಟಾಜೂಟಾಹಿಮೌಲೀಮಣಿ-

ಭ್ರಾಜದ್ಗಾಂಗತರಂಗಸಂಭವಲಸದ್ರಕ್ತೋರುಸದ್ಧಲ್ಲಕಂ |

ತತ್ರತ್ಯೋರು ಸಮೀರಲೋಲಿತ ಮಹಾಗಂಧಾನುಬಂಧೋದ್ಯತ-

ದಿಗ್ವಕ್ತ್ರಾಣಿ ಪರಾಜಿತಾನಿ ಹಿ ವಿಭೋ ಪಾಪಾಭಿಹಂತ್ವಾಣಿ ಕೇ

||೧೪||

ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಂಕಣವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇವದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವಳು. ನಿನ್ನ ನಾಟ್ರದಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯೇ ತಗ್ಗಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸೊಂಟದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ ಹಾಟಿಕೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಕಾಪಾಡು. ||೧೨||

ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನೇ ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾಮುನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಜಡೆಗಳ ಭಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸರ್ಪದ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ನೀನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗಾನದಿಯ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಪುತಾವರೆಗಳು ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಹೂಗಳ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ದಿಷ್ಟಿಖಗಳು ಪರಾಗಗಳಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವುವು. ವಿಭುವೇ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪಾಪನಾಶಕಗಳೆನಿಸಿವೆ. ||೧೪||

ತ್ವಂ ಶಂಭುಃ ಕಾಲ್ಮಲೀಕಿಃ ಶ್ರುತಿಗದಿತಯಶಾ ಬಿಲ್ವನಿರ್ಬಿಲ್ವಪೂಜ್ಯೋ
ವಲ್ಮೀಕೋರುಸುಮಧ್ಯ ಸಂಸ್ಥಿತಮಹಾಲಿಂಗಂ ತ್ವದದ್ರಾಕ್ಷಿಷಂ ।
ಧನ್ಯಸ್ತೇನ ಸುರಾದಿಮಾನ್ಯಪದವೀಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚ ಮನ್ಯೇ ವಿಭೋ
ಕೋಽನ್ಯೋ ಮಾಸಮುಜ್ಜಿಷುರೇವ ಭಗವನ್ಸಂಸಾರ ಸಂತಾರಣೇ ॥೧೫॥

ಭವ ಭೂತಸತೇ ಭವೋದ್ಭವ

ವಿಭವಂ ಭಾವುಕಮೇವ ತೇನುಭಾವಂ ।

ಭವಸಂತಾರಣಾಯ ಸಂಭವೇ

ಹರ ಭರ್ಗಾಮಲ ಭೀಮ ಭನ್ಯ ಪಾಹಿ

॥೧೬॥

ಭರ್ಗಾನಂಗವಿಲೋಪಿಲೋಚನ ವಿಭೋ ಗಂಗಾವತಂಸೋಜ್ಜ್ವಲ
ಜ್ವಾಲಾಕ್ಷಾ ತುಲಜ್ವಾಲಕೀಲಿತಪುರಂ ಸಂನಿಾಲಿತಂ ತೇಕ್ಷ್ಣರಾತ್ ।

ಶಂಭುವೇ, ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಸರ್ವಮಲವನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುವಂತಹ
ತೇಜೋರೂಪಿಯು (ಜ್ವಲಂತಂ ಕಲಯತಿ ಅಪಗಮಯತಿ ಮಲಮಿತಿ ಕಲ್ಮಲೀಕಂ
ತೇಜಃ ತದ್ವಾನ್ ರುದ್ರಃ ಕಲ್ಮಲೀಕಿಃ) ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು.
ಬಿಲ್ವದಳ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಾರ್ಹನು. ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಶಿವಲಿಂಗರೂಪದಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಕಂಡೆನು. ಪ್ರಭುವೇ, ನಾನೇ
ಧನ್ಯನು ಷೇವತೆಗಳೇ ನೊದಲಾದವರಿಂದ ಮಾನ್ಯನಾದ ಪದವಿಯು ನನಗೆ ಈಗ
ಬಂದಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಗವಂತನೇ, ನೀನಲ್ಲದೇ ಮತ್ತಾರು ನನ್ನನ್ನು ಈ
ಸಂಸಾರದಿಂದ ದಾಟಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಿರುವನು? ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈಗ
ನಾನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಈ ಭವಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಬಲ್ಲರು? ॥೧೫॥

ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾದವನೇ, ಸಕಲ ಭೂತಗಳಿಗೂ
ನೀನು ಒಡೆಯನು. ಜಗದುದ್ಭವ ಹೇತುವು. ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಮತ್ತು
ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ವೈಭವವೇ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ದಾಟಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗು
ತ್ತದೆ ಶಿವ. ಮನ್ಮಥ ಮತ್ತು ಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ನಿರ್ಮಲನೂ,
ಶತ್ರುಭಯಂಕರನೂ ಅದ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ॥೧೬॥

ಯಮನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನೀನು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಭಸ್ಮ
ಮಾಡಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು, ವಿಭುವೇ! ನೀನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನಾಗಿ

ಘೋರ್ಣಂತಿ ತ್ರಿದಶೋರುಘೋರಪಟಲೀಭೂರ್ಣಾರ್ಥಶಾ ತೇ ವಿಭೋ
ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಪುನರೇಧತಾಂ ಹರ ವಿಭೋಃಪರ್ಣಾಪತೇ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ||೧೭||

ಇತಿ ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಸೋಮಾಸ್ಕಂದಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ।

ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಾನೀನಂ ವಲ್ಮೀಕೇಶಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ||೧೮||

ರತ್ನ ಪ್ರಭಾಸುವಿಲಸತ್ಪರ್ಮೇಂದು ವಿಜಿತಾನನಂ ।

ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿನಯನಂ ಗಂಗಾಚಂದ್ರಕಲಾಧರಂ ||೧೯||

ವರದಾಭಯಹಸ್ತಂ ಚ ನಾಗಪಾದವಿರಾಜಿತಂ ।

ತ್ಯಾಗರಾಜಂ ಮಹಾದೇವಮಗಜಾಕಾಂತಮಾಶ್ವರಂ ||೨೦||

ಧರಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯು. ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲಾನೇತ್ರದಿಂದ ಹೊರಟ
ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಜ್ವಾಲೆಗಳೇ ಆ ತ್ರಿಪುರರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದುವು ಕ್ಷಣಕಾಲ
ತೆರೆದ ನಿನ್ನ ಉರಿಗಣ್ಣಿನಿಂದ. ದೇವತೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಹಾಹಾಕಾರದಿಂದ ಭೂಮ್ಯಾ
ಕಾಶಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾದುವು. ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ
ಸಕಲಲೋಕವೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಪುನಃ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡೆಯಲಿ,
ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ||೧೭||

ಹೀಗೆ ಸುಂದರನು ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಅನಂತರ, ವಲ್ಮೀ
ಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ರತ್ನ ಕಾಂತಿ
ಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಪೂರ್ಣಮಾಚಂದ್ರನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಖ
ವುಳ್ಳವನೂ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿನೇತ್ರನೂ, ಗಂಗೆ, ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳನ್ನು
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ವರದ, ಮತ್ತು ಅಭಯಹಸ್ತಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ,
ಸರ್ಪವನ್ನು ಪಾದಾಭರಣವನ್ನಾಗಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ಉಮೆ
ಯಿಂದ ಅಲಿಂಗನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭುಜವುಳ್ಳವನೂ, ಪಾರ್ವತೀರಮಣನೂ, ಎಶ್ವರ
ಸಂಪನ್ನನೂ, ದೇವತೋತ್ತಮನೂ, ಜಿಂಕೆ ಮತ್ತು ಟಂಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ,
ಸೌಮ್ಯನೂ, ವಿಕಾರರೂಪಿಯೂ (ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳಾದ) ಅಂಬಿಕಾರಮಣನೂ, ಆದ
ತ್ಯಾಗರಾಜೇಶ್ವರನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿದನು. ||೧೮-೧೯-೨೦||

ಮೃಗಟಂಕಧರಂ ಸೌಮ್ಯಂ ವಿಕಟಂ ಸಾಂಬುಮಿಶ್ರರಂ ।
 ಇಂದ್ರಾಯ ವಿಷ್ಣುನಾ ದತ್ತಂ ಸೋಮಾಸ್ಕಂದಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ॥೨೦॥
 ಇಂದ್ರೇಣಾಪಿ ಪುರಾ ದತ್ತೋ ಮುಚುಕುಂದಾಯ ಭೂಭುಜೇ ।
 ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷೋರು ಸಾಹಾಯ್ಯೇ ತದಾಜ್ಞಾ ದಿಶಿಜಾದ್ ನೇ ॥೨೧॥
 ಶೇನ ಚೈತ್ರರಥೇನೈವ ಸಮಾನೀತಾಃ ಮಹೇಶ್ವರಾಃ ।
 ಸಪ್ತ ಶೇಷಾಮಾದಿನೋತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿತಃ ಕಮಲಾಲಯೇ ॥೨೨॥
 ತಂ ನತ್ವಾ ದೇವ ದೇವೇಶಃ ಸೋಮಂ ಸೋಮಾರ್ಥಶೇಖರಂ ।
 ಪುಲ್ಲಕಲ್ಪಾರಮಾಲಾಂತಂ ಶಶಾಂಕದ್ಭೂತಿರೇಹಕಂ ॥೨೩॥
 ಪ್ರಾಣಃ ಸೀದ್ಧಕ್ರಿಸರನಾ ತಥಾಸ್ತಾನೀನ್ಮಹೇಶ್ವರಂ ॥೨೪॥

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಗಂಗಾತುಂಗತರಂಗಸಂಗಸುಮಹಾಮೌಲೀ ಕೌಲಂಗಾಂತಧ್ವ-
 ಜ್ಞಾತಂಗತ್ವಗಲಂಕೃತಾಂಗ ಭುಜಗಾಭೋಗಾಂಗಸಂಗಪ್ರಭೋ ।

ಅಲ್ಲಿರುವ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹೇಶ್ವರಲಿಂಗವನ್ನು ಹಿಂದೆ ವಿಷ್ಣುವು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರನು ದೈತ್ಯಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಮುಚುಕುಂದನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಜಯಶೀಲನಾದ ರಥವುಳ್ಳ ಆ ಮುಚುಕುಂದನು ಅದನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತಂದು, ಏಳುಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶಿವಲಿಂಗವು ಈ ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸುಂದರನು ದೇವತೋತ್ತಮನೂ, ಉಮಾರಮಣನೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನೂ, ಅರಳಿದ ಕೇವಲವರೆಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಚಂದ್ರನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಆದ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ ವಿನಯಪೂರಿತನಾಗಿ ಇಂತು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೨೦-೨೨-೨೩-೨೪-೨೫||

ಗಂಗಾನದಿಯ ಮೊಡ್ಡ ಮೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಮೊಡ್ಡ ತಲೆಯುಳ್ಳವನೇ! ಚಂದ್ರನನ್ನು ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೇ! ನೀನು ಅನೇಕವರ್ಷವನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ, ಅದಿಶೇಷ

ಉಕ್ಷಾಂಗಸ್ಥಿತ ದಿವ್ಯಭಸ್ಮಸುಮಿಲದ್ಗಂಧಾಂಗರಾಗೋಲ್ಲಸ-

ತ್ವಾಗಾಧೀಶ ಮದಾಗಜಾಮುಖಕೃಪಾಂಗಂ ಭಜೇ ಶಂಕರಂ ||೨೬||

ಮಾತಂಗಾನಂಗಭಂಗಂ ಮುರರಿಪುಹೃದಯಾನಂದಸಂದೋಹಕಂದಂ ।

ಕುಂದೇಂದುದ್ಭುತಿರಂಜಿತಾಂಗಮಸಕೃತ್ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ಯಾಗಾಧಿಪಂ ||೨೭||

ಮದ್ಭಾಗಧೇಯಮಗಜಾರ್ಧಕೃತಾಂಗಸಂಗಂ

ಸಾರಂಗರಂಜಿತಕರಂ ವರಲಿಂಗಸಂಗಂ ।

ಆಗಸ್ವರಾಂತಕಹರಂ ಗರನೀಲಕಂಠಂ

ತ್ಯಾಗಾಧಿಪಂ ಹೃದಿ ಭಜಾಮಿ ಮಹಾಘನಾಶಂ ||೨೮||

ಉತ್ಪಲ್ಲಹಲ್ಲಕಲಸತ್ಯಮನೀಯಮಾಲಂ

ವ್ಯಾಲಾನಲಾಕ್ಷಕರಧಾರಿತತೇಜಶಾಲಂ ।

ನನ್ನ ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ವೃಷಭವಾಹನನೇ! ದಿವ್ಯವಾದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಗಂಧದ ಲೇಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ತ್ಯಾಗಾಧೀಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಪರ್ಮತರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವ ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ||೨೬||

ಗಜಾಸುರನನ್ನು ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೃದಯದ ಅನಂದಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮೊಳಕೆಯಂತಿರುವವನೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಅವಯವವುಳ್ಳವನೂ, ಆದ ತ್ಯಾಗರಾಜೇಶ್ವರನನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಪದೇಪದೇ ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ||೨೭||

ನನ್ನ ದೈವವೂ, ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಅರ್ಧ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಒಂದುಕೈಯಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವವನೂ, ಅಪರಾಧಮಾಡಿದ ಯಮನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನೂ, ವಿಷಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಕಪ್ಪಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವನೂ, ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನೂ ಆದ ತ್ಯಾಗಾಧಿಪನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ ||೨೮||

ಅರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನೋಹರವಾದ ಹಾರವುಳ್ಳವನೂ, ಭಯಂಕರವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಹಣೆಗಣ್ಣಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶೂಲವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಅರಳಿದ ನನ್ನ

ಉಲ್ಲಾಸಿತಾಬ್ಜಹೃದಯೇ ತವ ಪದ್ಮಪಾದ-
ಮುಲ್ಲಾಸಿತಂ ಹಿ ಭವೇತ್ಕುರು ತ್ಯಾಗರಾಜ

|| ೨೯ ||

ರತ್ನ ಪ್ರಭಾಪರಿಲಸತ್ಕುಮುದೋರುಮಾಲಾ
ಜಾಲೋತ್ತಮಾಂಗ ಕುಸುಮಾತ್ರಸುಗಂಧಗಂಧಂ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛಶಾಂಕಧವಳಂ ಗಿರಿಜಾರ್ಥಗಾತ್ರಂ
ಪಶ್ಯೇ ತ್ರಿನೇತ್ರಸುಧುನಾ ಸುಪನಿತ್ರಗಾತ್ರಂ

|| ೩೦ ||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತಂಧ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಥಂ ತ್ಯಾಗಾಧಿಪಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಅಗಜಾನಾಯಕಂ ತದಾ ।
ಸಾನಂದಾಶ್ರುಲಸದ್ಗೋಷ್ಠೋ ಹೃಷ್ಯದ್ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಃ || ೩೧ ||
ಶಿಪಿವಿಷ್ಣಾಗ್ರತಸ್ತಸ್ಮಾ ನಿಷ್ಕಾಮಯುಕ್ತೇನ ಚೇತಸಾ ।
ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭಗವಾನಿದುಚೂಡಃ ಸಸುಂದರಂ || ೩೨ ||

ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪದ್ಮದಂತಿರುವ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ,
ಭಗವಂತನೂ ಆದ ತ್ಯಾಗರಾಜಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೂ ಸಂತೋಷ
ಭರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. || ೨೯ ||

ರತ್ನಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಮಾಲೆಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ತಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಹೂವುಗಳಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾದ
ಸುಗಂಧಪರಿಮಳವುಳ್ಳವನೂ, ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಶುಭ್ರವರ್ಣನೂ,
ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನೂ, ಮೂರುಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ಅತಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ
ಆದ ತ್ಯಾಗರಾಜೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು
ಸುಂದರನು ತ್ಯಾಗರಾಜೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. || ೩೦ ||

ಹೀಗೆ ಸುಂದರನು ಪಾರ್ವತೀರಮಣನಾದ ತ್ಯಾಗರಾಜಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿ ಆಗ ಆನಂದಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ ಸಂತೋಷ
ದಿಂದ ರೋಮಾಂಚವೆಂಬ ಕವಚವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಿ
ಯುಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆನಿಸಿದ ಭಗ
ವಂತನು ಸುಂದರನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಭಸ್ತುರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತದೇಹವುಳ್ಳವನೂ,
ಶಿವನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅಂತರಂಗವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಆ ಸುಂದರನನ್ನು ನೋಡಿ, ದೇವಿ

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಯುಕ್ತಾಂಗಂ ಹರಸಂಗಿಹೃದಂತರಂ ।

ಉನಾಚ ದೇವೀನಾಲೋಕ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಶ್ಚಾಭ್ಯುನಾಚ ತಂ ||೩೩||

|| ಮಹೇಶ್ವರ ಉನಾಚ ||

ಸುಂದರಾಗಚ್ಛ ಭದ್ರಂತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸುಂದರ ಏವ ಹಿ ।

ಮನು ದಾಸ್ಯೇ ನಿಯುಕ್ತೋ ಹಿ ಭಕ್ತೋಽಸಿ ತ್ವಂ ಮನಾಧುನಾ ||೩೪||

ವಸ ತ್ವಂ ಕಮಲಾನಾಸೇ ವಿನುಲೇ ಮುಕ್ತಿದಾಯಿನಿ ।

ದೇವತೀರ್ಥೇಽನಿಶಂ ಸ್ನಾಹಿ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ||೩೫||

ವಸ ತ್ವಂ ನಿಯತಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ಲೇತ್ರೇಸ್ತಿಸ್ವರ್ದಕಾಮದೇ ।

ಪಶ್ಯ ಮಾಂ ಸತತಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ||೩೬||

ಅವಿಮುಕ್ತಶರೀರಃ ಸನ್ನದಂಗೇ ಲಯಮೇಷ್ಯಸಿ ।

ಯಾ ಸಾ ಪೂರ್ವಂ ಕಮಲಿನೀ ತರುಣೀ ಮೀಲಿತೇಕ್ಷಣಾ ||೩೭||

ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೩೧-೩೭||

ಅಯ್ಯ ಸುಂದರನೇ, ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸುಂದರನೇ ಸರಿ. ನನ್ನ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತ ನಾಗಿದ್ದ ನೀನು ಈಗ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮೋಕ್ಷ ವನ್ನು ಕೊಡುವ ಈ ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು. ನಿತ್ಯವೂ ದೇವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರು. ನೀನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತ ನೆನಿಸುವೆ. ||೩೪-೩೫-೩೬||

ಕೊನೆಗೆ ಈ ಶರೀರಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯು ತ್ತೀಯಿ. ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟ ತರುಣಿಯಾದ ಕಮಲಿನಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಈಗ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ, ವೇಶ್ಯೆಯರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅಂಕುರ (ಮೊಳಕೆ) ಪ್ರಾಯಳಾಗಿ

ಸಂಜಾತಾ ಸಾ ಮದಾದೇಶಾದ್ವಶ್ಯಂ ವೇಶ್ಯಾಕುಲಾಂಕುರಾಃ ।

ತಸ್ಯಾಃ ಪಾಣಿಗ್ರಹಂ ತೇದ್ಯ ಕಾರಯಾಮ್ಯುಧುನಾ ಗಣ

॥೩೮॥

ಕಲ್ಯಾಣಕಲ್ಪಿತಂ ತ್ವಾಂ ಚ ಸಂಪಶ್ಯಾಮಿ ದಿನೇದಿನೇ ।

ಮಮಾದೇಶಂ ಕುರುಷ್ವೇತಿ ತಮುನಾಚ ಮಹೇಶ್ವರಃ

॥೩೯॥

॥ ಸೂತ ಉವಾಚ ॥

ಇತ್ಥಂ ತ್ಯಾಗಾಧಿಪಸ್ಯ ಪ್ರಿಯವಚನಮಹೋ ಸುಂದರಃ ಶಂಬರಾಂಕೋ-

ಪ್ರೋದ್ಯನ್ಮಾಳಿಪದಾಂಬುಜಂ ಸುರಸದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಲೋಕ್ಯಾದರಾತ್ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನೈ ಕಮಲಾವಿಲಾಸಸದನೇ ದೇವಂ ಹಿ ಪಶ್ಯನ್ನದಾ

ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿರ್ಭರಮಾನಸೇನ ಸುಮಹತ್ಕಾಲಂ ಸ ನಿನ್ನೇ ದ್ವಿಜಃ

॥೪೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ

ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸುಂದರಭಕ್ತಕೃತಪಂಚಲಿಂಗತ್ಯಾಗರಾಜಸ್ತುತಿ

ವರ್ಣನಂ ನಾಮ ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅವತರಿಸುವಳು. ಎಲೈ ಗಣಮುಖ್ಯನೇ, ಈಗ ಅವಳೊಡನೆ ನಿನಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ
ವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು. ವಿನಾಹದೀಕ್ಷಿತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೋಡು
ತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಸೆಂದು ಮಹೇಶ್ವರನು ಸುಂದರ
ನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ॥೩೭-೩೮-೩೯॥

ಹೀಗೆ ಸುಂದರನು ತ್ಯಾಗರಾಜೇಶ್ವರನ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ
ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆನಿಸಿದ ಶಂಕರನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ದಿವ್ಯ ಭಕ್ತಿರಸಭರಿತವಾದ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಕಮಲಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಯಾಗಿರುವ ಆ ಪ್ವೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ಯಾವಾಗಲೂ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದರ್ಶನ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಹಳಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ॥೪೦॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಕಮಲಾಲಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಮಾಡಿದ

ಪಂಚಲಿಂಗಸ್ತುತಿ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗರಾಜೇಶ್ವರ ಸ್ತುತಿವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಶ್ರೀಃ

|| ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ||

ಅ ಧ ಶ್ರೀ ಶಿ ವ ರ ಹ ಸ್ತೈ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಚತುರ್ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

|| ಮುನಿರುವಾಚ ||

ತಸ್ಮೋದ್ವಾಹಃ ಕಥಮಭೂತ್ಸಂದರಸ್ಯ ಗಣಾಗ್ರಣೇಃ |

ತನ್ಮೇ ವಿಸ್ತರತೋ ಬ್ರೂಹಿ ಶ್ರವಣೇ ವಿಧೃತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ||೧||

|| ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ ||

ಶೃಣು ತೇ ವಿಪ್ರವರ್ಯಾಢ್ಯ ವದಾಮಿ ಚ ವಿಶೇಷತಃ |

ಕಮಲಿನ್ಯಾಸ್ತಥೋಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕಮಲಾಲಯಮಧ್ಯಮೇ ||೨||

ತತಃ ಪೂರ್ವಪುರೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಾ ಮ್ನಾ ಶೃಂಗಾರನಾಯಿಕಾ |

ವಿದ್ಯತೇ ಚಂದ್ರಗಣಿಕಾ ಸೌಂದರ್ಯಾವೃತಸೀಮಭೂಃ ||೩||

ಇವೃತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಓ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಗಣಮುಖ್ಯನಾದ ಆ ಸುಂದರನ ವಿವಾಹವು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಿನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸುಳ್ಳವ ನಾಗಿರುವೆನು ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನು ಸ್ಕಂದಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ||೧||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಈಗ ನಾನು ಕಮಲಾಲಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಲಿನಿಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅವಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಯನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಕಮಲಾಲಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ

ದಿವ್ಯವಲ್ಮೀಕರಂಧ್ರೇಶಂ ಸಾ ಸುತಾಜನನೋತ್ಸುಕಾ ।

ಅರ್ಚಯಚ್ಛಿವಭಕ್ತಾಂಶ್ಚ ದೇವೈತತ್ಸನ್ನೋಹರೈಃ ॥೪॥

ಕನ್ಯಾಶ್ಚ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಹರಿದ್ರವಸನಾದಿಭಿಃ ।

ಗೌರೀಂ ಚ ಪಟ್ಟವಸನಮಾಲಾಕುಂಕುಮಭೂಷಣೈಃ ॥೫॥

ಅಸಕೃತ್ಪೂಜನಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯಾಽನಿಮಿಶ್ರಾಃ ।

ವರಂ ದದತುರೇತಸ್ಯೈದುಹಿತಾ ತೇ ಭವತ್ಪತಿ ॥೬॥

ತದಾ ಕೈಲಾಸನಾಥಸ್ಯ ದೇವ್ಯಾಃ ಶ್ರೀ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ।

ನಾಮ್ನಾ ಕಮಲಿನೀ ಯಾ ಸಾ ತಸ್ಯಾಃ ಕುಕ್ಷುಮನಾತರತ್ ॥೭॥

ತಸ್ಯಾಶ್ಚಕಾರ ದುಹಿತುರ್ನಾಮ ಶೃಂಗಾರನಾಯಿಕಾ ।

ಕಾಂತಿಶೃಂಗಾರವೇಲಾಯಾಸ್ತದಾ ಸಾಗರಿಕೇತಿ ಚ ॥೮॥

ಶೃಂಗಾರನಾಯಿಕೆಯೆಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳಾದ ಚಂದ್ರಗಣಿಕೆ (ವೇಶ್ಯೆ) ಯೊಬ್ಬಳು ಇದ್ದಳು ಇವಳು ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಯಂತಿದ್ದು ಅತಿಸುಂದರಿಯೆನಿಸಿದ್ದಳು. ||೨-೩||

ಅವಳು ಪುತ್ರೀಶ್ವರನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತಳಾಗಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಶ್ರೀ ವಲ್ಮೀಕರಂಧ್ರೇಶ್ವರನ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಶ್ರವಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲದೇ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಮನೋಹರವಾದ ಅರಸಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ಹಾರ, ಕುಂಕುಮ ಮತ್ತು ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಗೌರೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಈ ಶೃಂಗಾರನಾಯಿಕೆಯು ಅನೇಕಬಾರಿಯು ಅಂತಹ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ಇವಳ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನರಿತ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರು ಅವಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ನಿನಗೆ ಸತ್ಪುತ್ರಿಯು ಜನಿಸಲೆಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ||೪-೫-೬||

ಆಗ ಕೈಲಾಸೇಶ್ವರನ ಆಧ್ಯಾಂಗಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪರಿಚಾರಿಕೆಯೆನಿಸಿದ ಕಮಲಿನಿಯು ಆ ಶೃಂಗಾರನಾಯಿಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದಳು. ಆ ಶೃಂಗಾರನಾಯಿಕೆಯೆಂಬ ವೇಶ್ಯೆಯು ಶಿವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಮಗಳ

ಮಾತುಮೂರ್ತಿಮಿವಾನಂದಮೇಕಲಕ್ಷ್ಮಂ ಪ್ರಿಯಾದೃಶಾ ।

ಪುಪೋಷ ಸಾ ಸಾಗರಿಕಾ ಸೌಂದರ್ಯನಿಲಯಂ ವಪುಃ ॥೯॥

ಕಿಮಿಯಂ ತರುಣೀ ಮುಗ್ಧಾ ಕಿಮಿಯಂ ತರುಣಂ ಮಧು ।

ಪ್ರತಿಸಚ್ಚಂದ್ರಲೇಖಃ ಕಿಮಿಯಮಾನಂದಕಂದಲೀ ॥೧೦॥

ಕಾರಣೇನಾವತೀರ್ಣಾ ಕಿಂ ಕಮಲಾ ಕಮಲಾಲಯೇ ।

ಇತಿ ಪಾರನಿಲಾಸಿನ್ಯಸ್ತಾಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಜಗದುರ್ಮಿಥಃ ॥೧೧॥

ಸಾಂಸುಪದ್ಮಾದಿಕ್ಯತಕಪುತ್ರೀಕಾಕಂದುಕಾದಿಭಿಃ ।

ನಿನಾಯು ಸಾ ತದಾ ಬಾಲ್ಯಂ ಮೂರ್ತಿವಾಜ್ಞಾ ಮನೋಭುವಃ ॥೧೨॥

ಬಾಲೋಚಿತಾಸು ಲೀಲಾಸು ತಾಸು ತಾಸು ಚ ಬಾಲಿಕಾ ।

ಅಗಾಯದಾತ್ಮಸ್ವಾಮಿನ್ಯಾ ಗೌರ್ಯಾ ಗೀತಸ್ತವಾವಲೀಂ ॥೧೩॥

ಕಾಂತಿ, ಶೃಂಗಾರ ಇವುಗಳ ಪ್ರವಾಹದಂಶವು ದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವಳಿಗೆ 'ಸಾಗರಿಕಾ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಳು. ಈ ಸಾಗರಿಕೆಯು ಆನಂದಪ್ರದವಾದ ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕತಿಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಿತಕರವಾದ ನೋಟದಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಡಾಗಿರುವ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಳು. ||೨-೮-೯||

ಇವಳೇನು ಸುಂದರಿಯಾದ ತರುಣಿಯೋ! ರಸಭರಿತವಾದ ಜೇನೋ! ಅಥವಾ ಪಾಡ್ರಮೆಯ ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯೋ! ಅಲ್ಲವೇ ಆನಂದದಂಕುರವೋ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರೀತಿದೇವಿಯೋ ಏನೋ! ಎಂಬುದಾಗಿ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ||೧೦-೧೧||

ಮರಳು, ತಾವರೆಹೂವು, ಕೃತಕವಾದ ಬೊಂಬೆ ಮತ್ತು ಚಂಡು ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಆಟದಿಂದ ಅವಳು ಮನ್ಮಥನ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ಕಲಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕಳೆದಳು. ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯು ಬಾಲ್ಯ ಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಆಯಾ ವಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿ, ಅಗಲೇ ತನ್ನ ಒಡತಿಯಾದ ಗೌರೀದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ||೧೨-೧೩||

ಗಾಯಂತ್ಯಾಂ ಮಧುರಂ ತಸ್ಯಾಂ ವೀಣಾಭೂತ್ಪರಿವಾದಿನೀ ।

ಶುಕಾನಾಂ ಕೋಕಿಲಾನಾಂ ಚ ಶರಣಂ ವರುಣಾಲಯಂ ||೧೪||

ನಾಚಿ ವಕ್ರೋಚಿತಾ ತಸ್ಯಾಶ್ಚಂಚಲತ್ವದ್ವಶಾಭವತ್ ।

ತಾಲಾಕಾರಃ ಸಮುನ್ಮೇಷಃ ಕಾಂತಿಸಾರ ಉರಸ್ಕಭೂತ್ ||೧೫||

ಏಕದಾ ವಂದಿತುಂ ನಾಥಂ ವಲ್ಮೀಕಿನಿಲಯಂ ಶಿವಂ ।

ಸಮುತ್ಪುಕಾ ಸಾಗರಿಕಾ ಸ್ತನಿವೇಶಾದ್ವಿನಿರ್ಯಯೌ ||೧೬||

ಸಮರೂಪವಯೋಭಿಃ ಸಾ ಸಖಿಭಿರ್ನಿರ್ಗತಾ ಬಭೌ ।

ಅಜ್ಞಾಶಕ್ತಿಚಮೂಯುಕ್ತಾ ದೇಹಬಂಧೇವ ಮಾನ್ಮಥೀ ||೧೭||

ಯದಾ ಸಾಗರಿಕಾ ಪ್ರಾಪ ದೇವಶ್ರೀಮಂದಿರಾಂತಕಂ ।

ತದಾ ಸುಂದರನಾಥೋಽಪಿ ತಂ ದೇವಂ ವಂದಿತುಂ ಯಯೌ ||೧೮||

ಅ ಸಾಗರಿಕೆಯು ಹಾಗೆ ಇಂವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ವೀಣೆಯೇ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಇಂಚರದಿಂದ ಗಿಣಿಗಳೂ, ಕೋಗಿಲೆಗಳೂ ತಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲದೇ ನಮಗೆ ಇನ್ನು ಸಮುದ್ರವೇ ಗತಿಯೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳಿಗೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಚಲತ್ವವೂ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವಳ ಆಕೃತಿಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ತಾಳೆಯಮರದಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವಕ್ಷಸ್ಥಳವು (ಎದೆಯು) ಕಾಂತಿಗೆ ಸಾರಭೂತ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ||೧೪-೧೫||

ಒಂದುದಿನ ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯು ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಳು. ಅವಳು ಹೀಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಮನ್ಮಥನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರತಿಯು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಸಮೇತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಬರುತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ||೧೬-೧೭||

ಸಾಗರಿಕೆಯು ಮಹಾದೇವನ ಶ್ರೀಮಂಟಪದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸುಂದರನಾಥನೂ ಸಹ ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ

ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಸಮುದ್ದೇಶೇ ತರುಣೇನಾಂ ಶಿಖಾಮುಖಂ ।

ಸುಜಾತಹಸಿತಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಂ ಚಾರುಸಂಧ್ಯಾರುಣಾಧರಾಂ ॥೧೯॥

ಭ್ರೂವಲ್ಲಿವಿಭ್ರವಾಕ್ಯಷ್ಟವೀರಕಂದರ್ಪಕಾರ್ನುಕಾಂ ।

ವಿಷಮಾಯುಧಜೈತ್ರಾಸ್ತ್ರವೀರಾಯುತವಿಲೋಚನಾಂ ॥೨೦॥

ಅಚಕ್ರಂ ಭವನಿರ್ಧೂತಮದಕುಂಜರಮಸ್ತಕಾಂ ।

ಪ್ರಾಗ್ಗನ್ಮಭಾಗ್ಯಯೋಗೇನ ತಾಂ ದದರ್ಶ ತಲೋದರೀಂ ॥೨೧॥

ಮನೋಭವೇಂದ್ರಜಾಲಾಸ್ತ್ರಮಾಯಾನಾಯೂರಪಿಂಭಿಕಾಂ ।

ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತನುರೂಪಾಂಗೀಂ ತಸ್ಯಾಭೂತ್ತರಲಿಂ ಮನಃ ॥೨೨॥

ಕಿಂ ಕಲ್ಪಭೂರುಹಸ್ಯೇಯಂ ಪ್ರಸೂನನವಶಾಖಿಕಾ ।

ಕಿಂ ಕಾಮಸ್ಯ ಮಹಾಸ್ತ್ರಂ ಯತ್ಪುಣ್ಯಪಣ್ಯಂ ಸ ಕಿಂ ಫಲಂ ॥೨೩॥

ಕಿಮದ್ಭೂತಂ ಕಿಮಾತ್ಮೇಶಃ ಶಿವಃ ತಾರುಣ್ಯಸಾರಿಣೀಂ ।

ನ ವೇತ್ತೀತಿ ಸಖಾ ಶಂಭೋ ರಸಾತಿಶಯನಾಸಭೂತಃ ॥೨೪॥

ಬಂದನು. ಅದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಚೂಡಾಮಣಿಸ್ತ್ರಾಯಳೂ, ಮುಗುಳುನಗೆಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ ಮನೋಹರಳಾಗಿರುವವಳೂ, ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಂತಿರುವ ಕೆಳದುಟೆಯುಳ್ಳವಳೂ, ಹುಬ್ಬೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮದನಧನುವುಳ್ಳವಳೂ, ಕುಸುಮಬಾಣನ ವಿಜಯಪ್ರಾಪ್ತಿಸಾಧಕನಾದ ಸಾವಿರಾರು ಸುಂದರಾಂಗಿಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡವಳೂ, ಚಕ್ರವಿಲ್ಲದೇನೇ ಯೌವನಮದವೆಂಬ ಆನೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದವಳೂ ಆದ ಆ ಕೃಶಾಂಗಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಭಾಗ್ಯಯೋಗದಿಂದ ಆ ಸುಂದರನು ಆವಿನ ಕಂಡನು. ॥೧೮-೧೯-೨೦-೨೧॥

ಮನ್ಮಥನ ಇಂದ್ರಜಾಲಾಸ್ತ್ರದ ಮಾಯೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕಂತೆಯಂತಿರುವ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಂದರನ ಮನಸ್ಸು ಕದಡಿತು. ಆಗ ಅವನು, “ಇವಳು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಂಬೆಯೋ, ಅಥವಾ ಮನ್ಮಥನ ದೊಡ್ಡ ಬಾಣರೂಪಳೋ, ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಕೇವಲ ಆಪಾರ ಪುಣ್ಯವನ್ನೇ ಪಟವಾಗಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಲಭ್ಯಳು, ಚಿಂತಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನ ನೇನು, ಈದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಡೆಯನಾದ ಪರಶಿವನು ಇದ್ದಾಗ್ಗೂ

ಸಾ ಚ ಸಾಗರಿಕಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಕಾಂತಂ ಸುಂದರನಾಯಕಂ ।

ತತ್ಸೌಂದರ್ಯಮಹಾಪೂರಮಗ್ನ ದೃಷ್ಟಿರಭೂತ್ತದಾ ॥೨೫॥

ಕೋಟಿಯಂ ಕುಮಾರೋ ಮಾರಃ ಕಿಂ ಸೌಂದರ್ಯವೃತ್ತಸಾಗರಃ ।

ಕಿಮು ವಿದ್ಯಾಧರಃ ಶಂಭುಕರುಣಾರಸವರ್ಧಿತಃ ॥೨೬॥

ಕೋಟಿಯಂ ಹಂತ ಮಮಾಪ್ಯೇವಂ ಮಾನಸಾಕರ್ಷಣೋನ್ಮುಖಃ ।

ಇತಿ ಚಿಂತಾಕುಲಾ ತತ್ರ ಶ್ರೀ ವಲ್ಮೀಕಿಕವತಿಂ ಯಯೌ ॥೨೭॥

ತಾಂ ಯಾಂತೀಂ ಸುಂದರೋ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಪ್ರಾಹ ರಘ್ಯಾಚರಾನ್ವನಾನ್ ।

ಕಾನ್ವಿಯಂ ಕಾಂತಿಸೀಮಾಭೂರಿತಿ ಪ್ರಾಹುರಿಮಾಂ ಜನಾಃ ॥೨೮॥

ಸೇಯಂ ಸಾಗರಿಕಾಖ್ಯೇಯಮಿತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಸುಂದರಃ ।

ವಲ್ಮೀಕಕರಂಧ್ರದೇವೇಶಂ ವಂದಿತುಂ ಶಿವಮಾಯಯೌ ॥೨೯॥

ಶಂಭುವಿನ ಸಖನಾದ ಸುಂದರನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೇ ಹೋದನಲ್ಲಾ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿರಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ||೨೨-೨೩-೨೪||

ಇತ್ತ ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯೂ ಸಹ ಮನೋಹರನಾದ ಸುಂದರನಾಯಕನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಳಾದಳು. ಆಗ ಅವಳೂ; ಈ ಕುಮಾರನಾರು? ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬ ಅವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಸಾಗರನಾಗಿರುವ (ಅಶ್ರಯನಾಗಿರುವ) ಮನ್ಮಥನೇ ಆಗಿರಬಹುದೆ! ಅಥವಾ ಶಂಕರನ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾಧರನೇ, ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವನಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಯೋಚನಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಹೊರಟಳು. ||೨೫-೨೬-೨೭॥

ಹೀಗೆ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸುಂದರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಾಂತಿಗೆ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿರುವ ಇವಳು ರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು, ಆ ಜನಗಳು ಇವಳು ಸಾಗರಿಕೆಯೆಂಬುವಳೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಸುಂದರನು ಅವಳನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ವಲ್ಮೀಕಕರಂಧ್ರೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಲು ತಾನೂ ಹೊರಟನು. ||೨೮-೨೯॥

ಸಾ ಚ ಸಾಗರಿಕಾ ದೇವಂ ನತ್ವಾ ವಲ್ಮೀಕನಾಯಕಂ ।

ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಭೂಯೋ ದ್ವಾರೇಣೈಕೇನ ನಿಯಮೌ ॥೩೦॥

ಗತ್ವಾ ಸೋಽಪಿ ಹರಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ಪ್ರಿಯಾ ಸಾಗರಿಕಾಸ್ತು ಮೇ ।

ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ದೇವೇಶಮಭ್ಯವಂದತ ಸುಂದರಃ ॥೩೧॥

ತಥಾಭಿವಂದ್ಯ ಸ್ತುತ್ವಾ ಚ ಕಮಲಾಲಯಶಂಕರಂ ।

ನಿಯಮೌ ಮನಸಾ ಬಿಭ್ರತ್ಸ ತಾಂ ಸಾಗರಿಕಾಂ ಶುಭಾಂ ॥೩೨॥

ಮತ್ಪ್ರಾಣರಾಜಹಂಸೀ ಸಾ ಕ್ವ ಯಾತಾ ಮನಸಃ ಪ್ರಿಯಾ ।

ಇತಿ ತಾಂ ಸಸ್ಥಿತಮುಖೀಂ ಕಾಂತಾಂ ಮೃಗಯತೇ ಸ್ಮರಃ ॥೩೩॥

ಮೃಗೀವೋನ್ಮೀಲ್ಯ ನಯನೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ವಕ್ತುಮಿವೋನ್ಮುಖೀ ।

ಪುನಃ ಕೇನ ಪಥಾ ಯಾತಾ ಪುಣ್ಯನಾಥಸ್ಯ ಮೇ ದಯಾ ॥೩೪॥

ತೇಜೋಮಯಮನಾಪ್ಯೇವಂ ಮೋಹಯಿತ್ವಾ ಸ್ಥಿರಂ ಮನಃ ।

ಪುನಃ ಕೇನ ಪಥಾ ಯಾತಾ ಪುಣ್ಯನಾಥಸ್ಯ ಮೇ ದಯಾ ॥೩೫॥

ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯೂ ಸಹ ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪದೇ ಪದೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಳು. ಆ ಸುಂದರನೂ, ಈಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ' ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯೆಯಾಗಲಿ ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಪುನಃ ಆ ದೇವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿದನು. ||೩೦-೩೧||

ಸುಂದರನು ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಆ ಕಮಲಾಲಯದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶುಭಕರಳಾದ ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ರಾಜಹಂಸಪ್ರಾಯಳಾದ ಆ ಮನೋಹಾರಿಣಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳು ಎಂದು ಮಂದಹಾಸಯುಕ್ತವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಆ ಕಾಂತೆಯನ್ನೇ ಮನ್ಮಥಸದೃಶನಾದ ಸುಂದರನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೊರಟನು. ||೩೨-೩೩||

ಹೆಣ್ಣುಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ, ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಆ ಪುಣ್ಯನಾಥನ ದಯಾಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಸುಂದರಿಯು, ನನಗೆ ಕಾಣದೇ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾರ್ಗ

ಇತಿ ಕಾಮಮಸಾರೀಣಃ ಸೋಧುಂ ಸುಂದರನಾಯಕಃ ।

ತಾಮನ್ನೇಷ್ಟುಂ ತದೌತ್ಸುಕ್ಯಾದ್ವೇವಾತ್ರಮಮುಪಾಗಮತ್ ॥೩೬॥

ತಸ್ಮಿನ್ಮುಣೇ ಸುಂದರೇಶಃ ಪ್ರಿಯಾಂ ಸಾಗರಿಕಾಮಿವ ।

ಗಂತುಮೈಶ್ವತ್ವದಾ ರಾಗೀ ಭಾಸುಃ ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ವಧೂಂ ॥೩೭॥

ಗತೇ ಜ್ಞಾನ ಇವಾಲೋಕೇ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ನಭೋಽಭವತ್ ।

ಸಾಗರಂ ಚ ತಮೋಯುಕ್ತಂ ಸುಂದರಸ್ಯ ಮನೋ ಯಥಾ ॥೩೮॥

ಸ್ತ್ರಿಯಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಕೃತಃ ಶಿವಭಕ್ತೋಽಪ್ಯಸಾವಿತಿ ।

ಹಾಸಸ್ತೀರಿವ ಯಾಮಿನ್ಯಾಂ ಚಂದ್ರಿಕಾ ದದೃಶೇ ತದಾ ॥೩೯॥

ಮುಚ್ಚಿತ್ತನಿರ್ಗತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದೇವಂ ಪ್ರಾಯೋ ಮನೋಭವಃ ।

ಬಾಧಶೇ ಮಾಂ ಶಶಾಂಕೋಽಪಿ ತನ್ಮೌಲಿಸ್ಥೋನಲಾಯತೇ ॥೪೦॥

ದಿಂದ ಹೋದಳು. ತೇಜೋಮಯವಾದ ಅಸ್ತರ್ವ ವೇಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದ ಈ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕಲಕೆ ಆ ಪುಣ್ಯನಾಥನ ದಯಾ ರೂಪಿಣಿಯಾದ ನಲ್ಲಿಯು ಪುನಃ ಯಾವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದಳೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲಾ! ॥೩೪-೩೫॥

ಹೀಗೆಂದು ಸುಂದರನಾಯಕನು ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯಿಂದಂಟಾದ ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ, ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಹಾದೇವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸುಂದರೇಶನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಸಾಗರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ ಅನುರಾಗಿಯಾದ (ಕೆಂಪಾದ) ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕೆಂಬ ಅಂಗನೆಯೊಡಗೂಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. (ಅಂದರೆ ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನೆಂದು ಭಾವವು.) ॥೩೬-೩೭॥

ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವಂತೆ, ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶವು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಆಕಾಶವೂ ಮತ್ತು ಸಾಗರವೂ ಅಂಧಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸುಂದರನ ಮನಸ್ಸಿನಂತಾಯಿತು. ತಾನು ಈಶ್ವರಾರಾಧಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಒಬ್ಬಳು ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಕುಂಹೊಂದಿದನೆಲ್ಲಾ ಎಂದು ಪರಿಹಾಸದೇವತೆಯು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಆಗ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ॥೩೮-೩೯॥

ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸದೇ ಈ ಸಾಗರಿಕೆಯನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸು

ವಾಸಂತಿಕಂ ಪುಷ್ಪರಜಃ ಕಿಮುಮಾಂಮಾರಚೂರ್ಣವತ್ ।

ಮನ್ಮಥಂ ಜ್ವಲಯತ್ಯುಚ್ಚೈರನಲಂ ಮಲಯಾನಿಲಃ ॥೪೧॥

ಏವಂ ಸ್ಮರಾತುರಃ ಸೋಽಭೂತ್ಸುಂದರೇಶೋಽಪಿ ಮಂದಧೀಃ ।

ಮೃದ್ವಾ ಸಾಗರಿಕಾಯಾಸ್ತು ಸ್ಮರಾರ್ತಿಃ ಕೇನ ವಣ್ಯತೇ ॥೪೨॥

ಸಾ ಚ ಸುಂದರಸೌಂದರ್ಯದರ್ಶನೋತ್ಥಸ್ಮರಾಂಕುರಾ ।

ಅನಿಷ್ಟೇವ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ ಮಂದಮಂದಪದಕ್ರಮಾ ॥೪೩॥

ಸಖೀಜನೇವಾಪಿ ಸಮಂ ಸಲ್ಲಾಪಮಪಿ ತನ್ಮತೇ ।

ಸೌಧೋತ್ಸೇಧಂ ಸಮಾರೋಹದ್ವ್ಯಾನೋಹವಿನಶಾಶಯಾ ॥೪೪॥

ತಾರಮುಕ್ತಾಯುತ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಸ್ವಚ್ಛಂಬರನಿತಾನಕೇ ।

ತನ್ಮೀ ಪುಷ್ಪಮಯೇ ತಲ್ಪೇ ನಿಷಸಾದ ನಿವೃತ್ತಿವತ್ ॥೪೫॥

ತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಮನ್ಮಥನು ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಏನೋ, ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಇವನು ಬಿಟ್ಟುನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿದ ಶಿರೋಭೂಷಣನಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವನು. ವಸಂತಕಾಲದ ಹೂವರಾಗಗಳು ಮದನಚೂರ್ಣಗಳಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವವಲ್ಲ! ಈ ಮಲಯವಾತವು ಬೆಂಕಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಉರಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ ಏನೋ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನ್ಮಥವಿಕಾರ ಕೈಡಾದ ಸುಂದರೇಶ್ವರನೂ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯವುಳ್ಳವನಾದನು. ॥೪೦-೪೧॥

ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವಳಾದ ಸಾಗರಿಕೆಗೆ ಉಂಟಾದ ಮನ್ಮಥಸೀಡೆಯನ್ನು ಯಾರಿಂದತಾನೇ ವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು? ಅವಳೂ ಸುಂದರನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದಂಟಾದ ಮನ್ಮಥಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಗ್ರಹಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಅವೇಶಹೊಂದಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಾ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ॥೪೨-೪೩॥

ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಾಪವಾಡದೇ ಕೇವಲ ಆ ಸುಂದರನ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಜ್ಞಾಶೂನ್ಯಳಾಗಿ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಉಪರಿಗೆಯನ್ನೇರಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತೆ

ತಶೋಂಶಿಕಸ್ಯ ತಾಂ ಕಾಂಚಿಚ್ಛೇಟಿಕಾಮಬ್ರವೀದ್ವಚಃ |

ನಿತರಾಂತರೈನಿಶ್ವಾಸಗ್ಲಪಿತಾಧರಪಲ್ಲವಾ

||೪೬||

ನಿಷೇವಿತುಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಮಯಾ ಯಾಂತ್ಯಾ ನಿರೀಕ್ಷಿತಃ |

ಕುಮಾರಃ ಕೋಟಿನಾರಾಭಃ ಕಿಂ ತ್ವಯಾ ವಿದಿತಃ ಪುರಾ

||೪೭||

ತಯೈವಮುಕ್ತಾ ಸಾ ಪ್ರಾಹ ಸ ನಾನ್ಮಾ ಸುಂದರಃ ಕಿಲ |

ಶಂಕರಸ್ಯ ಸಖಾ ಶೇನ ಬಲವತ್ಕಿಂಕರೀಕೃತಃ

||೪೮||

ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾ ಚ ತಂ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಗುಣಪ್ರೇಮ್ನಾ ತಿವಿಹ್ವಲಾ |

ಕೃತಶೀಲೋಪಚಾರಾಪಿ ಸ್ಮರಾರ್ತಾ ಪರೈತಪೈತ

||೪೯||

ಹಿಮಾಂಬುಚಂದನರಸೈಃ ಪ್ರೇರಿತೈಃ ಸುಸಖೀಜನೈಃ |

ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ಮರಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲಾಯಾಃ ಪ್ರಾಚ್ಯೈರಾಜ್ಯಾಯಿತಂ ತದಾ ||೫೦||

ಸ್ವಚ್ಛನಾದ ಒಬ್ಬೆಯ ಮೇಲ್ಕುಟ್ಟುಳ್ಳ ಪುಷ್ಪಮಯವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾಂತಳಾದಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಚೇಟಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಅತಿರಹಸ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನಿಟ್ಟುಸುರಿನಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಇಂತೆಂದಳು. ||೪೪-೪೫-೪೬||

ಸಖಿ, ನಾನು ಆ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕೋಟಿಮನ್ಮಥಸಮಾನಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕುಮಾರನನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ನೋಡಿದೆಯಾ? ಎಂದು ಸಾಗರಿಕೆಯು ಸಖಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಖಿಯು, ಅವನ ಹೆಸರು ಸುಂದರನೆಂದೂ, ಅವನು ಶಂಕರನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತನೆಂದೂ, ಅವನು ಶಿವನಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಸೇವಕನಾಗಿ ಮಾಡ ಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಹೇಳಿದಳು. ||೪೭-೪೮||

ಹೀಗೆ ಸಖಿಯಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯು ಸುಂದರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಅವನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಾತರಳಾಗಿ ಅನೇಕ ಶೈಶ್ವೋಪಚಾರ ವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ್ಯೂ, ಮನ್ಮಥಪೀಡಿತಳಾದ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿತಾಪ ಹೊಂದಿದಳು. ಅವಳ ಸಖಿಯರು ಹಿಮದ ನೀರು, ಚಂದನರಸಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಎರಚಿ

ತಸ್ಯಾಂ ಹಿಮಾಂಬುಸಿಕ್ತಾನಿ ಕುಸುಮಾನಿ ಸಖೀಜನಃ ।

ಅನಾಕಿರಂಚಾನ್ವಭೂವನ್ಮನೋಭವವಿಷಾತುಗಾಃ

॥೫೦॥

ಉತ್ಥಾಯ ಸಾ ಮಯೂರೀವ ಶ್ಲಥಕೇಶಕಲಾಪಿನೀ ।

ಮುಖಂ ನಮಯ್ಯ ಬಿಂಬೋಷ್ಯಂ ವಚೋ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೫೧॥

ಕಿಮಿದಂ ಮಮ ಶೀತಾಂತುಃ ಸಖ್ಯಃ ಕಲ್ಪಾನಲಾಯತೇ ।

ಮಂದಾನಿಲಾಂಕುರಸ್ತಸ್ಯ ಸಹಾಯೋ ಭವತಿ ಸ್ವಯಂ

॥೫೨॥

ಏವಂ ವಿಧಾಂ ನ ಮಾಂ ವೇತ್ತಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಿಂಕರಃ ।

ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ದಯಾನಾಥ ನ ಕರೋತಿ ದಯಾನಿಧಿಃ

॥೫೩॥

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಾ ತಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಶಯನಾನ್ಮಹುರುತ್ಥಿತಾ ।

ಪತಂತೀ ನಿಶ್ಚಸಂತೀ ಚ ಕಾಮಾರ್ತಿಂ ಸೋಡುಮಕ್ಷಮಾ

॥೫೪॥

ದಾಗ್ಯಾ ಅವಳ ಮನ್ಮಥಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿತುಪ್ಪ ಸುರಿದಂತಾಯಿತೇ ವಿನಾ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗೆಳತಿಯರು ಮಂಜಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನಸಿ ಎಸೆದ ಹೂಗಳು ಆ ಸಾಗರಿಕೆಗೆ ಮನ್ಮಥನ ವಿಷಸಿಕ್ತವಾದ ಬಾಣಗಳಂತೆ ತುಂಬಾ ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ॥೪೯-೫೦-೫೧॥

ಆ ಸಾಗರಿಕೆಯು ಮೇಲೆದ್ದು ಗರಿಗೆದರಿದ ಹೆಣ್ಣುನವಲಿನಂತೆ ಬಿಚ್ಚಿಹೋದ ತಲೆಗೂದಲುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ತೊಂಡೆಹಣ್ಣಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಖಿಯೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಎಲಾ ಸಖಿಗಳಿರಾ, ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಅವ್ಯತಕಿರಣನಾದ ಚಂದ್ರನು ನನಗೆ ಕಲ್ಪಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಮಲಯಮಾರುತನೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಚಂದ್ರಚೂಡನ ಸೇವಕನಾದ ಸುಂದರನು ನಾನು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು? ಎಲೈ ದಯಾನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಏನುಮಾಡಲಿ, ಕೃಪಾನಿಧಿಯಾದ ನೀನೇನೂ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಯೆ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ॥೫೨-೫೩-೫೪॥

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಖಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಪದೇ ಪದೇ ಎಳುತ್ತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೂ, ನಿಟ್ಟುಸುರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಲೂ, ಮನ್ಮಥನಿಂದ

ಶ್ರಿಯೋಸೂ ಸಾ ತಯೋರೇನಂ ಸಾಭವದ್ವಿರಹಾರ್ತಯೋಃ |

ತಸ್ಯಾಃ ಸಾಗರಿಕಾಯಾಶ್ಚ ಸುಂದರೇಶಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಚ ||೫೬||

ಸಮೀಪ್ತ ಚರಮೇ ಯಾಮೇ ಕ್ಷಣಸಂಜಾತನಿದ್ರಯೋಃ |

ಸೃಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಡ ಶಿವೋಽಸ್ಯ ಸ್ತು ವಿವಾಹೋ ಯುವಯೋರಪಿ ||೫೭||

ಸೇಯಂ ಸಾಗರಿಕಾ ಕಸ್ಯಾ ಮಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ |

ಸುಂದರೇಶಾಯ ದೇವೇತಿ ಸೃಷ್ಟೇ ಪೌರಾನ್ ಜಗಾದ ಚ ||೫೮||

ಕರುಣೇಂದುಧರಃ ಸೃಷ್ಟೇ ಕರುಣಾ ವ್ಯಾರುಣೋದಯಾತ್ |

ವಿರರಾಮ ತಯೋರೀವದ್ವಿರಹಪ್ರಭವಂ ತಮಃ ||೫೯||

ಪೂರ್ವಂ ನಿಘ್ನಿತಮ್ನೋರ ವಿವಾಹಾಲೋಕನಾದರಃ |

ತಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿವ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಂದಿಯಾಯ ದಿವಾಕರಃ ||೬೦||

ಲತಾಃ ಪ್ರಭಾತೇ ಪೌರಾಸ್ತೇ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸೃಷ್ಟಂ ಶಿವೋದಿತಂ |

ಮುಹೂರ್ತಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಾಸುರ್ಮಾರ್ಹಾರ್ತಕವರೋದಿತಂ ||೬೧||

ಮನ್ಮ ಸುಖಲಾಸದೇ ಇದ್ದಳು. ವಿರಹಿತರಾದ ಆ ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಸಾಗರಿಕೆಯ ರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜಾವಗಳು ಕಳೆದುವು. ಅನಂತರ ಸಾಲ್ಪನೆಮ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿದ್ರಾಸುಖವನ್ನು ಪಡೆ ಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನು, 'ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಿವಾಹ ವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ||೫೬-೫೭-೫೮||

ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಾಗರಿಕೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಭಕ್ತನೂ ಮಹಾತ್ಮನೂ ಆದ ಸುಂದರೇಶನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಜನಗಳಿಗೂ ಸ್ವಸ್ವದ್ವಲ್ಲ ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಚಂದ್ರಚೂಡನಾದ ಆ ಮಹಾದೇವನ ದಯೆಯೆಂಬ ಅರುಣನು ಉದಯಿಸಲು, ಆ ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಸಾಗರಿಕೆಯರಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ವಿರಹವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರವು ತೊಲಗಿತು. ಹಿಂದೆ ಸೌಮ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಈ ಸುಂದ ರೇಶನ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಡಚಣೆಹೊಂದಿ ಅಸ್ತಮಿತನಾಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನು ಆಗ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೋಡಲು ಅದರವುಳ್ಳವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಮತ್ತೆ ಉದಯಿಸಿದನು. ||೫೯-೬೦-೬೧||

ಬೇಗಗಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಪಟ್ಟಣಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವನಿಂದ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕನಸಿನ

ತಸ್ಯಾಃ ಸಾಗರಿಕಾಯಾಶ್ಚ ಸುಂದರೇಶಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಚ |

ವಿನಾಹಂ ಕಾರಯಾಮಾಸುರ್ವಿಭವೇನ ಮಹೀಯಸಾ ||೬೨||

ಕೃತೋದ್ವಾಹೋ ಯಥಾ ಕಾಮಂ ಸುಂದರೇಶಸ್ತಯಾ ಸಹ |

ರತ್ನಾ ಕಾಮ ಇವಾನೇಕಾನ್ವಿಷಯಾನನ್ದಭೂತ್ತದಾ ||೬೩||

ಶಿವಂ ಸ್ತುವಂಸ್ತದಾ ಚಿತ್ತೇ ಧೃತತತ್ಪಾದಪಂಕಜಃ |

ಸೌಮ್ಯಃ ಸಾಗರಿಕೋಪೇತೋ ವಿಜಹಾರ ವಿಲಾಸವಾನ್ ||೬೪||

ಕದಾಚಿದ್ಧೇವದೇವೇಶಂ ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕೃತಂ |

ನಮಸ್ಕರ್ತುಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಸಭಕ್ತೈಃ ಸಹ ಸುಂದರಃ ||೬೫||

ಪರಿಧಾಯ ನವಂ ವಾಸೋ ಮಾನನೀಯಃ ಸುರೈರಪಿ |

ಚರ್ಚಿತಃ ಕುಂಕುಮರಸೈರತಃ ಕಲ್ಹಾರಚೂಲಿಕಃ ||೬೬||

ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಜ್ಯೋತಿಸಿಕರಿಂದ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಲ್ಪಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಗರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸುಂದರೇಶರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ವಿವಾಹಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ||೬೭-೬೯||

ಹಾಗೆ ವಿವಾಹಿತನಾದ ಆ ಸುಂದರನು ಸಾಗರಿಕೆಯೊಡನೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ, ರತಿಯೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುವ ಮನ್ಮಥನಂತೆ, ಅನೇಕವಿಷಯಭೋಗಗಳ ನ್ನನುಭವಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪರಶಿವನನ್ನು ಮನಸಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪರಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವರೂಪನೂ ವಿಲಾಸಿಯೂ ಆದ ಸುಂದರನು ಸಾಗರಿಕೆಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕೃತನಾಗಿರುವ ದೇವತೋತ್ತಮನೆನಿಸಿದ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಲು ತನ್ನ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು ||೬೩-೬೪-೬೫||

ಆಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಾನನೀಯನಾದ ಆ ಸುಂದರನು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕುಂಕುಮಚಂದನ ರಸಗಳಿಂದ ಲೇಪಿತನಾಗಿ, ಕಲ್ಹಾರವುಷ್ಪವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟವಾಗಿರುವ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತನಾಗಿ, ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಕರ್ಣಾಭರಣವುಳ್ಳವ

ಕರೇ ವಹಸ್ವೇಮವೇತ್ರಂ ಫಾಲೋತ್ಕೀರ್ಣತ್ರಿಪುಂಡ್ರಕಂ ।
 ಚಂಚತ್ಯಾಂಚನತಾಟಿಂಕೋ ವಕ್ಷಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಗುಣತ್ರಯಃ ॥೬೭॥

ಅಪ್ಪೈಃ ಪರಿವೃತೋ ಭಕ್ತ್ಯೈಃ ಕಮಲಾಲಯ ಶಂಕರಃ ।
 ಸರ್ದತೋಮುಖಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ನಿರೀಯಾಯ ನಿಕೇತನಾತ್ ॥೬೮॥

ಗೌರವಾದ್ಬಲವದ್ವಾಸೀ ಭೂಸುರಾಣಾಂ ಪುರಸ್ಕರಃ ।
 ಇತಿ ಸಾಗರಿಕಾನಾಥಂ ಪ್ರಶಂಸಂಸ್ತುಣಮನ್ ಜನಃ ॥೬೯॥

ವೀಛ್ಯಾಂ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮುಹುಃ ಶೃಣ್ವನ್ಮನೋಲಾಹಲಂ ಪರಂ ।
 ಕಪಿಕುಕ್ಕುಟಮೇಷಾದಿರಣಕರ್ಮ ವಿಲೋಕಯನ್ ॥೭೦॥

ವೃತಃ ಕದಾಚಿತ್ತಾಂಬೂಲಂ ಭಕ್ತಚಾಮರಕಾದಿಭಿಃ ।
 ಹಯಮುಖ್ಯೇನ ಚಾಯಾತಸ್ವರ್ಣಪರ್ಯಂಕಚಾರುಣಾ ॥೭೧॥

ಕವಿರಾಜಕಲಾನಾಥಃ ಶಿವಶ್ರೀಪಾದಶೇಖರಃ ।
 ಆದಿದೇಶಿಕಶೈವಾನಾಂ ಶೈವಾಗಮಧುರಂಧರಃ ॥೭೨॥

ನಾಗಿ. ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳೆಂಬ (ಮೂರು) ತ್ರಿವಳಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ, ಕಮಲಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆ ಸುಂದರೇಶನು ಆಪ್ತರಾದ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟನು. ||೬೬-೬೭-೬೮||

ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ದಾಸದಾಸಿಯರಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆಯೂ ಹೊರಹೊರಟ ಆ ಸಾಗರಿಕಾರಮಣನಾದ ಸುಂದರನನ್ನು ಜನಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಂದರನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಜನಗಳ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಕಪಿ, ಕೋಳಿ ಮತ್ತು ಆಡುಗಳ ಕಾಳಗಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅವಲೋಕನಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ||೬೯-೭೦||

ಒಂದೊಂದುಸಾರಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ, ಭಕ್ತಿ ಚಾಮರ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿರುವ ಚಿನ್ನದಬಣ್ಣದ ಜೇನಿನ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವನು ಆಗ ಸುಂದರನು

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಂಜುಪುರಾಕಲ್ಪಕಮಲಾಲಯಶಂಕರಃ ।

ಜಯೇತಿ ಪುರತಃ ಶಶ್ವತ್ಸ್ನಿಜ್ಞರ್ಜದ್ವಿರುತಕಾಹಲಃ ॥೨೩॥

ಕಾಂತ್ಯಾ ನೇತ್ರೋತ್ಸವಂ ಕುರ್ವನ್ಸುಂದರೇಣಾಂ ಸ ಸುಂದರಃ ।

ಪರಿತಃ ಸೇವಿತೋ ವಿಪ್ರಃ ಶಂಭೋಃ ಶ್ರೀಗೋಪುರಂ ಯಯೌ ॥೨೪॥

ತಂ ನತ್ವಾ ಪ್ರಾನಿಶದ್ಭುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದೇವಾಶ್ರಯಸ್ಥಿತಾಸ್ ।

ನತ್ವಾನನ್ಯಸಮಾನ್ಯಕ್ತಾನ್ ತದೈಷಾಂ ಕಿಂಕರೋಽಸ್ಮ್ಯಹಂ ॥೨೫॥

ಸ್ಯಾಧ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಇತ್ಯೇತ್ಯ ದ್ವಾರಂ ಗರ್ಭಗೃಹಸ್ಯ ಸಃ ।

ಸುರಾರ್ಚಿತಂ ತದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಶಂಭೋರಭ್ಯಂತರಂ ಯಯೌ ॥೨೬॥

ಪೂರ್ವಂ ದೃಷ್ಟ್ವ ಇತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾತ್ವೀಶಂ ಚಂದ್ರಶೇಖರಂ ।

ಸಾನಂದಬಾಷ್ಟರೋಮಾಂಚಃ ಪ್ರಾಣಂ ಸೀತ್ವಾದಯೋಃ ಪ್ರಭೋಃ ॥೨೭॥

ಕವಿರಾಜರ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಂತೆಯೂ, ಶಿವನ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದವನಂತೆಯೂ, ಶೈವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದಿಗುರುವಾಗಿಯೂ, ಶೈವಾಗಮಪಾರೀಣನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಂಜುಪುರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಮಲಾಲಯ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶಿವನಂತೆಯೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಆ ಸುಂದರನು ತನ್ನ ಮುಂದುಗಡೆ ಪದೇ ಪದೇ ಜಯಜಯಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸುಂದರಿಯ ರಿಗೆಲ್ಲಾ ನೇತ್ರಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ, ಸುತ್ತಲೂ ಜನಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಶ್ರೀಗೋಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ॥೨೩-೨೪-೨೫-೨೬॥

ಅಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಆ ಭಕ್ತನು ಮಹಾದೇವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತತ್ಸಮಾನರಾದ ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುನಃಪುನಃ ವಂದಿಸಿ, ಯಾವಾಗ ನಾನು ಇವರಿಗೆ ಸೇವಕನಾಗುತ್ತೇನೋ, ಮಹಾದೇವನ ಭಕ್ತರೆನಿಸಿದ ಶೈವವರ್ಯರ ಸೇವೆ, ಎಂದು ನನಗೆ ಲಭಿಸುವುದೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಕಲ ಸುರಪೂಜಿತನಾದ ಪರಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆ ಶಂಭುವಿನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ॥೨೫-೨೬॥

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮನಸಾ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿರುವ ಯೋಗಿಯಂತೆ ಸುಂದರನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ,

ನತ್ವಾ ಚ ನಿಹಿತಾತ್ಮಾ ಚ ಸೌಮ್ಯೋಽಸ್ತಾವೀಚ್ಛ ತತ್ಪದೇ |
ಯದ್ದೇನತಾವೃತಂ ತಸ್ಮೈ ಪಾದಾಬ್ಜಾಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||೨೮||
ಯತ್ಪಾಂಡಮೋತ್ಸವಂ ತೇನ ಮಹಾಹೇಮ ಸಭಾಂತರೇ |
ತಸ್ಮೈ ಕಾಲಸ್ಯ ಸಂಹರ್ತ್ರೇ ಪಾದಪದ್ಮಾಯ ತೇ ನಮಃ ||೨೯||
ದೇವ್ಯಾ ಸಂವಾಹ್ಯಮಾನಂ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಚ ಹೃದಿ ಯೋಗಿನಾಂ |
ಅಂತರ್ಜ್ಯೋತಿರ್ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಚ ಪಾದಪದ್ಮಾಯ ತೇ ನಮಃ ||೩೦||
ಯದವೀಕ್ಷಿತಮಾದೇನ ಹಂಸೇನಾಪಿ ಚ ಪತ್ರಿಣಾ |
ನಮಸ್ತೇ ಪಾದಪದ್ಮಾಯ ಶ್ರುತಿನಾತಂಗತೀರ್ಷಗ ||೩೧||
ನಾಥ ಮೋಢಾಸರಾಧಾನಾಂ ಯೋ ಮೇ ಮೋಹಾತ್ತಮೋಪಹಃ |
ನಮಸ್ತೇ ಪಾದಪದ್ಮಾಯ ನಾನಂ ಸಂಸಾರವಾರಿಧೇಃ ||೩೨||

ಆನಂದಬಾಹ್ಯದಿಂದ ರೋಮಾಂಚಿತನಾಗಿ ಪ್ರಭುವಿನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವನು. ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು, ಅವನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ, ಸೌಮ್ಯಮೂರ್ತಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. “ ಮಹಾದೇವನೇ, ಮಹಾಹೇಮಸಭೆಯೊಳಗೆ (ಸುವರ್ಣ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ) ತಾಂಡವನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಯಮನನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಈ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ||೨೭-೨೮-೨೯||

ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುತಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ನೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ, ಯೋಗಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವೆನಿಸಿರುವುದೂ, ಸಕಲ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಹಂಸ ವಾಹನನಾದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಯಾವುದು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅಂತಹ ವೇದಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿ! ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ ಮತ್ತು ಮಾದ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಜ್ಞಾನಜನ್ಯವಾದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ದೋಣಿ ಯಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ||೩೦-೩೧-೩೨||

ಇತಿ ತೇನ ಸ್ತುತಃ ಪ್ರೀತಸ್ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮನೋಗತಂ ।

ತದ್ವಾತುಕಾಮಃ ಸೌನ್ಮೇಶಂ ಪ್ರಾಹ ತಂ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಃ ॥೮೩॥

ದದಾಮ್ಯಭಿನುತಂ ತೇ ಮಧ್ವತ್ಯಾನಾಂ ವ್ರಜ ಭೃತ್ಯತಾಂ ।

ತೇ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸದೃಶಾತ್ಮಾನೋ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಮಾಮಪಿ ನಿರ್ಮನಾಃ ॥೮೪॥

ನ್ಯೂನತಾದೋಷರಹಿತಾ ಮದ್ಭ್ಯಾನವಿಲಸತ್ಸುಖಾಃ ।

ವ್ರಜತಾಂ ಭರಣಂ ಜ್ಞಾನಂ ಮಯಾದತ್ತಂ ಸ್ತುತಿಕ್ಷಮಂ ॥೮೫॥

ಪರಂಪರಾತ್ವಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಶ್ರದ್ಧಾಭಿಸ್ಪೃಹಿ ಸೂಕ್ತಿಭಿಃ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸುಂದರಸ್ತೇನ ಪುನಃ ಪ್ರಾಹ ಮಹೇಶ್ವರಂ ॥೮೬॥

ಆರಭ್ಯ ಸ್ತೌಮಿ ಕಿಂ ನಾಮ ಪ್ರಕಾರೇಣ ತು ಕೇನ ವಾ ।

ಕೋಹಮಿತ್ಯುದಿತೋ ದೇವಃ ಪ್ರಾಹೈನಂ ಪಂಚಭಿರ್ಮುಖೈಃ ॥೮೭॥

ಹೀಗೆ ಸುಂದರನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಪಾರ್ವತೀರಮಣನು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆ ಸೌವ್ಯೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು. ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ! ಈಗ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆನು. ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸೇವಕನಾಗು; ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ನನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪವನ್ನೇ ಹೊಂದಿ, ಅನನ್ಯಮನಸ್ಕರಾಗಿರುವರು ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆ, ದೋಷಾದಿಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈರಿತಿ ಸಂಚರಿಸುವವರಿಗೆ ನಾನು ಸ್ತೋತ್ರಯೋಗ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವೆನು. ॥೮೩-೮೪-೮೫॥

ನೀನೇ ಭಕ್ತರ ಪರಂಪರೆಗೆ ಆಶ್ರಯಭೂತನಾದವನು; ಅದ್ದರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತವಾದ ಹಿತನುಡಿಗಳಿಂದ ಮಧುರವಚನಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು; ಎಂದು ಪರಶಿವನು ಸುಂದರನಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಸುಂದರನು ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಪುನಃ ಇಂತೆಂದನು. ' ದೇವದೇವನೇ, ಯಾವರೀತಿ ಆರಂಭಿಸಿ, ಯಾವಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿನ್ನ ನಾಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಿ? ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ನಾನು ಹೇಗಿರಬೇಕು? ' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಸುಂದರನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು. ॥೮೬-೮೭॥

ಶ್ರೀಮತ್ತಿಲ್ಲಪುರೀಭೂಷ್ಣದ್ವಿಜಕಿಂಕರ ಕಿಂಕರಃ |

ಅಸ್ಮೀತ್ಯಾರಭ್ಯ ನಿಃಸೀಮವಾಹಾತ್ಮ್ಯಾನ್ ಸ್ತುತಿಮತ್ಪರಾನ್ ||೮೮||

ಇತ್ಯಾಚ್ಛಾಂ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಸುಂದರಃ ಶಿರಸಾ ವಹನ್ |

ತದ್ಭಕ್ತಾನೂರತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಣನಾಮು ಪ್ರಹೃಷ್ಟಧೀಃ ||೮೯||

ತದ್ಭುತ್ಯಭೃತ್ಯಭೃತ್ಯೋಽಸ್ಮೀತ್ಯಸ್ತಾನೀತ್ತಾನ್ಪ್ರಥಕ್ಪ್ರಥಕ್ |

ಅಸ್ಮಾತ್ಸಂಘಾತರಂಗಸ್ಯ ಇತ್ಯಾಹಸ್ತೇಸ್ತು(?) ಶಾಶ್ವತೇ ||೯೦||

ಇತಿ ಸ್ತುತೋಸ್ತುತ ಏವ ಸುಂದರಃ

ಪುರೇ ಪುರಾರೇಃ ಕಮಲಾಲಯಾಹ್ವಯೇ |

ಪ್ರಣಮ್ಯ ಗಾಯನ್ನನಿಶಂ ಸ ಭಕ್ತಿಮಾ

ನಿಹಾವಸತ್ಸಾಗರಿಕಾಸಖಃ ಸುಖೀ

||೯೦||

ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ! ಶ್ರೀಮತ್ತಿಲ್ಲಪುರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸೇವಕರ ಕಿಂಕರನು ನಾನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತರಾದ ಆ ಭಕ್ತವರ್ಯರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡೆಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವುಗಳೆಕೊಡಲು, ಸುಂದರನು ದೇವದೇವನ ಅವುಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ, ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ನನ್ನ (ಶಿವನ) ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಂಡು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಭೃತ್ಯರ ಸೇವಕರಿಗೆ ನಾನು ಸೇವಕನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಅವರೂ ನಿನಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿದರು. ||೮೮-೮೯-೯೦||

ಹೀಗೆ ಪರಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ತಾನೂ ಅವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ಸುಂದರನು ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಕಮಲಾಲಯಾಹ್ವೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಅನವರತವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹಾಡುತ್ತಾ, ಸಾಗರಿಕೆಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ||೯೦||

ನೈವಾರಿಮುಕ್ತಂ ಸಮನಾಪ್ಯ ಚಾಂತೇ
 ಶಂಭೋಃ ಪದಾಬ್ಜೇ ಸ ವಿಲೀನ ಏವ |
 ತಯಾ ಸಹಾಯಂ ಗಣಿಕಾಸಖಃ ಸುಖೀ
 ಸ ಸುಂದರಃ ಸ್ವಸ್ಯ ನಿಜಂ ಕಲೇಬರಂ

||೯೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸುಂದರಭಕ್ತ
 ಚರಿತ್ರವರ್ಣನೇ ಚತುರ್ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಹೀಗೆಯೇ ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ವೇಶ್ಯೆಯಾದ
 ಸಾಗರಿಕೆಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು, ಆ ಸುಂದರನು ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜಶರೀರ
 ವನ್ನು ಬಿಡದೇ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಸಿಯೊಡನೆ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯ
 ನಾದನು, ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು. ||೯೨||

ಇಂತು ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ
 ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
 ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ತಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯೈ

ನಮಮಾಂಶೇ

ಪಂಚವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸ್ತುತ ಉವಾಚ ॥

ಪುನಃ ಸ್ತುತ್ವೈವ ಕ್ಷಾಮಿ ಚರಿತ್ರಂ ತೇ ಸಮಾಸತಃ :

ಶೃಣು ತ್ವಂ ಶ್ರವಣಾನಂದಂ ಶಿವಭಕ್ತಮಹೋತ್ಸವಂ ॥ ೧ ॥

ಅಸ್ತಿ ಚೋಲಮಹಿ ಕಾಂತಾಕರ್ಪೂರತಿಲಕಾಯಿತಂ ।

ಪುಂಡರೀಕಪುರಂ ನಾಮ ಪುರಂ ಪುರಭಿದೋ ಮಹತ್ ॥ ೨ ॥

ದ್ವಾಪ್ನುಂಡರೀಕಕಮಲಂ ವಿರಜಂ ಪುಷ್ಕರಸ್ಯ ಯತ್ ।

ದಹರೋಪಾಸನಾದಕ್ಷಧೈಯತೇಜಃಕರಂ ಬಿತಂ ॥ ೩ ॥

ಇಪ್ರಕ್ಷೈಪನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ. ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೀನಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರವಣಾನಂದಕರವಾದ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತರ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೀನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳು, ಚೋಲದೇಶವೆಂಬ ಕಾಂತಿಗೆ ಕರ್ಪೂರದ ತಿಲಕದಂತಿರುವ ತ್ರಿಪುರಾಸುರಸೂದಕನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಪುಂಡರೀಕಪುರವೆಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಿರುವುದು. ॥೧-೨॥

ರಜಸ್ವಿಲ್ಲದ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲವು, ಎಲ್ಲ ದಹರಾಕಾಶವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದ ಜನಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೋ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಮೀಪದ

ಮಲ್ಲಿವಲ್ಲಿಮತಲ್ಲಿಭಿರ್ವಲಿತೋಪಾಂತಕಾನನೇ ।

ಯಸ್ಮಿನ್ನಾ ತನುತಂ ನಾಟ್ಯಂ ಶ್ರೀಡಾನಟಿಶಿಖಾಮಣಿಃ ||೪||

ದರ್ಶಂ ದರ್ಶಂ ತದಾ ಶಂಭೋಃ ಪರಮಾನಂದತಾಂಡವಂ ।

ಅಸಾತೇ ಯತ್ರ ಶೃಣ್ವಂತೌ ವ್ಯಾಘ್ರಸಾದಸತಂಜಲೀ ||೫||

ಶ್ರೀಮದ್ಧೇಮಸಭಾಮಧ್ಯೇ ನೃತ್ಯಂತಂ ಚಂದ್ರಶೇಖರಂ ।

ವೇದಪಾದಾನ್ನಿತ್ಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ಯತ್ರ ತುಷ್ಠಾನ ಜೈಮಿನಿಃ ||೬||

ಯತ್ರಾಸ್ತೇ ಜಗದಾಧಾರವಟಿಸ್ಯ ಸವಿಧಂ ಹರಃ ।

ಶ್ರೀಮೂಲಸ್ಥಾನಲಿಂಗಾತ್ಮಾ ಭವಪಾಶವಿಮೋಚಕಃ ||೭||

ತ್ರಿಕೂಟಿಸ್ಯ ಗಿರೇಃ ಶೃಂಗೇ ಕ್ವಚಿದ್ಧೇಮಸಭಾಸ್ತಿಚ ।

ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಕ್ವಾಪಿ ಶ್ರೀಮೂಲಸ್ಥಾನನಾಯಕಃ ||೮||

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಶಂಕರನು ಎಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡಿದನೋ, ಪರಮಾ
ನಂದಕರವಾದ ಶಂಭುವಿನ ತಾಂಡವನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಘ್ರಸಾದ ಮತ್ತು ಸತಂಜಲಿ ಮುನಿಗಳು ಮಹೇಶನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳು
ತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಪುಂಡರೀಕಪುರವು ಕ್ಷೇತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು.
||೩-೪-೫||

ಸಂಪತ್ಕರವಾದ ಹೇಮಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರ
ಶೇಖರನನ್ನು ವೇದವಾಕ್ಯಗಳ ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೇದಪಾದಸ್ತವಗಳಿಂದ
ಜೈಮಿನಿಮುನಿಯು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಚಕೇ ಆಧಾರ
ಭೂತವಾದ ಅಲದಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಶ್ರೀ ಮೂಲಸ್ಥಾನಲಿಂಗರೂಪಿ
ಯಾಗಿ ಸಂಸಾರಬಂಧನರೂಪವಾದ ಪಾಶವನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಅಂತಹ
ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ಸಲ ಹೇಮಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಶ್ರೀ
ಮೂಲಸ್ಥಾನನಾಯಕನಾದ ಶಂಕರನು ಸದಾ ನೆಲಸಿರುವನು. ಅವನಿದ್ದೆಡೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ
ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಂಕರಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ವಾಸಿಸುವರು. ||೩-
೭-೮||

ಯತ್ರ ವ್ಯಾಕುಲೀ ದೇವೇಂದ್ರಃ ಗಿರೀನ್ ಭೇತ್ತುಂ ಪುರಾದ್ಭುತಂ ।

ಅಶೂನ್ಯಶಯನಂ ಚಕ್ರೇ ರಕ್ಷಿತಃ ಶೇಷಶಾಯಿನಾ ||೯||

ಶಿವಗಂಗಾತಟೇ ಯತ್ರ ಶಿವಕಾಮಾರಿಸುಂದರೀ ।

ತ್ಪ್ರಲೋಕ್ಯರಕ್ಷಾಂ ಕುರುತೇ ತರುಣೋರ್ಮಿತರಂಗಿತೇ ||೧೦||

ಕೃಪಾಪಾಂಗೇನ ತದ್ವೇಷ್ಯಾ ಅನಂಗೋಜ್ಜೀವಚಾರುಣಾ ।

ಸಂತಿ ಶಿಲ್ಲವನೇ ತತ್ರ ಸಮುಲ್ಲಸಿತಧೂಲಿಕಾಃ ||೧೧||

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾನೀತಾಭೂ ಭೂಸುರಾ ಭಾಸುರಾಃ ಪುರಾ ।

ಸಮಧೀತೇ ಚತುರ್ವೇದಾಃ ಷಡಂಗಾಧ್ಯಾಪನೋತ್ಸುಕಾಃ ||೧೨||

ಅಬ್ಜಾಬ್ಜಜ್ಞಾನಕುಶಲಾ ಮೋಚಾಪೇಶಲನಾಕೈಲಾಃ ।

ಪುರಾಣಜ್ಞಾನಭೂತಾರ್ಥಾ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾಃ ||೧೩||

ಹಿಂದೆ ಇದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು, ಪರಶಿನಾನುಗ್ರಹಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಶೂನ್ಯಶಯನವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಯೋಗವೇಶವ್ರತದಿಂದ ಪರಶಿವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಿವಗಂಗಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಶಿವಕಾಮಾರಿಸುಂದರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನೆಲಸಿ ಮೂರುಲೋಕದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ||೯-೧೦||

ಮನ್ಮಥನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಬದುಕಿಸಿದ ಆ ಶಿವಕಾಮೇಶ್ವರೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆ ಶಿಲ್ಲವನದಲ್ಲೆ ಮನೋಹರವಾದ ಜಟಾಕಲಾಪಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಪ್ರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹಿಂದೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಮಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾರ್ಥವರ್ಣಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ಆರು ಅಂಗಗಳೊಡನೆ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ||೧೧-೧೨||

ವರ್ಷಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಭವಿಷ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ

ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತು ನಾಃ ಕೃತೋದ್ವಾಹಾ ವಿಧಿನಾಹಿತವಹ್ನಯಃ ।

ಪಾಕಯಜ್ಞ^೧ ಹವಿರ್ಯಜ್ಞ^೨ ಸೋಮಸಂಸ್ಥಾ^೩ ಧುರಂಧರಾಃ ॥೧೪॥

ವಾಜಪೇಯಾರ್ಜಿತಶ್ಚೇತಚ್ಛತ್ರುಸ್ಥಗಿತದಿಕ್ತಟಾಃ ।

ತ್ರಿಸಹಸ್ರದ್ವಾದಶಾಹಪೌಂಡರೀಕವಿಧಾಯಿನಃ ॥೧೫॥

ಯೈರಧ್ವರೇ ಸಮಾಹೂತೇ ಪುರುಹೂತೇ ಚಿರಂ ಶಚೀ ।

ಶ್ವಾಸೈರುಷ್ಮಮಯಾಂ ಚಕ್ರೇ ಮರುದುದ್ಧಾನಮಾರುತಾನ್ ॥೧೬॥

ಕುಶಲರೂ, ರಸಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ವೃದ್ಧವಾಗಿಯೂ ರಸಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾತನಾಡುವವರೂ, ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಭೂತವರ್ತಮಾನವನ್ನರಿತವರೂ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವರ್ತಕರೂ, ಉಚಿತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕತತ್ಪರರೂ, ವಿನಾಹಿತರೂ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಔಪಾಸನಾದಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸುವವರೂ, ಅಗ್ನಿ ಸಪ್ತಪಾಕಯಜ್ಞ, ಹವಿರ್ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಸೋಮಸಂಸ್ಥಾ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಾ ವಾಜಪೇಯಯಾಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದಲೂ ಸೇವಿತರಾಗಿದ್ದರು. (ವಾಜಪೇಯಯಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಯಾಗದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ) ಸತ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೂತವಾದ ತ್ರಿಸಹಸ್ರ, ದ್ವಾದಶಾಹ ಎಂಬ ಕ್ರತುಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಲೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪೌಂಡರೀಕಾದಿ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು ॥೧೩-೧೪-೧೫॥

ಅಲ್ಲಿ ಯಾಗ ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರೆ, ಇಂದ್ರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪುನಃ ಯಾಗ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತ ಅವನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಯು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪತಿವಿರಹದಿಂದ ಬಳಲಿ ತನ್ನ ಉದ್ರಾಳದಲ್ಲಿ ತೋಕಪೂರಿತವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು

೧) ಪಾಕಯಜ್ಞಗಳು (೨)—ತೃವಡಾಕರ್ಮ, ಸರ್ವಬಲಿ, ಆಪ್ತಯುಜೀ, ಅಗ್ರಹಾಯಣ, ಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣ, ಅವ್ಯಕ, ಅನ್ನಶ್ವಕ.

೨) ಹವಿರ್ಯಜ್ಞಗಳು (೨)—ಅಗ್ನಿಹೋತೃ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ದರ್ಶಪೌರ್ಣಮಾಸ, ಅಗ್ರಯಣ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ನಿಮೋಧಪರುಬಂಧ, ಸೌತ್ರಾಮಣ.

೩) ಸೋಮಸಂಸ್ಥೆಗಳು (೨)—ಅಗ್ನಿ ಹೋಮ, ಅತ್ಯಗ್ನಿ ಹೋಮ, ಉಕ್ತಾಹೋಮ, ಪೋಂಡರೀಕ, ವಾಜಪೇಯ, ತಿರಿರಾತ್ರ, ಅಪೋರ್ಯಾಮ.

ತೇ ಸತ್ರಿಣಃ ಸದಾ ಶಂಭೋರರ್ಚಕಾಃ ಕರ್ಮಕರ್ಮತಾಃ |

ತೀವ್ರಶಕ್ತಿಸಾತೇನ ಶಿವಾನುಗ್ರಹಗೋಚರಾಃ ||೧೭||

ಸಮಯೇನ ವಿಶೇಷೇಣ ದೀಕ್ಷಾಭೇದೇನ ಸಂಸ್ಕೃತಾಃ |

ನಿರ್ವಾಣದೀಕ್ಷಾನಿಷ್ಠಾತಾಃ ಕೃತಕರ್ಯಾಭಿಷೇಕನಾಃ ||೧೮||

ಕ್ರಿಯಾತತ್ವವಿವರ್ತ್ತಯಾ ಪ್ರವರ್ತನಪರಾಯಣಾಃ |

ತ್ರಿಪ್ರಸೂಣವರಿಪ್ರಾಕ್ರತಿಪದಾರ್ಥವಿವೇಚನಾಃ ||೧೯||

ಸರಿಸ್ವಜ್ಞಾನಪ್ರಪ್ತಿಸ್ತತ್ತ್ವಬುದ್ಧಿಧ್ವನಿಸಂಯುತಾಃ |

ದೀಕ್ಷಾಚ್ಛನ್ನಮಲಾಟೀಪಾ ದೀಕ್ಷಯಂತೋ ನತಾನಪಿ ||೨೦||

ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವಿವೇಕಾಽದ್ಯಾಃ ಸರ್ವತ್ರ ನಿಗತಸ್ವರೂಪಾಃ |

ಶಾಂತಿಮಾಂತಮರಾದೀಕ್ಷಾ ಉಪರತ್ಯಾ ಸಮಾಧಿನಾ ||೨೧||

ಬಿಟ್ಟು ಉದ್ಧಾನದಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ವಾಯುವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಬೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. (ಪತಿಯು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬಹಳ ದಿವಸವಾದರೂ ಬರದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿರಹದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಶಬ್ದೇದೇವಿಯು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಭಾವವು. ಹಾಗೆ ಬಹುಕಾಲಮರ್ಯಾದೆವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ದೊಡ್ಡ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.) ಅಂತಹ ಯಜ್ಞಶೀಲರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಕರ್ಮಾನ್ವಯಾನ್ವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ತೀವ್ರವಾದ ತನ್ಮುಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ (ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯನ್ನು) ಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಯಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧರಾಗಿಯೂ, ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯನಂತರ ತ್ಯಜಿಸಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿರುವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾಗಿ ಅವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಅಭಿಷೇಕಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಚಾರತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರು ||೧೭-೧೮-೧೯||

ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಭೂಸುರರು ಕರ್ತವ್ಯರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತವರಾಗಿಯೂ, ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಾನನ್ಯಾಸತತ್ಪರರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅನುಮಾನ, ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಮತ್ತೆ ಪಾಶಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸದಾ ವಿವೇಚನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ, ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತದ

ವಿಶ್ವಾಸೇನ ಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಮುಮುಕ್ಷೋಲ್ಲಾಸಿನಾನಸಾಃ ।

ಅಧೀತಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾಃ ಶಿವಧ್ಯಾನೈಕತತ್ಪರಾಃ ॥೨೨॥

ಚಿದಂಬರನಟೀಶಾನಪೂಜೋತ್ಸವವಿಧಾಯಿನಃ ।

ಸತ್ಯಂತಃ ಸರ್ವದಾ ಶಂಭೋಃ ಪರಮಾನಂದತಾಂಡವಂ ॥೨೩॥

ಸದಾಪ್ರಾಪ್ತಸಮಸ್ತಾರ್ಥಾ ದ್ವಿಜಾಃ ಸ್ವಾತ್ಮನಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥೨೪॥

ತೇ ವರ್ಣನೀಯಾಃ ಕಥಮಸ್ಮದಾದ್ಯೈ

ಮರ್ತುಷ್ಕೇಷೈರ್ಮಹಿತಾನುಭಾವಾಃ ।

ಯೇ ಸೌಮ್ಯಭಕ್ತಿಸ್ತುತಿಸಾಧನೇನ

ದೇವೇಶ್ವರಸ್ಯೈವ ಮುಖೇನ ಸಂಸ್ತುತಾಃ ॥೨೫॥

ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಗಳನ್ನರಿತು ಶೈವಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಅವರ ದೀಕ್ಷಾಧಾರಣೆಯಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಅಜ್ಞಾನಾಡಂಬರಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ದ್ದುವು. ತಮಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗುವವರಿಗೂ, ದೀಕ್ಷೆಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿತ್ಯರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿತು ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಸ್ಪೃಹರೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಶಾಂತಿ, (ಸಮಾಧಾನ) ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಉಪರತಿ (ಸಂನ್ಯಾಸ) ಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧರೂ ಎನಿಸಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ॥೧೯-೨೦-೨೧॥

ಆಸ್ತಿಕಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತೀಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಲ್ಲಾಸಹೊಂದಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ, ವೇದಾಂತವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರೂ, ಶಿವನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿರುವವರೂ, ಚಿದಂಬರಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಿಯಾದ ನಟೀಶ್ವರನ ಪೂಜೆ, ಉತ್ಸವ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವರೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಶಿವನ ಅತ್ಯಾನಂದ ಪ್ರದವಾದ ತಾಂಡವನೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವವರೂ, ಅನವರತವೂ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುವವರೂ ಆಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ॥೨೨-೨೩-೨೪॥

ಹುಳುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ನಮ್ಮಂತಹ ಮಾನವರಿಂದ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಅವರು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡಲು ಸಾಧ್ಯರಾದಾರು ? ಸೌಮ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿರೂಪ

ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಭರಣಾ ವಿಭೂತ್ಯಾ

ಶಶ್ವತ್ಸಮುದ್ಗೂಳಿತಸರ್ವಗಾತ್ರಾಃ ।

ವರ್ಣಾಃ ಕಥಂ ತೇ ಶತರುದ್ರಮಂತ್ರ

ಪರಾಯಣೈಕಪ್ರವಣಾ ಮಹಾಂತಃ

॥೨೬॥

ಕ್ರಿಯಾಸುಚರ್ಯಾ ಸುಪಚೇಲಿನುಶ್ರಮಾಃ

ಪ್ರಬೋಧಮಾರ್ಗೇ ಪಟಿಸ್ತೋಽತಿಯೋಗಿನಃ ।

ಕೃತತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಮುಖಾಃ ಸಭಾಪತೇ

ರ್ಜಯಂತಿ ಭಕ್ತಾಸ್ತ್ರಿಸಹಸ್ರಭೂಸುರಾಃ

॥೨೭॥

ಅಜಟಾಘಃಲಚಂದ್ರೇಣ ಅಘಾಲಾಂತರಚಕ್ಷುಷಃ ।

ಅನಾಮಾ ವಾನುಭಾಗೇನ ವಪುಷಾ ಶಂಭುಮೂರ್ತಯಃ

॥೨೮॥

ವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂಬ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅವರು ದೇವಾಧಿಪನೆನಿಸಿದ ಮಹಾದೇವನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ॥೨೫॥

ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಲಂಕೃತರೂ, ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಪದೇಪದೇ ತಮ್ಮ ದೇಹಕ್ಕೆ ಉದ್ದಕ್ಕನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೂ, ಶತರುದ್ರಮಂತ್ರಪಾರಾಯಣದಲ್ಲೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿರತರಾದವರೂ ಆದ ಆ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ವರ್ಣನೆಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು? ॥೨೬॥

ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಿತ್ಯಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಶ್ರಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ (ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ) ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದವರೆನಿಸಿ, ಯೋಗಶೀಲರಾಗಿ, ತ್ರಿಸಹಸ್ರ, ದ್ವಾದಶಾಹಗಳೆಂಬ ಅಂಗಕೃತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂ, ಹೇಮಸಭಾಧಿಪನ ಭಕ್ತರೂ ಆಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೂರುಕಾವಿರಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವರ್ಣನೀಯರು. ಮಹಾಮಹಿಮರು. ॥೨೭॥

ಮೊದ್ದ ಜಡೆ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಹಣೆಗಣ್ಣು ಮತ್ತು ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಶರೀರ ಇವುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲದೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಉಳಿದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ॥೨೮॥

|| ಶ್ರೀ ಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ||

ಅಥ ತಿಲ್ಲವನಾವಾಸಿ ತ್ರಿಸಾದ್ರಸ್ಯಮಹೀಸುರಾನ್ |

ನತ್ಪಾ ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠಸ್ಯ ಕಥಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಾವನೀಂ ||೨೯||

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಪುಷ್ಪನಿರ್ಮುಕ್ತಮಾಧ್ವೀತುಂದಿಲವಟ್ಟಿದಃ |

ಅಸೀತ್ತಿಲ್ಲವನೇ ಕಪ್ತಿತ್ಕಲಾಲಕುಲಶೇಖರಃ ||೩೦||

ಭಕ್ತಾಗ್ರಗುಣೈಕಂಠಪೂಜಾನ್ಯತ್ಪಾತ್ರಿಕಾಕರಃ |

ಮಾಹೇಶ್ವರಜನಾರ್ಭಿವೈ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೈವಾಯಕಃ ||೩೧||

ಸದಾ ತ ಧುಪಪಾಸಜ್ಜನಾನಸಃ ನಿವಕರ್ಮಸು |

ನಿಷ್ಣಾತಧೀರ್ನಿರಾಘಾತಕ್ರೇಂಕಯೋದ್ಭಾಟಿನೋದ್ಭವಃ ||೩೨||

ವೀಕ್ಷ್ಯ ವೀಕ್ಷ್ಯ ನಿಭೋಃ ಕ್ಷೇಮಂ ನೀಲಕಂಠಸಮಾಕುಲಂ |

ನೀಲಕಂಠಸದೋಚ್ಚಾರೀ ನೀಲಕಂಠ ಇತೀರಿತಃ ||೩೩||

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ರಸೇ, ಆ ತಿಲ್ಲವನ (ತಿರುನಲ್ಲೇಲಿ) ದಲ್ಲಿ ನಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಂತಹ ಮೂರುನಾವಿರ ವಿಸ್ತರಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ. ಪವಿತ್ರವಾದ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು; ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದ ಹೂವಿನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಧು ವಿನಿಂದಲೇ ಆನಂದಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಭ್ರವರದಂತೆ ಆ ತಿಲ್ಲವನದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರ ವಂಶಕ್ಕೆ ತಲಕಪ್ರಾಯವಾದ ಕುಂಭಕಾರನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು ||೨೯-೩೦||

ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನೂ, ಮಾಹೇಶ್ವರನ ಪೂಜಕನೂ, ಮಾಹಾದೇವನ ಸೂಜಿಗುವ ಯೋಗವಾಗುವ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವವನೂ, ಈಶ್ವರಭಕ್ತರೆನಿಸಿ ದವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆಗಿ ಬಾವಾಗಲೂ ಶಂಭುವಿನ ಪಾದಾಸಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಶೈವರಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯು ನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಆ ಮಾಹಾದೇವನ ಕ್ರೇಂಕರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಕಂಠನೆಂಬುದಾಗಿದ್ದಿತು. ||೩೧-೩೨||

ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಸಮುದ್ರಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷಿಸಿದುದರಿಂದ ಕಷ್ಟಗಿರುವ ಆ ಪ್ರಭುವಿನ ಕೊರಕನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಬಾವಾಗಲೂ ಆ ನೀಲಕಂಠನ ಪಾದಧ್ಯಾನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಶ್ರೀಕಂಠನೆಂಬುವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.

ಸ ಜನ್ಮನಃ ಪ್ರಭೃತ್ಯೇವ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾನ್ಯದ್ವೇವತಾಂತರಂ ।
 ಸೇವ್ಯಮಾನೋ ಮಹಾದೇವಂ ನಯಃ ಕೌಮಾರಮತ್ಯಗಾತ್ ॥೩೪॥
 ಪಂಚಬಾಣಭುಜಾಟೋಪ ಪರಿಸಾಟೀಪಟೀಯಸಾ ।
 ಪ್ರಸೀಯಸಾ ಮಹೋಲ್ಲಾಸೈಃ ಪಸ್ಪೃಶೇ ನಯಸಾ ತತಃ ॥೩೫॥
 ತಸ್ಯಾಸೀಲ್ಲಲನಾನೂನಂ ಕೇಲಿಕಲ್ಪನಶಿಲ್ಪಿನಾ ।
 ಶೃಂಗಾರರಸಸರ್ವಸ್ವವೇಧಸಾ ನಯಸಾಂಚಿತಾ ॥೩೬॥
 ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಾದರುಂಧತ್ಯಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮನುರುಂಧತೀ ।
 ಕಂದರ್ಪವೈಜಯಂತೀ ಸಾ ತಸ್ಯ ಸಾರಸಮಾವಹತ್ ॥೩೭॥
 ಸನ್ಯಾಘ್ರಪಾದಲಿಂಗಸ್ಯ ಕುರ್ಮಾಣೋ ದರ್ಶನಂ ನೃತೀ ।
 ಚಿದಂಬರಪತೇರ್ನಾಟ್ಯಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಾಣೋತಿಕೌತುಕೀ ॥೩೮॥

ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾದೇವ
 ನನ್ನೇ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕೌಮಾರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅದೇರೀತಿ ಕಳೆದನು.
 ||೩೩-೩೪||

ಹಾಗೆಯೇ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಹುಬಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು
 ಪಡೆಯುವ, ಅತ್ಯಂತ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆ
 ಯನ್ನು ಪಡೆದನು ಆ ಶ್ರೀಕಂಠನಿಗೆ ರತಿಕೇಳಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಚತುರನಾದ
 ಬ್ರಹ್ಮನು ಶೃಂಗಾರರಸಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯಂತೆ ಸುಂದರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಬ್ಬಳು
 ರಮಣಿಯಿದ್ದಳು. ||೩೫-೩೬||

ಅವಳು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾದರುಂಧತೀದೇವಿಯನ್ನು ಹೋಲು
 ತಿದ್ದಳು. ಮನ್ಮಥನ ವಿಜಯಸತಾಕೆಯಂತೆ ಅವಳು ಸತಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀಕಂಠನಾದರೋ ನಿತ್ಯವೂ ನಿಯಮಬದ್ಧನಾಗಿ ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದೇ
 ಶ್ವರನ ಲಿಂಗವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಾ, ಚಿದಂಬರೇಶ್ವರನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ
 ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ||೩೭-೩೮||

ಸ ಕದಾಚನ ಶರ್ವರ್ಯಾಮಂಧಕಾರೇತಿದಂತುರೇ ।

ಧರಾಲೀಂ ಮೇಘಘೋಷಾಸು ತಥಾ ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷು ಚ ||೩೯||

ಸೇವಿತ್ವಾ ತಾಂಡವೇಶಾನಂ ವ್ಯಾಘ್ರಸಾದೇಶ್ವರಂ ತಥಾ ।

ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛನ್ವಯಃ ಪೂರಂ ಕಂಠದಧ್ವೇನ ವತ್ಸುನಾ ||೪೦||

ಅಸಾರವಾತಸಾತೇನ ಲೇಪಮಾನಕಲೇವರಃ ।

ಝಲ್ಲಝಲ್ಲಿತ ಕೇಶಾಗ್ರಃ ಸಾರ್ಧಸಾದ್ರ್ಯತರಾಂಬರಃ ||೪೧||

ಸ ನೀಲಕಂಠಃ ಕಸ್ಯಾಶ್ಚಿದ್ವೇಶ್ಯಾಯಾ ವೇದಿಕಾಂ ಯಯೌ ।

ನೀಲಕಂಠ ಪದೋಚ್ಚಾರಾನ್ನೀಲಕಂಠಮುಪಾಗತಂ ||೪೨||

ಬುದ್ಧ್ವಾಸೀದ್ವೀಪಿಕಾಹಸ್ತಾ ಝಟಿತ್ಯಾಗತ್ಯ ತತ್ಪತಃ ।

ತತ್ಕಥಂಚಿದುಪಚ್ಛಂದಂ ಸಾ ನೀತ್ವಾ ಭವನಾಂತರಂ ||೪೩||

ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಡಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಶಿವದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ತಾಂಡವೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ವ್ಯಾಘ್ರಸಾದೇಶ್ವರನನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ, ಮಳೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗವೆಲ್ಲಾ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಉದ್ದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಅದೇ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಹನಿಯಿಂದ ನೆನೆದು ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಜರ್ಜರಿತವಾದ ಕೂದಲಿನ ತುದಿಯಿಂದಲೂ, ಕೆಸರಿನಿಂದ ಅರ್ಧ ತೊಯ್ದುಹೋದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಸದಾಶ್ರಯವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದು, ಕೊನೆಗೆ ಆ ನೀಲಕಂಠನು ಯಾವಳೋ ಒಬ್ಬಳು ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ||೩೯-೪೦-೪೧||

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠನೆಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನೀಲಕಂಠನು ಬಂದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು, ದೀಪವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಅನೇಕ ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ, ಮನೆಯ ಒಳಗಡೆ ಕೂರಿಸಿ ಪಟ್ಟಿವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅವನ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿ ಅನಂತರ ಶೀತಬಾಧೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ

ಸಂಪ್ಪಜ್ಯಾಂಗಂ ದುಕೂಲೇನ ಹಸಂತೀಮರ್ಪಯತ್ತತಃ |

ಝಡಿತ್ಯಂಬರಮಾಸ್ತೀರ್ಯ ತತ್ರ ತೂಲಾಪಟೇಂ ಪುನಃ ||೪೪||

ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಹೇಮಪರ್ಯಂಕೇ ಮಣಿಶೃಂಖಲಿಕಾಂಚಿತೇ |

ಸ್ವಾಪಯಿತ್ವಾ ನುರುದ್ವೃಷ್ಟಿಬಾಧಮುದ್ಧಯ ಸಾ ಕ್ರಮಾತ್ ||೪೫||

ಚಂದನಾಗರುಕಸ್ತೂರೀ ಮಿಲನ್ಮೃಗಮದಾದಿಭಿಃ |

ವಿಲಿಪ್ಯಾಂಗಂ ಕೃತಾಹಾರಂ ತಿಲ್ಲೇಶಾಯ ಪತಿಷ್ಕೃತಂ ||೪೬||

ತತೋ ಮಾಹೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯಾ ತಂ ರಂಠುಃ ನಾಂಭತಿ ಸ್ತಸಾ |

ದುರ್ವಾರತ್ನಾದ್ರತೀಶಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯತೋಽಪಿ ಸಃ ||೪೭||

ತರುಣಸ್ತದ್ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಮನುಮೇನೇತಿ ಕೌತುಕೇ |

ತಸ್ಯಾಂ ವಿಧ್ಯನುಸಾರೇಣ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲಂ ಮನೋಭುವಃ ||೪೮||

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮನುಭೂಯಾಸೌ ನಿಜಾಲಯಮುಪಾವಿಶತ್ |

ತತ್ರಾಲೋಕ್ಯ ನಿಜಾಂ ಕಾಂತಾಂ ಶಂಬರಾರಾತಿಸುಂದರೀಂ ||೪೯||

ಕೊಳ್ಳಲು ಒಣಬಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ರತ್ನದ ಸರಪಳಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಯ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಹಾಕಿ, ಅವನನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗಾಳಿ ಮಳೆಯ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದಳು ||೪೨-೪೩-೪೪-೪೫||

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಉಚಿತವಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನೇ ಪತಿಯೆಂದೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಿಲ್ಲೇಶ್ವರನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಅವನ, ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಚಂದನ, ಅಗರು ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರೀ ಮುಂತಾದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಲೇಪನ ಮಾಡಿ, ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನೊಡನೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲು ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ತರುಣನೂ ಸಹ ಮನ್ಮಥ ಬಾಧೆಗೆ ಈಡಾಗಿ ಅವಳಲ್ಲಿನ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಅವಳಿಚ್ಛೆಯಂತೆಯೂ ಅವಳೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು ||೪೬-೪೭||

ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಮನ್ಮಥಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ, ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ವ.ನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ರತಿಯಂತಿ

ಪುನರುದ್ದೀಪಿತಾನಂಗಸ್ಯ ರಂತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ

||೫೦||

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಾಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಟೇರಚರ್ಚಾ

ಮಚ್ಛಾಚ್ಛಲೇಶಾಚಲತೋರತಾಂತಾಂ ।

ಸಂಪ್ರೀಣಯನ್ ಚಾಟುಪರಂಪರಾಭಿ

ಸ್ತದೀಯಶಯ್ಯಾಂ ಶನಕೈಃ ಪ್ರಪೇದೇ

||೫೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ನೀಲಕಂಠಭಕ್ತ

ಚರಿತ್ರವರ್ಣನೇ ಪಂಚವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸುಂದರಿಯಾಗಿರುವ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪತ್ನಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪುನಃ ಕಾಮೋದ್ದೀಪಿತನಾಗಿ
ಅವಳೊಡನೆಯೂ ಕ್ರೀಡಿಸಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ||೪೮-೪೯-೫೦||

ಹೀಗೆ ಮನ್ಮಥನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸುಖದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಚಂದನದಿಂದ ಲೇಪಿಸ
ಲ್ಪಟ್ಟವಳೂ, ಅತಿ ಶುಭ್ರವೂ ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟಗಳಂತೆ ದಪ್ಪವಾದ ಕುಚವುಳ್ಳವಳೂ
ಅದ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಚಾಟೂಕ್ತಿಗಳ ಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ||೫೧||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ನೀಲಕಂಠನೆಂಬ ಭಕ್ತನ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನನಮಾಂಶೇ

ಷಡ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ॥

ತಯಾ ಸ ನೀಲಕಂಠೋಽಸೌ ನೀಲಕಂಠಸದಾಶ್ರಯಃ ।

ತದಾ ಪರಿಮಳೋಲ್ಲಾಸೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ವಾರಸ್ತ್ರಿಯಾ ರತಿಂ ॥೧॥

ಅನ್ವಭುಂಕ್ತೇತಿಚೇಟೀಭ್ಯೋ ನೀಲಕಂಠೋಽಹ್ನಯಂ ಶ್ರುತಃ ।

ತದಾ ಚಂದ್ರಮುಖೀ ರಾತ್ರೌ ವಾರಸ್ತ್ರೀಕೃತಸಂಗತಿಂ ॥೨॥

ಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತಲೈನ ಸ್ಪರ್ಶಂ ಸ್ನೇಹೇನ ಖಂಡಿತಾ ।

ಭವತಃ ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚೇದಿನಾಂ ಸ್ಪೃಶ ॥೩॥

ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಹಾದೇವನ ಪಾದಸೇವಕನಾದ ಈ ನೀಲಕಂಠನೆಂಬ ತನ್ನ ಪತಿಯ ದೇಹದಿಂದ ಬರುವ ಪರಿಮಳಭರಿತವಾದ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದಲೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸವಿಯರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ, ಆತನು ಸೂಳೆಯೊಡನೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಪತ್ನಿಯಾದ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯು, ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಸಂಗಮ ಮಾಡಿದ ಗಂಡನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನರಿತು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಅಲಿಂಗನಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರತಿಕ್ರೀಡೆಗೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಾರಸ್ತ್ರೀಸಹವಾಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದರೆ ನಿನೊಡನೆ ನಾನು ಕ್ರೀಡಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದಲೇ ನುಡಿದಳು. ॥೧-೨-೩॥

|| ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠ ಉವಾಚ ||

ಇತ್ಯಾಹ ಸಾ ರುಷಾ ನಾಥಂ ತಮಾಲಿಂಗನಲಾಲಸಂ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠೋ ರುಷಾವಿಷ್ಣು ಉವಾಚ ತಾಂ ||೪||

ಮನಸಾ ತ್ವಾಂ ಸ್ಪ್ರಿಯಶ್ಚಾನ್ಯಾಂ ನ ಸ್ಪೃಕ್ಷಾಮ್ಯದ್ಯ ಚೇತಸಾ ।

ವಿನಾಯೋನ್ಯಂಗಸಂಸ್ಪರ್ಶಮನಂಗೋದ್ದೇಗವರ್ಜಿತಂ ||೫||

ಸಾಹಿ ಚಕ್ರೇ ಪ್ರತಃ ಭರ್ತುರಿಷ್ಟಂ ತನ್ನೀ ವಿತನ್ವತೀ ।

ಗಾರ್ಜಸ್ಥ್ಯಧರ್ಮಂ ಸಾ ಚಕ್ರೇ ಪರೈರಜ್ಞಾತಸಂಗರಾ ||೬||

ಶಾನೇವ ದಂಪತೀ ತಾದೃಗಸಿಧಾರಾವ್ರತಸ್ಥಿತೌ ।

ನಿನ್ಯತುಃ ಕಿಲ ತಾರುಣ್ಯಂ ಶಿವಕಾರುಣ್ಯಭಾಜನೌ ||೭||

ಪ್ರವೃದ್ಧಶಿವಭಕ್ತೀ ತೌ ನೃದ್ಧಾ ಶಿಥಿಲವಿಗ್ರಹೌ ।

ಚಕ್ರತುಃ ಶಿವಕೈಂಕರ್ಯಂ ತಥಾಪಿ ಕರುಣಾವಿನ ||೮||

ತತಸ್ತಯೋರ್ಮುತಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಶಿವಸ್ತಾಪಸವೇಷಭೃತ್ ।

ದೀರ್ಘಪಿಂಗಜಖಾಧಾರೀ ಕೌಪೀನಾದಂಡವಸ್ತ್ರಧೃಕ್ ||೯||

ಹೀಗೆ ಪತ್ನಿಯು ನುಡಿಯಲು, ಆಗ ನೀಲಕಂಠನೂ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪುನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಮನ್ತ್ರಧರ್ಮಕಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಯೋನ್ಯಾದಿ ಅವಯವಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪತ್ನಿಯು ಇಷ್ಟದಂತೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ||೪-೫||

ಅವಳೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗಂಡನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗವು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ‘ಅಸಿಧಾರಾವ್ರತದಲ್ಲಿ’ ನಿರತರಾದ ಅಂದರೆ ಕಠಿಣವಾದ ನಿಯಮ ಮಗ್ನರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಯೌವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಿವನ ದಯಾಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಯೇ ಕಳೆದರು. ||೬-೭||

ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಾರ್ಧಕ್ಯದಿಂದ ಸಡಿಲವಾದ ದೇಹಕಟ್ಟುಳ್ಳವರಾದರೂ ಆ ದಂಪತಿಗಳೂ ತರುಣರಂತೆಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಪರಶಿವನು ಇವರ

ಯಜ್ಞಸೂಕ್ತೋಲ್ಲಸದ್ವಕ್ಷಾ ಭಸ್ಕಾಂಗಶ್ರೀಶ್ರೀಪುಂಡ್ರಕಃ ।

ಸ್ಮೇರಾನನಃ ಸಾತ್ರಸಾಣೀರ್ನೀಲಕಂಠಾಲಯಂ ಯಯಾ ॥೧೦॥

ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠಸ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃಷ್ಟಾಂಗಃ ಶಿವಯೋಗಿನಂ ।

ಶಿವಯೋಗೀ ಮಾಹಾನೇಷ ಇತ್ಯಪೂಜಯದಾದ್ಯತಃ ॥೧೧॥

ನಾಥ ಕಿಂ ಕರವಾಣೀತಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ ರೇನೇರಿತಃ ಶಿವಃ ।

ತನೇನಮಾಹ ನೇ ಸಾತ್ರನಿದಮಾದಾಯ ರಕ್ಷತಾಂ ॥೧೨॥

ಅಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ನ ಸಮಃ ಸಾತ್ರಂ ಪುನಾತ್ಕಂಠರತರ್ಪಿತಂ ।

ರತ್ನಾದ್ಯಾದಪಿರಕ್ಷ್ಯಂ ಸ್ಯಾದ್ಭಯೋ ನೇ ರಕ್ಷತಾನಿತಿ ॥೧೩॥

ತತಃ ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠಸ್ತು ಸಾತ್ರಮಾದಾಯ ತತ್ಕೃಣಾತ್ ।

ಗೃಹೇ ತನ್ನಸ್ಯ ತದ್ರಕ್ಷಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಭೂತೈಸ್ತದಾ ಸ್ವಯಂ ॥೧೪॥

ಅಭಿಸ್ಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ವಿಯ ವೇಷಧರಿಸಿ, ಉದ್ವವೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣವೂ ಆದ ಜಟಿ. ಕೌಪೀನ, ದಂಡ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳವನೂ, ವಿಭೂತಿಶ್ರೀಪುಂಡ್ರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಣೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ನಗುಮುಖದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ನೀಲಕಂಠನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ||೮-೯-೧೦||

ಆಗ ಆ ನೀಲಕಂಠನು ಬಂದಿರುವ ಶಿವಯೋಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತುಷ್ಟಾಂ ತರಂಗನಾಗಿ, “ ಶಿವಯೋಗಿಯಾದ ಈತನು ಮಾನ್ಯನು ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯನು” ಎಂದು ಆದರಿಸಿ ಪ್ರಜ್ಞಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಸ್ವಾಮಿ, ತಮಗೆ ನನ್ನಿಂದೇನಾಗಬೇಕು? ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀಲಕಂಠನು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಶಿವನು ಈ ನನ್ನ ಸಾತ್ರೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಾತ್ರೆಯು ಬೇರೊಂದು ಯಾರಿಗೂ ದೊರೆಯಲಾರದು ಇದರೊಳಗಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದವನು ಪವಿತ್ರನಾಗುವನು. , ರತ್ನಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೧೧-೧೨-೧೩||

ಆಗ ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ನೀಲಕಂಠನು ಆ ಸಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಇತರ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆಯಾಗ

ತಂ ಯಾಂತಮನುಸ್ಯತ್ಯಾಸೌ ನಿವೃತ್ತೋಽಭೂತ್ತದಾಜ್ಞಯಾ ।
 ದೇವದೇವೋಽಪಿ ತಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ಪ್ರಾವಿಶತ್ಯಾಂಚನೀಂ ಸಭಾಂ ॥೧೫॥
 ಗತೇ ಕಾಲೇ ಶಿವಃ ಪಾತ್ರಂ ಯಾಪಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಮಾಯಯಾ ।
 ಭೃತ್ಯಾಚ್ಚ ಪುನರಾದಿತ್ಸುಸ್ತಮಾಗಾತ್ಪೂರ್ವವೇಷವಾನ್ ॥೧೬॥
 ತಮಾಗತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಸೌ ಕುಲಾಲಕುಲಸಂಭವಃ ।
 ಆಗತಂ ತವ ಮದ್ಭಾಗ್ಯಾದಿತ್ಯಾಸೀತ್ ತನ್ಮುಖೇಕ್ಷಣಃ ॥೧೭॥

|| ಶ್ರೀ ಶಿವ ಉವಾಚ ||

ಪಾತ್ರಂ ಪುರಾ ತ್ವಯಿ ನ್ಯಸ್ತಂ ಸಹಸಾ ತತ್ಪ್ರದಾಯ ಮೇ ।
 ತಿಷ್ಠೇತ್ಕುವಾಚ ತಂ ಶರ್ವಃ ಸರ್ವದಾನಾಧಿಪಃ ಶಿವಃ ॥೧೮॥
 ತಚ್ಚುತ್ವಾ ನೀಲಕಂಠೋಽಪಿ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತರ್ಗೃಹಂ ಕ್ವಚಿತ್ ।
 ಮುಹುರನ್ವಿಷ್ಯ ತತ್ಪಾತ್ರಮದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುಃಖಮಾಶ್ರಿತಃ ॥೧೯॥

ದಂತೆ ತಾನೇ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಲು ಹೋದನು. ಅನಂತರ ಶಿವನು ಹೊರಡಲು, ತನ್ನ ನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀಲಕಂಠನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅನಂತರ ದೇವದೇವನಾದ ಆ ಶಿವನೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಹೇಮಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ||೧೪-೧೫||

ಕೊಂಚಕಾಲ ಕಳೆಯಲು ಶಿವನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅದೃಶ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ಭಕ್ತನಾದ ನೀಲಕಂಠನಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಕುಂಬಾರನ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀಲಕಂಠನು ಮತ್ತೆಬಂದ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಪುನಃ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದಿರಿ, ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಮುಖ ವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ||೧೬-೧೭||

“ ಎಲೈ ನೀಲಕಂಠನೇ, ಹಿಂದೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಈಗ ನನಗೆ ತಂದುಕೊಡು. ಹೊರಡು ” ಎಂದು ಸಕಲ ದಾನ ಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಹಾರಮಾಡು

ಅಂತಸ್ಥೋಽಸಿ ನ ನಿಯಾಸಿ ಕೋ ವಿಲಂಬ ಇತೀರಿತಃ |

ಸ ತದಾ ನಿರ್ಗತೋ ಮಂದವಚಃ ಸ್ವಾಹ ವಿಷಾದವಾನ್ ||೨೦||

|| ಸೂತ ಉವಾಚ ||

ಜಟಾಜೂಟೋರುಶೋಭಾಂಕಮಸ್ತಕಂ ಭೂತಿಭೂಷಿತಂ

ರುದ್ರಾಕ್ಷಸ್ತ್ರಗ್ಧಿರಾಕೀರ್ಣಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾವಲಿಭೂಷಿತಂ ||೨೧||

ಸ ಕುಲಾಲಃ ಕುಲಾಲೇಶಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ವಿನಯಾನತಃ |

ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಿನಯೇನಾಹ ನೀಲಕಂಠಃ ಸದಾಶಿವಂ ||೨೨||

|| ಕುಲಾಲ ಉವಾಚ ||

ತನ್ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತೇ ಪಾತ್ರಂ ದದಾಮ್ಯನ್ಯಚ್ಚ ತನ್ನಿಭಂ |

ಮನ್ನಾಥಕೋಪರಾಭೋ ಮೇ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ಭವತಾ ಪ್ರಭೋ ||೨೩||

ಕೃತಪ್ರಣಾಮಂ ತಂ ಸ್ವಾಹ ಕೋಪಪ್ರಸ್ಫುರಿತಾಧರಃ

||೨೪||

ವವನೂ ಆದ ಶಿವನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀಲಕಂಠನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಪಾತ್ರೆ ಯನ್ನು ಕಾಣದೇ ದುಃಖಿತನಾದನು. ಆಗ ಈಶ್ವರನು ಹೊರಗೆ ಬರದಿರುವ ಆ ನೀಲಕಂಠನನ್ನು ಕುರಿತು, ಒಳಗೆ ಹೋದವನು ಇನ್ನೂ ಬರದೇ ಹೀಗೆ ವಿಲಂಬ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೂಗಲು, ಆಗ ಅವನು ಬಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಇಂತೆಂದನು. ||೧೮-೧೯-೨೦||

ದೊಡ್ಡ ಜಡೆಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ತಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ವಿಭೂಷಿ ಯನ್ನು ಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರು ವವನೂ, ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ, ಲೋಕದ ಕುಂಬಾರ ರಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ಆ ನೀಲಕಂಠನೆಂಬ ಕುಂಬಾರನು ವಿನಯ ದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವನೊಡನಿಂತೆಂದನು. ||೨೧-೨೨||

“ ನನ್ನೊಡೆಯನಾದ ಪ್ರಭುವೇ, ನಿನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ” ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತಿರುವ ಕುಲಾಲನನ್ನು

|| ಶಿವಯೋಗ್ಯವಾಚ ||

ಘೋರಂ ತ್ವಯೋಕ್ತಂ ಕಿಂ ನಾನು ಯತ್ಪಾತ್ರಂ ತದ್ವದಸ್ಯ ಮೇ
ಅಪಿ ರತ್ನ ಸ್ವರ್ಣಮಯಮಸ್ಯನ್ನಾದಾತುಮುತ್ಸಹೇ

|| ೨೫ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸೋಽಬ್ರವೀದ್ಭಯಃ ಪ್ರಮಾದೋ ಮೇ ಮಹಾನಭೂತ್
ಕಿಂ ತೇನ್ನಪಾತ್ರಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯಸ್ಯದ್ವದಾಮೀತ್ಯವದತ್ತತಃ

|| ೨೬ ||

ನ್ಯಾಯವತ್ಸುತಿಗುಹ್ಯಾಂ ತ್ವಂ ಭಕ್ತಿಮುದ್ಭಾವ್ಯ ಶುದ್ಧವತ್ ।
ಕಿಂಚಿನ್ನ ಲಜ್ಜಸೇ ವಾಚಾ ನ ಯಾಹ್ಯದ್ಯ ಪದಾಪ್ತದಂ

|| ೨೭ ||

ಲೋಕಃ ಪಶ್ಯತು ಮದ್ಭಾಷಾ ತ್ವಾಮನಾದಾಯ ಚ ಪಾತ್ರಿಕಾಂ ।
ನಯಾಮೀತ್ಯದ್ಭಟಾಲಾಪಂ ಕುಲಾಲಃ ಪ್ರಾಹ ತಂ ದ್ವಿಜಂ

|| ೨೮ ||

ಕುರಿತು ಕೋಪದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆ ಶಿವಯೋಗಿಯು
ಇಂತೆಂದನು. || ೨೫-೨೮ ||

ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಕೇವಲ ಮೋಸದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಏನು ಯಾವ
ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆ? ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು. ಅದೇನು
ರತ್ನ ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದದ್ದೇ? ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯದನ್ನು ನಾನು ತೆಗೆದು
ಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿವಯೋಗಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ಕುಲಾಲನು,
ಅಯ್ಯ ಭಕ್ತವರ್ಯನೇ, ನನ್ನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾದವಾಯಿತು. ನೀನು ಕೊಟ್ಟ
ಅನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಾನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ
ದೆಯೋ! ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ತಿಳಿಯಬೇಡವೆಂದು ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು. || ೨೫-೨೮ ||

ನೀನು ಬಹಳ ಪರಿಶುದ್ಧನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಇದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಮತ್ತು
ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಮಾತನಾಡಲು ನಿನಗೆ
ಕೊಂಚವೂ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡ
ಬೇಡ. ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೋಡಲಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆದು ನನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು
ಕೊಳ್ಳದೇ ನಾನು ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹಟಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ದ್ವಿಜನನ್ನು
ಕುರಿತು ಕುಂಬಾರನು ಇಂತೆಂದನು. || ೨೭-೨೮ ||

ಪಾತ್ರಂ ನ ವಂಚಿತಂ ಭಕ್ತೃ ಚಾರ್ಯರ ನಾಸ್ತ್ಯಲ್ಪಕಂ ಮಯಿ ।
ಕಿಂ ವಾತ್ರ ಕುರ್ಮಾಮಿತ್ಯುಕ್ತೋ ದೇವಸ್ತಂ ಪುನರಬ್ರವೀತ್ ||೨೯||

|| ಶಿವಯೋಗ್ಯವಾಚ ||

ಯದ್ಯೇವಂ ತನಯಂ ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದೀರ್ಘಕಾಂಭಸಿ ।
ನಿಮಜ್ಞ ತ್ವಂ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಪುನರ್ಯಾಹಿ ಗೃಹಾಂತಿ ||೩೦||

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ನೀಲಕಂಠೋಽಪಿ ತಮಾಹ ಕಪಟಿದ್ವಿಜಂ ।
ಕಿಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸುತೋ ನೈವ ಮಮಾಸ್ತೀತಿ ಭಯಾಕುಲಃ ||೩೧||

ಯದ್ಯೇವಂ ಮಹಿಲಾಂ ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಾಸಿಕಾಜಲೇ ।
ನಿಮಜ್ಞೋನ್ಮಜ್ಞ ಗಚ್ಛೇತಿ ವ್ಯಾಜವಿಪ್ರೋ ಬಭಾಷ ತಂ ||೩೨||

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಶಂಕರೇಣಾಸೌ ಶಂಕರೇಣಾನಯಾ ಸಹ ।
ನಿಮಜ್ಞನಂ ಮಮಾಯುಕ್ತಮಹಮೇಕಃ ಪುರಸ್ತವ ||೩೩||

ಅಯ್ಯ ಈಶ್ವರಭಕ್ತನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ವಂಚನೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಕೊಂಚವೂ ಕಳ್ಳತನವನ್ನೆಣಿಸಬೇಡ. ಈಗ ಮುಂದೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು
ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಕುಂಬಾರನು ಹೇಳಲು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾದೇವ
ನಿಂತೆಂದನು. ||೨೯||

ಎಲೈ ಕುಂಬಾರನೇ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಈ ಕೊಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಅನಂತರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು,
ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಕಂಠನು ಆ ಕಪಟವೇಷಧಾರಿಯಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಯ್ಯಾ ಭಕ್ತನೇ, ಏನುಮಾಡಲಿ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡೋಣ
ವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಮಗನೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಯಾತುರನಾಗಿರಲು, ಪುನಃ ಶಿವಯೋಗಿಯು
ಪಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಾವಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ
ಪುನಃ ಬಾ, ಎಂದು ಮಾಯಾಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು.
'೩೦-೩೧-೩೨'

ಶಂಕರನಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಂಬಾರನು ಮತ್ತೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ
ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ನಾನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ ;

ದೀರ್ಘಿಕಾಂ ಸಕಲಾಂ ಮತ್ತು ದ್ರಾಗುನ್ಮಜ್ಜ ನಿಮಜ್ಜತೇ ।

ಇತ್ಯನಾದೀತ್ಯುಲಾಲಾಗ್ರೋ ಭಾವನಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತದಾ ||೩೪||

ಯದ್ಯೇವಂ ಚೋರಿತಂ ನೈವ ದಿತ್ಸಸಿ ಸ್ತ್ರೀಕರಂಕರೇ

ಕ್ಷವೇಚ್ಛಸಿ ನ ನಾ ಮಂತುಂ ಯಾಹಿ ತಿಲ್ಲವನಂ ದ್ವಿಜಾನ್ ||೩೫||

ಅಹಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ತೈರುಕ್ತೋ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಹ ತೇನೇಶೋ ಯಾಹಿ ತಿಲ್ಲವನಂ ದ್ವಿಜಾನ್ ||೩೬||

ಮದ್ದತ್ತಾ ಪಾತ್ರಿಕಾ ನೈಷಾ ದಾನೇ ಮಹಿಲಯಾ ಸಹ ।

ನ ನಿಮಜ್ಜತ್ಯತೇನೇಶೋ ವ್ಯಾಹರದ್ವಿಜಸನ್ನಿಧೌ ||೩೭||

ಬ್ರೂಹೀತಿ ತೈರ್ದ್ವಿಜೈರುಕ್ತೋ ಸ ಕುಲಾಲವರೋಬ್ರವೀತ್ ||೩೮||

ನಾನೊಬ್ಬನೇ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಈ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದರೂ ಮುಳುಗಿಬರುತ್ತೇನೆಂದು ನುಡಿಯಲು ಆಗ ಮಾಯಾಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ||೩೩-೩೪||

ಎಲೈ ಕುಂಬಾರನೇ, ಈ ರೀತಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯದೇ, ಅಪಹರಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ? ತಿಲ್ಲವನಕ್ಕೆ ನಡೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸೇವಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೩೫||

ಆಗ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಆಗ ಈಶ್ವರನು ಆ ತಿಲ್ಲವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು, ಈತನು ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡದೇ, ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗದೆ ಅವಿನೀತನಾಗಿರುವನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಂಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ವಿಶೇಷವೇನು ಹೇಳಿದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಕುಂಬಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಇಂತೆಂದನು. ||೩೬-೩೭-೩೮||

|| ಕುಲಾಲ ಉವಾಚ ||

ಏತದ್ವತ್ತಂ ಮಯಾ ಗುಪ್ತಂ ಪಾತ್ರಂ ನೈವ ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ |
 ತದಾಕರ್ಣ್ಯಂ ದ್ವಿಜಃ ಪ್ರಾಹ ಯದ್ಭೇವಂ ಭಾರ್ಯಯಾ ಸಹ ||೩೯||
 ನಿಮಜ್ಜ ತ್ವಂ ಜಲೇ ತೇನ ಯಥೋಕ್ತಂ ನೀತಿರೀದೃಶೀ |
 ತದಾಕರ್ಣ್ಯಂ ಕ-ಲಾಲಾಗ್ರೋ ಯದ್ಭೇವಂ ಕ್ರಿಯತೇ ಮಯಾ ||೪೦||
 ಪ್ರತಿವಾದ್ಯನುಮಿತೈಃಪಿ ಭಣಿತ್ವಾ ಭವನಂ ಯಯೌ |
 ಭವನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಗೇಹಿನ್ಯಾ ದೇಹಿನ್ನೇವ ನವತ್ರಿಯಾ ||೪೧||
 ಸಹಾಗತ್ಯ ಸಭಾಮೇವಂಸಾರನಾಚಮವೋಚ ತಂ |
 ಉಭಯೋರಂತರೇ ಕಾನುನಾನಾಭಾಂ ದಂಡಮಜ್ಜನೇ ||೪೨||
 ಪಾಣಿಭಾಂ ದಂಡನಾಲಭ್ಯ ನಿಮಜ್ಜತ ಇತಿರಯನ್ |
 ತಥಾ ನಿಮುಕ್ತಮುದ್ಯೋಗಮತಾನೀದೃಶಿಕಾಜಲೇ ||೪೩||
 ತಂ ತಥಾವಿಧನಾಲೋಕ್ಯ ದ್ವಿಜಾ ಏನಮವಾದಿಷುಃ ||೪೪||

ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ, ಈತನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಾನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣದಂತಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ಆಗ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಕೈಹಿಡಿದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪುನಃ ಬಾ ಎಂದೂ ಇದೇ ನೀತಿಯೆಂದೂ ನುಡಿದನು. ಈಗ ನಾನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಈಗ ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಸ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಿರುವ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೊಡನೆ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು. ||೩೯-೪೦-೪೧||

ಎಲೈ ವಿಪ್ರರೇ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವಾಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಂಡವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಮುಳುಗುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಾಗೆಯೇ ಬಾವಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. ||೪೨-೪೩-೪೪||

|| ದ್ವಿಜಾ ಉಚುಃ ||

ನೈವಂ ನಿಮಜ್ಜನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ ನಾನುಮನ್ಯತೇ
ಕರೇಣ ಕರಮಾಲಂಬ್ಯ ತಯಾಸಹ ನಿಮಜ್ಜತಾಂ ||೪೫||

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ನೀಲಕಂಠಸ್ಮೈರ್ವ್ಯಾಘ್ರಪ್ರಸಾದೇಶಸನ್ನಿಧೌ |
ಪ್ರಕಾಶ್ಯ ಸಂವಿಧಂ ಯೂಪಂ ನಿಮಮಜ್ಜ ತಥೈವ ಸಃ ||೪೬||

ಉನ್ಮಜ್ಜ್ಯ ಸ ತಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ದದೃಶೇ ಸಹತೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ |
ತರುಣಾಕೃತಿರುತ್ಥಾಯ ವಾರ್ಧಕೇ ತರುಣೇವ ಸಾ ||೪೭||

ನಾ ದೃಶ್ಯತ ತದಾ ವ್ಯಾಜಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತತ್ರ ರೋಧಸಿ |
ವ್ಯಾಲೋಕಿ ವೃಷಭಾರೂಢೋ ವೃಡಸ್ತತ್ರ ಸಹೋಮಯಾ ||೪೮||

ದಂಪತೀ ತೌ ಸರಸ್ತೋಯೇ ನಿಮಜ್ಜಂತೌ ಯುನಾಕೃತೀ |
ದೇವಪ್ರಸೂನವೃಷ್ಟ್ಯಾಕೌ ನಿಮಗ್ನಾಂಗೌ ಬಭೂವತುಃ ||೪೯||

ತುಷ್ಣಾವ ತೇ ತದಾ ಶಂಭುಂ ಕುಲಾಲೌ ತೌ ಚ ದಂಪತೀ ||೫೦||

ಎಲೈ ಕುಂಬಾರನೇ, ಹೀಗೆ ನೀನು ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಡ. ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಈ ರೀತಿಯು ಸ್ನಾನವನ್ನೊಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಕೈಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಳುಗಿಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ನೀಲಕಂಠನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೊಡನೆ ವ್ಯಾಘ್ರಪ್ರಸಾದೇಶ್ವರನ ಸಂಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿದುರಿಗೆ ಆ ಕಂಬವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸಿ, ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮುಳುಗಿದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಮುಳುಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದ ಆ ಕುಲಾಲನು ಮುಪ್ಪಿನ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಕೇವಲ ತರುಣನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯು ಪ್ರಾಯದವಳಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೋಡಿದರು. ||೪೫-೪೬-೪೭||

ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಾಯಾಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವೃಷಭಾರೂಢನಾದ ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಯುವಕದಂಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ, ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮತ್ತು ಕುಲಾಲ ದಂಪತಿಗಳೂ ಸಹ ಶಂಕರನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು ||೪೮-೪೯-೫೦||

|| ಕುಲಾಲಾಪೂಚತುಃ ||

ನಮೋಃಸ್ತು ತೇ ದೇವ ದಯಾನಿಧೇ ಹರ

ಪ್ರಸನ್ನಸಾಲಾನ್ಯಯ ಸಾಮಿಮೌಲೇ |

ನ್ಯಾಲೋಲಮಾಲಾಮುಲಹಸ್ತಶೂಲ

ಮಾಂ ಸಾಹಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಕಾಲಕಾಲ

||೫೦||

ಶಿವಸ್ತುತಸ್ತಿಲ್ಲವನದ್ವಿಜೀಂದ್ರೈ

ರ್ಜಾಯಾಸತೀ ತೌ ಪ್ರಣತೌ ಸ್ತುತೌ |

ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಭೋಗಾನಿಹ ಯಾತಮಂತೇ

ಮದೀಯಧಾಮೇತಿ ತಮಾತಿರೋಃಭೂತ್

||೫೧||

ಸ ನೀಲಕಂಠಸ್ತುರುಣೇಸಮೇತೋ

ಭೋಗಾನ್ಘ್ರಜನ್ಯೈ ತರುಣೇಂದುಮೌಲೇಃ |

ನಿಧಾಯ ಪೂಜಾಂ ವ್ರತನ್ಯೈಭವೇನ

ಕ್ರಮಾದಯಾಸೀದ್ರಜತಾದ್ರಿಶೃಂಗಂ

||೫೨||

ದಯಾಸಮುದ್ರನಾದ ಶಂಕರನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶರಣಾ
ಗತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನೂ ನಾಶರಹಿತನೂ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೂ, ಸರ್ಪ
ಹಾರನೂ, ಶೂಲಪಾಣಿಯೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ, ಯಮಾಂತಕನೂ ಆದ
ಶಂಭುವೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ||೫೦||

ಆ ತಿಲ್ಲವನದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಂದ ನಾನಾ ರೀತಿ ಸ್ತೋತ್ರ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವನು ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಲಾಲ
ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನು
ಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರೆಂದು ಹೇಳಿ ಮರೆಯಾದನು. ||೫೧||

ಆ ನೀಲಕಂಠನಾದರೋ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಲ
ಚಂದ್ರಚೂಡನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ, ಶಿವನ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ರಜತಾಚಲಶಿಖರವನ್ನೈದಿದನು. ||೫೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ನೀಲಕಂಠಭಕ್ತಚರಿತ್ರ
ಪರೀಕ್ಷಾವರಪ್ರದಾನಂ ನಾಮ ಷಡ್ವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಇಂತು ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ನೀಲಕಂಠನೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ವರಪ್ರದಾನ
ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀ ॥

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯಿ.

ನವಮಾಂಶೇ

ಸಪ್ತವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ತಂಧ ಉವಾಚ ॥

ಸ್ವಭಾವರಿಪುಸಂಜ್ಞಸ್ಯ ಕಥಯಾಮಿ ಕಥಾಂ ಶುಭಾಂ ।

ನೋರುಮುದ್ರಿತಶಾರ್ದೂಲಲಾಲಿತೇನ ಜಗಜ್ಜಿತಾಂ ॥೧॥

ನೃಪೇಣಾಭಂಗಚೋಲೇಂದ್ರನಾಮ್ನಾ ಕಾರ್ತವ್ಯಜನ್ಮನಾ ।

ಕಾರ್ವೇರಿವಾರಿಭರಿತೇ ಪಾಲಿತೇ ಚೋಲನುಂಡಲೇ ॥೨॥

ಕರ್ವೇರಪುಷ್ಪಪುರಿತ್ಯಸ್ತಿ ದೇವಪುರೀಷಮಾ ।

ತಸ್ಯಾಮಾಸೀದ್ವೈಕೈವರ್ಯಃ ಸ್ವಭಾವರಿಪುಸಂಜ್ಞಕಃ ॥೩॥

ಇವೃತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಸ್ವಭಾವರಿಪುವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈಶ್ವರಭಕ್ತನೊಬ್ಬನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಈತನ ಕಥೆಯು ಮೇರು ಪರ್ವತವಾಸಿಯಾದ ಹುಲಿಯಿಂದಲೂ ಲಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾರ್ವೇರಿನದಿಯ ಜಲದಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾಗಿರುವ ಚೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಅಭಂಗಚೋಲೇಂದ್ರನೆಂಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಹೇಂದ್ರನ ಅನುರಾವತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ 'ಕರ್ವೇರಪುಷ್ಪಪುರಿ' ಎಂಬ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವು ಆ ಚೋಲದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವರಿಪು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನಿದ್ದನು. ॥೧-೨-೩॥

ಪ್ರಥಮಃ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಶ್ರೀಶಾಂಭವಪದಾರ್ಚಕಃ ।

ಶಿವಭಕ್ತಪದಾರ್ಚಾಲೋ ಸಂಪದಾ ಧನದೋಪಮಃ ॥೪॥

ತಸ್ಮಿನ್ನದಾತಿ ಭಕ್ತೇಭ್ಯೋ ವಸ್ತುತಸ್ತದಭೀಷಿತಂ ।

ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಸ್ಯ ದಾತ್ಯತ್ತಂ ಜಿಜ್ಞಾಸುರಭವಚ್ಛಿವಃ ॥೫॥

ಸ್ಥಿರಾಯಾಗೋಚರೋ ಭಕ್ತಸ್ತ್ಯಂಬಕೇಶಸ್ತ್ರಯೀಮಯಃ ।

ದೇವೇಶಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಮ್ಯೋಽಪಿ ಸದಾ ದರ್ಶಿತತಾಂಡನಃ ॥೬॥

ಗೌರ್ಯಾ ಚ ಗಂಗಯಾಃಜ್ಞಾತಃ ಕಿತವೋ ಧೂರ್ತನೇಷವಾನ್ ।

ವಣಿಜೋಽಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ ಸ ತದಾ ಭಸ್ಮಪಾಂಡರಃ ॥೭॥

ತೀರ್ಯಕ್ತಿಪುಂಧ್ರರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಭರಣಭೂಷಿತಃ ।

ವಣಿಕ್ಪತಿರ್ಭಕ್ತನೇಷಂ ತಂ ಮೂರ್ತಿಮಿವ ಮನ್ಮಥಂ ॥೮॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತದ್ವರ್ತನಾನಂದೋ ನನಾಮ ಶಿವತತ್ತ್ವನಿತ್ ।

ಪಚೇಲಿಮ್ಯಃ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯೈರ್ಭೂಷಿತೋಽಸ್ಮೀತಿ ಹೃಷ್ಟಧೀಃ ॥೯॥

ಶಿವಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಅವನು ಶೈವರ ಪಾದಪೂಜಕನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಪಾದಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ಅವನು ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಸಾಟಿ ಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿ ರಲು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವನ ದಾನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಲು ಒಂದುಸಾರಿ ಪರಶಿವನು ಬಯಸಿದನು. ॥೪-೫॥

ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗದ ಅಂಬಿಕಾರಮಣನೂ, ವೇದ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ದೇವತೋತ್ತಮನೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಾದರೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಾಂಡವನೃತ್ಯದಿಂದ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ ಶಿವನು ಗೌರೀ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕಪಟವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರೈಕ್ತಿಪುಂಧ್ರರುದ್ರಾಕ್ಷದ ಹಾರವೆಂಬ ಅಭರಣ ಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ ಆ ವೈಶ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ॥೬-೭॥

ಆ ವೈಶ್ಯವಧ್ಯನು ಮನ್ಮಥನ ಆಕೃತಿಯಂತೆ ಅತಿ ಸುಂದರವಾದ ಶಾಂಭವನ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತವನಾದ್ದರಿಂದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಬಹಳ

ಉಚಿತ್ವೈರುಪಚಾರೈಸ್ತುರುಜಾತ ಉಪಾಚರತ್

||೧೦||

|| ವಣಿಗುವಾಚ ||

ಮಾಮೇವಂ ವಪುರಾಪ್ತೋಸಿ ಕಿಂ ಮೇ ಭಾಗ್ಯಮಹೋದಯಂ ।

ತ್ವತ್ಕಿಂಕರೋಸ್ತಿ ಭಗವಾನ್ಕಿಮಾಗಮನಕಾರಣಂ

||೧೧||

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ವಣಿಜಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಂ ಪ್ರಾಹ ಸ ಪ್ರಭುಃ ।

ಮಂದಸ್ತಿತಶಶಿಷ್ಯೋತ್ಸಾಹೋಕನೇನ ಮನೋಹರಂ

||೧೨||

|| ವಿಪ್ರ ಉವಾಚ ||

ಧನೇನ ಭಕ್ತಿಸಂಘಾನಾಂ ವಾಂಛಿತಂ ಯದ್ದದಾಸಿ ತತ್ ।

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತವೋದಂತಮಾಗತೋಸ್ತಿ ತ್ವದಂತಿಕಂ

||೧೩||

ದದಾಸಿ ಚೇದ್ದದಾಮಿತ್ಯಾಚಿನಾನ್ ತದಾ ದ್ವಿಜಃ ।

ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಾಹ ತಂ ವೈಶ್ಯಃ ಪ್ರೇಮಾಂತಃ ಸಂಪ್ರಕಾಶಯನ್ ||೧೪||

ಅನಂದಹೊಂದಿ ಮೊದಲು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು ಆ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಇಂದು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು ಎಂದು ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಆ ಭಕ್ತವರ್ಯನನ್ನು ಸ್ವಭಾವರಿಪುವೆಂಬ ವೈಶ್ಯನು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ||೮-೯-೧೦||

ಇಂತಹ ದಿವ್ಯರೂಪಿನಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ತಾವು ಬಂದುದು ನನ್ನ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ! ಭಗವಂತನೇ, ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾಗಿರುವೆನು. ತಾವು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಅವುಣಿಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುವ ವೈಶ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು, ಆ ಪ್ರಭುವು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬೀರುತ್ತಾ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಅವನೊಡನಿಂತೆದನು. ||೧೧-೧೨||

ಅಯ್ಯ ವೈಶ್ಯನೇ, ಹಣದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೀಯೆಂದು ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಾದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಆ

|| ವಣಿಗುವಾಚ ||

ಯದಸ್ತು ನವರತ್ನಾನಿ ಧನಂ ಮೇ ಭಕ್ತಸಾತ್ಯತಂ ।

ಮಾಭ್ಯಷೀರ್ವಾಂಭಿತಂ ತೇಽದ್ಯ ದದಾಮಿ ಭಗವನ್ನಿತಿ ||೧೫||

|| ವಿಪ್ರ ಉವಾಚ ||

ಧನಾದಿಷು ನ ಮೇ ವಾಂಛಾ ಶಿವೇ ಛಾಯಾಪ್ರಿಯೋಽಸ್ಯಹಂ ।

ತ್ವಪ್ಪ್ರಿಯಾವಾಂಛಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಿದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಣಿಗ್ವರ ||೧೬||

ತಾಂ ದದಾತು ಭವಾನ್ಮಹ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರಾಹ ತದಾ ದ್ವಿಜಃ ।

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ನಚನಂ ವೈಶ್ಯೋ ವಿರುದ್ಧಮಪಿ ಲೋಕತಃ ||೧೭||

ತದಾನೀಂ ಪ್ರಥಮಪ್ರೀತೇರಸ್ಯತಿಪ್ರೀತಿನಾನಭೂತ್ ||೧೮||

|| ವಣಿಗುವಾಚ ||

ಯದಸ್ತಿ ಮೇ ಪ್ರಿಯಂ ವಸ್ತು ತದಸ್ತು ತವ ವಾಂಛಿತಂ ।

ವೈಶ್ಯವರ್ಮಸ್ತದಾವಶ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಹ ಭಾರ್ಯಾಂ ತದಾ ದ್ವಿಜ ||೧೯||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನುಡಿಯಲು ಆಗ ವೈಶ್ಯನು ಕೈಮುಗಿದು ತನ್ನ ಒಳಗಿನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು. ||೧೩-೧೪||

ಭಗವಂತನೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಮುತ್ತ, ಹವಳ, ಪಚ್ಚಿ, ಪುಷ್ಕರಾಗ, ವಜ್ರ, ನೀಲ, ಗೋಮೇಧಿಕ ಮತ್ತು ವೈಡೂರ್ಯಗಳೆಂಬ ಒಂಬತ್ತು ರತ್ನಗಳೂ ಸುವರ್ಣವೇ ಮುಂತಾದ ದ್ರವ್ಯವೂ, ಭಕ್ತರ ಸೇವೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ; ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಭಯಪಡಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು ಎಂದು ವೈಶ್ಯನು ಹೇಳಿದನು. ||೧೫||

ಆಯ್ಯ ವೈಶ್ಯವರ್ಯನೇ, ಹಣಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲುಪನು ; ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿಪಡೆಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡೆಂದು ಆ ಶಾಂಭವನು ವೈಶ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ವೈಶ್ಯನು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೋಕ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗ ಭಕ್ತನ ಪ್ರಥಮಪ್ರೀತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅದ ರಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯುಳ್ಳವನಾದನು. ||೧೬-೧೭-೧೮||

ಅಮೇಲೆ, ಎಲೈ ಶೈವವರ್ಯನೇ, ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾದ ವಸ್ತುವೇ

ವಿಪ್ರೇಣಾನೇನ ಗಚ್ಛತ್ವಂ ದತ್ತಾಸೀತ್ಯವದಚ್ಚ ತಾಂ ।
 ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶನಿಸಂಕಾಶಂ ನಾಕಂ ಸಾ ನ್ಯಾಕುಲಾಭವತ್ ॥೨೦॥

ಪುನಃ ಸ್ವಸ್ಥಮನಾಃಪ್ರಾಹ ಪ್ರಾಣೇಶಂ ಪತಿದೇವತಾ ।
 ಇಯಮೇವ ತ್ವದಾಜ್ಞಾ ಚೇಜ್ಞೇವಿತೇಶಸ್ತ್ವಮೇವ ಮೇ ॥೨೧॥

ಯತ್ಸ್ವಯೋಕ್ತಂ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ನ ಸ್ವತಂತ್ರಾಸ್ತಿ ಭರ್ತರಿ ।
 ಇತೀರಯಂತೀ ಸಾ ನಾಥಂ ಸ್ತುವಂತೀ ಮನ್ಮಥಾಂತಕಂ ॥೨೨॥

ತಯೋರಕೃತ್ರಿಮಂ ಭಾವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದೇವೋತಿವಿಸ್ಥಿತಃ ।
 ಸುಂದಸ್ತಿಕೋಲ್ಲಸದ್ಗಂಧಂ ವಿಲಾಸೋಲ್ಲಾಸಿ ಭೂಷಣಂ ॥೨೩॥

ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸಾ ವಿಸ್ತಂ ತಸ್ಯಾ ಸ್ತಬ್ಧಾನತಾನನಾ ।
 ತ್ಯಕ್ತಾ ಪ್ರಿಯಾ ಕಿಮಸ್ತ್ಯನ್ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ನಾಥೇತಿವಾದಿನೀ ॥೨೪॥

ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಸಂತೋಷ ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ ವರ್ತಕಶ್ರೇಷ್ಠನು ತನ್ನ ಅಧೀನಳಾಗಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಲೊ, ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನೊಡನೆ ನಡೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆ ಕಠೋರವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ವೈಶ್ಯ ಪತಿಯು ಏನುಳಾದಳು ॥೨೪-೨೦॥

ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಆ ಪತಿವ್ರತಿಯು, ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ಹೇಳಿದುದೇ ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ನನಗೆ ನೀವೇ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರರಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಅಧೀನವಾಗಿರುವೆನೇ ಹೊರತು ಸ್ವತಂತ್ರಳಲ್ಲವೆಂದು ಆ ವೈಶ್ಯಸ್ತ್ರೀಯು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೂ ಮನ್ಮಥಶತ್ರುವಾದ ಶಿವನನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಳು. ॥೨೪-೨೧॥

ಆ ವೈಶ್ಯದಂಪತಿಗಳ ನಿಷ್ಕಪಟಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಹಾದೇವನು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕವೋಲವುಳ್ಳವನೂ, ವಿಲಾಸದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಆ ಶಾಂಭವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ವರ್ತಕನ ಹೆಂಡತಿಯು, ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ

ಅತೀತ್ಯ ನಾಂ ನಯ ತತೋ ನ ಭಯಂ ವಿದ್ಯತೇ ತತಃ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತಂ ವಣಿಕ್ಸ್ಪ್ರಹ ನುಯಾ ವಿಪ್ರ ವಿಚಿಂತಿತಂ ||೨೫||

ತ್ವಯೋದಿತಂ ನುಯಾ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಗೃಹಾಂತರಂ ।

ಬದ್ಧಚೇಲೋದಯತ್ವದ್ಗಫಲಕಶ್ಚ ವಿನಿಯಮಯಾ ||೨೬||

ಸ ತಾನ್ನಿ ರೋಧಕಾನ್ದಂತುಮಕರೋದ್ವೃಥಮಾನಸಂ ।

ಪ್ರಣಮ್ಯ ತಂ ಪ್ರಯಾಹೀತಿ ಪ್ರಯಾಂತಂ ದ್ವಿಜಮನ್ಯಗಾತ್ ||೨೭||

ತಸ್ಮಿನ್ಮಣೇ ಶ್ರುತೋದಂತಾಸ್ತಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಶ್ಚ ಬಾಂಧವಾಃ ।

ನಿರ್ಮಯುರ್ನಿಜಧಾಮಭ್ಯೋ ಸರ್ವೇ ಕ್ರೋಧಾ ಧೃತಾಯುಧಾಃ ||೨೮||

ವಿನಾ ಭ್ರಾಂತಂ ಸ್ವಭಾವಾರೇ ಕೇನ ನೀತಿರಿಯಂ ಕೃತಾ ।

ತಾಮಾದಾಯ ಕಥಂ ಯಾತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಾಂಚಿತ್ಪತಿವ್ರತಾಂ ||೨೯||

ಟೈರುವ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮತ್ತೇನು ಕೆಲಸವಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮೌನದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ||೨೩-೨೪||

ಅಯ್ಯ ವೈಶ್ಯನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರದವರ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ದೂರ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿಬಿಡು, ಆಗ ನನಗೆ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಾಂಭವನು ಹೇಳಲು, ಆಗ ವೈಶ್ಯನು, ಅಯ್ಯ ವಿಪ್ರವರ್ಧನೇ, ನಿನ್ನ ಯೋಚನೆಯು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ರುಳಪಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ||೨೫-೨೬||

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ತಡೆಮಾಡುವವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಲ್ಲಲು ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದನು. ಅನೇಕೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇನ್ನು ಹೊರಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಶಾಂಭವನನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನರಿತ ಆ ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಕೋಪದಿಂದ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಹೊರಟು ಬಂದರು ||೨೭-೨೮||

ಎಲೈ ಸ್ವಭಾವಾರಿಯೇ, ಭ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇದೇನು ಈ ನ್ಯಾಯವನ್ನಾಚರಿಸ

ತಾನುವರ್ಣೇ ಮಹಾಜ್ಞತೇ ತಾನುನುದ್ವಯ ನೀರ್ಮತಃ |

ಲೋಕಸಿತಿಃ ಸ್ಥಾಪನೀಯಾ ಇತಿ ಮಾರುತರಂಹಸಃ ||೩೦||

ಕೋರತರವಾಚಸ್ತೇ ನಿಂದತಸ್ತಂ ಸಮನ್ವಯುಃ |

ಕ್ವ ಯಾಸಿ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿ ದುದ್ರವೃತ್ತಂ ಚ ತಾಂಚ ತೇ ||೩೧||

ಸ್ವಭಾವಾಯಾಹಿತಾಸ್ತೇ ನೈ ನೈಶ್ಯಾಸ್ತೇ ವಿದ್ಯತಾಯುಧಾಃ |

ಪತಿವ್ರತಾನಿನಾಂ ಹಿತ್ವಾ ತ್ವಂ ಯಾಹೀತ್ಯಬ್ರುವನ್ದ್ವಿಜಂ ||೩೨||

ಸಾಬ್ರವೀತ್ಸಮುಖಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ತಾಪಸಂ ಭೀರುವತ್ಪ್ರೀತಂ |

ಸಾಬ್ರವೀದ್ವಿಸ್ತುತಾ ಸಾಧ್ವೀ ಇಂಗಿತಜ್ಞಾ ಸ್ವಭರ್ತರಿ ||೩೩||

ಮಾಭ್ಯೀರ್ಷೀರ್ನಾಥ ತಾನೇತಾಸ್ವಭಾವಾರ್ಜಯೇದಿತಿ |

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವಣಿಗಿತ್ಯಾಹ ಧೀಮತಾನಿಾಶ ಮಾಸ್ತು ಭೀಃ ||೩೪||

ಹನಿಷ್ಯಾಃ ಚ ತೇ ನಾಥ ಪಶ್ಯತಃ ಸ್ವಾಂಶ್ಚ ಬಾಂಧವಾನ್ ||೩೫||

ತೊಡಗಿದೆ. ಯಾರೋ ಬೇರೊಬ್ಬನು ಒಬ್ಬ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲನೇ? ಯಾವ ದೋಷವೂ, ತಪ್ಪೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡುವುದು ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪುರುಷನ ಧರ್ಮವೆ? ಇದೇನು ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಬಂಧುಗಳು ಕಠಿಣವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಎಲೈ ಎಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ? ನಿಲ್ಲು! ನಿಲ್ಲು! ಎಂದು ಅವರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನೂ ಆ ವೈಶ್ಯನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ||೨೯-೩೦-೩೧||

ತಮ್ಮ ಮನೋಭೀಷ್ಯದಂತೆ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ವೈಶ್ಯರಾದರೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಲೈ ವಿಪ್ರ, ಈ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆಗ ಸಾಧ್ವಿಯೂ, ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನರಿತವಳೂ ಆದ ಆ ವೈಶ್ಯನಾರಿಯು ವಿಸ್ಮಯಹೊಂದಿ ಭಯಗೊಂಡಿರುವವನಂತಿರುವ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಸುಂದರವೊಗನಾದ ಅವನಿಗೆ, ಸ್ವಾಮಿ, ಭಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಸ್ವಭಾವಾರಿಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ವರ್ತಕನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೇಧಾವಿಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ವಿಪ್ರನೇ,

|| ವೈಶ್ಯ ಉವಾಚ ||

ನ ಸ್ಥೀಯತಾಂ ಮಮ ಪುರೋ ಗಮ್ಯತಾಂ ಜೀವಿತೇಪ್ಸುಭಿಃ |
 ನೋ ಚೇನ್ಮತ್ಪದ್ಗಕ್ಯಂತಾಂಗಾಃ ಲುಂಠ್ಯಂತೇ ಸಹಸಾ ಸ್ತೌತೌ ||೩೬||
 ತಚ್ಚುತ್ಪಾದುಶ್ಚ ತೇ ಮೂಢ ಸ್ವಕಲಂಕಂ ನ ವೀಕ್ಷ್ಯಸೇ |
 ದ್ವಿಜಾಯ ದತ್ವಾ ಪಶ್ಚೀಂ ಸ್ವಾಂ ಕಿಂ ದರ್ಶಯಸಿ ಪಾಟಿವಂ ||೩೭||
 ವಯಂ ಸಹ ವಿನಶ್ಯಾಮೋ ನೈನಾಂ ದಾತುಂ ಸಹಾಮಹೇ |
 ಇತ್ಯುಕ್ತೌಶ್ಚ ಸ್ವಭಾವಾರಿಸ್ತಾನಭಾಷತ ರೋಷತಃ ||೩೮||

|| ವಣಿಗುವಾಚ ||

ವಿಭಿಧ್ಯಾಂಗಾನಿ ವೋ ವಿಪ್ರಂ ನಯಾಮ್ಯೇನಾಂ ಸುಖಾಧ್ವನಾ |
 ಇತಿ ಪ್ರಾಹ ಸ್ವಭಾವಾರಿಧೀರೋದಾಂತಃ ಸ್ವಬಾಂಧವಾನ್ ||೩೯||
 ದುರ್ವೃತ್ತೇನಾಮುನಾ ಕಿಂ ನ ಇತಿ ತೇ ಪರಿಹೃತ್ಯ ತಂ |
 ಪ್ರಿಯಾ ಸಹಾಯಂ ತಂ ವಿಪ್ರಂ ರುರುಧುಶ್ಚ ಕೃಧುಸ್ತಥಾ ||೪೦||

ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಈ ನೆಂಟರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂದುಬಿಡುವೆನು ಎಂದು ನುಡಿದನು. ||೩೬-೩೭-೩೮-||

ಓ ಬಂಧುಗಳಿರಾ, ಬದುಕಲಿಚ್ಛಿಸುವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲದೇ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಿರಿ ಎಂದು ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬಂಧುಗಳು, ಏ ಮೂಢ, ನಿನ್ನ ಕಲಂಕವನ್ನೇ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಶಾಂಭವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಿಜಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ! ನಾವೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯುವೆವೇ ಹೊರತು ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಬಂಧುವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. ||೩೬-೩೭-೩೮||

ನಿಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ತುಂಡುತುಂಡುಮಾಡಿ ಇವಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನನ್ನೂ ಸುಖವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಧೀರನೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಆದ ಸ್ವಭಾವಾರಿಯು ತನ್ನ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ದುಷ್ಟ

ಸ್ವಭಾವಾರಿಸ್ತತೋ ಬಂಧೂನ್ಮುನಿಂ ತಂ ಶಿವಭಾವಿತಃ ।

ಚರನ್ಮಂಡಲಮಾರ್ಗೇಣ ಕೃಂತಂಸ್ತಾನ್ನಿಶಿತಾಯುಧಾನ್ ॥೪೧॥

ಸಾ ತಾನೇಕೋನೇಕಃ ಸನ್ನಿಘ್ನನ್ನಿಹ್ನು ವಿಜೃಂಭಿತಾನ್ ।

ವ್ಯಾಘ್ರವದ್ವಿಜಹಾರಾಜೌ ಮೃಗಾನಿವ ರಿಪುಪ್ರಜೇ ॥೪೨॥

ಕೇಚಿತ್ಕೃತಪದಾಃ ಸೇತುಃ ಕೇಚಿದ್ವಿಚ್ಛಿನ್ನಬಾಹವಃ ।

ಕೇಚಿನ್ನಿ ಕೃಂತತಿರಸಃ ಕೇಚಿತ್ಪಂಡಿತಮಧ್ಯಮಾಃ ॥೪೩॥

ದಲಿತೋದರನಿಷ್ಕಾಂತಾ ಶೇ ಸಾಂದ್ರಂ ನಿಸೃತಾಸೃಜಃ ।

'ಅನ್ಯೇ ನಿರ್ಭಿನ್ನಸಂಪ್ರಾಂಗಾ ನಿಪೇತುರವನೀತಲೇ ॥೪೪॥

ಸ್ವಭಾವಾರಿಹತಾನಾಂ ತು ಪರಿತಾನಾಂ ರಣಾಜಿರೇ ।

ತೇಷಾಮುಪರಿ ನೀರಾಣಾಂ ನಿಪೇತುರ್ಗೃಧ್ರಸಂಚಯಾಃ ॥೪೫॥

ನಾದ ಇವನೊಡನೇಕೆ ನಮಗೆ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಪತ್ತಿಯೊಡನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅವನಮೇಲೆ ಆಗ್ರಹ ಗೊಂಡರು. ॥೩೯-೪೦॥

ಆಗ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು, ಆ ಮುನಿಯನ್ನೇ ಪರಶಿವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿತನಾದ ಆಯುಧಗಳುಳ್ಳ ಅವರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಆದರೂ, ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಲಿರುವ ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿನ ಹುಲಿಯಂತೆ ಬಂಧುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ॥೪೧-೪೨॥

ಇದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಕಾಲು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಕೆಲವರ ತೋಳುಗಳು ತುಂಡಾದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ತಲೆಗಳೇ ಹಾರಿಹೋದವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ ಸೊಂಟವು ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆ ಸೀಳಿ, ಕೊಬ್ಬು, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಚೆಲ್ಲಿಹೋದವು. ಹಲವರ ಸಕಲ ಅವಯವಗಳೂ ತುಂಡಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟವು. ॥೪೩-೪೪॥

ಹೀಗೆ ಆ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವಿನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ವೀರರ ಮೇಲೆ ಹದ್ದುಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅವನೊಡನೆ

ಯೇ ಯೇ ಯುದ್ಧಾಯ ಸನ್ನದ್ಧಾಸ್ತೇ ತೇ ತೇನ ಹತಾಸ್ತದಾ ।

ಯೇ ಯೇ ಸಮರವಿತ್ರಸ್ತಾ ಅನುರೈಹಸಿತಾಸ್ತದಾ ||೪೬||

ದುದ್ರುವೃದ್ಧರ್ದುರಾಕಾರಾ ದಿಕ್ಷು ತ್ರಸ್ತಾ ಮೃಗಾ ಇವ ।

ಹತೇಷು ತೇಷು ವೀರೇಷು ವಿದ್ರತೇಷ್ವಪರೇಷು ಚ ||೪೭||

ಸ ಚೈಕವೀರಃ ಸಂಪ್ರಾಹ ತತ್ರ ತಂ ದ್ವಿಜತಾಪಸಂ ।

ಭಗವನ್ನಾಹಿ ಮಾಭೈಷೀರನುಗಚ್ಛಾಮಿ ತೇ ಪದಂ ||೪೮||

ಇತಿ ಸೋಽನುಗತಂ ಬುದ್ಧ್ವಾ ತಂ ಯಾಂತಂ ಮುನಿಮನ್ವಗಾತ್ ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಚ್ಯುತಾಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿರನುಯಾತೋ ವಿಶ್ವಾಮುನಾ ||೪೯||

ಸ ವಿಪ್ರತಾಪಸಃ ಶಂಭುರ್ಧಾಮಚ್ಯುತಾಯಾಪನಂ ಯಯಾ ।

ತಪ್ತವಿಶ್ವಪ್ರಿಯಾ ಯುಕ್ತಶ್ಚಂದ್ರಮೌಳಿದ್ವಿಜಾಕೃತಿಃ ||೫೦||

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದವ ರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರು. ||೪೫-೪೬||

ಕಪ್ಪೆಯಂತೆ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಉಳಿದವರು, ಭಯಗೊಂಡ ಮೃಗಗಳಂತೆ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಆರೀತಿ ವೀರರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟು ಉಳಿದವರು ಓಡಿ ಹೋಗಲು ಆ ಅದ್ವಿತೀಯವೀರನಾದ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ತಾಪಸವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು, ಭಗವಂತನೇ, ಹೆದರಬೇಡ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿಂದೆಯೇ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟನು. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಈ ಪರಶಿವನು ಆಗ ಈ ವೈಶ್ಯನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ||೪೭-೪೮-೪೯||

ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಾ ತಾಪಸವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶಂಭುವು ತನ್ನ ಸ್ಥಳವಾದ ಛಾಯಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವೈಶ್ಯನ ಪ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಚಂದ್ರ ಶೇಖರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ||೫೦||

|| ದ್ವಿಜ ಉವಾಚ ||

ಕ್ಷೇಮಮಸ್ತಿ ಪರಂ ಮೇ ತ್ವಂ ನಿವರ್ತಸ್ವೇತ್ಯಶಾಧಿ ತಂ ।

ಸ ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸ್ತುತ್ವಾ ಚಾಪಶ್ಯನ್ಪ್ರಯಯಾವಿತಿ ||೫೧||

ಸ್ವಭಾವಾರಿರ್ಭಕ್ತಮುಖ್ಯಃ ಶಿನೇ ದ್ರವಿಣದಾನತಃ ।

ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ದುಷ್ಕರಾನ್ವಂತುಂ ಬಹಿಃಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್ ||೫೨||

ಸಮಾಯಾಹೀತಿ ದೇವೇನ ಪ್ರೇರಕೋಽಪಿ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ||೫೩||

|| ದ್ವಿಜ ಉವಾಚ ||

ಹತಾಃ ಕಿಂ ಪುನರಾಯಾಂತಿ ಯಾಹಿ ವೈಶ್ಯೇತ್ಯುವಾಚ ಸಃ ।

ವ್ಯಾಹರನ್ನೇವ ಹಸ್ತಾಬ್ಜಭೃಂಗದಾಮಾಸಿನಾ ಭ್ರಮನ್ ||೫೪||

ಅಜಗಾಮ ಸ್ಫುರದ್ಭೋಷೋ ವಿತನ್ದನ್ಮಂಡಲಭ್ರಮಿಣಃ ।

ತತಸ್ತಿರೋಹಿತೋ ಮಾಯಾವಿಪ್ರೋಪಶ್ಯನ್ಮೃಗೀದೃಶಂ ||೫೫||

ಭಾಯಾವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಮೇಲೆ ದ್ವಿಜಾಕೃತಿಯಾದ ಶಿವನು, ಅಯ್ಯ ವೈಶ್ಯನೇ, ನನಗೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇನ್ನು ಹೊರಡೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಲು, ವೈಶ್ಯನು ಆ ಶಾಂಭವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನಂತರ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆಂದು, ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದನು. ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ಪರಶಿವನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಸಕಲ ಧನವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಸ್ವಾಮಿ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ತಡೆಮಾಡುವ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಾನು ಹೊರಗೇ ನಿಂತಿರುವೆನು ಎನ್ನುತ್ತಾ ಎಷ್ಟುಬಾರಿ ಹೋಗೆಂದು ದೇವನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಹಾಗೆಯೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ||೫೧-೫೩-೫೫||

ಎಲೈ ವರ್ತಕನೇ, ಸತ್ತವರು ತಿರುಗಿ ಬರುವುದುಂಟೇ? ನನಗೇನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೋಗೆಂದು ಶಾಂಭವನು ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಮಾಯಾಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಶಿವನು ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಆ ವೈಶ್ಯಸತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ||೫೪-೫೫||

ಏಕಾಕಿನೀಂ ದೃಶಾ ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷುಚ ವಿಚಾಲಯನ್ |

ದದರ್ಶ ಗಗನೇ ದೇವ್ಯಾ ಸಮಂ ವೃಷಭವಾಹನಂ ||೫೬||

ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾರೂಢಚಂದ್ರಬಿಂಬಶ್ರಿಯಂ ಹರಂ |

ಕರುಣಾಲಹರೀರೇಖಾ ತರಂಗಿತದೃಗಂಚಲಂ ||೫೭||

ಸುಮನಃ ಪರಿಷದ್ವೃಷ್ಟಸುಮನೋವರ್ಷಮೌಳಿನಂ |

ಅನಂಸೀದಥ ಚಾಸ್ತಾಸೀತ್ಸ ವೈಶ್ಯೋ ವಶ್ಯನಾಗ್ಧರಂ ||೫೮||

ಉವಾಚ ||

ಗಂಗಾಚಂದ್ರಕೈಲಾಸದುಲ್ಲಸರೂಪಸಾರಸ್ಪುರನ್ಮೌಳಿನಂ

ಕುಂತಂ ತೇ ಶಿತಿಕಂಠ ಕುಂತಿತಗರಂ ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠಾಧುನಾ |

ವಹ್ನೀಂದ್ರಕರ್ಕಭವಾಕ್ಷಕೋಣಜಕೃಪಾಪಾಂಗೋಲ್ಲಸತ್ತೇ ಮುಖಂ

ಪಾದಾಜ್ಜಂ ಸುರಮೌಳಿಜಾಲಮಣಿಯುಕ್ತಾಂತಂ ಭಜೇ ಶಂಕರಂ ||೫೯||

ಆಗ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಒಬ್ಬಳೇ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ, ಮೇಲೆ ನೋಡಲು ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ, ವೃಷಭವಾಹನನಾದ ಶಂಕರನು ಗೋಚರನಾದನು. ಕೈಲಾಸಶಿಖರವನ್ನೇರಿದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ದಯಾಪ್ರವಾಹಗಳೆಂಬ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ನೇತ್ರಚಾಪಲ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, (ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುವವನೂ) ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸುರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೂಮಳೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಆ ಪರಶಿವನಿಗೆ ವಾಗ್ವಿಯಾದ ಆ ವೈಶ್ಯನು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ||೫೬-೫೭-೫೮||

ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಕಲೆಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪವಾದ ಸಾರದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕಿರೀಟವುಳ್ಳ ಶ್ರೀಕಂಠನೇ, ನಿನ್ನ ಕೊರಳು ಹಾಲಾಹಲವಿಷಭಕ್ಷಣಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಕವ್ವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ನೀನು ನೀಲಕಂಠನೆನಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯಮುಖವಾದರೋ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾದಿಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವು ದೇವತೆಗಳ ಕಿರೀಟಗಳ ಮಣಿ

ಮಚ್ಚಿತ್ತಭ್ರಮರಃ ಸದಾ ತವ ವಿಭೋ ಪಾದಾಬ್ಜಮಾಸೀದತಾಂ॥೬೦॥

ಸ್ತುತೇತ್ಥಂ ಸಂಪ್ರಣಮ್ಯ ಭಾರ್ಯಯಾ ಶಶಿಶೇಖರಂ ।

ಅಜಾಗರೀಪ್ರಿಯೋ ಧೇನುಃ ಸುಖಭೂಮಿಂಸ್ಕರಂಸ್ತ ಸಃ ॥೬೧॥

ಸಂತುಷ್ಟಃ ಪ್ರಯಯೌ ಶಂಭುಸ್ತಂ ಸ್ವಭಾವರಿಪುಂ ತತಃ ।

ಸ ಕೈಲಾಸನಿಜಂ ಧಾಮ ಸಕುಟುಂಬಂ ನಿನಾಯ ಸಃ ॥೬೨॥

ದೇವೇಷು ಪುಷ್ಪವಿಕಿರತ್ನ ವರಂ ಸ್ತುವತ್ಸು

ಪಾಹೀತಿ ಸಂಪ್ರವದತ್ಸು ಚ ಪುಷ್ಪಕಸ್ಥೈಃ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನದೇ ಶಂಭುಪದಂ ತದೀಯಂ

ಶಸ್ತ್ರಾಹತಾಶ್ವಾಪುರನುತ್ಕಲೋಕಂ ॥೬೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸ್ವಭಾವರಿಪುಚರಿತ್ರ

ವರ್ಣನಂ ನಾನು ಸಪ್ತವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ದೇವ, ಜಗನ್ಮಂಗಳಕರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಂಕರ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ದುಂಬಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನೇ ಸೇರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸೆಂದು ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ಮಹಾದೇವ ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು ॥೫೯-೬೦॥

ಹೀಗೆ ಆ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆ ಮಹಾದೇವನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಶಂಕರನೂ ಆ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡನು. ॥೬೧-೬೨॥

ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಹೂಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾ ಮಹಾದೇವ, ಕಾಪಾಡು ಕಾಪಾಡು; ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವೈಶ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ದಿವ್ಯವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಶಿವನ ಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆ ಸ್ವಭಾವರಿಪುವಿನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವಲೋಕವನ್ನೇದಿದರು. ॥೬೩॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
 ಸ್ವಭಾವರಿಪುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೀಳನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ||

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನನಮಾಂಶೇ

ಅಷ್ಟವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

|| ಶ್ರೀಸ್ತಂದ ಉವಾಚ ||

ಇಲಾನಂದಾಖ್ಯಭಕ್ತಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಕಥಯಾಮಿ ತೇ |

ಚಿದಂಬರಸಭಾನ್ಯತ್ಯೇ ದೇವೇ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರೇ ||೧||

ಶಿವಭಕ್ತಜನಸ್ತೋತ್ರಭೂಮಧಾರಿಹೃದಂತರಃ |

ಚತುರ್ಥಜಾತಿತಾದ್ಯಕ್ಷಪಚೇಲಿಮತಪಃ ಫಲಂ ||೨||

ಕನಿಷ್ಠಕುಟಿವಾಸ್ತವ್ಯಃ ಶಾಂತಿದಾಂತಿನಿಭೂಷಣಃ |

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಪೂತಾಂಗೋಽನಂಗಾರಿಪದಾರ್ಚಕಃ ||೩||

ಇವೃತ್ತೇಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಇಲಾನಂದನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಕ್ತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಈಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು; ಚಿದಂಬರದಲ್ಲಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶಿವತಾಂಡವ ದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವದೇವನಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ಜನಗಳ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತನಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ, ಶೂದ್ರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿ ಪರಿಪಕ್ವನಾದ ತಪಃಫಲವಾಗಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತಿರುವ ಇಲಾನಂದನೆಂಬ ಶೂದ್ರನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಶಾಂತಿ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರದೇಹನೂ, ಮನ್ಮಥರಿಪುವಾದ ಶಿವನ ಪಾದಪೂಜಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಂಭುವಿನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ||೧-೨-೩||

ಯಃ ಸದಾ ಶಂಭುಭಕ್ತಾನಾಂ ಸಂತೋಷಂ ಕಲಯನ್ ಸ್ಥಿತಃ
 ಅಸಂಖ್ಯೈಶ್ಚ ಹಲೈಃ ಕುರ್ವಂನ್ಸಂತತ್ಯೇನ ಕೃಷಿಕ್ರಿಯಾಂ ||೪||

ಅನನ್ಯಜನಸಾಮಾನ್ಯಾಂ ಸಂಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸರ್ವದಾ |
 ಕ್ಷುಧಿತೇಭ್ಯೋ ದಿಶನ್ನನ್ನಮನಿವಾರಿತಮಂಜಸಾ ||೫||

ಪ್ರಾಣಿನಸ್ತೋಷಯಾಮಾಸ ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪರಃ |
 ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾನ್ಘ್ರಿಸ್ತೋದ್ಧೃತಿವಿಗ್ರಹಾನ್ - ||೬||

ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಭರಣಾನಭ್ಯುಸೇತ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ |
 ವಿಧಾಯ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಂ ನೀತ್ವಾ ಚ ಭವನಾಂತರಂ ||೭||

ಸಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಭೋಜಯಾಮಾಸ ವಾಂಛಿತಃ
 ಏವಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಶಂಭೋಃ ಕಿಂಕರೇಷು ವಿಧಾಯ ಚ ||೮||

ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ತಸ್ಮಿನ್ನನದಸಂಪದಿ |
 ಸಂಪದೀವ ದರಿದ್ರತ್ವೇ ತಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಾಮಚಂಚಲಾಂ ||೯||

ಅವನು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ನೇಗಿಲುಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೃಷಿಮಾಡುತ್ತಾ ಇತರ ಜನಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದವರಿಗೆ ತಡೆಯದೇ ಅನ್ನಹಾಕುತ್ತಾ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ದಯೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ||೪-೫||

ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ, ಭಸ್ತುಲೇಪಿತದೇಹವುಳ್ಳವರೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿದವರೂ ಆದ ಶ್ರೀವರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ||೬-೭||

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅವನು ಶಂಭುವಿನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಬೇರನಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು, ಮಹಾದೇವನು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು

ದೇವೋ ದರ್ಶಯಿತುಂ ತಸ್ಯ ವಿತತಾನ ದರಿದ್ರತಾಂ ।

ಅಸಂಕುಚಿತಚೇತಸ್ಕೋ ಸಂಕೋಚೇಽಪಿ ಸ ಸಂಪದಃ ॥೧೦॥

ವಿಕ್ರೀಯ ಪ್ರಾಕ್ತನದ್ರವ್ಯಂ ಭೂಷಣಾದೀನಿ ಚಾಂತಕಃ ।

ಪೂರ್ವಾಧಿಕತಯಾ ಶಂಭೋರ್ಭಕ್ತಭುಕ್ತಿಪ್ರದಾನತಃ ॥೧೧॥

ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಭಾರಂ ನೃತ್ಯೇಶೇ ನ ದುರ್ಗತಿಮುಜೀಗಣತ್ ।

ತೃಣಾಯ ಮನ್ಯೇ ದೌರ್ಗತ್ಯಂ ಶೈವಾರಾಧನತತ್ಪರೇ ॥೧೨॥

ಪ್ರಕಾಶಯಿತುಮೇತಸ್ತಿಸ್ತನ್ನ ದಾನವ್ರತಂ ಹರಃ ।

ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯೋ ವಿಧಾಯ ವೃಷಭಃಸ್ವಯಂ ॥೧೩॥

ಸ್ವೀಚಕ್ರೇ ಭೂಮಿಕಾಂ ಕಾಂಚಿತ್ತಪಸ್ವಿಜನಮುದ್ರಿಕಾಂ ।

ಕುಹನಾತಮಸಾ ಚಂಚತ್ಪಟಿಂಜರಿತಾಂಬರೇ ॥೧೪॥

ದಂಭೋಳಿಜ್ಯಂಭಿತೋದಂಚತ್ಸ್ವನಸ್ಥೂರ್ಜದ್ವಿಗಂತರೇ ।

ನಿಶೀಥಸಮಯೇ ಮೇಘಪಿಗಲದ್ವಾರಿ ಸಂಕುಲೇ ॥೧೫॥

ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಇವನಿಗೆ ಬಡತನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.
||೮-೯-೧೦||

ಇಲಾನಂದನು ಹಿಂದಿನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚಪಡದೇ ಹಿಂದಿನವರು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಅಭರಣವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ ತಂದು ಅದನ್ನು ಮಾರಿ, ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಆ ಸತ್ಕಾರದ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಟೀಶ್ವರನ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಕೊಂಚವೂ ತನ್ನ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವಪೂಜಾನಿರತನಾದ ಇಲಾನಂದನು ತನ್ನ ಆ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾ ಶೈವಾರಾಧನತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ||೧೧-೧೨||

ಈ ಇಲಾನಂದನಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ದಾನವ್ರತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯನಾದವನೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರ್ಮರೂಪನೂ ಆದ ಶಿವನು ಒಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಗಾಢವಾದ ಮಳೆಯಿಂದಲೂ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಚಂಚಲವಾದ ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ಹೊಂಬಣ್ಣ

ಸುಪ್ತಭಕ್ತಾಖಿಲಜನೇ ಭಕ್ತದಿಗ್ಗತ್ರಿಪುಂಡ್ರವಾನ್ ।
ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಕ್ತಸ್ಯ ತದ್ಗೃಹಂ ಪುಧಾರ್ತ ಇವ ಭಾವಯನ್ ||೧೬||

|| ಶಂಭುರುವಾಚ ||

ಗೃಹೇಶ ಶಂಭುಭಕ್ತೋಽಹಂ ಪುಧಾರ್ತೋಽಸ್ಮೀತ್ಯುವಾಚ ತಂ ।
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ರವಮುದ್ಘಾಟ್ಯಗೃಹೇ ಚ ನಿರಗಾಧ್ವಹಾತ್ ||೧೭||

ವರ್ಷಧಾರಾನಿಲಾನುಶ್ವಕಂಪನಾನಾಂಗಮೇವ ತಂ ।
ನೀತ್ವಾ ಗೃಹಾಂತಃ ಶೀತಾರ್ತಿಂ ಶಮಯಿತ್ವಾನಿಲಾರ್ಚಿಸಾ ||೧೮||

ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಾಹ ನಿಜಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮುಪೋಷ್ಯಾಪ್ಯಹಮೋದನೈಃ ।
ಶಿವಭಕ್ತಾನ್ಪ್ರಿಣಯಿಷ್ಯಾಮೀತ್ಯೇವಂ ಸಂವಿನ್ಮಯಾಕೃತಾ ||೧೯||

ತತ್ಪಥಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಂತ್ಯಾಂ ರಾತ್ರೌ ವರ್ಷಃ ಸಮಾಗತಃ ।
ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾ ತಥಾ ಭರ್ತ್ರಾ ಶಿವಾಕಲ್ಪಾಃಪ್ರವೀತ್ಸತಿ ||೨೦||

ವಾಗಿ. ಸಿಡಿಲುಗುಡುಗುಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಮೋಡಗಳು ಅಗಾಧವಾಗಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿರಲು ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತವೃಂದವೂ, ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಭಕ್ತಲೇಖನ, ಭೂತಿತ್ರಿಪುಂಡ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಭಕ್ತನಾದ ಆ ಇಲಾನಂದನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದವನೆಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಕೂಗಿ ಹೀಗೆಂದನು. ||೧೩-೧೪-೧೫-೧೬||

ಓ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನೇ, ನಾನು ಈಶ್ವರಭಕ್ತನು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿರುವೆನು ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಲು, ಆ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮಳೆಯ ಹನಿ ಮತ್ತು ನಾಯುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ದೇಹವುಳ್ಳ ಅವನನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಶಾಖದಿಂದ ಅವನ ಶೀತಬಾಧೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು. ||೧೭-೧೮||

ಅನಂತರ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ನಾನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದಾದರೂ ಈಶ್ವರಭಕ್ತರಿಗೆ ಊಟಮಾಡಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವೆನೆಂದು ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆ ಈತನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು

ಗೃಹೇ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನ ವೇಲೇಯಂ ಹಿ ಯಾಚನೇ
ಪ್ರತೀಯುಃ ಪ್ರತಿವೇಶ್ವಸ್ಥಾನನು ವೇಲಂ ಕರೋಮಿ ಕಿಂ ||೨೦||

ದಿನಾದಾವಧಿಕೇದಾರಂ ಉಪ್ತಂ ಬೀಜಸಮುಚ್ಚಯಂ ।
ಸಮೂಹ್ಯಾದಾಯ ಗಚ್ಛಾವೋ ನಾನ್ಯತ್ಕರ್ತವ್ಯಮಸ್ತಿ ವೈ ||೨೧||

ತದನ್ನಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯಾಹ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಿಂ ಶಮಯಾತಿಥೇಃ ।
ವಿನೋಸಾಯಮಿದಂ ನಾನ್ಯದಿತಿ ತಪ್ತೇರಿತಃ ಪ್ರಿಯ ||೨೨||

|| ಕೃಷ್ಣೀವಲ ಉವಾಚ ||

ಮನಾದಿಸಂಪತ್ಸುಲಭಾ ಭವತೀತ್ಯನುಗಮ್ಯತಾಂ ।
ಸ ವರ್ಷಭಾರಾಭಿಹತಃ ಕಲಮಕ್ಷೇತ್ರಮುಭ್ಯ ಗಾತ್ ||೨೩||

ಕಾಲೇ ನೀಲಘನಚ್ಛನ್ನೇ ತಮೋವೃತದಿಗಂತರೇ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಮನ್ವಿಷ್ಯ ಪದವೀಂ ತಿಮಿರಾಂಧೀಕೃತೇಕ್ಷಣಃ ||೨೪||

ವುದು? ಮಳೆ ಬೇರೆ ಜೋರಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ
ಸಮಾನಳಾದ ಆತನ ಪತ್ನಿಯು ಗಂಡನಿಗೆ ಇಂತೆಂದಳು. ||೨೫-೨೦||

ಸ್ವಾಮಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೊಂದೂ ಪದಾರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ
ಬೇಡೋಣವೆಂದರೆ ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿ-
ವರು. ಈಗ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ. ಹಗಲಿನ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ (ಬೆಳಿಗ್ಗೆ) ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ
ಖಿತ್ತಿ ಬಂದ ಬೀಜಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೋಣ.
ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ,
ಅತಿಥಿಯ ಹಸಿವಿನ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು. ಬೇರೆ ಯಾವುದೊಂದೂ
ಉಪಾಯವೇ ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪತ್ನಿಯು ಹೇಳಲು, ಅವಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ
ನಾದ ಪ್ರಿಯನು ಇಂತೆಂದನು. ||೨೬-೨೧-೨೨||

ಎಲೌ ಪ್ರಿಯೇ, ನನಗೆ ಇದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಸುಲಭವಾಗಿ
ಬರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯೆಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅವನು ಮಳೆಯ ಧಾರೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗೆ ಬಂದನು. ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳಿಂದ ಪ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ,
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿದಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ದಾರಿ

ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಸ್ವರದ್ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಾದರ್ಶಿತಪದ್ಧತಿಃ |
 ವಿದಾರಿತಶ್ರುತಿಪಥೋ ಗಂಭೀರಾಂಭೋದಗರ್ಜಿತಃ ||೨೬||

ಪಯಃ ಪೀಠಕಸಂಭವ್ಯಮಸ್ತುಕಂ ಸುಪ್ತಪಕ್ಷಿಣಂ |
 ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಕೇದಾರಮುತ್ಸಾರ್ಥ ಸಲಿಲಂ ಬೀಜಸಂಚಯಂ ||೨೭||

ಅದಾಯ ಪೀಠಕಾನರ್ಷೀನ್ಸವನತ್ವಂ ಪ್ರಸಾದವಾನ್ |
 ದ್ವಾರ್ಸರ್ವೈರ್ವ ಸ ತದಾದಾಯ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಭವನಂ ಪ್ರಿಯಾ ||೨೮||

ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಪಾಕಕಾಷ್ಠಾನಿ ನ ಸಂತೀತ್ಯಾಹ ತಂ ಪತಿಂ |
 ಭಿತ್ವಾ ಸ ಗೇಹಪಟಲಂ ಭಿತ್ವಾ ದಾರೂಣ್ಯಥಾಯಯೌ ||೨೯||

ಅದಾಯ ಸ್ಮ ತದಾ ಚುಲ್ಕಾಂ ದೀಪಯಾಮಾಸ ಪಾವಕಂ |
 ಸ ಯವಾಂಕುರಜಾತಂ ತತ್ತಪ್ತೇ ಭಾಂಡೇ ನಿಧಾಯ ಚ ||೩೦||

ಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ, ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕುರುಡಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಧ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ, ಕಿವಿಯೊಡೆಯುವಂತಿರುವ ಮೇಘಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಲೈಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಹೋದನು. ||೨೪-೨೫-೨೬||

ಮೇಲಿನ ವರೆಗೂ ನೀರಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಗರಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರುವ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಡಿಸಿ, ಬೀಜರಾಶಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬುಡದ ಮಣ್ಣಿನೊಡನೆಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅದನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಒಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಪಾಕಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಸೌದೀಕಡ್ಡಿಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು, ಮತ್ತೆ ಇಲಾವಂತನು ಮನೆಯ ಮರದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನೇ ಒಡೆದು ಚೂರುಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತನು. ||೨೭-೨೮-೨೯||

ಕೂಡಲೇ ಆಕೆಯು ಆ ಮರದ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ರಿಸಿ, ಮೊಳಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬತ್ತವನ್ನು ಕಾದ ಬಾಂಡಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿದು, ಒನಕೆಯಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ತರುವಾಯ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಾಮಿ, ನೆಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಕಾಯಿಪಲ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದಳು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಈ ಅತಿಥಿಯು

ವಿಶೋಷ್ಯ ಮುಸಲಾಘಾತಂ ಚಕ್ರೇ ಸಾ ಶುಭ್ರತಂಡುಲಂ ।
 ಪಕ್ತ್ವಾನ್ನಂ ಪತಿಮಿತ್ಯಾಹ ವ್ಯಂಜನಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ ||೩೧||
 ತತಃ ಸೋಽಪಿ ಹ್ವುಧಾರ್ತೋಯಂ ಭಕ್ತ ಇತ್ಯಾಕುಲೋಽಭವತ್ ।
 ನಿರ್ಗತ್ಯ ನಿಷ್ಕುಟಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಕ್ತಃ ಪೂರ್ಣಫಲಾನ್ಯಪಿ ||೩೨||
 ಸ ಸ್ವಸಾಶಾನಿವೋನ್ಮುಚ್ಯ ಶಾಕಾನ್ಯಾದಾಯ ಚಾಗಮತ್ ।
 ನಾನಾವಿಧಾನಿ ತಾನ್ಯೇವ ವ್ಯಂಜನಾನಿ ವ್ಯಧಾತ್ವ ಸಾ ||೩೩||
 ಅನ್ನಂ ಸಂಪನ್ನಮಿತಿ ಸಾ ಪ್ರಣೀತೇತ್ಯಾಹ ಚಾತಿಥಿಂ ।
 ಸ ಪ್ರೀತಚೇತಸಾ ಬೋದ್ಧಮಶಕ್ಯಂ ನಿಜಬೋಧತಃ ||೩೪||
 ಶನ್ಯೈಶ್ಚನ್ಯೈರ್ಬೋಧಯಿತುಮುದ್ಯತಃ ಪ್ರಣಯೋಕ್ತಿಭಿಃ ||೩೫||

|| ಕೃಷೀವಲ ಉವಾಚ ||

ಉತ್ತಿಷ್ಠ ನಾಥ ಮದ್ಧುಃಖನೋಚನಾರ್ಥಂ ತ್ವಮಾಗತಃ ।
 ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ವೇಲೇಯಮತ್ಯೇತೀತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಸ ಸಃ ||೩೬||

ಬಹಳ ಬಳಲಿರುವನು. ಹುಳಿ, ಪಲ್ಯ ಮುಂತಾದ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಇವನ ಹಸಿವು ತೀರುವುದೆಂತು? ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ತನ್ನ ಕೈದೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಫಲಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಮಾಯಾಸಾಶವನ್ನು ತತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದನು. ||೩೦-೩೧-೩೨||

ಆ ಇಲಾನಂದನ ಹೆಂಡತಿಯು ಅದೇ ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಅನ್ನ ವ್ಯಂಜನಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಇಲಾನಂದನನು ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಡಿಗೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾ, ಸುಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ವೈದ್ಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ||೩೩-೩೪-೩೫||

ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಎದ್ದು ನಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಕಾಲವು ಮೀರುತ್ತಿವೆಯೆಂದು

ಭಾಸ್ವತ್ತೇಜೋದಿಶಶ್ಚೈವ ದ್ಯೋತಯಂ ದ್ಯಾಂ ದಿಶಶ್ಚ ಸಃ ।
ವಿಸ್ಮಿತೋಽಭೂತ್ತದಾಲೋಕ್ಯ ದಂ ಪತೀ ವಿಸ್ಮಯಾಕುಲಾ ॥೩೭॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿರ್ವ್ಯಗ್ಮನಾಣಸ್ತತ್ರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಃ ಶಿವಃ ।
ಉಮಾಸಖೋ ವೃಷಾರೂಢೋ ವಿಸ್ಮಿತೌ ಪ್ರಾಹ ದಂಪತೀ ॥೩೮॥

|| ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಮಧ್ಭಕ್ತ ಮಮ ಪೂಜಾಂ ತ್ವಮೇವಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ।
ಮುಖ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಸಿ ಶಾಶ್ವತಂ ॥೩೯॥

ಏತಯಾ ಸಹ ಪತ್ನಾ ತ್ವಂ ಮಮ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತೇ ।
ಧನೇಶಾದಧಿಕಂ ಭುಂಕ್ಸ್ವ ಶಿವದತ್ತಂ ಶ್ರಿಯಂ ಸ್ಥಿರಾಂ ॥೪೦॥

ತತಶ್ಶಿವಶಿವೇತ್ಯುಚ್ಛ್ರೇರ್ವದನ್ವಯಜಯೇತಿ ಚ ।
ಪ್ರಹೃಷ್ಠಾಶ್ಚಾ ಸ ಭಕ್ತಸ್ತಂ ತುಷ್ಟುನೇಭಿಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ॥೪೧॥

ಇಲಾನಂದನನು ಅತಿಥಿರೂಪಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಶಿವನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಪರಶಿವನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಿಕ್ಪುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗಿ ಸುತ್ತಾ ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಅಕೃತ್ರಿಮನಾದ ಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು. ಆ ದಂಪತಿಗಳೂ ಸಹ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ದ್ರಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾದರು. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದಲೂ ಹುಡುಕಲ್ಪಡುವ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ ನಾದ ಪರಶಿವನು ಅಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ವೃಷಭಾರೂಢನಾಗಿ ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪ ದಿಂದ ವಿಸ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗಿಂತೆಂದನು. ||೩೬-೩೭-೩೮||

ಭಕ್ತವರ್ಯನೇ, ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರು. ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ನೀನು ಈ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ನನ್ನ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕುಬೇರನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆದು ಅನುಭವಿಸು ಎಂದು ಶಂಕರನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ಆಗ ಇಲಾನಂದ ನನು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಿವ! ಶಿವ! ಜಯವಾಗಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಂತೋಷ

|| ಕೃಷ್ಣೀವಲ ಉವಾಚ ||

ಭೋ ಭರ್ಗ ಶಾಶ್ವತ ವಿಭೋ ತ್ರಿಜಗಚ್ಛರಣ್ಯ
ರಾಕೇಂದುಧಾನುವದನಾನುಲಚಾರುಮೂರ್ತೀ |
ವಿಶ್ವೇಶ ಶಾಶ್ವತ ವಿಭೋ ಶಶಿಖಂಡಚೂಡ
ಮಾನುದ್ಯ ಪಾಹಿ ಸುದೃಶಾ ಕರುಣಾವರುಣಾಲಯಾದ್ಯ ||೪೨||

|| ಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ||

ಇತಿ ಸಂಸ್ತುತವತೇ ತಸ್ಮೈ ದೇವಃ ಪತ್ನೀಯುತಾಯ ಚ |
ದತ್ತಾ ಕೈಲಾಸನುಮಲಂ ತತ್ರೈವಾಂತರ್ದಧೇ ಹರಃ ||೪೩||
ಸಾನಂದಂ ಸನಕಾದಿವಂದಿತಪದಂ ನತ್ವಾರಿವೃಂದಾರಕೋ
ಹ್ಯುದ್ಯನ್ಮೌಲಿನಿಘೃಷ್ಟಪಾದಕಮಲಂ ಲೋಕೈಂ ತ್ವಿಲಾನಂದಕಃ |

ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೩೯-
೪೦-೪೧||

ಶಂಕರನೇ, ಶಾಶ್ವತನಾದ ಪ್ರಭುವೇ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಶರಣ್ಯನೂ,
ರಾಕಾಚಂದ್ರನಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮುಖದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ
ವನೂ, ಜಗದೊಡೆಯನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಚಂದ್ರಖಂಡವನ್ನು
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ದಯಾಸಮುದ್ರನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಈಗ ನಿನ್ನ
ದಯಾಮಯವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಇಲಾನಂದನೆಂಬ
ರೈತನು ಪರಶಿವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ||೪೨||

ಹೀಗೆ ಪತ್ನೀಸಮೇತನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ
ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾ
ನನಾದನು. ||೪೩||

ಆನಂದಪೂರ್ಣರಾದ ಸನಕನಂದನರೇ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು
ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಿರೀಟದ ಮಣಿಗಳ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
ದರ್ಶನಾರ್ಹವಾದ ಪರಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ವಂದಿಸುತ್ತಾ, ಆನಂದಾಸ್ವದವೂ,
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಸಾಧ್ಯವೂ, ಕುಂದಪುಷ್ಪದಂತೆ ಶುಭ್ರವೂ ಆದ

ಲೇಭೇಸೌ ಶಿವಯೋರಪಾರಪರಮಾನಂದಾಸ್ವದಂ ಕುಂದಭಂ
ಜಿತ್ವಾರಿಂ ರಜತಾದ್ರಿಶೃಂಗಮುಮಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಗಮ್ಯಂ ತದಾ ||೪೪||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ
ಇಲಾನಂದಭಕ್ತಪ್ರಸಾದವರ್ಣನಂ ನಾನು ಅಷ್ಟಾವಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅಶ್ರಯವಾದ ರಜತಾದ್ರಿಶಿಖರವನ್ನು ಆ ಇಲಾ
ನಂದನನು ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಪಡೆದನು. ಎಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷ
ವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೪೪||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಕ್ಷುಪ್ತವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಇಲಾನಂದನೆಂಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ತಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ॥

ಸತ್ಯಾರ್ಥನಾಥ ನಾನ್ಮೋಽಸ್ಯ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಕಥಯೇ ಕಥಾಂ ।

ಅಸ್ತಿ ಚೇದಿಪತಿಃ ಕಶ್ಚಿಜ್ಜಿಂತಾಮಣಿರಿವಾರ್ಥಿನಾಂ ॥೧॥

ಮರಾಢನಾಥಸತ್ಯಾರ್ಥ ಇತ್ಯನ್ತರ್ಥ ಪದಾಭಿಧಃ ।

ಸ ಗೋಪಾಲಪುರೇ ಗೋತ್ರಾಂತಂಡಲಾಖಂಡಲಪ್ರಜಾಂ ॥೨॥

ಜುಗೋಪ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾನ್ಭವಂ ಸ್ವಹೃದಿ ಭಾವಯನ್ ।

ಸತಾಮರ್ಥಂ ಸ ಭಕ್ತಾರ್ಥಂ ಸತ್ಯಾರ್ಥಃ ಸಮುಪಾರ್ಜಯತ್ ॥೩॥

ಇಪ್ರತ್ನೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಎಲೈ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಸತ್ಯಾರ್ಥನಾಮವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಕ್ತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಯಾಚಕರಿಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಂತೆ ಚೇದಿಪತಿಯೆನಿಸಿದ ರಾಜನೆಂಬುದನ್ನು. ಅವನಿಗೆ ಮರಾಢನಾಥ, ಸತ್ಯಾರ್ಥನಾಥನೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಗಳಿದ್ದವು. ಅವನು ಗೋಪಾಲಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಂಡಲದ ಇಂದ್ರನಂತೆ ತಿವನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥೧-೩॥

ಅವನು ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಶೈವಶ್ರೇಷ್ಠರ ಸತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೂಪಾಲನಾದ ಅವನು ತನ್ನ

ತನೂಮಯಿ ತದರ್ಥಾರ್ಥಂ ತನುಂ ಧರಣಿಶೇಖರಃ ।

ಕದಾಚಿದರ್ಕ ಏವೋದ್ಯತ್ಕರಾಲಕರವಾಲಕಃ ॥೪॥

ಜಿಗಾಯ ಜಗತೀಪಾಲೋ ವೈರಿಣಃ ಸ ರಣಾಂಕಣೇ ।

ಅಥೋ ತುರಂಗಮಾತಂಗಪದಾತಿರಥಪತ್ತಿಭಿಃ ॥೫॥

ಉಪಾಯನಮಿನೀಯಾದ್ಭವೋ ಭಾರಮಿನಾಗ್ರತಃ ।

ಕೃಪಾಣಪರಿಭೂತಃ ಸ್ವಕೃಪಣಾಂ ವೃತ್ತಿಮುತ್ಸಿದತ್ ॥೬॥

ಪಲಾಯಿತಬಲಂ ಹಿತ್ವಾ ಪರಿಷ್ಪ್ರಾಣಮಾತ್ಮನಃ ।

ನಿಜಮಂದಿರಮಾಧೂಯ ಗಿರಿಂ ಮಂದರಮಾಸದತ್ ॥೭॥

ಬಲಮಂದಿ(?)ಮನೋದಂತಸ್ಸ ಹಿ ಮಂದಸ್ತಪಸ್ವಿನಾಂ ।

ಉದ್ಯತ್ ಪುಸ್ತಕಂ ಹಸ್ತೇ ಶಿರಸಾ ತ್ರಿಜಟಾಸ್ತರಃ ॥೮॥

ಸಂಪಾದನೆಯ ಅರ್ಥಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸು
ತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ಸಲ ರಾಜನು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ ಸಾಕ್ಷಾ
ತ್ಸೂರ್ಯನೇ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕುದುರೆ, ಆನೆ, ಕಾಲಾಳು ಮತ್ತು ರಥಸೇನೆ
ಗಳೊಡನೆ ಹೊರಟು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದನು. ಅನೇಕ
ದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ॥೩-೪-೫॥

ಭೂಮಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಧಿಯನ್ನೇ ತರುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಶತ್ರು
ಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು
ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ಸಲ ಇವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿ, ಕತ್ತಿಯಿಂದ
ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾದನು. ಓಡಿಹೋದ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ತನ್ನ
ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಮುನಿಯಂತೆ
ವಾಸಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ॥೬-೭॥

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತಾರನ್ನೂ ಸೇರಿಸದಂತೆ ಕೆಲವು ಅನುಚರರ ಸಹಾಯದಿಂದ,
ಕೇವಲ ಮುನಿಜನರೊಡಗೂಡಿ ಸದಾ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಾ

ಪ್ರಶಾಸ್ತಿ ತಾಪಸಸ್ಸಾಸ್ಥ್ಯಮಾವಸ್ಥ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಭೂಪತೇಃ ।

ಅನಾರಿತದ್ವಾರತಯಾ ತದಾನಾರಿ ನ ಕೇನಚಿತ್ ||೯||

ಅನಾಪ ಕಕ್ಷಾಶ್ಲೋಲ್ಲಂಘ್ಯ ಪ್ರನಾಸಕತಪಸ್ವಿವತ್ ।

ತತ್ರ ದತ್ತಾಭಿಧಃ ಕಶ್ಚಿತ್ತರುಣೋ ದ್ವಾರಿ ತಾಪಸಂ ||೧೦||

ಶೇತೇ ನರಪತಿನೇಯಂ ವೇಲಾ ಗಂತುಂ ತವಾಂತರಂ ।

ದಿದೃಕ್ಷುಃ ಸನ್ನಿಧೇ ದೇಶೇ ಕ್ಷಿತಿಭೃತ್ಪ್ರಾಯ ದೀಕ್ಷಿತಃ ||೧೧||

ವಿವಿಕ್ಷುರಭವದ್ವಿಕ್ಷುರ್ದತ್ತನಾಚಮಲಕ್ಷಯನ್ ।

ನ್ಯುಗೇಕ್ಷಣಾ ಕ್ಷಿತಿಭೃತೋ ಭಿಕ್ಷುಮಾಲೋಕ್ಯ ವಲ್ಲಭಂ ||೧೨||

ಅಬೋಧಯತ್ಪ್ರಬುದ್ಧಃ ಸಂತಮುಪಾಚರದಂಜಸಾ

||೧೩||

ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ಇದ್ದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ, ಅದರಿಂದ ಮನಃಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಅನಂದದಿಂದಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಯು ಈ ರಾಜನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ||೮-೯||

ಹೀಗೆಯೇ ಆ ತಾಪಸನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ರಾಜನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಪ್ರಯಾಣಿಕನಾದ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ದತ್ತ ನೆಂಬ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ತಡೆದು, ಸ್ವಾಮಿ, ಮಹಾರಾಜರು ಮಲಗಿರುವರು. ನಿಮಗೆ ಒಳಹೋಗಲು ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ, ನೋಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಈ ರಾಜರನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೧೦-೧೧||

ಆ ತಪಸ್ವಿಯಾದರೋ ಆ ದತ್ತನ ಮಾತನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಒಳಹೋಗಲು ಆಗ ರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಯು ಆ ಭಿಕ್ಷುವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದಳು. ಆ ಕೂಡಲೇ ರಾಜನೆದ್ದು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಾಪಸನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ||೧೨-೧೩||

|| ನೃಪ ಉವಾಚ ||

ಕುಲಂ ಶುದ್ಧಂ ಗೃಹಂ ಪೂತಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಮಮ ಮಾನಸಂ ।

ತವಾಗಮನಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾತ್ಮಿಕರಃ ಕಿಂ ಕರೋಮ್ಯಹಂ ||೧೪||

ಧನಂ ಚ ಸಂಪದಂ ಸರ್ವಂ ಜೀವಿತಂ ಚ ದದಾಮಿ ತೇ ।

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ಸಂತುಷ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಿತುಮಿವಾಸ್ಯ ಗಾಂ ||೧೫||

ಕೇಶಾನ್ನಿಷ್ಕೃಷ್ಯ ರಾಜಾನಮಸಿಂ ಮುಂಚ್ಯ ಜಘಾನ ಸಃ ।

ಸತ್ಯನಾಥಃ ಕ್ಷತಃ ಸ್ವಿಪ್ರಂ ಪ್ರಯಾತಃ ಸ್ವತಿಪಃ ಸ್ವಿತೌ ||೧೬||

ತತಃ ಕವಾಟಿರಂಧ್ರೇಣ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಚ್ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಗತಾಃ ।

ಕುಟಿಲಭ್ರುಕುಟೀಬದ್ಧಂ ವಿಕಟಾಸಿಪಟೋದ್ಯತಂ ||೧೭||

ದತ್ತಮಾಲೋಕ್ಯ ಸನ್ನದ್ಧಸ್ತೃಕ್ತಮೂರ್ಛೋ ನೃಪೋಽವದತ್ ||೧೮||

ಸ್ವಾಮಿ, ತಮ್ಮ ಅಗಮನದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನನ್ನ ವಂಶವು ಶುದ್ಧವಾಯಿತು, ನನ್ನ ಮನೆಯು ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಯಿತು, ಈಗ ಸೇವಕನಾದ ನಾನು ಏನುಮಾಡಲಿ? ಧನ, ಕನಕಾದಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ತಾಪಸನು ಇವನ ಮಾತನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ತಲೆಗೂದಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚೂರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜನಿಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಈ ಚೂರಿಯ ಎಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಸತ್ಯನಾಥ ರಾಜನು ನೆಲದಮೇಲೆ ಮೂರ್ಛಿಬಿದ್ದನು. ||೧೪-೧೫-೧೬||

ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಬಾಗಿಲಿನ ಸಂದಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಹೊರಗಿದ್ದ ಭಟರು ಓಡಿಬಂದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಭಯಂಕರವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಬಂದಿರುವ ದತ್ತನನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂರ್ಛಿಹೊಂದಿದ್ದ ರಾಜನು ಕೂಡಲೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ದತ್ತನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ||೧೭-೧೮||

|| ರಾಜೋವಾಚ ||

ಮೈನಂ ಪಥೀರವಿಧಿಷು ಪರೇ ಚಾಪಿ ಯಥಾ ತಥಾ |

ಶಪೇನ್ಮಾಂ ಚೋತ್ಸ್ಯಜೇದೇನಂ ತ್ವಂ ದತ್ತೇತ್ಯಾದಿಶನ್ಮುಪಃ ||೧೯||

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತತ್ಕರ್ಮ ತಂ ಹಂತುಮಾಗತಾನ್ಪ್ರಜ ಶಾಸನೇ |

ಉದ್ಘೋಷ್ಯತಾಂ ನಿವಾಯೇನ್ಯನಂ ದತ್ತಃ ಸ್ತುತ್ವಾ ಪಯದ್ವನಂ ||೨೦||

ಕೃಪಾಣಸಾಣಸ್ತಂ ದತ್ತಃ ಸ್ತುತುಮಿತ್ಯಾವನಂ ವನಂ |

ತಸಸೈವ ಸ್ತುಯಾಗೂಹಸ್ತತಃ ಶಕ್ತಿಪುರಂ ಪುನಃ ||೨೧||

ಪಥಿ ದತ್ತೇನ ನೀತಸ್ಯ ನಂಚಕಸ್ಯ ತಪಸ್ವಿನಃ |

ಅಕ್ಷರತ್ವಂ ಕಥಂ ನ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯಭೂದ್ವ್ಯಾಕುಲೋ ನೃಪಃ ||೨೨||

ದತ್ತಾನ್ಸಮಾಗತಾನ್ಸರ್ವಂ ತದ್ವೃತ್ತಾಂತಂ ಮಹೀಪತಿಃ |

ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛನ್ನಿಜಂ ಪ್ರಾಣಂ ಧಾರಯಾಮಾಸ ಚಾತ್ಮನಿ ||೨೩||

ಆಯ್ಯ ದತ್ತನೇ, ಈ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಶತ್ರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. ಈತನು ಪೂಜ್ಯನು, ವ್ಯಕ್ತನಲ್ಲ. ಈತನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನನಗೆ ಶಾಪಕೊಡಬಹುದು ಅದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದೂರ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಈತನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನರಿತು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬರುವವರನ್ನು ನೀನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಇವನೊಡನೆ ಹೊರಡು ; ಇವನನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ದತ್ತನು ಇವನೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೧೯-೨೦||

ಆ ದತ್ತನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ತಾಪಸನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಾವನವಾದ ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಮುನಿ ಯಾದರೋ ತನ್ನ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಕ್ತಿಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯುವಾದನು. ಇತ್ತ ರಾಜನು, ದತ್ತನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದ ತಪಸ್ವಿಗೆ ಈ ದತ್ತನಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ತೊಂದರೆಯು ಸಂಭವಿಸುವುದೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಆದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಚರರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು. ||೨೧-೨೨||

ಅವೆಲ್ಲರೂ ದತ್ತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಆ ತಪಸ್ವಿಯ ಸಮಾಚಾರ ವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವವರೆಗೂ ಆ ಸತ್ಕಾರ್ಥರಾಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು

ಸ ಶತಸ್ತಾಪಸಃ ಕಶ್ಚಿದಕ್ಷತೋ ವಿಜನಂ ವನಂ ।

ಮಯಾನೀತ ಇತಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದತ್ತೋಽಶಂಸನ್ಮಹೀಪತೇಃ ॥೨೪॥

ತ್ವಯಾ ಸೌಮ್ಯ ಕೃತಂ ಯತ್ತತ್ಕೇನ ವಾ ವರ್ಣ್ಯತಾಮಿದಂ ।

ಇತಿ ದತ್ತಂ ದ್ವಾರಪಾಲಂ ಪ್ರಶಶಂಸ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥೨೫॥

ಅಹೂಯ ಪುತ್ರಾಮಾತ್ಮಾದಿ ನಿಜಂ ಭಾವಂ ನ್ಯನೇದಯತ್

ವಿಧಿನಾದ್ಯೈತಂ ಮೇಽದ್ಯ ಯದ್ಯಾಜ್ಞಾ ಕೇನ ಲಂಘ್ಯತೇ ॥೨೬॥

ಶಿವಭಕ್ತಿಪ್ರಕಾಶ್ಯೇಷಾ ಭಕ್ತಿರ್ಭಾಗ್ಯವಶಾಧ್ಯವೇತ್ ।

ನೋಪೇಕ್ಷಣೀಯಾ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷ್ವಭಿಮತಪ್ರದಾ ॥೨೭॥

ಇತ್ಯಾದೀಶಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತೋ ದಯಾನಿಧಿಃ ।

ಅನಂದತಂಡನೇಶಾಂಘ್ರಿಮಂತಸ್ಸಾಂತಮಚಿಂತಯತ್ ॥೨೮॥

ತಾಂಡನೇಶಸ್ತದಾ ತುಷ್ಟಸ್ತಸ್ಯ ಭೂತಗಣೈರ್ವೃತಃ ।

ವೃಷಾರೂಢಸ್ತಿಲ್ಲವನನಾಥಃ ಶೀತಾಂಶುಭೂಷಣಃ ॥೨೯॥

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆಗ ಆ ದತ್ತನು ಬಂದು ದುಷ್ಟತಪಸ್ವಿಯು ಯಾವ ತೊಂದರೆಗೂ ಒಳಗಾಗದೇ ತನ್ನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಜನವಾದ ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟನೆಂದು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ॥೨೩-೨೪॥

ಎಲೈ ಸೌಮ್ಯನೇ, ನೀನು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಯಾರಿಂದ ತಾನೇ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ, ನೀನೇ ಧನ್ಯ ಎಂದು ರಾಜನು ದತ್ತನೆಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದನು. ಅನಂತರ ಮಕ್ಕಳು, ಮಂತ್ರಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅದೃಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ದೈವಾಜ್ಞೆಯನ್ನಾರು ಮೀರಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ॥೨೫-೨೬॥

ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಭಾಗ್ಯವಶ ದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾದೀತು! ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೆಯೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವ ಈ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಬಾರದು, ಇದೇ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ದಯಾಸಾಗರನಾದ ಆ ರಾಜನು ತನ್ನ

ದೇವಂ ಚ ಯಾವತ್ಸ ನರೋ ನೃಪಾಗ್ರಣೇಃ

ನಿಜಾಂಘ್ರಿ ಚ ಪ್ರೇಮಪರಂಪರಾಯಾಃ ।

ಸ ಮುಕ್ತಿನಾಥಾಕೃತಿರೇಷ ನೈಜಂ

ಪರಂ ಪ್ರಪೇದೇ ನಿಜಧಾಮ ಶಂಭೋಃ

||೩೦||

ಭಕ್ತಾಂಘ್ರಿನಾಥಪ್ರತಿಪನ್ನಸತ್ಯ

ಸತ್ಯಾರ್ಥನಾಥಾಹ್ವಯಚೋದಿತಸ್ಯ ।

ಪರಸ್ಯ ಶಂಭೋಃ ಪದಮೇತಿ ವಿಪ್ರೋ

ಚರಿತ್ರಮೇತತ್ಸ ಪಠೇಚ್ಛ್ರಣೋತಿ

||೩೧||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ತಂಧ ಉವಾಚ ||

ಚರಿತಂ ಚೇದಿರಾಜಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರಥಿತಂ ಮಯಾ ।

ವೀರೋದ್ಭಟಸ್ಯ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಿತಿ ವರ್ಣಿತೇ

||೩೨||

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಂದತಾಂಡವೇಶ್ವರನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಈ ಸತ್ಯಾರ್ಥರಾಜನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ತಾಂಡವೇಶ್ವರನು ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಭೂತಗಣಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ವ್ಯಸಭವಾಹನನಾಗಿಯೂ ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾಗಿಯೂ (ತಿಲ್ಲವನಾಧಿಪತಿಯು) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ||೩೨-೩೪-೩೯||

ಅದರಿಂದ ರಾಜಶೇಖರನಾದ ಈ ಸತ್ಯಾರ್ಥರಾಜನು ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಆ ಮಹಾದೇವನ ನಿಜವಾದ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಶಿವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆ ಮುಕ್ತಿನಾಥನ ಆಕೃತಿಯನ್ನೇ ತಾನೂ ಪಡೆದು, ನಿಜವಾದ ಆ ಪರಶಿವನ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದನು. ||೩೦||

ಇಂತಹ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಭಕ್ತಹಿತೈಷಿಯೂ ಆಗಿ, ಹಿಡಿದ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾ ಸತ್ಯಾರ್ಥನಾಥನೆನಿಸಿದ್ದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಮತ್ತು ಓದುವ ಮಾನವನು ಶಂಭುವಿನ ಪರಮಪದವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ||೩೧||

ಓ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಚೇದಿರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯು ನನ್ನಿಂದ ಮೊದಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ವೀರೋದ್ಭಟನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭಕ್ತನ

ಶಿವಪಾದೌ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಲಬ್ಧೋ ಯೇನ ಪರಶ್ವಃ |

ಸ ರಾನುಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂ ಹತ್ವಾ ವಿಪ್ರಸಾದ್ವತ್ಸವಾನ್ಧರಾಂ ||೩೩||

ನಾಸಾರ್ಥಂ ಯಾಚಮಾನಾಯ ತಸ್ಮೈ ರಾಮಾಯ ಸಾಗರಃ |

ಕೇರಳಂ ಸ್ವಾರ್ಥವಿಜಯಂ ವಿಷಯಂ ಸಂಪದಾಂ ದದೌ ||೩೪||

ಮೌಕ್ತಿಕ್ಯೈಃ ಶಂಖನಿರ್ಮುಕ್ತೈರ್ವೇಣುಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುಸಂಭವೈಃ |

ಸದಾಲಂಕ್ರಿಯತೇ ತತ್ರ ನಾರುಣೀನಾಂ ತಟದ್ವಯಂ ||೩೫||

ಅರುಣಾದ್ರಿರಿತಿಗ್ರಾಮಃ ಶೋಭತೇ ಶಂಭುಗೋಚರಃ |

ಮಂತ್ರಶುದ್ಧೈರ್ಯತೋ ವಿಪ್ರೈಃ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಣಕ್ಷಮೈಃ ||೩೬||

ಗ್ರಾಮೇ ತತ್ತ್ವೈವ ಮಹಿತೇ ರುದ್ರವಂಶಶಿಖಾಮಣಿಃ |

ಅಭೂದ್ಧಾರಭಟೋನಾಮ ಶಿವಭಕ್ತೋ ದೃಢವ್ರತಃ ||೩೭||

ಛಿನ್ನಸಂಸಾರಬಂಧೇಷು ಶಿವಾಂಘ್ರಿದೃಢಭಕ್ತಿಷು |

ಶಿವಭಕ್ತೇಷು ನಿಯತಂ ಶಿವಮೇವ ನಿಧಾನಯನ್ ||೩೮||

ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಶಿವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ
ಯಾರಿಂದ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯು ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಆ ಪರಶುರಾಮನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ
ರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ
ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಪರಶುರಾಮನು ತನಗೆ
ವಾಸಮಾಡಲು ಜಾಗವಿಲ್ಲದೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬೇಡಲು, ಅಗ ಸಮುದ್ರರಾಜನು
ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಕೇರಳದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ||೩೨-೩೩-೩೪||

ಆ ಕೇರಳದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನದಿಗಳ ದಡಗಳು ಮುತ್ತಿನಚೆಪ್ಪಿನಿಂದ
ಸಿಡಿದ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಬಿದಿರುಮೆಳೆ, ಭಸ್ಮರಾಶಿ, ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಗಳು ಇವು
ಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಆ ಕೇರಳದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅರುಣಾದ್ರಿಯೆಂಬ
ಗ್ರಾಮವು ಆ ಶಂಭುವಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿ, ಮಂತ್ರಶುದ್ಧರೂ, ಶಾಪ, ಮತ್ತು ಅನು
ಗ್ರಹ ಶಕ್ತರೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ||೩೫-೩೬||

ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರವಂಶಕ್ಕೆ ಚೂಡಾಮಣಿಪ್ರಾಯ
ನಾದ ದೃಢನಿಯಮವುಳ್ಳ ಹಾರಭಟನೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಂಸಾರ

ಸ ಗತ್ವಾ ಶಿವಧಾಮಾನಿ ನತ್ವಾ ತೇನು ತದೀಶ್ವರಾನ್ ।

ಉಲ್ಲಂಘ್ಯ ಕೇರಳಾನ್ ದೇಶಾಂಶ್ಚ ಚಾರ ಸಕಲಾಂ ಮಹೀಂ ॥೩೯॥

ಶಿವಭಕ್ತಸಮಾಚಾರಸ್ಥಾ ಪನವ್ರತದೀಕ್ಷಿತಃ ।

ಕಲ್ಯಾಣಃ ಸ್ವಾಪ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕಮಲಾಲಯಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೪೦॥

ಯಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಸತಃ ಶಂಭೋಶ್ಚಕ್ರೇ ಚಂದ್ರವಿನಾಕರೌ ।

ರಥ್ಯಾವೇದಾ ರಥೋ ಭೂಮಿಯುಂತಾ ನೇಧಾಃ ಶರೋಹರಿಃ ॥೪೧॥

ವಾಸುಕಿಚ್ಛಾರ್ಥ ಧನುರ್ಮೇರುರ್ಬಿವಿ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಂ ಪುರತ್ರಯಂ ।

ತಪಸ್ತಪ್ತಾ ಪುರಾ ಯತ್ರ ಕಮಲಾ ಹರಿವಲ್ಲಭಾ ॥೪೨॥

ಪರಮೇಶಪ್ರಸಾದೇನ ಪ್ರಾಘೂವವಿಬಸಂಪದಾಂ ।

ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವಿಕ್ಷೇಪೈಃ ಕೃಪಾನ್ಯಾಂ ಪಿರೇಷತಃ ॥೪೩॥

ಬಂಧನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಶಿವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದ್ರವ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವನನ್ನೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ॥೩೭-೩೮॥

ಆವನು ಶಿವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಶಿವಲಿಂಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಈ ಕೇರಳದೇಶವನ್ನೊಂದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಭೂಮಂಡಲವಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಶಿವಭಕ್ತರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಕಂಕಣನಾಗಿ ಮಂಗಳಕರವಾಸ ಆತನು. ಕೊನೆಗೆ ಮಂಗಳಪ್ರದವಾದ ಕಮಲಾ ಲಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿದನು. ॥೩೯-೪೦॥

ಆ ಕಮಲಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಶಂಭುವಿಗೆ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೇ ಚಕ್ರಗಳಾಗಿಯೂ, ಬುಗ್ಗುಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವಣಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೇ ಕುದುರೆಗಳಾಗಿಯೂ, ಭೂಮಿಯೇ ರಥವಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸಾರಥಿಯಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವೇ ಬಾಣವಾಗಿಯೂ, ಆದಿಶೇಷನೇ ನೇಣವಾಗಿಯೂ (ಹೆವೆ) ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ಬಿಲ್ಲಾಗಿಯೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ತ್ರಿಪುರಗಳೇ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಆಗಿ ತ್ರಿಪುರಾಸುರನನ್ನು ಮಹಾದೇವನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದನು. ವಿಷ್ಣುಸತ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಯು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದಳು. ॥೪೧-೪೨॥

ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೃಪಣರಾದವರನ್ನು ಸಹ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಯು ತನ್ನ ದಯಾಮಯ

ಪ್ರಸನ್ನಾಣಾಂ ಕಲಿಯುಗೇ ಸ್ತ್ರಾಯೇಣಾಖಿಲಸಂಪದಾಂ ।

ಶಂಕರಾಂಘ್ರಿಸಮಾಸಕ್ತುಕಿಂಕರಾಗ್ರೇಸರೋ ಭುವಿ ||೪೪||

ಗಣಿತಚಿಂತಂ(?) ಕುಂಭಾಗ್ರಮಾಣೆಕ್ಕರುಚಿರಪ್ರಭೋಃ ।

ಕುಂಕುಮಕ್ಕೆದನಿಕರೈರಂಕಿತಾಯತವಕ್ಷಸಂ ||೪೫||

ಶಿಖಾಗ್ರವಿಗಲತ್ಪಸ್ಪಸುಖಾದ್ಯನಿಶಿಖಾಂತರಂ ।

ಕ್ಷಣತ್ವಂಕಿಣಿಕಾನಾದಕ್ಷಣತ್ವಂಕಿಣಿಭೂಷಣಂ ||೪೬||

ಕಸ್ತೂರೀತಿಲಕಾನೋದ ವಿಸ್ತಾರಿತದಿಗಂತರಂ ।

ಗಂಡಪ್ರಲೋಲರುದ್ರಾಕ್ಷಮಂಡಲಂ ಚಾರುಕುಂಡಲಂ ||೪೭||

ಅಜಾನುಸಿದ್ಧಗಾಂಭೀರ್ಯಂ ಅಜಾನುವಿಲಸದ್ಭುಜಂ ।

ಅವಮತ್ಯಮಹಾಭಕ್ತಾನುಪಮಿತ್ಯಾತ್ಮನೋ ಭುವಂ ||೪೮||

ವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಅವರನ್ನು ವಿನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಆ ಶಂಕರಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಸೇವಕವರೈನೂ ಸಹ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಭರಿತನಾಗಿ ಆಗಬಲ್ಲನು. ||೪೩-೪೪||

ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವಭಕ್ತನು ಕುಂಭಾಗ್ರಗತವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಂದರನೆನಿಸಿದ ಆ ಭಕ್ತನು ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ಲೇಪನದಿಂದ ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಭಕ್ತನ ತಲೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶಂಕರನ ಶಿರೋಭಾಗದಿಂದ ಅಗ್ನಿಕಣಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವೆಂದು ನಾದಮಾಡುವ ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಸ್ತೂರೀತಿಲಕದಿಂದ ದಿಕ್ಪದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುವಾಸನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಜೋಲುಬಿದ್ದಿರುವ ರುದ್ರಾಕ್ಷಸಮೂಹವುಳ್ಳವನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಕುಂಡಲವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ||೪೫-೪೬-೪೭||

ಮೊಳಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಉದ್ದವಾದ ತೋಳು ಕುಳ್ಳವನಾಗಿ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ಇತರ

ಮಂದಂಮಂದಂ ಸಮಾಯಾಂತಂ ಸುಂದರಂ ಲೋಕಸುಂದರಂ ।

ಹಂತುನೇನಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಹಂತ ಹಂತ ಹರಪ್ರಿಯಂ ||೪೯||

ಗರ್ಭಗೇಹಂ ಭಿಯಾ ಶಂಭೋರ್ಗರ್ಭಂ ಮಾತುರಿವಾವಿಶತ್ ।

ಕವಾಟಿಂ ದೃಢಮಾಬಧ್ಯ ಲಲಾಟಿನಯನಾಲಯೇ ||೫೦||

ಭಕ್ತವಾಹ್ಯಂ ತಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಯುದ್ಧವೀರಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್ ||೫೧||

|| ವೀರೋದ್ಭಟ ಉವಾಚ ||

ಅವನೀತೇ ಯದಿ ಪ್ರೀತಿಸ್ತವ ಯೂನಿ ಶಿವದ್ವಿಜೇ ।

ಭವಬಾಹ್ಯೋ ಮಹಾದೇವ ಭವ ಬಾಹ್ಯೋ ಮಹಾನಪಿ ||೫೨||

ವೀರೋದ್ಭಟಸ್ಯ ವಿಕಟಾಂ ಧೀರೋಕ್ತಿಂ ಕಲಯನ್ಮಿವಃ ।

ಶರಣಾಗತಮಾಹೇದಂ ಕರುಣಾವರುಣಾಲಯಃ ||೫೩||

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಭಕ್ತರನ್ನೂ, ಕಡೆಗಾಣಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತವರ್ಯನೂ ಲೋಕಸುಂದರನೂ ಆದ ಈ ಸುಂದರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ||೪೮-೪೯||

ಆಗ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಶಿವನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಂತೆ, ಸುಂದರನು ಹೊಕ್ಕು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸುಂದರನನ್ನು ಕಂಡು ಯುದ್ಧವೀರನು ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು. ||೫೦-೫೧||

ಏಲೈ ಶಿವನೇ, ವಿನಯವಿಲ್ಲದ ಈ ಯುವಕನಾದ ಶ್ರೀವಪ್ರಾಕ್ರಣದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದಾದರೆ, ಮಹಾಪೇವ, ನೀನು ಮೊಡ್ಡವನಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಬಾ. ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು, ವೀರೋದ್ಭಟನು ದಿಟ್ಟಿತನದಿಂದ ನುಡಿಯಲು, ಆ ಧೀರನ ಮಾತನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ದಯಾಸಮುದ್ರನಾದ ಮಹೇಶನು, ತನ್ನನ್ನು ಮರಿಹೊಕ್ಕಿರುವ ಸುಂದರನಿಗೆ ಇಂತೆಂದನು. ||೫೨-೫೩||

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ

ಸ್ತುಹಿ ವೀರೋದ್ಭಟಮುಖಾನ್ಮಹಿ ಭೀತಿಂ ಚ ಸುಂದರ ।

ಇತಿ ಗರ್ಭಗಿರಾ ಸ್ತೌಷೀನ್ಮತಿಮತ್ತಮಶೇಖರಃ

||೫೪||

|| ಸುಂದರ ಉವಾಚ ||

ಶಂಭೋ ಶಂಕರಕಿಂಕರಾಃ ಶಿವಸರಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಭಸ್ಮಾದರಾ

ಲಿಂಗಾರ್ಚಾಸು ಪರಾಯಣಾಃ ಶ್ರುತಿಶಿರಃ ಸಾರಾರ್ಥಮೋದಾದರಾಃ ।

ವ್ಯಾಹಾರೇಽಪಿ ಸದೈವ ತೇ ಹರಹರೇತೀಶೇತಿ ಶಬ್ದಾದರಾಃ

ಭಕ್ತಾಸ್ತೇ ಮುಹುರಪ್ಯಪಾರವಿಭವಾಸ್ತೇ ಶಂಕರಾಃ ಶಾಂಕರಾಃ ||೫೫||

ಮಹಾನುಭಾವಾಸ್ತೇಽಸ್ಯೇನಂ ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಕಿಂಕರಾಃ ।

ಆಕರ್ಣ್ಯ ತತ್ಸ್ಪೃತಿಂ ಪ್ರೋಚುರ್ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಂ ತದಾ ||೫೬||

ತತೋ ದೇವಾಶ್ರಯಂ ಗತ್ವಾ ಸುಂದರೋ ಭಕ್ತಿನೇಷ್ಠಿತಃ ।

ಶಿವಭಕ್ತಾಂತರಂಗಃ ಸನ್ನವತಿಷ್ಠ ಭಿಯೋಜ್ಞಿತಃ

||೫೭||

ಆಗ ಈಶ್ವರನು, “ ಎಲೈ ಸುಂದರನೇ, ವೀರೋದ್ಭಟನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು. ಭಯವನ್ನು ತೊರೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನ ನುಡಿಯಂತೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಸುಂದರನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ||೫೪||

“ ಶಂಭುವೇ, ಶಂಕರನ ಸೇವಕರೂ, ಶಿವಧ್ಯಾನಪರಾಯಣರೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವರೂ, ಲಿಂಗಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರೂ, ವೇದಾಂತಾರ್ಥಸಾರವನ್ನು ವಿವೇಚನೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆದರವುಳ್ಳವರೂ, ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗಲೂ “ ಹರ, ಹರ, ಈಶ ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿ ಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರೂ ಆಗಿರುವ ಆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ಪದೇಪದೇ ಅಪಾರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಂಕರಭಕ್ತರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು.” ||೫೫||

ಮಹಾಮಹಿಮರಾದ ಆ ಶಂಕರನ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸುಂದರನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆತನನ್ನು ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಅಮೇಲೆ ಆ ಸುಂದರನೂ ಮಹಾದೇವನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ

ವಿನಂ ವ್ಯವಸ್ಥಾಂ ಚರಯನ್ದರಣ್ಯಾಂ
ಮಾಹೇಶ್ವರಾಣಾಂ ಮಹಿಮಾತ್ಮನಾಂ ಸಃ |
ತತ್ಸ್ಮ್ಯನಾಥೋದಿತಶಂಭುಭಕ್ತ
ಪ್ರಬಂಧಹೇತುರ್ವಿಚಾರ ಕಾಮುಂ

||೫೮||

ವೀರೋದ್ಭಟಃ ಶಂಕರಕಿಂಕರಾಣಾ
ಮಗ್ರೇಸರಃ ಸಾಹಸಭಕ್ತಿಧುರ್ಮಃ |
ಅವಾಪ್ಯ ಕಾಲೇ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್
ಗಣಾಗ್ರಣೇರೂಪಧರೋ ಮಹಾನಭೂತ್

||೫೯||

ವೀರೋದ್ಭಟಸ್ಯಾಧ್ಭುತಭಕ್ತಿವೀರ್ಮಂ
ಶೃಣೋತಿ ಯಃ ಸಾಹಸಚಂಡಪಕ್ತಃ |
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸತ್ಪ್ರೀತಲಭೌತಕೃಲೇ
ಭವಪ್ರಸಾದೇನ ಗಣಾಧಿಪತ್ಯಂ

||೬೦||

ಶಿವಭಕ್ತರ ಅಂತರಂಗವೋ (ಮನಸ್ಸೋ) ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಯವನ್ನು ತೊರೆದು
ಅನಂದದಿಂದಿದ್ದನು. ||೫೮-೫೯||

ಆ ಸುಂದರನು ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ಮಹಾನುಭಾವರಲ್ಲಿ
ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ, ಸೌಮ್ಯನಾಥನು ಹೇಳಿದ ಶಂಭುಭಕ್ತರ
ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವಾದ ಪ್ರಬಂಧಕೋಸ್ತರ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ಸಂಚರಿಸಿದನು. ||೫೮||

ಶಿವಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮುಂದಾಳುವೂ, ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಧುರೀಣನೂ ಆದ ಆ ವೀರೋದ್ಭಟನೂ ಸಹ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ
ವಿಂದ ಗಣಾಧಿಪತಿಯೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾತ್ಮನೆನಿಸಿದನು. ||೫೯||

ಈ ವೀರೋದ್ಭಟನ ಅದ್ಭುತವೂ, ಭಕ್ತಿ ಸಹಿತವೂ ಆದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಕೇಳುವವನು, ಪ್ರಚಂಡ ಸಾಹಸ ಭಕ್ತಿಭರಿತನಾಗಿ ರಜತಾಚಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ
ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹವಿಂದ ಗಣಾಧಿಪತಿಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂದು ಜೈಗಿಷವ್ಯಸಿಗೆ
ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು. ||೬೦||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ
ವೀರೋದ್ಭಟಚರಿತ್ರವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ವೀರೋದ್ಭಟನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಶ್ರೀ ತಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಯ್ತೀ

ನವಮಾಂಶೇ

ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಂ ಚುನಾಚ ॥

ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಮರನೀತ್ಯಾಖ್ಯವಣೀಃ ಶೋಭನಾಂ ಕಥಾಂ ।

ಕಾವೇರೀಲಹರೀಮುಕ್ತಶಂಖಮೌಕ್ತಿಕದಂತುರೇ ॥೧॥

ಕಲ್ಹಾರಕೈರವೋಲ್ಲಾಸಿಪುಲ್ಲಭದ್ಮವಿರಾಜಿತೇ ।

ಕೋಕಕೇಕಾರವೋನ್ಮಿತ್ರಶಾಲಿಕೇದಾರಮಂಡಿತೇ ॥೨॥

ಕೇದಾರಮೃತ್ತಿಕಾಮುಕ್ತಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷಾಮುಕ್ತಮೌಕ್ತಿಕೇ ।

ಬದ್ಧಕಲ್ಪಾತಟೇಸೇತುಪದ್ಧತೀ ಬದ್ಧಭೂರುಹೇ ॥೩॥

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಅಮರನೀತಿಯೆಂಬ ವೈಶ್ಯನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು . ದಕ್ಷಿಣಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಕಾವೇರಿನದಿಯು ಎರಡು ದಡಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಲಾಲಿಸು. ಕಾವೇರಿಯ ತೀರಪ್ರವೇಶವು ಸದಾ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಯೂ, ಕಲ್ಹಾರ (ಸೌಗಂಧಿಕಾಪುಷ್ಪ) ಕೈರವ, ಬಿಳಿನೈದಿಲೆ ಇವುಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿಯೂ, ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಳಿಂದ ಪುಕಾತಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಚಕ್ರವಾಕ ಮತ್ತು ನವಿಲುಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಮನಮೋಹರವಾಗಿಯೂ, ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಮುತ್ತು ಭಸ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ರಾಶಿಯೂ

ಚಿಕ್ರೋಡದಂತನಿರ್ಭಿನ್ನೇನಾರಿಕೇಲಪಯೋಭರೈಃ ।

ಉದ್ಯನ್ನಾಗಲತಾರೂಢೇ ಕದಲೀದಲವಿರಾಜಿತೇ ॥೪॥

ಪನಸಾಮ್ರವನೋದ್ಧಾಮಫಲಗಂಧೇನ ಬಂಧುರೇ ।

ದ್ವಿಜಾಗ್ರಹಾರಪಂಕ್ತೀಭಿಸ್ತಟಿದ್ವಯವಿರಾಜಿತೇ ॥೫॥

ಅಸಹ್ಯಾದ್ಧ ತಾಯಾಶ್ಚ ಕಾನೇರ್ಯಾಸ್ತೀರಯೋರ್ಧ್ವಯೋಃ

ಶಿವಾಗಾರವರೋದ್ಧಾಮಕುಂಭಸ್ಥಗಿತದಿಕ್ತಟೇ ॥೬॥

ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರೇ ವಸ್ತುಂ ಸಂಸೇವಿತುಂ ಹರಂ ।

ವಿಷ್ಣುಧಾಮಶತ್ಯರ್ಯುಕ್ತೇ ಯತಿವೃಂದಮಘೈರ್ಯುತೇ ॥೭॥

ಸಹ್ಯಜಾಸಹ್ಯಸಾಪಾನಿ ನಾಶಯಂತೀ ಸ್ವಪಾನನೈಃ ।

ಚಲತ್ತರಂಗಸಂಗೋತ್ಥಪೂತನಾತ್ಮೈಶ್ಚ ಸಾಪಿನಾಂ ॥೮॥

ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕಬ್ಬಿನ ಗಡ್ಡೆಗಳೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕೈತಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ಸೇತುವೆಗಳೂ, ಗುಂಪಾದ ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುವು. ||೧-೨-೩||

ಕಾಡುಹಂದಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಂತದಿಂದ ಕಾನೇರೀನದಿಯು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೆಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುವು. ಸಾಲಾಗಿ ಬೆಳೆದ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳಿಂದಲೂ, ವೀಳೇದಿಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಳೆಯಗರಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತ, ಹಲಸು ಮಾವು ಮುಂತಾದ ಫಲಭರಿತಗಳಾದ ಮರಗಳ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ, ಎರಡು ದಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಗ್ರಹಾರ ಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು. ||೪-೫||

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ದಿವ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವ ಕಾನೇರೀನದಿಯ ಎರಡು ದಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ, ಎತ್ತರವೂ ಆದ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳು, ದಿವ್ಯವಾದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ನೆಲಸಿ, ಶಿವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ವೈಷ್ಣವಸ್ಥಾನಗಳೂ, ವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮಠಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುವು. ಭಯಂಕರವಾದ ಪಾಪ

ದೇವೀ ಶತಮುಖೀ ತತ್ರ ಸ್ಲಾನಯಂತೀ ಚ ಸಾಗರಂ ।

ತರಂಗಿತಂ ಶಿವಾಗಾರಶಂಖದುಂದುಭಿನಿಸ್ಪೃಂಘೈಃ ॥೯॥

ನಿಚೋಲಭೂತೇ ಪೃಥ್ವ್ಯಾಂ ತು ಸಾಲಿತೇ ಚೋಲಮಂಡಲೇ ।

ಚೋಲೈಶ್ಚ ಸಾಲಿತೇ ತತ್ರ ಶಿವಕೈಂಕರ್ಯತತ್ಪರೈಃ ॥೧೦॥

ಶಾಂಭವೈರ್ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಿಭಿಃ ಪರಿಸೇವಿತೇ ।

ಮೃತ್ಸೈಕತಮಹಾರತ್ನಬಾಣಸ್ಪಟಿಕಸಂಭವೈಃ ॥೧೧॥

ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚಕೈಶ್ಚೈವೈರ್ಬಿಲ್ವಾರ್ಚನಪರಾಯಣೈಃ ।

ಸಂವೃತ್ತೇ ವಿವಿಧೈಃ ಶಂಭೋರಥೋತ್ಸವವಿರಾಜಿತೇ ॥೧೨॥

ಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಾಶಮಾಡುವ ತನ್ನ ಪಾವನವಾದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸುವ ವಾಯುವಿನಿಂದಲೂ, ಪಾಪಿಗಳನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರನಾಹಭರಿತವಾದ ಕಾವೇರೀನದಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಮಹಿಮಾಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿರುವುದು. ||೬-೭-೮||

ನೂರಾರು ಕವಲಾಗಿ ಒಡೆದು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಆ ಕಾವೇರಿಯು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶಂಖ ಮತ್ತು ನಗಾರಿವಾಘೃಷ್ಟನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಫೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಪಾವನವಾದ ಕಾವೇರೀನದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಭೂದೇವಿಗೆ ಕುಪ್ಪಸದಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಜೋಲದೇಶವು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಜೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಶಿವಸೇವಾನಿರತರಾದ ಜೋಲರಾಜರು ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಾ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವರು. ||೯-೧೦||

ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಶೈವರು ಕಾವೇರೀದಂಡದ ಆ ಜೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು, ಮರಳು, ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನ, ಬಾಣ ಮತ್ತು ಸ್ಫಟಿಕಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಬಿಲ್ವದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಶಂಭುವಿನ ಬಗೆಬಗೆಯ ಉತ್ಸವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಥೋತ್ಸವಗಳು ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುವು ||೧೧-೧೨||

ಪುರಾಣಸರಿದಿತ್ಯಸ್ತಿ ಕಾವೇರೀಮುಖಸಂಭವಾ ।

ತತ್ತೀರೇ ಶಂಭುಪುರಮಿತ್ಯಸ್ತಿ ಭುವನಭೂಷಣಂ ||೧೩||

ರತ್ನದೀಪ್ತಸ್ಯಂದನಾಘವೀರ್ಧೀಸಂಪದಮಾಸ್ಪದಂ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನಮರನೀತ್ಯಾಖ್ಯೋ ವೈಶ್ಯವಂಶಸಮುದ್ಭವಃ ||೧೪||

ಕಶ್ಚಿದಾಸೀತ್ಸುವರ್ಣಾದಿನವರತ್ನನಿಧೀಶ್ವರಃ ।

ಶಿವಮೇವ ಸದಾ ಧ್ಯಾಯನ್ನಕ್ತೇಭ್ಯೋ ಭುಕ್ತಿದಾಯಕಃ ||೧೫||

ಕೌಪೀನಕಂಠಾಂತುಕದಃ ಸಂಪದಾಂ ಫಲಮನ್ವಭೂತ್ ।

ಶ್ರೀಕಾಂತಾಖ್ಯಪುರೇ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಂ ನತ್ಯಾ ತತ್ತ್ವದಸೇವಿನಾಂ ||೧೬||

ಭುಕ್ತ್ಯೈ ಚ ಭಕ್ತವರ್ಣಾನಾಂ ಮಠಂ ತತ್ರ ವ್ಯಧಾತ್ಸ ವೈ ।

ಸ ತತ್ರ ಕಲ್ಪಿತಮಠೇ ದೇವಯಾತ್ರೋತ್ಸವೇ ಬಹುನ್ ||೧೭||

ಇಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿನದಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ “ ಪುರಾಣಸರಿತ್ ” ಎಂಬ ನದಿಯಿರುವುದು. ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೇ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವ ಶಂಭುಪುರವೆಂಬ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವಿದೆ. . ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಥಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಪುರವು ತಾನು ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಶಂಭುಪುರದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಸುವರ್ಣವಜ್ರ, ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಮುತ್ತು, ಹವಳ, ಪಚ್ಚೆ, ಪುಷ್ಯರಾಗ, ವಜ್ರ, ನೀಲ, ಗೋಮೇಧಿಕ ಮತ್ತು ವೈಡೂರ್ಯಗಳೆಂಬ ನವರತ್ನಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಅಮರನೀತಿಯೆಂಬ ವರ್ತಕನಿದ್ದನು. ||೧೩-೧೪||

ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ, ಈಶ್ವರಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಶೇಷರೀತಿಯ ಭೋಜನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೌಪೀನದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಅಮರನೀತಿಯು ‘ ಶ್ರೀಕಾಂತಾ ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಪರಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಆ ಮಹೇಶನ ಪಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೆ ಭೋಜನಸೌಕರ್ಯವುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದನು. ||೧೫-೧೬||

ಹೀಗೆ ತಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಠದಲ್ಲಿ, ಮಹಾದೇವನ ಯಾತ್ರಿ ಮತ್ತು

ಅನ್ನಾದ್ಯೈಃ ಪ್ರೀಣಯನ್ಮುಕ್ತಾನುನಾಸಾಲೋಕಯಂಭಿವಂ ।

ಜಾತುಕಾಂತಪುರಾಧೀಶಸ್ತಂ ಭಕ್ತಂ ಚಂದ್ರಶೇಖರಃ ॥೧೮॥

ಸಾತುಂ ಕೌಪೀನಮಹಾತ್ಮ್ಯಾದ್ಯಾಜಾದ್ವರ್ಣೇ ಬಭೂವ ಸಃ ।

ಅಲಕ್ಷಿತಜಟಾಬದ್ಧಸತ್ರಿಪುಂಡ್ರತಿಪಾಂಚಿತಃ ॥೧೯॥

ಸ ಪವಿತ್ರೋ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರೀ ಯಯೌ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೋಜ್ವಲಃ ।

ಕೌಪೀನೋಜ್ವಲಮಾಬಧ್ಯಾ ಖಂಡವಾಸಕಟೀತಟಿಂ ॥೨೦॥

ನಿರ್ಮಲೇ ಭಕ್ತಹೃದಯೇ ನಿಕ್ಷೇಪ್ತುಂ ಸಾದಯೋರ್ಯುಗಂ ।

ನ್ಯಸ್ತನ್ಯಾಸೋಚಿತಂ ಕ್ಷೋಣ್ಯಾಂ ಯಾಂತಮಾಧಾರಚಕ್ರಗಂ ॥೨೧॥

ವರ್ಣನಂ ತಂ ಜನಾ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವೇ ಹೃದಿ ಮುದಾನ್ವಿತಾಃ

ತಸ್ಯ ಹಸ್ತಕುಶಗ್ರಂಥಿಕೌಪೀನಾಂಚಿತದಂಡಭೃತ್ ॥೨೨॥

ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಬರುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಾದಿವಾನಗಲದ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಾ, ತಾನೂ ಶಿವಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಆ ಕಾಂತಪುರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನು, ಕೌಪೀನದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಕಪಟಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿರೂಪದಿಂದ ಆ ಅವರನೀತಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದನು. ॥೧೭-೧೮॥

ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಜಟಾಕಲಾಪ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸದೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾ, ಉಜ್ವಲವಾದ ಕೌಪೀನದೊಡನೆ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾದಗಲೆರಡನ್ನೂ ಇರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಬಂದನು. ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಆಧಾರನಾಗಿರುವ ದೇವನಂತೆ ತೇಜಶ್ಶಾಲಿಯಾಗಿರುವ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಂದಭರಿತರಾದರು. ॥೧೯-೨೦-೨೧॥

ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಯ ಕಂತೆ, ಮತ್ತು ಕೌಪೀನದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜನಗಳ

ಸ ಪ್ರಾಪ್ತಾಪುರನೀತಿಂ ತಂ ಮಹಿಮಾ ನಂದಯನ್ಮ ನಾನ್ ।

ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ವಣಿಗ್ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಂ ॥೨೩॥

ಲಬ್ಧಂ ತಪಃ ಫಲಮಿತಿ ಪ್ರಣಮನ್ಪ್ರಶಂಸ ಚ ।

ಸ ವರ್ಣೀತ್ಯಾಹ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ವಾನ್ನ ದಾನತಃ ॥೨೪॥

॥ ವರ್ಣ್ಯವಾಚ ॥

ಕೌಪೀನಕಂಠಾವಸ್ಥಾಣಿ ದದಾಸೀತ್ಯಹಮಾಗತಃ ।

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸ ವಣಿಕ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಠಂ ಪಾಕವಿದೋ ದ್ವಿಜಾನ್ ॥೨೫॥

ಆದರೇಣಾನ್ನಪಾನಾದಿ ಕುರ್ವಂತ್ವಸ್ಯೇತಿ ಚಾದಿಶತ್ ।

ಭೂಯೋ ವರ್ಣನಮಭ್ಯೇತ್ಯ ತ್ವಂ ಮಠೇಽಸ್ಮಿನ್ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ॥೨೬॥

ಪ್ರಸೀದ ಭೋಕ್ತುಮಿತ್ಯೇನಂ ಯಯಾಚೇ ಸಾಂಜಲಿದ್ವಿಜಂ ॥೨೭॥

ನೈಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ ಆ ಅಮರನೀತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಆ ವರ್ತಕ ನಾದರೋ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಣದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವು ಇಂದಿಗೆ ಲಭಿಸಿತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ, ಆತನನ್ನು ನಾನಾರೀತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ವರ್ತಕನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂತೆಂದನು. ॥೨೨-೨೩-೨೪॥

ಅಯ್ಯ ವರ್ತಕನೇ, ಕೌಪೀನ ಕಂಠಗಳಿಗೆ ನೀನು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆಂದು ಕೇಳಿ ನಾನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವೈಶ್ಯನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ನೀವು ಆದರದಿಂದ ಈ ವಟುವಿಗೆ ಅನ್ನ ಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಎಲೈ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಈ ನನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಆ ದ್ವಿಜವಟುವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ॥೨೫-೨೬-೨೭॥

|| ವರ್ಣೇ ಉವಾಚ ||

ಧಾರ್ಮಿಕಸ್ತುಂ ಮುಲೇ ಭೋಜ್ಯೇ ಸ್ನಾತುಂ ಯಾಮಿ ಕವೇರಜಾಂ ।

ಸ್ಯಾದ್ವರ್ಷಂ ವಥಿ ಚೇದೇತದ್ಯಾಯಾತ್ಮಾಪೀನಮಾರ್ದ್ರತಾಂ ||೨೮||

ಅತಸ್ತನ್ಮಚ್ಛ ಮೇ ಭೂಯೋಶ್ಯರ್ಪಯೇತಿ ವಣಿಕ್ಕರೇ ।

ಅಷಾಢಾತ್ಮತ್ತದಾದಾನಾಮಾಸನ್ಮಕರತಃ ಪರಃ ||೨೯||

ಕೌಪೀನಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಮಯಾ ವಕ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ।

ಇದಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯಾಗತಾಯ ಮಹ್ಯಂ ದೇಹೀತ್ಯತಾದ್ವಟುಃ ||೩೦||

ವಣಿಕ್ಕಾಪೀನಮಾದಾಯ ನ್ಯಸ್ಯ ರಕ್ಷಾಂ ಕರೋದ್ಗೃಹೇ ।

ಸ್ನಾತುಂ ಯಾತಸ್ಯ ಚ ವಟೋರಾಗತಿಂ ಪ್ರತ್ಯಪಾಲಯತ್ ||೩೧||

ಕೌಪೀನಂ ಯಾಪಯಿತ್ವಾ ತನ್ಮಾಯಯಾ ವಟುರಾಯಯಾ ।

ಕಿಂ ಕಾವೇರ್ಯಾಂ ಜಲ್ಪಿರಾದ್ರ್ವಂ ಸ್ವರ್ನದ್ಯಾಂ ವಾ ಘನೋದ್ಭವೈಃ ||೩೨||

ಅಯ್ಯ ವರ್ತಕನೇ, ನೀನು ಧರ್ಮಿಷ್ಯನು, ನಿನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವೇರೀ ನದಿಗೆ ನಾನು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೇನಾದರೂ ಬಂದರೆ ಈ ನನ್ನ ಕೌಪೀನವು ನೆನೆದುಹೋಗುವುದು. ನನಗೆ ಇದೊಂದು ಕೌಪೀನವಲ್ಲವೆ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ಈ ನನ್ನ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿ ಕೊಂಡಿರೆಂದು ಪರಾತ್ಪರವಸ್ತುವಾದ ಆ ಪರಶಿವನು ವರ್ತಕನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲದೇ ಆ ವರ್ತಕನನ್ನು ಕೂರಿತು, ಅಯ್ಯ ವೈಶ್ಯವರ್ಯನೇ, ಈ ಕೌಪೀನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ತುಂಬಾ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಇದರಂತೆಯೇ ಕೌಪೀನದಾನವೂ ಬಹು ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದುದು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಬಂದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡೆಂದು ಆ ವಟುವು ವರ್ತಕನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು "೨೮-೨೯-೩೦".

ಕೂಡಲೇ ಆ ವರ್ತಕನು ವಟುವಿನ ಆ ಕೌಪೀನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟಿವೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಹೋದ ವಟುವಿನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಮಾಯಾವಟುವಾದರೋ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರಿಯದಂತೆ ಅಪಹರಿಸಿ

ಭಕ್ತಸ್ಸಂಪನ್ನವಾನೇಷತ್ತಂದ್ರಮೌಳಿಪದಸ್ಥಧೀಃ ।

ಆದ್ರ್ಮಮೂರ್ತಿಂ ತಮಾಯಾಂತಂ ಪ್ರಹ್ಲಃ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ವಟುಂ ||೩೩||

ಭೃತ್ಯಪ್ರೇಮಜಲೈಃ ಸ್ನಾತುಕಾಮಃ ಕೌಪೀನತಸ್ಕರಃ ।

ಭಕ್ತಸ್ಸಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತಃ ಪ್ರಾಹ ಕೌಪೀನಂ ಗತಮಾದ್ರ್ಮತಾಂ ||೩೪||

ಅಷಾಢವೇಷ್ಣಿತಂ ಚೈತದಾದ್ರ್ಮಂ ಪರಿಹೃತಂ ಮಯಾ ।

ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ತ್ವಯಿ ನೃಸ್ತಮಾನಯೇತ್ಯಾಹ ವರ್ಣಿರಾಟೌ ||೩೫||

ಸ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಕೌಪೀನಮದೃಷ್ಟ್ವಾ ದುಃಖಿತೋ ಮುಹುಃ ||೩೬||

|| ವೈಶ್ಯ ಉವಾಚ ||

ಕ್ವಾದ್ಯ ಯಾತಂ ಕೇನ ನೀತಂ ಕೌಪೀನಂ ಮಾಯಯಾ ಮಮ ।

ಅದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಹುರನ್ನಿಷ್ಯ ಸ ವೈಶ್ಯಃ ಸಾಧ್ವಸಾಕುಲಃ ||೩೭||

ಬಿಟ್ಟನು ಇತ್ತ ವೈಶ್ಯನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವಟುವಿನ ಕೌಪೀನವು ಕಾವೇರೀನದಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದದೆಯೋ ಅಥವಾ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ದೇವನದಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರಬಹುದೋ ಎನೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ||೩೮-೩೯||

ಭಕ್ತನೂ, ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಅಮರನೀತಿಯು ಆ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ತೊಯ್ದ ಆ ಕೃತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ವಟುವನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ರನಾಗಿ ಎದುರುಗೊಂಡನು. ಅಗ ತನ್ನ ಸೇವಕನ ಪ್ರೇಮಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದ ಆ ಕೌಪೀನಾಪಹಾರಿಯಾದ ಮಾಯಾ ವಟುವು, ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಅಯ್ಯ ಭಕ್ತನೇ, ಈಗ ನನ್ನ ಕೌಪೀನವು ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು. ||೪೦-೪೧||

ಈ ಮುತ್ತುಗದ ದಂಡಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕೌಪೀನವೂ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆ ನೆನ್ನ ಕೌಪೀನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಆ ವಟುವರ್ಯನು ನುಡಿಯಲು ವರ್ತಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಅಗಲೆಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಕಾಣದೇ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತನಾದನು. ||೪೨-೪೩||

ಮತ್ತು ನಾನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೌಪೀನವು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ! ಮಾಯೆಯಿಂದ ಯಾರು ಅಪಹರಿಸಿದರು ? ಎಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹುಡುಕಿ ಕಾಣದೇ ಕೊನೆಗೆ ಭಯ

ವಹೋರ್ಮಾಯಾವಿನಃ ಕೂಟಿಸಾಶೇ ಲಗ್ನಃ ಕರೋತು ಕಂ ।

ಪಕ್ಷೀಬಂಧುಸುತಪ್ರಾಸ್ತಾ ಮಹತೀ ವಿಪದಿತ್ಯಸೌ ||೩೮||

ಅನ್ಯದಾದಾಯ ಕೌಪೀನಂ ರಮ್ಯಂ ನಿರ್ಗತ್ಯ ಚಾಬ್ರವೀತ್ ||೩೯||

ಸ್ವಸ್ತಂ ಗೃಹೇ ತೇ ಕೌಪೀನಂ ನ ದೃಷ್ಟಮಿದಮದ್ಭುತಂ ।

ಗೃಹಾಣ ಚಾನ್ಭುತಂ ಚಾನ್ಯತ್ತನ್ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಪೌರ್ವಿಕಂ ||೪೦||

ಶಿವ ಏವ ವಿಜಾನಾತಿ ಕೇನ ವಾ ಪದ್ಭುತಂ ವಹೋ ।

ಇದಂ ನವೀನಂ ಕೌಪೀನಂ ಧಾರಯತ್ ಸಿತೋಜ್ವಲಂ ||೪೧||

ಅಪರಾಧಂ ಕ್ಷಮಸ್ಯೇತಿ ಪ್ರಣಮಂತಂ ವಟುಂ ತದಾ ।

ಇತ್ಥಂ ತೇನೇರಿತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ನರ್ಣೀ ತದಾಬ್ರವೀತ್ ||೪೨||

|| ವರ್ಣನಾಚ ||

ಮೈನಂ ವದ ವಣಿಕ್ಪ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಲೋ ಘೂಯೋಽಹ್ನಿ ವರ್ತತೇ ।

ತದೇವ ಬೇಗಿ ಕೌಪೀನಂ ದತ್ತಂ ಮೇ ಗುರುಣಾ ಪುರಾ ||೪೩||

ಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಆ ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿಯದೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಮೂಢನಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಇದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಬಂಧುಗಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿ ಗೆಲ್ಲಾ ಒದಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಹೊಸದಾದ ಬೇರೊಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಕೌಪೀನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ವಟುವಿನೊಡನೆ ಇಂತೆಂ ದನು. ||೩೭-೩೮-೩೯||

ಅಯ್ಯ ವಟುವೇ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಕೌಪೀನವು ಈಗ ಕಾಣದೇ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು. ಅದರ ಬದಲು ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕೌಪೀನ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ, ನಿನ್ನ ಕೌಪೀನವು ಹಳೆಯದು. ಅದೂ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಯಿತು. ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ, ಅದನ್ನು ಯಾರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಆ ಪರಶಿವ ನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಉಳಿದವರಿಗಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸದೂ ಶುಭವೂ ಆದ ಈ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೋ, ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ಎಂದು ವೈಶ್ಯನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ವಟುವು ಆಗ ವೈಶ್ಯನಿಗಿಂತಿದನು. ||೪೦-೪೧-೪೨||

ಎಲೈ ವರ್ತಕಪ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಹೀಗೆ ನುಡಿಯಬೇಡ, ಇನ್ನೂ ಹಗಲು ಬೇಕಾದ

ನೀತಿಃ ಸಾಧ್ವೀ ದೇವನೀತೇ ತ್ವಯ್ಯದ್ವೈವ ಮಯಾರ್ಪಿತಂ ।

ಮಹತ್ಕೃಪೀನಮಾದಾಯ ಗೃಹಾಣಾನ್ಯತ್ತು ತತ್ಸಮಂ ||೪೪||

ಇತಿ ವಕ್ತ್ವಿ ಭವಾನ್ರಮ್ಯಂ ಕೌಪೀನಾಹರಣಾಯ ಕಿಂ ।

ಕೌಪೀನಹರ್ತೇತಿ ಮೃಷಾ ಪ್ರಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ಭೂತಲೇ ||೪೫||

ಅಯತ್ನ ಮೇತದ್ವಾಣಿಜ್ಯಮಿತಿ ವೈಶ್ಯ ಯದುದ್ಯತೇ ।

ದ್ವಿಜೇ ಕ್ರುದ್ಧೇ ಸರಿಧ್ರಾಂತಮಾನಸಃ ಶುಷ್ಯದಾನಸಃ ||೪೬||

|| ವೈಶ್ಯ ಉವಾಚ ||

ಇದಂ ಮಯಾ ನ ವಿದಿತಂ ಮಯಾತ್ಮಂತಲಘೀಯಸಾ ।

ಅಪರಾಧಂ ಕ್ಷಮಸ್ತೇತಿ ಪ್ರಣಮದ್ವ್ಯಥಿತೋ ವಣಿಕ್ ||೪೭||

ಪ್ಪಿದೆ. ಜೆನ್ನಾಗಿ ಹುಡುಕಿ, ನನ್ನ ಗುರುವು ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಆ ಕೌಪೀನವನ್ನೇ ನನಗೆ ಕೊಡು. 'ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಕೌಪೀನವು ಕಾಣದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಈ ಕೌಪೀನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ನಡತೆಯಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇದು ನ್ಯಾಯವೋ, ನೀನೇ ಯೋಚಿಸು ಇದೇನು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಕದಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗಾದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 'ಕೌಪೀನದ ಕಳ್ಳನೆಂದು' ನೀನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಜನಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ||೪೩-೪೪-೪೫||

ವೈಶ್ಯನೇ, ಹೀಗಾದರೆ 'ಈ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು' ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಹೇಳಲು ಕೋಪಹೊಂದಿದ ಈ ದ್ವಿಜವಟು ವಿನಿಂದ ಮುಂದೇನಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗ್ಲಾನಿಹೊಂದಿದ ಮುಖದಿಂದ ಕೂಡಿ ವೈಶ್ಯನು ಇಂತೆಂದನು. ||೪೬||

ಅಯ್ಯ ವಟುವೇ, ಅತ್ಯಲ್ಪನಾದ ನನಗೆ ಇದೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ವರ್ತಕನು ದುಃಖಿತನಾದನು. ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕೌಪೀನಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ಮತ್ತೇನು ಸೇವೆಮಾಡಲಿ. ಹಸುಗಳು, ಎಮ್ಮೆಗಳು, ರತ್ನಗಳು, ಅನೇಕವಿಧವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೂಟೆ

ಅನ್ಯತ್ಕರೋಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯಂ ಕೌಪೀನಂ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ತೇ ।

ಗಾವೋ ಮಹಿಷೋ ರತ್ನಾನಿ ಧನಾನಿ ವಿನಿಧಾನಿ ಮೇ ||೪೮||

ದದಾಮಿ ವಾಸೋ ಭಾರಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪದಂ ಚ ತೇ ।

ಅಂತರ್ವಶ್ಯಸ್ತುಹಿಃ ಕ್ರೃಧನ್ವಿಂ ರಕ್ಷ್ಮಿಮೇಧನಾದಿಭಿಃ ||೪೯||

ಕೌಪೀನಂ ದೇಹಿ ತ್ವಾನ್ಮಂ ಜಹೀತ್ವಾಹ ನಿಶಾಂ ವಟುಃ ।

ಕೌಪೀನಂ ಸಾಸ್ತಿ ಮೇ ಚೌರ್ಯಮನೇಕಾನ್ಯಂತುಕಾನಿ ಮೇ ||೫೦||

ದದಾಮಿ ಧನಜಾತಾನಿ ವರ್ಣಸಂ ಸ್ತ್ರಾಪ ಸೋ ವಣಿಕ್ ।

ಭೂಯಃ ಸ ವರ್ಣಸಂ ಸ್ತ್ರಾಪ ಕೌಪೀನಂ ಮುಷಿತಂ ಹಿ ತತ್ ||೫೧||

ಏತಪಾಷಾಢಸಿದ್ಧತಂ ತನ್ಮಾನಸದ್ವರಂ ಭವೇತ್ ।

ಕೌಪೀನಂ ತುಲಯಾ ಧೃಶ್ವ ಕೌಪೀನಂ ದೇಹಿ ಮೇಃಪರಂ ||೫೨||

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನು, ಎಂದು ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಮಾಯಾ ವಟುವು ಒಳಗೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೋಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ, ಅಯ್ಯಾ! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಧನಕನಕ ವಸ್ತುವಾಕನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಬೇಕಾಗಿದೆ? ನನ್ನ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದೊಂದು ಕೌಪೀನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡು; ಉಳಿದವಿಷಯವೇ ಬೇಡೆಂದು ವಟುವು ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನುಡಿದನು. ||೪೭-೪೮-೪೯||

ಅಯ್ಯಾ ವಟುವೇ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೌಪೀನವಿಲ್ಲ; ಕಳ್ಳತನವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಧನರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು, ಎಂದು ಪುನಃ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ವೈಶ್ಯನು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕೌಪೀನವನ್ನು ನೀನು ಕದ್ದಿರುವೆ ಹೋಗಲಿ, ಈ ದಂಡಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯು ಕೌಪೀನವು ಪ್ರಾಯಶಃ ಅದರ ತೂಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ಈ ಪಾಲಾಶದಂಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ವಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿತೂಗುವ ಬೇರೊಂದು ಕೌಪೀನವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೫೦-೫೧-೫೨||

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಟುನಾ ವೈಶ್ಯಃ ಪ್ರೀತಿಮಾನಾನಯತ್ತುಲಾಂ ।

ಸ್ಥಾಲ್ಯಾಂ ಕೌಪೀನಮೇಕಸ್ಯಾಂ ನೀಲಕಂಠೋ ನಿಜಂ ವ್ಯಧಾತ್ ||೫೩||

ಸರ್ವಾಣಿ ತಸ್ಯ ಗೇಹ್ಯಾನಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿನ್ಯಸ್ಯ ವೈಶ್ಯರಾಟ್ ।

ಕೌಪೀನಜಾತಸ್ಯೈವೇಶಸ್ತಸ್ಯ ನಾಲಮುಭೂತ್ತದಾ ||೫೪||

ನ್ಯಸ್ಯ ಸ್ಥಾಲ್ಯಾಮಿದಂ ಚಾಸೀದುನ್ನತಾ ನ ಪುನರ್ನತಾ ।

ಕೌಪೀನಮಸ್ಯ ಮಾಯೀಯಮಿತಿ ಪಟ್ಟಾಂಬರಾಣಿ ಸಃ ||೫೫||

ಸ್ವರ್ಣಾದೀನಸ್ಯಹಂ ನ್ಯಸ್ಯೇ ಆದಿಶೇತ್ಯನಮಯ್ಯತಂ ।

ತಂ ಪ್ರಾಹ ವಣಿಜಂ ವರ್ಣೇ ಧನೇಶವಚನೇನ ಕಿಂ ||೫೬||

ನಿಭೇಹ್ಯತ್ರ ಧನಾದೀನಿ ಮತ್ಕೌಪೀನತುಲಾಸ್ಥಿತಿ ।

ಸ್ವಸ್ಥಾಲ್ಯಾಂ ನಿದಧೇ ಸ್ವರ್ಣಲೋಹರತ್ನಾದಿಕಂ ತದಾ ||೫೭||

ಉದಸ್ಥಾತ್ಸರ್ವಮಾಡಾಯ ಸರ್ವೋಽಭೂದ್ವಿಸ್ಥಿತೋ ಜನಃ

ವೇದಸೂತ್ರಕೃತಸ್ಯೈಷ ಕೌಪೀನಸ್ಯ ವಣಿಗ್ಧನಂ ||೫೮||

ಹೀಗೆ ವಟುವು ಹೇಳಲು ಆ ವೈಶ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಕೂಡಲೇ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ, ಅದರ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠನು ತನ್ನ ಕೌಪೀನವನ್ನಿಟ್ಟನು. ಆ ವೈಶ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠನು ಇನ್ನೊಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯ ಚೂರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತರಿಸಿಹಾಕಿದನು. ಅದರೂ ಈ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ ಅದು ಸರಿತೂಗಲಿಲ್ಲ. ||೫೩-೫೪||

ಹತ್ತಿಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯಲು, ಆ ವೈಶ್ಯನು ಪಟ್ಟಿವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಡಿಗೆ ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಹಾಗಾದರೂ ಆ ತಕ್ಕಡಿಯೂ ಮೇಲಿತ್ತೇ ವಿನಾ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಇದು ಮಾಯಾಕೌಪೀನವೆಂದರಿತು, ಸ್ವಾಮಿ, ಸುವರ್ಣವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇದರ ತೂಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಲು ಅನುಮತಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ವಟುವು ಅಯ್ಯ ಹಣವಂತನೇ, ಕೇವಲ ಮಾತಿನಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನನ್ನ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ ಸರಿತೂಗುವಷ್ಟು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನಕನಕಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕು ಎನ್ನಲು, ಆಗ ವರ್ತಕನು: ಚಿನ್ನ, ಕಬ್ಬಿಣ, ರತ್ನ ಮುಂತಾದ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಂದುಹಾಕಿಸಿದನು. ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು.

ನಾಲಮಿತ್ಯದ್ಭುತಂ ನೈವ ಜಗಚ್ಛ ನಹಿ ತತ್ಸಮಂ ।

ಕೈವಲ್ಯಶೇಷಃ ಸಂಪ್ರಾಹ ವಣಿಕ್ಕಿಂಚಿದ್ಭನಂ ನ ಮೇ ||೫೯||

ಅತಃ ಪುತ್ರಕಲತ್ರಾಭ್ಯಾಮಾರೋಹ-ಮಿ ತುಲಾಮಿನಾಂ ।

ಅಕ್ಕತ್ತಿಮಪ್ರೇಮರಸಂ ದೇವೋ ವೈಶ್ಯತುಲಾಂ ಬಲಾತ್ ||೬೦||

ಸಾರಾಂ ಛಿತ್ವಾ ಪದಂ ನೇತುಂ ಸ್ತೇ ತಥೇತ್ಯವಮುಸ್ಯತ ।

ಸತ್ತ್ವ ತಮರ್ಥಂ ಸೋಲ್ಲಾಸೋ ವಣಿಗ್ಧಾರಸಮನ್ವಿತಃ ||೬೧||

ತುಲಾಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇಕಕೂಲಾಂತುರುಕ್ಷುಜಃ ಗಾದ ಸಃ ||೬೨||

“ವೈಶ್ಯ ಉವಾಚ”

ಶಿವಭಕ್ತಾಂಘ್ರಿದಾಸ್ಯಂ ಸೋ ಲಂಘಿತಂ ತತ್ಸಮಾಸ್ತಿಯಂ ।

ಇತಿ ಕಾಂತಪುರೀಶಾನಮುನಾಕಾಂತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸಃ ||೬೩||

ಈ ಕೌಪೀನವೂ ವೇದಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದು. ಈ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ ಈ ವರ್ತಕನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸದೃಶವಾದ ಕಣವಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಅದರೂ ಸರಿತೂಗಲಾರದು, ಎಂದು ನೋಡಿದವರು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. (೫೫-೫೬-೫೭-೫೮)

ಅಗ ಪುಣ್ಯಶೇಷನಾದ ವರ್ತಕನು, ಅಯ್ಯ ವಟುವೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಹಣವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಮಡದಿಯರೊಡನೆ ಸಾನೇ, ಈ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇರಿರುವೆನೆಂದು ವೈಶ್ಯನು ಹೇಳಲು, ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಪ್ರೇಮರಸವುಳ್ಳ ಆ ವೈಶ್ಯನನ್ನು, ಆ ವೈಶ್ಯನ ತಕ್ಕಡಿಯ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ (ಸಂಸಾರಪಾಶಬಂಧನ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುವ ಮೂಲಕ) ಉತ್ತಮವಾದ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ವ.ನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಆ ವರ್ತಕನು ತಾನು ನುಡಿದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಡೆಸಲು ಪತ್ತೀಪುತ್ರರೊಡನೆ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇರಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ, ಈ ರೀತಿ ನುಡಿದನು. “೫೯-೬೦-೬೧-೬೨”

ಎಲೈ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವಕರ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಾರದೇ ನಾನು ನಡೆಸಿದ್ದರೆ ಈ ತಕ್ಕಡಿಯು ಆ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಲಿ. ಎಂದು ಆ ಕಾಂತಪುರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಉಮಾರವ ಣ್ಣಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಮಾಡಿ ಆ ವರ್ತಕನು ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇರಿದನು. ಅಗ ಅವನ ದಾಸ್ಯ

ಆರುರೋಹ ತುಲಾಂ ತಸ್ಮಿನ್ನು ಕ್ಷ್ಣ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ಮನುಂ ।

ತದ್ಧಾಸ್ಯಂ ತಚ್ಚ ಕೌಪೀನಂ ತುಲಾತುಲಂ ಮಿಥೋಽಭವತ್ ||೬೪||

ಭಕ್ತಿ ನಿರ್ಮಲಭಾವಂ ತಂ ಸ್ತುತ್ವಾ ನೇಮುರ್ಜನಾಸ್ತದಾ ।

ಪುಷ್ಪಾಣಿ ವನ್ಯಷುದೇವಾಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಚ ತಿರೋದಧೇ ||೬೫||

ಪುಷ್ಪವರ್ಷೇ ತಿರೋಭೂತೇ ಸ ಚ ಕಾಂತಪುರೇಶ್ವರಃ ।

ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ನಿಜಂ ರೂಪಂ ಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ನಭಸ್ಥಲೇ ||೬೬||

ಭಕ್ತಸ್ತುಲಾನುಧಿಗತಸ್ಸ ತದಾರಯುಕ್ತ

ಸ್ತುಷ್ಪಾವ ತಂ ಶಿವಶಿನೇತಿ ತದಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಠಃ ।

ದೇವೋಪಿ ಮಾನವದ್ವಾರತುಲಾಸ್ಥಿತೇನ

ತೇನ ಪ್ರಿಯಾಸುತಯುತೇನ ಸಮಂ ತಿರೋಭೂತ್ ||೬೭||

ಅಮರನೀತಿಚರಿತ್ರಮಿದಂ ಶುಭಂ

ದುರಿತಜಾತವಿನಾಶನಕೀರ್ತನಂ ।

ದೊಡನೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಕೌಪೀನವು ಪರಸ್ಪರಸಮಾನತೂಕವುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು.

||೬೩-೬೪||

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮನೋಭಾವನೆಯುಳ್ಳ ಆ ವೈಶ್ಯನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. ಆ ಹೂಮಳೆಯು ಮರೆಯಾಗಲು ಆ ಕಾಂತಪುರಾಧಿಪತಿಯು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ||೬೫-೬೬||

ಪತ್ತೀಪುತ್ರರೊಡನೆ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಆ ಭಕ್ತನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ 'ಶಿವ ಶಿವ' ಎಂದು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ಆ ಮಹಾದೇವನೂ ಸಹ ಅಳತೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಆ ವೈಶ್ಯನ ಪತ್ತೀಪುತ್ರರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಮರೆಯಾದನು. ||೬೭||

ಶುಭಕರವಾದ ಮತ್ತು ಪಾಪಸಮೂಹನಾಶಕವಾದ ಈ ಅಮರನೀತಿಯೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವವನೂ ಮತ್ತು ಕೇಳುವವನೂ

ಪಠತಿ ಭಕ್ತಿಯುತಃ ಶೃಣೋತಿ ಯಃ

ಸ ಶಿವಲೋಕಮನಾಮಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್

||೬೮||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಅಮರನೀತಿಭಕ್ತ
ಚರಿತ್ರವರ್ಣನಂ ನಾನು ತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ದುಃಖಶೂನ್ಯನಾದ ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು ಎಂದು
ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೬೮||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಅಮರನೀತಿಯೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯು ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ
ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ||

ಅ ಧ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಏಕತ್ರಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ಶ್ರೀಷ್ಠಂದ ಉವಾಚ ||

ಶ್ರೀವೀರಭಕ್ತನಾಥಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಕಥಯಾಮಿ ತೇ ।

ವ್ಯಾಘ್ರನ್ಮದಿತಹೇಮಾದ್ರೇರನಪಾಯಸ್ಯ ಭೂಭುಜಃ ||೧||

ಅಸಿಭಿನ್ನಾದ್ರಿನಿರ್ಧೂತಕಾವೇರೀದುರ್ಗಮಾಧ್ವನಃ ।

ಪುರಂ ಗರ್ಭಪುರಂ ನಾಮು ಸಂಪದಾದುಸ್ತಿ ಭಾಜನಂ ||೨||

ಯದ್ವೀಧಿಸ್ಥಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ಭಾಂತಿ ರಃಜಿತದೀಪವತ್ ।

ತತ್ರಾಸ್ತಿ ಹೇಮಪ್ರಾಕಾರಂ ಭಕ್ತ್ಯಃ ಸೇವ್ಯಂ ಸುರೈಃ ಸ್ತುತಂ ||೩||

ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ! ಶ್ರೀ ವೀರಭಕ್ತನಾಥನೆಂಬ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನ ಚರಿತ್ರೆ ಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು; ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದಮುನಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ಗರ್ಭಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತದಂತೆ ಗಂಭೀರನೂ, ಮಹಾಪುರುಷನೂ, ಅಸಾಯರಹಿತನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ನಗರವು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಎಟಿ ನಿಂದ ಒಡೆದುಹೋದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಲೋಕವ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಾವನಮಾಡುತ್ತಾ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾವೇರೀನದಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೧-೨||

ಆ ಗರ್ಭಪುರದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಗಳು ಸದಾ ಹೊತ್ತಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ದೀಪ ಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಂದ ಸೇವಿಸಲರ್ಹವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ

ಹರಧಾಮೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಶ್ರೀಮಚ್ಛಂಕರಮಂದಿರಂ ।

ತಸ್ಮಿನ್ ಶ್ರೀವೀರಭಕ್ತಾಖ್ಯಃ ಶಿವದ್ವಿಜಕುಲೋದ್ಭವಃ ॥೪॥

ಅಭೂಚ್ಛೈವೋಲ್ಲಸದ್ಭಕ್ತಿಃ ಶಿವಶಾಸನವರ್ಧನಃ ।

ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಕಲಿತತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾವಲಿಗೀಪ್ತಿಮಾನ್ ॥೫॥

ಯದಾ ಶ್ರೀಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಕೇನ ಚಾಸ್ತ್ಯಾಪದಂ ಭವೇತ್ ।

ಸ ಸಿಂಹವತ್ತದಾ ಖಡ್ಗವೇತಂಡಾಸ್ತಂಡಕೋಪನಃ ॥೬॥

ಕದಾಪಿ ಶಿವಕಾಮಾಖ್ಯೋ ಹರಧಾಮೇಷು ಸೇವಿತಾ ।

ಮಾಲಾರ್ಪಕಃ ಶಿವೇ ಭಕ್ತಃ ಪುಷ್ಪಾಹೃತಿಪರೋಽಭವತ್ ॥೭॥

ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾತ್ವಾ ಮುಖಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಸಹಮಾನಂದಸಂಗತಃ ।

ಪುಷ್ಪಾಹೃತ್ಯವೇಲೇಯಂ ಶಿವಃ ಸೇವಿತುಮಾಗತಃ ॥೮॥

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ 'ಹರಧಾಮ'ವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಶಿವಮಂದಿರವಿದ್ದಿತು ಅಲ್ಲಿ ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀವೀರಭಕ್ತನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವ ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಗೊಂಡ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶಿವನ ಆಪ್ತನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತನಾಗಿ ಬಹಳ ತೇಜಸ್ವಿನಿಯಾದ ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ||೩-೪-೫||

ಎಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಪರಶಿವನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಪತ್ತುಗಳೊದಗಿದಾಗೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಸಿಂಹದಂತೆ ಪ್ರಚಂಡಕೋಪದಿಂದ ಶಿವದ್ವೇಷಿಗಳ ಮೇಲೆರಗಿ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಕಾಮನೆಂಬವನು ಹೂಗಳನ್ನು ಕುಯ್ಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು ||೬-೭||

ಅವನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮುಖಕ್ಕೆ (ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಉಗುಳು ಬೀಳುವುದೆಂದು) ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅನಂದದೊಡನೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಇದು ಸರಿಯಾದ ಕಾಲವೆಂದು ಹೂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಿವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಧಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದು ಮಹಾನವಮಿಯಾದ

ಮಹಾನವನ್ನೋತ್ಸವಾದೌ ಚೋಲೇಂದ್ರಜಯಕುಂಜರಃ ।

ಮದಧಾರಾಕರತ್ರುಟ್ಕಿದ್ಧಂಧಾಯಿತ ದಿಗಂತರಃ ॥೯॥

ನಿಮಜ್ಯ ನದ್ಯಾಮಾಯಾತಃ ಪ್ರಸಕ್ತ ಪಟಿಹಧ್ವನಿಃ ।

ಘಂಟಾಬೃಂಹಿತಪೂತ್ಕಾರಪುಷ್ಕರಾಸಾರಸೇಚನೈಃ ॥೧೦॥

ವಿಧೂತಾಧೋರಣಾಯಾಸೋ ವಿಚಚಾರ ಸುವೀಧಿಷು ।

ವೇಗಾದಗ್ರೇ ಪ್ರಯಾತಸ್ಯ ಶಿವಕಾಮಸ್ಯ ಸ ದ್ವಿಪಃ ॥೧೧॥

ಪುಷ್ಪಪೇಟಿಕನುಧ್ಯಸ್ಥಪುಷ್ಪಾಣ್ಣುರ್ವ್ಯಾಮವಾಕಿರತ್ ।

ಯತ್ನೇನ ನೀಯಮಾನೋಽಪಿ ಯಂತ್ಯಮುಖ್ಯೈರ್ಭಯಾಕುಲೈಃ ॥೧೨॥

ಕ್ರುದ್ಧೋರುವಿತತಾಂ ಶುಂಡಾಂ ಕೃತ್ವಾ ವೇತಂಡರಾಟ್ಟಿದಾ ।

ದಂತಾಭ್ಯಾಮುಪ್ಪಿದನ್ನೂಮಿಂ ಮದಾಂಬುಕೃತಪಂಕಿಲಾಂ ॥೧೩॥

ರಿಂದ ಆ ದಿವಸದ ಉತ್ಸವದ ಮೊದಲು ಜೋಲರಾಜನ ಜಯವೆಂಬ ಆನೆಯು ಮದೋದಕದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಂಡಸ್ಥಳದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಗುಣಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಮೊದಲೇ ಮದಿಸಿದ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸವಸಂಬಂಧದ ತಮಟೆಧ್ವನಿಗಳ ಶಬ್ದವು ಉದ್ರೇಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಘಂಟಾಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ, ಪೂತ್ಕಾರ ದಿಂದಲೂ ಚೀರುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾ ಮಾವಟೆಗರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿತು ॥೮-೯-೧೦॥

ಇಂತಹ ಆನೆಗೆ ಹೆದರಿ ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಶಿವಕಾಮನ ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಹೋದುವು. ಮಾವಟೆಗರೂ ಭಯಗೊಂಡು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆ ಆನೆಯು ಕೋಪಗೊಂಡು ಉದ್ದವೂ, ವಿಸ್ತಾರವೂ ಅದ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ದಂತಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಮದೋದಕದಿಂದ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ॥೧೧-೧೨-೧೩॥

ತಂ ಯಾಂತನುಷ್ಠಮಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಕೃದ್ಧಃ ಪ್ರಸ್ಥಲಿತಃ ಪತನ್ .

ಭುವನಾಸ್ಫಾಲ್ಯ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ರೋಶಂ ಶಿವಶಿವೇತಿ ಚ ||೧೪||

ಶಿವಶಂಕರ ಮಾಂ ಸಾಹಿ ಗಜರಾಜತ್ವಗಂಬರ .

ಚಂದ್ರಗಂಗಾನದ್ಯ ಜಟಾಭೂಷಣ ಕುಸುಮೋಚ್ಚಯಂ ||೧೫||

ಅನಾಕಿರದಹೋ ನಾಗೋ ವೀರಭಕ್ತೋಗತಃ ಕ್ಷಮು .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ವೀರಭಕ್ತೋಽಯಮಾಗತಃ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ಪ್ರಾಣ ||೧೬||

ಪ್ರಥಮಂ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಪರಿಪಂಥಿಭಯಂಕರಂ .

ತಂ ಶಿವದ್ರೋಹಿಣಂ ಹತ್ವಾ ಭೋಕ್ತ್ವಾಮೀತಿ ತದಾ ಜಗೌ ||೧೭||

ಮಾಭ್ಯಷೀಃ ಶಿವಕಾಮೇತಿ ಗರ್ಜನ್ವರ್ಜನ್ಯವದ್ಯಯೌ .

ಪಶ್ಯಂತೀರ್ಣಪುಷ್ಪಾಣಿ ರಥಾಂ ತೇನ ಪಥಾ ಯಯೌ ||೧೮||

ಹೀಗೆ ಮದಿಸಿ ಓಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ
ವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಶಿವಕಾಮನು ಹೆದರಿ ಜಾರಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನೆಲದಮೇಲೆ
ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಬಡಿಯುತ್ತಾ ' ಶಿವಶಿವ ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ, ' ಶಿವ ! ಶಂಕರ !
ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ; ಗಜರಾಜನಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಚಂದ್ರ
ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯರಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಜಡೆಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗುವ
ಈ ಹೂವಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಈ ಆನೆಯು ಚೆಲ್ಲಾಡಿತಲ್ಲಾ ! ಅಯ್ಯೋ ಮಹೇಶ !
ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ||೧೪-೧೫||

ಇಂತಹ ಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ವೀರಭಕ್ತನೆಲ್ಲಿಹೋದನೋ ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ !
ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿರಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ವೀರಭಕ್ತನು ಕೋಪದಿಂದಿರುತ್ತಾ,
ಶಿವಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನೂ, ಎದುರಾಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ
ಆದ ಆತನು ಶಿವದ್ರೋಹಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಂದು ಅನಂತರ ಊಟಮಾಡುವೆ
ನೆಂದು ಶಿವಕಾಮನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಹೇಳುತ್ತಾ, ಎಲೈ
ಶಿವಕಾಮನೇ, ನೀನು ಹೆದರಬೇಡ, ನಾನಿದ್ದೇನೆಂದು ಮೇಘದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ
ಹೊರಟು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವು ಚೆಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ
ಶತ್ರುವಿರಬೇಕೆಂದೂಹಿಸಿ ಅದೇಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದನು ||೧೬-೧೭-೧೮||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಾಗೇನ ನಿರ್ಭಿನ್ನಮಸ್ತಕಂ ಧಾವಮಾನಕಂ ।

ಶಿವಕಾಮಂ ತದಾದ್ರಾಕ್ಷೇತ್ಪಾಹಿ ವೀರೇತಿವಾದಿನಂ

||೧೯||

ಸಾರ್ಥಿಷಂ ಪರಶುಂ ಬಿಭ್ರನ್ನನುದ್ರುತ್ಯ ತನ್ಮೈಕ್ಷತ ।

ಪುರಾಯಮೀಶಃ ಕೃತ್ತಿತ್ವಜ್ಞಾಗರೂಪೋ ತರುಃ ಕಿಲ

||೨೦||

ಸುರೈರ್ನಿರುಧ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ಖಂಡಶೋ ಹನ್ಮಿ ತಂ ಗಜಂ ।

ಇತಿ ಪಾದೇನ ತನ್ನಾಗಂ ಪರಭಾಗೇ ಜಘಾನ ಸಃ

||೨೧||

ಕ್ರೋಧೋದ್ಭೂತಾಧೋರಣಃ ಸನ್ನಿವೃತ್ತೋಽಭೂತ್ ಚ ದ್ವಿಪಃ ।

ಹಸ್ತಲಗ್ನಂ ನರಂಚಾಪಿ ನಿರ್ಗತಂ ಸಃ ಕ್ರೃಧಾಧಿಕಃ

||೨೨||

ಉತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ವೀರೋ ಗತಭೀರ್ನಾಗಸ್ಯಾಭಿಸ್ಥಿತೋ ದೃಢಂ

ಭಿತ್ತಾ ಪರಶ್ವಧೇನಾಸ್ಯ ಹಸ್ತಮಗ್ರೇ ನೃಪಾತಯುತ್

||೨೩||

ಆನೆಗೆ ಹೆದರಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮತ್ತೂ ಹೆದರಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಶಿವಕಾಮನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ದುಷ್ಟತನದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ಈಶ್ವರನೇ ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸರ್ಪಾಭರಣನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಂತೆ ಈ ವೀರಭಕ್ತನು ನೋಡುವವರಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ತಡೆದರೂ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಬಿಡದೇ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡುವೆನೆಂದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ, ಹುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಆನೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ||೧೯-೨೦-೨೧||

ಆ ಏಟನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಆನೆಯು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಮಾವಟಿಗರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂತಿರುಗಿ, ತನ್ನ ಕುಂಭಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಅಂಕುಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ ಎಸೆದು ಬಿಸಾಡಿತು. ಆಗ ವೀರಭಕ್ತನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೇ ಆ ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಆ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿದನು. ||೨೨-೨೩||

ನೇತಂಡಮಂಡಿತೋಚ್ಚಂಡಕುಂಡಾದಂಡೇ ಪತತ್ಯಸೌ |

ಮೇರುಕೋದಂಡಹಸ್ತೋರ್ಧ್ವತಾಂಡನಂ ಹೃದಿ ಭಾವಯನ್ || ೨೪ ||

ತೌ ತತ್ಸ್ಕಂಧಗತೌ ಪಾರ್ಶ್ವಗತಾನ್ ತ್ರಿನ್ವಾಯುಧಾನ್ವಧೀತ್ |

ಯಂತ್ಯಭಿಃ ಪಂಚಭಿಃಸಾರ್ಧಂ ಹತಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕುಂಜರಃ |

ರಾಜ್ಞೇ ನಿವೇದಯಂತ್ಯನ್ಯೇ ದ್ವಾರ್ಷ್ಣಾಯಂತ್ಯಸಮೀರಿತಂ |

ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇನಾಂ ವಚೋ ದ್ವಾರ್ಷ್ಣಾಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತರ್ಭಿಯಾಕುಲಾಃ || ೨೬ ||

ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾ ರಾಜ್ಞೇ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ನೃನೇದಯನ್ || ೨೭ ||

|| ರಾಜೋವಾಚ ||

ರಾಜಾ ಜಿತಾರೇರಪಿ ಮೇ ಕಿಮದ್ವೈತದುಪಾಗತಂ :

ಅಕಾರ್ಯನೀತಿಃ ಕೇನೇತಿ ಕೃತಾ ಪಾಲಾನ್ಸಮಾದಿಶತ್ || ೨೮ ||

ರಾಜ್ಞಾ ತೇನ ಸಮಾದಿಷ್ಟಾ ಸೇನಾ ತಂ ನೃಪಮನ್ವಗಾತ್ |

ಚತುರಂಗಬಲೋಪೇತಾ ಧೃತನಾನಾವಿಧಾಯುಧಾಃ || ೨೯ ||

ದೊಡ್ಡಸೊಂಡಲು ಕುಂಡಾಗಿ, ಈ ಆನೆಯು ನೆಲದಮೇಲೆ ಬೀಳಲು, ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಹಿಡಿದ ಮಹೇಶ್ವರನ ತಾಂಡವನಾಟ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾ, ವೀರಭಕ್ತನು ಆ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಾವಟಿಗರನ್ನೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾದ ಮೂವರನ್ನೂ ಕೊಂದನು. ಹೀಗೆ ಐದುಮಂದಿ ಮಾವಟಿಗರೊಡನೆ ಜೋಲರಾಜನ ವಿಜಯದಾನೆಯು ವೃತ್ತವಾಯಿತು. || ೨೪-೨೫ ||

ಉಳಿದ ಕೆಲವರು ಮಾವಟಿಗರು ಓಡಿಹೋಗಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಾಗಿಲಕಾಯುವವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಹೆದರಿಕಾತುರರಾಗಿ ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದರು. || ೨೬-೨೭ ||

ಆಗ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೆದ್ದಿರುವ ನನಗೆ ಇದೇನು ವಿಷತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿತು! ಯಾರಿಂದ ಈ ಅಕಾರ್ಯವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಇರಲಿ, ನೋಡೋಣ; ಎಂದು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು.

ಗಂಭೀರಭೇರೀ ನಿಷ್ಪಾಪೈಃ ಶಂಖಕಾಹಲನಿಸ್ತನೈಃ
ಹೇಷಿತ್ಯೈರ್ಹಯಮುಖ್ಯಾ ನಾಂ ಗಜಾನಾಂ ಬೃಂಹಿತೈರಪಿ ||೩೦||

ಭಟಾನಾಂ ಸಿಂಹನಾದೈಶ್ಚ ರಥನೇಮಿಸ್ತನೈರಪಿ |
ಅಧಃ ಕೃತಾಬ್ಧಿರವಯೋ ಸೇಸಯಾನುಗತಸ್ತಥಾ ||೩೧||

ತ್ವಂ ತತ್ತುರಂಗನಾರೂಢೋ ಜವೇನ ಪವನೋಪಮಂ |
ವೀಧೀಮವಾಪ ಸಂಭ್ರಾಂತೋ ನೃಪೋ ಘೋರೈರ್ನಿರಂತರಂ ||೩೨||

ನೃಪೋ ಮತ್ತದ್ವಿಪಂ ತತ್ರ ದದರ್ಶ ನಿಹತಂ ಭುವಿ |
ಯಂತ್ಯಭಿಃ ಪಂಚಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ ಪಾದೈಃ ಸ್ವೈರಿವ ಪರ್ವತಂ ||೩೩||

ನ ಕಶ್ಚಿದನ್ಯದ್ವಿತತೋ ನೃಪೋ ಭಕ್ತಮವೈಕ್ಷತ |
ಪರಶ್ವಧಧರಂ ವೀರಂ ಶ್ವಸಂತಮಿವ ಪನ್ನಗಂ ||೩೪||

ರಾಜಾಜ್ಞಾಪಡೆದು ಆ ಸೇನೆಯು ಬಗೆಬಗೆಯ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಾಜ
ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ||೨೮-೨೯||

ಗಂಭೀರವಾದ ನಗಾರಿ, ಕಹಳೆ, ಶಂಖ, ತಮಟೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ,
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆಯುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಆನೆಗಳ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದಲೂ,
ಯೋಧರ ಸಿಂಹನಾದಗಳಿಂದಲೂ, ರಥಚಕ್ರಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ಸೇನೆಯು
ಕೋಲಾಹಲವು ಸಮುದ್ರದ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂತಹ ಪ್ರಚಂಡ
ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವೇಗವಾದ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ
ರಾಜನು ಭಯಪಟ್ಟಿರುವ ಜನಗಳಿಂದ ತಾನೂ ಭ್ರಾಂತನಾದಂತೆ ಆ ಬೀದಿಗೆ
ಬಂದನು. ||೩೦-೩೧-೩೨||

ಅಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದ ತನ್ನ ಗುಡ್ಡಗಳೊಡನೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಪರ್ವತದಂತೆ, ಐದು
ಮಂದಿ ಮಾವಟೆಗರೊಡನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿರುವ ಆ ಮದಗಜವನ್ನು
ರಾಜನು ಕಂಡನು. ಹಾಗೆಯೇ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇದನ್ನು ಕೊಂದವನಾರೆಂದು ಹುಡುಕು
ತ್ತಿರಲು, ಆ ವೀರಭಕ್ತನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾರೂ ಇವನಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಈ
ವೀರಭಕ್ತನು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಉಸಿರುಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದನು.
ಈವನನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜನು ಈ ಭಕ್ತನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೊಂದಿರಲಾರನು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ

ಅಯಂ ಭಕ್ತೋ ನ ಹಂತಾ ಸ್ಯಾತ್ಕೇನಾಯಂ ನಿಹತೋ ಗಜಃ

ಇತಿ ಪೃಷ್ಠಾ ನೃಪೇಣಾಹುರ್ದತಶೇಷಾ ವಿಷಾದಿನಃ ||೩೫||

|| ಯಂತಾರ ಉಚುಃ ||

ವೀರೇಷು ಕಃ ಪುರಃ ಸ್ಥಾತುಂ ಸಮರ್ಥಸ್ತವ ದಂತಿನಃ ।

ಕ್ರುದ್ಧೇನಾನೇನ ಭಕ್ತೇನ ನಾಗಃ ಪರಶುನಾ ಹತಃ ||೩೬||

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಧೂರ್ಜಟೇರ್ಭಕ್ತಾ ನ ಹಿ ನಿಷ್ಣಂತ್ಯನಾಗಸಂ ।

ಇತಿ ಸೇನಾಂ ನಿವಾರ್ಕೈನಾಂ ಸ ತುರಂಗಾದವಾತರತ್ ||೩೭||

ಮತ್ತೇನಾನೇನ ಭಕ್ತೇನ ಮತ್ತೇಭೋ ನಿಹತೋ ಮಮ ।

ತಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಇತಿ ಚಿಂತಾಕುಲೋ ನೃಪಃ ||೩೮||

ಭಕ್ತೇಷು ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಶಂಕರೇ ಕಿಂಕರಾ ಯದಿ ।

ನ ಚೇತ್ತತ್ರ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಶ್ರುತಂ ತತ್ತತ್ರ ತಿಷ್ಠತು ||೩೯||

ಮತ್ತಾರಿಂದ ಈ ಆನೆಯು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವರನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ, ಅಳಿದುಳಿದ ಮಾವಟೆಗರು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಇಂತೆಂದರು. ||೩೬-೩೮-೩೯||

ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಆನೆಯು ಮುಂದೆ ಯಾವ ವೀರನು ತಾನೇ ನಿಲ್ಲಲು ಶಕ್ತನಾದಾನು? ಕೋಪಗೊಂಡ ಈ ವೀರಭಕ್ತನಿಂದಲೇ ಆನೆಯು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶಿವಭಕ್ತರು ಸಿರಸರಾಧಿಯನ್ನೆಂದೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಚಾರಿಸೋಣವೆಂದು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಡೆದು ತಾನು ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದನು. ||೩೬-೩೭||

ಕೋಪಗೊಂಡ ಈ ವೀರಭಕ್ತನಿಂದ ನನ್ನ ಮದಗಜವು ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಅವನಿಂದಲೇ ವಿಚಾರಿಸುವೆನೆಂದು ರಾಜನು ಮುಂದುವರಿದು ಹೀಗೆಂದನು. ಓ ಸೇವಕರೇ, ಈ ಶಿವಭಕ್ತನನ್ನು ಏನು ತಾನೇ ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು? ಒಂದುವೇಳೆ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಆ ವಿಷಯವು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಹೋಗಲಿ ಎಂದು. ಯೋಚಿಸಿ ವೀರಭಕ್ತನಿದ್ದಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ||೩೮-೩೯||

|| ಶ್ರೀ ಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ||

ಪ್ರಣಮ್ಯ ತಂ ವೀರಭಕ್ತಂ ಶಿವಕಾಮಂ ಶುಚಾಕುಲಂ ।

ಸ್ವಮೂರ್ಧಭೇದಾದಧಿಕಂ ಪುಷ್ಪನಾಶತುಚಾಕುಲಂ ||೪೦||

ಉವಾಚ ಸ್ರಾಂಜಲಿಭಕ್ತಂ ಚೋಲೇಂದ್ರೋ ಇಂದ್ರಸನ್ನಿಭಃ ||೪೧||

|| ರಾಜೋವಾಚ ||

ಯಂತ್ವಭಿಃ ಸಹ ನಾಗೇನ ಕೋಪರಾಧಃ ಕೃತೋಮುನಾ ।

ಕರುಣಾಂ ಕುರು ಭಕ್ತೇತಿ ಸ ಭಕ್ತಸ್ತಮುವಾಚ ಹ ||೪೨||

|| ವೀರಭಕ್ತ ಉವಾಚ ||

ಶಿವಕಾಮಃ ಶಿನಾರ್ಹಾಣಿ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಾಹೃತ್ಯ ಚಾಗತಃ ।

ತಾನ್ಯಾಚ್ಛಿದ್ಯಾಕಿರದ್ಧಂತೇ ದಂತೈರ್ಮೂರ್ಧನ್ಯಯಂ ಹತಃ ||೪೩||

ಅನಾರಯಂತೋ ಯಂ ತಾರ ಏವಮಾಗಸ್ಯತಂ ಗಡಂ ।

ಇಮೇ ಹತಾ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತೇತ್ರಸ್ತಃ ಪ್ರಹೋಬ್ರವೀನ್ನಪಃ ||೪೪||

ತನ್ನ ತಲೆ ಒಡೆದುದಕ್ಕಿತಲೂ, ಹೂವು ನಾಶವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖಿಸು
ತ್ತಿರುವ ಶಿವಕಾಮನನ್ನೂ, ಅವನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀರಭಕ್ತನನ್ನೂ ರಾಜನು
ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ದೇವೇಂದ್ರಸಮಾನನಾದ ಆ ಚೋಲರಾಜನು
ಕೈಮುಗಿದು ಭಕ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು, ||೪೦-೪೧||

ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಮಾವಟೆಗರೊಡನೆ ಈ ಆನೆಯಿಂದ ಯಾವ ತಪ್ಪು ಮಾಡ
ಲ್ಪಟ್ಟಿತು? ಸ್ವಾಮಿ, ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಚೋಲರಾಜನು ಕೇಳಲು ಆ ವೀರಭಕ್ತನು ರಾಜನಿಗಿಂತೆಂದನು. ||೪೨||

ಅಯ್ಯ ರಾಜನೇ, ಶಿವಪೂಜಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಈ ಶಿವಕಾಮನು
ತರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಆನೆಯು ಆ ಹೂಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ
ಎರಚಿ, ತನ್ನ ದಂತಗಳಿಂದ ಇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಒಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಆನೆಯು
ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೂ ತಡೆಯದೇ ಇರುವ ಈ ಮಾವಟೆಗರನ್ನೂ, ಆನೆಯನ್ನೂ ನಾನು
ಕೊಂದೆನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜನು ಭಯಗೊಂಡು, ವಿನಯದಿಂದ ವೀರಭಕ್ತನಿಗೆ
ಇಂತೆಂದನು. ||೪೩-೪೪||

|| ನೃಪ ಉವಾಚ ||

ವೇತಂಡಃ ಖಂಡಿತೋ ಮೇಽದ್ಯ ಹತಃ ಸ್ವೇನ್ಯೈವ ಚಾಗಸಾ
ಪರಶ್ವಧೇನ ಭದ್ರೇಣ ಮಾಂ ನಿಹಂತುಂ ನ ಯುಜ್ಯತೇ ||೪೫||

ಮದೀಯೇನ್ಯೈವ ಖಡ್ಗೇನ ಜಹಿ ಮಾಮಪರಾಧಿನಂ ।
ಇತಿ ಕೋಶಾಕ್ಷೃಪಾಣಾಂ ಸ್ವಮಾಕೃಷ್ಯಾಸ್ಯ ದದೌ ಕರೇ ||೪೬||

|| ರಾಜೋವಾಚ ||

ಅಸ್ಯ ಭಕ್ತಿರಹೋ ಭಕ್ತೇ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತೇತಿ ಚಿಂತಯನ್ ।
ಸದ್ಯೋ ಜಿಘಾಂಸುರಾತ್ಮಾನಂ ವೀರಭಕ್ತೋಽಸಿಮಾದದೇ ||೪೭||

ಗೃಹೀತಾಸೇಃ ಪುರಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ನತ್ವಾ ಚ ತತ್ಪದೇ ||೪೮||

ಖಡ್ಗೇನಾನೇನ ಹತ್ವಾ ಮಾಂ ಜಹಿ ಮಾಮಪರಾಧಿನಂ ।
ಮಯಾ ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ ನಾಗಂ ಕೃತಮಾಗೋ ನಿವಾರಣಂ ||೪೯||

ಅಯಮಾಶ್ವರೈಕೈನ್ಮೇದ್ಯ ಭಕ್ತೋಽಸ್ಯಂತರ್ಭಿಯಂ ದಧತ್ ।
ಹತೇ ನಿಯಂತ್ಯಭಿರ್ನಾಗೋ ಮಾಂ ಜಹ್ಯಾಗೋ ಮಹತ್ಕೃತಂ ||೫೦||

ವೀರಭಕ್ತನೇ, ಈ ನನ್ನ ಅನೆಯು ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದಲೇ ತಾನು ಹತ ವಾಯಿತು. ಆ ಅನೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಂಡುಕೊಡಲಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಕೊಲೆಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಅಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ನನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಕೊಂದುಬಿಡೆಂದು ತನ್ನ ಒರೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಆ ವೀರ ಭಕ್ತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ವೀರಭಕ್ತನು, ಅಶ್ವರೈವು! ಈ ರಾಜನ ಭಕ್ತಿಯು ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಯೋಚಿ ಸುತ್ತಾ, ಕೂಡಲೇ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಕೊಲ್ಲಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ||೪೫-೪೯||

ಅಯ್ಯ ಭಕ್ತನೇ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣನಾದ ಅಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲು, ನೀನು ಆ ಅನೆಯ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದವನು. ಅದು ನನ್ನ ಅಣೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ

ಇತಿ ಬ್ರುವನ್ನಯಂ ರಾಜಾ ಕಥಂ ವಧ್ಯೋಽಸಿ ನಾಮುನಾ ।

ನಿರುದ್ಧಹಸ್ತೇ ಭಕ್ತೇಽಸಿ ರಾಜ್ಞಿ ಸಾಹಸತತ್ಪರೇ ||೫೧||

ತದಾ ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಸ್ತ್ರಾಹ ನಾಗಶರೀರಿಣೇ ||೫೨||

. || ವಾಣ್ಯವಾಚ ||

ಭಕ್ತಿಂ ದರ್ಶಯಿತುಂ ಭೂಮೌ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ವ್ಯಕಿರದ್ಗಜಃ ।

ಕೃತ್ಯಂ ಚೈತತ್ಕಲಾನಾಥರೇಖಾಮೌಲಿದಯಾಕೃತಂ ||೫೩||

ಇತಿ ಶಾವತ್ಸಮುತ್ತಸ್ಥಾ ಯಂತ್ಯಭಿಃ ಸಹ ಕುಂಜರಃ ।

ಖಡ್ಗಮುಕ್ತೋ ನಮದ್ಭಕ್ತೋ ಭೂಪೋ ಭಕ್ತಂ ತಮಾನಮತ್ ||೫೪||

ಪುಷ್ಪಾಣಿ ವವೃಷುರ್ದೇವಾ ಭೂಯೋ ಮೂರ್ಧನಿ ಭಕ್ತಯೋಃ ।

ಭಕ್ತಚೋಲೇಂದ್ರಯೋರ್ದಿವ್ಯಾಂ ವಾಚಂ ಕೃಣ್ವಂತು ಮಾನಿನಃ ||೫೫||

ಅಪಾರವಾದ ಅಪರಾಧವು ಬೇರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದು. ಮಾವಟಿಗರೊಡನೆ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದಮೇಲೆ ಮಹಾಸರಾಧಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಈಗ ಸಂಹರಿಸು ; ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಯ್ಯ ರಾಜನೇ, ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನೀನು ಹೇಗೆ ವಧಾರ್ಹನಾಗುತ್ತಿ ! ಎಂದು ವೀರಭಕ್ತನು ತಡೆಯುತ್ತಿರಲು ರಾಜನು ಸಾಹಸದಿಂದ ನನ್ನ ಕೊಲೆಯು ಈ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಅಶರೀರವಾಣಿ ಯಾಯಿತು. ||೪೮-೪೯-೫೦-೫೧-೫೨||

ಎಲೈ ಭಕ್ತರಿರಾ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಆನೆಯು ಆ ಹೂವನ್ನು ಹರಡಿತು. ಈ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲವೂ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಾದ ಶಿವನ ದಯೆಯಿಂದ ನಡೆದದ್ದು, ಎಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಗಲು ಆ ಕೂಡಲೆ ಮಾವಟಿಗರೊಡನೆ ಆ ಜಯಕುಂಜರವು ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತಿತು. ವೀರಭಕ್ತನು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ರಾಜನೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆ ವೀರಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಭಕ್ತ ರೀರ್ವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೂ ಹೂಮುಕೆಗರೆದರು. ||೫೩-೫೪||

ಎಲೈ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿರಾ, ಈ ವೀರಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಜೋಲರಾಜನ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ; ಆ ಶಿವಕಾಮನೂ ಸಹ ಬುಟ್ಟಿಯ ತುಂಬಾ ಹೂ ಪಡೆದು

ಹೃಷ್ಯೋಽಭೂಚ್ಛಿವಕಾಮೋಽಪಿ ಪುಷ್ಪಸಂಪೂರ್ಣಪೇಟಿಕಃ |

ತತಃ ಸುಪ್ರೋತ್ತಿತಮಿವ ಕ್ಷಣದ್ವಂಟಾಕೃತಾರವಂ ||೫೬||

ಜಯದ್ವಿಪಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಾಪುರಾಧೋರಣಂ ನೃಪಂ ||೫೭||

|| ಅಧೋರಣ ಉವಾಚ ||

ಇಮಮಾರುಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗಜೇಂದ್ರಂ ಗಿರಿಸಂನಿಭಂ |

ಸುಕುಠಾಸ್ತರಣಾಸ್ತ್ರೀಣಂ ಮನ್ಮಥಾರಾತಿಪೂಜಕ ||೫೮||

ಕಕ್ಷ್ಯಾ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕಕ್ಷ್ಯಂ ತೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತ್ರೈಪ್ರಸಾದಜಂ |

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವೀರಭಕ್ತೇನ ಸಂಪ್ರೀತೇನಾರುರೋಹ ಸಃ ||೫೯||

ಭಕ್ತೇನಾತಿಗಭೀರೇಣ ಪೌರುಷೇಣ ಕೃತಂ ಬಹು |

ವೈಭವಂ ಚ ಸ ಸೃಷ್ಟ್ವಾಸೌ ಸ್ವವಧಾರ್ಥಂ ಮಹೀಪತೇಃ ||೬೦||

ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಆಗ ಮಲಗಿ ಎದ್ದಂತೆ ಆ ಆನೆಯು ಘಂಟೆಯು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೇಲೇಳಲು ಆ ಮಾವಟಗರೂ ಜಯಹಸ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೊರಟರು. ||೫೫-೫೬-೫೭||

ಅಯ್ಯ ಶಿವಪೂಜಕನಾದ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮೃದುಪೀಠ ದಿಂದಲಂಕೃತವಾಗಿ ಮೇರುಸರ್ಪತದಂತೆ ಉನ್ನತವಾಗಿರುವ ಈ ವಿಜಯದಂತಿಯು ನ್ನೇರುವವನಾಗು. ಆ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಂಟಾಗಿರುವ ಸ್ಥಾನವು ನಿನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಾವಟಗನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು ಚೋಲರಾಜನು ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾದ ವೀರಭಕ್ತನೊಡನೆ ಆ ಆನೆಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ||೫೮-೫೯||

ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷ್ಮವ್ಯನೇ, ಹೀಗೆ ಗಂಭೀರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಶಿವಭಕ್ತನು ಕೇವಲ ಪೂಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿದನು ದಿವ್ಯವೈಭವಗಳೂ ಅವನಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಭಕ್ತನು ತನ್ನಿಂದಲೇ ರಾಜವಧಿ ನಡೆಯದಂತೆ ಎನೇನೋ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೆಸಗಿದನು ! ಅಯ್ಯ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ? ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು

ಭಕ್ತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯನೇತದ್ವೈ ಕೋ ವಾ ನೇತ್ತಿ ಮಹೀತಲೇ ।

ಅಂತರೇಣ ಶಿವಂ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟದಾಯಿನಂ

||೬೦||

ಸ ವೀರಭಕ್ತಃ ಶಿವಕಾಮಭಕ್ತೇ

ಜ್ಞಾತುಂ ನ ಶಕ್ಯಃ ಶಿವಭಕ್ತಿಭೂಮ್ನಃ ।

ಇತಿ ಬ್ರುವಂಸ್ತಂ ನೃಪತಿಂ ಪ್ರಶಂಸ

ನ್ಯೂತೇಶಕೈಂಕರ್ಯಪರೋ ಬಭೂವ

||೬೨||

ಇತಿ ತೌ ಶಿವಕಾಮವೀರಭಕ್ತೌ

ಶಿವಭಕ್ತಾರ್ತಿಹರೌ ಚಿರಂ ವಿದೃತ್ಯ ।

ರಜತಾಚಲಸೀಮ್ನಿ ಧಾಮ್ನಿ ಶಂಭೋ

ರ್ಗಣನಾಥಪ್ರಥಮಾವಿನಾವಭೂತಾಂ

||೬೩||

ಚಮೂಭಟೇಷ್ಟಬ್ಧಿಸಮಾರವೇಷು

ಪ್ರವೃತ್ತವಂದಿಪ್ರವರಸ್ತನೇಷು ।

ನಿತ್ಯವೂ ಧ್ಯಾನಿಸುವ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಮಹಿಮೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ||೬೦-೬೧||

ಆ ವೀರಭಕ್ತನು, ಅಯ್ಯ ರಾಜನೇ, ಆ ಶಿವಕಾಮಭಕ್ತನಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳುವವನಾಗಿ ಆ ಭೂತಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದನು. ||೬೨||

ಹೀಗೆ ಶಿವಕಾಮ ಮತ್ತು ವೀರಭಕ್ತರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳಕಾಲ ಶಿವಭಕ್ತರ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ವಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ರಜತಾಚಲದ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಗಣಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿದರು. (ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಗಣಾಧಿಪತಿಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಖ್ಯರಾದರು) ||೬೩||

ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸೈನಿಕರು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ, ವಂದಿಮಾಗಧರು ರಾಜಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಜೋಲಮಹಾರಾಜನು ನಟೀಶ್ವರನ

ಸುಖೀ ಸ ಚೋಲಃ ಸ್ವಗೃಹಂ ವಿವೇಕ

ನಬೇತಪಾದಾಂಕಿತತುಂಗಮೌಲಿಃ

||೬೪||

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಪತ್ತಿವಿನೋಚಕಸ್ಯ

ಶ್ರೀವೀರಭದ್ರಸ್ಯ ಚರಿತ್ರನೇತತ್ |

ಪಠಂತಿ ನಾಚಾ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಂತಿ

ಯೇ ತೇ ಲಭಂತೇ ಪದಮಿಂದುಮೌಲೀಃ

||೬೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ವೀರಭಕ್ತಚರಿತ .

ವರ್ಣನಂ ನಾನ್ಯೈಕತ್ರ ಶೋಭಾಃ

ಪಾದಚಿಹ್ನ ತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸುಖವಾಗಿ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ
ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ||೬೪||

ಶೈವರ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಶ್ರೀ ವೀರಭಕ್ತನ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಓದುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಶಿವನ
ಸ್ಥಾನವನ್ನೈದುವರು, ಎಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು.
||೬೫||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ವೀರಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸ್ತುತ ಉವಾಚ ॥

ಶ್ರೀ ವೀರಭವಭಕ್ತಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಕಥಿತಂ ಮಯಾ ।

ಪ್ರಥಿತಂ ವಿಹೃತಾಶೇಷದಿಬ್ಬುಖಂ ಸುಖದಂ ಸತಾಂ ॥೧॥

ಭಕ್ತಸ್ಯೈನಾದಿನಾಥಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ವರ್ಣ್ಯತೇಽಧುನಾ ।

ನಿಚೋಲಭೂತೇ ಪೃಥ್ವ್ಯಾಸ್ತು ಚೋಲೇ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಮೂಲಕೇ ॥೨॥

ದೇಶೋಽಸ್ತಿ ಶಿಬಿರಗ್ರಾಮೋ ನಾಮ್ನಾ ಶರವರವ್ರತಃ ।

ತಸ್ಮಿನ್ನೇವೇನಾದಿನಾಥಶ್ಚ ಅಸೀತ್ಪಕ್ಷಿಕುಲೋದ್ಭವಃ ॥೩॥

ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ! ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀವೀರಭಕ್ತನೆಂಬ ಶೈವವರ್ಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. ಈಗ ಏನಾದಿನಾಥನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭಕ್ತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ॥೧॥

ಭೂದೇವಿಗೆ ಕುಪ್ಪಸಪ್ರಾಯವಾಗಿ, ಸಕಲಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿರುವ ಚೋಲದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರಗ್ರಾಮವೆಂಬ ಒಂದುಪಟ್ಟಣವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶರವರವ್ರತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಆದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿದ ಏನಾದಿನಾಥನೆಂಬವನೂ ಇದ್ದನು. ಇವನು ರಾಜರ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಗೆ

ನ್ಮ ಪಶಸ್ತ್ರಕುಲಾಚಾರ್ಯಃ ಶಿವಭಕ್ತಾಂಘ್ರಿಸಕ್ತಧೀಃ |

ಸ ಮಹೇಶಾರ್ಚಕೋ ನಿತ್ಯಂ ದ್ರವ್ಯೈಃ ಶಸ್ತ್ರಕುಲೋದ್ಭವೈಃ ||೪||

ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಯ ಭಕ್ತಾಂಶ್ಚ ತೋಷಯಂಶ್ಚಾನ್ಮದಾನತಃ |

ಅತಿಶೂರ ಇತಿಷ್ಯಾತಶ್ಚಾನ್ಯ ಅಸೀಚ್ಛರವ್ರತಃ ||೫||

ಅವಮನ್ಯತ ಸೋಃಷ್ಯನ್ಯಾನ್ವಡ್ಗವಿದ್ವಾಸು ಗರ್ವಿತಾನ್ |

ಕುಲಕ್ರಮಸಮುತ್ಪನ್ನಾನ್ವೃತ್ತಿರಸ್ಯಾಯುಧಸ್ಯ ಮೇ ||೬||

ಏನಾದಿನಾಥಮಾಶ್ಚ ರ್ಶಂ ನ ಸೇಹೇ ಪೌರುಷೇಣ ಸಃ |

ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ಸ ವರ್ಣೇಂದು ಸಮಸ್ತಜನಸಂವೃತಃ ||೭||

ಏನಾದಿನಾಥೇನ ಸಮಂ ಸ ಯೋದ್ಧಂ ಧಿಯಮಾತನೋತ್ |

ತದ್ಗೃಹದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯ ಶಾರ್ದೂಲಸೈವ ಜಂಬುಕಃ ||೮||

ಕುಲಕ್ರಮವಾದ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಶೈವಶ್ರೇಷ್ಠರ ಚರಣಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿದ
ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೆನಿಸಿ, ನಿತ್ಯವೂ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುವ ಹಣ
ದಿಂದಲೇ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.
||೨-೩-೪||

ಈತನು ಈಶ್ವರಭಕ್ತರನ್ನು ಆಗಾಗ ಊಟಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷ
ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅದೇಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿಶೂರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಸ್ತ್ರಜೀವಿಯೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಖಡ್ಗವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ತಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ವೀರರೆನಿಸಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನಾನಾರೀತಿ ಹಿಂಯ್ಯಾಲಿಸುತ್ತಾ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಖಡ್ಗಜೀವಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ
ಅವಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ||೫-೬||

ಆದರೆ ಇವನು ಈ ಏನಾದಿನಾಥನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ
ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಸಮಾನ
ರಾದ ಇತರ ಪರಿವಾರಜನರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆ ಏನಾದಿನಾಥನೊಡನೆ ಸೂರ್ಯೋದಯ
ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ
ಹೋದನು, ಹುಲಿಯಮನೆಗೆ ನರಿಯು ಹೋಗಿ ನಿಂತಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ||೭-೮||

ವಿದ್ಯಯಾ ವೀರಭೋಜ್ಯೇತಿ ಸೋತಿಶೂರಸ್ತಮಾಹ್ವಯತ್ |

ಪಾಹಸಾಂತೋ ಬದ್ಧಚೇಲಃ ಸ ವೀರಃ ಖಡ್ಗಖೇಟಭೃತ್ ||೯||

ಕೇನಾಹೂತೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಹರೃಕ್ಷ ಇವ ನಿರ್ಮಯಾ |

ಸಾರ್ಥಸ್ಥಿ ತೇಷು ಶಿಷ್ಯೇಷು ವೃತೋ ವೈ ಚಾಂತ್ಯಬಂಧುಭಿಃ ||೧೦||

ಏನಾದಿನಾಥಂ ವೀರಂ ತಂ ಶಾದೂಲಂ ವ್ಯಾಹರದ್ರಿಪುಃ ||೧೧||

|| ವೀರ ಉವಾಚ ||

ಗ್ರಾಮಾಬ್ಧಿಹಿವ್ಯೂಹೈ ಬಲಮಾವಯೋರ್ಯುಧ್ಯಮಾನಯೋಃ |

ವಿಜೇತುಂ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಯಾಂ ವೃತ್ತಿಃ ಸೈಷಾನಯೋರಿತಿ ||೧೨||

ಏನಾದಿನಾಥ ನಿರ್ಮಾಹಿ ಶಸ್ತ್ರೈಃ ಶಿಷ್ಯೈಃ ಪರೀವೃತಃ |

ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಸ್ತ್ರಾಚಾರ್ಯೋ ವಿನಿರ್ಮಯಾ ||೧೩||

ಎಲೈ ವೀರನೇ, ನಿನ್ನ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸಡಿಸೆಂದು ಆ ಅತಿಶೂರನು, ಏನಾದಿನಾಥನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದನು. ಆಗ ಪರಾಕ್ರಮಚಿಹ್ನಿತನಾದ ಆ ವೀರನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು “ಯಾರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕರೆಯುವರು” ಎಂದು ಸಿಂಹದಂತೆ ಹೊರಹೊರಟು ಬಂದನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಆಸ್ತ್ರಬಂಧುಗಳು ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಶತ್ರುವಾದ ಅತಿಶೂರನು ಹುಲಿಯಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಅತಿ ವೀರನಾದ ಈ ಏನಾದಿನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು. ||೯-೧೦-೧೧||

ಆಯ್ತು ಏನಾದಿನಾಥನೇ, ಊರ ಹೊರಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವ್ಯೂಹ ವನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸಿ, ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸೋಣ. ನಿನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ನೀನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಅತಿಶೂರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಸ್ತ್ರಾಚಾರ್ಯನಾದ ಆ ಏನಾದಿನಾಥನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ||೧೨-೧೩||

ತದಾ ಹೃಷ್ಯಂ ರಣಕ್ಷೋಣೇಂ ಯಯೌ ತದುಭಯೋರ್ಬಲಂ ।

ವೀರೋ ವಿಖ್ಯಾತಬಿರುದಾ ಕಟಿಕಾದಿಲಸತ್ಪದಃ ॥೧೪॥

ಸೇನಯೋರಂತರೇ ಚೇರುಃ ಖಡ್ಗರೋಚಿಲಸತ್ಕರಾಃ ।

ಅನುಜ್ಞಾತಾ ನೃಪೇಣಾಪಿ ಪೌರೈರಿರಿತವೈಭವಾಃ ॥೧೫॥

ಧನ್ವಿನೋ ಧನ್ವಿನೋ ಜಘ್ನುಃ ಖಡ್ಗಿನಃ ಖಡ್ಗಿನೋ ಮಿಥಃ ।

ಸಶಕ್ತಯಃ ಶಕ್ತಿಭೃತೋ ತಥಾನ್ಯೇ ಚ ಸಮಾಯಯುಃ ॥೧೬॥

ಪ್ರದೀಪ್ತಶಕ್ತಯಸ್ತತ್ರ ವೀರಹಸ್ತಪ್ರಸಾರಿತಾಃ ।

ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಫುರಜ್ಜಿಹ್ವಾಃ ಫಣಿರಾಜಾ ಇವಾಬಭುಃ ॥೧೭॥

ಶರಕೃತ್ತಶಿರಃ ಪಾದಪಾರ್ಶ್ವಜಾನೂರುಬಾಹವಃ ।

ಉದಾಂತಾಸೃಕ್ಷಕಾಸ್ತತ್ರ ಸೇತುವೀರಾ ರಣಾಜಿರೇ ॥೧೮॥

ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸೈನ್ಯವೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಇತ್ತ ವೀರನೂ ತನ್ನ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಅತಿಶೂರನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕಟಕಕುಂಡಲಾದ್ಯಲಂಕೃತವಾದವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕತ್ತಿಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಗಳೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಟ್ಟಣಗಿಂದ ಈ ವಿಷಯವು ರಾಜನ ವರೆಗೂ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ॥೧೪-೧೮॥

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನು ಬಿಲ್ಲುಗಾರನೊಡನೆಯೂ, ಖಡ್ಗವುಳ್ಳವರು ಕತ್ತಿಯವರೊಡನೆಯೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು. ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಪಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮಂತೆ ಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಆಯುಧವುಳ್ಳವರೊಡನೆಯೂ, ಇತರರು ತಮತಮಗೆ ಅನುರೂಪರಾದವರೊಡನೆಯೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು. ವೀರರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ॥೧೬-೧೭॥

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಣಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ತಲೆ, ಕಾಲು, ಬೆನ್ನು, ನೋಳಕಾಲು, ತೊಡೆ ಮತ್ತು ತೋಳು ಇವುಗಳುಳ್ಳ ವೀರರು ರಕ್ತದಕೋಡಿಯನ್ನು

ನೌಕಾಸಂಸ್ಥವನೇ ಯಾವತ್ತಾವತ್ಸರ್ವರಾಪಗಾಃ ।

ಪಿಶಾಚವೇತಾಲಗಣಾಸ್ತತ್ತೀರೇ ತಾಂಡವಂ ವ್ಯಧುಃ ||೧೯||

ಭಕ್ಷಯಂತಃ ಪಲಾಲಾನಾಂ ಪಿಂಡಾನಿ ವಿಕಟಾನನಾಃ ।

ದ್ವೌ ಖಡ್ಗಿ ನೌ ಮಿಥೋಯುಕ್ತೌ ತಯೋರ್ಯೇನಾಸಿಕಾಕೃತಃ ||೨೦||

ಅನೂರುಃ ಸಂಪತಂಸ್ತಸ್ಮೈ ಚಿಕ್ಷೇಸಾಸಿಮುಭೌ ಹತೌ ।

ಅಕಂಠಕ್ಷಿಪ್ತಕುಂತಾಗ್ರೇಣೈತೌ ನಿಗತಜೀವಿತೌ ||೨೧||

ಶೌರ್ಯಂ ಮಿಥೋ ಮಾನಯಂತೌ ದ್ವೌ ವಿಮಾನಾಂತರಸ್ಥಿತೌ ।

ಹತವೀರಾರುಣಾಕ್ಷ್ಯಾಧ್ವೌ ಬಲಾಕಾಧ್ವಾಂಕ್ಷಮಂಡಲಾಃ ||೨೨||

ಲೋಹಕಾರಾನಲಗುಹಾಂಗಾರಧೂಮನಿಭಾ ಬಭುಃ ।

ಏನಾದಿನೀರಶಾದೂಃಲೋ ವಮದ್ವಹ್ನಿ ಕೃಪಾಣಕಃ ||೨೩||

ಹರಿಸುತ್ತಾ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ದೋಣಿಗಳು ತೇಲುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ರಕ್ತದ ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು ಹರಿದಾಡಿದುವು. ಈ ನದಿಗಳ ದಡದಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚ ಮತ್ತು ಬೇತಾಳ ಗಳ ಗಣಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನಾಟ್ಯವಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದುವು. ||೧೮-೧೯||

ಈಭೂತಬೇತಾಳಾದಿಗಳು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವಾದ ಮುಖಗಳಿಂದ ಮಾಂಸಗಳ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಬ್ಬರು ಕತ್ತಿಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ, ಒಬ್ಬನು ಪ್ರತಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಾಗ, ಅವನು ತೊಡೆಮುರಿದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದರೊಳಗೆ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಎದುರಾಳಿಯ ಮೇಲೆಸೆದು ಅವನನ್ನೂ ಬೀಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಮೃತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೂ ಎಳೆದು ಬಿಟ್ಟು ಕುಂತಾ ಯುಧದ ತುದಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ದೇವವಿಮಾನ ಮಧ್ಯವನ್ನೇರಿದರು. ||೨೦-೨೧||

ಮೃತರಾದ ವೀರಯೋಧರ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳಮೇಲೆ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಗೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಕಮ್ಮಾರನ ಬೆಂಕಿಯಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಹೊಗೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವು. ಈ ಏನಾದಿನಾಥನೆಂಬ ವೀರಶ್ರೇಷ್ಠನು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಳಿದುಳಿದಿರುವ ಸೈನಿಕರ ಕಾಲು,

ಚಿಚ್ಛೇದ ಹತಶೇಷಾಣಾಂ ಪಾದಪಾರ್ಶ್ವಶಿರೋಭುಜಾನ್ |
ಶೂರಮೇನಾದಿನಾಥಂ ತಂ ಭೂತನಾಥಪದಾರ್ಚಕಂ ||೨೪||

ಸ ನೀರಃ ಸೋಃಷ್ಯಗಾತ್ರತ್ರ ಹತಶೇಷಬಲಾನ್ವಿತಂ |
ಧೂತಶೀಘೋಽಸಿಫಿನ್ನಾಂಗೋ ಯಾವದಂತರ್ವಿತತ್ಯರಿಃ ||೨೫||

ಏನಾದಿಸ್ತವದಾತ್ಮಾನಂ ಮುಮೋಚಾರಿಪಲಾಯನಾತ್ |
ಅತಿಶೂರೋ ಚಿತಕ್ಷೇಶಾಚ್ಛಯಾನೋ ನಿಶಿ ಭೂತಲೇ ||೨೬||

ಜಾಗ್ರನ್ವಿಚಿಂತಯನ್ ಶತ್ರುಂ ಕುಹಕೇನ ವಿಹನ್ಯಹಂ |
ಸ ದೂತಂ ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ತಸ್ತೈ ಪ್ರಭಾತೇ ಯುದ್ಧಮಸ್ತು ನೌ ||೨೭||

ಉಭಯೋಃ ಕಿಂ ವೃಥೈವಾನ್ಯೈರ್ಹನ್ಯಮಾನ್ಯೈರ್ಜನ್ಯೈರಿತಿ |
ಏನಾದಿನಾಥಸ್ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತಥಾಸ್ತಿತ್ಯಪರೇಹನಿ ||೨೮||

ಪಾರ್ಶ್ವ, ತಲೆ ಮತ್ತು ಭುಜವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ||೨೨-೨೩||

ಮಹೇಶ್ವರನ ಪಾದಪೂಜಕನಾದ ವೀರಾದಿವೀರನೆನಿಸಿದ ಏನಾದಿನಾಥನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಅತಿಶೂರನು ತನ್ನ ಕಳೆದುಳಿದ ಬಲದೊಡನೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಶತ್ರುವಿನ ಏಟಿನಿಂದ ತಲೆತಿರುಗಿ, ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶತ್ರುವು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನಾದಿನಾಥನು ಶತ್ರುವಿನ ಓಟವನ್ನು ಕಂಡು ಯುದ್ಧವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಶ್ರಾಂತನಾದನು ||೨೪-೨೫||

ಆ ಅತಿಶೂರನಾದರೋ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಶ್ರಮದಿಂದ ರಾತ್ರಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಎಚ್ಚರನಾಗಿಯೇ, ಈ ಶತ್ರುವನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ನಾನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, 'ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೇ ಯುದ್ಧವಾಗಲಿ, ಎರಡುಕಡೆಯ ಜನಗಳೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ||೨೬-೨೭||

ಏನಾದಿನಾಥನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಾರನೆಯ ದಿವಸಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ಅತ್ತ ಅತಿಶೂರನು ಈ ಏನಾದಿನಾಥನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ

ಖಡ್ಗಖೇಟಧರಃ ಪ್ರಾಪ ಸ್ವೈರಜ್ಞತೋ ರಣಕ್ಷಿತಿಂ ।

ಶ್ರೀಭಸ್ಮಫಾಲಮೇನಾದಿರ್ನ ಹಂತೀತಿ ವಿಚಿಂತಯನ್ ||೨೯||

ಶ್ರೀಭಸ್ಮಭಾಗ್ಯಂ ದೂರೇಽಪಿ ಭಸ್ಮಫಾಲೇ ದಧೌ ತದಾ ।

ಮಾಲಿನ್ಯಮನಸಾ ಬಿಭ್ರನ್ಮಡ್ಗಖೇಟಧರೋ ರಿಪುಃ ||೩೦||

ವೀರಸ್ಥಾನಮಗಾತ್ಪುಣ್ಯಂ ಯತ ಏನಾದಿರಾಸ್ಥಿತಃ ।

ಲಘುಕೋಽಯಮಿತಿ ಸ್ತೃತ್ವಾ ವೀರಸಿಂಹಃ ಸ್ಥಿತೋ ರಿಪುಃ ||೩೧||

ಖೇಟೇಚ್ಛನ್ನಾ ಸಿಕಃ ಪ್ರಾಪ ರಂಧ್ರಾನ್ವೇಷೀ ತದಂತಿಕಂ ।

ಮಹೋಕ್ಷವನ್ನಿರುಧ್ಯೈವಂ ಕೇಸರೀವ ರಿಪೌ ಲಲನ್ ||೩೨||

ಏನಾದಿಃಪಾರ್ಶ್ವಗೇ ಖೇಟೇ ತಸ್ಯಾಪಶ್ಯತ್ಪ್ರಿಪುಂಢ್ರಕಂ ।

ಹಂತ ಹಂತ ರಿಪೋಃ ಫಾಲೇ ಭಸ್ಮಪೂರ್ವಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಸಃ ||೩೩||

ಶಿವಭಕ್ತೋ ನ ವಭ್ಯೋಽಯಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ಕರೋತು ಮೇ ।

ನಿರಾಯುಧವಧಾತ್ವಾಪಂ ಮಾಸ್ತೃಸ್ತೇತಿ ಧ್ನತಾಯುಧಃ ||೩೪||

ಭಸ್ಮವನ್ನು ಇಟ್ಟವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತನಗೆ ಆ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ||೨೮-೨೯||

ಹಾಗೆ ಅತಿಶೂರನು ಕಲ್ಮಷಚಿತ್ತದಿಂದ ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ಖಡ್ಗದ ಒರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಏನಾದಿಯ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ವೀರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಈ ವೀರಸಿಂಹನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಶತ್ರುವಾದ ಏನಾದಿನಾಥನು ಅಲ್ಪಮಾತ್ರದವನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕತ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಾ ಅವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ದೊಡ್ಡ ಎತ್ತಿನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಮಧ್ಯೆ ತಡೆದು ಸಿಂಹದಂತೆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಅತಿಶೂರನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅತಿಶೂರನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮಪ್ರಿಪುಂಢ್ರವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಏನಾದಿ ನಾಥನು ನೋಡಿದನು. ||೩೦-೩೧-೩೨||

ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಶತ್ರುವಿನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಭಸ್ಮಪ್ರಿಪುಂಢ್ರವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲ! ಇವನು ಶಿವಭಕ್ತನು, ವಧಾರ್ಹನಲ್ಲ. ಇವನು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಅಯುಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೆ ನಿರಾಯುಧನಾದ

ಅಜಿಗಾಂಸುಸ್ತತ್ರ ರಿಪುಂ ತಸ್ಮಾ ಭಕ್ತಪ್ರಭಾವನಿತ್ ।

ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಭಾವಂ ಜಾನನ್ನಥಾಪ್ಯರಿಃ ||೨೫||

ಚಕ್ರೇ ಸ ಸಾತಕೀ ಹಂತುಂ ನಿಜಂ ಪೂರ್ಣಫಲಂ ನುತಂ ।

ಅಭೈತಚ್ಛಿವಭಕ್ತಂ ತಂ ರಕ್ಷಿತುಂ ತಂ ಚ ಶಂಕರಃ ||೨೬||

ಭಸ್ಮಪಾಲಂ ಚ ತಂ ವೀರಂ ರಕ್ಷಿತುಂ ಸ್ವಯಮಾಯಯೌ ।

ಉಭಯೋರ್ಯುಧ್ಯತೋರ್ಮುಖೈ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ವಾರಯಂಸ್ಥಿತಃ ||೨೭||

ಗಂಗಾತುಂಗಜಟಾಜೂಟಂ ಶ್ರೀಕಂಠಃ ಪ್ರತ್ಯದ್ಯಶ್ಯತ ||೨೮||

ಖಡ್ಗೇನ ಶತ್ರೋರ್ಭವನಾಶಬಂಧನಾ-

ದುನ್ಮೋಚ್ಯ ಸಾಮಾಪ್ಯಪದಂ ಚ ತಸ್ಮೈ ।

ದತ್ತಾ ಶಿವೋ ಹೇನುಸಭಾಂ ವಿನೇಶ

ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ತುತೋ ವೈ ದೃಢಭಕ್ತಿಭಾವಿತಃ ||೨೯||

ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪವು ಇವನಿಗೆ ಬಂದೀತು. ಇದಾಗಬಾರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಭಕ್ತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತವನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಏನಾದಿನಾಥನು ಶತ್ರುನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಹಾಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ||೨೫-೨೪||

ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಭಕ್ತನ ಭಾವವನ್ನರಿತರೂ ಶತ್ರುವು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ತನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನೂ, ಕೃತ್ರಿಮದಿಂದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅತಿಶೂರನನ್ನೂ ಸಹ ಕಾಪಾಡಲು ಮಹೇಶ್ವರನು ತಾನೇ ಆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಗಾನದಿ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಜಡೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಆ ಶ್ರೀಕಂಠನು ಎರಡುಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತಡೆಯುತ್ತಾ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗೋಚರನಾದನು. ||೨೫-೨೬-೨೭-೨೮||

ಖಡ್ಗಯುದ್ಧದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಈ ವೀರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಏನಾದಿನಾಥರನ್ನು ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಪವಾಸ ರೂಪವಾದ ಸಾಮಾಪ್ಯಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನು ಅವರಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ

ಲೋಕಾದಿನಾಥಸ್ಯ ಪದಾಬ್ಜ ಭಕ್ತೇ-

ರೇನಾದಿನಾಥಸ್ಯ ಚರಿತ್ರಮೇತತ್ |

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಠೇದ್ಧಃ ಶ್ರುಣುಯಾಚ್ಚ ನಿತ್ಯಂ

ಶಂಭೋಃ ಪದಂ ಶಾಶ್ವತಮಾಪ್ನುಯಾತ್ಸಃ

||೪೦||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಏನಾದಿನಾಥ

ಭಕ್ತಚರಿತ್ರವರ್ಣನಂ ನಾಮ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಅವರ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅನಂತರ ತಾನು ಹೇಮ ಸಭೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ||೩೯||

ಇಂತಹ ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಪರಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಭಕ್ತನಾದ ಈ ಏನಾದಿನಾಥನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಠನಮಾಡುವವನೂ ಮತ್ತು ಕೇಳುವವನೂ ಶಂಕರನ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಜೈಗೀಷವ್ಯಮುನಿಗೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಹೇಳಿದನು. ||೪೦||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಏನಾದಿನಾಥನೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ

ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀ ಸ್ವಂದ ಉವಾಚ ॥

ಭಿಲ್ಲೇನ ಭಲ್ಲಹಸ್ತೇನ ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರಾರ್ಚನಾತ್ ।

ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪರಂ ಪದಂ ಪುಣ್ಯಂ ತತ್ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಾದರಂ ॥೧॥

ತತ್ರ ಶ್ರೀಪರ್ಮತೇ ನಾಸೀ ಭಿಲ್ಲೋ ನಲ್ಪಪ್ರಮಾಣವಾನ್ ।

ಅಸ್ತಿಗೋಧಾಪುರಂ ತತ್ರ ಖರ್ಮಟಂ ವಟಭೂಷಿತಂ ॥೨॥

ವೇಣುಸಂಭೂತಮುಕ್ತಾಘಭಿಲ್ಲನಿರ್ಝರವೇಷ್ಟಿತಂ ।

ಶಾಖಾಸಂಕಲಿತಾಮೃತಾಘಕಪಿತ್ಥಾಲಂಬಿವಾಗುರಂ ॥೩॥

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಭಲ್ಲಾಯುಧಪಾಣಿಯಾದ ಬೇಡನು ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಪರಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕೇಳುವನಾಗೆಂದು ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದೆಂದನು. ಶ್ರೀಪರ್ಮತದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೇಹಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಭಿಲ್ಲನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಶ್ರೀಪರ್ಮತದ ಹತ್ತಿರ ಗೋಧಾಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ಹೆಚ್ಚು ಅಲದಮರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದಿತು. ॥೧-೨॥

ಮತ್ತು ಅದು ಬಿದಿರುಗಳಿಂದಂಟಾದ ಮುತ್ತಿನ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾದ ಭಿಲ್ಲರಪಡೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ, ಅನೇಕ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಮಾವಿನ

ಚತ್ವಾರಸ್ಪ್ರಾಂತವಿಸ್ತಾರ ಶಿಲಾಶುಷ್ಯಪ್ಪ್ರಿಯಂಗುವತ್ |

ಹೃದ್ಯಾಕೃಷ್ಣಮೃಗವ್ಯಾಘ್ರಸಿಂಹದಂತಿಕಶೋರಕಾಃ ||೪||

ವರ್ಧಿತಾನ್ಯಾಧಶಿಶುಭಿರುಲ್ಲಸಂತಿ ಯದಂಕಣೇ |

ಯತ್ರ ವ್ಯಾಧಕುಮಾರೀಭಿಶ್ಚಾಮರೀ ಹರಿಣೀವ್ಯಗಾಃ ||೫||

ಕೌತುಕೇ ಗೋಪಲಾಲ್ಕಂಠೇ ಶಿಖಿನಃ ಶಾರಿಕಾ ಶುಕಾಃ |

ಯತ್ರ ಪ್ರೃಕಿರಂತೌಘ ದ್ವಿರದಾ ಹರಿಗರ್ಜಿತೈಃ ||೬||

ಪ್ರಾಚುರ್ಭವಂತಿ ಭಿಂದಂತಿ ಭಿಂಪಂತಿ ಗಿರಿಮುದ್ಭವಾನ್ |

ವೇಣುಡಿಂಡಿಮಶೃಂಗಾಣಾಮುಚ್ಚಲಂತಿ ಸ್ವನಾ ಸದಾ ||೭||

ಯತ್ರೋಚ್ಚಗಿರಿಶೃಂಗಾಣಾಂ ನಿರ್ಝರಾಣಾಮಥಾರ್ಭಟೇಃ |

ಅಹೃತಾನಾಂ ಹಠಾದ್ವ್ಯಾಭೈರ್ನೌಚಿಕೀನಾಂ ನ ಕೇವಲಂ ||೮||

ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ, ಬೇಲದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಜೋಲುಹಾಕಿರುವ ಬಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಆ ಊರಿನ ಮನೆಗಳ ಅಂಗಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲುಚವ್ವಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ನವಣೆಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹರಡಿದ್ದರು. ಮನೋಹರವಾದ ಜಿಂಕೆಯಮರಿ, ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು ಬೇಡರ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಕುತ್ತಾ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಮನೆಗಳ ಅಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವರು ||೩-೪||

ಬೇಡರ ಕುಮಾರಿಯವರು ಚಾಮರೀವೃಗ, ಜಿಂಕೆ, ಹುಲಿ, ನವಿಲು, ಶಾರಿಕಾ, ಮತ್ತು ಗಿಳಿಗಳನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸಾಕಿ ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಸಿಂಹಗಳ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೀರುತ್ತಿರುವ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಲೆಯುತ್ತಾ, ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಲೂ, ಬೀಳಿಸುತ್ತಲೂ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬಿದಿರುಗಳ ಸಿಡಿತಗಳು ಡಿಂಡಿಮವಾದ್ಯಗಳಂತೆ ಮೊಳಗುತ್ತಾ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ||೫-೬-೭||

ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಬೇಡನು ಎಳೆದುತಂದಿರುವ

ಯತ್ರ ಕ್ಷಚನ ನಾಗಾನಾಂ ಕುಲಂ ಮುದಿರವಸ್ಥಿತಂ ।

ತತ್ರೋಜ್ಜಿತಕ್ಷಮಾ ಪ್ರೇಮನಯನಾಂ ಮಾಂಸಭೋಜನಂ ॥೯॥

ಅಧರ್ಮಾ ನಾಂ ಪುಲಿಂದಾನಾಮಧಿಪೋ ನಾಗ ಇತ್ಯಭೂತ್ ।

ವೇಣುಮುಕ್ತಾಮಯಂ ಹಾರಂ ಯದ್ಧಿಯಾಸ್ತನಮಂಡಲೇ ॥೧೦॥

ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಲಜ್ಜಾ ಯೇನಾಸೀದ್ವಲಯಂ ನಾಗದಂತಜಂ ।

ಜನ್ಮಾಂತರೇಽಪಿ ತಪ್ತಾಪಿ ತಪೋ ವ್ಯಾಧಕುಲೋದ್ಭವಃ ॥೧೧॥

ಕ್ರೂರೋ ವಿಕ್ರಮದರ್ಪಾಭ್ಯಾಂ ಸಿಂಹವದ್ಧನ್ವಿನಾಂ ನೃಣಾಂ ।

ವ್ಯಾಧೇನ ಕುಲಸಂಭೂತಾ ನಾಮ್ನಾ ದಂತೇತಿ ಕನ್ಯಕಾ ॥೧೨॥

ಮೃಗಾದನಸ್ಯ ವ್ಯಾಘ್ರೇವ ತಸ್ಯಾಸೀದ್ಧೃಹಮೇಧಿನೀ ।

ಶಾರ್ದೂಲನಖಸುಪ್ರೋತಗುಂಜಾಂಗಾವಿಧುತಸ್ರಜಾ ॥೧೩॥

ಉತ್ತಮವಾದ ಹಸುಗಳೂ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ನಗರದ ಕೆಲವೆಡೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಅನೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಮೋಡಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ಅಂತಹ ಅನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದೇ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ, ಅಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ವಿಸ್ತಿರುವ ಬೇಡರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾಗನೆಂಬವನು ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ॥೮-೯॥

ಬಿದಿರ ಮುತ್ತುಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಸ್ತನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ) ಧರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅನೆಯ ದಂತದ ಕಡಗವು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಇವನು ಕೈಗೆ ಅನೆಯ ಕೊಂಬಿನ ಕಂಕಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದರೂ ಬೇಡರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಈ ನಾಗನು ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ದರ್ಪಗಳಿಂದ ಸಿಂಹದಂತಿದ್ದನು. ॥೧೦-೧೧॥

ಇದೇ ಬೇಡರ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ದಂತಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯು ಗಂಡುಹುಲಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಹುಲಿಯಂತೆ ಆ ನಾಗನೆಂಬ ವ್ಯಾಧರಾಜನಿಗೆ ಮಡದಿಯಾದಳು. ಹುಲಿಗಳ ಉಗುರು ಮತ್ತು ಗುಳಗಂಚಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾರವನ್ನು ಜೋಲಾಡುವಂತೆ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ

ಬಹಿಃ ಬರ್ಹಾವಲೀನದ್ಧತಮಾಲದಳಚೋಲಿಕಾ ।

ಸಪ್ತಚ್ಛದಾಚ್ಛಭದನೈಶ್ವಾದಿತಾ ಛಾಂದಸೀ ತಥಾ ||೧೪||

ಅನಪಶ್ಯೇತ್ಕೃಚ್ಯಮಾನಾ ಲೋಕೈಃ ಸಾ ದುಃಖಿತಾಃ ಭವತ್ ।

ವಿಷಣ್ಣಾಂ ತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ದೇವಂ ನಿತ್ಯಮಸೇವತ ||೧೫||

ಮಯೂರಕುಕ್ಕುಟೋನ್ಮತ್ತ ನೀಯಮಾಲಿಂಕ ತೋರಣಾ ।

ಘಂಟಾಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಸಹಸ್ರೀಭಿದೇವಂ ಭೇಜೇ ಸ ವ್ಯಾಧಪಃ ||೧೬||

ದಂತಾಸಿ ದತ್ವಾ ಮಾಂಸಾನಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭೋಜನಾಯ ಹಿ ।

ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿರ್ಝರತೋ ಯೇಷು ನಿರ್ಜರಾದಧಿಕಾಃ ಭವತ್ ||೧೭||

ತತ್ರ ಸಾಸಿ ಚಿರಂ ದೇವಂ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಮತೋಷಯತ್ ।

ಬಹಿವಾಹಸ್ಯ ಭಿನ್ನಾದ್ರೇಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪುರನೈರಿಣಃ ||೧೮||

ಹೊಂಗೆಯಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆ ಬೇಡನ ಹೆಂಡತಿಯು ಶುಭ್ರವಾದ ಏಕೆಲೆಬಾಳೆಯಂತೆ ಇರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ||೧೭-೧೯-೧೪||

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವಳೆಂದು ಜನಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವಳು ವಿಶೇಷವಾದ ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದಳು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯು ಹೀಗೆ ಬಿನ್ನ ಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ವ್ಯಾಧರಾಜನಾದ ನಾಗನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ನವಿಲು, ಕೋಳಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳು, ತೋರಣಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಸಾಲಾಗಿ ಘಂಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಜನಗಳೊಡನೆ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ||೧೫-೧೬||

ಆ ನಾಗನ ಪತ್ನಿಯಾದ 'ದಂತಾ' ಎಂಬುವಳೂ ಸಹ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ತಾನು ಝರಿಗಳ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠಳೆನಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಬಹಳಕಾಲ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು. ಮಯೂರವಾಹನನೂ, ಕ್ರೌಂಚ ಸರ್ವತನನ್ನು ಒಡೆದವನೂ, ತ್ರಿಪುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಕಾಲಕೂಟವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದ ಮಹಾದೇವನ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ಸ್ತುಂದದೇವನ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಲ್ಲೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೇವಲ ಬೇಡರ ಜಾತಿಗೆ ಭೂಷಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ, ಬೇಡದಂಪತಿಗಳ

ವಿಷಾದಸ್ಯ ನಿಷಾದೈಕಪಚೇಲಿಮತಪಃಫಲಂ ।

ಶ್ರೀದೇವ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಸಾದೇನ ನಿಷಾದಕುಲಭೂಷಣಂ ||೧೯||

ದಧೌ ಗುಣಾನ್ವಿತಂ ಗರ್ಭಂ ಸಾನ್ಯೇಷಾದೀ ವಿಷಾದಹೃತ್ ।

ಶುಭರ್ಷೇ ಸೂತಿಕಾಗೇಹೇ ಋಕ್ಷರಾಜದ್ಯುತಿಂ ಸುತಂ ||೨೦||

ಆಸೂತ ತನಯಂ ದಂತಾ ಚಂದ್ರಲೇಖೇನ ವಾರಿಧೇಃ ।

ವ್ಯಾಧೋಽಪಿ ನಿವೃಧೇ ದುಃಖವ್ಯಗಂ ಹರ್ಷಶರೈಸ್ತದಾ ||೨೧||

ದೇವಾಃಸುಮಾನಿ ವನ್ಯಪುಃ ದಿವಿ ಭೇರ್ಯೋಽಪಿ ದಧ್ನುಃ ।

ಸ ಬಾಲಕೋಽಂಬುದಶ್ಯಮೋ ಕರಿದಂತೋತ್ಥಮೌಕ್ತಿಕ್ಯೈಃ ||೨೨||

ಸುವಿದ್ಯುನ್ಮೇಘಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ಯಥಾ ಭಾತಿ ತಥಾ ಬಭೌ ।

ಉತ್ಸಂಗೇ ಶುಶುಭೇ ಬಾಲಃ ಶೃಂಗೇ ನೀಲಗಿರೇರಿವ ||೨೩||

ತಪಸ್ವಿನ ಪರಿಸಾಕರೂಪವಾದ ಫಲವೆನಿಸಿದ, ಗುಣಪೂರ್ಣವಾದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಈ ದಂತಾ ಎಂಬ ಬೇಡಿತಿಯು ಧರಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ದುಃಖವು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಯಿತು. ||೧೭-೧೮ ೧೯||

ಶುಭನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಈ ದಂತೆಯು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಮಗನನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯಂತೆ ಪಡೆದಳು. (ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಇವನ ಬಣ್ಣವು ನೀಲವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ “ಋಕ್ಷರಾಜ” ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕರಡಿಯ ಪರವಾದ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು.) ಈ ಪುತ್ರಜನನದಿಂದ ವ್ಯಾಧರಾಜನಾದ ನಾಗನು ತನ್ನ ದುಃಖವೆಂಬ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿದನು. (ಅಂದರೆ ಅವನ ದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು) ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಸುರಿಸಿದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವನಗಾರಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ||೨೦-೨೧||

ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಆ ಹುಡುಗನು ಅನೆಯ ದಂತಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮೇಘಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ಆ ತಂದೆಯು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಬಾಲಕನು ನೀಲ

ಸ ತದಾ ಬಂಧುಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಹಿಂಸಾನ್ಯಾಘ್ರಾಣಮೂಮುಚತ್ |

ವಿಶಸಂತ್ಯ ತದಾನ್ಯಂಕುಪಲಲಾಶೋಭಿತೋತ್ಸವಃ ||೨೪||

ಚಕ್ರೇ ತಂ ವಕ್ರಿತಮತಿಃ ನೀಲಂ ನಾಮ್ನಾ ತದಾ ಮುದಾ |

ವ್ಯಾಘ್ರಸಿಂಹನಖೈಸ್ತಸ್ಯ ಭೂಷಣೈರ್ದಂತಿನಾಂ ರದೈಃ ||೨೫||

ಅಕಲ್ಪಂತ ತದಾ ಸರ್ವೇ ಬಾಂಧವಾ ಭೋಜನೋತ್ಸವಾಃ |

ಗುಂಜಾಮಣಿಮಯಂ ಹಾರಂ ಸ್ವಕಂಠಾದವಮುಚ್ಯ ಸಃ ||೨೬||

ತತ್ಕಂಠೇ ಕಲಕಂಠೀನಾಂ ಗಾನ್ಯೈರಾಧತ್ತವಾಂಛಿತೋಃ |

ತತ್ರೋತ್ಸವೇ ವ್ಯಾಧಪತಿಃ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಕುಲದೇವತಾಃ ||೨೭||

ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಬೇಡರ ರಾಜನು ಪುತ್ರಜನನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಕ್ರೂರವಾದ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ||೨೨-೨೩||

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜಂಕೆಗಳನ್ನೇ ಕೊಂದು ಆದರ ಮಾಂಸದಿಂದಲೇ ಉತ್ಸವವನ್ನು (ಹಬ್ಬವನ್ನು) ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ವಕ್ರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಆ ವ್ಯಾಧರಾಜನು ಮಗನಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ' ನೀಲ ' ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಹುಲಿ, ಸಿಂಹಗಳ ಉಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಆನೆಗಳ ದಂತಗಳಿಂದಲೂ ಮಗನಿಗೆ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ (ನೆಂಟರೆಲ್ಲರೂ) ಭೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ||೨೪-೨೫||

ಆ ವ್ಯಾಧರಾಜನು ಗುಲಗಂಜಿ ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಹಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೊರಳಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಮಗನ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಸಂಗೀತ ಹಾಡಿಸಿದನು. ಮಗುವಿನ ಆ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧರಾಜನು ತನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಂಧುಬಾಂಧವರನ್ನೂ ಇತರ ತನ್ನ ಭಿಲ್ಲಪರಿವಾರವನ್ನೂ ಊಟಉಪಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದನು ||೨೬-೨೭||

ಭಿಲ್ಲಾನುಲ್ಲಾಪಯಾಮಾಸ ಸಲ್ಲಾಪೈರ್ಭೋಜನಾದಿಭಿಃ |

ಸ ಬಾಲೋ ವವೃಥೇ ತತ್ರ ಪ್ರಾವೃತ್ಕಾಲಘನೋ ಯಥಾ ||೨೮||

ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಸಂಚರದ್ಧಾತ್ರಾ ಧರಿತ್ರಾಂ ಸಂಚರನ್ ತದಾ |

ಲಲಾಟೇ ಕಾಲದಂಷ್ಟ್ರಭಗಜದಂತೋರುಭೂಷಣಂ ||೨೯||

ಶೂಲಾಲಿ ಖಂಡಿತಪ್ರೋತ ಕಾಕಪಕ್ಷಧರಾಂಕಿತಃ |

ದಂತೀ ದಂತಾಂಘ್ರಿಕಟಿಕೋ ಮಂಜಗುಂಜಾಮಣೀಸರಃ ||೩೦||

ಪಾಂಥಾಹರಣಲಬ್ಧೈಶ್ಚ ಲುಬ್ಧಕೋ ಭೂಷಣೈಃ ಶಿತುಂ |

ಸಕುಮಾರಃ ಕಿರಾತಾನಾಂ ಕುಮಾರೈಃ ಸ್ತವಯಃ ಸಮೈಃ ||೩೧||

ಚಿಕ್ರೀಡ ಕ್ರೋಡಬಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ಶ್ವಃ ಕುಕ್ಕುಟಮರ್ಕಟೈಃ |

ಬಾಲ್ಯಕೇಲೀವಿಶೇಷೇಣ ಧೂಲೀಸಾಲೀಷು ಬಾಲಕಃ ||೩೨||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ಮಾರಾಭಂ ಘನವಪ್ತೀವರಾಕೃತಿಃ |

ಉಧ್ವೋಷಯಂತ್ಸತ್ಪಟಹೈಃ ಕುಮಾರೋ ಗೃಹ್ಯತೇ ಧನುಃ ||೩೩||

ಆ ಬಾಲಕನು ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ದನು. ಮೊಳಕಾಲಿಂದ ನೆಲದಮೇಲೆ ಅಂಜಿಗಾಲಿಡುತ್ತಾ ಅನಂತರ ದಾದಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದನು. ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಪುರುಷನ ಕೋರದಾಡೆಯಂತಿರುವ ಆನೆಯ ದಂತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಅಭರಣವಿದ್ದಿತು. ಶೂಲದ ತುದಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿ ಸೇರಿಸಿರುವ ಮುಂಜುಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನೇದಂತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಾಲ್ಗಡಗವನ್ನು ಮನೋಹರವಾದ ಗುಳಗಂಜೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ||೨೮-೨೯-೩೦||

ದಾರಿಗರ ಲೂಟಿಯಿಂದ ದೊರೆತ ಅಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಆ ವ್ಯಾಧನು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕುಮಾರನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಇತರ ಹುಡುಗರೊಡನೆಯೂ ಹಂದಿ, ನಾಯಿ, ಕೋಳಿ ಮತ್ತು ಕೋತಿಗಳ ಮರಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೇ ಮಣ್ಣಿನಾಟದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಡುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಮನ್ವಥನಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಡದಂತೆ ದಪ್ಪ ಅಕ್ಕತಿ

ಶ್ರುತ್ಯೋದಂತಂ ವ್ಯಾಧಸೂನೋರ್ಧನುರ್ಗಹಣಮಂಗಲಂ ।

ವ್ಯಾಧಾಃ ಸಮಾಯಯು ಹೃಷ್ಯಾಃ ಪುಷ್ಯಾಂಗಾ ವಿವೃತಾನನಾಃ॥೩೪॥

ಚಾಸಾನಿ ಮಧುಮೂಲಾನಿ ಶರಾನ್ವಕ್ಷವಿಭೂಷಿತಾನ್ ।

ಸಿರಾಸಮೃದ್ಧನಾಂಜಾಶ್ಚ ಮಧುಮೂಲಫಲಾನಿಚ ॥೩೫॥

ಖೇಟಿಕಾಂಶ್ಚ ತಥಾ ಸಾಶಾನಾಖೇಟಿಕಬಲಾನಿ ಚ ।

ಶುನಶ್ಲ್ಯೇಸಾಯನಂ ತಸ್ಯ ಲಶುನಂ ಪಿಶುನಾಯಿತೇ ॥೩೬॥

ಸಮಾಜಹ್ರಶ್ಚ ತೇ ತಸ್ಯ ಭಿಲ್ಲಾಸ್ತೇ ಭಿಲ್ಲಸಾಣಯಃ ।

ಪ್ರಿಯಂಗುಚೂರ್ಣಂ ಪೂರ್ಣಂ ತು ಸಕಪಿತ್ಥಂ ಮಧುಪ್ಲುತಂ॥೩೭॥

ವಿಶಾಲೈಃ ಕದಲೀಪತ್ಯೈರಾಬಧ್ಯೈವ ವಿನಿರ್ಯಯಃ ।

ವ್ಯಾಧಾಧಿಪಂ ಪ್ರಣಮ್ಯೈನಂ ಕುಮಾರಮಭಿನಂದ್ಯ ಚ ॥೩೮॥

ಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವ ಈ ಬಾಲಕನ ಧನುರ್ಗ್ರಹಣಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಬೇಡರ ರಾಜನು ತಮಟೆಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಿಸಿದನು. ॥೩೮-೩೯-೪೦॥

ಬೇಡರ ರಾಜಕುಮಾರನು ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿಯುವ ಮಂಗಳಸಮಾರಂಭವನ್ನು ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲಾ ಬೇಡರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದವರಾಗಿ, ಅರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು ಮಧುವೇ ಬುಡದಲ್ಲುಳ್ಳ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ, ಗರಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ, ತೊಗಲಿನ ಹೆದೆಗಳನ್ನೂ, (ಜೇನುತುಪ್ಪವೇ ಮೂಲವಾಗುಳ್ಳ) ಸಿಹಿಯಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ತಂದರು. ॥೪೦-೪೧॥

ಹಗ್ಗದ ಬಲೆಗಳು, ಸಣ್ಣಹುರಿಗಳ ಬಲೆ, ಇತರ ಬೇಟೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಯಿಗಳು, ಅಲ್ಲದೇ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಆ ಬೇಡರು ವ್ಯಾಧರಾಜನೆನಿಸಿದ ಆ ಬೇಡನಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದ ಆ ಬೇಡರು ನವಜೆಯ ಪುಡಿ, ಜೇನಿನಿಂದ ತೊಯ್ದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಬೇಲದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಅಗಲವಾದ ಬಾಕೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಂದಿತ್ತರು. ॥೪೧-೪೨॥

ಬೇಡರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಮಾಡಿ, ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ರಾಜನು ತಮಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಜಿಂಕೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದು ತೃಪ್ತರಾಗಿ, ಅವೃತಪಾನಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹುಲ್ಲೆಗಿಂತಲು ಅಪ್ಪರನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರು. ಆಚಾರ್ಯನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಲು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು

ಸರ್ವೇ ತೇ ಶಬರಾ ಭುಕ್ತಾ ಶಾಂಬರಂ ಪಲಲಂ ತದಾ |

ತೃಣಾಯ ಮೇನಿರೇ ತೃಪ್ತಾ ಸುರಾನಪಿ ಸುಧಾಶನಾನ್ ||೬೯||

ಪರಿನಾರ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಧೃತಂ ಚಾಪಂ ಕ್ಷೇಲಿತನಿಸ್ಸನೈಃ |

ಶೃಂಗಕಾಹಲಶಂಖೋತ್ಥೈರ್ಭೀರೀಣಾಂ ಭೀಷಣಾರವೈಃ ||೭೦||

ವರಾಹಗಜಸಿಂಹಾನಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ತ್ರಾಸದಾಯಕೈಃ |

ಅಪೂರಿತ ದಿಗಂತಾಸ್ತೇ ನೇದೀಂ ಚಕ್ರೈಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂ ||೭೧||

ಸಾರ್ವತೀಯಾಃ ಪರ್ಮತೇಂದ್ರೇ ಮೃಗೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಾಃ |

ಕರತಾಲೋತ್ತರಂ ನೃತ್ಯಂ ನಾರ್ಕೋ ಬಾಲಾಶ್ಚ ಚಕ್ರರೇ ||೭೨||

ದೇವತಾವೇಶವಿನಶಾ ನದತುಸ್ತತ್ರ ಕನ್ಯಕಾಃ |

ಗತೇಷು ತೇಷ್ವಹಸ್ತೇವಂ ಹ್ಯಸ್ತಮೇ ದಿನಯೌವನೇ ||೭೩||

ನದತ್ಸು ತೂರೇಷ್ವಾಚಾರ್ಯೋ ತಂ ಬಾಲ್ಯೈರ್ಗಾಹಯದ್ಧನುಃ |

ಅದ್ರೇಸ್ತಟೇ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನ ವಿದ್ರವಂತಿ ಮೃಗಾಂಡಜಾಃ ||೭೪||

ಸುತ್ತುವರಿದು ಜಯಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ, ಕೊಂಬು, ತಮಟೆ, ಶಂಖಗಳಿಗೊಂದುಂಟಾದ ಮತ್ತು ದುಂದುಭಿವಾದ್ಯಗಳ ಭಯಂಕರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಕಾಡುಹಂದಿ, ಆನೆ, ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಜಿಂಕೆಗಳಿಗೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲಾ ಧ್ವನಿಗೈಯು ವಂತೆ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದರು. ||೬೮-೭೯-೮೦-೮೧||

ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಆ ಬೆಟ್ಟ ವಾಸಿಗಳು, ಹುಡುಗರು, ಹೆಂಗಸರೊಡನೆ ಕೈತಾಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾಟ್ಯವಾಡಿದರು. ಕನ್ಯೆಯರು ದೇವತೆಗಳ ಅವೇಶಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ನಾಡಮಾಡಿದರು. ಈರಿತಿ ಸಂತೋಷವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಹೆಗಲೆಲ್ಲಾ ಕಳೆಯಲು ಹಗಲಿನ ಯೌವನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ (ಅಸ್ತಮಯಕಾಲದಲ್ಲಿ) ತೂರ್ಯವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ಅಚಾರ್ಯನು ಜೊತೆಯ ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಈ ವ್ಯಾಧರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಧನುರ್ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ||೮೨-೮೩||

ಹೀಗೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕುಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳು ಓಡಿವು. ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ಈ ಮೇಧಾವಿಯಾದ

ಗುರುಪ್ರಸಾದಿತೋ ಧೀಮಾಂಶ್ಚಾಪವಿದ್ಯಾಮಶಿಕ್ಷತ |

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ತಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಹೃದಯೋ ಸನ್ಯಾಸವ್ಯೇ ಬಭೂವಹ ||೪೫||

ಅನ್ನೋಪ್ಯ ಸ್ವಾಯುಧೇಷ್ಟೇವಂ ಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ವರಂ |

ವಿಶೇಷೇಣ ಸಮುಲ್ಲಾಸೀ ಸೌಂದರ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ ಸೋ ತದಾ ||೪೬||

ನೀಲೋ ನೀಲಾಂಬುಡಾಕಾರೋ ಮಾತಾಪಿತೋರ್ಮುಂದಂ ವ್ಯಧಾತ್ |

ಸ ನಾಗೋ ಮೃಗಯೋದ್ಯೋಗೀ ಚರಂಭೈಲಾನ್ವಿತಾನಿ ಚ ||೪೭||

ಮಾಹೇಯಾ ದ್ವಿಷತಾಂ ಬಹ್ವೀರಾನೀಯಾಭ್ಯರ್ಚಯನ್ಸ ವೈ |

ವಾರ್ಧಕಂ ಸ್ವತನೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಬರೇಶಃ ಸುತಂ ತದಾ ||೪೮||

ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂ ತದ್ವನಂ ಘೋರಮಾಖೇಟೇ ಖೇಟಧಾರಿಣಂ |

ಶನ್ಯವಿರತಮಾಹುಸ್ತೇ ಶಬರಾ ಶಬರೇಶ್ವರಂ ||೪೯||

ನೀಲನು ಧನುರ್ವಿಧ್ಯಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆ ಕಲಿತನು. ಎಡಬಲಗಳ ಗುರಿಯ ಹೊಡೆತದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯವೇ (ಗಣನೆಯೇ) ಇಲ್ಲದೆ ಅತಿನಿಪುಣನಾದನು. ಅಲ್ಲದೇ ಇತರ ಕತ್ತಿ, ಭಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲಾಸಜನಕವಾದ ದಿವ್ಯವಾದ ದೇಹಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ||೪೪-೪೫-೪೬||

ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಈ ನೀಲನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬೆಳೆದನು. ಒಂದುದಿನ ವ್ಯಾಧರಾಜನಾದ ನಾಗನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೊರಟು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಗೆದ್ದು ತಂದ ಅವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನು ಕಂಡು ವ್ಯಾಧನಾಥನು, ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಬಲಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಯುಧ ಪಾಣಿಯಾಗಿರುವ ಇತರ ವ್ಯಾಧರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ, ಆಗ ಆ ವ್ಯಾಧರಿಂತೆಂದರು. ||೪೭-೪೮-೪೯||

|| ಶಬರಾ ಉಚುಃ ||

ನ್ಯಾಘ್ರಸಿಂಹವರಾಹೇಭ್ಯಃ ಶರಭಾದ್ಯೈರ್ಮೃಗಾಂಡಜೈಃ |

ಉದ್ರಿಕ್ತೈರ್ವನಮಾಕ್ರಾಂತಂ ತತ್ಪ್ರವೇಷ್ಯಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ||೫೦||

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಹ ತನ್ನಾಗೋ ವೃದ್ಧತ್ವಾನ್ನಾಲಮಸ್ಕೃಹಂ |

ಅಖೇಟಿಕಾದ್ಭಾಷಿತೈಃ ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯತಾಂ ಧನುಃ ||೫೧||

ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಪುನಃ ಪ್ರಾಹುರ್ಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಾರ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ |

ಸರ್ವಾಭಿಪತ್ಯೇ ಸ ಘನಃ ತ್ವಯೈವ ಸ್ಥಾಪ್ಯತಾಮಿತಿ ||೫೨||

ಆದ್ಯೋಃಸ್ಯ ಮೃಗಯಾರಂಭಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಪೂಜ್ಯಾ ಹಿ ದೇವತಾಃ |

ಮಂತ್ರಾಣ್ಯಭ್ಯಸ್ತತಾಂ ತ್ವತ್ತೋ ವ್ಯಾಘ್ರೇಭಮುಖಬಂಧನೇ ||೫೩||

ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಆನೆ, ಶರಭವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳಿಂದಲೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ತಮಗೆ ಈಗ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಬೇಡರು ಬಿನ್ನವಿಸಲು, ಆಗ ಅವರೊಡೆಯನಾದ ನಾಗನು, ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ನಿಜವಾಗಿ ಆ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ನಾನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೫೦-೫೧||

ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ರಾಜನಿಂದ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಬೇಡರು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನಿಗೆ, “ ಸ್ವಾಮಿ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಆ ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರನಾದ ನೀಲನನ್ನು ತಾವೇ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ. ಆದರೆ ಇದೇ ಮೊದಲು ಅವನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಿಂದ, ಇದರ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಅಲ್ಲದೇ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟುವ ಮಂತ್ರಗಳು ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಡಲಿ ” ಎಂದು ಬೇಡರು ಹೇಳಿದರು ||೫೨||

ತದಾ ದೇವಾರ್ಚನಕರೀಮಾಹೂಯಂತಿ ವನೇಚರಾಃ ।

ಭದ್ರೇ ಚಾಗಮ್ಯತಾಮಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ದೇವಪೂಜನೇ ||೫೪||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಾಭ್ಯಗಾತ್ಮತ್ರ ಆಗೋಮೂರ್ತಿರಿವಾಪರಾ ।

ನದ್ಧಪ್ರೋದ್ಯತಕೇಶೀ ಸಾ ಕೋಲದಂಷ್ಟೋರುಕುಂಡಲಾ ||೫೫||

ಕರಾಲಧವಲೋದಂಚದ್ಧಂತಾವಲಿವಿರಾಜಿತಾ ।

ನೈಯಾಘ್ರಚರ್ಮವಸನಾ ಕುಕ್ಷಿಮುಕ್ಷಿಸಯೋಧರಾ ||೫೬||

ಪಿಂಭಾಸಕ್ತಕರೋದಂಚನ್ನಿಂಬಪಲ್ಲವಧಾರಿಣೀ ।

ಪ್ರಸಾದಂ ಧಾರಿಕಾ ದತ್ವಾ ದಮೌ ನಾಗಾಯ ತಸ್ಥುಷೀ ||೫೭||

ಅಶೀರ್ಭಿರ್ವರ್ಧಯಿತ್ವಾ ತಂ ಜರಟಾ ನಾಗಮುಬ್ರವೀತ್ ||೫೮||

|| ಜರತೀ ಉವಾಚ ||

ಜೀನಾಮಿ ಮಧುಮಾಂಸಾದಿಲಬ್ಧದೇವಾರ್ಚನೋಚಿತಂ ।

ತತ್ಪ್ರಸಾದೋಽಸ್ತು ತೇ ಸ್ವಾಮಿಸ್ಥಿಂ ಮದಾಹ್ವಾನಕಾರಣಂ ||೫೯||

ಆಗ ಅರಣ್ಯಸಂಚಾರಿಗಳಾದ ಆ ಬೇಡರು ಬೇಟೆದೇವರಪೂಜೆಮಾಡುವವಳನ್ನು “ ಎಲಾ ಮಂಗಳಕರಳೇ, ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಶುಭವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ದಯಮಾಡಿಸು ” ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಅವಳು ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲ ಎರಡನೆಯದೋಷಮೂರ್ತಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಬಂದಳು. ಆಕೆಯು ಒರಟಾದ ತುಂಡುಗೂದಲುಳ್ಳವಳೂ, ಕಾಡುಹಂದಿಯ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳೂ, ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಬಿಳುವು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವಳೂ, ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊದಿರುವವಳೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಕುಚಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ||೫೪-೫೫-೫೬||

ನವಿಲುಗರಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಬೇವಿನ ಚಿಗುರನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆ ಪೂಜಾರಿಣಿಯು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಆ ನಾಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಚಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಕೊಂಡು, ನಾಗನಿಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ಆ ಜರತಿಯು (ಮುದುಕಿಯು) ಅವನಿಗಿಂತೆಂದಳು. ||೫೭-೫೮||

ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಧುಮಾಂಸ

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ್ವಾಹ ತಾಂ ನಾಥೋ ಜರಾಮೂರ್ತಿಮಿವ್ಹಸ್ಥಿತಾಂ ||೬೦||

|| ನಾಗನಾಥ ಉವಾಚ ||

ನಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ನಿಷಾದಾನಾಮಾಧಿಪತ್ಯೇ ಸುತಂ ಘನಂ ।

ಮತ್ತೋಽಪಿ ವ್ಯುಗಯಾಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾದೇವಂ ವಿಜಯೇದರೀನ್ ||೬೧||

ಗಚ್ಛತೋ ಖೇಟಕೇ ನಿತ್ಯಮಸ್ಯ ದುಷ್ಟಮೃಗಾಧ್ಯಯಂ ।

ಯಥಾ ನ ಸ್ಯಾತ್ತಥಾ ಭದ್ರೇ ಮುಖಬಂಧನಮಾಚರ ||೬೨||

ಮಧುಮಾಂಸಾದಿಬಲಿಭಿಸ್ತರ್ಪಯಾರಣ್ಯದೇವತಾಃ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಜರತೀ ತದಾ ||೬೩||

ತ್ವತ್ತೋಽಪ್ಯಧಿಕ ಏವಾಯಂ ಭವೇದಿತ್ಯವದೀಚ್ಛ ಸಾ ।

ಮಧುಮಾಂಸಫಲಾದೀನಿ ಕುಕ್ಪುಟಾಜಾವಿಕಂ ಬಹು ||೬೪||

ಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಹೊಂದಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವೆನು. ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ಇರಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತ ನನ್ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ ” ಎಂದು ಆ ಮುದುಕಿಯು ಕೇಳಲು ಮುಪ್ಪಿನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ವ್ಯಾಧರಾಜನಾದ ನಾಗನಾಥನಿಂತೆಂದನು. ||೫೯-೬೦||

ಎಲಾ ಮಂಗಳಪ್ರದಳೇ, ಈ ಬೇಡರ ಅಧಿಪತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗ ನಾದ ಈ ನೀಲನನ್ನಿರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಇವನಿಗೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಬೇಟೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಅವನು ಜಯಿಸಲಿ. ನಿತ್ಯವೂ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಇವನಿಗೆ ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೆದರಿಕೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಮುಖಬಂಧನಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು (ಬಾಯಿತಡೆಯನ್ನು) ಕೊಡುವಳಾಗು ಎಂದು ವ್ಯಾಧ ರಾಜನಾದ ನಾಗನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ||೬೧-೬೨||

ಮಧ್ಯಮಾಂಸಾದಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅರಣ್ಯದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸು ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಧರಾಜನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಜರತಿಯು ಶುಭನಿಮಿತ್ತ ಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನು ಹೆಚ್ಚಿನವನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆಂದು ನುಡಿದಳು. ಮಧು, ಮಾಂಸ, ಹಣ್ಣು, ಕೋಳಿ, ಆಡು, ಕುರಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ. ||೬೩-೬೪||

ಹತ್ವಾ ವಿಶಸ್ಯ ಮಾಂಸಾನಿ ಪಕ್ತ್ವಾ ತಂಡುಲಸಾಯಸ್ಯಃ ।

ವನ್ಯಪುಷ್ಪಫಲಸ್ರಗ್ಗೀ ರಕ್ತಮಾಸೋಭಿರಾವ್ರಜತ್ ॥೬೫॥

ಆದಾಯ ತೈರ್ವನಂ ಪ್ರಾಪ ಅರ್ಚಿತುಂ ವನದೇವತಾಃ ।

ತತಃ ಸ್ವಪುತ್ರನಾಹೂಯ ವಿನೀತಂ ವಿನತಂ ಘನಂ ॥೬೬॥

ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವೈಯಾಘ್ರಚರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೬೭॥

॥ ನಾಗನಾಥ ಉವಾಚ ॥

ಪುತ್ರ ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಮೃಗಯಾಕೌಶಲಂ ವೃದ್ಧಭಾವತಃ ।

ತ್ವಂ ಮತ್ತೋಃಪ್ಯಧಿಕೋ ಭೂತ್ವಾ ಕಿರಾತಾಧಿಪತಿರ್ಭವ ॥೬೮॥

ಸಾಶಾನ್ತರ್ಮಮಯಾನ್ಯತ್ವಾ ಚಾಪಂ ವೈ ಶಬರಾವರಂ ।

ಅಬೇಟಿಕೇ ಬೇಟೆಧರಃ ಖಡ್ಗಂ ಖಡ್ಗೇಷು ವಿದ್ಯಸನ್ ॥೬೯॥

ನ್ಯಾಘ್ರತುಲ್ಯಾನಿಮಾನ್ವಾಹಿ ನಖದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧೋನ್ನತಾನ್ ।

ಲಲಜ್ಜಿಹ್ವೋರುಕರ್ಣಾಕ್ಷಸ್ಪೃಷ್ಠಲಗ್ನೋರುಕುಕ್ಷಿಕಾನ್ ॥೭೦॥

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂದು, ಅವುಗಳ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ, ಅಕ್ಕಿಯ
ಮಾಯಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಾಡಿನ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹಾರ, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರ
(ಕೆಂಪುಬಟ್ಟೆ) ಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪರಿವಾರದವರೊಡನೆ ವನದೇವತೆಗಳನ್ನು
ಪೂಜೆಮಾಡಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವಿನಯ
ಸಂಪನ್ನನಾದ ನೀಲನೆಂಬ ಕುವರನನ್ನು ಕರೆದು, ಎದುರಿಗೆ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ
ಕೂರಿಸಿ ಅವನಿಗಿಂತೆಂದನು. ॥೬೫-೬೬-೬೭॥

ಮಗನೇ, ನನಗೆ ಈಗ ಮುಪ್ಪು ಅಡಸಿರುವುದರಿಂದ ಬೇಟೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲ
ವಾಗಿದೆ. ನೀನು ನನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿ ಕಿರಾತರ ರಾಜನಾಗಿ ಬಾಳು. ಚರ್ಮ
ಮಯವಾದ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಹಿಡಿಯಲರ್ಹವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಖಡ್ಗಮೃಗಗಳಲ್ಲಿ
ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡು ॥೬೮-೬೯॥

ಹುಲಿಗೆ ಸಮನಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ಉಗುರು ಮತ್ತು ಕೋರೆಗಳೆಂಬ ಆಯುಧ
ಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿರುವ ಈ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಜೋಲುತ್ತಿರುವ

ಶುನಾಂ ಗಣಾನಿಮಾನ್ಸತ್ಯ ವ್ಯಕನ್ಯಾಘ್ರಮೃಗಾದನಾನ್ ।
 ಚರ್ಮಸಾದತ್ರಮಾಬದ್ಧ್ಯ ಆಗುಲ್ಛಂ ಕಟಿಕೇ ವ್ರಜ ॥೨೦॥
 ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಲಿತ್ರಾಣೇ ಗಲಾನ್ಮತ್ಸ್ಯೇಷು ಪಾತಯ ।
 ಮೃಗಾನ್ಸರಾಹಾನ್ಸಿಧ್ಯಾಶು ಶರಾಸಾರೈಃ ಕರಚ್ಯುತೈಃ ॥೨೧॥
 ಏಭಿಃ ಕಿರಾತವಯೈಸ್ತಸ್ಮಮಾಖೇಟಿಕಧೃತಾಯುಧಃ ।
 ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಭುರಿಕಾಂ ಚರ್ಮ ತದ್ಧಸ್ತೇ ದತ್ತವಾನ್ಸಿತಾ ॥೨೨॥
 ತನ್ನತ್ವಾ ಪಿತುರಾಜ್ಞೇತಿ ತೇ ಉಭೇ ಚಾಗ್ರಹೀಚ್ಛುನಃ ॥೨೩॥

॥ ನಾಗ ಉವಾಚ ॥

ತ್ವಂ ಮತ್ತೋಽಪ್ಯಧಿಕಂ ರಕ್ಷ ಭಿಲ್ಲಾನ್ಸಾಧುಕುಲೋಚಿತಾಃ ।
 ಮೃಗಯಾರ್ಥಂ ಸಮಂ ಭಿಲ್ಲೈರನುಗಚ್ಛತ್ಯಥೋ ಪಿತಾ ॥೨೪॥

ನಾಲಿಗೆ, ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳನಾಗಿ, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲದೇ ಬದಲಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳ ತೋಳ, ಹುಲಿ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟವೃಗಗಳನ್ನೂ ಕೊಂದು ತಿನ್ನುವ ಈ ಬೇಟಿನಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡು; ಇವುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಪಾದವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪೂರ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗು ಕೈಚೀಲಗಳಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊ. ॥೨೦-೨೩॥

ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಾಗ ಒಂದಂಗುಲ ಪರಿಮಾಣದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸು. ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಡುಹಂದಿಯೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವನಾಗು ಈ ಕಿರಾತಶ್ರೇಷ್ಠ ರೊಡನೆ ನೀನು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧಪಾಣಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸೆಂದು ಹೇಳಿ, ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ (ಚೂರಿಯನ್ನೂ) ಮತ್ತು ಚರ್ಮವನ್ನೂ ತಂದೆಯಾದ ನಾಗ ನಾಥನು ಮಗನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಮಗನಾದ ನೀಲನೂ ಸಹ ತಂದೆ ಯಪ್ಪಣೆಯೆಂದು ಆ ಎರಡು ಸದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ॥೨೦-೨೨-೨೪॥

ಪುತ್ರನೇ, ನೀನು ನನಗಿಂತಲೂ ಈ ಭಿಲ್ಲರನ್ನು ಕುಲಾನುಗುಣವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡು. ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಇವರೊಡನೆ ಬೇಟೆಗೆ

ವನದೇವೀ ಯಯೌ ತತ್ರ ಪುತ್ರೇಣಾಥ ಕಿರಾತಕೈಃ |

ಸದ್ಮಾಭ್ಯಗಾತ್ತದಾ ನಿತ್ಯಂ ಬುಭುಜೇ ಪಲಲಾಶನಂ || ೭೬ ||

ನಿವೇದಿತಂ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ಶುನಾಂ ಚ ಪಲಲಂ ದದೌ || ೭೭ ||

ಅಜ್ಞಾಂ ಗುರೋಸ್ತಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಾ

ಪ್ರಣಮ್ಯ ತಂ ಸಿಂಹಸಮಾನನೀರ್ಯಃ |

ಕೃತಾಭಿಷೇಕಃ ಸಧನಃ ಕಿರಾತೈಃ

ನಿಜಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿಶಾಂ ನಿನಾಯ || ೭೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ

ಕಿರಾತಭಕ್ತಚರಿತ್ರವರ್ಣನೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಮರ್ಯಾದೆಯಂತೆಯೇ ನೀನು ಅವರನ್ನು
ಗೌರವಿಸು ಎಂದು ನುಡಿದು ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಭಿಲ್ಲಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಮನೆಗೆ
ಹಿಂದಿರುಗಲು, ಇತ್ತ ವನದೇವಿಯು ಅವನ ಮಗನೊಡನೆಯೂ ಇತರ ಕಿರಾತರೊಡ
ನೆಯೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ತನಗೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿ, ತಾನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ನಾಯಿಗಳಿಗೂ
ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ||೭೫-೭೬-೭೭||

ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತಲೆಯೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಸಿಂಹಸಮಾನವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ಆ ನೀಲನು ತಂದೆಯಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವ
ನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು, ಎಂದು ಕುಮಾರ
ಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೭೮||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಕಿರಾತಭಕ್ತನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಮೂವತ್ತುಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ ॥

ಅಥ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಚಾರ್ಯೇ

ನಮಃಸಾರೇ

ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ

ಶ್ರೀ ಸ್ತುತ ಉಪಾಚಾರ ॥

ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಸವಯೋಭಿಃ ಸಬಂಧನಃ ।

ಮೃಗಯಾನೇಷಮಾದಾತುಂ ಧನುಃ ಶಾಲಾಮುಸಾಗಮತ್ ॥೧॥

ಕೇಶಾಂಸ್ತು ಪಲ್ಲವಸ್ನಿಗ್ಧಾನುತ್ಪಂಗಿತಸುಕುಂಚಿತಾನ್ ।

ವ್ಯಾಯತೋ ಗ್ರಥಿತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ಗ್ರಂಥಿತ್ಯೈಃ ಪಿಂಭಪಲ್ಲವೈಃ ॥೨॥

ಸೌರಭ್ಯಧ್ರಾಂತಭೃಂಗೌಘಬಾಣಕುಂದಾದಿಮಾಲ್ಯಭೃತ್ ।

ಮೂಲಾಂತಪಿಂಭಮೂಲೋದ್ಯ ಗುಂಜಾರಾಮಗುಣೋಜ್ಜ್ವಲಃ ॥೩॥

ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಓ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಸಮಾನಸ್ಥರೊಡನೆ ಬೇಟೆಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಆ ನೀಲನು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಯುಧಶಾಲೆಗೆ ಹೋದನು. ಚಿಗುರುಗಳಂತೆ ನುಣುಪಾಗಿರುವ ಗುಂಗುರು ಗುಂಗುರಾಗಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳದಿದ್ದ ತನ್ನ ತಲೆಯಕೂದಲುಗಳನ್ನ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುವಾಸನೆಗೆ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಕೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೊದಲು ಮತ್ತು ಕೊನೆಗಳಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಗುಲಗಂಜಿಮಣಿಗಳ ಕೂರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. (೧-೨-೩)

ಗಜದಂತಕರೌ ಟಿಂಕೋ ವರಾಟಾನನಕಂಧರಃ ।

ವರಾಹದಂಷ್ಟ್ರೇಭದ್ರಂ ತೇ ಮಣಿಸ್ತಗ್ನಿರಲಂಕೃತಃ ॥೪॥

ಮಹಾಶಾರ್ದೂಲಲಾಂಗೂಲಹಸ್ತತಾಲವಿರಾಜಿತಃ ।

ನ್ಯಾಘಾತಸಹಗೋಧಾಂಕಕರಾತ್ಮಮಣಿಕಂಕಣಃ ॥೫॥

ಸುತೈಲಧೌತಸಂಬದ್ಧಕ್ಷುರಿಕಾವಿಲಸತ್ಕಟಿಃ ।

ನ್ಯಾಘೈಕಪೀರಕಟಿಕಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣೋಪಾನಪದದ್ವಯಃ ॥೬॥

ಚಾಪಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯಾದಾಯ ಪಾಣಿನಾ ।

ಜ್ಯಾಮಾರೋಹ್ಯ ಪರಾನ್ಮುಶ್ಯ ಟಿಂಕಾರೇಣಾಸ್ಯಘೋಷಯತ್ ॥೭॥

ಬದ್ಧೇಷುಧಿಂ ಶರೈಃ ಪೂರ್ಣಂ ಚಾಪಮಾಯಮ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ।

ಬಿಭ್ರದನ್ಯೇನ ಚ ಶರಮಂಗುಲೀರಂಧ್ರಚಾರಿಣಂ ॥೮॥

ಅನೆಯ ದಂತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಿವಿಯ ಅಭರಣವುಳ್ಳವನೂ, ಕವಡೆಯ ಸರವನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನೂ, ಕಾಡುಹಂದಿಯ ಕೋರೆದಾಡೆ, ಅನೆಯ ದಂತಗಳಿಂದ ಕಡೆದ ಮಣಿಗಳ ಹಾರದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಗಳ ಬಾಲಗಳೆಂಬ ಕೈಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತನೂ, ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಎಟನ್ನು ಸಹಿಸುವುಕಾಾಗಿ ಕೈಗೆ ಚರ್ಮದ ಚೀಲವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ರತ್ನದಗೆಜ್ಜೆಗಳುಳ್ಳ ಕಂಕಣದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ||೪-೫||

ಹೊಳೆಯುವ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಬಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶುಭ್ರವಾಗಿರುವ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವನೂ, ಕೇವಲ ಬೇಡರ ವೀರರನ್ನೇ ಸೈನ್ಯವಾಗುಳ್ಳವನೂ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳೆಡನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿರುವವನೂ, ಅದ ಆ ನಾಗಕುವಾರನಾದ ನೀಲನು ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹದೆಯೇರಿಸಿ, ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಿ, ಒಂದುಸಲ ಟಿಂಕಾರಧ್ವನಿಮಾಡಿದನು. ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯ ಬೆರಳುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ||೬-೭-೮||

ಗ್ರಹಾಂಕಣೇ ಡಿಂಡಿಮಾಸಿ ಪ್ರಾವಾದ್ಯನ್ಮಗಧಾರಣೇ ।

ತಸೌ ಸುದೃಪ್ತತರುಣಪುಂಗವಪ್ರತಿನೋ ಘನಃ ॥೯॥

ತಾವದ್ವೇವಾರ್ಚನಕರೀ ಮಧುವಾಂಸಫಲಾದಿಕಂ ।

ನಿವೇದ್ಯ ವನದೇವೀಭ್ಯಃ ತಂ ಪ್ರಾಪ ಮೃಗಯೋನ್ಮುಖಂ ॥೧೦॥

ಸುರಾಮಾಂಸಾದಿಕಂ ತಸ್ಮೈ ದಮೋ ದೇವ ಪ್ರಸಾದದಂ

ಉವಾಚ ತಮಸಂಭ್ರಾಂತಕುಮಾರಂ ಜರತೀ ತವಾ ॥೧೧॥

ಪಿತುಃ ಪಿತಾಮಹಸ್ಯಾಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಪದ್ವೈಭವಂ ಸುತ ।

ದಯಾ ತಾದೃಗ್ಧೇವತಾನಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಾದೃಕ್ತ್ವಯಿ ಪ್ರಭೋ ॥೧೨॥

ತಾಂ ತವಾ ಜರತೀಂ ನತ್ವಾ ನತ್ವಾ ಸ ಪಿತರೌ ಘನಃ ।

ಸಂತೋಷ್ಯ ಬಾಂಧವಾಂಸ್ಸರ್ವಾನ್ನಿರ್ಮಯೌ ಮೃಗಯಾಂ ತವಾ ॥೧೩॥

ಪ್ರಸಕ್ತಸಾದುಕಸದಾಃ ಬಾಣಕಾಮುಕಸಾಣಯಃ ।

ಶಬರಾಶ್ಚ ಮರ್ವಸನಾ ಪೀರವ್ಯಾಘ್ರಂ ತಮನ್ವಯುಃ ॥೧೪॥

ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಡಿಂಡಿಮನಾದ್ಯ
ಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ, ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಮುವಕಶ್ರೇಷ್ಠನಂತೆ ಈ ನೀಲನು ಪ್ರಯಾ
ಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಸಂತುಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಜಾರಿಣಿಯಾದ ಜರತಿಯು
ವನದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯ (ಜೇನು), ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳನ್ನು
ನಿವೇದನಮಾಡಿ, ಬೇಟೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಆ ನೀಲನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು ॥೯-೧೦॥

ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ಮಧ್ಯಮಾಂಸಾದಿಗಳನ್ನು ಆ ಕುಮಾರ
ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚವೂ ಭಯಗೊಳ್ಳದಿರುವ ಆ ವ್ಯಾಧಕುಮಾರ
ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಜರತಿಯು ಮಗನೇ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ, ಅಜ್ಜಂದಿರಿಗೂ ನಿನ್ನಂತಹ
ವೈಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭೋ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವಷ್ಟು ದಯೆಯು
ಆ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾತಂದಿರಿಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ॥೧೧-೧೩॥

ಆಗ ಆ ಜರತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನೆಂಟಿರಿಷ್ಟ
ರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಅನಂತರ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಕಾಲ್ಗಲಿಗೆ ಸಾದುಕೆ
ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಬಾಣಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಚರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು

ಪಟಿಹೈಃ ಪಟಿಯಂತಸ್ತೇ ಧ್ವನಿಭಿದಿಗ್ವಧೂನುಖಂ ।

ಶುಭಾನ್ಯಗ್ರೇ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೈರ್ಮುದಿತೋ ಘನಃ ॥೧೫॥

ವೃತೋನ್ಯಾಧೈಶ್ಚಭಿಶ್ಚೈವ ಸ ಯಯೌ ಮೃಗಯಾವನಂ ।

ಗೃಹೀತಶ್ಯಂಖಲಾ ಸಾಶಾ ಧಾವದ್ಭಿಃ ಶಬರಾರ್ಭಕೈಃ ॥೧೬॥

ಲಂಬಾನನಲಲಚ್ಚಿಹ್ವಾ ಯಯುಃ ಶ್ವಾನಾಃ ಸಮಂತತಃ ।

ಕೇಚಿದ್ಯಯುಃ ಪುರೋರೋಧಿಗುಲ್ಮಾದಿಭೇದಕಾರಿಣಃ ॥೧೭॥

ಯಯುರನ್ಯೇ ಮೃಗಾನ್ಪ್ರೋದ್ಧಂ ವಾಗುರಾಭಾರವಾಹಕಾಃ ।

ಕೇಚಿತ್ಕಿರಾತಾಃ ಸನ್ನದ್ಧಾ ಚರ್ಮವರ್ಮವಿಧಾರಿಣಃ ॥೧೮॥

ಅಲೋಕಯಿಷವೋ ನ್ಯಾಘ್ರಾನಿಷಹಸ್ತಾಸ್ತಮಸ್ವಯುಃ ।

ಪುರೋರವತ್ಸು ಶೃಂಗೇಷು ತೂರ್ಮಡಕ್ಕಾರವೈಃ ಸಮಂ ॥೧೯॥

ವ್ಯಾಯತಃ ಶ್ರೇಣಿಸಂಚಾರಾ ಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ವನೇಚರಾಃ ।

ನಿಷಾದವಾಹಿನೀ ಸಾಂದ್ರದ್ರುಮಶ್ಯಾನೋ ವನಾಂತರೇ ॥೨೦॥

ಧರಿಸಿರುವ ಬೇಡರು ವೀರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ನೀಲನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟರು.

॥೧೩-೧೪॥

ಆ ಬೇಡರು ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಧ್ವನಿಗೈಯುವಂತೆ ತನುಟಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ನೀಲನು ಅವರೊಡನೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮುಂದೆ ಶುಭಶಕುನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಹೊಂದಿದನು. ಬೇಡರೂ ಮತ್ತು ಬೇಟಿನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಅವನು ಬೇಟಿಯಾಡುವ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಸರಪಳಿಯ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೇಡರ ಮಕ್ಕಳು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದ್ದವಾದ ಮುಖ, ಜೋಲುಬಿದ್ದಿರುವ ನಾಲಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ನಾಯಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿರುವ ಸೊಪ್ಪುಸೊದೆವೊದೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಾ ಹೋದರು. ॥೧೫-೧೬-೧೭॥

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಓಡಿಹೋಗುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಗ್ಗದ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಹೋದರು. ಮತ್ತೆಕೆಲವರು ಚರ್ಮದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೇಟಿಯಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು ಹುಲಿಗಳನ್ನು ನೋಡ

ಯಯಾ ನೀಲಾಃ ಬುಧಿವಹತ್ಯಲಿಂದತನಯೋಪಮಾ ।

ಪುಲಿಂದನಾಹಿನೀ ಭೀಮಾ ಮೃಗಾಣಾಮಂತಕೋಪಮಾ ||೨೧||

ಅದ್ಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಭಾಗೇ ಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಗಿರೇಸ್ತುಟೇ ।

ಹರಿಣ್ಯಃ ಸಂಚರಂತೀತಿ ಕಂಸತ್ಸು ಪದನೇದಿಷು ||೨೨||

ಘನೇನ ವೇಷ್ಠಿತಂ ತತ್ರ ವನಸ್ಯ ಜಘನಂ ಮಹತ್ ।

ತಂತ್ರೀಯಂತ್ರಸುನಿನ್ಯಾಸನಾಗುರಾಮಂತ್ರಸಾಧನೈಃ ||೨೩||

ವಿಪಿನಾವನಿಸಂಚಾರವಿಚಾರನಿರತಾಸ್ತದಾ ।

ವನೇಚರಾಸ್ತ್ಯುಧಾವಂತಿ ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಮಹೀಧರಂ ||೨೪||

ಪ್ರಸಾರ್ಯವಾಗುರಾಸ್ತ್ಯರ್ವಾ ನಿರುಚ್ಯಾಥ ವನೇಚರೈಃ ।

ವ್ಯಾಘ್ರೇಭಶರಭೈಜೇನಾಂ ಸಮೂಹಂ ಕೋಲಸಂಭವಂ ||೨೫||

ಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಬಾಣಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ಕಿರಾತರು ನೀಲನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೊಂಬು, ನಗಾರಿ, ಡಕ್ಕಾವಾದ್ಯಗಳು ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದವು. ದಟ್ಟವಾದ ಬೇಡರ ಸೈನ್ಯವು ದಟ್ಟವಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಕವೃಗಿರುವ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಹೊರಟಿತು ||೧೮-೧೯-೨೦||

ಜಿಂಕೆಗಳಿಗೆ ಯಮಸದೃಶವಾಗಿರುವ ಭಯಂಕರವಾ ಈ ಶಬರಸೈನ್ಯವು ಕವುಮೇಘದಿಂದ ಹರಿಯುವ ಕಾಲಿಂದೀ ನದಿಯಂತೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈ ದಿನ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಿಂಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಮೃಗಗಳ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತನ್ನರಿತ ಶಬರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ನೀಲನು ಆ ಕಾಡಿನ ದೊಡ್ಡ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ತಂತಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬೋನುಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾ, ಬಲೆಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟನು. ||೨೧-೨೨-೨೩||

ಅರಣ್ಯಭೂಮಿಯ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿವೃಣರಾದ ಆ ಬೇಡರು ಆ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಡರು ತನ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿ, ಹುಲಿ, ಆನೆ, ಶರಭ, ಜಿಂಕೆ ಮತ್ತು ಹಂದಿ ಇವುಗಳ ಸಮೂಹವು ತನ್ಮು

ನಿವೇದಿತೇ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಘನಸ್ತತ್ಪ್ರವಿಶದ್ವನಂ ।

ಕಾಹಲಾದ್ಭಾರವತ್ಪ್ರಸಾದುತ್ಪತ್ತಿಃ ಪತತ್ಸ ಚ ||೨೬||

ಮೃಗಗಾತ್ರೇಷು ಶಬರಾಃ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಬಾಣಾನವಾಕಿರತ್ ।

ಕೃತ್ವಾಂಘ್ರೈಶ್ಚಂಗಮೂರ್ಧಾನಃ ಪೇತುರುರ್ವ್ಯಾಂ ಮೃಗವ್ರಜಾಃ ||೨೭||

ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರವರಾಹೈಣಭಲ್ಲೂಕಾಃ ಶರಭಾದಯಃ ।

ಪಶ್ಚಾರ್ಧಭಾಗಮಗ್ನೇಷು ಫಲಾಗ್ರೇಷು ಘನಚ್ಯುತೈಃ ||೨೮||

ಘನೋ ಘನಾಘನಇವ ಶರಾಸಾರಮವಾಸ್ಯಜತ್ ।

ಘಾಲನ್ಯಸ್ತಾಗೃಹಸ್ತಸ್ತಾ ಮಾಸ್ತಾಂ(?) ಬದ್ಧೋರಣಾ ಇವ ||೨೯||

ಅಂಜನಾದ್ರಿನಿಭೇಭಾನಾಂ ಸಮೂಹಾನಾಂ ರದೋದ್ಧೃತಾಃ ।

ಕಿರಾತಾಃ ಕೇಚಿದಿಚ್ಛಂತೋ ಮೋಚನಂ ತಾನಮೂಮುಚತ್ ||೩೦||

ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬೇಡರು ಬಂದು ತಿಳಿಸಲು ಆಗ ಆ ನೀಲನು
ತಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ||೨೪-೨೫||

ತಮಟೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಗೊಂಡು ಮೇಲೆ
ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು, ಬೇಡರು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಿಡುತ್ತಾ
ಕೋಪಗೊಂಡು ಬಾಣವನ್ನು ಹೊಡೆದರು. ಈ ಶಬರರ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದ
ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಂಬು, ತಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಜಿಂಕೆಗಳ ಸಮೂಹವು
ಮೃತವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನೀಲನು ಹೊಡೆದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಿಂಹ,
ಹುಲಿ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆ, ಕರಡಿ, ಶರಭ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಘಾಯಗೊಂಡು ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟವು. ||೨೬-೨೭-೨೮||

ಆ ನೀಲನು ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ ಬಾಣಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ
ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಿದನು. ಅವನ ಬಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೃಗಗಳು
ಸಾಲಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಡಿಗೆಯ ಪರ್ವತದಂತೆ ಕಪ್ಪಿರುವ ಕಾಡಾನೆಗಳ ದಂತ
ವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೆಲಮಂದಿ ಬೇಡರು ಬಯಸಿ ಆ ಅನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾಣ
ಪ್ರಯೋಗಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ||೨೯-೩೦||

ಉತ್ಪತ್ತನ್ನಿಷ್ಕಾಣಾ ಬದ್ಧೋ ಕಸ್ತಿದ್ಭುತೋತ್ಪತ್ತನ್ಮುಗಃ ।

ಅದೃಶ್ಯತ ತದಾ ರಾಹುಗೃಹೀತೇಂದುಸಮಪ್ರಭಃ ॥೩೧॥

ಭಾಲ್ಯಭಲ್ಯಾನಲಜ್ವಾಲಾ ಭೀತಭಲ್ಲಕರಾಜಿಷು ।

ಮಾತಂಗವೃಕಸಾರಂಗಮಹಿಷಾಶ್ಚ ಯಯುರ್ವನಂ ॥೩೨॥

ಸ್ರಾಸ್ರಾ ಬಹುಸಯಃ ಸಾತುಂ ಘನಾ ಇನ ಸಯೋನಿಧಿಂ ।

ಜಾಲಚ್ಯುತಾಂಶ್ಚ ಶ್ವಗಣಾ ರುಗುಧುಶ್ಚ ವ್ಯುಗಾನ್ಪಹೂನ್ ॥೩೩॥

ನಿಧೂನ್ವತ ಇಷೂಂಶ್ಚಾಸಾನಿಂದ್ರಿಯೌಘಾ ಇವಃತ್ಮನಃ ।

ಕಶ್ಚಿತ್ತತ್ರಾಸತನ್ವೋತ್ಪ್ರೀ ಪ್ರದುದ್ರಾವ ಘನಾರವಃ ॥೩೪॥

ತನುನ್ವಧಾವದ್ಮಾನಂತಂ ಶರಚಾಸಧರೋ ಘನಃ ।

ತಂ ಘನಂ ಚ ಮಹಾಸತ್ಯೌ ದ್ವೌ ಕಿರಾತಾವನುದ್ರತೌ ॥೩೫॥

ತೇನಾಸ್ಯವಿಜ್ಞಾತಗತೀ ನಿಷ್ಪ್ರತಿವೃದ್ಧವಿಕ್ರಮೌ ।

ಘನಶ್ಚಾಸಕರೌ ತೌ ಚ ಶುನೋಮುಕ್ತಾಕರಾಂಸ್ತಥಾ ॥೩೬॥

ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಾಣದ ಏಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿದ್ದು ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯು ಮತ್ತೆ ನೆಗೆದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದು, ರಾಹುವಿನಿಂದ ನುಂಗಲ್ಪಟ್ಟ ಚಂದ್ರನ ಸಮವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಫಿಲ್ಲರ ಭಲ್ಲಿಗಳಿಂದಂಟಾದ ಜಿಂಕೆಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಬೆದರಿರುವ ಕರಡಿಗಳೂ, ಆನೆ, ತೋಳ, ಸಾರಗ, ಕಾಡುಕೋಣಗಳೂ ಹೆದರಿ ಬೇರೆ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿರುವು. ||೩೧-೩೬||

ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಮೋಡಗಳಂತೆ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಾಯಿಗಳ ಗುಂಪು ಹೋಗಿ ಮುತ್ತಿದವು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಮೂಹವೋ ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಬಿಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಡುಹಂದಿಯು ಕೊಡವಿ ಗುಂಭೀರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಓಡಿತ್ತು. ||೩೩-೩೪||

ಹೀಗೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ನೀಲನು ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅನುಸರಿಸಿದನು. ನೀಲನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗನಾದ ಇಬ್ಬರು ಬೇಡರು ಓಡಿದರು. ಆ ನೀಲನಿಗೂ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ವೇಗವುಳ್ಳ ಅಪ್ರತಿಮ

ವರಾಹೇ ವನ್ಯಷೇ ಸೋಽಪಿ ಮಂಚಯಂಸ್ತಾನ್ನನಂ ಯಯೌ ।

ಸ ವರಾಹೋ ಮಹಾದರ್ಪೋ ಗುಂಜಾನಲಸಮೇಕ್ಷಣಃ ॥೩೩॥

ಗಿರ್ಮಂತಗರ್ತವ್ಯಕ್ತಾಗ್ರಾದತಿಷ್ಠದ್ಭೈರವಾರವಃ ।

ತಂ ಗುಲ್ಮಾಂತಸ್ಥಿತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯಾವನ್ನಾಸಕ್ತಿಭಾವತಃ ॥೩೪॥

ಅಶಕ್ಯಬಾಣೋತ್ಕಲನೋ ಘನಕ್ಷುರಿಕಯಾಃವಧೀತ್ ।

ಚಾಪವಿನ್ನಜವಾಸನ್ನಂ ಕೋಲನಾಥಂ ದ್ವಿಧಾ ಕೃತಂ ॥೩೫॥

ಅಹೋ ಪಶ್ಯಂತಿ ತದ್ಯುಕ್ತಂ ಕ್ರೋಶಾತ್ತಂ ಘನಮಾನಯತ್ ।

ಸ್ತ್ರಾಹತುಸ್ತೌ ಘನಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ವಿನ್ನಾಶ್ಚ ಕ್ಷುಧಿತಾ ವಯಂ ॥೩೬॥

ಕೋಲಮಾಂಸಂ ಪ್ರತಾಪ್ಯಾಗ್ನೌ ವಾಸಾದ್ಯಾಹೃತ್ಯ ಚೋದಕಂ ।

ಪೀತ್ವಾ ತೃಪ್ತಾಸ್ತತಃ ಸರ್ವೇ ವ್ರಜಾಮೋ ವ್ಯಗಯಾವನಂ ॥೩೭॥

ನೀರರಾದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ನೀಲನೂ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಆ ಹಂದಿಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಿದನು. ॥೩೫-೩೬॥

ಆದರೂ ಆ ತುಂಬಾ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕಾಡುಹಂದಿಯು ಉರಿಯುವ ಕೆಂಡದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಮಂಚಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿತು. ಆಗ ಆ ನೀಲನು ಅದು ಗುಹೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಧ್ವನಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು, ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತನ್ನ ಹರಿತವಾದ ಚೂರಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಮೊದಲೇ ಬಾಣದಿಂದ ವಿನ್ನವಾಗಿ ಆಯಾಸಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಕಾಡುಹಂದಿಯು ಚೂರಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ॥೩೮-೩೯॥

ಆದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ಇಬ್ಬರು ಬೇಡರೂ ಒಂದು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನೀಲನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದರು. ಆಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ತುಂಬಾ ಬಳಲಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಈ ಹಂದಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ತಿಂದು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಅನಂತರ ಮುಂದೆ ಬೇಟೆಯ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ॥೪೦-೪೧॥

ತಚ್ಚಕ್ಷುತ್ವಾ ತತ್ರ ಸಾನೀಯಮಸ್ತೀತ್ಯಾಹ ಚ ತೌ ಘನಃ ।

ತಾವಾಹತುರ್ಮಹಾನಗ್ರೇ ಗಿರಿರಸ್ತಿ ತದಂತಿಕೇ ||೪೨||

ಸುವರ್ಣಮುಖರೀತ್ಯಸ್ತಿ ಸರಿತ್ತುಂಗತರಂಗಿಣೀ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತೋಃಸೌ ತತ್ರ ಯಾನುಃ ಕೋಲ ಅನೀಯತಾಮಯಂ ||೪೩||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಯೋಜನಂ ಗತ್ವಾ ದದರ್ಶಿತಾಲಯಂ ಗಿರಿಂ ।

ಅತ್ರ ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತ್ಯಾದ್ರಿ ಶಿಖಾದೇವೋ ವಿರಾಜತೇ ||೪೪||

ದ್ರಷ್ಟವ್ಯ ಇತಿ ತೇನೋಕ್ತಃ ಪ್ರೀತಃ ಸ್ವಾಹ ಘನಸ್ತದಾ ।

ದೃಷ್ಟ್ವಾದ್ರಿಮೇನಂ ಕೋಭಾರಃ ಕೋಃಪಿ ಯಾತೀವ ಮೇ ಮನಃ ||೪೫||

ಅಯಥಾಪೂರ್ವಮಾಪ್ನೋತಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಂತರಕೌತುಕಃ ।

ಸ ದೇವಸ್ತತ್ರ ಕುತ್ರಾಸ್ತೇ ಇತಿ ತಾಭ್ಯಾಂ ತ್ವರಾನ್ವಿತಃ ||೪೬||

ಆಗ ಆ ನೀಲನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೀರಿನೆಯೇ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲವಿ, ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮೊದ್ದ ಬೆಟ್ಟವಿರುವುದು. ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಸುವರ್ಣನದಿಯೆಂಬ ಒಂದು ಮೊದ್ದ ಹೊಕ್ಕೆಯಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀಲನು ಹಾಗಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ, ಈ ಹಂದಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ತನ್ನಿರಿ ಎಂದು ಅಭ್ಯುತೇ ಮಾಡಿದನು. ||೪೨-೪೬||

ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆಯೇ ಒಂದು ಯೋಜನ ಮುಂದೆ ನಡೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯವುಳ್ಳ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದೇ ಕಾಲ ಹಸ್ತ್ಯಾಚಲದಲ್ಲಿ 'ಶಿಖಾದೇವ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಹಾದೇವನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನ ಸಂಕರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಘನನು (ನೀಲನು) ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ, ಎಲೈ ಭಿಲ್ಲರಿರಾ, ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನೋ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಯಾರೋ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು. ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇದ್ದ ಹೊಸ ಕುತೂಹಲವು ಇದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾದೇವನೆಲ್ಲರಿರುವನು ಎಂದು ಕೇಳಿ ಅವರಿಬ್ಬರೊಡನೆ ಮುಂದುವರಿದನು. ||೪೭-೪೯-೫೦-೫೧||

ಗತ್ತಾ ದದರ್ಶ ಸರಿತಂ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀಂ ಘನಃ |

ತಟಾತವೇಣುನಿರ್ಮುಕ್ತಮುಕ್ತಾಪುಲಿನಶೋಭಿನೀಂ ||೪೭||

ಕಾಲಾಗರುಮಣಿದ್ಯೋತಿತರಂಗಾಂ ಪುಣ್ಯದರ್ಶನಾಂ |

ಛಾಯಾಲವ್ಯಕ್ಷಷಂಡೇಃ ಸ್ಯಾಸ್ತುಟೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಧನುರ್ಧರಃ ||೪೮||

ಚಾಪಾಚ್ಯಮುಕ್ತತಂ ವಹ್ನಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಮಚಲಂ ಪುನಃ |

ಆಗಮಿಷ್ಯಾಮ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಘನಃ ಕೋಶಸಮನ್ವಿತಃ ||೪೯||

ಅನಾತರನ್ನದೀತೀರಂ ದ್ರುಮಪುಷ್ಪರಸೋತ್ತರಂ |

ವೀತಶ್ರವೋ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮಾ ಶೈಲಂ ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತಿನಂ |೫೦||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹರ್ಷಃ ಸ ಘನಸ್ತುತೀರ್ತ್ವಾ ತತ್ತಟಾಧ್ವನಾ |

ಗಿರೇರುಪತ್ಯಕಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ |೫೧||

ಹಾಗೆ ಹೊರಟು ದಡದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ (ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ) ಬಿದ್ದಿರುಗಳಿಂದ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಿರುವ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಮರಳಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನು ಆ ನೀಲನು ಕಂಡನು. ಕೃಷ್ಣಾಗರು ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವಾಹವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ನೋಟವುಳ್ಳ ಆ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ದಟ್ಟವಾಗಿ ನೆರಳುಕೊಂಡು ಆ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಯಾದ ನೀಲನು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವೂ ನೀಳವೂ ಆಗಿ ಕಾಡುಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮೊಗ್ಗಿನಿಂದಲೂ ಮರಗಳ ಹೂಗಳ ರಸದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ನೀರುಳ್ಳ ಆ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯ ದಡದಿಂದ ನದಿಗೆ ಇಳಿದನು. ||೪೭-೪೮-೪೯||

ಹೀಗೆ ನೀಲನು ಸುವರ್ಣಮುಖರೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ, ಆ ಕಾಲಹಸ್ತಿಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಆ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲಿನ ದಾರಿಯಿಂದ ಆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಸೇರಿ, ಅದರ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ಧೀರವೂ ನಾಲ್ಕುವಾದ್ಯಗಳಿಂದ, ಮಿಳಿತವೂ ಅದ ಒಂದು ಧ್ವನಿಯು

ಶುಕ್ರಾವ ನಿಶ್ಚನಂ ಧೀರಂ ಚತುರ್ವಾದ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ ।

ಶಬ್ದಃ ಕೋಟಯಮಿತಿ ಪ್ರಾಹ ಸ ಕಿರಾತಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್ ||೫೨||

೧ ಕಿರಾತ ಉನಾಚ ||

ಸರಘಾಣಾಂ ಮೇಘಘೋಷೋ ಮಹಾಮಧುಜುಷಾಮಿತಿ ।

ತಪೋಭಿಃ ಪ್ರಾಗ್ಜನ್ಮಕೃತ್ಯೈಃ ಪರಾಂ ಭಕ್ತಿಂ ಶಿವೇ ವಹನ್ ||೫೩||

ಅಸ್ತಿ ನೃಂತದ್ರಸಾನೀಪ ಭಾವಯಸ್ವರ್ಷಸಿರ್ಭರಃ ।

ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತಿಶೈಲೇಂದ್ರಶೃಂಗಸೋಪಾನಪಂಕ್ತಿಭಿಃ ||೫೪||

ಅರುರೋಹ ಕಿರಾತಾಭ್ಯಾಂ ದದರ್ಶ ಸತ್ಪರಂ ವಿಭುಂ ।

ಪ್ರಾಗ್ಜೀವದರ್ಶನಾದೇವ ಸ ಕೃತಾತ್ಮಾವಿಬಂಧನಃ ||೫೫||

ಅಭೂತ್ತೇಜೋಲ್ಲಸನ್ಮೂರ್ತಿಘನೋ ಕ್ಷೇತ್ರಮುಪಸ್ಥಿತಮಾನ್ ।

ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತಿಶೃಂಗೋದ್ಭಜ್ಜಗದ್ವಿಜೋದ್ಯತಾಂಕುರಂ ||೫೬||

ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನು ಈ ಶಬ್ದವಾವುವೆಂದು ಸುಕ್ತವವನನ್ನು ಕೇಳಲು ಆ ಬೇಡನು ಇಂತೆಂದನು. ೫೦-೫೧-೫೨||

ಆಗ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ಸ್ವಾಮಿ, ಇದು ಮೊದ್ಲ ಜೇನುಹುಳುಗಳ ಮೇಘ ಗರ್ಜನೆಯು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸುಸ್ವಾರದಿಂದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಭಕ್ತಿಭಾವವಿಶಿಷ್ಟನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸಂತೋಷಭರಿತ ನಾಗಿ ಆ ನೀಲನು ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತಿಪರ್ವತದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸೋಪಾನ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ಕಿರಾತರೊಡನೆ ಹತ್ತಿ, ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಶಿವನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿದನು. ||೫೩-೫೪||

ಆ ಮಹಾದೇವನ ದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅಪಹೃತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವ ನಾಗಿ ಬಂಧನರಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಈ ನೀಲನು ಈಗ ಶಿವನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನದಿಂದ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕುಪಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತಿಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಚದ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಮೊಳಕೆಯಂತಿರುವ ಮಹಾಶೇವ ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶಂಕರನನ್ನು ತಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅನಂದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೀಲನು ಮಗ್ನನಾದನು ||೫೫-೫೬||

ದೃಷ್ಟ್ವಾನಂದಾಂಬುಧೌ ಮಗ್ನಃ ಹರ್ಷಾದಾಲಿಂಗ್ಯ ಶಂಕರಂ ।
 ಸ ನತ್ವಾ ವಿನಶೋ ಹರ್ಷಾಚ್ಚಂಚದ್ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಃ ॥೫೭॥
 ಸಾದ್ರಾನ್ದಾಂಬುನಯನಃ ಕಿಂ ಕುರ್ಯಾಮಿತಿ ಮೂಢಧೀಃ ।
 ಕರಾಂತರಾಗತಃ ಸೋಽಯಂ ಭೃತ್ಯಸ್ತೇಹೋ ಮಹಾನಹೋ ॥೫೮॥
 ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾತ್ಮಂ(?) ಬಹುಪ್ರೇಮಸ್ತದಂಶೇ ಪ್ರೇಮಭಾಗಭೂತ್ ॥೫೯॥

॥ ಘನ ಉವಾಚ ॥

ನರಾಹವಾರಣವ್ಯಾಘ್ರಭಲ್ಲಕಂ ಭುವನೇ ವನೇ ।
 ಏನಂ ತ್ವಮಸಹಾಯೋಽಸಿ ಹತೋಽಸ್ತೀತಿ ಶುಶೋಚ ಹ ॥೬೦॥
 ಹರ್ಷಾದ್ವ್ಯಾತಸ್ತಸ್ತಚಾಪೋ ದೇವಮಂಬುದಲಾದಿಭಿಃ ।
 ಕಃ ಪೂಜಯೇದಿತಿ ಪ್ರಾಹ ಘನಸ್ತಾ ಚ ನಿಷಾದಕಾ ॥೬೧॥
 ತಾವಬ್ರೂತಾಂ ನಿಷಾದೇಶ ಘನಂ ಭಕ್ತಿಘನಾಘನಂ ॥೬೨॥

ಅನಂತರ ಅವನು ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ರೋಮಾಂಚಪಡೆದು ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದ ತೊಯ್ದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಏನುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನರಿಯಲಾರದೇ, ದೇವ, ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಈ ನಾನು ಬಂದಿರುವೆನು. ಸೇವಕನ ಸ್ನೇಹವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿರುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಆ ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ॥೫೭-೫೮-೫೯॥

ಹಂದಿ, ಆನೆ, ಹುಲಿ, ಕರಡಿ. ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಯಾರ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿರುವೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಆ ನೀಲನು ತುಂಬಾ ದುಃಖಪಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಪರದೇವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಜಾರಿಬಿದ್ದು ಹೋದುದನ್ನರಿಯದೆ, ಓ ಕಿರಾತರಿರಾ ! ಈ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನೀರು, ಬಿಲ್ಲದಳ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಯಾರು ಪೂಜಿಸುವರೆಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಆ ಬೇಡರಿಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತಿರಸಪೂರ್ಣರಾಗಿ ವ್ಯಾಧಾಧಿಪತಿಯಾದ ಆ ನೀಲನಿಗಿಂತೆಂದರು. ॥೬೦-೬೧-೬೨॥

|| ನಿಷಾದಾವೂಚತು: ||

ಮೃಗಯಾರ್ಥಂ ಪುರಾ ಸಾರ್ಥಂ ತೃಪ್ತಿತ್ವಾ ನಾಮಿಹಾಗತೌ |

ಕಶ್ಚಿತ್ತದಾನೀಂ ದೃಷ್ಟೋತ್ರ ದ್ವಿಜಃ ಶಿವಪದಾರ್ಚಕಃ ||೬೩||

ಸ ದೇವನುರ್ಚಯನ್ನಾನಂ ತೇನಾದ್ಯಪ್ಯರ್ಚಿತೋಹ್ಯಯಂ |

ತಚ್ಚುಕ್ತಾಭೂದ್ಭೂನೋ ಹೃಷ್ಯಃ ಕಾಲಹಸ್ತೀಶಲಗ್ನಧೀಃ ||೬೪||

|| ಘನ ಉವಾಚ ||

ತೋಷಯಿಷ್ಯೇಪ್ಯಹಂ ದ್ರವ್ಯೈರ್ದೇವಂ ಕ್ವಾದ್ರರಸಾದಿಭಿಃ |

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಶಿವಂ ಹಿತ್ವಾಘನೋ ಗಂತುಂ ನ ಚಕ್ಷಮೇ ||೬೫||

ನಾಪ್ಯಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಃ ಕೋಽಪಿ ಮಾಂಸಂ ನೋಽಸ್ಮೈ ದದಾತಿ ಚ |

ಕ್ಷುಧಾರ್ತೋಽಯಮಿಮಂ ಹಾತುಂ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ಕರೋಮಿ ||೬೬||

ಕಿಂ ನಾನು ಮಾಂಸಮಾದಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ಯಾಮಿತಿ ಚಿಂತಯನ್

ಸ ಗಚ್ಛನ್ಪುನರಾಗಚ್ಛನ್ದೃಷ್ಟ್ವನ್ನಿಘ್ರನ್ಮುಹುರ್ಮುಹಾ ||೬೭||

ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಹಿಂದೆ ಒಂದುದಿನ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಟೆಗೋಸ್ಕರ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾದಪೂಜಕನಾದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನೇ ಈ ದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂದೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಶಿವನು ಅವನಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ನೀಲನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಆ ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿದ ಮನವುಳ್ಳವನಾದನು. ||೬೩-೬೪||

ನಾನೂ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಮುಂತಾದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ನೀಲನು, ದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದನು. ಈ ಶಿವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಡುವರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ದೇವ ನಾದರೋ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿರುವನು, ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಈಗ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಲು ಏನುಮಾಡಲಿ ? ||೬೫-೬೬||

ಧೇವ, ಯಾವ ಮಾಂಸವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ತಂದುಕೊಡಲಿ ? ಎಂದು

ಗಚ್ಛನ್ನೂಯೋಽಪ್ಯತಿ ಸ್ನೇಹಾತ್ಪತ್ಯಂಸ್ತಂ ಪರಿವೃತ್ಯ ಚ |

ಗೋವತ್ಸಲಾ ವತ್ಸಮಿವ ದೇವಂ ಹಾತುಂ ನ ಚಕ್ಷಮೇ ||೬೮||

ನವಂ ಮಾಂಸಮಹಂ ನಾಥ ನಯೇಯಮಿತಿ ಚಿಂತಯನ್ |

ಕೋ ಬಂಧುಸ್ತೇ ಸ್ಥಿತೋ ಹ್ಯೇಕಃ ಕಥಂ ವಾ ತ್ವಾಂ ಚಹಾಮ್ಯಹಂ ||೬೯||

ಕ್ಷುಧಾರ್ತೇ ತ್ವಯಿ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ಕಥಂ ನೇತ್ಯಾಕುಲಾಶಯಃ |

ಅಶ್ರುಧಾರಾಲನಯನೋ ಭೂತ್ವಾ ಗಂತುಮುದೀರ್ಣಧೀಃ ||೭೦||

ಚಾಪಮಾದಾಯ ಹಸ್ತೇ ನತ್ವೇಶಂ ಕೋಶಸಂಯುತಃ |

ಸ ಘನೋ ನಿರ್ಗತೋ ಯತ್ನಾದ್ಗಿರಿಶ್ಚಂಗಾದನಾತರತ್ ||೭೧||

ತೀರ್ತ್ವಾ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀಂ ಗತ್ವಾ ದೂರತರಂ ವನಂ |

ನತ್ವಾ ಚೋಪೋಷಿತಂ ಪ್ರಾಹ ಮಥಿತಾಗ್ನಿಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಸಃ ||೭೨||

ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಾ ಪುನಃ ಬರುತ್ತಾ, ಭಾವಾವೇಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪದೇಪದೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಾ, ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ತುಂಬಾ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ದೇವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾ ಕರುವಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು ಹಸುವು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರುವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಎಡಬಿಡದಂತೆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಅವನು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು ||೬೭-೬೮||

ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನಗಾಗಿ ಹೊಸ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವೆನು, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇರಬಲ್ಲ ಬಂಧುವಾರಿರುವನು? ಹೇಗೆ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಿ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ, ನೀನು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿರುವಾಗ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿ? ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲೂ ತಿಳಿಯದೆ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ತರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ದೃಢವನಸ್ಸುಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ||೬೯-೭೦||

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಆ ಕೋಶನೊಡನೆ ಹೊರಟು ನೀಲನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದ ಶಿಖರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದನು. ಮುಂದೆ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿಗೆ

ಸರ್ವೈರಂಗೇ ವರಾಹೋಽಪಿ ನಿಷ್ಕೃತ್ಯೋಚ್ಚೈದ್ಯತಾಂ ತ್ವಚಂ ।

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ತಂ ಕೋಶೋ ಭಾವವಿತ್ಪತ್ಯಭಾಷತ ||೨೩||

|| ಕೋಶ ಉವಾಚ ||

ಅಯಂ ತತ್ರ ಗಿರೇಃ ಶೃಂಗೇ ದೇವಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಕಂಚನ ।

ಬಲಾಭಿರಕ್ತಗೋಧೇನ ನಿರಗಾನ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಯ ತಂ ||೨೪||

ತಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಮಾಂಸಾನಿ ದಾತುಮಶ್ರಾಪ್ಯ ಸಾಯಯಾಂ ।

ಅಸ್ತತ್ಕುಲೇಶಂ ತಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಸಕ್ತಧೀರಭೂತ ||೨೫||

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಾಹ ಚಾಪೋಽಪಿ ಘನ ಕಿಂ ನ ತ್ವಯಾಶ್ರಯಂ ||೨೬||

|| ಚಾಪ ಉವಾಚ ||

ಇಯಂ ಕಾ ನಾನು ತೇ ಭ್ರಾಂತಿಃ ಕಿಂ ಜಹಾಸ್ಯಸ್ಮದೀಶವಾಃ ।

ಇತಿರೀತೋ ಘನಶ್ಚಾಪಮುಖಮೈಕ್ಷತ ಕೇವಲಂ ||೨೭||

ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಕುಳಿತು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಡೆದು ಒಂದು ಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಪನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ವಿನಯದಿಂದ ಇಂತೆಂದನು. ಈ ಕಂದಿವನು ಮೇಲಿನ ಚರ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ಎಲ್ಲಾ ಅವಯವಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಂಡು ತುಂಡು ಮಾಡೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನರಿತ ಕೋಶನು ಚಾಪನೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆಂದನು. ||೨೮-೨೯-೩೦||

ಎಲೈ ಚಾಪನೇ, ಈ ನೀಲನು ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೇವತೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಿಹೊಂದಿ ಬಿಡಲಾರದೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ದೇವನಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಬಂದಿರುವನು. ನಮ್ಮ ಕುಲ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ದೇವತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ದೇವತೆಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಆಸಕ್ತವಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಕೋಶನು ಹೇಳಲು ಚಾಪನೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ನೀಲನನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಲೈ ನೀಲನೇ! ನಿನಗೆ ಯಾವುದು ತಾನೇ ತಿಳಿಯದು! ಅದರೂ ಕೊಂಚ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ||೩೧-೩೨-೩೩||

ಅಯ್ಯಾ ನೀಲನೇ! ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಭ್ರಾಂತಿಯು, ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಯಾವುದೋ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ಎಂದು

ವಿದಗ್ಧಾಂಗಾನಿ ಬಾಣೇನ ದಗ್ಧರೋಮಸ್ಯ ಪೋತ್ರಿಣಃ ।

ಮಾಂಸಂ ತದ್ವಾರುಸಂಪ್ರೋತಂ ಪ್ರತಪ್ತಂ ಜ್ವಲತೋನಲೇ ||೨೮||

ವಹ್ನಿಸ್ನಿಗ್ಧಂ ತಥಾಸಾಕಂ ಸ್ವಾದು ಚಾಸ್ತೀತಿ ನೇದಿತುಂ ।

ತಸ್ಮಿಂಛತೇನ ನಯತ್ಸ್ವಾದುನ್ಮದುಸುಸ್ನಿಗ್ಧಮೇದುರಂ ||೨೯||

ತಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಪರ್ಣಿಸಾತ್ರಾಂತೇ ನಿಚಿಕ್ಷೇಪ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ।

ಚಾಪಕೋಶೌ ಚ ತತ್ಕರ್ಮ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೌ ಪ್ರೋಚತುರ್ಮಿಥಃ ||೩೦||

|| ಭಿಲ್ಲಾನ್ವಚತುಃ ||

ಅಹೋ ಮೋಹೋ ಘನಸ್ಯಾಯಮುಪರೈ ಪರಿ ವರ್ಧತೇ ।

ಮಾಂಸಂ ಪ್ರತಪ್ತಂ ವಕ್ತ್ರೇಣ ನಿದಧಾತಿ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಚ ||೩೧||

ನ ನೇತ್ತಿ ಸ್ವಾಂ ಕ್ಷುಧಾಂ ಮಾಂಸಮಾವಾಭ್ಯಾಂ ನ ದದಾತ್ಕಯಂ ।

ಮಾಂಸಾನಿ ಬಿಭ್ರನ್ರಸ್ಯಾನಿ ನಾರಾಹಾಣಿ ಘನಸ್ತದಾ ||೩೨||

ಚಾಪನು ಬುದ್ಧಿಹೇಳಲು, ಆಗ ಘನನು(ನೀಲನು)ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಕೊಡದೆ ಚಾಪನ ಮೊಗ ವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಬಾಣದಿಂದ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ರೋಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವ ಆ ಹಂದಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಡ್ಡಿಗೆ ಪ್ರೋಣಿಸಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ; ||೨೭-೨೮||

ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಂದು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಜಿಡ್ಡಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದ ಒಂದುಭಾಗದಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರುಚಿನೋಡಿ, ರುಚಿಕರವೂ ಮೃದುವೂ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಜಿಡ್ಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೂ ಆದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಒತ್ತಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿರುವ ಎಲೆಗಳ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರಿಸಿದನು. ಆಗ ಚಾಪ ಮತ್ತು ಕೋಶ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ||೨೯-೩೦||

ಅಯ್ಯೋ ! ಈ ನೀಲನಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಕಾದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹಸಿವನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಇವನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದೇ ತೋರುವುದು, ಎಂದು ಚಾಪ ಕೋಶರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು

ದೇವಾನಿಷ್ಟಘನಸ್ಯಾದ್ಯ ನ ಜಾನೀಮಃ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಂ ।

ದೇವಾರ್ಚನಕರಂ ವಕ್ತಿ ನಾಗೇನಾತ್ರ ವಧೇ ಧೃತಃ ॥೮೩॥

ಏವಂ ನಿಚಿಂತ್ಯ ದೀನೌ ತೌ ಗೋಧಂ ಪುರಮಗಚ್ಛತಾಂ ।

ಘನೋಽಪ್ಯಬ್ಧಾತತದ್ವಾನೋ ಮಹಾಸಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪಾತ್ರತಃ ॥೮೪॥

ಜಲಂ ದೇವಾಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮಾಸ್ಯೇ ಸಂಪೂರ್ಯ ಸೋಚಿರಾತ್ ।

ಬಿಭ್ರನ್ವಿಜಾರ್ಗಪುಷ್ಪಾಣಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಶರಂ ಧನುಃ ॥೮೫॥

ಹಸ್ತೇಸ್ಯಕೇನ ಚಾನ್ಯೇನ ವಹಸ್ವಲಲಭಾಚನಂ ।

ಕ್ಷುಧಾತೋಽ ವರ್ತತೇ ದೇವ ಇಯಂತು ಕಾಲಮಿತ್ಯಸೌ ॥೮೬॥

ಮಹಾದಯಾಲಾಸ್ತ್ವೈಕಕೃಪ್ಪಲಸ್ಸಾರುಹ್ಯ ತಂ ಗಿರಿಂ ।

ಸೋಪಾನಹತ್ವದೇನೇಶಮೂರ್ಧ್ನ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಪೋಹ್ಯ ಸಃ ॥೮೭॥

ಮೂರ್ತ್ಯೇರಿವ ಪ್ರೇಮರಸೈರಭಿಷಿಜ್ಯ ಮುಖಾಂಬುಭಿಃ ।

ದೇವಂ ಕರೋದ್ಧೃತ್ಯೈ ಪುಷ್ಪೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪ್ರಣಮದ್ಧನಃ ॥೮೮॥

ಈ ನೀಲನು ಈ ಹಂದಿಯನಾಂಸವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವರಿರುವ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿನಾಡಬೇಕೋ ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ಈಗಲೇ ನಾವು ಊರಿಗೆಹೋಗಿ ಇವರತಂದೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳೋಣ, ಆಗ ಅವನೇ ಬಂದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ನಾಂಸವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳುತ್ತಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ವಿನ್ನರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗೋಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯೋದರು. ||೮೩-೮೭-೮೮॥

ಆ ನೀಲನು ಅವರು ಹೋದುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೇ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಂಸವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ದೇವನ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೊಸ್ಕರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ಜಾಗ್ರತೆ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾಂಸದಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡವನಾಗಿ, ಮಹಾದೇವನು ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿರುವನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಇವನು ತುಂಬಾ ದಯೆತೋರಿಸುತ್ತಾ, ವೇಗದಿಂದ ಬರುವಾಗದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಡವುತ್ತಾ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ಬಂದು, ಎಕ್ಕಡದ ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ಈಶ್ವರನ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ

ನಿದಧೇ ಚ ಪುರಃ ಶಂಭೋರ್ಮಾಸಂ ಪತ್ರಾಂತರಾರ್ಪಿತಃ |

ಸ್ನಿಗ್ಧದಾರುಶಿಖಾಪ್ರೋತಂ ಪ್ರದತ್ತಂ ಪಲಲಂ ಪೃಥಕ್ ||೮೯||

ದಂತನಿಷ್ಪೀಡಿತಂ ಜಿಹ್ವಾಜ್ಞಾತಪೂರ್ವರಸೋದಯಂ |

ಮಯಾರ್ಪಿತಮಿದಂ ಭೋಜ್ಯಮಂಗೀಕುರು ಜಗತ್ಪ್ರಭೋ ||೯೦||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತರ್ಪಯಿತ್ವೇತಂ ಮಾಂಸಂ ದದ್ಯಾತ್ಪುನರ್ವಿಭೋಃ |

ಇತಿ ಸ್ಥಿತವತ್ಸಸ್ಯ ಪುರೋ ಭಕ್ತಿಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತಂ ||೯೧||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಮಾನೀನಕರಃ ಸ್ರಾಣಮತ್ಪಶ್ಚಿಮಾಜಲೇ |

ಪ್ರವೃತ್ತಾಯಾಂ ತ್ರಿಯಾಮಾಯಾಂ ತನೋರುದ್ಧಾಸು ದಿಕ್ಷು ಚ ||೯೨||

ಹಿಂಸ್ರಾಸ್ಸಂತ್ಯಕ್ತ ತೇ ನೂನಮನಾರ್ಯಂ ಕುರ್ಯುರೀಶ್ವರೇ |

ಇತಿ ಚಿಂತಾಕುಲೋಭೂತ್ವಾ ಘನಃ ಶೂರಧನುರ್ಧರಃ ||೯೩||

ಪ್ರೇಮರಸದ ಮೂರ್ತಿಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ತನ್ನ ಬಾಯಿನ ನೀರಿನಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಹೂಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಆ ನೀಲನು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು ||೮೪-೮೫-೮೬-೮೭-೮೮||

ಆಮೇಲೆ ಆ ಶಂಭುವಿನ ಮುಂದೆ ಎಲೆಗಳ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಂಸವನ್ನಿ ರಿಸಿದನು. ಎಲೈ ಜಗದೊಡೆಯನೇ, ಮೃದುವಾದ ಕಡ್ಡಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಪೋಣಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಬೇಯಿಸಿರುವ ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು, ಮೊದಲು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಅಗಿದು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ರುಚಿನೋಡಿ ಜಿನ್ನಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭೋ, ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಊಟಮಾಡೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ||೮೯-೯೦||

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪುನಃ ಆ ವಿಭುವಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ನಿವೇದನಮಾಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾ, ಮಹಾದೇವನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಈ ನೀಲನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಕತ್ತಲೆಯು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕವಿದಿರಲು, ಆ ನೀಲನು, ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ದುಷ್ಟಪ್ರಾಣಿಗಳಿರುವುವು. ಇವು ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ತೊಂದರೆಮಾಡಿಯಾವು, ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಶೂರನಾದ ಇವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನೀಲಪರ್ವತದಂತೆ ರಾಜಿಸುತ್ತಾ ಶಿವನ ಪಾರ್ಶ್ವ ವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದನು ||೯೧-೯೨-೯೩||

ಜಾಗ್ರದಂಜನಶೈಲಾಭೋ ನ ಜಹೌ ಸಾರ್ವಮೀಶಿತುಃ |

ಘನಃ ಸ್ವಾತ್ಮತಮೋಘೋರೇ ಜೇತ್ವಯಂತ್ಯತನೋಭರೈಃ ||೯೪||

ಅಶಕ್ಯದಶ-ನಂ ದೇವಂ ತಸ್ಯಾ ಸತ್ಯನ್ನಿವ ಸ್ವಯಂ |

ಕ್ವಾಸ್ತದ್ರಾ ನೇಣುಮುಕ್ತೌಘಕ್ಕೃಷ್ಣಾ ಗಮಣವ್ರಜಃ ||೯೫||

ತೌ ಪುಶ್ಪಸಂತಾಪಿನ ತೌ ದೇವಂ ಸೇವಿತುಮಾಗತೌ |

ಜ್ವಲಿತಾಪಧಿದೀಪೈಶ್ಚ ಗುಹಾರಕ್ಷೋಽಪಲಾಂಶುಭಿಃ ||೯೬||

ಮುನೀಂದ್ರದ್ಭುತಿಭಿಸ್ತತ್ರ ಶೈಲೇ ರಾತ್ರೀನುಸಿದ್ಭುತಿಂ |

ನಿಶಾಂತವೇದಿನಾಂ ರಾನಂ ನಿರಸ್ಯ ಸತತಾಂ ಘನಃ ||೯೭||

ಅತ್ಯಂತವೀರಸ್ಸಾತ್ಮೈಶ್ವರಭೋಜ್ಯಾಹರಣಧೀರಭೂತ್

||೯೮||

ಸ ಯುಧಮಾವಾಸಜುಷಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ

ಪೃಥಜ್ಜಹಂತುಂ ಮೃಗಯೋರಭಿಜ್ಞಃ |

ಆ ನೀಲನು ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿವು, ಯೋಗಿಗಳು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೂ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ನೋಡಲು ಅವಾಧ-ನಾದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಬಿವಿರಿನ ಮುತ್ತಿನ ಸರವೂ, ಕೆಲವೆಡೆ ಅನೆಯ ದಂತಗಳ ಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ||೯೪-೯೮||

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆಗಳ ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಗುಹೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಿರುವ ರತ್ನಶಿಲೆಗಳ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದಲೂ ಮುನಿಪುಂಗವರ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮತ್ತು ವೇದಾದಿಮಂತ್ರಸಠನಮಾಡುವ ಋಷಿಗಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ನೀಲನು ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅಹಾರವಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ||೯೬-೯೭-೯೮||

ತಾನು ವಾಸಮಾಡುವ ಜಾಗದ್ಭಯೇ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು ಬೇಟೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತ ಆ ನೀಲನು ಆ ಪರಶಿವನಿಗೆ

ಗಿರೀಶಮಾನಮ್ಯ ಗೃಹೀತಚಾಪೋ

ಪ್ರಭಾತಶೇಷೇ ತಮಸಿ ಪ್ರತಸ್ಯೇ

||೯೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಭಿಲ್ಲಕೈಂಕರ್ಯವರ್ಣನಂ

ನಾನು ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ನಮಸ್ಕರಸಿ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆ ಅಂದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ
ಸ್ವಲ್ಪ ಕತ್ತಲಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟನು. ||೯೯||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ

ಭಿಲ್ಲನಾದ ನೀಲನ ಶಿವಸೇವಾವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಅಥ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯೇ

ಸದಾಶಿವಾಪ್ಯೇ

ನವಮಾಂಶೇ

ಪಂಚತ್ರಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಶ್ರೀಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ ॥

ಉದಿತೇ ತಪನೇ ವಿಪ್ರಃ ಪೂರ್ವವದ್ದೇವಪೂಜಕಃ ।

ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಂಭೃತ್ಯ ಶಿವಮರ್ಚಿತುಮಾಗತಃ ॥೧॥

ತಪಃಶಮದನೋಪೇತಃ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಣಃ ।

ಶಿವಾಗಮವಿಧಾನಜ್ಞಃ ಸ್ವಾತ್ಮೇಶಮಚಲಸ್ಥಿತಂ ॥೨॥

ನಿರಂಜನಂ ನೀಲಕಂಠಮವಾಪ್ಯಾಗ್ರೇಸ್ಥಿತೋ ದ್ವಿಜಃ ।

ದದರ್ಶ ಮಾಂಸಾನ್ಯಸ್ಥೀನಿ ವಿಕೀರ್ಣಾನಿ ತತಸ್ತತಃ ॥೩॥

ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸೂರ್ಯನು ಉದಯವಾಗಲು ಎಂದಿನಂತೆ ಆ ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜಕನು ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೇಖರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಬಂದನು. ತಪಸ್ಸು, ಶಾಂತಿ, ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿವಾಗಮವನ್ನರಿತ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನೂ, ವಿಷಕಂಠನೂ ಆದ ಸ್ವಾತ್ಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಡಿರುವ ಮಾಂಸ ಮೂಳೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ॥೧-೨-೩॥

ದೂರಂ ತತೋಽಪಸ್ಯತ್ಯಾಸೌ ಹಾ ಕೇನಾನುಚಿತಂ ಕೃತಂ ।

ನಿಷಾದೈರ್ನಿರ್ಭಯೈರೇತತ್ಕೃತಮಂಹೋ ಹಿ ನಾಪರೈಃ ॥೪॥

ಏನಂ ಸ ದುಃಖಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ದೇವಮಾಹಾತಿವಿನ್ನಧೀಃ ॥೫॥

॥ ಶಿವಾರ್ಚಕ ಉವಾಚ ॥

ಕ್ಷಾಂತಂ ತ್ವಯೈತದಿತ್ಯಾರ್ತೋ ನಿಪತ್ಯೋರ್ವ್ಯಾಂ ರುರೋದ ಸಃ ।

ಸಹಮಾನಃ ಶ್ರುತೌ ಪ್ರೋಕ್ತಮ್ಹಾಕಾರುಣಿಕೋ ಹರಃ ॥೬॥

ಈದೃಶೇನ ಕ್ಷಮಾ ಕಾರ್ಯಾ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಸ್ಸಕ್ಷಾಂ ಚೈವದ್ರುಹಿ ।

ಇಮಂ ವಿಭುಂ ಪರ್ವತಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಾಕೃತಿಂ ॥೭॥

ಅಪೂಜಯನ್ವಿಲಂಬೇನ ಕಿಂ ತಿಷ್ಠಾಮೀತಿ ಚಿಂತಯನ್ ।

ಪಲಿಲಂ ಪತ್ರಮುಸ್ಥೇನಿ ಸಾದುಕಾಪದ್ರುಮಾಸ್ಯಸೌ ॥೮॥

ಸಂಮಾರ್ಜಯಾ ಸಮುತ್ಸಾರ್ಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನದ್ಯಾಂ ಸಮಾಗಮತ್ ।

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣವಿಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ದೋಷಶಾಂತ್ಯೈ ನಿಧಾನತಃ ॥೯॥

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ದೂರಹೋಗಿ, ಅಯ್ಯೋ! ಈ ನೀಚ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿದವರಾರು? ಭಯವಿಲ್ಲದ ಬೇಡರಿಂದಲೇ ಈ ಅಪರಾಧವೇರ್ಪಟ್ಟಿರ ಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರಿಂದಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದೆಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಖಿನ್ನನಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ॥೪-೫॥

ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಇಂತಹ ಅಪರಾಧವೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೇ ಎಂದು ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವನು ಗೋಳಾಡಿದನು. ವೇದದಲ್ಲಿ ಸಹಮಾನನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶಿವನೆನಿಸಿದ ನೀನು ತುಂಬಾದಯಾಳುವು, ಆದರೂ ನೀನು ಶಿವದ್ರೋಹಿಗೆ ಏಕೆ ದಯೆತೋರಿಸಿದೆ, ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪಾಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಈ ಶಿವನು ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪೂಜೆಮಾಡದೇ ಇದೇನು ಹೀಗೆ ತಡಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವೆನೆಂದು ಮತ್ತೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ; ॥೬-೭॥

ಮಾಂಸ, ಎಲೆ, ಮೂಳೆಗಳು, ಜೋಡು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಳ್ಳಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ತಾನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ

ಪೂಜಯಿತ್ವೋಪಚಾರೈಸ್ತಂ ದೇವದೇವಂ ನನಾಮ ಸಃ |
 ಸ್ತುತ್ವಾ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಪ್ರಯಾತೇ ಶಿವಪೂಜಕೇ ||೧೦||
 ತತೋ ಘನೋ ವ್ಯಾಧನಾಥೋ ಯಚ್ಚಕ್ರೇ ತದ್ವದಾಮೃಹಂ |
 ಧನುರ್ಧರೋ ಯತಸ್ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಶೈಲೈಕಪಾರ್ಶ್ವತಃ ||೧೧||
 ಸ್ಥಿತ್ವಾ ನಿಬಿಡಕೂಟಾಶ್ಮಮಹಾದ್ರ್ಯಂತರಸಂಧಿಸು |
 ಚರತೋ ಧಾವತೋ ಹತ್ವಾ ವರಾಹೈಣವೃಕಾನ್ಘನಃ ||೧೨||
 ಪದಾನ್ಯನ್ವಿಸ್ಯ ಗನಯಖಡ್ಗಾನ್ ಖಡ್ಗೇನ ಸೋಽವಧೀತ್ |
 ವನಮಧ್ಯೇ ನಿಚಿಕ್ಷೇಪ ಕ್ಷಾಪಿ ಮೇಧ್ಯಾನ್ಮೃಗಾನ್ವತಾನ್ ||೧೩||
 ನಿಚ್ಛಿದ್ಯ ವಹ್ನಿಮಥನದಾರುಂ ಕ್ಷುರಿಕಯಾ ಘನಃ |
 ಉತ್ಸಾರ್ಯ ಸರಘಾಪ್ರಾಂತಂ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಶಾಖಾಮಧೂಕರಂ ||೧೪||

ಆ ದೋಷಶಾಂತಿಗೋಸ್ತುರ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಾಡಿ, ದೇವ ದೇವನನ್ನು ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಅನಂತರ ಅವನು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ||೮-೯||

ಹೀಗೆ ಶಿವಪೂಜಕನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಅದೇವೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ಬೇಡರೊಡೆಯನಾದ ಆ ನೀಲನು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗಿಂತೆಂದನು. ಬಿಲ್ಲುಹಿಡಿದು ಬೆಟ್ಟದ ಒಂದುವಕ್ಕದಿಂದ ಹೊರಟು, ದಟ್ಟವಾದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗುಹೆಗಳು, ಸಂದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಿಂತು, ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ಓಡುತ್ತಾ ಇರುವ ಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆ, ತೋಳಗಳನ್ನು ಈ ನೀಲನು ಕೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಗುರುತನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಹೋಗಿ ಕಾಡುಹಸು (ಗವಯ) ಖಡ್ಗವೃಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಂದನು. ೧೦-೧೧-೧೨||

ಅಮೇಲೆ ತಾನುಕೊಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ಇರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ (ಚೂರಿಯಿಂದ) ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಮರದತುಂಡನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆ ನೀಲನು ಜೇನುಗಳಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ

ಕದಲೀಪತ್ರಪುಟಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿಷ್ಪೀಡ್ಯ ತನ್ನಧು ।

ಶುಷ್ಕಕಾಷ್ಠಚಯೇ ವಹ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ ಸ ಘನಸ್ತುಣೈಃ ||೧೫||

ನಿರ್ಮುಘ್ನಂ ಚ ವಿತಸ್ಯೈವ ವರಾಹೇಣಾನ್ ವೃಕಾನ್ಘನಃ ।

ಉತ್ಕೃತ್ಯ ಮಾಂಸಂ ಸ್ಥಾನೇಭ್ಯೋ ಮೃದುಪಕ್ಷಂ ಪ್ರತಾಪ್ಯ ತತ್ ||೧೬||

ವಿದಾರ್ಯ ತಾಂ ಕ್ಷುರಾಗ್ರೇಣ ಮಾಂಸಂ ಪತ್ರಪುಟೀ ನೃಧಾತ್ ।

ದಾರುಣೇಂ ವ್ಯಾಯತಪ್ರೋತಂ ಕೃತ್ವಾ ಭಲ್ಲಾಗ್ರತೋ ಘನಃ ||೧೭||

ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥಂ ಮಹೇಶಸ್ಯ ತದ್ರಸಸ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಣಂ ।

ಹವ್ಯಮಗ್ನಿಮುಖೇ ನೃಸ್ತಂ ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ಯಥಾತಥಾ ||೧೮||

ಕಾಲಹಸ್ತಿಪತೇರದ್ಯ ಮಾಂಸಂ ಸ್ಯಾತ್ತನ್ಮುಖಾರ್ಪಿತಂ ।

ಯತ್ಸ್ವಾದುಮಾಂಸಂ ತತ್ಪತ್ರಪುಟೀ ನೃಸ್ಯ ಮಧುಪ್ಲುತಂ ||೧೯||

ಆ ಜೇನುಗೂಡನ್ನೆ ಕಿತ್ತು ಆ ಜೇನುಹುಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓಡಿಸಿ, ಬಾಕೆಲೆಯ ದೊನ್ನೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತಂದನು. ||೧೩-೧೪||

ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಆ ನೀಲನು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಡೆದು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆ, ತೋಳಗಳನ್ನು ತುಂಡುಮಾಡಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಉಚಿತಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿದನು. ||೧೫-೧೬||

ಅದನ್ನು ಚೂರಿಯತುದಿಯಿಂದ ಒಡೆದು ಎಲೆಗಳ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಭರ್ಜಿಯತುದಿಯಿಂದ ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿ ಆ ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಅದನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹವಿಸ್ಸಿನಂತೆ ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅಗ್ನಿಯು ರುಚಿನೋಡುವಂತೆ ತಾನೂ ರುಚಿನೋಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ರುಚಿಯಾದ ಮೃದುಮಾಂಸವು ಮಾತ್ರ ಆ ಕಾಲಹಸ್ತಿಶ್ವರನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ರುಚಿನೋಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ ಆ ಎಲೆಗಳ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ||೧೭-೧೮-೧೯||

ಮುಖೇನಾಪೂರ್ಯ ನದ್ಯಂಭೋ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭಿಲ್ಲೋ ಘನಸ್ತಥಾ |
 ದಾವಭಸ್ಮಸಮುದ್ವಾಹ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಾಹೃತ್ಯ ಗಂಧಿಲಾತ್ ||೨೦||
 ಧನುಃ ಶರಕರೋ ಭಿಲ್ಲೋ ನಿಷಂಗಾಲಂಬಿಪ್ಪಷ್ಠಭೂಃ |
 ಪಲ್ಲವೋಚ್ಚಿತನ್ಮಾಲಿರುಪಾನದ್ಗಂಧಸಾದುಕಃ ||೨೧||
 ಪೂರ್ವವದ್ಧೃತತೋಯಾದಿರಾರುರುಕ್ಷುರ್ಗಿರಿಂ ಘನಃ |
 ವ್ಯಾಧನಾಥೋ ಜಗನ್ನಾಥಮತ್ಯಾ ವಿಪ್ರೇಣ ಯತ್ಕೃತಂ ||೨೨||
 ಪುಷ್ಪಾದಿಸರ್ವಮುತ್ಸಾರ್ಯ ಸ್ನಾತ್ಮೇಶಂ ಸಮಪೂಜಯತ್ |
 ತನ್ಮಾಂಸಂ ನ್ಯಸ್ಯ ದೇವಾಗ್ರೇ ಪ್ರಾಹ ಹರ್ಷತರೋ ಘನಃ ||೨೩||
 ಮುಖಾಂಬುಭಿರ್ಲಿಂಗಮೌಳಿಮಾಪ್ತುತ್ಯಾಕ್ಷಿಸ್ಯ ತತ್ಸುಮಂ |
 ಪೂರ್ವಮಾಂಸಾದಿದಂ ಸ್ವಾದು ಮಯಾಂಗ ಸುಪರೀಕ್ಷಿತಂ ||೨೪||
 ಕ್ರೋಡೈಣನ್ಯಂಕುಗವಯಖಡ್ಗಕಾಯಸಮುದ್ಭವಂ |
 ಮಿಶ್ರಿತಂ ಮಧುಸಾರೇಣ ನನಾಭಿಷ್ಕಂದಚಾರುಣಾ ||೨೫||

ಆ ನೀಲನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಕಾಡುಕೆಚ್ಚಿನ ಬೂದಿಯನ್ನು ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಸುವಾಸನೆಯಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಲತೆಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಹಿಂದೆ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಜೋಲು ಬಿದ್ದಿರುವ ಬಾಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು, ಜೋಡನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟುತ್ತಾ ಹಿಂದಿನಂತೆ ನೀರು ಹೂ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿ ಜಗದೊಡೆಯನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆ ಶಿವಪೂಜಕನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾಡಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ತಾನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು ||೨೦-೨೧-೨೨||

ಹಾಗೆ ನೀಲನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಆ ಮಾಂಸವನ್ನಿರಿಸಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಮೇಲಿರಿಸಿ, ಸ್ವಾಮಿ, ಹಿಂದಿನ ಮಾಂಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಮಾಂಸವು ತುಂಬಾ ರುಚಿಯಾಗಿದೆ. ನಾನು ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ

ಮಧುರಂ ಮಧುರಂ ಭುಂಕ್ಷ್ಯ ಮಮ ನಾಥ ಉಮಾಪತೇ ।

ಏವಂ ನಿವೇದ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಂ ತಸ್ಯಾ ಸ್ಥಾಣೋರಥಾಗ್ರತಃ ॥೨೬॥

ಏವಂ ದಿನಾ ಸನ್ಯುಗಯುಃ ರಾತ್ರೌ ನೈ ಜಾಗ್ರದನ್ವಹಂ ।

ಹಿಂಸ್ರೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಿತುಂ ದೇವಂ ಪ್ರಾತರ್ಯಾತಿ ಗಿರೀರ್ವನಂ ॥೨೭॥

ಘನಃ ಶ್ರೀಕಾಲಹಸ್ತೈರಂದ್ರಾವೇವಂ ದೇವಮಸೇವತ ।

ಶಿವದ್ವಿಜೋಃಪ್ಯನುದಿನಂ ವಿಮನಾಭಿಲ್ಲಪೂಜಯಾ ॥೨೮॥

ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಚ್ಯೇಶಂ ನಿನಾಯ ದಿವಸಾನ್ಪಹೂನ್ ।

ಚಾಪಕೋಶೇರಿತೋ ನಾಗೋ ಭಾರ್ಯಯಾ ತತ್ರ ಚಾಗತಃ ॥೨೯॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಘನಂ ಘನಾಭಂ ತಂ ಹಸ್ತ್ಯದ್ರೌ ಹಸ್ತಿವತ್ಸ್ಥಿತಂ ।

ಉನಾಚ ಪ್ರಣತಂ ಪುತ್ರಂ ನಾಗಃ ಸಾಸ್ತ್ರವಿಲೋಚನಃ ॥೩೦॥

ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಹಂದಿ, ಕಾರಗ, ಜಿಂಕೆ, ಕಾಡುಹಸು (ಗವಯ) ಮತ್ತು ಖಡ್ಗನ್ಯುಗಗಳ ದೇಹದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಜೇನಿನಿಂದ ಬೆರೆಸಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಉಮಾರಮಣನಾದ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಈ ಮಧುರವಾದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉಟಮಾಡು, ಎಂದು ಭಿಲ್ಲನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ॥೨೬-೨೪-೨೫-೨೬॥

ಹೀಗೆ ಬೇಡನಾದ ನೀಲನು ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಮಹೇಶನ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯವೇಳೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ದುಷ್ಟಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಒದಗುವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಪುನಃ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಆ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ತರಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಘನನು ಕಾಲಹಸ್ತಿಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ಶಿವದ್ವಿಜನೂ ಸಹ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ಭಿಲ್ಲನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಖಿನ್ನಮನಸ್ಸನಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಗುಣವಾಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ॥೨೭-೨೮॥

ಇತ್ತ ಚಾಪ ಮತ್ತು ಕೋಶ ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಬೇಡರ ದೊರೆಯಾದ ನಾಗನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೇಘಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿ

|| ನಾಗ ಉವಾಚ ||

ಪುತ್ರ ನೂ ಸಾಹಸಂ ಕಾರ್ಷೀರ್ಗಿರಾವಸ್ಥಿನ್ಮಗಾನ್ವೃತಿ |

ಕೋಟಯಂ ದೇವಃ ಕೋಟ್ರ ವಾಸಸ್ತವಾನುಚಿತ ಏವ ಹಿ ||೩೦||

ಸಮಾಯಾಹಿ ಪುರಂ ಮೇದ್ಯ ಭಿಲ್ಲಭಿಲ್ಲೇನ ಪಾಲಿತಂ |

ತ್ವಯಾ ಹೀನೋಽಸ್ಮಿ ವಾರ್ಧಕ್ಯೇ ಧೈರ್ಯಂ ಧರ್ತುಂ ನ ಹಿಕ್ಷಮೇ ||೩೧||

ಇತ್ಥಂ ಪಿತುರ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಘನಘೋಷೋ ಘನೋಬ್ರವೀತ್ ||೩೨||

|| ಘನ ಉವಾಚ ||

ದೇವೋ ದೃಷ್ಟೋ ಗಿರಾವಸ್ಥಿನ್ಮ ಸಹಾಯೇನ ಸಂಸ್ಥಿತಃ |

ಅಸಹಾಯಃ ಕ್ಷುಧಾರ್ತೋಽಯಂ ತತ್ಸಹಾಯೇ ಹ್ಯಹಂ ಧೃತಃ ||೩೩||

ಮೃಗೇಭ್ಯೋಽಪ್ಯಥ ಹಿಂಸ್ರೇಭ್ಯೋ ತಂ ರಕ್ಷಾಮಿ ವನೇ ಸ್ಥಿತಃ |

ಪುರೇಣ ಮೇ ನ ತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಮಾತಾ ಬಂಧುರಯಂ ಪಿತಾ ||೩೪||

ಯುಳ್ಳ ನೀಲನನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಕಾಲಸಸ್ತ್ರಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೆಯಂತೆಯೇ ಗಂಭೀರಾ
ಕೃತಿಯಿಂದಿರುವ ಮಗನಿಗೆ ಅವನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ
ನೀರುತುಂಬಿದವನಾಗಿ, ||೨೯-೩೦||

ಮಗನೇ, ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಾಹಸಪಡಬೇಡ;
ಇವನಾವ ದೇವರು? ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ.
ಎಲೈ ಶಬರಕುಮಾರನೇ, ವ್ಯಾಧರಿಂದ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ
ಹೊರಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಸಾಲದು,
ಎಂದು ತಂದೆಯು ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಡದಂತೆ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಆ
ನೀಲನು ತಂದೆಗಿಂತೆಂದನು. ||೩೧-೩೨-೩೩||

ತಂದೆಯೇ, ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಇವನು ಯಾರ
ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬೇರೆಯವರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ
ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಈ ದೇವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಾನು ನಿಂತೆನು. ಇಲ್ಲಿಯೇ
ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ್ದ ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗ
ದಂತೆ ನಾನು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ನನಗೆ ಪಟ್ಟಣದಿಂದಾಗಬೇ

ಕದಾಚಿದ್ಗಮಿತೇ ಗೇಹಂ ವ್ರಜ ಮಾ ಶುಚಿ ಭೋ ಪಿತಃ ।

ಇತಿ ತೇನಾಶು ಪುತ್ರೇಣ ಸಾಂತ್ವಿತೋ ಗೃಹಮಾಗತಃ ॥೩೬॥

ಉವಾಸ ಸ ಘನಸ್ತತ್ರ ದೇವದೇವದಯಾರಸೈಃ ।

ಮುಕ್ತಜನ್ಮಮಲಾಂಗೋಽಭೂತ್ತ್ವತ್ಯಂತಂ ಕೇನ ವರ್ಣ್ಯತೇ ॥೩೭॥

ದೇವಂ ಘನೇರ್ಚಯತ್ಕೇವಂ ದ್ವಿಜೋಽಪ್ಯರ್ಚಯದನ್ತಹಂ ।

ನ ಚೇಷ್ಟೇ ಸಾಪಕರ್ತಾರಂ ವಾರಯೇಶೇತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೩೮॥

॥ ಶ್ರೀ ಶಿವ ಉವಾಚ ॥

ದೇವಃ ಸರಿಜ್ಞ ಟಾಜೂಟಃ ಸ್ವಪ್ನೇ ಪ್ರಾಹ ತನುರ್ಚಕಂ ॥೩೯॥

ವ್ಯಾಧತೋ ವೈ ಹಿತಂ ಸಾಧು ಕರ್ಮವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತತ್ಕೃತಂ ।

ಸ ಭಕ್ತಿಸಾರಹೃದಯೋ ಶರಾಸಕ್ತಕರೋಽಪ್ಯಸೌ ॥೪೦॥

ಕಾದುದೇನು? ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಬಂಧು ಬಳಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಈ ದೇವನೇ ಆಗಿರುವನು. ನೀವು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ ತಂದೆಯೇ, ಆಗಾಗ ನಾನು ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುವೆನು. ಶೋಕಪಡಬೇಡಿರೆಂದು ತಂದೆಗೆ ಆ ನೀಲನು ನುಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಮಗನಿಂದ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ತಂದೆಯಾದ ನಾಗನು ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ॥೩೪-೩೫-೩೬॥

ತಂದೆಯು ಬಂದು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ಆ ನೀಲನು ಮಹಾದೇವನ ದಯಾರಸಗಳಿಂದ ಜನ್ಮರಹಿತನಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ದೇಹನಾದನು. ಅಯ್ಯ ಜೈಗೀಷವ್ಯನೇ, ಅವನ ಕೆಲಸವನ್ನೇನು ತಾನೆ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ! ಹೀಗೆ ಆ ಘನನು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಬಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಪಾಪವನ್ನೆಸಗುವ ಈ ಪಾಪಿಯು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ಮಹೇಶ್ವರ, ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಯುವನಾಗೆಂದು ಮಹಾದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು ॥೩೭-೩೮॥

ಆ ಶಿವದ್ವಿಜನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾದೇವನು ಗಂಗಾಯುಕ್ತ ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ,

ಮತ್ಕರ್ಮ ಮತ್ಪ್ರಿಯಂ ತಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿರೇವಂ ವಿಭಾವ್ಯತಾಂ ।

ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯಾದ್ರಿಮಿತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಮದ್ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮವಾರಿಧೇಃ ॥೪೦॥

ಮನ್ಮೂರ್ಛಾ ಪೂರ್ವವಿಧೃತಪುಷ್ಪೋತ್ಸಾರಣಕಾರಿಣಃ ।

ವನೇಚರಸ್ಯ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೪೧॥

ಸೋಪಾನಪ್ತಪದಂ ನೃಸ್ತಮಿಂದುವತ್ತಂ ದಧಾಮ್ಯಹಂ ।

ಅಂತರ್ಹೃದಪ್ರೇಮರಸಭರಿತಂ ತನ್ಮುಖಾಂಬುಜಂ ॥೪೨॥

ಜಹ್ನೂ ಕರ್ಣಪಥೋದೀರ್ಣಗಂಗಾಂಭಃ ಪಾವನಂ ಮಮು ।

ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿದಿನಪ್ರೇಮಪುಷ್ಪಜಾಲಂ ತದುತ್ಕೃತಂ ॥೪೩॥

ತನ್ಮೂರ್ಛಾ ಕುಸುಮಂ ಹೃದ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದೃಷ್ಟೇನ ಮಾಳಿನಾ ।

ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ತತ್ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೋ ವಸಾಮ್ಯಾಸ್ವಾದ್ಯ ತತ್ಕೃತಂ ॥೪೪॥

ಆ ವ್ಯಾಧಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಹಿತವೂ ಸಾಧುವೂ ಅದ ಆತನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು; ಅವನು ಭಕ್ತಿಸಾರಭರಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸದಾ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವನು. ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ ನನಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿರುವುದು. ನನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಈತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಲಾಲಿಸು; ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಮೊದಲು ಪೂಜೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹೂಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಡುವ ಆ ಬೇಡನೇ ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನು ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮನು. ||೩೯-೪೦-೪೧-೪೨॥

ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವನಿಟ್ಟ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನಾನು ಚಂದ್ರನಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆನು. ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಪ್ರೇಮರಸದಿಂದ ಭರಿತವಾದ ಅವನ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಬೀಳುವ ನೀರನ್ನು ಆ ಜಹ್ನುಮಹರ್ಷಿಯ ಕಿವಿಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರಿಗಿಂತಲೂ ಪಾವನವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುವೆನು. ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೊಯ್ದು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತರುವ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಹೂರಾಶಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಗೋಚರವಾಗದಿರುವ ತಲೆಯಿಂದ ನಾನು

ಗಾಢಾಂಗಾರಪ್ರತಪ್ತಂ ತನ್ನಧುನಿಷ್ಯಂದಿತಂ ದ್ವಿಜ ।

ಮುಖಾಬ್ಜನಿಸ್ಯತರಸರಸನಾಲೇಢಿತಂ ಮಮ ||೪೬||

ಪಲಲಂ ತೇನ ಯದ್ವತ್ತಂ ಸಫಲೇನ ವಿಶೇಷತಃ ।

ಭವೇನ್ನ ಸದೃಶಂ ತಸ್ಯ ಹವ್ಯಂ ಶಿಖಿಮುಖೇ ಹುತಂ ||೪೭||

ಸ್ವಭಾವಭುಕ್ತಾ ತಸ್ಯೋಕ್ತಿಃ ಸ್ಥಿತಪುಲ್ಲಾನಸ್ಯ ಸಾ ।

ರೋಚತೇ ಮೇ ಮುನಿಮುಖೇ ವೇದವಾಚಾಂ ದ್ವಿಜಾಧಿಕ ||೪೮||

ದ್ರಷ್ಟಾಸಿ ತ್ವಂ ತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಂ ಮೋಹಂ ಸಂತ್ಯಜ ಮಾಶುಚ ।

ದೇವೋಕ್ತಾಃ ಸ ದ್ವಿಜೋ ರಾತ್ರೌ ಪರೇಽಹ್ನಿಪ್ರಾಪ್ಯಪೂರ್ವವತ್, ೪೯||

ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತಂ ಗೂಢಃ ಕ್ವಾಪ್ಯತಿಷ್ಠತ್ಪ್ರತೂಹಲೀ ।

ದೀನಮಧ್ಯೇ ತದಾ ಪ್ರಾಪ ಚಿತ್ರಮೇಘನಿಭೋ ಘನಃ ||೫೦||

ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಂದುಕೊಡುವ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದು ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ||೪೬-೪೭-೪೮||

ವಿಪ್ರನೇ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೆಂಡದಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅದ್ದಿ ತನ್ನ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಹೊರಟ ಜೊಲ್ಲುರಸದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ರುಚಿ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನು ನನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಫಲಗಳೊಡನೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುವ ಹವಿಸ್ಸು ಸಮಾನವಾಗಲಾರದು. ಆ ಭಿಲ್ಲನು ಮಂದಹಾಸಯುಕ್ತನಾದ ಅರಳಿದ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನನಗೆ ರುಚಿಸುವುದು. ||೪೬-೪೭-೪೮||

ಅಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಆ ವ್ಯಾಧನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವೆಯಂತೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಡು: ದುಃಖಪಡಬೇಡವೆಂದು ಮಹಾ ದೇವನು ಆ ಶಿವದ್ವಿಜನಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು. ಆ ದೇವನ ಮಾತಿನಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಬಂದು ಮಹೇಶ್ವರ ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮುಂದೆ ಏನಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದುಕಡೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅದೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಾಗ್ವಿಜ್ಞಾನಾಗಮಾತ್ಮಜೈ ಮೃಗಯಾರ್ಥಂ ಯಯೌ ವನಂ ।
 ಸ ಪೂರ್ವವತ್ಸ್ನಾದುಮಾಂಸಂ ಬಿಭ್ರನ್ಮುಷ್ಯನ್ ತಥೋದಕಂ ॥೫೧॥
 ಭಿಲ್ಲಾನಲ್ಪಪ್ರಮಾಣೋಽಯಮಾಯಯೌ ಸದ್ ಶಾಂಕರಂ ।
 ಅರುಹ್ಯ ತಂ ಗಿರಿವರಂ ಗಿರೀಶಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥೫೨॥

॥ ಘನ ಉವಾಚ ॥

ನಿಲಂಬಿತೋಽಸ್ಮಿ ಕಿಂ ಶಂಭೋ ಕ್ಷುಧಾರ್ತೋಽಸಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।
 ಭುಂಕ್ಷ್ಯೇದಂ ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಮಾಂಸಮುತ್ಪತ್ತಾನೀತಮಂ ಜಸಾ ॥೫೩॥
 ಮೃಗಾಂಗೇಭ್ಯೋ ಮಹಾದೇವ ಸುಸ್ನಾಹೀತಿ ಮುಖೋದಕಂ ।
 ಸಂಸೇವ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯುತ್ಕೀರ್ಯ ಪಲಲಂ ಪುರತೋ ನೃಧಾತ್ ॥೫೪॥
 ದೇವೋ ದರ್ಶಯಿತುಂ ಭಕ್ತಿಂ ದ್ವಿಜಾಯಾಸೌ ಘನಸ್ಯ ತಾಂ ।
 ಸ್ತುತಾಸ್ಯ ಗ್ಧಕ್ಷನೇತ್ರೇಭೂತ್ತದ್ವ್ಯಾಭೂಚ್ಚ ವಿಸ್ಮಿತಂ ॥೫೫॥

ಸರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಬಣ್ಣದ ಮೇಘದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಆ ನೀಲನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.
 ||೪೯-೫೦||

ಆ ಶಿವದ್ವಿಜನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಅವನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ
 ದ್ದನು. ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ನೀಲನು ರುಚಿಯಾದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
 ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಈ ಕಾಲಹಸ್ತ್ಯಾದ್ರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ದೊಡ್ಡ
 ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಇವನು ಶಿವನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಸೇರಿ ಶಂಕರನಿಗಿಂತೆಂದನು ||೫೧-೫೨||

ಶಂಭುವೇ, ತುಂಬಾ ತಡವಾಯಿತೇ? ಈಗ ನೀನು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿರ.ವೆ
 ಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನಗೋಸ್ಕರ ಜಿಂಕೆಯೇ ಮುಂತಾದ
 ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಪಾಕಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಂದಿ
 ರುವ ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವನಾಗು. ಮಹಾದೇವ, ಇಗೋ ಮೊದಲು ಈ
 ನೀರಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು, ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ದೇವನ
 ಮೇಲೆ ಉಗುಳಿ, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಎರಚಿ, ಆ ಮಹಾದೇವನ ಮುಂದೆ ಮಾಂಸಗಳ
 ನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಮಹಾದೇವನು ಇವನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಶಿವದ್ವಿಜನಿಗೆ
 ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬಲಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತಧಾರೆಯು ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ

ಶಾಂತೇ ರಕ್ತೇ ಸ ಚೋತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ಕರೇಣಾಸ್ಥಾಲಯದ್ಭಜಂ ।

ಮಯಾ ಕೃತೇಯಂ ಸದ್ಬುದ್ಧಿರಿತ್ಯನ್ಯತ್ಸದರ್ಪಿತಃ ||೬೭||

ತದೈವಾನಂದಚೇಷ್ಟಾಭಿಃ ಸ ಚೋನ್ಮತ್ತ ಇವಾಭವತ್ ।

ನಿಜಭಕ್ತೇಕ್ಷಣನ್ಯಾಸಾತ್ತ್ರೈೋಃಪೃಷ್ಠಿಯುತೋಃಭವತ್ ||೬೮||

ವಿಸ್ತ್ರಾಯ ತತ್ಪ್ರೇಮ ಪುನರಿತ್ಥಂ ದರ್ಶಯಿತುಂ ಶಿವಃ ।

ಸಾಮೇಪಿ ನೇತ್ರಕ್ಷತಜಂ ವಿಭುರೇಷ ವ್ಯಭಾಷಯತ್ ||೬೯||

ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರನ್ಯಾಪ್ತೈರದ್ರಕ್ತಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಸಃ ।

ದ್ವಶಿತಸ್ಯಾನ್ಯಧಾತ್ವದಂ ಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥಂ ಶರೋದ್ಭೂತಂ ||೭೦||

ನಿಜಾಕ್ಷುತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ತಸ್ಯಾಕ್ಷಾನ್ಯಧಾದ್ವ್ಯಾಧೋಽತಿಹರ್ಷಿತಃ ।

ತದಂತರೇ ಮಹಾದೇವಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಃ ಸಹೋಮಯಾ ||೭೧||

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅದರಂತೆಯೇ
ಕಿತ್ತು ಆ ಶಿವನ ಬಲಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ ರಕ್ತವು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ||೬೪-೬೫-೬೬||

ಇದರಿಂದ ರಕ್ತವು ಸುರಿಯುವುದು ನಿಲ್ಲಲು, ಅವನು ನೆಗೆದು ಬಂದು
ಕೈಯಿಂದ ಭುಜವನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಿಸಿದೆನು ಎಂದು ದರ್ಶಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅವನು ಶಿವನ ಮುಂದೆ
ಆನಂದಪರವಶನಾಗಿ ಆ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಆಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.
||೬೭||

ತನ್ನ ನಿಜಭಕ್ತನ ಕಣ್ಣಿನ ಇಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಮುಕ್ತಗುಣನೂ ನಿಜವಾಗಿ
ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾದನು. ಪುನಃ ಆ ಶಿವದ್ವಿಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ
ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಎಡಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಟುಬಿದ್ದು ರಕ್ತ
ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ||೬೮-೬೯||

ಆಗ ಆ ನೀಲನು ಶಿವನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ
ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ರಕ್ತವು ಸುರಿಯದಂತೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು,
ಮುಂದೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗು
ವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಗುರುತಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಲನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ, ಬಾಣದಿಂದ

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವರಹಸ್ಯೇ ಸದಾಶಿವಾಖ್ಯೇ ನವಮಾಂಶೇ ಭಿಲ್ಲಚರಿತ್ರೇ
ಶಿವಪ್ರಸಾದೋ ನಾನು ಪಂಚತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುವ ಭಕ್ತವರ್ಯರು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ವಾಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದು
ವರೆಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ಜೈಗೀಷವ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೭೪||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಶಿವರಹಸ್ಯದ ಸದಾಶಿವಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ
ಭಿಲ್ಲಚರಿತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಬೇಡನಾದ ನೀಲನಿಗೆ ಮಾಡಿದ
ಅನುಗ್ರಹವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು.

॥ ಶಿವಂಭೂಯಾತ್ ॥

